

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลรายการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

นางสาว ภัทรพร ศิลปาจารย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFICIENCY AND EFFECTIVENESS OF INNERDREAM KINDERGARTEN
SATLELLITE PROGRAMME

Miss Pattraporn Silapajan

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลรายการโทรทัศน์

“โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

โดย

นางสาว ภัทรพร ศิลปาจารย์

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติ กันภัย

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยุกต เบญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ญาณัฐวิทย์ วงศ์บ้านดู)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติ กันภัย)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิลาสินี อดุลยานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุทธิ พลพงษ์)

ภัทรพร ศิลปาจารย์ : ประสิทธิภาพและประสิทธิผลรายการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”
(THE EFFICIENCY AND EFFECTIVENESS OF INNERDREAM KINDERGARTEN SATELLITE PROGRAMME)
อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ.ดร.กิตติ กันภัย, 284 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ประเมินประสิทธิผล และปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” และแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหาและวิธีการนำเสนอรายการ รวมทั้งค้นหาแบบจำลองในบริบทของการสื่อสารด้านศาสนา โดยใช้แนวทางการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กรอบการศึกษา คือ “Communication for Change” และการสื่อสารเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ผลการวิจัยพบว่ารายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เน้นเนื้อหาเรื่อง กฎแห่งกรรม การสร้างบุญ โดยการทำทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา ผ่านเทคนิคการนำเสนอรายการโดยการบูรณาการระหว่าง เพลง ภาพ และ การเล่าเรื่องที่มีประสิทธิภาพ และทำให้เกิดประสิทธิผลในการทำให้ผู้รับสารเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้/ความเข้าใจ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้ อย่างเป็นรูปธรรม ภายในระยะเวลาการรับชมอันสั้น โดยปัจจัยที่ทำให้รายการมีประสิทธิภาพคือ 1)ผู้ส่งสารที่มีความสามารถเฉพาะตน มีความเป็นเลิศในการเล่าเรื่อง ในระดับพิเศษเหนือธรรมดา สามารถนำเสนอสิ่งที่เป็ นนามธรรมให้ปรากฏเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน โนม่น่าใจให้ผู้รับสารตระหนักในผลกระทบ 2)เนื้อหาเรื่องกฎแห่ง กรรม ตอกย้ำความเชื่อดั้งเดิมของผู้รับสาร โดยการตอบคำถามผ่านเรื่องราวของบุคคลที่มีชีวิตอยู่จริงในปัจจุบัน เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ คาดไม่ถึง และไม่สามารถหาคำตอบได้จากที่อื่น การใช้เทคนิคการนำเสนอที่หลากหลาย มี ภาพประกอบที่ประณีต งดงาม สมจริง สมบูรณ์แบบ 3)ช่องทางการรับชมที่หลากหลาย ออกอากาศในเวลา ที่เหมาะสม 4)ทีมงานทำงานแบบมืออาชีพภายใต้ความกดดันเรื่องเวลาและไม่หวังผลตอบแทนด้านปัจจัย 5)ผู้รับ สารที่พร้อมจะเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติและเห็นผล จึงแนะนำผู้อื่นต่อไป 6)สถาบันผู้ผลิต รายการ คือ วัดพระธรรมกาย ที่มีการจัดกิจกรรมงานบุญอย่างต่อเนื่อง สามารถจัดระบบระเบียบผู้ร่วมงาน มีการ บริหารจัดการที่ดีเยี่ยม ยังความศรัทธาเลื่อมใสให้แก่ผู้รับสารที่ไปร่วมงานบุญ

จากกรวิจัยพบว่ารายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นรายการที่ทรงประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก สามารถใช้เป็นต้นแบบให้กับรายการศาสนาอื่นๆ ได้ เนื่องจากพิสูจน์แล้วว่าสามารถทำให้เกิดประสิทธิผลแก่ผู้รับ สารในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้ อย่างเป็นรูปธรรม โดยแบบจำลองที่ได้ อาจ นำไปปรับใช้ในการจัดรายการธรรมะอื่นๆ นั้นควรมีองค์ประกอบหลักอย่างน้อย 6 ประการคือ 1)การมีผู้ส่งสารที่มี ความเป็นเลิศในการเล่าเรื่อง 2)เนื้อหาเรื่องกฎแห่งกรรมและวิธีการสร้างบุญ 3)เทคนิคการนำเสนอที่หลากหลาย 4)ช่องทางและเวลาออกอากาศที่เหมาะสม 5)ผู้รับสารที่เปิดใจรับชมรายการฯ 6)ทีมงานและสถาบันผู้ผลิตรายการ ที่เป็นมืออาชีพ

ภาควิชา.... การสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชา.... การสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา..... 2551.....

ลายมือชื่อนิติด.....
ลายมือชื่อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ลายมือชื่อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

5084897928 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEYWORD : EFFICIENCY/EFFECTIVENESS/INNERDREAM/KINDERGARTEN/SATELLITE/PROGRAMME

PATRAPORN SILAPAJAN: EFFICIENCY AND EFFECTIVENESS OF INNERDREAM

KINDERGARTEN SATELLITE PROGRAM. THESIS PRINCIPAL ADVISOR: ASST.PROF.KITTI GUNPAI,
Ph.D., 284 pp.

This research aims to analyze the efficiency and evaluate effectiveness of the "Innerdream Kindergarten Program" broadcasted on DMC, a satellite TV channel. In addition, all factors contributing to the program's success are studied in light of further improvement on content and presentation. Models of communication on religious context are also included as an exemplification. This research applied both qualitative and quantitative methods within the framework of "Communication for Change" and "Communication for Buddhist Propagation."

Research findings reveal that the "Innerdream Kindergarten Program" gives priority to the Law of Karma and meritorious deeds through the practice of generosity, observing precepts, and meditation. As Dhamma is conveyed through various tools including visual presentation, audio presentation, and narration, the program effectively cultivates good understanding, attitude, belief, and value about Buddhism to receivers who can apply the Dhamma to their daily living at ease. Research findings have proved that receivers can change their negative behaviors into positive behaviors after watching the program for a period of time. The most powerful factors involving the process are 1) The Sender is an extraordinary charismatic figure. He could convey message effectively through narration, especially, when the topic involves abstract term of issue that needs clarification or illustrative explanation. Also, the sender is capable of persuading the receivers to consider his rationale. 2) The content regarding the Law of Karma reaffirms the viewers' belief in Buddhism. The program is found to be very effective in this respect as real-life case studies are uniquely presented while diverse question and answer session is provided with idealistic illustrations to educate viewers who can enjoy at the same time. 3) The program is broadcasted through various channels during the prime time. 4) Staffs work professionally in a limited time frame without expecting payment in return. 5) Receivers are eager to learn, put into practice, and introduce to the others. 6) Dhammakaya Temple, as the producing organization, has professionally organized meritorious events consistently, allowing participants to enjoy and appreciate the activities.

The researcher has discovered that "The Innerdream Kindergarten Program" is a very effective Buddhist TV program that can be a role model for other producers since it proved that receivers can change their negative behaviors into positive behaviors significantly. However, it is necessary to complete the minimum 6 requirements including 1) Excellence of personal medium 2) Unique content on the Law of Karma and merit making 3) Various approaches of presentation 4) Appropriate time and channel on broadcasting 5) Open-minded receivers 6) Professional producer

Department: Mass Communication..... Student's signature: *Pattaporn S.*
Field of study:Mass Communication..... Principal Advisor's signature: *K. Gunpai*
Academic year: 2008..... Co-advisor's signature:

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับแรงบันดาลใจมาจากพระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมชโย) ผู้ทำงานพระพุทธศาสนาอย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยโดยเฉพาะการทำงานด้านการสื่อสารมวลชนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่ที่ทรงประสิทธิภาพ ผู้เป็นครูบาอาจารย์ในทางธรรมของผู้ทำวิจัย

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ กันภัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทุ่มเทเสียสละเวลาเพื่อความก้าวหน้าของลูกศิษย์ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณ ผศ.ณภัฏฐิติญา วงศ์บ้านดู่ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.วิลาสินี อดุลยานนท์ กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย รศ.สุธี พลพงษ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้และคำชี้แนะ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ รวมถึงคณาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาการสื่อสารมวลชนทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางด้านนิเทศศาสตร์ให้แก่ผู้วิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก พระมหาดร.สมชาย สุวานุกุโธ พระสมุห์อานวยศักดิ์ มุนิสักโก พระดร.สมศักดิ์ จันทสีโล พระมหาเสถียร สุวณฺณฐิติ พระสนิทวงศ์ วุฒิวังโล พระจิรพัทธ์ กิตติภทฺโท พระธนัช เสงฺฆฐธมฺโม และพระภาสุระ ทนฺตมโน ในการอำนวยความสะดวกในการขอข้อมูล ช่วยเหลือและให้คำแนะนำปรึกษา ในการทำวิจัยในครั้งนี้ กราบขอบพระคุณพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี สมณะเพาะพุทธ จันทเสฏฐโธ และทุกท่านที่สละเวลาในการให้สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถาม

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ชฎานาถ ศิลปอาจารย์ และญาติพี่น้อง ผู้คอยดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือให้กำลังใจและกำลังปัจจัยเกื้อหนุนทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณพี่น้องนิสิตนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน และเพื่อน MTKD16 ทุกคนที่คอยถามไถ่และเป็นกำลังใจ ขอขอบคุณพี่อชวัน พี่อั๊ก พี่ก้อย พี่ขวัญ พี่อ้อม พี่สาริน พี่ปู พี่หนูนา พี่อ้อย แตน ป้อม ตู๊ย นิดหน้อย แอน แอนแวน ยาย่า ฝน โนช และ รุ่ง ผู้คอยช่วยเหลือสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมาจนสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าแห่งวิทยานิพนธ์นี้ขอน้อมเป็นเครื่องสักการบูชาแด่คุณพระศรีรัตนตรัย นอกจากนี้ขอน้อมนำเพื่อเป็นที่ระลึกถึงคุณูปการของคุณพ่อผจญ ศิลปอาจารย์ ครูอาจารย์และบุคคลดังกล่าวข้างต้นหรือมิได้กล่าวนามทุกท่าน ตลอดจนผู้มีพระคุณต่อผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ฑ
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
สารบัญแบบจำลอง.....	ด
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหานำวิจัย.....	5
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
1.4 ข้อยสันนิษฐานในการวิจัย.....	6
1.5 นิยามศัพท์.....	7
1.6 ขอบเขตของงานวิจัย.....	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 ทฤษฎีเทคโนโลยีในการสื่อสารเป็นตัวกำหนดสังคม.....	10
2.2 ทฤษฎีการอบรมบ่มเพาะโดยสื่อ.....	20
2.3 ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ.....	22
2.4 ทฤษฎีการเล่าเรื่อง.....	28
2.5 ผลกระทบอันเกิดจากการเสพสื่อ.....	31
2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความรู้/ความเข้าใจ ทักษะคติ ความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรม.....	32
2.7 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน.....	35
2.8 การเผยแผ่ธรรมะในทางพุทธศาสนา.....	37
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42

บทที่ 3 วิธีวิจัย	50
3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	50
3.1.1 เครื่องมือวิเคราะห์เนื้อหา	50
3.1.2 เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก	52
3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ.....	57
3.2.1 ประชากร	57
3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง	57
3.2.3 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	57
3.2.4 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล	58
3.2.5 วิธีการเก็บข้อมูล	63
3.2.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	64
3.3 การนำเสนอผลการวิจัย.....	64
บทที่ 4 เนื้อหา รูปแบบ และ วิธีการนำเสนอของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”	65
4.1 เนื้อหาสาร (Message Content Perspectives) ในรายการ.....	65
4.1.1 ทาน (Dana).....	69
4.1.1.1 โทษของความตระหนี่.....	70
4.1.1.2 การเลือกให้นิมนต์และการทำงานให้ได้ผลมาก	70
4.1.1.3 อานิสงส์ของการทำทานด้วยตนเอง	72
4.1.1.4 อานิสงส์ของการชักชวนผู้อื่นให้ทำทาน	75
4.1.1.5 ข้อควรระวังในการทำทาน	75
4.1.2 ศีล (Sila).....	76
4.1.2.1 ความสำคัญและอานิสงส์ในการรักษาศีล	77
4.1.2.2 วิชากรรมจากการการผิดศีล.....	77
ก. วิชากรรมจากการผิดศีลข้อที่ 1 (ปาณาติปาตาเวรมณี)	78
ข. วิชากรรมจากการผิดศีลข้อที่ 2 (อทินนาทานาเวรมณี)	80
ค. วิชากรรมจากการผิดศีลข้อที่ 3 (กาเมสุมิจฉาจาราเวรมณี)	81
ง. วิชากรรมจากการผิดศีลข้อที่ 4 (มุสาวาทา เวรมณี).....	82
จ. วิชากรรมจากการผิดศีลข้อที่ 5 (สุราเมรายมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี).....	84
4.1.3 ภาวนา (Bavana).....	87
4.1.3.1 ความสำคัญและอานิสงส์ของการเจริญภาวนา	89

4.1.3.2	วิชาธรรมกายและอานูภาพ	90
4.1.3.3	วิธีปฏิบัติเพื่อการเข้าถึงวิชาธรรมกาย.....	91
4.1.3.4	ผลการปฏิบัติธรรม.....	93
4.1.4	สังสารวัฏ (Samsara)	96
4.1.4.1	วัตถุประสงค์ของการมาเกิดและเป้าหมายชีวิต	98
4.1.4.2	ภัยในสังสารวัฏ.....	100
4.1.4.3	ตัวอย่างชีวิตในสังสารวัฏ.....	101
4.1.4.4	ปรโลก	102
	ก. สுகติ	103
	ข. ทุกติ.....	112
	ค. นิพพาน	117
4.1.5	กฎแห่งกรรม.....	118
4.1.4.1	ความสำคัญของการศึกษาเรื่องกฎแห่งกรรม	119
4.1.4.2	วัตถุประสงค์ของการศึกษาเรื่องกฎแห่งกรรม.....	119
4.1.4.3	ตัวอย่างกฎแห่งกรรม (กรรมและผลของกรรม).....	120
4.1.6	บุญ	121
4.1.6.1	ทางมาแห่งบุญ.....	122
4.1.6.2	อานิสงส์แห่งบุญ.....	123
4.2	รูปแบบและวิธีการนำเสนอของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”	125
4.2.1	การใช้คำพูด (Speech).....	125
4.2.1.1	การบรรยาย	125
4.2.1.2	การตอบคำถาม	126
4.2.1.3	การอธิบายให้เห็นชัดเจน.....	126
4.2.1.4	การเล่นคำเล่นภาษา.....	127
4.2.1.5	การใช้ปฏิภาณ	128
4.2.2	การทำให้เข้าใจได้ง่าย (Simplicity).....	129
4.2.2.1	การใช้คำอุปมาอุปมัย	130
4.2.2.2	การอธิบายขยายความ.....	130
4.2.3	การถามตอบ (Questions & Answers).....	131
4.2.4	การใช้ภาพประกอบเพลง (Music Video).....	131
4.2.5	การใช้ภาพเคลื่อนไหว 3 มิติ (Animation).....	132

4.2.6 การรายงานข่าว (News)	132
4.2.7 การตอกย้ำซ้ำทวน (Review).....	133
4.2.8 การใช้ภาพหนึ่งประกอบการบรรยาย (Illustration).....	134
4.2.9 การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง (Role Model).....	134
4.2.10 การใช้เทปบันทึกการ (Video Tape Recorder).....	135
4.2.11 การใช้จุดดึงดูดใจในสาร (Message Appeals)	135
4.2.11.1 จุดดึงดูดใจโดยตัวบุคคล (Personal Appeals).....	135
4.2.11.2 จุดดึงดูดใจโดยใช้อารมณ์ขัน (Humorous Appeals).....	135
4.2.11.3 จุดดึงดูดใจโดยใช้การกระตุ้น (Motivation Appeals).....	136
4.2.11.4 จุดดึงดูดใจโดยใช้ความกลัว (Fear Appeals)	138
4.2.11.5 จุดดึงดูดใจโดยใช้รางวัล (Rewards as Appeals)	138
4.2.11.6 จุดดึงดูดใจโดยใช้อารมณ์ (Emotional Appeals)	139
4.3 สรุปเนื้อหา รูปแบบ และ วิธีการนำเสนอของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา	140
บทที่ 5 ประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”	143
5.1 ประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”.....	143
5.1.1 ลักษณะทั่วไปทางประชากร.....	143
5.1.2 ความพึงพอใจในตัวผู้ส่งสาร.....	148
5.1.3ความพึงพอใจในเนื้อหารายการ.....	150
5.1.4 ความเหมาะสมของช่องทางและช่วงเวลาการออกอากาศ.....	160
5.1.5 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และ พฤติกรรมภายหลังรับชมรายการ.....	168
5.1.5.1 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงความรู้ความเข้าใจ.....	169
5.1.5.2 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ.....	171
5.1.5.3 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ.....	173
5.1.5.4 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงค่านิยม	175
5.1.5.5 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	176
ก. ความเปลี่ยนแปลงด้านการทำทาน	177
ข. ความเปลี่ยนแปลงด้านการรักษาศีล	178
ค. ความเปลี่ยนแปลงด้านการเจริญภาวนา	181
ง. ความเปลี่ยนแปลงด้านอื่นๆ.....	182

5.1.5.6	รายการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง	183
5.1.5.7	ระยะเวลาในการเปลี่ยนแปลง	185
5.1.5.8	เหตุผลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง	186
5.2	สรุปประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”	188
บทที่ 6 ประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ปัจจัยที่ทำให้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิผลและการปรับปรุงรายการเพื่อเพิ่มประสิทธิผล		
6.1	ประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”	189
6.1.1	ผู้ส่งสาร (Sender)	189
6.1.1.1	แรงบันดาลใจในการผลิตรายการ.....	189
6.1.1.2	รูปแบบวิธีการสอน.....	190
ก.	ใช้ภาษาสุภาพ ไม่กระทบตนและผู้อื่น เข้าใจได้ง่าย	190
ข.	สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน.....	191
ค.	สอนในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสาร.....	192
ง.	สอนจากสิ่งที่ย่อยไปยาก ลุ่มลึกไปตามลำดับและมีเหตุผล	192
จ.	สอนให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเอง	194
ฉ.	สอนโดยใช้จังหวะและโอกาสในบริบทสังคมให้เป็นประโยชน์	194
6.1.2	การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย (Audience Analysis)	196
6.1.3	การคัดเลือกเรื่อง (Topic Selection).....	196
6.1.4	การเลือกช่องทางการเผยแพร่ (Channel Selection).....	197
6.1.5	การเลือกช่วงเวลาในการออกอากาศ (Broadcast Selection).....	198
6.1.6	การออกแบบสาร (Message Design)	198
6.1.6.1	เนื้อหาที่เน้นในรายการ	199
6.1.6.2	การกำหนดหัวข้อธรรมะ.....	200
6.1.6.3	การออกแบบภาพ.....	200
6.1.6.4	การออกแบบเพลง	201
6.1.7	ปฏิบัติการสื่อสาร (Operation).....	202
6.1.8	การประเมินผลการสื่อสาร (Evaluation).....	209
6.2	ปัจจัยที่ทำให้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิผล	212
6.2.1	ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้ส่งสาร (Sender).....	212
6.2.2	ปัจจัยที่เกี่ยวกับเนื้อหาสาระและเทคนิคการนำเสนอรายการ	213

6.2.3	ปัจจัยเกี่ยวกับช่องทางและช่วงเวลาในการเผยแพร่ (C & B Selection)	214
6.2.4	ปัจจัยเกี่ยวกับผู้รับสาร (Receiver)	215
6.2.5	ปัจจัยเกี่ยวกับทีมงานผู้ผลิตรายการ (Producer)	215
6.2.1	ปัจจัยด้านสถาบันผู้ผลิตรายการ (Producer's Institute)	216
6.3	ข้อเสนอแนะเพื่อการเพิ่มประสิทธิผล	217
6.3.1	ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ส่งสารหลัก	218
6.3.2	ข้อเสนอแนะสำหรับเทคนิคการนำเสนอรายการ	218
6.3.3	ข้อเสนอแนะสำหรับเนื้อหารายการ	219
6.3.4	ข้อเสนอแนะสำหรับช่องทางและช่วงเวลาการออกอากาศ	220
6.3.5	ข้อเสนอแนะอื่นๆ	221
6.4	สรุปประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ปัจจัยที่ทำให้รายการ มีประสิทธิผลและข้อเสนอแนะเพื่อการเพิ่มประสิทธิผล	222
6.4.1	สรุปประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”	222
6.4.2	สรุปปัจจัยที่ทำให้รายการฯ มีประสิทธิผล	222
6.4.3	สรุปข้อเสนอแนะเพื่อการเพิ่มประสิทธิผล	223
บทที่ 7	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ	224
7.1	สรุปผลการวิจัย	224
7.2	อภิปรายผล	228
7.3	ข้อเสนอแนะ	237
7.4	ข้อจำกัดในการวิจัย	238
รายการอ้างอิง		239
ภาคผนวก		245
ภาคผนวก ก	ประวัติและผลงานพระราชภาวนาวิสุทธิผู้ส่งสารหลักในรายการฯ	246
ภาคผนวก ข	รางวัล Telly Awards	250
ภาคผนวก ค	ระบบการส่งสัญญาณจันดาวรรณ	254
ภาคผนวก ง	วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น	276
ภาคผนวก จ	Live Foundation and Live TV:ประเทศไทยใต้หวัน	280
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์		284

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 แสดงรายการธรรมชาติที่ออกอากาศทาง Free TV.....	1
ตารางที่ 2.1 แสดงรายชื่อประเทศที่สัญญาณช่อง DMC ครอบคลุมไปถึง.....	17
ตารางที่ 3.1 แสดงภาพรวมวิธีการวิจัยเพื่อตอบคำถามนำวิจัยแต่ละข้อ	50
ตารางที่ 3.2 แสดงตัวอย่าง Coding Sheet เพื่อใช้วิเคราะห์เนื้อหา.....	51
ตารางที่ 3.3 แสดงตัวอย่าง Coding Sheet เพื่อใช้วิเคราะห์เทคนิคการนำเสนอรายการ	52
ตารางที่ 3.4 แสดงตัวอย่าง Coding Sheet เพื่อใช้วิเคราะห์จุดดึงดูดใจในสาร	52
ตารางที่ 4.1 แสดงเนื้อหา จุดเน้นที่พบในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” (48ตอน)....	66
ตารางที่ 4.2 แสดงเนื้อหา จุดเน้นที่พบในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” (12ตอน)....	67
ตารางที่ 4.3 แสดงรูปแบบ เทคนิคที่พบในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”.....	68
ตารางที่ 4.4 แสดงจุดดึงดูดสารที่พบในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”	68
ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	143
ตารางที่ 5.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ.....	144
ตารางที่ 5.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว... ..	145
ตารางที่ 5.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา.....	146
ตารางที่ 5.5 คุณลักษณะของผู้ส่งสารหลัก	148
ตารางที่ 5.6 ความพึงพอใจในการนำเสนอรายการ.....	150
ตารางที่ 5.7 เหตุผลที่ไม่ชอบชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”	158
ตารางที่ 5.8 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ	169
ตารางที่ 5.9 รายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยากับทัศนคติ	171
ตารางที่ 5.10 รายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยากับความเชื่อ	173

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดงพื้นที่ที่สัญญาณช่อง DMC ครอบคลุมไปถึง	16
ภาพที่ 2.2 Conceptual Framework งานวิจัยประสิทธิภาพและประสิทธิผลรายการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”	49
ภาพที่ 4.1 แสดงภาพตัวอย่างเครื่องประดับของชาวสวรรค์	74
ภาพที่ 4.2 แสดงภาพจำลองภพสาม	97
ภาพที่ 4.3 แสดงภาพจำลองสวรรค์ 6 ชั้น	103
ภาพที่ 4.4 แสดงภาพจำลองเทพผู้ปกครองสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา	104
ภาพที่ 4.5 แสดงภาพจำลองท้าวเวสสุวรรณ ยักษ์ชั้นสูง ชั้นกลาง ชั้นต่ำ และยักษ์น้ำ	104
ภาพที่ 4.6 แสดงภาพจำลองท้าววิรูปักษ์และนาคระกุกูลต่างๆ	104
ภาพที่ 4.7 แสดงภาพจำลองท้าววิรุฬหก ครุฑ ภูมมเทวา รุกขเทวา อากาศเทวา	105
ภาพที่ 4.8 แสดงภาพจำลองท้าวธตรัฐ คนธรรพ์ วิทยาธร กุมภัณฑ์ชั้นสูงและชั้นล่าง	106
ภาพที่ 4.9 แสดงภาพจำลองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์	107
ภาพที่ 4.10 แสดงภาพจำลองเทพธิดา เทพบุตรบนสวรรค์	108
ภาพที่ 4.11 แสดงภาพจำลองสวรรค์ชั้นยามา	109
ภาพที่ 4.12 แสดงภาพจำลองสวรรค์ชั้นดุสิต	109
ภาพที่ 4.13 แสดงภาพจำลองสวรรค์ชั้นนิมมานรดี	110
ภาพที่ 4.14 แสดงภาพจำลองสวรรค์ชั้นปรนิมมิตตสวรรค์	111
ภาพที่ 4.15 แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 1	112
ภาพที่ 4.16 แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 2	113
ภาพที่ 4.17 แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 3	113
ภาพที่ 4.18 แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 4	113
ภาพที่ 4.19 แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 5	113
ภาพที่ 4.20 แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 6	114
ภาพที่ 4.21 แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 7	114
ภาพที่ 4.22 แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 8	114
ภาพที่ 4.23 แสดงภาพจำลองยมโลก	115
ภาพที่ 4.24 แสดงภาพจำลองห้องพิพากษาในยมโลก	115
ภาพที่ 4.25 แสดงภาพจำลองเปรต	116
ภาพที่ 4.26 แสดงภาพจำลองอสุรกาย	117

ภาพที่ 4.27 แสดงตัวอย่างภาพนิ่งประกอบการบรรยายในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝัน วิทยา”.....	134
ภาพที่ 6.1 แสดงพื้นที่ที่สัญญาณของ DMC ครอบคลุมไปถึง	198
ภาพที่ 6.2 แสดง Flowchart Diagram ปฏิบัติการสื่อสารรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝัน วิทยา”.....	203

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 5.1 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามเพศ	143
แผนภูมิที่ 5.2 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามอายุ	144
แผนภูมิที่ 5.3 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามสถานภาพครอบครัว	145
แผนภูมิที่ 5.4 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามระดับการศึกษา	146
แผนภูมิที่ 5.5 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามอาชีพ	147
แผนภูมิที่ 5.6 แสดงคุณลักษณะของผู้ส่งสารหลัก	148
แผนภูมิที่ 5.7 แสดงความพึงพอใจในการนำเสนอรายการ	150
แผนภูมิที่ 5.8 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามช่วงที่ชอบในรายการ	154
แผนภูมิที่ 5.9 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามเหตุผลที่ชอบรับชมรายการ.....	156
แผนภูมิที่ 5.10 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามเหตุผลที่ไม่ชอบรับชมรายการ.....	159
แผนภูมิที่ 5.11 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามช่องทางที่ใช้รับชมรายการ.....	160
แผนภูมิที่ 5.12 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามเหตุผลที่ชมรายการ	162
แผนภูมิที่ 5.13 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามปีที่เริ่มรับชมรายการ	164
แผนภูมิที่ 5.14 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามช่วงเวลาที่ได้รับชมรายการ.....	165
แผนภูมิที่ 5.15 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามความเหมาะสมของช่วงเวลาในการ ออกอากาศ	166
แผนภูมิที่ 5.16 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามความต่อเนื่องในการรับชมรายการ..	167
แผนภูมิที่ 5.17 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามความเข้าใจในการรับชมรายการ.....	168
แผนภูมิที่ 5.18 แสดงความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ.....	169
แผนภูมิที่ 5.19 แสดงประสิทธิผลด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ.....	171
แผนภูมิที่ 5.20 แสดงประสิทธิผลด้านการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ	173
แผนภูมิที่ 5.21 แสดงประสิทธิผลด้านการเปลี่ยนแปลงค่านิยม	175
แผนภูมิที่ 5.22 แสดงประสิทธิผลด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	176
แผนภูมิที่ 5.23 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามรายการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวิต	183
แผนภูมิที่ 5.24 แสดงระยะเวลาการรับชมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวิต	185
แผนภูมิที่ 5.24 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามเหตุผลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง. 186	186
แผนภูมิที่ 6.1 แสดงจำนวนประชากร (ร้อยละ) แยกตามข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนารายการ ..	216

สารบัญแบบจำลอง

	หน้า
แบบจำลองที่ 4.1 แสดงรูปแบบ เทคนิคการนำเสนอ จุดสนใจในสาร ในเรื่องทาน.....	69
แบบจำลองที่ 4.2 แสดงรูปแบบ เทคนิคการนำเสนอ จุดสนใจในสาร ในเรื่องศีล.....	76
แบบจำลองที่ 4.3 แสดงรูปแบบ เทคนิคการนำเสนอ จุดสนใจในสาร ในเรื่องภาวนา.....	87
แบบจำลองที่ 4.4 แสดงรูปแบบ เทคนิคการนำเสนอ จุดสนใจในสาร ในเรื่องสังสารวัฏ	97
แบบจำลองที่ 4.5 แสดงรูปแบบ เทคนิคการนำเสนอ จุดสนใจในสาร ในเรื่องกฎแห่งกรรม	118
แบบจำลองที่ 4.6 แสดงรูปแบบ เทคนิคการนำเสนอ จุดสนใจในสาร ในเรื่องบุญ	121
แบบจำลองที่ 4.7 แสดงสรูป เนื้อหา รูปแบบ เทคนิคการนำเสนอ จุดสนใจในสาร ที่พบในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”	140
แบบจำลองที่ 7.1 แสดงแบบจำลองในบริบทของการสื่อสารด้านศาสนาที่ได้จากรายการฯ.....	225

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แม้พระพุทธศาสนาจะมีอายุชั้ยยาวนานกว่า 2550 ปีล่วงมาแล้วก็ตาม แต่ประเทศไทยนับได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่โชคดีที่บรรพบุรุษของเราสามารถธำรงรักษาพระพุทธศาสนาอันเป็นมรดกธรรมล้ำค่าไว้ได้ตราบจนถึงปัจจุบัน โดยการส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น ผังรากลึกอยู่ในสายเลือดคนไทยมาช้านาน จนกระทั่งทั่วโลกให้การยอมรับว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาของโลก ในปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนายังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตามลักษณะของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับความเร่งรีบของผู้คนในสังคมระบบทุนนิยม ดังนั้นจากเดิมหากพุทธศาสนิกชนปรารถนาจะฟังธรรมจะต้องเดินทางไปวัดเท่านั้น จึงได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นการฟังธรรมได้แม้จะอยู่ที่บ้านก็ตาม (หรือที่เรียกว่าธรรมะDeliveryนั่นเอง) แต่เพราะรายการทางด้านศาสนามักมีต้นทุนในการผลิตต่ำอันเนื่องมาจากผู้สนับสนุนรายการส่วนใหญ่มองไม่เห็นถึงความสำคัญของรายการทางด้านศาสนาเท่าที่ควร จึงเป็นเหตุให้รายการที่ผลิตออกมายังไม่ค่อยน่าสนใจ ประกอบกับช่วงเวลาในการออกอากาศของรายการธรรมะส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเวลาที่ไม้อื้ออานวยต่อการรับชมแต่อย่างใดดังตารางแสดงช่วงเวลาการออกอากาศรายการธรรมะดังต่อไปนี้ (รองรัตน์ ธีระนันท์, 2549)

ลำดับ	รายการ	ช่อง	วัน	เวลา(น.)	นาที	ผู้รับผิดชอบ
1.	ชีวิตไม่สิ้นหวัง	3	ส.-อา.	04.30-04.45	15	บ.สปิริตโปรดักชั่นจำกัด
2.	ธรรมในใจ	3	ส.-อา.	04.45-05.15	25	สถานีช่อง 3
3.	แผ่นดินธรรม	5	อา.	06.30-06.55	25	มูลนิธิแผ่นดินธรรม
4.	ธรรมโอสถ	5	พ.	05.00-05.25	25	บ. บ้านคนไทยจำกัด
5.	ตามรอยธรรม	5	ส.	06.30-06.55	25	บ.อินเตอร์เมดิค&เฮลท์เซอร์วิส
6.	มองปัญหาด้วยธรรม	5	อ.	05.00-05.25	25	บ. บ้านคนไทยจำกัด
7.	อสีตวิสาขธรรม	5	อา.	05.00-05.25	25	บ. บ้านคนไทยจำกัด
8.	ธรรมะวันอาทิตย์	7	อา.	06.00-06.20	20	สถานีช่อง 7
9.	ชีวิตธรรม	9	พฤ.	04.30-05.00	30	บ.สื่อสร้างสรรค์สังคม
10.	ธรรมะสวิสดี	9	จ.-ศ.	06.00-06.03	3	เสถียรธรรมสถาน
11.	รู้ธรรม นำชีวิต	9	พ.	04.30-05.00	25	ศ.สงเสริมพระพุทธศาสนา

ลำดับ	รายการ	ช่อง	วัน	เวลา(น.)	นาที	ผู้รับผิดชอบ
12.	รู้ธรรม นำชีวิต	9	จ.	04.30-05.00	25	มจร.
13.	อยู่เย็น เป็นสุข	9	ส.	04.30-05.00	25	ม.มหามกุฏราชวิทยาลัย
14.	บ้านของเรา	9	อา.	05.30-06.00	30	คุณสุธี ปิยะดำรง
15.	พุทธธรรมนำทาง	9	พ.	05.00-05.30	30	บ.สเปเชียลอาร์ต จำกัด
16.	เวทีธรรม	9	พฤ.	05.00-05.30	25	มจร.
17.	แสงธรรมส่องทาง	9	อา.	06.00-06.30	30	สถานีช่อง 9
18.	ธรรมมะคือคุณากร	NBT	จ.-ศ.	หลังข่าวภาคค่ำ	3	สถานีช่อง 11
19.	เพื่อแผ่นดินไทย	NBT	จ.ที่ 2,4	00.30-01.30	55	มจร.
20.	บ้านธัมมะ	NBT	พุธ	04.10-05.00	50	บ.เบิร์ดอายวิเวตเวิร์ค
21.	เสียงธรรมเสียงทิพย์	NBT	จ.ที่ 1,3	00.30-01.30	55	มจร., ช่อง 11
22.	เจริญธรรม	NBT	ศ.	08.30-09.00	30	มูลนิธิถาวรจิตตภาวโรฯ
23.	ธรรมรส-ธรรมรัฐ	NBT, TGN	อ.,อา.	04.05-05.00, 09.00-9.55	55	สถานีช่อง 11, Thai Global Network
24.	พุทธธรรมคู่ชาติ	NBT	จ.-ศ.	11.58-12.00	2	บ.สื่อสร้างสรรค์สังคม
25.	ลีลาชีวิต	NBT	ทุกวัน	05.05, 24.30	4	ช่อง11, วัตถุประสงค์ฯ
26.	พุทธธรรมนำปัญญา	NBT	จ.	04.35-05.00	25	มูลนิธิพุทธธรรม
27.	วิถีธรรม	TPBS	อา.	05.00-05.30	25	มูลนิธิพันธกิจพระพร

ตารางที่ 1.1 : แสดงรายการธรรมะที่ออกอากาศทาง Free TV

นี่จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ว่าแม้คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านช่องทางที่ดีแล้วก็ตามแต่เมื่อไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ชมได้ ปัญหาสังคมอันเกิดจากการประพฤติดีศีลธรรมจึงมีปรากฏให้เห็นอยู่ตามหน้าหนังสือพิมพ์ไม่เว้นแต่ละวัน

แต่แม้สภาพสังคมในภาพรวมจะดูแย่งลงสักเพียงใดก็ตาม หากแต่ยังมีความพยายามในการเผยแผ่พระสัทธรรมคำสอนสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้ และหนึ่งในนั้นคือรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” โดยพระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อรัญมขโย) เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย ซึ่งเริ่มรายการเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 โดยเปิดสอนธรรมะให้แก่ผู้สนใจตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันเสาร์ ในช่วงเวลาหลังเลิกงานคือช่วงเวลา 19.30-22.00 น. ซึ่งเนื้อหาในรายการมีการนำเสนอในรูปแบบที่ทันสมัยและน่าสนใจ โดยมีพระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ(หลวงพ่อรัญมขโย) เมตตามาเป็น “คุณครูไม่ใหญ่” และมีนักเรียนคือสาธุชนที่มารับ

ฟังการบรรยายธรรมในห้องเรียน (บ้านแก้วเรือนทองของคุณยายฯ) แต่เนื่องจากสาธุชนส่วนใหญ่ไม่สะดวกในการเดินทางมาเข้าโรงเรียนได้ทุกวันจึงได้เรียกร้องให้มีการถ่ายทอดเสียงคุณครูไม่ใหญ่ผ่านทางโทรศัพท์เรื่อยมาจนกระทั่งได้พัฒนารูปแบบการถ่ายทอดสดเพื่อให้เห็นภาพพร้อมเสียงด้วยการถ่ายทอดผ่านทางอินเทอร์เน็ต ดาวเทียม และเคเบิลทีวี ตามลำดับ

ในปัจจุบัน (พ.ศ.2551) รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ได้มีการถ่ายทอดสดผ่านดาวเทียมทางช่อง DMC (Dhamma Media Channel) ที่มีรัศมีครอบคลุมไปใน 5 ทวีปทั่วโลก จึงมีผู้ติดตามรับชมรายการอยู่ทั่วทุกมุมโลก เพราะการนำเสนอรายการผ่านทางโทรทัศน์นั้นสามารถดึงดูดความสนใจ ให้ภาพ แสงสี และเสียงเหมือนเหตุการณ์จริงได้มากกว่าสื่อมวลชนอื่น (พรทิพย์ วรภิกขุโกศาท, 2529: 576) กล่าวคือ

1. สามารถเข้าถึงประชาชนเป็นจำนวนมากในเวลาเดียวกัน
2. การมีภาพที่เหมือนจริง จึงทำให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่แจ่มชัดและยังสามารถสร้างความรู้สึกร่วมและพฤติกรรมที่ต้องการเป็นอย่างดี
3. เสนอข่าวสารได้รวดเร็วหรือแม้จะถ่ายทอดเหตุการณ์จริงในเวลาเดียวกันก็สามารถทำได้
4. สามารถพลิกแพลงการเสนอข่าวสารให้น่าสนใจ และสร้างความน่าเชื่อถือหรือสร้างความทรงจำหรือโน้มน้าวใจได้เป็นอย่างดี

รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” จึงเลือกที่จะใช้การถ่ายทอดรายการผ่านทางโทรทัศน์เป็นหลัก จวบจนปัจจุบัน มีการถ่ายทอดสดไปทั่วโลกต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลากว่า 6 ปีแล้ว โดยได้รับความนิยมจากทั้งชาวไทยและชาวประเทศ ในปัจจุบันมีผู้ชมให้การตอบรับจำนวนรวม 71 ประเทศจากทั่วโลก เนื่องจากสื่อที่นำเสนอในรายการฯ เป็นสื่อที่ชาวเหมาะสำหรับผู้ชมทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ศาสนา โดยผ่านรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจประกอบด้วย 3 ส่วนหลักคือ 1.บทเพลงภาษาไทยและต่างประเทศ 2.ภาพประกอบ 2 มิติและ 3 มิติ และ 3.การพูดเพื่อบรรยายธรรมในลักษณะเล่าสู่กันฟังที่ชวนติดตามตลอดทั้ง 6 วัน/สัปดาห์ (วันจันทร์ถึงวันเสาร์) เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้รับชมรายการที่มีความหลากหลายให้ได้มากที่สุดโดยมีการแปลเนื้อหาในรายการเป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษา(ภาษาอังกฤษ จีน และญี่ปุ่น เป็นต้น) นอกจากนี้เนื้อหาในรายการบางส่วน อาทิ ทศชาติชาดก และมีวลีคติโอยังได้มีการใส่ Subtitle ภาษาต่างประเทศเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันของผู้ชมต่างชาติ ต่างภาษาอีกด้วย

จากการเปิดโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา ได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่ให้กับสังคมโดยปรากฏหลักฐานเป็นพยานบุคคลจำนวนมาก ได้เขียนจดหมายเข้ามาเล่าในรายการว่า จากการที่ได้มีโอกาสรับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ทำให้พวกเขาเหล่านั้นได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องราวของพระพุทธศาสนา ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้และทำให้มีความสุขในการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้น แตกต่างอย่างเห็นได้ชัด เพราะนอกจากจะทำให้รู้เป้าหมายของการเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วยังสอนถึงวิธีการดำรงชีวิตให้มีความสุข ด้วยการทำความรักษาศีลและเจริญสมาธิภาวนา ส่งผลให้หลายคนได้รับความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนามากขึ้นกว่าเดิม มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ ในเรื่องของกฎแห่งกรรม นรก สวรรค์ บุญและบาป มีสัมมาทิฐิ มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยสามารถรักษาศีล 5 ได้เป็นปกติและรักษาศีล 8 ในบางโอกาส มีกำลังใจในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น สามารถเลิกเหล้า บุหรี่ อบายมุขต่างๆ ได้อย่างเด็ดขาด เราจึงมักเห็นภาพของ “พิธีเทเหล้าเผาบุหรี่ปริศนา” ที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า แม้แต่ในประเทศเยอรมันนี้ ผู้ผลิตเบียร์รายใหญ่ของโลก ภาพของการปิดโรงงานไวน์ขนาดใหญ่ในประเทศไทย หรือแม้แต่การปิดบ่อน(พนัน)ไก่และการปิดช่องกิมมีให้เห็นอยู่เป็นระยะ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งที่บังเกิดขึ้นได้ยากยิ่งในอันที่จะเปลี่ยนแปลงบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่อาจดำเนินชีวิตผิดพลาดจากความไม่รู้ ให้กลับมากลายเป็นคนใหม่ได้

นอกจากผลกระทบในด้านดีจะเกิดขึ้นกับผู้ใหญ่แล้ว เด็กๆ ก็เช่นกัน ภายใต้คำขวัญ “เก่งและดี” ของคุณครูไม่ใหญ่ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ลูกกราบเท้าคุณพ่อคุณแม่ก่อนนอน เด็กๆ รู้จักการทำงานโดยผ่านโครงการ “ตัวเล็กๆ ก็ช่วยได้” ที่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักทำงานด้วยการหยอดกระปุกเพื่อนำปัจจัยไปถวายพระจำนวน 266 วัดใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รู้จักการรักษาศีลและเจริญภาวนาตั้งแต่เยาว์วัย จนมีคุณครูตัวน้อยอายุ 3-5 ขวบมาทำหน้าที่คุณครูสอนธรรมะในบางครั้ง รวมถึงมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม การรักษุญ กัลยาณบารมี การมีหิริ โอตตปปะ มีสัมมาทิฐิ และมีความกตัญญู ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ตั้งข้อสังเกตว่าสิ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้นได้เป็นเพราะลักษณะการนำเสนอรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ที่มีลักษณะผ่อนคลาย ด้วยเพลง ภาพ และการพูดบรรยายด้วยคำง่ายๆ ฟังสบายๆ มีอารมณ์ขันสอดแทรกเป็นระยะ ทำให้ผู้ชมรู้สึกผ่อนคลายภายหลังจากตั้งเครียดจากการทำงานหรือการเรียนมาทั้งวัน ประกอบกับความเมตตาที่คุณครูไม่ใหญ่มีต่อนักเรียนทุกคนทำให้เกิดความรู้สึกรัก เคารพ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามสิ่งที่คุณครูไม่ใหญ่อบรมสั่งสอน

และนี่จึงเป็นเหตุผลที่ว่าเพราะเหตุใดรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” จึงเป็นรายการธรรมะที่มีผู้ติดตามรับชมจำนวนมากอีกรายการหนึ่ง ซึ่งเนื้อหาในรายการ “โรงเรียน

อนุบาลฝันในฝันวิทยา” ส่วนหนึ่งได้ถูกรับรองมาตรฐานระดับโลกโดยได้รับรางวัล Telly Awards จำนวนถึง 12 รางวัลอีกด้วย (รางวัล Telly Awards เป็นรางวัลที่มอบให้กับผู้ผลิตสื่อที่มีคุณภาพเหนือมาตรฐาน เป็นที่ต้องการของผู้ผลิตสื่อทั่วโลก โดยแต่ละปีมีผู้ส่งผลงานเข้าประกวดไม่น้อยกว่า 13,000 ชิ้น ตัวอย่างสื่อที่ได้รับรางวัลได้แก่ CNN, Discovery Education, Microsoft, Nike, Hallmark, Disneyland Resort และการบินไทยจำกัด (มหาชน) เป็นต้น) (<http://www.Tellyawards.com>) นอกจากนี้สถานีโทรทัศน์ช่อง DMC ยังได้รับรางวัล “สถานีโทรทัศน์สื่อธรรมะดีเด่น” จากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในฐานะสื่อสีขาวส่งเสริมพระพุทธศาสนาดีเด่นประจำปีพุทธศักราช 2551 อีกด้วย (<http://www.whitemedia.org>)

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่ารายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นรายการที่สามารถเปลี่ยนแปลงความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้ชมในระยะยาวได้ หากแต่ยังไม่เคยมีการทำการวิจัยว่ารายการฯ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาวิจัยอย่างยิ่งเพราะหากผลการวิจัยพบว่า ผู้ชมรายการฯ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบของตนให้กลายเป็นพฤติกรรมเชิงบวกจากการรับชมรายการได้จริง ก็ย่อมจะเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติ เพราะหากมนุษย์ทุกคนมีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องพระพุทธศาสนา รู้จักการทำทาน สามารถรักษาศีล 5 ได้จนเป็นนิสัย รู้จักการเจริญสมาธิภาวนาจนเข้าถึงความสุขที่แท้ อันเกิดจากการปฏิบัติธรรม เชื่อแน่ว่า ปัญหาสังคมที่กำลังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันอยู่ในขณะนี้ จะได้มีแนวทางในอันที่จะเปลี่ยนเป็นสันติภาพที่มวลมนุษยชาติแสวงหาได้อย่างแน่นอน ดังสโลแกนที่ว่า “สันติภาพภายนอกเริ่มจากสันติสุขภายใน (World Peace through Inner Peace)”

1.2 ปัญหาคำวิจัย

- 1.2.1 รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีเนื้อหาเป็นอย่างไร
- 1.2.2 ประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นอย่างไร
- 1.2.3 ประสิทธิภาพผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นอย่างไร
- 1.2.4 ปัจจัยที่ทำให้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิภาพคืออะไร
- 1.2.5 เนื้อหาและวิธีการนำเสนอรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ควรจะมีการปรับปรุงอย่างไรบ้างเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้ชมให้ได้ผลมากยิ่งขึ้น
- 1.2.6 แบบจำลองในบริบทของการสื่อสารด้านศาสนาเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.3.1 เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”
- 1.3.2 เพื่อประเมินประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”
- 1.3.3 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”
- 1.3.4 เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหาและวิธีการนำเสนอของรายการ
- 1.3.5 เพื่อค้นหาแบบจำลองในบริบทของการสื่อสารด้านศาสนา

1.4 ข้อเสนอพื้นฐานในการวิจัย

- 1.4.1 รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีเนื้อหาในการสอนให้ผู้ชมรู้จัก และเข้าใจพระพุทธรูปศาสนา ในเรื่องของไตรสิกขา ได้แก่ การทำทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา โดยผ่านการนำเสนอในหลายรูปแบบ อาทิ การเล่าเรื่องผ่านกรณีศึกษา (Case Study) พุทธประวัติ นิทานชาดก มิวสิควิดีโอ ภาพแอนิเมชัน เป็นต้น
- 1.4.2 รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิภาพเนื่องจาก ผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือ รูปแบบการนำเสนอมีความน่าสนใจ ทันสมัยและดึงดูดใจโดยใช้เทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัย ผู้ชมสามารถเข้าถึงสื่อได้ไม่ยาก โดยใช้โทรทัศน์และดาวเทียมเป็นช่องทางหลัก มีช่วงเวลาการออกอากาศที่เหมาะสม และมีการ Re-run เพื่อให้ผู้ที่ไม่สะดวกรับชมในช่วงเวลา การถ่ายทอดสดได้มีโอกาสในการรับชมย้อนหลังและเป็นการทบทวนธรรมะแต่ละวัน
- 1.4.3 รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิผลในการทำให้ผู้ชมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพระพุทธรูปศาสนาและความเป็นจริงของชีวิตมากขึ้น จนส่งผลให้เกิดเป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้จริง โดยบุคคลที่ได้รับชมรายการยิ่งมากจะยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มาก
- 1.4.4 ปัจจัยที่ทำให้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิผลคือ ผู้ส่งสารที่นำเสนอสาระในรายการที่ดีมีประโยชน์ มาออกอากาศทางโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมในเวลาที่เหมาะสม ทำผู้รับสารให้ได้ทราบผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดผลกระทบจากสื่อในชั้นของการเปลี่ยนแปลง ทศนคติ ความเชื่อค่านิยมและพฤติกรรมในที่สุด

1.5 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาเฉพาะกลุ่มคนที่มีโอกาสได้รับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2551 โดยทำการวิจัยในลักษณะผสมผสานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาหารายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” และสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่มีโอกาสได้รับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

การวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำแบบสำรวจด้วยการสอบถามกลุ่มผู้ชมรายการ ทุกระดับ ที่ได้มีโอกาสรับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการที่หลักคือ การสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Communication for change) และการสื่อสารเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นกรอบในการศึกษา

1.6 นิยามศัพท์

DMC (Dhamma Media Channel) หมายถึง สถานีโทรทัศน์ที่ถ่ายทอดรายการธรรมะ ผ่านดาวเทียม ประกอบด้วยรายการ ธรรมเทศนา วาไรตี้ ทอล์คโชว์ สารคดี ปกิณกะธรรม ฯลฯ ครอบคลุมไปทั่วโลกตลอด 24 ชั่วโมง

รายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา (InnerDream Kindergarten Satellite Program) หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศทางช่อง DMC ทุกวันจันทร์ – วันเสาร์ ช่วงเวลา ประมาณ 19.30 น.-22.00 น. นำเสนอเรื่องของ ธรรมะนำรู้ในพระไตรปิฎก กฎแห่งกรรม ชีวิตหลังความตาย ฯลฯ ถ่ายทอดผ่าน ภาษาเพลง (มิวสิควีดีโอ) ภาษาภาพ (ภาพวาด การ์ตูน แอนิเมชัน ฯลฯ) และภาษาพูด โดยความเมตตาของพระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่ออัมมชโย) ซึ่งเรียกแทนตัวเองว่า “คุณครูไม่ใหญ่”

นักเรียน “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” (Student of InnerDream Kindergarten Satellite Program) หมายถึง ผู้ชมรายการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ทุกเพศ ทุกวัย ทั่วโลก

กรณีศึกษา (Case Study) หมายถึง เรื่องราวที่ผู้ชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เขียนจดหมายมาถามเรื่องราวต่างๆ ของตนเองและญาติมิตร เกี่ยวกับชะตาชีวิตที่ตนเองได้ประสบมาว่ามีความเป็นมาอย่างไร โดยคุณครูไม่ใหญ่ เมตตา ฝันในฝัน บอกเล่าถึงการกระทำที่

เคยทำไว้ในอดีต ส่งผลมาถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นความรู้ที่สอดคล้องกับคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงตรัสไว้ในพระไตรปิฎก

ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ความสามารถในการทำให้เกิดประสิทธิผลในการเปลี่ยนแปลงความรู้/ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้รับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” (KABVP) ทั้งนี้การวัดจะพิจารณาจากตัวชี้วัด 8 ประการ ได้แก่ 1.ผู้ส่งสาร (Sender) 2.การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย (Audience analysis) 3.การคัดเลือกเรื่อง (Topic Selection) 4.การเลือกช่องทางการเผยแพร่ (Channel Selection) 5.การเลือกช่วงเวลาในการออกอากาศ (Broadcast Selection) 6.การออกแบบสาร (Message Design) 7.การปฏิบัติการสื่อสาร (Operation) 8.การประเมินผลการสื่อสาร (Evaluation)

ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้รับสารภายหลังได้รับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางด้าน ความรู้/ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม และพฤติกรรม

ความรู้ (Knowledge) หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและการระลึกได้ถึงความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ความเข้าใจ (Understanding) หมายถึง หรือความคิดรวบยอด (Comprehension) เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการขยายความรู้ ความจำ ให้กว้างออกไปจากเดิมอย่าง สมเหตุสมผล และความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึก และ ความคิดเห็น ที่บุคคล มีต่อสิ่งของ บุคคล สถาบัน สิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Interpersonal Communication) ที่เป็นผลกระทบมาจาก การรับสาร อันจะมีผลต่อ พฤติกรรม ต่อไป

ความเชื่อ (Belief) หมายถึง การยอมรับนับถือว่าเป็นความจริง หรือมีอยู่จริง เป็นสิ่งที่สามารถจะศึกษาและวัดได้จากคำพูดและการกระทำของคน

ค่านิยม (Value) หมายถึง สิ่งที่บุคคลนั้นยอมรับว่า เป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับตนเอง และได้นำไปพัฒนาเป็นของตนเองอย่างแท้จริง

พฤติกรรม (Practice) หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกของจิตใจทั้งภายในและภายนอก เป็นการกระทำเพื่อสนองความต้องการของบุคคล ซึ่งบุคคลอื่นสังเกต และใช้เครื่องมือทดสอบได้

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” รวมถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลและวิธีการปรับปรุงเนื้อหารายการ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด
- 1.6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการรณรงค์เรื่องเพศ เหล้า บุหรี่ ยาเสพติดและการพนัน รวมถึงผู้ที่มีหน้าที่ในด้านการให้การอบรมศีลธรรมแก่คนในชาติ จะมีเครื่องมือชิ้นเอกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมที่ต้นเหตุ
- 1.6.3 สร้างแรงบันดาลใจและแนวทางในการผลิตรายการธรรมะให้แก่ผู้ผลิตรายอื่นๆ ในการสร้างสรรค์รายการให้เป็นที่นิยมและเกิดประโยชน์แก่ผู้ชมสูงสุด
- 1.6.4 ทำให้เกิดการพัฒนาและยกระดับวงการสื่อสารมวลชน ว่าเป็นวงการที่สร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้กับสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม
- 1.6.5 เป็นการนำเสนอแบบจำลองในบริบทของการสื่อสารด้านศาสนา และอาจเป็นประโยชน์ต่อศาสนาอื่นในอนาคต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพของรายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ชม” มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำมาเป็นแนวทางการศึกษาได้ดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีเทคโนโลยีในการสื่อสารเป็นตัวกำหนดสังคม (Communication Technology Determinism)
- 2.2 ทฤษฎีการอบรมบ่มเพาะโดยสื่อ (Cultivation Theory)
- 2.3 ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ (Persuasive Communication Theory)
- 2.4 ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Paradigm Theory)
- 2.5 ผลกระทบอันเกิดจากการเสฟสื่อ (The Media Effect Approach)
- 2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความรู้/ความเข้าใจ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรม (KABVP)
- 2.7 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน (Change Theory)
- 2.8 การเผยแผ่ธรรมะในทางพุทธศาสนา
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีเทคโนโลยีในการสื่อสารเป็นตัวกำหนดสังคม (Communication Technology Determinism)

กลุ่มนักคิดของทฤษฎีนี้มีความเห็นว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังคม และวัฒนธรรมต่างล้วนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงซึ่งกันและกันได้ เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร อันได้แก่ เทคโนโลยีและสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสารสนเทศ อันได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อมวลชน ล้วนต่างเป็นทั้งปรากฏการณ์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ไม่ว่าจะเป็นทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้คน อันรวมไปถึงวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ด้วย ทั้งนี้ เพราะเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกิดขึ้นและใช้งานอยู่ในปัจจุบัน ต่างได้รับการยอมรับร่วมกันจากหลายๆ ฝ่ายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนับว่าเป็นหนึ่งในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญโครงสร้างหนึ่งของสังคม และรวมทั้งได้รับการยอมรับว่า เป็นหนึ่งในโครงสร้างที่สำคัญของฐานทางเศรษฐกิจ ตลอดจนโครงสร้างอำนาจ

ต่างๆ ของสังคมทั้งระบบ ทั้งนี้เป็นเพราะความคิด ภาพลักษณ์ และข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ที่เผยแพร่ผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่างๆ ล้วนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบความหมาย และระบบวัฒนธรรมในขณะเดียวกันนั่นเอง (McQuail, 1994)

จากแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีดังกล่าว เราอาจอธิบายความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกับสังคมและวัฒนธรรมได้เป็นสองทิศทางหลักๆ ตามแนวคิดของกลุ่มนักคิดเด่นๆ จากทั้งสองทฤษฎี ซึ่งก็มีบทบาทเชื่อมโยงเกี่ยวข้อในสถานะของความเป็นนักวิชาการด้านการสื่อสารด้วย โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความเป็นปัจเจกบุคคลทั้งในเรื่องของเวลา สถานที่ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันไป ทั้งนี้กลุ่มนักทฤษฎีนี้ที่เชื่อว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถที่จะช่วยกำหนดหรือชี้นำสังคม ตลอดจนวัฒนธรรมต่างๆ ในสังคมหนึ่งๆ ได้ จากแนวคิดดังกล่าวสามารถแบ่งแนวความคิดในกลุ่มนี้ออกเป็น 4 ทฤษฎีหลักๆ คือ 1) ทฤษฎีที่เชื่อว่าเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถจะเป็นตัวกำหนดสังคมหรือชี้นำสังคมได้ 2) ทฤษฎีเทคโนโลยีสารสนเทศทุนนิยม (Cybernetic Capitalism) 3) ทฤษฎีการครอบงำด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือจักรวรรดินิยมด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Imperialism) และ 4) ทฤษฎีการปลูกฝังด้วยสื่อ (Cultivation Theory) ซึ่งอาจกล่าวโดยสังเขปในแต่ละทฤษฎีได้ดังนี้คือ

ทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดสังคมหรือชี้นำสังคม (Technological Determinism) หรือบางครั้งเรียกว่า “ทฤษฎีสื่อคือผู้กำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ” (McLuhan’s Media Law Theory)

แม็คควอล (McQuail, 1994 อ้างถึงใน Robert Burnett and P.David Marshall, 2003) กล่าวว่า ทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดสังคมหรือชี้นำสังคม โดยภาพรวมของทฤษฎีนี้ก็คือ ความพยายามในการเชื่อมโยงกันระหว่างศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคนั้นๆ ที่จะต้องเชื่อมโยงกับโครงสร้างหลักของสังคมไทยในยุคนั้น นั่น นั่นเอง ดังเช่น เว็บ (web) ที่เป็นตัวอย่างของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคนปัจจุบัน ที่ธรรมชาติของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประเภทนี้สามารถเป็นได้ทั้งสื่อที่สามารถแพร่กระจายได้ (broadcast) ในขณะเดียวกันการที่เป็นสื่อที่อาจอยู่กับที่ (non-broadcast) และยังเป็นสื่อที่มีลักษณะโครงสร้างที่ปราศจากแนวเขตกันของอาณาเขตแต่ละประเทศ (non-national structure) แม็คควอลได้ประมวลคุณลักษณะเด่นๆ ของกลุ่มทฤษฎีไว้ดังนี้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนับว่าเป็นเครื่องมือหรือกลไกพื้นฐานของสังคมทุกสังคม
2. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแต่ละชนิดจะเหมาะกับโครงสร้างของสังคมแต่ละอย่าง
3. กระบวนการผลิตและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมได้
4. การปฏิบัติเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในแต่ละครั้ง จะทำให้เกิดการปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงสังคมตามมา

ในกลุ่มทฤษฎีกลุ่มนี้ ประกอบด้วยนักคิดหลักๆ 2 ท่านคือ

1. ฮาโรลด์ อินน์ส (Harold Innis, 1950) เป็นนักคิดในกลุ่มเศรษฐศาสตร์การเมืองที่สนใจพลังหรืออำนาจของเทคโนโลยีสารสนเทศ แนวคิดที่สำคัญของอินน์ส มีดังนี้ (อ้างถึงใน JOHN F. CRAGAN, 1998) เขาเชื่อว่า ไม่ว่าจะการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะก้าวหน้าไปเพียงใด แต่อำนาจในการใช้และควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนี้ ก็ยังคงตกอยู่ในมือของคนกลุ่มน้อย คือ กลุ่มชนชั้นนำ (ELITE) เท่านั้น เมื่อเกิดการปฏิวัติด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบใหม่ๆ มีการเปลี่ยนผ่านอำนาจระหว่างกลุ่มพวก หรือกลุ่มคนที่อยู่ในระดับหรือชนชั้นเดียวกัน

2. มาร์แชล แม็คลูฮัน (MARSHALL MCLUHAN, 1960) ชาวแคนาดา เป็นนักคิดในสำนักโทรอนโต มองเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในแง่ชื่นชมยินดี แม็คลูฮัน มีความเชื่อว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถที่จะส่งผลทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ โดยสรุปแล้ว แม็คลูฮัน (MCLUHAN, 1976) มีแนวคิดหลักๆ ดังนี้

- 2.1 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารช่วยทำให้ประสบการณ์ของมนุษย์สามารถแผ่ขยายกว้างออกไป สื่อทุกชนิดคือ การขยายประสบการณ์ด้านผัสสะของมนุษย์ (EXTENSION OF EXPERIENCE) โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่ที่เรียกว่า “หมู่บ้านโลก” ทำให้คนจำนวนมากสามารถรู้เรื่องราวที่ไหนก็ได้ ภายในระยะเวลาที่รวดเร็วหรือเวลาเดียวกัน แม้ที่อยู่ทางกายภาพอยู่กันคนละซีกโลกก็สามารถทราบเรื่องราวในเวลาจริงได้ผ่านสื่อ เช่น เว็บ และอินเทอร์เน็ต ดังนั้นอุปสรรคในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระยะทาง หรือกาลเวลา กลายเป็นเรื่องไร้ความหมายและไม่สามารถปิดกั้นประสบการณ์ของมนุษย์ได้ ดังเช่นรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝัน

ในฝันวิทยา” ได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารผ่านดาวเทียมจึงทำให้ผู้ชมไม่ว่าจะอยู่ส่วนใดของโลก ก็สามารถที่จะรับชมรายการ ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารไปพร้อมๆ กัน และมีเวลาในการปฏิบัติธรรมที่ตรงกัน

2.2 ตัวสื่อคือสาร (MEDIUM IS THE MESSAGE) แม็คลูฮัน ไม่สนใจหรือไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาที่ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อ แต่เขาให้ความสำคัญกับประเภทหรือรูปแบบของสื่อ กล่าวคือ การส่งข้อความใดไม่สำคัญเท่ากับการส่งข้อความผ่านสื่อชนิดใด แม็คลูฮัน เชื่อว่าการเปลี่ยนตัวสื่อเท่านั้น ก็จะสามารถสร้างผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ต่างๆ ให้เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ได้

2.3 นวัตกรรมของสื่อหรือของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (MEDIA INNOVATION) สามารถขับเคลื่อนให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ไม่จำกัดระยะเวลา และเวลา

แนวคิดของแม็คลูฮัน ที่ว่า ตัวสื่อ คือตัวสารที่ต้องการส่งนั่นเอง (THE MEDIUM IS THE MESSAGE) เป็นแนวคิดที่ทำให้แม็คลูฮันมีชื่อเสียงมากที่สุด สำหรับแม็คลูฮันแล้ว แนวคิดนี้มีความหมายและคำอธิบายที่หลากหลาย ดังเช่น (MCLUHAN AND FIORI, 1967)

ประเด็นแรก คือ สื่อหรือช่องทางในการสื่อสาร คือส่วนที่สำคัญที่สุดของการสื่อสาร เขามีความเชื่อว่า สื่อมีความสำคัญกว่าสาร เขากล่าวว่า สื่อที่เด่นในแต่ละยุคสมัยจะสามารถส่งผลและมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของผู้คนมากกว่าสิ่งที่สื่อที่ส่งสาร หรือส่งเนื้อหาไป

ประเด็นต่อมา คือ “สื่อ คือกระบวนการ หรือ สื่อ คือทักษะกระบวนการ” (THE MEDIUM IS THE MESSAGE) แม็คลูฮัน กล่าวว่า แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนตัวอักษรออกหนึ่งตัว (จาก MESSAGE เป็น MASSAGE) โครงสร้างเดิมของสื่อก็ยังคงสามารถที่จะส่งสารหรือยังคงสามารถที่จะสื่อสารตามที่ผู้ส่งต้องการได้ สื่อสามารถที่จะปรับเปลี่ยน และส่งต่อเนื้อหาที่ต้องการให้เกิดผลต่อจิตสำนึก (CONSCIOUS) อันสามารถส่งผลต่อการรับรู้ (PERCEPTION) ของมนุษย์ในแต่ละระดับของสังคมได้ในที่สุด

จากแนวคิดดังกล่าว ได้ส่งผลสู่ประเด็นสำคัญของทฤษฎีที่เชื่อว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เชื่อว่าสื่อ (MEDIA) เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการที่จะเป็นผู้กำหนดการสื่อสารและทำยสุดก็คือการขึ้นาระบบสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการ

ซึ่งนำในระดับของปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการคิด อารมณ์ และการแสดงออกต่างๆ จนกระทั่ง การขยายผลการขึ้นสู่ระดับกลุ่ม ระดับองค์กรต่างๆ ในสังคม ดังเช่น จัดระบบกลไกต่างๆ ภายในตนเอง หรือภายในองค์กรตนเองเข้าสู่สังคมแห่งความทันสมัย และเท่าทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ แนวคิดของแม็คลูฮันจะมีหลักวิธีการคิดที่คล้ายกับทฤษฎีแนวคิดของมาร์กซิสต์ (MARXIST THEORY) ที่กล่าวว่า “เศรษฐกิจคือตัวกำหนดกลไกทุกอย่างของสังคม” ในขณะที่ แม็คลูฮัน กล่าวว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือตัวกำหนดกลไกทุกอย่างของสังคม”

แม็คลูฮัน (MCLUHAN, 1969) ได้อธิบายแนวคิดและยกตัวอย่างเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ต้องเชื่อมโยงกับวิวัฒนาการของสื่อในแต่ละยุคสมัย โดยกล่าวว่า ความเจริญของสังคมมนุษย์เกิดจากอิทธิพลของการพัฒนาของสื่อในแต่ละยุค อิทธิพลของสื่อในแต่ละยุคจะเป็นตัวกำหนด หรือเป็นตัวที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ตลอดจนการจัดกระบวนการทัศนต่างๆ ของสังคมด้วย แม็คลูฮัน (MCLUHAN, 1976) ได้ยกตัวอย่าง แบ่งช่วงของการพัฒนาการสื่อที่ก่อให้เกิดอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและการเปลี่ยนแปลงสังคมต่างๆ ในสังคมออกเป็น 4 ยุค ดังนี้คือ

1. ยุคชนเผ่า (THE TRIBAL EPOCH)
2. ยุคอ่านออกเขียนได้ (THE LITERATE EPOCH)
3. ยุคการพิมพ์ (THE PRINT EPOCH)
4. ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (THE ELECTRONIC EPOCH)

โดยสรุปแล้ว “ทฤษฎีสื่อคือผู้กำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ “ (MCLUHAN'S MEDIA LAW THEORY) หรือกลุ่มนักทฤษฎีที่เชื่อว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นตัวกำหนด สามารถเป็นตัวชี้หน้าที่ส่งผลต่อการกำหนดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมได้ โดยแนวคิดนี้ ประกอบด้วยกฎเกณฑ์หลักๆ ที่เกี่ยวข้อง 4 ข้อ คือ (1) กฎแห่งความรีบเร่ง (LAW OF ACCELERATION) เช่น การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อตอบสนองต่อวิธีการสื่อสารที่รีบเร่งรวดเร็วในปัจจุบัน (2) กฎแห่งความล้าสมัย (LAW OF OBSOLESCENCE) เช่น การใช้วิธีการส่งจดหมายผ่านอีเมล (E-MAIL) แทนการส่งจดหมายด้วยระบบเดิม การเปลี่ยนวิธีการเก็บหนังสือในรูปแบบของแผ่นซีดีรอม (CD-ROM) แทนการเก็บแบบเดิม (3) กฎแห่งการหลอมรวม หรือการบูรณาการสื่อ (LAW OF SYNTHESIS OR CONVERGENCE) อันเป็นการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เพื่อเสริมสร้างซึ่งกันและกัน เช่น การประชุมทางไกลผ่าน VIDEO CONFERENCE การใช้ห้องสนทนาอิเล็กทรอนิกส์กับคนเฉพาะกลุ่ม ในเฉพาะบางประเด็นและ (4) กฎแห่งการสืบค้น

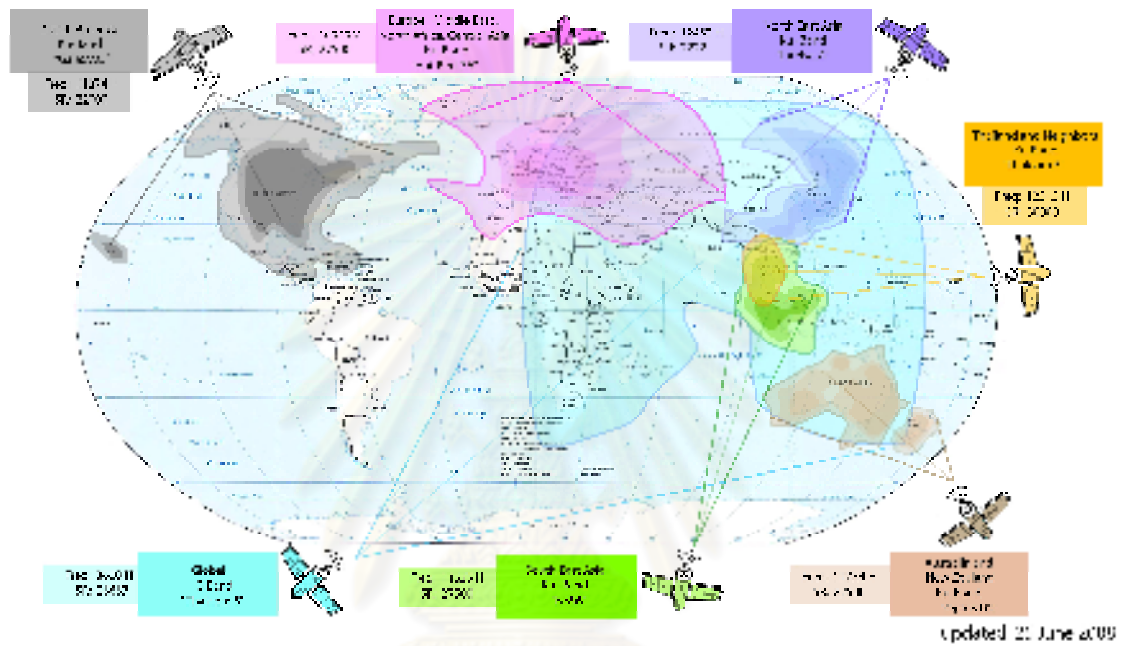
(LAW OF RETRIEVAL) ที่เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถที่จะเอื้อประโยชน์ได้ เช่น การออกแบบระบบฐานข้อมูลต่างๆ

โดยภาพรวมแล้วแนวคิดของแม็คลูฮัน ได้ส่งผลกระทบในทางบวกต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นอย่างมาก

รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีการพัฒนาการใช้เทคโนโลยี เริ่มตั้งแต่การใช้เสียงตามสายโดยการรับฟังผ่านทางโทรศัพท์ เมื่อความสามารถทางเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น จึงได้มีการพัฒนารูปแบบการนำเสนอให้มีทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน โดยการถ่ายทอดรายการผ่านทางอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จนกระทั่งมาใช้ดาวเทียมรวมถึงเคเบิลทีวี เป็นช่องทางการสื่อสาร ส่งผลให้การออกอากาศรายการไม่จำกัดอยู่เพียงเฉพาะภายในประเทศเท่านั้น หากแต่ยังครอบคลุมไปทั่วโลกอีกด้วย การใช้เทคโนโลยีมาผลิตรายการธรรมะและเผยแผ่ออกไปในช่องทางต่างๆ จึงถือได้ว่าเป็นการกำหนดทิศทางของสังคมได้อย่างหนึ่ง กล่าวคือ แทนที่คนในสังคมจะไม่มีทางเลือกในการรับชมรายการที่มีอยู่ทั่วไปมากนัก ก็จะได้มีทางเลือก ทางรอด และทางหลัก ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่ทำให้ผู้รับชมนอกจากจะไม่กล้าทำความชั่วแล้ว ยังรักในการทำความดีอีกด้วย ถือว่ารายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีลักษณะตรงตามทฤษฎี Communication Technology Determinism ตามแนวคิดของ แม็คลูฮัน ที่บอกว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารช่วยทำให้ประสบการณ์ของมนุษย์สามารถแผ่ขยายกว้างออกไป ขยายผัสสะของมนุษย์ เกิดปรากฏการณ์ใหม่ที่เรียกว่า “หมู่บ้านโลก” ทำให้คนจำนวนมากสามารถรู้เรื่องราวที่ไหนก็ได้ ภายในระยะเวลาที่รวดเร็วหรือเวลาเดียวกัน ดังนั้นอุปสรรคระยะทาง หรือกาลเวลา ไม่สามารถปิดกั้นประสบการณ์ของมนุษย์”

ปัจจุบันผู้ชมรายการสามารถรับชมได้ผ่าน 6 ช่องทางคือ 1. จานรับสัญญาณดาวเทียม 2. อินเทอร์เน็ต [http:// www.dmc.tv](http://www.dmc.tv) 3. วิทยุชุมชนในท้องถิ่น 4. เคเบิลทีวีท้องถิ่น 5. โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ DTAC โดยกด *11072 หรือผ่าน GPRS โดยเข้าไปที่ wap.dmc4u.com 6. ชมรายการสดในห้องส่ง โดยช่องทางหลักในการถ่ายทอดสัญญาณไปทั่วโลกคือทางดาวเทียม ซึ่งใช้ทั้งหมดจำนวน 7 ดวงด้วยกัน เพื่อรัศมีการถ่ายทอดสัญญาณจะสามารถแผ่ขยายครอบคลุมไปได้ทั่วโลก ดังนี้:-

DMC Channel Satellites coverage area

ภาพที่ 2.1 : แสดงพื้นที่ที่สำคัญของ DMC ครอบคลุมไปถึง

DMC Satellite covers:

- Asia
- Australia and New Zealand
- Europe
- North America
- Global

Major Countries under DMC Channel Coverage

ประเทศที่สัญญาณช่อง DMC ครอบคลุมไปถึง

Africa	Asia	Europe
Algeria	Afghanistan	Albania
Angola	Azerbaijan	Andorra
Benin	Bahrain	Armenia
Botswana	Bangladesh	Austria
Burkina Faso	Bhutan	Belarus
Burundi	Brunei	Belgium
Cameroon	Cambodia	Bosnia Herzegovina
Cape Verde	China	Bulgaria
The Central	Cyprus	Croatia
Chad	Hong Kong	The Czech
The Comoros	India	Denmark
Congo	Indonesia	Estonia
Cote D'Ivoire	Iran	Finland
Djibouti	Iraq	France
Egypt	Israel	Georgia
Equatorial	Japan	Germany
Eritrea	Jordan	Greece
Ethiopia	Kazakhstan	Hungary
Gabon Gambia	Korea, North Guinea	Ireland
Ghana	Korea, South	Italy
Guinea	Kuwait	Latvia
Guinea - Bissau	Kyrgyzstan	Liechtenstein
Kenya	Laos	Lithuania
Lesotho	Lebanon	Luxembourg
Liberia	Malaysia	Macedonia

Africa	Asia	Europe
Libya	The Maldives	Malta
Madagascar	Mongolia	Moldova
Malawi	Myanmar	Monaco
Mali	Nepal	The Netherlands
Mauritania	Oman	Norway
Mauritius	Papua New	Poland
Morocco	Pakistan Emirates	Portugal Kingdom Republic
Mozambique	The Philippines	Romania
Namibia	Qatar	Russia Federation
Niger	Saudi Arabia	San Marino
Nigeria	Singapore	Slovakia
Rwanda	Sri Lanka	Slovenia
Senegal	Syria	Spain
The Seychelles	Tajikistan	Sweden
Sierra Leone	Thailand	Switzerland
Somalia Guinea	Taiwan	Turkey
South Africa	Turkmenistan	Ukraine
Sudan	The United Arab Emirates	The United Kingdom
Swaziland	Uzbekistan	Vatican City
Tanzania	Vietnam (China)	
Togo	Yemen	
Tunisia African Republic		
Uganda		
Zaire		
Zambia		
Zimbabwe		

North America & The Caribbean	Australia	
Aruba	Australia	
Bahamas	New Zealand	
Barbados Republic		
Canada		
Cuba		
Dominican		
Haiti		
Hispaniola		
Jamaica		
Trinidad and Tobago		
Mexico		
Puerto Rico		
The United States		

***ไม่มีสัญญาณดาวเทียม สามารถใช้ Internet Broadband ได้ ผ่าน [http:// www.dmc.tv](http://www.dmc.tv)

Last updated on 8 March 2007

ตารางที่ 2.1 : แสดงรายชื่อประเทศที่สัญญาณช่อง DMC ครอบคลุมไปถึง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดมาใช้ในการวิเคราะห์ว่าเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้เข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างไรและทำให้เกิดประสิทธิผลเป็นอย่างไร

2.2 ทฤษฎีการอบรมบ่มเพาะโดยสื่อ (Cultivation Theory)

ทฤษฎีการอบรมบ่มเพาะโดยสื่อ (Cultivation Theory) นับว่าเป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่เชื่อในอิทธิพลของสื่อ (MEDIA'S EFFECTS) หนึ่งในนักคิดของทฤษฎีนี้คือ จอร์จ เกร็บเนอร์ (GEORGE GERBNER, 1967) โดยเฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ เขากล่าวว่า สื่อโทรทัศน์คือตัวที่สร้างกระบวนการสั่งสม (CUMULATIVE PROCESS) ให้ความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ทำที่สุดก็จะส่งผลออกเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก เกร็บเนอร์กล่าวว่าการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่ต่อเนื่องกันเป็นเวลานานจะส่งผลต่อการสร้าง การสั่งสมความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ทักษะคิดต่อสังคม และการกระทำของคนในสังคม มีผลการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อดังกล่าวมากกว่าสองทศวรรษ พบว่า การเปิดรับสื่อโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงพฤติกรรมที่รุนแรง และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น เกร็บเนอร์ให้ข้อมูลว่า เป็นเพราะสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่โดดเด่นมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ เพราะจากข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสื่อประเภทนี้ พบว่า ในปี ค.ศ.1950 เพียงร้อยละ 9 ของครอบครัวอเมริกันมีสื่อโทรทัศน์ แต่ใน ค.ศ.1991 มีเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 98.3 โดยเฉลี่ยแล้วทุกครัวเรือนจะมีโทรทัศน์ 1 เครื่อง และ 2 ใน 3 จะมีมากกว่า 1 เครื่อง และคนในช่วงอายุ 18-54 ปี จำนวนร้อยละ 89 ที่เข้าถึงสื่อประเภทนี้ (องค์กรโฆษณาสื่อโทรทัศน์, 1991) ข้อมูลดังกล่าวทำให้เกิดความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ว่าสามารถที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการหล่อหลอมสังคมได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ เกร็บเนอร์ (GERBNER) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความน่าจะเป็นที่ส่งผลให้สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าครอบงำวิถีชีวิตของคนได้มากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ไม่ต้องใช้ทักษะในการเปิดรับมาก เมื่อเทียบกับสื่อมวลชนอื่นๆ เช่น การที่จะสามารถรับสื่อนี้ได้ ผู้รับสื่อไม่จำเป็นต้องที่จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ และที่สำคัญคือ เป็นสื่อที่สามารถเปิดรับได้อย่างเสรีเวลาใดก็ได้ และไม่ต้องจ่ายค่าบริการเหมือนกับการไปดูภาพยนตร์หรือเหมือนกับการซื้อหนังสือมาอ่าน เป็นต้น อีกทั้งสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงสมาชิกในสังคมได้ทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเด็กเล็ก กลุ่มบุคคลที่ไร้โอกาสหรือไม่มีโอกาสที่จะออกไปนอกบ้าน สื่อโทรทัศน์คือสื่อประเภทเดียวที่คนเหล่านี้สามารถที่จะเข้าถึงได้ตลอดเวลา

เกร็บเนอร์ (GERBNER, ET AL., 1978) ได้กล่าวไว้ว่า “สื่อโทรทัศน์คือศูนย์กลางของการนำเสนอวัฒนธรรมที่สามารถจะถ่ายทอดสู่ผู้คนในสังคมได้อย่างสม่ำเสมอจนกระทั่งสามารถที่จะกลายเป็นวัฒนธรรมหลักของสังคมนั้นๆ ก็ได้” ทั้งนี้เพราะ เกร็บเนอร์ (GERBNER, 1990) กล่าวว่า “กระบวนการที่สื่อโทรทัศน์ใช้ในการถ่ายทอดเพื่อการสั่งสมทั้งในเชิงของแนวคิด ตลอดจนเรื่องราว

ต่างๆ คือ เทคนิค 3BS: คือการทำให้เห็นไม่ชัดเจน การหลอมรวม และการปรับเข้าหากัน (THE THREE BS: BLURRING, BLENDING, AND BENDING) ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอที่ต้องการปิดบังบางส่วนของความต้องการหรือเจตนาที่จะทำให้ไม่เห็นชัด หรือใช้เทคนิคการทำให้ไม่เห็นชัด (BLUR) ในบางประเด็น เช่น ในบางประเด็นของความแตกต่างหรือความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ก็อาจใช้เทคนิคการนำเสนอที่หลอมรวม (BLEND) ความหลากหลายสู่ความเป็นหนึ่งเดียว เช่น การถ่ายทอดการรวมพลังสู่ความเป็นหนึ่งของคนกลุ่มต่างๆ เชื้อชาติต่างๆ ในสังคม ให้เห็นความเป็นหนึ่งหรือความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียว เป็นต้น และท้ายสุดคือ เทคนิคการนำเสนอที่มุ่งสู่การปรับ (BEND) เข้าสู่แนวคิดที่ผู้ส่งหรือที่สื่อต้องการ เช่น การนำเสนอที่พยายามปรับแนวคิดของกลุ่มเป้าหมายให้ปรับมาสู่ตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้สนับสนุนรายการ เป็นต้น

สำหรับในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการที่สื่อหรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ๆ เริ่มไหลบ่าเข้ามาในวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม เกร็บเนอร์ (GERBNER, 1990) กล่าวว่า “แทนที่สื่อดังกล่าวจะเข้ามาแทนที่สื่อโทรทัศน์ แต่การนี้กลับตรงกันข้าม เพราะสื่อดังกล่าวกลับเข้ามาช่วยเสริมพลังและช่วยขยายอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ให้ขยายมากยิ่งขึ้น” เพราะประเด็นการนำเสนอผ่านสื่อหรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสมัยใหม่ดังกล่าว สามารถที่จะแทรกเข้าไปหรือหลอมตัวในลักษณะของการบูรณาการ หรือเข้าไปเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเป้าหมายกับกลุ่มต่างๆ ได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการขยายตัวของสื่อหรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใหม่มากยิ่งขึ้น การกระจายตัวของเนื้อหาที่ยิ่งมีมากขึ้นและหลากหลายขึ้น พร้อมๆ กับสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดังกล่าว เช่น การแข่งขันกันในด้านราคาที่น่าวันที่จะทำให้สื่อใหม่ดังกล่าวมีราคาที่ถูกลงเรื่อยๆ การแข่งขันกันในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของตนให้มีลักษณะการใช้ที่ง่ายและสะดวก (FRIENDLY USERS) มากยิ่งขึ้น สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ส่งผลต่อการขยายตัวอย่างก้าวกระโดดของข้อมูลข่าวสารต่างๆ ด้วยเช่นกัน

ความเหมือนกันของแนวคิดระหว่างทฤษฎีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นตัวกำหนด (THE TECHNOLOGICAL DETERMINISM THEORY) และทฤษฎีการปลูกฝังด้วยสื่อ (THE CULTIVATION THEORY) คือ อิทธิพลของสื่อ หรืออิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่สามารถส่งผลต่อมนุษย์ในเกือบจะทุกด้านทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และระดับสังคม กลุ่มนักคิดของทั้งสองทฤษฎีนี้ต่างมีแนวความคิดร่วมกันว่า สื่อหรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาตลอด ประเด็นถัดมาคือ ทั้งสองทฤษฎีต่างให้น้ำหนักความสำคัญมาที่

ตัวสื่อ หรือตัวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (MEDIA) หรือช่องทางสื่อสาร (CHANNEL) มากกว่าเนื้อหา หรือข้อมูลข่าวสาร (CONTENTS) ที่นำเสนอ

อย่างไรก็ตาม ทั้งสองทฤษฎีก็ยังมีประเด็นที่ต่างกันเล็กน้อย คือ แม็คลูฮัน เชื่อในอิทธิพลของสื่อ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทุกประเภทว่าสามารถที่จะส่งอิทธิพลต่อมนุษย์ในสังคม แต่เกิร์บเนอร์ เชื่อว่า สื่อโทรทัศน์คือสื่อหลักที่จะมีอิทธิพลต่อมนุษย์ในสังคม โดยที่สื่ออื่นหรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอื่นๆ อาจเป็นตัวเสริมในสื่อหลักดังกล่าว

โดยภาพรวมแล้วนักทฤษฎีกลุ่มนี้จะตระหนักถึงพลังหรืออำนาจของสื่อ โดยเฉพาะสื่อในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทุกประเทศทั่วโลกต่างมุ่งสู่การแข่งขันสู่ความเป็นหนึ่งโดยใช้ศักยภาพของเทคโนโลยีและการสื่อสารเป็นกลไกหลัก เช่น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่แข่งขันกันทั้งในเรื่องของเวลาและคุณภาพ แต่เดิมนั้น การแข่งขันอาจเป็นการแข่งขันเป็นรายวัน แต่เมื่อเริ่มมีการแข่งขันกันเกี่ยวกับการรายงานข่าวระบบออนไลน์เข้ามา (ONLINE REPORTER) จากนั้นก็เริ่มมีพัฒนาการสู่การรายงานข่าวที่เป็นระบบเวลาจริง (REAL TIME) ดังนั้นข้อมูลข่าวสารจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา แทบจะทุกนาที ทุกชั่วโมง

สื่อดังกล่าวสามารถที่จะสร้างผลกระทบที่มหาศาลให้กับสังคมตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับองค์กร จนกระทั่งถึงระดับองค์กรรวมของสังคม จนกระทั่งสังคมชาวโลกโดยภาพรวมซึ่งรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นอีกหนึ่งรายการที่มีส่วนในการอบรมบ่มนิสัยให้แก่ผู้ชม ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีนี้มาวิเคราะห์ว่าปริมาณการเปิดรับชมรายการฯ มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้/ความเข้าใจ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้ชมหรือไม่อย่างไร

2.3 ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ (Persuasive Communication Theory)

การสื่อสารต่างๆ โดยเฉพาะการสื่อสารมวลชนย่อมเป็นไปเพื่อให้คนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นคล้อยตาม หรือ ให้ความสนใจ แม้สื่อจะไม่สามารถทำให้คน Think what ได้แต่อย่างน้อยสื่อก็สามารถทำให้คน Think about ได้ โดยการสื่อสารทุกรูปแบบย่อมต้องการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันสูงสุด แต่สิ่งที่จะทำให้การสื่อสารไปถึงจุดแห่งฝันได้นั้น ต้องอาศัยคำอธิบายจากทฤษฎี การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ (Persuasive Communication Theory)

ทฤษฎีการโน้มน้าวเป็นทฤษฎีหลักที่ใช้อธิบายการสื่อสารสาธารณะ นอกเหนือจากใช้อธิบายการสื่อสารระหว่างบุคคล เพียงแต่ว่าการอธิบายอยู่ในบริบทการสื่อสารที่ต่างกัน

อริสโตเติล (Aristotle อ้างถึงใน Ross, 1994) นิยามคำว่าวาทศิลป์ (rhetoric) ว่าเป็นวิธีสังเกตการโน้มน้าว ระยะเวลาของการโน้มน้าวเริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่ 7 ก่อนคริสต์กาลจนถึงศตวรรษที่ 5 นอกเหนือจากอริสโตเติล นักวาทะคนอื่นที่สำคัญคือ เพลโต (Plato) ไอโซเครทิส (Isocrates) ชิเซโร (Cicero) และควินทิลเลียน (Quintilian) ซึ่งล้วนสนใจศึกษาด้วยคำพูดใน 3 กรณี ทั้ง 3 กรณีสัมพันธ์กับกาลเวลาในการให้ข้อเท็จจริงของผู้พูด คือสถานการณ์ในศาล (forensic) ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในอดีต สถานการณ์ที่เป็นพิธีการ (epideictic) ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในปัจจุบัน และการพูดทางการเมือง (deliberative) ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในอนาคต

ส่วนประกอบของคำพูดเหล่านี้ ได้แก่ ส่วนนำ (Exordium) การเล่าเรื่อง (narration) การตอกย้ำ (confirmation) การปฏิเสธ และการสรุป (peroration) วาทะเป็นกลยุทธ์หลักและเป็นศิลปะในการโน้มน้าว

อริสโตเติลเน้นการพูดในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นรูปแบบการสื่อสารหลักในยุคนั้น นักปราชญ์ด้านวาทะในยุคต่อมาขยายขอบเขตการศึกษาไปยังสถานการณ์และช่องทางการสื่อสารสมัยใหม่ และวิธีการเปลี่ยนทัศนคติ

ทฤษฎีสำคัญเกี่ยวกับการโน้มน้าวนี้มี 3 กลุ่ม (Ross, 1993) ได้แก่ กลุ่มทฤษฎีการตอบสนองทางความคิด (Cognitive-response theory) กลุ่มทฤษฎีความสอดคล้อง (Consistency theories) และกลุ่มทฤษฎีการรับรู้ (Perception theories) ซึ่งเป็นกลุ่มทฤษฎีที่อธิบายการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วย ต่างกันเพียงบริบทการสื่อสาร ในที่นี้จะขอกล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ได้แก่ ทฤษฎีการตอบสนองทางความคิด (Cognitive-response theory)

ทฤษฎีนี้กล่าวถึงความนึกคิดภายในของผู้รับสาร เส้นทางสู่การโน้มน้าว แบบจำลองแนวโน้มน้าวการครุ่นคิด และกลยุทธ์ของผู้ส่งสาร

1. ความนึกคิดภายใน (Internal thoughts) การโน้มน้าวที่ประสบผลสำเร็จเป็นการทำให้ผู้รับสารเกิดความคิดหรือการตอบสนองทางความคิดในทางขึ้นชอบ ก่อให้เกิดพฤติกรรมความรู้สึก หรือความคิดที่ขึ้นชอบด้วย ในเชิงกระบวนการสื่อสารอธิบายได้ว่าผู้ฟังหรือผู้รับสาร

ถอดรหัส เลือกลง และดึงความรู้สึกที่ส่งออกมาในลักษณะที่ผู้รับสารรู้สึกว่ามีสัมพันธภาพกับสารอย่างดีที่สุด ทฤษฎีนี้ช่วยอธิบายวิธีการที่ผู้คนดึงความคิดที่โน้มน้าวออกมา แม้ว่าการโน้มน้าวนั้นไม่ได้อยู่ในสารที่ส่งออกไป

ถ้าการตอบสนองทางความคิดสอดคล้องกับจุดประสงค์ของผู้โน้มน้าว การตอบสนองของควรทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในทิศทางที่ปรารถนา ในทางตรงกันข้ามถ้าสารทำให้เกิดความคิดในทางไม่ชื่นชอบหรือในทางขัดแย้ง จุดประสงค์ของผู้ส่งสารจะไม่สัมฤทธิ์ผล

การนำทฤษฎีการตอบสนองทางความคิดไปใช้ในทางปฏิบัติทำได้โดยพัฒนาสารที่ทำให้ผู้รับสารเกิดความคิดในทางชื่นชอบ และโน้มน้าวให้ผู้รับสารต่อยกย่องหรือจำความคิดนั้น ทฤษฎีนี้ยังเน้นการตอบสนองภายในของผู้รับสาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวแปรสถานการณ์และความแตกต่างระหว่างบุคคล ขณะที่ทฤษฎีอื่นเน้นตัวแปรภายนอก เช่น ผู้ส่งสาร สาร และช่องทาง

คุณครูไม่ใหญ่แห่งรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ใช้วิธีการเช่นนี้อยู่เนืองๆ โดยการพูดเป็นภาษาท้องถิ่นต่างๆ บ้าง พูดเป็นภาษาต่างประเทศบ้าง และบางครั้งยังมีการสอนให้นักเรียนในโรงเรียนฯ ทักทายเพื่อนๆ เป็นภาษาต่างประเทศอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับสารที่อยู่ต่างที่ต่างถิ่นมีความรู้สึกว่าคุณครูไม่ใหญ่กับพวกเขาเป็นพวกเดียวกัน เป็นการทำลายกำแพงที่อาจขวางกั้นอยู่ภายในจิตใจผู้รับสารได้โดยไม่รู้ตัว

2. เส้นทางสู่การโน้มน้าว (Routes to persuasion) ทฤษฎีการตอบสนองทางความคิดเสนอแนะเส้นทางการโน้มน้าว 2 วิธีได้แก่ แก่น (Central) เป็นเส้นทางที่เป็นเหตุผลเกี่ยวข้องกับประเด็นและกระทู้ (Peripheral) เป็นเส้นทางความรู้สึก

แก่น หมายถึง ความละเอียดประณีต (Elaborative) การใช้เหตุผล (Logos) หรือรูปแบบความคิด (Cognitive mode) ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหรือการโต้แย้งที่เป็นศูนย์กลางของประเด็น ความละเอียดประณีตเป็นการครุ่นคิดและการวิเคราะห์ของผู้รับสารต่อสารที่เข้ามา กระทู้ หมายถึงสัญญาณที่ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็น เป็นมิติด้านความรู้สึกและพฤติกรรม (pathos and ethos)

เส้นทางของแก่นที่เป็นเหตุผลกระทบการโน้มน้าวในระยะยาว และการต่อต้านการโน้มน้าวมากกว่าเส้นทางของกระทู้ แต่ทั้งสองเส้นทางล้วนสำคัญต่อประสิทธิผลของสาร คุณครูไม่

ใหญ่แห่งรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ใช้วิธีการโน้มน้าวให้คนทำทาน รักษาศีล และ เจริญภาวณา โดยมีแก่นคือ เนื้อหาที่แสดงถึงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นจากการกระทำหรือไม่กระทำ การดั่งกล่าว กระพืดคือตัวคุณครูไม่ใหญ่เองที่มีรูปพรรณ สันฐาน เป็นที่น่าเคารพ ศรัทธาเลื่อมใส ให้แก่ผู้พบเห็น รวมถึงรูปแบบการนำเสนอรายการที่น่าสนใจอาทิ ภาพการ์ตูนประกอบเพลงที่มีมุข ตลกแทรกอยู่ เป็นต้น

3. แบบจำลองแนวโน้มการครุ่นคิด (Elaboration Likelihood Method, Elm) แบบจำลอง นี้ระบุว่า การครุ่นคิดอย่างไตร่ตรองมักเกี่ยวข้องกับประเด็นการโต้แย้งที่เป็นแก่น ยิ่งผู้รับสาร ตอบสนองทางความคิดด้วยความไตร่ตรองโดยละเอียดมากเท่าใด จะยิ่งมีแนวโน้มในการเปลี่ยน ทักษะคติมากขึ้นเท่านั้น การประยุกต์ใช้การโน้มน้าวทำได้โดย 1.) พัฒนาสารที่จะดึงความคิดที่ชื่นชอบจากผู้รับสาร และ 2.) โน้มนำ (Induce) ผู้รับสารให้ชักซ้อมและจดจำความคิดเหล่านั้น

แบบจำลองนี้กลายเป็นทฤษฎีเด่นของการโน้มน้าวสมัยใหม่ มีสมมติฐานว่าคุณคนมี โอกาสน้อยในการครุ่นคิดด้วยความไตร่ตรอง เนื่องจากสิ่งที่เป็นกระพืดดึงความสนใจออกไป ดังนั้น จึงมีแนวโน้มในการประเมินสัญญาณด้านอารมณ์และพฤติกรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะของกระพืด เช่น ความน่าเชื่อถือ ความชำนาญ ความสามารถ ความน่าดึงดูด ฯลฯ ยิ่งผู้รับสารตอบสนองทาง ความคิดมากเท่าไร แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติยิ่งมีมากเท่านั้น การโน้มน้าวอาจเกิดที่ เส้นทางของแก่นหรือกระพืดไปพร้อมกัน ถ้าการครุ่นคิดและการวิเคราะห์เกิดมาก แบบจำลองนี้จะ ทำนายว่าเหตุผลและการโต้แย้งที่ดีจะอยู่เหนือผลกระทบของเส้นทางกระพืด

การตอบสนองทางความคิดเชิงบวกต่อเส้นทางกระพืด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เช่นเดียวกับคุณครูไม่ใหญ่ฯ ที่มีความน่าเชื่อถือตั้งแต่แรกเห็นจึงทำให้ผู้รับสารเกิดการตอบสนอง ทางความคิดเชิงบวก และเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

4. กลยุทธ์ของผู้ส่งสาร ผู้ส่งสารต้องใช้กลยุทธ์เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้รับสารครุ่นคิดเชิงบวก ทำให้เส้นทางของแก่นมีการโต้แย้งที่หนักแน่น การใช้เหตุผลที่มีตรรกะ และหลักฐานที่ทันสมัย ถ้า เราต้องการดึงความคิดเชิงบวกออกมาและทำให้จำสารได้ เราต้องประเมินภาวะทัศนคติของผู้รับ สารก่อน เพื่อช่วยให้เราทำนายวิธีการปรับความคิดในการตอบสนองภายในของผู้รับสารต่อข้อ โต้แย้งกลยุทธ์ และสัญญาณที่เราเลือกและสื่อสาร

ตัวอย่างเช่น ในการพูดโน้มน้าวใจของผู้แทนองค์กรที่ควบคุมดูแลความปลอดภัยจากการใช้ถนน (ผู้ส่งสาร) ต้องการชี้ให้เห็นอันตรายจากการขับรถในขณะมีเมฆา โดยใช้ภาพเหตุการณ์อุบัติเหตุจริงที่เกิดจากการขับรถในขณะมีเมฆา เพื่อให้ผู้รับสารเห็นหลักฐานและเกิดการโต้แย้งที่เส้นทางของแก่นระหว่างความต้องการดื่มแอลกอฮอล์กับภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้น และมีแนวโน้มปฏิบัติตามที่ผู้ส่งสารต้องการ คือ ไม่ขับรถขณะมีเมฆา แต่การใช้ยุทธวิธีดังกล่าวยังมีอีกหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งผู้ส่งสารต้องคำนึงถึง

สิ่งหนึ่งที่ทำให้การเผยแพร่ธรรมะในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ประสบความสำเร็จได้นั้นคือ

จุดจูงใจในสาร (MESSAGE APPEALS)

การโน้มน้าวใจจะได้ผลดียิ่งขึ้นถ้ามีจุดจูงใจที่ผู้รับสารสามารถเชื่อมโยงได้กับกรอบอ้างอิงของตัวเอง จุดจูงใจที่ใช้กันทั่วไปได้แก่

1. จุดจูงใจโดยใช้ความกลัว (FEAR APPEALS) มนุษย์ทุกคนมักมีความกลัวซ่อนอยู่ในตัวกันทุกคน ไม่ว่าจะกลัวในสิ่งที่มองเห็นหรือไม่ก็ตาม นั้นหมายรวมถึงมีความกลัวในความลำบากตรากตรำ ความทุกข์ทรมาน กลัวจน กลัวไม่มีงานทำ กลัวไม่มีคนรัก และกลัวในสิ่งลึกลับที่ตัวมองไม่เห็น ต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีจุดเด่นในการใช้ FEAR APPEALS ในการมาอธิบายถึงผลของกรรม เช่น การผิดศีลแต่ละข้อต้องมีการไปชดใช้กรรมที่ไหนอย่างไรบ้างแตกต่างกันไปตามความหนักเบาของกรรมที่แต่ละคนได้ก่อขึ้นมา ไม่ว่าจะ เป็นภาพการ์ตูน 2 มิติ หรือภาพแอนิเมชันพร้อมการบรรยายประกอบที่ดูเสมือนจริงก็ตาม ในการวิจัยที่สหรัฐ นักวิจัยค้นพบว่า ระดับของการใช้ความกลัวแปรไปทางเดียวกับความน่าเชื่อถือของผู้รับสาร นั่นก็คือ ถ้าผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือสูง เขาสามารถใช้ความกลัว ในระดับสูงมาโน้มน้าวใจ ถ้าผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือต่ำ ผู้ส่งสารสามารถใช้ความกลัวในระดับต่ำมาโน้มน้าวใจ นอกจากนี้ นักวิจัยยังค้นพบว่า ความสัมพันธ์ของหัวข้อของการโน้มน้าวใจก็สัมพันธ์กับระดับของความกลัวที่จะใช้กับผู้รับสารคือ ถ้าผู้รับสารรู้สึกตัวเกี่ยวข้องกับหัวข้อนั้น ผู้ส่งสารอาจใช้ความกลัวในระดับสูงมาโน้มน้าวใจได้ ตัวแปรที่จะอธิบายประสิทธิภาพของการใช้ความกลัว ในการโน้มน้าวใจมีหลากหลาย อาทิ ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ความสำคัญของเนื้อหาที่มีต่อผู้รับสาร บุคลิกภาพของผู้รับสาร เป็นต้น

2. จุดจูงใจโดยใช้อารมณ์ (EMOTIONAL APPEALS) นักวิจัยชาวตะวันตก ได้ทำการทดลองและพบว่า สารที่ใช้อารมณ์จะโน้มน้าวใจได้มากกว่าสารที่ไม่ใช้อารมณ์ ตามปกติการโน้มน้าวใจโดยใช้อารมณ์จะมีวิธีการดังต่อไปนี้

ก. การใช้ภาษาที่เจืออารมณ์เพื่อบรรยายสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใด การใช้ภาษาเจืออารมณ์แบบนี้ จะก่อให้เกิดความตระหนัก(AWARENESS)ในตัวผู้รับสารแต่อาจสร้างทัศนคติได้ทั้งบวกและลบ

ข. การเชื่อมโยงความคิดที่เราเสนอใหม่กับความคิดเก่า ความคิดเก่าบางอย่างเป็นที่ชื่นชอบ ความคิดเก่าบางอย่างเป็นที่รังเกียจเด็ดขันธ์ ถ้าผู้ส่งสารสามารถเชื่อมโยงความคิดใหม่ได้กับความคิดเก่า ก็อาจจะจูงใจทางอารมณ์ให้ ผู้รับสารคล้อยตามได้

ค. การเชื่อมโยงความคิดที่เสนอเข้ากับอวัจนสารก็สามารถเร้าอารมณ์ได้เช่นกัน

ง. การทำให้อวัจนสารและอวัจนสารสอดคล้องกันโดยผู้ส่งสาร กรณีนี้ผู้พูดต้องมีอากัปกริยาท่าทางน้ำเสียงประกอบด้วย ผู้ฟังจึงจะคล้อยตาม

3. จุดจูงใจโดยใช้ความโกรธ (ANGER APPEALS)

4. จุดจูงใจโดยใช้อารมณ์ขัน (HUMOROUS APPEALS) วิธีนี้โน้มน้าวใจโดยการลดความเครียด ซึ่งเป็นอีกวิธีหนึ่งที่คุณครูไม่ใหญ่ใช้อยู่เป็นประจำ

5. จุดจูงใจโดยใช้รางวัล (REWARDS AS APPEALS) การได้รับคำชมจากการทำความดี มักมีให้เห็นอยู่เป็นประจำในรายการฯ ไม่ว่าจะเป็นการชมโดยวาจาของคุณครูไม่ใหญ่หรือ การเปิดเพลงสดุดีผู้กล้า การยกย่องให้เป็นวีรบุรุษ วีรสตรีแห่งปี รวมถึงการตั้งเงินรางวัลให้แก่ผู้ชนะการสอบ World Pec เป็นต้น นับเป็นจุดจูงใจโดยใช้รางวัลที่ทำให้ผู้ทำความดีมีกำลังใจที่จะทำความดีต่อไป และยังเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้ชมรายการท่านอื่นๆ อีกด้วย

6. จุดจูงใจโดยใช้แรงจูงใจ (MOTIVATIONAL APPEALS) แท้ที่จริงแล้วจุดจูงใจทุกชนิดที่กล่าวมาแล้วถือเป็นแรงจูงใจ แต่มีแรงจูงใจบางอย่างที่มนุษย์เรียนรู้เมื่อประสบการณ์ผ่านเข้ามาในชีวิต แรงจูงใจเหล่านี้ได้แก่ ความรักชาติ ความรักในเพื่อนมนุษย์ ศาสนา และค่านิยมต่างๆ รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีการสร้างแรงจูงใจในหลายรูปแบบ อาทิ การนำเสนอ

ภาพสวรรค์ผ่านการดูแอนิเมชัน แสดงให้เห็นผลของการทำทาน หรือการเปิดเพลงที่มีเนื้อหาให้
รักนวลสงวนตัว ไม่ชิงสุกก่อนห่าม เป็นต้น

การแสดงธรรมะในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นรูปแบบหนึ่งของการ
สื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจให้คนละชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้ผ่องใส ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ทฤษฎีการสื่อสาร
เพื่อการโน้มน้าวใจเป็นกรอบหนึ่งในการวิจัยครั้งนี้

2.4 ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Paradigm Theory)

อธิบายการกระทำของมนุษย์โดยการอ้างว่ามนุษย์ต้องเลือกเรื่องที่เล่าหรืออธิบาย
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังนั้นกระบวนการเล่าเรื่องมองว่ามนุษย์เป็นนักเล่าเรื่อง และถือว่า
ความสามารถในการพูดและการใช้ภาษาของมนุษย์ทำให้มนุษย์ทุกคนมีเหตุมีผลในการเล่า
เรื่องราวต่างๆ สำหรับในกรณีของผู้ฟัง การที่ผู้ฟังจะยอมรับหรือปฏิเสธเรื่องที่ได้รับฟังขึ้นอยู่กับว่า
เรื่องและผู้เล่ามีความกลมกลืนเข้ากันได้หรือไม่ และเมื่อนำเข้ามาพิจารณากับประสบการณ์ของตน
แล้วเรื่องและผู้เล่านั้นเป็นจริงหรือไม่

การเล่าเรื่อง (Narration) หมายถึง การบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือเหตุการณ์ที่
สร้างขึ้นเอง ซึ่งบุคคลหนึ่งนำไปถ่ายทอดยังอีกบุคคลหนึ่งโดยอาศัยภาษาพูด ภาษาเขียนหรือ
แม้แต่ภาษาสัญลักษณ์ใช้เป็นสื่อในการเล่าเหตุการณ์เรื่องราวต่างๆ การเล่าเรื่องมีประโยชน์ต่อ
การช่วยให้มนุษย์สามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ได้ การเล่าเรื่องจะถูกนำมาใช้ในการ
อธิบายโดยไม่จำกัดรูปแบบและไม่จำกัดประเภทของสื่อไม่ว่าจะเป็นนวนิยาย
หนังสือธรรมะปาฐกถา การพูดคุยกันในชีวิตประจำวันและการถ่ายทอดธรรมะ รูปแบบการเล่า
เรื่องยังเป็นวิธีการนำเสนอที่ช่วยให้มนุษย์มีความเข้าใจและอธิบายเกี่ยวกับโลกใบนี้ได้

ลูเชียสและคอนดิท (Lucaties & Condit, 1985) กล่าวว่า การเล่าเรื่องเป็นตัวกลางในการ
ทำความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ของมนุษย์ การเล่าเรื่องจะถูกนำมาใช้อรรถาธิบายทุกรูปแบบและ
ในทุกสื่อนับตั้งแต่การสนทนาในชีวิตประจำวัน การเทศน์ นวนิยาย โฆษณา การรายงานข่าวและ
ละครโทรทัศน์

องค์ประกอบของการเล่าเรื่องมีดังต่อไปนี้

2.3.1 เหตุการณ์ (Events) หมายถึงการกระทำ การเกิดขึ้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือการเปลี่ยนแปลงสภาวะใดสภาวะหนึ่ง ในกรณีที่มีเหตุการณ์หลายๆ เหตุการณ์ บางเหตุการณ์จะสำคัญกว่าอีกเหตุการณ์หนึ่ง เหตุการณ์ที่สำคัญกว่านี้เรียกว่าเหตุการณ์หลัก (kernel) ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เป็นจุดสำคัญของเรื่องและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเรื่อง เหตุการณ์รอง (satellites) มีหน้าที่ให้การเติมเต็มเรื่องเท่านั้น ตัวอย่างเช่น ในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” จะเปิดโอกาสให้ผู้ชมทางบ้านเขียนผลการปฏิบัติธรรมของตนส่งเข้ามา และคุณครูไม่ใหญ่จะเป็นคนอ่านให้ฟัง เหตุการณ์หลักคือ การที่คนๆ นั้นได้ปฏิบัติธรรมจนเกิดประสบการณ์ภายในที่ดี มีความสุข จนอยากจะทำเป็นประจำประสบการณ์ดีๆ ที่เกิดขึ้นนี้ให้ผู้ชมคนอื่นๆ ได้ฟังบ้าง เหตุการณ์รองที่เกิดขึ้นคือ วิธีการที่พวกเขาปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นต้น

2.3.2 ตัวละคร (Character) เป็นองค์ประกอบที่เน้นไปที่ตัวบุคคล จากตัวอย่างเรื่อง การส่งผลปฏิบัติธรรมข้างต้น ตัวละครก็คือผู้ที่เขียนจดหมายมาเล่าเรื่องนั่นเอง ที่แม้ตัวละครจะเปลี่ยนแปลงไปต่างๆ นานา หลากหลายเชื้อชาติและศาสนาก็ตาม แต่ผลจากการปฏิบัติธรรมของตัวละครก็ย่อมพบกับความสุขเช่นเดียวกัน เพราะหนทางแห่งการเข้าถึงความสุขภายในย่อมเป็นทางเอกสายเดียวคือ มัชฌิมาปฏิปทานั่นเอง

2.3.3 ฉาก (Setting) เป็นองค์ประกอบที่เน้นถึงการบรรยายเวลาและสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์อย่างละเอียดและฉากมีผลต่อบรรยากาศของเรื่องอย่างไร โดยมากตัวละครมักเล่าถึงความพยายามในการเอาชนะอุปสรรค หรือการเอาชนะใจตัวเองเช่น การตื่นเช้าขึ้นมาเพื่อปฏิบัติธรรม หรือ การปฏิบัติธรรมตอนพักกลางวัน เป็นต้น

2.3.4 ความสัมพันธ์ในแง่ของเวลา (Temporal Relations) ในเรื่องนี้จะต้องศึกษาว่า เหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้น หรือข้ามปี และมีความต่อเนื่องในแต่ละเหตุการณ์หรือไม่ ในเรื่องผลการปฏิบัติธรรมนั้นพบว่าบางคนสามารถเข้าถึงความสุขภายในได้ภายในระยะเวลาเพียง 10-15 นาทีเท่านั้น ในขณะที่บางคนอาจใช้เวลาถึง 10-15 ปีก็มี

2.3.5 ความสัมพันธ์ในแง่ของเหตุและผล (Causal Relations) เป็นการศึกษาว่า เหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ในเรื่องเล่ามีความสัมพันธ์กันในแง่ของเหตุและผลหรือไม่ การปฏิบัติธรรมเป็นเรื่องของเหตุและผลโดยตรง ดังที่พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (สด จันทสโร) หรือที่

เรารู้จักกันในนามหลวงพ่อดาวตกน้ำภาณีเจริญ ได้กล่าวไว้ว่า “ประกอบเหตุ สังเกตผล ทนเอาเถิด ประเสริฐนัก” เป็นคำพูดที่แสดงให้เห็นว่า การที่ใครสักคนจะเข้าถึงธรรมะภายในได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพราะไม่มีใครทำแทนได้ เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล ใครทำใครก็ได้ ในเรื่องของกฎแห่งกรรมก็เช่นเดียวกันดังที่ในรายการฯ มักเปิดเพลงที่มีเนื้อหาว่า “...ใครเชื่อ เหตุผล คนนั้นเชื่อกฎแห่งกรรม...” ดังนั้นเนื้อหาของรายการส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องของเหตุและผลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2.3.6 ความคิดหลัก (Themes) ความคิดหลักของเรื่องคือ การที่สามารถบอกได้ว่าเรื่องเล่านั้นเกี่ยวข้องกับอะไร ความคิดหลักของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” คือการเผยแพร่คำสอนทางพระพุทธศาสนาสู่ชาวโลก เพื่อให้เกิดผลคือ สันติภาพและสันติสุขที่แท้จริงแก่มวลมนุษยชาติ

2.3.7 ผู้เล่าเรื่อง (Narrator) ในกรณีของผู้เล่าเรื่องที่จะต้องสนใจก็คือ ใครเป็นผู้ที่เล่าเรื่องให้ผู้ฟัง และเรื่องเล่านี้ถูกแสดงโดยตรงไปยังผู้ฟังเลยหรือไม่ หรือจะต้องผ่านผู้เล่าเรื่อง รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีผู้เล่าเรื่องหลักคือคุณครูไม่ใหญ่และมีผู้เล่าเรื่องเสริมคือทีมงานคุณครูตัวน้อย ผู้ประกาศข่าว New News ฯลฯ รวมถึงผู้ชมรายการที่ได้เขียนจดหมายเล่าเรื่องราวของตัวเองมายังรายการ

2.3.8 ผู้ฟัง (Audience) คือ ผู้ที่ผู้เล่าเรื่องเล่าเรื่องต่างๆ ให้ฟัง ซึ่งการเล่าเรื่องนี้อาจจะเป็นการเล่าให้คนๆ เดียวฟัง หรือให้คนทั้งกลุ่มฟังก็ได้ ซึ่งรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นอีกหนึ่งรายการที่มีผู้ฟังหลากหลายมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนา สังคม และวัฒนธรรม

คุณครูไม่ใหญ่ฯ ใช้กระบวนการทัศน์หลักในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” โดยการเล่าเรื่อง ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีกระบวนการทัศน์ในการเล่าเรื่องมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ลักษณะการเล่าเรื่องในรายการฯ ว่ามีกลวิธีอย่างไร จึงทำให้รายการมีความน่าสนใจและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความรู้ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้ชมรายการได้ในที่สุด

2.5 ผลกระทบอันเกิดจากการเสฟสื่อ (The Media Effect Approach)

แม้การศึกษาด้านผลกระทบและอิทธิพลของสื่อจะพบเพียงความสัมพันธ์ที่เปราะบางระหว่างการดูสื่อที่มีความรุนแรงกับพฤติกรรมความก้าวร้าวของมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันก็พบความสัมพันธ์ที่เปราะบางยิ่งกว่าระหว่างการดูสื่อที่ดีกับพฤติกรรมที่ดี (Joseph R. Dominic, 2002) แต่นั่นก็เป็นการแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนย่อมมีอิทธิพลต่อผู้เสฟบ้างไม่มากก็น้อย และนี่คือเหตุผลที่ว่าทำไมบริษัทโฆษณาจึงยอมควักเงินจำนวนมหาศาลราว 3 ล้านบาท/วินาที (75,000\$/sec) เพื่อการโฆษณาในการถ่ายทอดรายการ 2001 Super Bowl Game ผลกระทบอันเกิดจากการเสฟสื่อเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอ ส่วนจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของสื่อ นั้น อันประกอบด้วย

1. ความถูกต้องและน่าเชื่อถือของผู้ให้ข้อมูล (Source Credibility)
2. ความเหมาะสมกับกาลเทศะ (Context) สอดคล้องกลมกลืนไม่ขัดกับวัฒนธรรม
3. เนื้อหาสาระ (Content) มีประโยชน์ มีคุณค่า และ สำคัญต่อผู้รับ เหมาะสม และ สอดคล้องกับความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และ ค่านิยมของผู้รับ ก่อให้เกิดความหมายบางอย่างแก่ผู้รับ มีความเข้าใจความหมายเพื่อเป็นปัจจัยในการนำความรู้นั้นไปประพฤติปฏิบัติต่อไป
4. ความแจ่มใสชัดเจน (Clarity)
5. มีความสม่ำเสมอและความต่อเนื่อง (Continuity and Consistency)
6. ช่องทางในการสื่อสาร (Channel)
7. ความสามารถของผู้รับสาร (Capability of Audience)

ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดผลกระทบจากการเสฟสื่อมาใช้เพื่อวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ว่าผู้ชมรายการฯ ประเมินประสิทธิภาพในการสื่อสารของรายการฯ อย่างไรบ้างและประสิทธิผลของรายการในแง่ของการให้ความรู้/ความเข้าใจในเรื่องของพระพุทธศาสนา ทศนคติ ที่มีต่อการทำทาน การรักษาศีลและการเจริญภาวนา ความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ค่านิยม ในการทำความดี และพฤติกรรมเชิงบวกที่บังเกิดขึ้น ฯลฯ ในลักษณะใดบ้าง

2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความรู้/ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ ค่านิยมและพฤติกรรม (KABVP)

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่มีวิวัฒนาการมาจากทฤษฎี KAP ที่ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ ความรู้/ความเข้าใจ (Knowledge) ทักษะ (Attitude) และพฤติกรรม (Practice) ของผู้รับสารที่อาจจะมีผลกระทบต่อสังคม โดยมีหลักว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติขึ้นอยู่กับความรู้ ถ้ามีความรู้ ความเข้าใจดี ทักษะ ก็เปลี่ยนแปลง และเมื่อทัศนคติเปลี่ยนแปลงแล้ว ก็จะมีการยอมรับ ปฏิบัติหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังนั้นการที่จะมีการยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใดต้องพยายามเปลี่ยนทัศนคติก่อนโดยการให้ความรู้

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า การสื่อสารในฐานะตัวแปรต้นสามารถนำการพัฒนาไปสู่ชุมชนได้ โดยการศึกษาถึงความรู้ การสื่อสารในฐานะตัวแปรต้นสามารถนำการพัฒนาไปสู่ชุมชนได้ โดยการศึกษาถึงความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้รับสารเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ เพราะอะไร นอกจากนี้ยังศึกษาถึงความสัมพันธ์ในลักษณะสายโซ่ที่เริ่มจากความรู้ไปสู่ทัศนคติ และกลายเป็นพฤติกรรมต่อไป (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533)

ความรู้ (Knowledge) ในที่นี้เป็นความรู้เบื้องต้น ซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองของสิ่งเร้า (S-R) แล้วจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำ (ข้อมูล) กับสภาพจิตใจของตนเองความรู้จึงเป็นกระบวนการในอย่างไรก็ตามความรู้ก็อาจผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ได้ และผลกระทบที่ผู้รับสารเชิงความรู้ในทฤษฎีการสื่อสารนั้น อาจปรากฏได้จากสาเหตุ 5 ประการคือ

1. การตอบสนองข้อสงสัย (Ambiguity resolution)
2. การสร้างทัศนคติ (Attitude formation)
3. การกำหนดวาระ (Agenda setting)
4. การพอกพูนระบบความเชื่อ (Expansion of belief system)
5. การรู้แจ้งต่อค่านิยม (Value clarification)

ทัศนคติ (Attitude) เป็นความคิดและความรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุ หรือสิ่งแวดล้อม โดยทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อ ที่อาจสอดด้านพฤติกรรมในอนาคตได้

ทัศนคติจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และทัศนคติเป็นพรมแดนเชื่อมโยงระหว่างความรู้กับพฤติกรรม (สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร, 2533)

ทัศนคติของบุคคลสามารถถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี อาจทำได้โดยที่บุคคลได้รับข่าวสารต่างๆ ซึ่งข่าวสารนี้อาจจะมาจากบุคคลอื่น หรือมาจากอุปกรณ์สื่อมวลชนต่างๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของทัศนคติด้านความรู้ หรือการรับรู้ (Cognitive Component) เป็นที่เชื่อกันว่าถ้าส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบด้านอื่นจะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน เช่น ถ้าส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ (Affective Component) เปลี่ยนแปลงส่วนประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) จะเปลี่ยนแปลงด้วย

McGuire ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การใส่ใจ (attention)
2. ความเข้าใจ (comprehension)
3. การยินยอม (yielding)
4. การจำได้ (retention)
5. การกระทำ (action)

และกล่าวว่าถ้ากระบวนการสื่อความหมาย หรือการติดต่อทางด้านข่าวสารทำให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติแล้วจะทำให้เกิดการใส่ใจ ความเข้าใจ การมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น การเก็บเอาไว้ การกระทำและการที่ผู้รับสารจะเกิดขึ้นตอนเหล่านี้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา และอื่นๆ

พฤติกรรม (Practice) การกระทำ หรือพฤติกรรมใดๆ ของคนเราส่วนใหญ่จะเป็นการแสดงออกของบุคคลผู้นั้นที่มีพื้นฐานมาจากความรู้ และทัศนคติของตนเอง การที่บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกัน ก็เนื่องมาจากมีความรู้ และทัศนคติที่แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างของความรู้ และทัศนคติที่แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างของความรู้ และทัศนคติเกิดจากความแตกต่างในเรื่องการเปิดรับสื่อ การแปลความหมายของสารที่ตนเองได้รับสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดประสบการณ์สิ่งสมที่ต่างกัน อันมีผลกระจายต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยทั่วไปการใช้การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวพฤติกรรมนั้นมีวิธีการดังนี้ (สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร, 2533)

1. การปลุกเร้าอารมณ์ (Emotional arousal) เพื่อให้เกิดความตื่นตัวในการติดตามไม่ว่าด้วยภาพหรือเสียง เช่น บรรยากาศในการประกาศปฏิบัติรัฐประหาร

2. การเห็นอกเห็นใจ (Empathy) ด้วยการแสดงความอ่อนโยน เสียสละและความกรุณาปราณี ยอมแพ้เพื่อความเป็นพระก็อาจโน้มน้าวใจผู้คนที่ยอมรับได้ เช่น คนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ก็เพราะเห็นผู้สมัครคนนั้นถูกโจมตีจากผู้สมัครคนอื่น ๆ

3. การสร้างแบบอย่างขึ้นในใจ (Internalized norms) เป็นการสร้างมาตรฐานอย่างหนึ่งขึ้น เพื่อให้มาตรฐานนั้นปลูกศรัทธาและเป็นตัวอย่างแก่ผู้รับสารที่จะต้องปฏิบัติตาม

4. การให้รางวัล (Reward) เช่น การลด แลก แจก แถม ในการโฆษณาเพื่อเป็นการจูงใจให้เลิกซื้อสินค้าอื่น ๆ

ผลของการโน้มน้าวใจด้วยวิธีการข้างต้น ก่อให้เกิดพฤติกรรมพื้นฐาน 2 แบบ

1. กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมใหม่ๆ หรือให้มีพฤติกรรมที่ต่อเนื่อง (Activation)
2. หยุดยั้งพฤติกรรมเก่า (Deactivation)

ทั้งการกระตุ้น และการหยุดยั้งเป็นพฤติกรรมพื้นฐานที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมอื่นๆ ตามมา เช่น การตัดสินใจวินิจฉัยต่อประเด็นปัญหา การจัดหาวิธีดำเนินงาน การสร้างพฤติกรรมเพื่อส่วนรวม

นอกจากนี้ Rogers ได้กล่าวถึงการสื่อสาร และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าการสื่อสารก่อให้เกิดผล 3 ประการคือ (Rogers, 1973)

1. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ของผู้รับสาร
2. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสาร
3. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของผู้รับสาร

การเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 นี้จะเกิดในลักษณะต่อเนื่องกันคือ เมื่อผู้รับสารได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใด ก็เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ และความรู้ความเข้าใจนี้จะทำ

ให้เกิดทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนั้น และขั้นสุดท้ายก็จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่กระทำต่อเรื่องนั้นๆ ตามมา

แต่ในปัจจุบันได้มีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าวข้างต้นและพบว่าในความสัมพันธ์ของการให้ความรู้ (Knowledge) ทัศนคติ (Attitude) และพฤติกรรม (Practice) กับผู้รับสารนั้นยังไม่เพียงพอ เพราะในปัจจุบันพบว่า ตัวแปรของความสัมพันธ์นี้มีถึง 5 ตัวแปรที่เป็นผลกระทบสำคัญในการสื่อสารคือ

1. การเปลี่ยนแปลงของผู้รับสารด้านความรู้/ความเข้าใจ (Knowledge)
2. การเปลี่ยนแปลงของผู้รับสารด้านทัศนคติ (Attitude)
3. การเปลี่ยนแปลงของผู้รับสารด้านความเชื่อ (Beliefs)
4. การเปลี่ยนแปลงของผู้รับสารด้านค่านิยม (Values)
5. การเปลี่ยนแปลงของผู้รับสารด้านพฤติกรรม (Practice)

ซึ่งรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีการเปลี่ยนแปลงของผู้ชมรายการให้เห็นอยู่เป็นประจำจาก จดหมายของผู้ชมที่ส่งเข้ามา หรือ Case Study ต่างๆ มากมาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีนี้มาเป็นการอธิบายในการศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ว่าสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้/ความเข้าใจ ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยมหรือพฤติกรรมของผู้ชมได้อย่างไรบ้าง

2.7 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน (Change Theory)

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 ขั้นตอนคือ

1. Pre-contemplation คือ บุคคลนั้นยังไม่รู้ตัวหรือตระหนักว่าความรู้ในการดำเนินชีวิตของตนนั้นยังไม่เพียงพอ เพราะชีวิตบนโลกมนุษย์นั้นสั้นนัก ชีวิตหลังความตายนั้นยืนยาวกว่ามาก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาความรู้ทางธรรม เรื่องราวความเป็นจริงของชีวิตมาประกอบสติปัญญา ด้วยเมื่อความรู้ยังไม่มี ทัศนคติในเรื่องของพระพุทธศาสนาอาจไม่ดีนักอันเนื่องมาจากการอบรม บ่มเพาะโดยสื่อที่นำเสนอแต่เรื่องราวที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นกับพระภิกษุ สามเณรอยู่เป็นประจำ จนอาจเกิดเป็นความเชื่อไปว่าพระพุทธศาสนากำลังเสื่อมลง ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วนั้นศาสนายังดำรงคง

อยู่ หากแต่ศีลธรรมในตัวคนต่างหากที่เสื่อมลงไป ความเชื่อในเรื่องบุญ/บาป นรก/สวรรค์ ชาตินี้/ชาติหน้า ค่อยๆ จางหายไปจนเกิดค่านิยมใหม่ที่ว่า ทำบุญไปทำไม สวรรค์อยู่ในอกนรกอยู่ในใจ ตายแล้วสูญเป็นต้น เมื่อมีค่านิยมเช่นนี้แล้ว การทำความดีหรือความช่วยเหลือไม่เป็นผลเพราะไม่ต้องมีการไปชดใช้กรรมในชาติหน้าแต่อย่างใด ดังนั้นพฤติกรรมเชิงลบที่ทำอยู่ก็จะยังคงดำเนินต่อไปเนื่องจากยังไม่เคยทราบมาก่อนว่าพฤติกรรมเชิงลบเหล่านั้นจะส่งผลร้ายให้แก่ตนได้มากกว่าที่ตนเคยรู้มามากมายนักเพราะมิใช่เป็นผลแค่เพียงปัจจุบันชาติเท่านั้น หากแต่เป็นผลที่ส่งไปข้ามภพข้ามชาติอีกด้วย ช่วงนี้เป็นช่วงที่ยังไม่เคยได้รับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันวิทย์” (เป็นขั้นที่เรียกว่ายังไม่เห็นปัญหา)

2. Contemplation คือ บุคคลนั้นเริ่มรู้ตัวหรือตระหนักแล้วว่าตนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาเพียงพอ เริ่มรู้ตัวว่าทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมที่จะใช้เป็นหลักในการดำรงชีวิตยังไม่ถูกต้องนัก พฤติกรรมเชิงลบบางอย่างเช่นการบึ้งตึง ดบยุง การลักขโมย การประพฤตินอกใจ การพูดเท็จ หรือการดื่มสุราเมรัย เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม จึงได้เปิดรับชมรายการ ฯ โดยภายหลังจากที่ได้รับความรู้จากรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันวิทย์” ว่าการกระทำเหล่านั้น เป็นบาป เพราะเป็นการกระทำที่ผิดศีลจึงได้เริ่มรู้ตัว (เป็นขั้นเริ่มเห็นปัญหา)

3. Preparation action เมื่อบุคคลนั้นได้เห็นโทษภัยในวิญญูะสงสาร อันเป็นผลมาจากการกระทำที่ผิดศีล (ผิดธรรม) แล้ว จึงได้เริ่มเตรียมการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบของตนให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวก (ขั้นเตรียมลงมือกระทำ)

4. Action บุคคลนั้นได้มีความรู้ความเข้าใจในทางพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น เกิดเป็นทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ที่งดงาม สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบของตนให้เปลี่ยนเป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้ (ขั้นลงมือกระทำ)

5. Maintenance บุคคลนั้นรักษาระดับความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ ค่านิยม และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบของตนให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้เป็นการถาวร (ขั้นรักษาสภาพ)

ผู้วิญญูะนำทฤษฎีนี้มาเป็นกรอบอ้างอิงในการวิเคราะห์หาประสิทธิผลในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และ พฤติกรรม ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ชมรายการฯ

2.8 การเผยแพร่ธรรมะในทางพุทธศาสนา

ในทางพุทธศาสนาถือว่าผู้เผยแพร่กับผู้ฟัง หรือผู้สอนกับผู้เรียนนั้นมีความสัมพันธ์กันในฐานะเป็นกัลยาณมิตร (พระเทพเวที 2532) นักเผยแพร่ที่ดีจึงต้องมีคุณสมบัติซึ่งเป็นองค์คุณของกัลยาณมิตร ดังนี้

1. ปิโย น่ารัก คือเข้าถึงจิตใจ สร้างความรู้สึกรสนิยมเป็นกันเอง ชวนให้ผู้ฟังอยากสนใจซักถาม
2. ครุ น่าเคารพ คือมีความประพฤติสมแก่ฐานะ ทรงภูมิปัญญาแท้จริง และเป็นผู้ฝึกฝนปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ เป็นที่ยกย่องน่าเอาอย่าง ทำให้ผู้ฟังเกิดศรัทธาได้
3. ภาวนีโย นำเจริญใจ คือมีความรู้จริง ทรงภูมิปัญญาแท้จริง และเป็นผู้ฝึกฝนปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ เป็นที่ยกย่องน่าเอาอย่าง ทำให้ผู้ฟังเกิดศรัทธาได้
4. วัตตา รู้จักพูดชี้แจงเผยแพร่ให้ได้ผล โดยอาจจะเลือกใช้วิธีการเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ เพื่ออธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจได้
5. วจนักขโม อุดทนต่อถ้อยคำ คือพร้อมที่จะรับฟังคำโต้เถียง คำถ่วงเกิน ตักเตือน วิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ อุดทนได้ไม่เบื่อหน่าย ไม่เสียอารมณ์ แม้บางครั้งอาจถูกต่อต้านจากลัทธิภายนอกมาขัดขวางต่องานเผยแพร่ธรรม
6. คัมภีรัง กถัง กัตตา สามารถอธิบายหลักธรรมที่ลึกซึ้งให้ผู้ฟังเข้าใจได้ นักเผยแพร่ที่ดีจะต้องมีความรู้ในศาสตร์หลายๆ อย่างและต้องฉลาดในการเลือกใช้วิธีเผยแพร่แบบต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ฟังเพื่อให้เกิดศรัทธา และยอมรับปฏิบัติตาม
7. โน อัญฐานเน นิโยชเย ไม่ชักนำผู้ฟังให้เดินผิดทางไปจากพุทธดำรัส แต่จะต้องรู้จักชักจูงแนะนำในทางที่ถูกต้องควร (พระราชวรมุนี, 2531)

นอกจากนี้ แสง จันทรงาม (2526) ได้ศึกษาถึงคุณสมบัติของนักเผยแพร่ ซึ่งเรียกว่าคุณสมบัติของผู้สอน สรุปได้ว่าผู้สอนควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความกตัญญูเป็นพื้นฐานของจิต
2. ไม่ถือตัวหยิ่งยโส
3. มีความอดทน ใจเย็น
4. มีความยุติธรรม ไม่เห็นแก่หน้า
5. มีความรอบคอบ
6. มีความประพฤติน่าเคารพบูชา

7. รู้จักระดับภูมิปัญญาของผู้ฟัง

นอกจากคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว ยังต้องดำรงอยู่ในธรรมของนักเผยแผ่อีก 5 ประการคือ

1. อนุப்புพิกา แสดงธรรมมีขั้นตอนถูกลำดับ แสดงหลักธรรม หรือเนื้อหาตามลำดับ ความยากง่ายลุ่มลึก มีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ
2. ปริยาทัสสาวิ จับจุดสำคัญมาขยายให้เข้าใจเหตุผล ชี้แจงให้เข้าใจชัดเจนในแต่ละแง่ แต่ละประเด็น อธิบายยกย่องไปต่างๆ ให้มองเห็นความกระจ่างตามแนวเหตุผล
3. อนุทยตา ตั้งจิตเมตตาสนองด้วยความปรารถนาดี มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟัง
4. อนามิลันตี ไม่มีจิตเพ่งเล็งมุ่งเห็นแก่อาภิส เผยแพร่มิใช่มุ่งที่จะได้ลาภ สินจ้างหรือ ผลประโยชน์ตอบแทน
5. อนุพัหัจจ วาจจิตตาง ไม่กระทบตนและผู้อื่น สอนตามหลักตามเนื้อหา ไม่ยกตนไม่ เลียดสีผู้อื่น (พระเทพเวที 2532)

องค์ธรรมทั้ง 5 ประการนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “องค์แห่งธรรมกถึก” ซึ่งภิกษุผู้เป็นธรรม กถึก หรือผู้เผยแผ่ธรรมพึงตั้งไว้ในตน (สมเด็จพระยาวชิรญาณวโรรส 2533)

พุทธวิธีและเทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า (พระราชาธรรมนี, 2531)

เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ทรงคำนึงถึงการที่จะทรง แสดงธรรมโปรดประชาชน ในขั้นแรกพระองค์ทรงล็งเลอยู่ว่าจะโปรดดี หรือไม่ เพราะทรงเห็นว่า ธรรมที่ทรงค้นพบด้วยการตรัสรู้นั้น เป็นสิ่งอันลึกล้ำ ยากผู้ที่ยังยึดติดในกามคุณจะรู้ตามได้ แต่ก็ ทรงตระหนักในหลักความจริงว่า มนุษย์นั้นแตกต่างจากสัตว์ทั้งปวง มนุษย์เป็นเวไนยสัตว์ คือ สัตว์ที่แนะนำสั่งสอนได้ แต่ถึงกระนั้นมนุษย์ก็ยังมีระดับของความแตกต่างในความพร้อม สติ ปัญญา ความรู้ ความสามารถ พระองค์จึงเปรียบเทียบมนุษย์ดังดอกบัว 4 เหล่า ที่มีความแตกต่างกันในการเรียนรู้ธรรม ดังนั้นพุทธวิธี และเทคนิคการสอนของพระองค์จึงแตกต่างกันไปตาม กาลเทศะ และบุคคลที่สั่งสอน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายในการสอน

1. สอนเพื่อให้ผู้รับการสอน หรือผู้ฟังรู้จริงใจในสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น ถ้าสิ่งใดที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว แต่เห็นว่าไม่จำเป็นสำหรับผู้ฟัง หรือผู้รับการสอน ก็จะไม่สอนสิ่งนั้น ทรงสอนให้รู้จริงเห็นแจ้งเฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้น (Scope)
2. สอนเพื่อให้ผู้ฟังตรงตามแล้วเห็นจริงได้ ทรงแสดงธรรมอย่างมีเหตุผลที่ผู้ฟังพอตรงตามให้เห็นด้วยตนเอง (Elaboration)
3. สอนเพื่อให้ผู้ฟังได้รับผลแห่งการปฏิบัติตามสมควร ทรงแสดงธรรมะมีคุณเป็นมหัศจรรย์ สามารถยังผู้ปฏิบัติตามให้ได้รับผลตามสมควรแก่กำลังแห่งการปฏิบัติของตน (Beneficiary)

หลักทั่วไปในการสอน

ก. เนื้อหาหรือเรื่องที่สอน

- 1) สอนจากสิ่งที่รู้เห็นเข้าใจง่าย หรือรู้เห็นเข้าใจอยู่แล้ว ไปหาสิ่งที่รู้เห็นเข้าใจได้ยาก หรือยังไม่รู้ไม่เห็นไม่เข้าใจ
- 2) สอนเนื้อเรื่องที่ค่อยๆ ลุ่มลึกยากลงไปตามลำดับขั้น และความต่อเนื่องกันไปเป็นลำดับ
- 3) ถ้าสิ่งที่สอนเป็นสิ่งที่แสดงได้ ฟังสอนด้วยของจริงให้ผู้เรียนได้ดู ได้เห็น ได้ฟังเอง อย่างที่เรียกว่าประสบการณ์ตรง
- 4) สอนตรงเนื้อหา ตรงเรื่อง คมอยู่ในเรื่อง มีจุด ไม่วกวน ไม่ไขว้เขว ไม่ออกนอกเรื่อง โดยไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับเนื้อหา
- 5) สอนมีเหตุผล ตรงตามเห็นจริงได้
- 6) สอนเท่าที่จำเป็นพอดีสำหรับให้เกิดความเข้าใจ ให้การเรียนรู้ได้ผล ไม่ใช่สอนเท่าที่ตนรู้ หรือสอนแสดงภูมิว่าผู้สอนมีความรู้มาก
- 7) สอนสิ่งที่มีความหมาย ควรจะเรียนรู้และเข้าใจเป็นประโยชน์แก่ตัวเขาเอง

ข. ตัวผู้รับการสอน

- 1) รู้ คำนึงถึงและสอนให้เหมาะตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) ปรับวิธีสอนผ่อนให้เหมาะสมกับบุคคล แม้สอนเรื่องเดียวกันแต่ต่างบุคคลอาจใช้ต่างวิธีสอน

3) คำนึงถึงความพร้อม ความสูงงอม ความแก่รอบแห่งอินทรีย์ หรือญาณของผู้เรียนแต่ละบุคคลเป็นรายๆ ไป

4) สอนให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจน แม่นยำ และได้ผลจริง

5) การสอนในรูปที่ทำให้มีความรู้สึกผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกันในการแสวงหาความจริงใจ ให้มีการแสดงความคิดเห็นโต้ตอบโดยเสรี

6) เอาใจใส่บุคคลที่ควรได้รับความสนใจพิเศษเป็นรายๆ ไปตามควรแก่กาลเทศะและเหตุการณ์

7) ช่วยเหลือเอาใจใส่คนที่ด้อยระดับสติปัญญา หรือมีปัญหา

ค. วิธีการสอน

1) เริ่มต้นการสอนจากสิ่งที่คุณรับทราบแล้ว หรือมีความสนใจก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาธรรมะ

2) สร้างบรรยากาศในการสอนให้ปลอดโปร่ง เพลิดเพลิน ไม่ให้ตึงเครียด ไม่ให้เกิดความอึดอัดใจ และให้เกียรติแก่ผู้เรียนให้เขามีความภูมิใจในตัวเอง

3) สอนมุ่งเนื้อหาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่สอนเป็นสำคัญ ไม่กระทบตน และผู้อื่น ไม่มุ่งยกตน ไม่มุ่งเสียดสีใคร

4) สอนโดยเคารพ คือตั้งใจสอน ทำจริงด้วยความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามองเห็นความสำคัญของผู้เรียน และงานสั่งสอนนั้น ไม่ใช่สักแต่ว่าทำ หรือเห็นผู้เรียนโง่เขลา หรือเห็นเป็นชั้นต่ำ

5) ใช้ภาษาสุภาพ นุ่มนวล ไม่หยาบคาย ขวนให้สบายใจ สละสลวย เข้าใจง่าย

ง. ลีลาการสอน

1) อธิบายให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้งเหมือนจูงมือไปดูให้เห็นกับตา

2) ชักจูงให้เห็นจริง ขวนให้คล้อยตามจนต้องยอมรับ และนำไปปฏิบัติ

3) ใจให้แกร่งกล้า บังเกิดกำลังใจปลุกให้มีอุตสาหะแข็งขัน มั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จได้ ไม่หวั่นระยาะต่อความเหนื่อยยาก

4) ซิลโม่ใจให้เข้มขึ้น ร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อ และเปี่ยมด้วยความหวังเพราะมองเห็นคุณประโยชน์ที่ตนจะพึงได้รับจากการปฏิบัติ

จ. รูปแบบวิธีการสอน

- 1) แบบสนทนา โดยใช้วิธีการถามนำคู่สนทนาเข้าใจธรรมะ และความเลื่อมใสศรัทธาในที่สุด
- 2) แบบบรรยาย จะทรงใช้ในที่ประชุมใหญ่การแสดงธรรมะประจำวัน ซึ่งมีประชาชนหรือสงฆ์เป็นจำนวนมาก
- 3) แบบตอบปัญหา ในการตอบปัญหาพระพุทธรูปของค์ทรงสอนให้พิจารณาคุณลักษณะของปัญหาและใช้วิธีตอบให้เหมาะสม
- 4) แบบวางกฎข้อบังคับ โดยใช้วิธีการกำหนดหลักเกณฑ์ กฎ และข้อบังคับให้สงฆ์ฟังปฏิบัติ หรือยึดถือด้วยความเห็นชอบพร้อมกัน

ฉ. เทคนิคการสอน

- 1) การยกอุทาหรณ์ และการเล่านิทานประกอบการสอน ซึ่งช่วยให้เข้าใจความได้ง่าย
- 2) การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมา ทำให้เรื่องที่ลึกซึ้งเข้าใจยากปรากฏความหมายเด่นชัดออกมา และเข้าใจง่ายขึ้น
- 3) การทำเป็นตัวอย่าง หรือสาธิตให้ดูซึ่งเป็นการสอนแบบไม่ต้องกล่าวสอน
- 4) การเล่นภาษา เล่นคำและใช้คำในความหมายใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องของความสามารถในการใช้ภาษาผสมกับปฏิภาณ
- 5) การเลือกคณะและการปฏิบัติรายบุคคล ได้แก่ การเริ่มต้นที่บุคคลซึ่งเป็นประมุข หรือหัวหน้าของชุมชนหมู่บ้านๆ เพื่อการเผยแผ่พุทธศาสนา
- 6) การรู้จักจังหวะ และโอกาส ได้แก่ การรู้จักใช้จังหวะ และโอกาสให้เป็นประโยชน์ในการสอนธรรมะอย่างได้ผล
- 7) ความยืดหยุ่นในการใช้วิธีการ ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “เรายอมฝีกฝนด้วยวิธีอันละมุนละไม และทั้งรุนแรงปนกันไปบ้าง”
- 8) กลวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าซึ่งต้องอาศัยปฏิภาณ คือความสามารถในการประยุกต์หลัก วิธีการ และกลวิธีต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสม เป็นเรื่องเฉพาะครั้งเฉพาะคราวไป

จากพุทธวิธีและเทคนิคการสอนของพระพุทธองค์นั้น จะเห็นว่ามี การวางหลักการไว้ อย่างละเอียด เพื่อให้ เกิดความสัมฤทธิ์ผลทางการเผยแผ่ มากที่สุด ไม่ว่าจะ เป็นหลักทั่วไป ลีลา รูปแบบ และเทคนิคต่าง ๆ แม้กาลเวลาจะล่วงเลยมากกว่า 2550 ปีแล้วก็ตาม

ผู้วิจัยนำแนวทางการเผยแผ่ธรรมะในทางพระพุทธศาสนา มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ว่าถูกต้องตรงตามหลักการที่พระ สัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงวางเอาไว้หรือไม่อย่างไร

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.9.1 ผลงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

“พฤติกรรม การเปิดรับสื่อโทรทัศน์เพื่อการใช้ประโยชน์และการตอบสนองความต้องการในรายการ ธรรมะพระพยอมกับนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร”

วัชรียา อานามวัฒน์ (2533) ผลวิจัยพบว่านักเรียนมัธยมฯ ชมรายการธรรมะพระพยอม เพื่อประโยชน์และเพื่อตอบสนองความต้องการในเรื่อง การรู้เห็นเหตุการณ์ ต้องการคำแนะนำ เขา ไปใช้ในการสนทนา เสริมความคิดเห็น เพื่อความบันเทิงและผ่อนคลายอารมณ์

ผู้วิจัยได้เห็นว่ารายการธรรมะพระพยอม สามารถตอบสนองความต้องการในเรื่องของ ความบันเทิงและผ่อนคลายอารมณ์ ได้ ซึ่งหน้าที่นี้เป็นจุดสำคัญมากในแง่ของผู้รับสาร โดยเฉพาะ ผู้รับสารที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นและวัยเด็ก ในช่วงวัยทั้งสองนี้ การเปิดรับข่าวสารจะมุ่งประเด็นในเรื่อง ของความบันเทิงเป็นหลัก ดังนั้น หากต้องการให้รายการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อวัย ดังกล่าว เรื่องของความบันเทิงและผ่อนคลายอารมณ์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

“พฤติกรรม การเปิดรับชมรายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร”

วงทอง อังกาบ (2538) ได้ศึกษาประชากรในกรุงเทพมหานคร จำนวน 430 คน อายุ ระหว่าง 36-55 ปี มีการเปิดรับชมรายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับ นานๆ ครั้งถึง 71.9% โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องมีการออกอากาศรายการเผยแผ่

พระพุทธศาสนาทางโทรทัศน์ และในปัจจุบันยังมีการออกอากาศรายการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา จำนวนน้อย และควรมีการปรับปรุงเวลาของการออกอากาศ ไม่ให้เข้าหรือตึกเกินไป ซึ่งช่วงเวลาที่ผู้ชมส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลข่าวสารคือช่วงเวลา 19.00-22.00 น. และมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ

1. ควรสนับสนุนให้มีการออกอากาศรายการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับเวลาในการเปิดรับข่าวสารของประชาชนส่วนใหญ่
2. ควรมีการพัฒนารูปแบบการนำเสนอให้ทันสมัย
3. ควรมีการศึกษาเจาะลึกเฉพาะรายการของแต่ละสถานีเพิ่มเติมเพื่อนำผลวิจัยมาเปรียบเทียบ
4. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของรายการฯ โดยศึกษาตัวชี้วัดที่เจาะจงมากขึ้น เช่นด้านเวลา เนื้อหา รูปแบบการนำเสนอของรายการ เป็นต้น

“การเปิดรับ การคาดหวังประโยชน์ และความพึงพอใจ ในรายการธรรมะทางสื่อโทรทัศน์ ของสมาชิกชมรมทางพระพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร”

อรณี ผู้วรรณลักษณ์ (2538) ที่ได้ทำการวิจัยสมาชิกชมรมฯ จำนวน 322 คน พบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเปิดรับอยู่ในระดับต่ำ คือ 1-2 ครั้งต่อเดือนและใช้เวลาในการเปิดรับครั้งละ 15-30 นาที โดยได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุว่าอาจเป็นเพราะจำนวนรายการธรรมะมีปริมาณที่น้อย มีการเผยแพร่ในช่วงเวลาที่ไม่สะดวกรับชม การนำเสนอไม่ดึงดูดความสนใจ ทั้งนี้เพราะไม่มีผู้สนับสนุนในเรื่องค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการ โดยมีข้อเสนอแนะว่า

1. ควรมีการร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอันที่จะส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความสนใจที่จะเปิดรับรายการธรรมะทางสื่อโทรทัศน์ให้มากขึ้น โดย ปรับปรุงรายการให้มีรูปแบบ น่าสนใจมากขึ้น
2. จากงานวิจัยพบว่าการคาดหวังประโยชน์เพื่อแสวงหาความรู้ทางพระพุทธศาสนา ซึ่งอาจนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน นั้นมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเพื่อช่วยให้เห็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ จึงสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้ในการพัฒนาแบบ การนำเสนอรายการธรรมะทางโทรทัศน์ให้ตอบสนองความต้องการของผู้ชมได้

3. รายการบันเทิงเป็นรูปแบบที่สมาชิกชมรมฯ มีความชอบอยู่ในระดับมาก ดังนั้นถ้าเป็นไปได้ การสอดแทรกเนื้อหาอันเกี่ยวเนื่องกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาลงไปในส่วน ของรายการบันเทิงบางแง่มุมน่าจะเป็นสิ่งที่ดี

จากงานวิจัยเรื่อง “พฤติกรรม การเปิดรับชมรายการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางโทรทัศน์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” และเรื่อง “การเปิดรับ การคาดหวังประโยชน์ และความพึงพอใจ ในรายการธรรมะทางสื่อโทรทัศน์ ของสมาชิกชมรมทางพระพุทธศาสนาใน กรุงเทพมหานคร” ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตว่าผลการวิจัยทั้งสองมีข้อมูลที่ค่อนข้างตรงกันคือ พฤติกรรม การเปิดรับชมรายการธรรมะมีน้อยอันเนื่องมาจาก 1. มีช่วงเวลาการออกอากาศที่ไม่เหมาะสม (เช้าหรือดึกเกินไป) และ 2. รูปแบบรายการไม่น่าสนใจ จากข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยได้เสนอไว้มีบางประเด็นที่ได้รับการตอบสนองเป็นรูปธรรมแล้ว นั่นคือ การนำธรรมะมาสอดแทรกใน รายการบันเทิงต่างๆ บ้างประปราย อาทิ รายการสยามทูเดย์ รายการช่อง 5 หน้าหนึ่ง รายการร้าน ชำยามเช้า รายการราตรีสโมสร รายการตาสว่างและรายการ VIP เป็นต้น ซึ่งได้มีการนิมนต์พระที่ มีความเชี่ยวชาญในการเทศน์สอน มาให้ธรรมะในรายการบ้างตามสมควร แต่ก็คงยังตอบใจอยู่ ไม่ได้ทั้งหมดเพราะรายการดังกล่าวก็มีใช้รายการธรรมะโดยตรงแต่อย่างใด

“การเปิดรับธรรมะในยุคโลกาภิวัตน์”

สมเกียรติ เรื่องอนันต์เลิศ (2539) จากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับธรรมะในยุคโลกาภิวัตน์นั้นมีทั้งแบบการไปวัดเพื่อฟังธรรมและการศึกษาธรรมะผ่านพระไตรปิฎกคอมพิวเตอร์หรือ ซีดีรอม ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในรูปแบบใด ย่อมส่งผลต่อความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมของ ผู้รับสารไม่มากก็น้อย โดยสมเกียรติได้ให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยว่า ทศนคติ หรือพฤติกรรม อาจ บังเกิดขึ้นได้ก่อนที่จะได้รับความรู้ก็เป็นไปได้ เช่นการที่พ่อแม่พาเด็กเข้าวัด เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ก่อนทศนคติ และความรู้ว่า การเข้าวัดนั้นมีประโยชน์อย่างไร

งานวิจัยชิ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยได้มุมมองที่กว้างขึ้น ไม่ให้เรายึดติดในทฤษฎีมากเกินไปนัก เพราะทฤษฎีทุกทฤษฎีย่อมต้องผ่านการทดสอบครั้งแล้วครั้งเล่า โดยอาจได้ผลสอดคล้อง หรือไม่ ก็ เป็นได้

“ประสิทธิผลของการสื่อสารในการเผยแพร่ธรรมะหลักสูตรการพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข”

ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข (2541) พบว่าเกิดประสิทธิผลเนื่องมาจาก ผู้ส่งสารสามารถโน้มน้าวใจผู้รับสาร โดยการใช้สื่อต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้ผู้รับสารเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการรู้และสำนึก อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในทางที่ดีอย่างเห็นได้ชัดเจน

จากงานวิจัยชิ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าประสิทธิผลของการเผยแพร่ธรรมะย่อมเกิดจากประสิทธิภาพในการใช้สื่อต่างๆ

“การวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบรายการธรรมะทางโทรทัศน์ พ.ศ. 2542”

อารีญา ทวีศักดิ์สกุล (2544) พบว่าสถานีโทรทัศน์ทุกช่องจำเป็นต้องให้มีการผลิตรายการธรรมะเผยแพร่ออกอากาศ เพราะรายการธรรมะเป็นลักษณะของรายการบังคับของสถานี แต่ด้วยความที่รายการธรรมะไม่ได้สร้างรายได้ หรือกำไร บางสถานีจึงต้องทำการผลิตรายการเองและสนับสนุนในด้านต่างๆ แต่เป็นวงเงินที่จำกัด ซึ่งเป็นเหตุให้เนื้อหาและรูปแบบไม่มีความหลากหลาย โดยกำหนดให้ออกอากาศในช่วงเช้าและไม่ค่อยมีการประชาสัมพันธ์ จึงทำให้เกิดข้อจำกัดในการเปิดรับชมของผู้ชมและส่งผลต่อการหาผู้สนับสนุนรายการ

ส่วนรูปแบบของรายการจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ นิมนต์พระมาเทศน์ในรายการ หรือการสนทนาธรรมของวิทยากรที่มีความรู้ในเรื่องของธรรมะ โดยการผลิตมีลักษณะที่เรียบง่าย ส่วนใหญ่จะใช้กล้องในการถ่ายทำเพียง 1 ตัวเท่านั้น และในแต่ละครั้งที่มีการถ่ายทำจะสามารถนำมาตัดต่อและออกอากาศได้หลายๆ ตอน โดยเนื้อหาของรายการส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับวิทยากรหรือผู้ควบคุมการผลิต และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายการธรรมะ คือ งบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตรายการ

จากงานวิจัยชิ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงข้อจำกัดในกระบวนการผลิตรายการธรรมะ อันส่งผลต่อรูปแบบ เนื้อหารายการและทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายการธรรมะในปีพ.ศ.

“กลยุทธ์การสื่อสารของกลุ่มสันติอโศก”

พจน ไซคส์วัตดีไพศาล (2545) พบว่าการสื่อสารในกลุ่มสันติอโศกใช้วิธีการที่หลากหลาย อาทิ การใช้หนังสือเครือข่ายชุมชนชาวอโศก การใช้สมุดตรวจศีล โดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ

จากงานวิจัยชิ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าการเผยแพร่ธรรมะเพื่อรักษากลุ่มเป้าหมายเดิมเป็นหลักของกลุ่มสันติอโศก นิยมใช้สื่อขนาดเล็กมากกว่าที่จะใช้สื่อขนาดใหญ่

“กระบวนการผลิตและปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตรายการศาสนาทางโทรทัศน์”

รองรัตน์ ธีระนันท์ (2549) พบว่ารายการศาสนาทางโทรทัศน์ เป็นรายการที่มีกลุ่มผู้ชมเฉพาะกลุ่มและมีจำนวนไม่มากนัก ช่วงเวลาในการออกอากาศเป็นเวลาเข้ามาอยู่ระหว่าง 04.00-06.00 น. แบ่งเป็นรายการที่ได้รับการสนับสนุนเวลาออกอากาศจากทางสถานีและรายการที่เช่าเวลาออกอากาศ แบ่งองค์กรผู้ผลิตเป็น 3 องค์กร คือ องค์กรศาสนา สถานีโทรทัศน์ และ บริษัทที่รับผลิตรายการ

ปัจจัยหลักที่มีผลกระทบต่อการผลิตคือ นโยบายจากรัฐบาลซึ่งสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรผู้ผลิตรายการศาสนา แต่ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตรายการคือ ปัจจัยด้านบุคลากร ที่มีจำนวนน้อยและขาดความเชี่ยวชาญในการผลิตรายการ

จากการวิจัยชิ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงกระบวนการผลิตและปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตรายการศาสนาทางโทรทัศน์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.9.2 ผลงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

“ชุมชนกับความยึดมั่นผูกพันในศาสนาของชาวไทยมุสลิม: ศึกษากกรณีไทยมุสลิม อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช”

จุไรรัตน์ สวัสดิภาพ (2530) พบว่า สิ่งที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการเกิดความยึดมั่นผูกพันในศาสนาในชุมชนคือ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การศึกษาศาสนาอิสลาม และแนวความคิดแบบโคลอลลิซึม ซึ่งหมายถึง การมีความคิดที่เกี่ยวพันเฉพาะกับชุมชนหรือสังคมของตนเองและให้ความสำคัญอย่างมากกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ภายในชุมชน เช่น ครอบครัว เพื่อนบ้าน และกลุ่มศาสนาภายในชุมชน

สังคมมุสลิม เป็นสังคมที่มีรูปแบบความสัมพันธ์กันภายในกลุ่มอย่างค่อนข้างแน่นแฟ้น และเป็นปึกแผ่นพอสมควร สืบเนื่องมาจากอุดมการณ์ของอิสลาม และการไม่มีตัวแทนในการเผยแพร่ศาสนา ซึ่งทำให้มุสลิมมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และทัศนะต่างๆ ในเรื่องศาสนาซึ่งกันและกัน รวมถึงบทบัญญัติที่บังคับให้ชาวไทยมุสลิมต้องไปละหมาดร่วมกันที่มีสยิดทุกๆ วันศุกร์ จึงทำให้มีโอกาสพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

จากงานวิจัยชิ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงความยึดมั่นผูกพันในศาสนาอิสลาม มีปัจจัยใดบ้าง ซึ่งสอดคล้องกับที่ อุทัย หิรัญโต (2521) ได้พูดถึงลักษณะการรวมกลุ่มของมุสลิมไว้ว่า ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มได้หนาแน่นและมั่นคง มุสลิมทุกคนเชื่อฟังคำสั่งสอนของพระเจ้าเป็นเจ้าโดยดุซงฎิ ปฏิบัติตามศาสนบัญญัติโดยเคร่งครัดทั้งกาย วาจา ใจ ลักษณะเช่นนี้ ทำให้สังคมมุสลิมมีการรวมกลุ่มอย่างกระชับมั่นคง โดยมีศรัทธาความเชื่อในศาสนา เป็นสายใยที่ยึดโยงมุสลิมทุกคนเข้าด้วยกัน ซึ่งยากที่จะทำให้แตกสลาย

“การถ่ายทอดวัฒนธรรมอิสลามของครอบครัวชาวไทยมุสลิมในกรุงเทพมหานคร”

เสาวนีย์ จิตหมวด (2545) พบว่าครอบครัวชาวไทยมุสลิมในกรุงเทพฯ ถ่ายทอดวัฒนธรรมอิสลามด้านต่างๆ โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดจากการพูดและการปฏิบัติให้เห็น ซึ่งผู้ถ่ายทอดหลักได้แก่ พ่อและแม่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามที่ศาสดามูฮัมหมัดได้กำชับไว้ว่า ให้เลือกคู่ครองโดยพิจารณาจากบุคคลที่มีศาสนาเป็นอันดับแรก โดยมีจุดมุ่งหมายให้มีการสร้างสถาบันครอบครัวบนพื้นฐานอิสลาม

การสอนอิสลามให้แก่ลูกเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาโดยวิธีการต่างๆ เช่น การอ่านอัลกุรอาน ให้ลูกฟัง การขอพรจากพระเจ้า การฟังเทปบรรยายศาสนา เป็นต้น(มูร็ิด ทิมะเสน, 2541)

จากงานวิจัยชิ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบ วิธีการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม ที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เนื่องจากการวางพื้นฐานคำสอนของศาสนาและการน้อมนำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัดของผู้นับถือ

2.9.3 ผลงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องผลกระทบของสื่อ

“การวิเคราะห์อิทธิพลของภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ตามแนวทฤษฎีการอบรมบ่มนิสัยทางวัฒนธรรมต่อเยาวชนในสถานศึกษา”

นภวรรณ ตันติเวชกุล (2542) ได้ทำการวิจัยอิทธิพลของภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ และพบว่าลักษณะการอบรมบ่มนิสัยทางวัฒนธรรมแบบกระแสหลักเกี่ยวกับการมีข้อมูลสินค้าที่คล้ายคลึงกันในผู้ชมโทรทัศน์มาก ขณะที่ผู้ชมโทรทัศน์อย่างเบาบางมีข้อมูลที่แตกต่างออกไป

งานวิจัยชิ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าอิทธิพลของโทรทัศน์ย่อมแปรผันตรงปริมาณการเปิดรับนั้นหมายความว่าผู้ที่มีการเปิดรับสื่อมากย่อมได้รับอิทธิพลของสื่อมากกว่าผู้ที่เปิดรับสื่อน้อยนั่นเอง

“บทบาทของรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการประกอบอาหารของผู้ชมที่รับผิดชอบในการประกอบอาหาร”

วรมิดา รัชเชลล์ (2545) พบว่าผลกระทบของพฤติกรรมของผู้ชมที่รับผิดชอบในการประกอบอาหารทั้ง 2 รายการเป็นไปในลักษณะเดียวกันคือ ผู้ชมได้รับความรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ จนถึงการยอมรับและมีความเชื่อ อันนำไปสู่การทดลองหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแต่ไม่อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถาวร หรือการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องได้

งานวิจัยชิ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยพบว่าผลกระทบของสื่อย่อมบังเกิดขึ้นได้ แต่ก็อยู่ว่าเป็นสื่อประเภทใดด้วยเช่นกัน และสื่อนั้นมีผลต่อการดำรงชีวิตของผู้ชมมากน้อยเพียงใด เพราะหากผู้ชม

ยังคงมีพฤติกรรมที่เหมือนเดิมก็มีได้ทำให้เกิดโทษภัยแต่อย่างไรแล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นที่ผู้ชมจะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามที่สื่อบอกแต่อย่างไร

“Effects of Playing Videogames on Children's Aggressive and Other Behaviors”

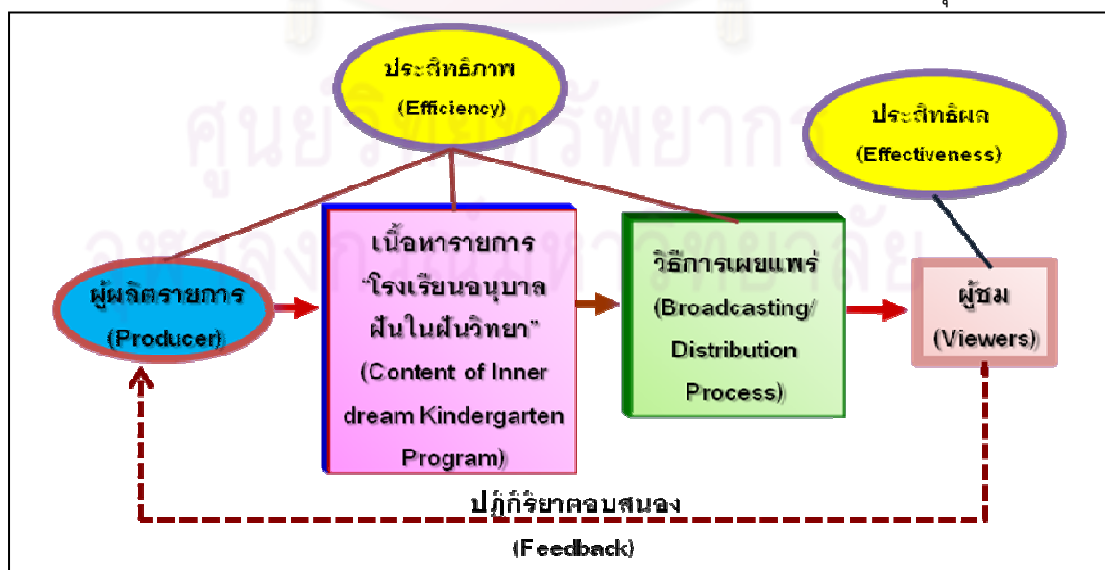
Nicola Schutte (1988) ได้ทำงานวิจัยเรื่องอิทธิพลของวิดีโอเกมที่มีต่อเด็ก ผลปรากฏว่าเด็กที่เล่นเกมคาราเต้ มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมากยิ่งขึ้นตามลำดับของเกมที่มีความรุนแรงมากขึ้น โดยเด็กที่เล่นเกมได้ทำร้ายต่อตีเพื่อนร่วมชั้นเรียน เหมือนกับที่กำลังเล่นเกมอยู่

งานวิจัยนี้ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าสื่อที่ไม่ดีย่อมมีอิทธิพลในทางที่ไม่ดีแก่ผู้รับสาร (โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนผู้อ่อนด้อยประสบการณ์) ฉะนั้น สื่อที่ดีย่อมมีอิทธิพลในทางที่ดีแก่ผู้รับสาร ฉะนั้น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ช่วยให้เห็นถึงภาพรวมของการเปิดรับชมรายการธรรมะในปัจจุบัน รวมถึงผลกระทบของสื่อที่มีต่อผู้รับสาร และล้วนเป็นแนวคิดที่เป็นแกนหลักของงานวิจัยครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นในฐานะกรอบทางความคิดที่ได้ใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลหรือการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ดังที่จะกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยในบทต่อไป

จากบทที่ 1 และ 2 ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบในการศึกษาได้ดังนี้ :-

บริบท และภาวะคุกคาม

ภาพที่ 2.2 : Conceptual Framework งานวิจัยประสิทธิภาพและประสิทธิผล
รายการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยหลัก 2 วิธีเพื่อตอบปัญหาคำถามวิจัยทั้ง 5 ข้อได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังนี้

คำถามนำวิจัย	เชิงคุณภาพ		เชิงปริมาณ
	In-depth Interview	Textual Analysis	แบบสอบถาม
1.รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีเนื้อหาเป็นอย่างไร		☆	
2.ประสิทธิภาพของรายการ“โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นอย่างไร	☆	☆	
3.ประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นอย่างไร	☆	☆	☆
4.ปัจจัยที่ทำให้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิผลคืออะไร	☆	☆	☆
5.เนื้อหาและวิธีการนำเสนอรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ควรมีการปรับปรุงอย่างไรบ้าง เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้ชมให้ได้ผลมากยิ่งขึ้น	☆		☆
6. แบบจำลองในบริบทของการสื่อสารด้านศาสนาเป็นอย่างไร	☆	☆	☆

ตารางที่ 3.1 : แสดงภาพรวมวิธีการวิจัยเพื่อตอบคำถามนำวิจัยแต่ละข้อ

ทั้งนี้การวัดประสิทธิภาพจะพิจารณาจากตัวชี้วัด 8 ประการ ตามที่ได้กำหนดไว้ในนิยามศัพท์(บทที่1)

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.1.1 เครื่องมือวิเคราะห์เนื้อหา

3.1.1.1 ประชากร: รายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาดังตั้งแต่วันที่ 9 พฤษภาคม 2545 ถึงวันที่ 8 พฤษภาคม 2551 รวม 1, 872 ตอน

3.1.1.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง: รายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาดังตั้งแต่วันที่ 9

พฤษภาคม 2546 ถึงวันที่ 8 พฤษภาคม 2548 รวม 624 ตอน

3.1.1.3 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง(Purposive Selection)

เนื่องจากธรรมชาติของการสอนธรรมะของ “คุณครูไม่ใหญ่” สอดคล้องกับหลักสำคัญของพระพุทธศาสนาโดยมีทั้งแบบต่อเนื่อง (เรื่องศีล) และแบบแทรก (เรื่องทานและภาวนา) ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 60 ตอน (ประมาณ 10 % ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) ให้สอดคล้องกับธรรมชาติการสอนของท่านดังนี้

- ทาน ศีล ภาวนา: ใช้วิธี Systematic random sampling เดือนละ 2 ตอนโดยเลือกตอนที่ออกอากาศทุกวันพุธที่ 2 และ 4 ของเดือน รวม 48 ตอน
- เหตุการณ์พิเศษ: ใช้วิธี Purposive Sampling รวม 12 ตอน

3.1.1.4 วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยขอไฟล์ VCD รายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาที่ได้คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ และ แบบเฉพาะเจาะจงจากวัดพระธรรมกาย

3.1.1.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Textual Analysis)

ผู้วิจัยสร้าง Coding Sheet เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

Code	วันที่ On- air	Content Perspectives								
		ทาน	ศีล	ภาวนา	บุญ	กฎแห่ง กรรม	สติปัญญา ฐาน	สังสาร วัฏ	บุญหรือ/สุรา	อื่นๆ

ตารางที่ 3.2 : แสดงตัวอย่าง Coding Sheet เพื่อใช้วิเคราะห์เนื้อหา

Code	วันที่	Technique of presentation										
		ใช้คำพูด	ทำให้ง่าย	Q/A	MV	3D	ข่าว	ตลกขำ	ภาพนิ่ง	ทำเป็นตัวอย่าง	VTR	อื่นๆ

ตารางที่ 3.3 : แสดงตัวอย่าง Coding Sheet เพื่อใช้วิเคราะห์เทคนิคการนำเสนอรายการ

Code	วันที่	Appeal/Style						
		ตัวบุคคล (Personal)	ความกลัว (Fear)	อารมณ์ (Emotional)	อารมณ์ขัน (Humorous)	รางวัล (Reward)	กระตุ้น (Motivational)	อื่นๆ

ตารางที่ 3.4 : แสดงตัวอย่าง Coding Sheet เพื่อใช้วิเคราะห์จุดดึงดูดใจในสาร

3.1.2 เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

3.1.2.1 ประชากร: ทีมงานรายการโรงเรียนฯ พระ 81 รูป เจ้าหน้าที่ 206 คน ซึ่งได้แก่

- Producer (คุณครูไม่ใหญ่) พระ 1 รูป
- ทีมงานผู้ช่วยคุณครูไม่ใหญ่ พระ 1 รูป เจ้าหน้าที่ 6 คน
- ทีมงานพุทธศิลป์ (งานภาพ) พระ 24 รูป
- ทีมงานพุทธศิลป์ (งานแอนิเมชั่น) พระ 10 รูป เจ้าหน้าที่ 28 คน
- ทีมงานภาพการ์ตูน (2D) พระ 3 รูป เจ้าหน้าที่ 3 คน
- ทีมงานภาพการ์ตูน (3D) พระ 2 รูป เจ้าหน้าที่ 3 คน
- ทีมงานเพลง (กลุ่มปัญญาธิชะ) เจ้าหน้าที่ 8 คน
- ทีมงานผลิตสารคดี (สก็๊ปพิเศษ) เจ้าหน้าที่ 28 คน
- ทีมงานข่าว New News พระ 2 รูป เจ้าหน้าที่ 10 คน
- ทีมงานผลิตรายการเด็ก เจ้าหน้าที่ 8 คน เด็ก 23 คน

- ทีมงาน Relax & Alert เจ้าหน้าที่ 5 คน
- ทีมงานศูนย์สื่อสร้างสรรค์เพื่อเยาวชนชมรมพุทธฯ เจ้าหน้าที่ 12 คน
- ทีมงานเรียบเรียง Case Study พระ 2 รูป เจ้าหน้าที่ 6 คน
- ทีมงานเรียบเรียงผลการปฏิบัติธรรม พระ 1 รูป เจ้าหน้าที่ 6 คน
- ทีมงานเขียนบทมินิซีรีส์ พระ 3 รูป เจ้าหน้าที่ 12 คน
- ทีมงานศูนย์ประสานงานโรงเรียนอนุบาลฯ พระ 2 รูป เจ้าหน้าที่ 2 คน
- ทีมงานฝ่ายข้อมูลและข่าวสาร พระ 1 รูป เจ้าหน้าที่ 9 คน
- ทีมงานสถานที่และรักษาบรรยากาศ พระ 5 รูป เจ้าหน้าที่ 4 คน
- ทีมงานถ่ายทอดสด พระ 2 รูป เจ้าหน้าที่ 8 คน
- ทีมงานควบคุมเสียง เจ้าหน้าที่ 2 คน
- ทีมงานเปิดไฟล์สื่อ พระ 5 รูป
- ทีมงานพระลูกชาย พระ 4 รูป
- ทีมงานหัวหน้าชั้น รองหัวหน้าชั้น และพิธีกร เจ้าหน้าที่ 6 คน
- ทีมงานแปลสดภาษาอังกฤษ พระ 1 รูป เจ้าหน้าที่ 5 คน
- ทีมงานแปลสดภาษาจีนกลาง พระ 2 รูป
- ทีมงานแปลสดภาษาจีนแต้จิ๋ว พระ 1 รูป
- ทีมงานแปลสดภาษากัมพูชา พระ 1 รูป
- ทีมงานแปลสดภาษาอินโดนีเซีย พระ 1 รูป
- ทีมงานถ่ายทอดสด พระ 2 รูป เจ้าหน้าที่ 8 คน
- ทีมงานแปลซับไตเติลเป็นภาษาอังกฤษ พระ 1 รูป เจ้าหน้าที่ 2 คน
- ทีมงานแปลซับไตเติลเป็นภาษาจีนกลาง พระ 4 รูป เจ้าหน้าที่ 4 คน
- ทีมงานประสานงานต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ 4 คน
- ทีมงานศูนย์สาขาทั่วโลก
- ทีมงานให้เสียงบรรยาย เจ้าหน้าที่ 2 คน

3.1.2.2 กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคัดเลือกทีมงานรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ที่เป็น Key Informant ดังนี้

1. พระชัยยศ ยสวโธ – หัวหน้าทีมงานพุทธศิลป์

2. พระชัยยุทธ ชยุตธร – หัวหน้าศูนย์ประสานงานรายการฯ
3. คุณสมพงษ์ สุวโรพร – producer รายการฯ
4. คุณวิเนตร วัฒนนะพงศ์ – หัวหน้างานเพลง (กลุ่มปัญญาอิสระ)
5. คุณธนัช สุวรรณบุพผา – producer งานเพลง (กลุ่มปัญญาอิสระ)

ผู้วิจัยติดต่อผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นที่เคยรับชมรายการฯ ได้ 4 ท่านดังนี้

1. ท่าน อู๋ ชิว ฮู่ย – เลขานุการ ของท่านให้เทา (ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ธรรมะ Live-tv ประเทศไต้หวัน)
2. พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี – ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย
3. สมณะเพาะพุทธ จันทเสฏฐโฐ – ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อนช่วยเพื่อน
4. คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ – พิธีกรรายการชีวิตสดใสด้วยใจธรรมะ รายการมองปัญหาด้วยธรรม รายการสุขภาพกายสุขภาพจิต ฯลฯ

ผู้วิจัยติดต่อบุคคลที่เคยดูรายการฯ แต่ยังไม่เคยไปบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย โดยการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) สอบถามจากคนที่เคยไปวัด โดยเก็บตัวอย่างในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึงกันยายน 2551 ได้จำนวนทั้งสิ้น 5 คนดังนี้

1. ผศ.ดร.สันทัด ทองรินทร์ สาขานิเทศศาสตร์ ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช
2. คุณบุญช่วย ทะนิวะ อยู่จังหวัดโทชิหิ ประเทศญี่ปุ่น รับชม 5 ปี
3. คุณพนิตา สุขคุ้ม จ. ศรีสะเกษ รับชม 2 ปี
4. คุณอารีย์ คงชนะ จ. บุรีรัมย์ รับชม 1 ปี 4 เดือน
5. คุณจำปี กังทอง จ. บุรีรัมย์ รับชม 2 เดือน

3.1.2.3 วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยนัดสัมภาษณ์ Key Informant และบันทึกเทป โดยมีประเด็นคำถามดังนี้

- ก. พระชัยยศ ยสวโร – หัวหน้าทีมงานพุทธศิลป์
 1. หน้าที่ของทีมงานพุทธศิลป์มีอะไรบ้าง
 2. ขั้นตอนการทำงานของทีมงานพุทธศิลป์เป็นอย่างไร

3. ระยะเวลาที่ท่านใช้ในการทำงานแต่ละชิ้นภายหลังจากได้รับมอบหมาย
4. ความยากของการทำหน้าที่นี้และวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย
5. ท่านมีวิธีการประเมินและปรับปรุงผลงานของทีมงานอย่างไร
6. ท่านมีวิธีการออกแบบอย่างไรเพื่อให้เกิดการโน้มน้าวใจได้โดยง่าย

ข. พระชัยยุทธ์ ชยุตธร – หัวหน้าศูนย์ประสานงานรายการฯ

1. หน้าที่ของศูนย์ประสานงานรายการฯมีอะไรบ้าง
2. ขั้นตอนการทำงานของศูนย์ประสานงานรายการฯเป็นอย่างไร
3. ระยะเวลาที่ท่านใช้ในการทำงานแต่ละชิ้นภายหลังจากได้รับมอบหมาย
4. ความยากของการทำหน้าที่นี้และวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย
5. ท่านมีวิธีการประเมินและปรับปรุงผลงานของทีมงานอย่างไร

ค. นายสมพงษ์ สุวโรพร – Producer รายการฯ

1. หน้าที่ของงาน Producer มีอะไรบ้าง
2. ขั้นตอนการทำงานของทีมงาน Producer เป็นอย่างไร
3. ระยะเวลาที่ท่านใช้ในการทำงานแต่ละชิ้นภายหลังจากได้รับมอบหมาย
4. ความยากของการทำหน้าที่นี้ความยากของงานนี้และวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย
5. ท่านมีวิธีการประเมินและปรับปรุงผลงานของทีมงานอย่างไร
6. ท่านทำงานประสานกับทีมอื่นๆ อย่างไรเพื่อให้เกิดผลกระทบกับผู้รับสารมากที่สุด

ง. นายวิเนตร วัฒนนะพงศ์ – หัวหน้างานเพลง (กลุ่มปัญญาธิชะ)

1. หน้าที่ของกลุ่มปัญญาธิชะมีอะไรบ้าง
2. ขั้นตอนการทำงานของกลุ่มปัญญาธิชะเป็นอย่างไร
3. ระยะเวลาที่ท่านใช้ในการทำงานแต่ละชิ้นภายหลังจากได้รับมอบหมาย
4. ความยากของการทำหน้าที่นี้และวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย
5. ท่านมีวิธีการประเมินและปรับปรุงผลงานของทีมงานอย่างไร

จ. นายธวัช สุวรรณบุพผา – Producer งานเพลง (กลุ่มปัญญาธิชะ)

1. ท่านทำหน้าที่อะไรบ้าง

2. ขั้นตอนการทำงานเพลงของท่านเป็นอย่างไร
3. ระยะเวลาที่ท่านใช้ในการทำงานแต่ละชิ้นภายหลังได้รับมอบหมาย
4. ความยากของการทำหน้าที่นี้และวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย
5. ท่านมีวิธีการประเมินและปรับปรุงผลงานของท่านอย่างไร

จ. ท่าน ฐิติ ชิว ฐิต – เลขาธิการ ของท่านให้เทา (ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ ธรรมะ Live-tv ประเทศไต้หวัน)

1. ความถี่/จำนวนครั้งที่ท่านได้รับชมรายการฯ
2. มุมมองที่ท่านมีต่อรายการฯ(ประสิทธิภาพและประสิทธิผล)
3. สิ่งที่รายการควรปรับปรุงในมุมมองของท่านมีอะไรบ้าง

ข. สมณะพะยะพุทธ จันทเสฏฐิ – ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อนช่วยเพื่อน

1. ท่านเคยรับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลหรือไม่” รับชมทางช่องทางใด
2. ความถี่/จำนวนครั้งที่ท่านได้รับชมรายการฯ
3. มุมมองที่ท่านมีต่อรายการฯ(ประสิทธิภาพและประสิทธิผล)
4. สิ่งที่รายการควรปรับปรุงในมุมมองของท่านมีอะไรบ้าง

ข. คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ – พิธีกรรายการชีวิตสดใสด้วยใจธรรมะ รายการมอง ปัญหาด้วยธรรม รายการสุขภาพกายสุขภาพจิต ฯลฯ

1. ความถี่/จำนวนครั้งที่ท่านได้รับชมรายการฯ
2. มุมมองที่ท่านมีต่อรายการฯ(ประสิทธิภาพและประสิทธิผล)
3. สิ่งที่รายการควรปรับปรุงในมุมมองของท่านมีอะไรบ้าง

ณ. ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์ อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ มสธ. รับชม 6 ปี

1. ความถี่/จำนวนครั้งที่ท่านได้รับชมรายการฯ
2. มุมมองที่ท่านมีต่อรายการฯ(ประสิทธิภาพและประสิทธิผล)
3. สิ่งที่รายการควรปรับปรุงในมุมมองของท่านมีอะไรบ้าง

ญ. คุณบุญช่วย ทะนิวะ จ. โทชิหิง ประเทศญี่ปุ่น รับชม 5 ปี

1. ความถี่/จำนวนครั้งที่ท่านได้รับชมรายการฯ
2. มุมมองที่ท่านมีต่อรายการฯ(ประสิทธิภาพและประสิทธิผล)

3. สิ่งที่รายการควรปรับปรุงในมุมมองของท่านมีอะไรบ้าง
- ฎ. คุณพนิตา สุขคุ้ม จ. ศรีสะเกษ รับชม 2 ปี
1. ความถี่/จำนวนครั้งที่ท่านได้รับชมรายการฯ
 2. มุมมองที่ท่านมีต่อรายการฯ(ประสิทธิภาพและประสิทธิผล)
 3. สิ่งที่รายการควรปรับปรุงในมุมมองของท่านมีอะไรบ้าง
- ฏ. คุณอารีย์ คงชนะ จ. บุรีรัมย์ รับชม 1 ปี 4 เดือน
1. ความถี่/จำนวนครั้งที่ท่านได้รับชมรายการฯ
 2. มุมมองที่ท่านมีต่อรายการฯ(ประสิทธิภาพและประสิทธิผล)
 3. สิ่งที่รายการควรปรับปรุงในมุมมองของท่านมีอะไรบ้าง
- ฐ. คุณจำปี กิ่งทอง จ. บุรีรัมย์ รับชม 2 เดือน
1. ความถี่/จำนวนครั้งที่ท่านได้รับชมรายการฯ
 2. มุมมองที่ท่านมีต่อรายการฯ(ประสิทธิภาพและประสิทธิผล)
 3. สิ่งที่รายการควรปรับปรุงในมุมมองของท่านมีอะไรบ้าง

3.1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ถอดเทปสัมภาษณ์และประมวลคำตอบ
2. หา Pattern ของคำตอบ
3. สรุปประเด็นคำตอบเพื่อตอบคำถามนำวิจัย

3.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

3.1.3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือที่ได้เรียบเรียงคำพูดที่ผู้ส่งสารหลักได้เคยพูดถึงรายการฯ ในประเด็นดังต่อไปนี้

- ก. ท่านมีแรงบันดาลใจอย่างไรจึงทำรายการโรงเรียนอนุบาลฯ
- ข. วัตถุประสงค์ของรายการมีอะไรบ้าง
- ค. ท่านแบ่งกลุ่มผู้ชมรายการออกเป็นกี่กลุ่ม อะไรบ้าง
- จ. เนื้อหาใดที่ท่านเน้นเป็นพิเศษในรายการโรงเรียนอนุบาลฯ

- จ. ท่านใช้สื่อใดในรายการฯ และมีแนวคิดในการเลือกใช้สื่ออย่างไร
- ข. ท่านใช้เกณฑ์ใดในการเลือกช่วงเวลาและช่องทางในการออกอากาศ
- ค. ท่านมีเทคนิควิธีการใดบ้างในการโน้มน้าวใจให้คนเปลี่ยนแปลงตนเองโดย
ทำความดี ละเว้นความชั่ว (ท่าน ศील ภาวนา)
- ณ. ผลตอบรับจากผู้ชมที่ท่านได้รับหลังจากดำเนินรายการมา 6 ปีเป็นอย่างไร
บ้าง

3.1.3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ (<http://www.dmc.tv>) ที่ได้เรียบเรียงเนื้อหา เรื่อง
ปรโลก ที่ผู้ส่งสารหลักได้เคยพูดในรายการฯ

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

3.2.1 ประชากร: ผู้ชมรายการทั้งสิ้นจำนวนประมาณ 20,000 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง : 200 คน

3.2.3 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง : คัดเลือกบุคคลที่เคยดูรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันใน
ฝันวิทยา” ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545-2551 และอายุไม่ต่ำกว่า 10 ปี ที่ไปบำเพ็ญ
บุญที่วัดพระธรรมกายโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)
เป็นเพศชาย 100 คน เพศหญิง 100 คน แบ่งเป็นช่วงวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และผู้สูงวัย
จำนวนเท่าๆ กัน

3.2.4 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล: แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีวิธีการออกแบบ
เริ่มจากการ สัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่เคยได้รับชมรายการฯ โดยมีประเด็นคำถามดังนี้

1. คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรม的开รับและความเชื่อในเนื้อหาสาระ
2. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อสื่อธรรมะและเนื้อหาสาระในรายการฯ
3. คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและข้อเสนอแนะ

จากนั้นจึงนำคำตอบที่ได้มาออกแบบสอบถามได้ดังนี้

แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง
“ประสิทธิภาพและประสิทธิผลรายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ของคำตอบในแต่ละข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ 1. 10-19 ปี 2. 20-45 ปี
 3. 45 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพทางครอบครัว 1. โสด 2. แต่งงาน
 3. หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่
4. ท่านจบการศึกษา 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา 2. ปริญญาตรี
 3. สูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพของท่าน 1. นักเรียน นิสิต นักศึกษา 2. รับราชการ
 3. พนักงานรัฐวิสาหกิจ 4. ประกอบธุรกิจส่วนตัว
 5. พนักงานบริษัท 6. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 การรับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ที่ดำเนินรายการโดยพระราชภาวนา-วิสุทธิ (คุณครูไม่ใหญ่)

6. ท่านได้รับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ผ่านสื่อใด? 1. จานรับสัญญาณดาวเทียม (ดาวธรรม) 2. เคเบิลทีวี
 3. อื่นๆ (ระบุ).....
7. เหตุผลที่ท่านชมรายการ? 1. มีคนแนะนำ 2. ได้ชมโดยบังเอิญ
 3. ต้องการหาที่พึ่งทางใจ 4. อื่นๆ (ระบุ).....
8. ท่านเริ่มชมรายการฯ ตั้งแต่ เดือน พ.ศ.....
9. ท่านรับชมรายการฯ ช่วงใด? 1. เวลา 19.30 - 22.00 น. 2. ช่วงทบทวนน.
ท่านรับชมรายการ ครั้ง ต่อ วัน / สัปดาห์ / เดือน

10. ความเหมาะสมของช่วงเวลาในการออกอากาศ

1. เหมาะสมดีแล้ว
2. ไม่เหมาะสมเพราะ
- 2.1 เริ่มรายการเร็วเกินไป 2.2 เริ่มรายการตึกเกินไป
- 2.3 ระยะเวลาสั้นเกินไป 2.4 ระยะเวลาสั้นเกินไป
- 2.4 อื่นๆ (ระบุ).....
- 2.5 ช่วงเวลาที่ท่านคิดว่าเหมาะสมคือ (ระบุ).....

11. ท่านชมรายการต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบหรือไม่?

1. ต่อเนื่อง 2. ไม่ต่อเนื่องเพราะ

12. ท่านชอบรายการช่วงบ้าง ? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ปกิณกะธรรม 2. CASE STUDY
3. ผลการปฏิบัติธรรม 4. ทศชาติชาดก
5. เทเหล้าเผาบุหรี 6. New News
7. Relax & Alert. 8. มิวสิควิดีโอ
9. Scoop พิเศษเรื่อง..... 10. ช่วงนำนั่งสมาธิ
11. อื่นๆ (ระบุ).....

13. ท่านชอบดูรายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาเพราะเหตุใด ? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ชอบการเล่าเรื่องของคุณครูไม่ใหญ่ 2. มีตัวอย่างประกอบชัดเจนดี
3. เสียงเพลง/เสียงประกอบเพราะดี 4. ภาพประกอบสวย+ชัดเจนดี
5. เนื้อหาน่าสนใจ สนุกชวนติดตามดี 6. ได้ความรู้ดี
7. เทคนิค/รูปแบบการนำเสนอรายการดี 8. ดูแล้วผ่อนคลายสบายใจดี
9. ได้เพิ่มบุญโดยการอนุโมทนา กับผู้อื่น 10. ทำให้มีกำลังใจทำความดี
11. อื่นๆ (ระบุ).....

14. ท่านไม่ชอบดูรายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาเพราะเหตุใด ? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ไม่ชอบการเล่าเรื่องของคุณครูไม่ใหญ่ 2. ตัวอย่างประกอบไม่ชัดเจน
3. เสียงเพลง/เสียงประกอบยังไม่ดี 4. ภาพประกอบไม่สวยไม่ชัดเจน
5. เนื้อหาไม่น่าสนใจ / น่าเบื่อ 6. ไม่ได้ความรู้ เสียเวลาดู
7. เทคนิค/รูปแบบการนำเสนอไม่ดี 8. ดูแล้วเครียด
9. อื่นๆ (ระบุ).....

15. ท่านมีความเข้าใจในธรรมะที่คุณครูไม่ใหญ่สอนมาน้อยเพียงใด?

1. ไม่ค่อยเข้าใจ 2. เข้าใจปานกลาง
3. เข้าใจค่อนข้างมาก 4. เข้าใจทั้งหมด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อคุณครูไม่ใหญ่

16. ท่านคิดว่าคุณครูไม่ใหญ่มีคุณลักษณะต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด?	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
มีความน่าเชื่อถือ มีจิตเมตตาสอนด้วยความปรารถนาดีมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟังอย่างแท้จริง					
ไม่ชักนำให้ผู้ฟังเดินผิดทางไปจากพุทธดำรัส สร้างความมั่นใจให้กระทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้ผ่องใส					
น้ำเสียงนุ่มนวล ชวนให้สบายใจ สร้างบรรยากาศให้เพลิดเพลินเบิกบาน มีอารมณ์ขัน					
มีความเชี่ยวชาญในการสอนธรรมะ อธิบายได้แจ่มแจ้ง เข้าใจง่าย ชวนให้คล้อยตามและนำไปปฏิบัติได้จริง					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสี่ธรรมะและเนื้อหาสาระในรายการ

17. ท่านมีความพึงพอใจการนำเสนอรายการมากน้อยเพียงใด?	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพึงพอใจในการนำเสนอรายการ“โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”					
ความเหมาะสมของช่องทางในการออกอากาศ					
ความเหมาะสมในการใช้สื่อและเนื้อหารายการ					
18. ท่านได้รับความรู้และมีความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงใด?	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การทำทานและผลของท่าน					
การรักษาศีล5 (ไม่ฆ่าสัตว์/ไม่ลักทรัพย์/ไม่ประพฤติผิดในกาม/ไม่พูดโกหก/ไม่ดื่มสุรา)และอานิสงส์					
การนั่งสมาธิและอานิสงส์					
พุทธประวัติและบารมี 10 ทศ (ทาน/ศีล/เนกขัมมะ/ปัญญา/วิริยะ/ขันติ/สัจจะ/อธิษฐานเมตตา/อุเบกขา)					
นรก-สวรรค์และกฎแห่งกรรม					
โทษของอบายมุขและอานิสงส์					

19.ท่านมีทัศนคติในเรื่องต่อไปนี้อย่างไร?	ควรทำ อย่างยิ่ง	ควรทำ มาก	ควรทำ	ไม่ควรทำ	ไม่ควรทำ อย่างยิ่ง
การทำงาน					
การรักษาศีล 5					
การนั่งสมาธิ					
การสูบบุหรี่ การเสพสิ่งเสพติด					
การเล่นการพนัน					
20.ท่านมีความเชื่อในเรื่องต่อไปนี้อย่างไร?	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
การทำงานมีผลทำให้รวย					
การรักษาศีลมีผลทำให้สวย/หล่อ สุขภาพดี					
การนั่งสมาธิทำให้มีสมาธิและฉลาด					
ตายแล้วไม่สูญ					
นรกสวรรค์มีจริง					
เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม					
พ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณต่อเรา					
พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีตัวตนจริง					
21.ท่านมีค่านิยมในเรื่องต่อไปนี้อย่างไร?	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
การทำงานในวันนี้ทำให้สบายในวันหน้า					
การรักษาศีลเป็นประโยชน์ต่อตนเองและคนรอบข้าง					
การนั่งสมาธิมีประโยชน์ ควรปฏิบัติทุกวัน					
เราเกิดมาเพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง แสวงบุญ สร้างบารมี					
22. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงภายหลังรับชม รายการของท่าน	7วัน/ สัปดาห์	5-6วัน/ สัปดาห์	3-4วัน/ สัปดาห์	1-2วัน/ สัปดาห์	0วัน/ สัปดาห์
ทำงาน					
รักษาศีล 5					
นั่งสมาธิ					
สนทนาธรรมกับพระภิกษุ/ญาติ/เพื่อน					
สามารถเลิกสิ่งเสพติดได้ หรือ ไม่คิดจะลอง					
สามารถเลิกอบายมุข(ตม่น้ำเมา/เที่ยวกลางคืน/เที่ยว ดูการเล่น/เล่นการพนัน/คบคนชั่วเป็นมิตร/ เกียจคร้านทำ การงาน)ได้หรือไม่คิดจะลอง	7วัน/ สัปดาห์	5-6วัน/ สัปดาห์	3-4วัน/ สัปดาห์	1-2วัน/ สัปดาห์	0วัน/ สัปดาห์

6. อยากรให้อธิบายหัวข้อธรรมะอื่นๆ เพิ่มเติม (ระบุหัวข้อ).....
7. อยากรให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอให้ทันสมัยมากขึ้นโดย (ระบุ)
.....
8. อื่น (ระบุ).....
.....
.....

โดยก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ แล้วจึงนำไปทดสอบกับประชาชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งผลปรากฏว่ากลุ่มทดสอบมีความเข้าใจในประเด็นคำถามเป็นอย่างดี

3.2.5 วิธีการเก็บข้อมูล: ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามแก่ผู้ไปบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกายโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยมีการควบคุมตัวแปรเพศ และวัย โดยเก็บตัวอย่างในช่วงเดือน กรกฎาคม 2551

3.2.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis): ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำมาลงรหัส (Coding) เพื่อนำไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบคำร้อยละ

3.3 การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 บทดังต่อไปนี้

บทที่ 4 เนื้อหา รูปแบบของรายการ”โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

บทที่ 5 ประสิทธิภาพผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

บทที่ 6 ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ปัจจัยที่ทำให้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิผลและแนวทางการปรับปรุงรายการเพื่อเพิ่มประสิทธิผล

บทที่ 7 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

เนื้อหา รูปแบบ และ วิธีการนำเสนอรายการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลรายการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นการผสมผสานระเบียบวิธีวิจัยทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ ข้อมูลทั้งหมดได้มาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การวิเคราะห์เนื้อหา (Textual Analysis) และการทำแบบสอบถาม (Questionnaires) ในบทที่ 4 นี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในส่วนของเนื้อหา ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

- 4.1 เนื้อหาสารในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”
- 4.2 รูปแบบและวิธีการนำเสนอของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”
- 4.3 สรุปเนื้อหา รูปแบบ และวิธีการนำเสนอรายการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

4.1 เนื้อหาสาร (Message Content Perspectives) ในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นรายการธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่ออกอากาศทางช่อง DMC (Dhamma Media Channel) ทุกวันจันทร์-วันเสาร์ เวลา 19.30 น.-22.00 น. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้พุทธศาสนิกชนอยากศึกษาธรรมะให้ยิ่งขึ้นไป

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” จำนวน 60 ตอน โดยแบ่งเป็นเนื้อหาธรรมะทั่วไปจำนวน 48 ตอน และช่วงที่มีเหตุการณ์พิเศษจำนวน 12 ตอน จากการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่ารายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีเนื้อหาสาร (Message Content Perspectives) ในเรื่องธรรมะที่หลากหลายในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

เรื่องที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง	เนื้อหาที่ผู้สังสารหลักแสดงในตอนธรรมดา	ลักษณะที่พบ
วิภูฏะ 3	สังสารวิภู	เน้นวิธีการดำเนินชีวิตให้ปลอดภัยในสังสารวิภู
บุญกิริยาวัตถุ 3	ทาน	เน้นผลของทาน
	ศีล	เน้นโทษของการทำผิดศีล
	ภาวนา	เน้นผลของการภาวนา
อคติ4 สังคหวัตถุ4 อธิษฐานธรรม4 อริยสัจ4 สุขของคฤหัสถ์4 พรหมวิหาร4 สมรวาสนธรรม4 อิทธิบาท4 ทุภษ์4 สัมปทา4 สุขของคฤหัสถ์4	สังคหวัตถุ 4 (ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา สมนานัตตดา)	เน้นผลของการให้สังคหวัตถุ4
วินิชา5 มาร5 พละ5 พลี5 อภินหปัจเจกชน์ การให้ที่ไม่เป็นบุญ5 อานิสงส์การให้ทาน5 การให้ที่ไม่เป็นบุญ5 อนันตริยกรรม5 สัสปุริสทาน5 นิวรรณ์5 ชันธ์5 เวสาร์ชกรณธรรม5 เบญจศีล เบญจธรรม พละ5 องค์แห่งการพึงธรรม5 ลักษณะที่ควรสรรเสริญ5 การตอบแทนคุณบิดา มารดา 5	อภินหปัจเจกชน์	เน้นผลของกรรม
	การให้ที่ไม่เป็นบุญ 5	เน้นโทษของการให้ที่ไม่เป็นบุญ
	การตอบแทนคุณบิดา มารดา 5	เน้นวิธีการตอบแทนคุณบิดา มารดาให้หมด
	วินิชา 5	เน้นผลเสียของการค้าสุรา
	มาร 5	เน้นความน่ากลัวของมาร 5 ผูก
อภิญญา6 จริต6 ธาตุ6 สาราณียธรรม6 ทิศ6 วิญญานณ6 พุทธธานสาสนกถา6 อานิสงส์ของบุญนิธิ 6 ทางแห่งความเลื่อม6 อบายมุข6 อายตนะ6 ธรรมคุณ6 สมบัติที่หาได้ยาก6 คารวะ6	อานิสงส์ของบุญนิธิ 6	เน้นวิธีสร้างและผลของบุญ
	อภิญญา 6	เน้นให้เห็นความอัศจรรย์ของผลแห่งความเพียร
	คารวะ 6	เน้นให้เห็นผลของความเคารพ
อัปรีหานิยธรรม7 กรรมที่ให้ผลต่างกัน7 คุณสมบัติของมิตร7 สัสปุริสธรรม7	กรรมที่ให้ผลต่างกัน7	เน้นผลของกรรมที่ต่างกัน
วิชา8 มรรค8 โลกธรรม8	มรรค 8	เน้นผลดีของการปฏิบัติมรรค 8
โลกุตตรธรรม 9	นิพพาน	เน้นให้เห็นความสุขของนิพพาน
กุศลกรรมบถ10 อกุศลกรรมบถ10 สัมมาทิฏฐิ10 กิเลส10 กถาวัตถุ10 อนุสติ10 สังโยชน์10 ทศพิธราชธรรม ทศบารมี10 อายตนะ12 รูดงค์13 จรณะ15 อุปกิเลส16	สัมมาทิฏฐิ 10 (กฎแห่งกรรม/นรก/สวรรค์)	เน้นให้เห็นผลของกรรม/ความน่ากลัวของนรก/ความน่ารื่นรมย์ของสวรรค์
	ทศบารมี 10	เน้นให้เห็นความอุตสาหะของพระบรมศาสดา
มงคลชีวิต 38 กาลามสูตร อนุพุพิภกา ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ปฏิจจสมุบาท โลกปัจจุบัน	มงคลชีวิต 38	เน้นวิธีปฏิบัติและผลของการดำเนินชีวิตตามมงคลชีวิต38
	โลกปัจจุบัน	เน้นนำบริบทของโลกปัจจุบันมาประกอบการสอน

ตารางที่ 4.1 : แสดงเนื้อหาและจุดเน้นที่พบในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” (48 ตอนธรรมดา)

เรื่องที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง	เนื้อหาที่ผู้ส่งสารหลักแสดงในตอนพิเศษ	ลักษณะที่พบ
วิภูฏะ 3	สังสารวัฏ (ทสี่นามิ)	เน้นวิธีการดำเนินชีวิตให้ปลอดภัยในสังสารวัฏ
บุญกิริยาวัตถุ 3	ทาน (สังฆทาน 20000 วัด/266 วัด/ น้ำท่วม/พายุनाกิส)	เน้นผลของทาน
	ศีล (ปิดบ่อน/สถาน บริการ/โรงงานไวน์)	เน้นโทษของการทำผิดศีล
	ภาวนา	เน้นผลของการภาวนา
อคติ4 สังคหวัตถุ4 อธิษฐานธรรม4 อริยสัจ4 สุขของ คฤหัสถ์4 พรหมวิหาร4 ฆราวาสธรรม4 อิทธิบาท4 ทุกข์4 สัมปทา4 สุขของคฤหัสถ์4	สังคหวัตถุ 4 (ทาน ปิยวาจา อุตถ จริยา สมานัตตตา)	เน้นผลของการให้สังคหวัตถุ4
วณิชชา5 มาร5 พละ5 พลี5 อภินหปัจจเวกชน์ การ ให้ที่ไม่เป็นบุญ5 อานิสงส์การให้ทาน5 การให้ที่ไม่ เป็นบุญ5 อนันตริยกรรม5 อสัปปุริสทาน5 นิ वर्ณ5 ขันธ5 เวสัชชกรรมธรรม5 เบญจศีล เบญจกรรม พละ5 องค์แห่งการพึงธรรม5 ลักษณะที่ควร สรรเสริญ5 การตอบแทนคุณบิดา มารดา 5	การให้ที่ไม่เป็นบุญ 5	เน้นโทษของการให้ที่ไม่เป็นบุญ
	วณิชชา 5	เน้นผลเสียของการค้าสุรา
อภิญญา6 จริต6 ธาตุ6 สาราณียธรรม6 ทิศ6 วิญญาน6 พุทธานสาสนกถา6 อานิสงส์ของบุญนินิ 6 ทางแห่งความเสื่อม6 อบายมุข6 อายตนะ6 ธรรมคุณ6 สมบัติที่หาได้ยาก6 คารวะ6	อานิสงส์ของบุญนินิ 6	เน้นวิธีสร้างและผลของบุญ
อัปปริหานิยธรรม7 กรรมที่ให้ผลต่างกัน7 คุณสมบัติ ของมิตร7 สัปปุริสธรรม7	กรรมที่ให้ผลต่างกัน7	เน้นผลของกรรมที่ต่างกัน
วิชา8 มรรค8 โลกธรรม8		
โลกุตตรธรรม 9		
กุศลกรรมบถ10 อกุศลกรรมบถ10 สัมมาทิฏฐิ10 กิลเลส10 กถาวัตถุ10 อนุสติ10 สังโยชน์10 ทศพิธราชธรรม ทศบารมี10 อายตนะ12 รูดงค์13 จรณะ15 อุปกิลเลส16	สัมมาทิฏฐิ 10 (กฎแห่งกรรม/ ทสี่นามิ)	เน้นให้เห็นผลของกรรม
มงคลชีวิต 38 กาลามสูตร อนุพุพิภกา ทิฏฐุธัมมิกัถตประโยชน์ ปฏิจจสมุปปาท โลกปัจจุบัน		
	โลกปัจจุบัน	เน้นนำบริบทของโลกปัจจุบันมา ประกอบการสอน

ตารางที่ 4.2 : แสดงเนื้อหาและจุดเน้นที่พบในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” (12 ตอนพิเศษ)

รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีรูปแบบและเทคนิคการนำเสนอรายการ (Techniques of Presentation) และจุดจูงใจในสาร (Message Appeals) ในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

เรื่องที่เน้นในรายการ	รูปแบบ และ เทคนิคการนำเสนอรายการ										
	การใช้คำพูด	การทำให้ง่าย	การตอบคำถาม/การถามตอบ	มิวสิควิดีโอ	แอนิเมชัน	ข่าว	ตลกยักยักทวน	ภาพประกอบ	ทำเป็นตัวอย่าง	VTR	อื่นๆ (ใช้บริบทสังคมประกอบ)
ทาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ศีล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ภาวนา	✓	✓	—	✓	—	—	✓	✓	✓	—	—
สังสารวัฏ	✓	✓	✓	✓	✓	—	✓	✓	—	—	—
กฎแห่งกรรม	✓	✓	✓	✓	—	—	✓	✓	—	—	✓
บุญ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

✓ = พบ — = ไม่พบ

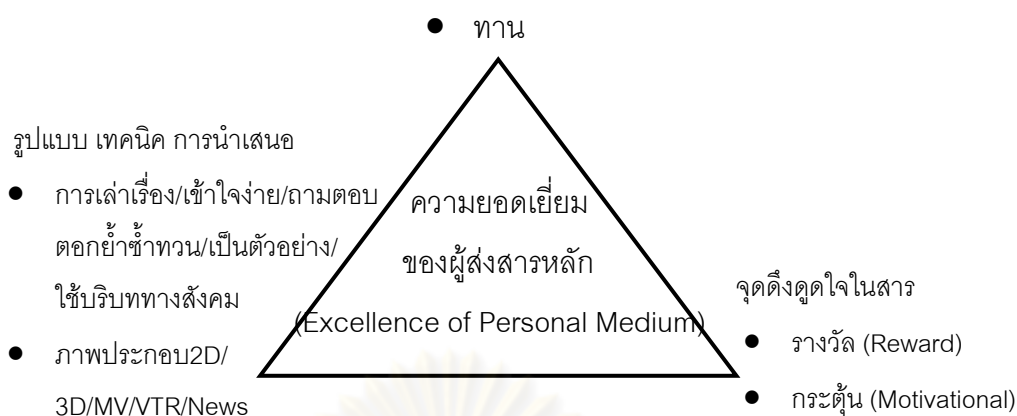
ตารางที่ 4.3 : แสดงรูปแบบ และ เทคนิค การนำเสนอรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

เรื่องที่เน้นในรายการ	จุดจูงใจในสาร					
	ตัวบุคคล	ความกลัว	อารมณ์	อารมณ์ขัน	รางวัล	การกระตุ้น
ทาน	✓✓✓✓	✓✓	✓	✓	✓✓✓✓	✓✓✓✓
ศีล	✓✓✓✓	✓✓✓✓	✓✓	✓	✓✓✓	✓✓✓✓
ภาวนา	✓✓✓✓	—	✓✓	✓	✓✓✓✓	✓✓✓✓
สังสารวัฏ	✓✓✓✓	✓✓✓	✓✓✓✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓✓
กฎแห่งกรรม	✓✓✓✓	✓✓✓	✓	✓✓	✓✓✓	✓✓✓
บุญ	✓✓✓✓	✓	✓✓✓	✓	✓✓✓✓	✓✓✓✓

✓✓✓✓ = พบมากที่สุด ✓✓✓ = พบมาก ✓✓ = ปานกลาง ✓ = พบบ้าง — = ไม่พบ

ตารางที่ 4.4 : แสดงจุดดึงดูดใจในสารที่พบในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

4.1.1 ทาน (Dana)

แบบจำลองที่ 4.1 : แสดงรูปแบบ เทคนิคและจุดมุ่งในนำเสนอเรื่องทาน

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับการทำทาน โดยเน้นให้เห็นผลของการทำทานด้วยวัตถุทานว่าเป็น โภคทรัพย์สมบัติ แต่ทั้งนี้การทำทานควรทำควบคู่กันทั้งการให้วัตถุสิ่งของและการให้ธรรมทาน

“...หลวงพ่อก็เชื่อในการตรัสรู้ธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ท่านพูดถึงเรื่องราวการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ รู้ว่าชีวิตนี้มีทุกข์และก็มีวิธีที่จะขจัดต้นเหตุแห่งความทุกข์...ต้องดีไซน์ชีวิตของเรา ทานทำให้เรารวย มีทรัพย์เยอะ ศิลป์ให้สวย มีรูปสมบัติ ภาวนาให้มีคุณสมบัติฉลาด...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, 24 เม.ย.46)

“...การให้ทานเป็นทางมาแห่งโภคทรัพย์สมบัติ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ค.47)

“...ให้ธรรมทานไปว่าที่เงินนี้เพราะอะไร เพราะความตระหนี่ จะแก้จนได้นี้ปัจจุบันต้องขยันทำมาหากิน รู้จักหา รู้จักเก็บ รู้จักใช้ คบคนดี แล้วก็อย่าไปเสียไปในทางอบายมุข

ได้เงินมาด้วยการประกอบสัมมาอาชีพแล้วต้องสร้างบุญ สร้างมหาทานบารมี ให้เต็มกำลังเท่าที่เรามี ทำให้มันเต็มกำลัง แล้วเราจะพ้นจากฝั่งจน ภาวต่อไปเราจะได้มีทรัพย์ นี่คือการให้ธรรมทาน เพราะฉะนั้นถ้าจะให้ที่นี่เราจะต้องให้มันครบ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ค.47)

ทั้งนี้การทำทานตามหลักของพระพุทธศาสนานั้นมีด้วยกัน 3 ประการคือ 1. อามิสทาน 2. อภัยทาน 3. ธรรมทาน แต่ผู้วิจัยพบว่าผู้ส่งสารหลักได้นั้นเรื่องของอามิสทานเป็นหลักซึ่งอาจเป็นเพราะการทำทานด้วยวัตถุสิ่งของเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายที่สุด เหมาะสำหรับผู้รับสารซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนอนุบาล ในการเรียนรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องของการทำทาน

4.1.1.1 โทษของความตระหนี่

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับโทษของความตระหนี่ (Fear Appeals) ว่าเป็น ความยากจนขั้นแค้น อันจะนำมาซึ่งความลำบากอื่นๆ ต่อไป ซึ่งผู้ส่งสารหลักได้ใช้ถ้อยคำภาษาง่ายๆ และประกอบสร้างเป็นวาทกรรมที่ว่า “หวงคือไล่ ให้คือเรียก” เพื่อความง่ายในการจดจำและนำไปปฏิบัติอีกด้วย

“...การที่เราหวงหรือตระหนี่เสียดายทรัพย์ มันจะทำให้เรายากจนกันไปหลายภพหลายชาติทีเดียว หวงคือไล่ ให้คือเรียก หวงทรัพย์ เสียดายทรัพย์ ก็คือไล่ทรัพย์ ถ้าเราให้ทรัพย์ไปใจชื่นบานก็เท่ากับเรียกทรัพย์ ให้มาอยู่กับเรา หลักวิชชามันมีอยู่ตรงนี้นะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ต.ค.46)

“...ชาตินี้ที่แม่มีชีวิตลำบาก แล้วต้องมาทำปาณาติบาต เพราะชาติในอดีตแม่ทำทานมาน้อย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 พ.ค.46)

4.1.1.2 การเลือกเนื่อนาบุญและการทำทานให้ได้ผลมาก

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกเนื่อนาบุญโดยสอนว่า ควรเลือกทำบุญกับทักษิณบุคคล หรือ บุคคลผู้มีความบริสุทธิ์ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา ในพระพุทธศาสนา เปรียบประดุจการหว่านข้าวลงในนา หากเราหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวไปในนาที่อุดมสมบูรณ์ ผลผลิตที่ได้ก็จะมีปริมาณมาก หากหว่านลงในนาที่แห้งแล้ง ผลผลิตก็ย่อมไม่ได้ผลดี

จากการวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องการทำทานให้ได้ผลมากนั้นพบว่า ผู้ส่งสารหลักสอนว่า ขึ้นอยู่กับความบริสุทธิ์ทานที่เราได้มาความบริสุทธิ์ของศีลของผู้ที่เราจะให้ทาน และของตัวเราเอง

โดยให้ทานแก่สัตว์เดรัจฉาน ได้อานิสงส์น้อยกว่า การให้ทานกับผู้ทุศีล การให้ทานแก่ผู้ทุศีลได้อานิสงส์น้อยกว่าให้ทานแก่ผู้มีศีล ตั้งแต่ ศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 จนกระทั่งศีล 227 ข้อของพระภิกษุ แต่จะให้ผลของทานมากขึ้นไปอีก หากได้ทำทานกับ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ พระปัจเจกพุทธเจ้า และ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามลำดับ แต่การให้ทานแบบเฉพาะเจาะจงก็ยังมีอานิสงส์ผู้การให้ทานแบบสังฆทานที่มีพระพุทธรูปเป็นประธานไม่ได้ ทั้งนี้ยังได้บอกอีกว่าการบังเกิดขึ้นของพระสงฆ์นั้นเกิดขึ้นได้ยากยิ่งเพราะต้องมีการเกิดขึ้นของพระพุทธรูปก่อนจึงจะมีพระสงฆ์ได้

ลักษณะการสื่อสารของผู้ส่งสารหลักเน้นหลักการทำการงานโดยการอ้างอิงจากพระไตรปิฎกและการยกตัวอย่างบุคคลผู้ได้รับผลของการทำการงานในสมัยพุทธกาล เป็นการกระตุ้น (Motivation Appeal) ให้ผู้รับสารต้องมาคิดพิจารณาต่อไปเองว่า ควรทำการหรือไม่ และควรทำมากน้อยเพียงใด

อย่างไรก็ดีผู้ส่งสารหลักก็ยังได้สอนถึงการทำบุญสงเคราะห์โลกด้วยว่าเป็นสิ่งที่พึงกระทำเช่นกัน เพราะทุกชีวิตต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันดังภาษิตโบราณที่ว่า “น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า”

“...เหมือนปลุกข้าวในเหนือนาดี ที่ไม่มีหญ้ารก มีปุ๋ยดี น้ำดี ข้าวกล้าก็เจริญงอกงาม นี่ก็เป็นเรื่องที่เราจะต้องศึกษา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ธ.ค.47)

“...ให้ทานกับสัตว์เดรัจฉาน ได้อานิสงส์ร้อยภพ ให้ทานกับผู้ทุศีลได้อานิสงส์พันภพ ให้ทานกับผู้ที่มีศีล ได้อานิสงส์แสนภพ ... ให้ทานกับพระอรหันต์ ย่อมได้อานิสงส์มากยิ่งขึ้นไปอีก ให้ทานกับพระปัจเจกพุทธเจ้า ย่อมได้อานิสงส์มากยิ่งขึ้นไปอีก ให้ทานกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย่อมได้อานิสงส์มากยิ่งขึ้นไปอีก

การให้ทานแบบเฉพาะเจาะจงบุคคลดังที่กล่าวมานี้ ยังได้อานิสงส์น้อยกว่าการถวายเป็นสังฆทาน คือ การถวายแด่หมู่สงฆ์ที่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นประมุข...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ค.47)

“...ท่านอังกูรเทวบุตร ตอนเป็นมนุษย์ก็ ก่อเตาไฟหุงข้าว เลี้ยงมหาชนทั้งหลาย ในยุคที่ไม่มีทักษิณายบุคคลบังเกิดขึ้น ทุกวันเลย เตานั้นต่อเรียงกันถึง 12 โยชน์ แต่บุญยังน้อยกว่า ท่านอินทเทวบุตรที่เกิดในยุคสมัยพุทธกาล ตักบาตรทัพพีเดียวกับพระอนุรุทธเถระ ไปอยู่ชั้น ดาวดึงส์เหมือนกัน แต่รัศมีต่างกัน อังกูรเทวบุตรถอยไปถึง 12 โยชน์ นี่ก็แปลว่าการทำบุญที่ถูก ทักษิณบุคคล เป็นสิ่งที่ถูกหลักวิชาเลย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ธ.ค.47)

“...พระสงฆ์นี้เกิดขึ้นยากในโลก ยากกว่าการบังเกิดมาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน ถึงจะมีพระสงฆ์” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 ธ.ค.46)

“...เรื่องราวพุทธประวัติตอนท่านสุเมธดาบส พิจารณาพุทธการกรรม พอถึงข้อที่ มหาทานบารมีข้อที่ 1 ท่านยังต้องทำให้มันครบถ้วน แล้วทำแบบคว่ำโองน้ำ ไม่ให้มีน้ำติดอยู่เลย ไม่มีขยัก มีแต่ขยับขึ้นไปเรื่อยๆ ถ้าทำอย่างนี้ละก็ ทำน้อยได้มาก ทำมากต้องได้เยอะ ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดทีเดียวแหละ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝัน วิทยา”, 23 ธ.ค.47)

“...หากนำเงินนี้มาทำบุญ ก็จะได้บุญไม่เต็มที เพราะวัตถุทานไม่บริสุทธิ์ ด้วยเหตุที่ เงินนี้ได้มาจากการมีส่วนในการค้าอาวุธและฆ่าคน” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 3, 27 ส.ค. 51: 79)

“...ต้องทำให้ครบนะจ๊ะ เพราะทั้งสองอย่างมันเกี่ยวกัน มันขาดจากกันก็ไม่ได้ หรอก พระป่วยก็ต้องไปโรงพยาบาล โยมป่วยไข้ใจ หรือหมอโรงพยาบาลป่วยก็ต้องเข้าวัด เกี่ยวกัน อย่างโรงเรียน โรงพยาบาลทางโลกเราก็ต้องทำ โรงเรียน โรงพยาบาลทางธรรมที่ รักษาไข้ทางใจเราก็ต้องทำ...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันใน ฝันวิทยา”, 25 ก.ย.46)

4.1.1.3 อานิสงส์ของการทำทานด้วยตนเอง

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับการทำทาน ด้วยตนเองโดยสอนว่า มีอานิสงส์คือ ทำให้ผู้ทำทานมีโภคทรัพย์สมบัติทั้งในปัจจุบันและในอนาคต หลังจากที่ละโลกนี้ไปแล้ว ทั้งนี้ผลของการทำทานแต่ละอย่างนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุทานที่เราประกอบ

เหตุอีกด้วย เช่น การสร้างองค์พระ จะมีอันนิสงส์ ทำให้ได้ลักษณะมหาบุรุษ เป็นเหตุปัจจัยให้เรา นึกถึงองค์พระเป็นนิมิตในการปฏิบัติธรรมได้โดยง่าย เมื่อบังเกิดผลปฏิบัติธรรมเป็นองค์พระอยู่ที กลางกายแล้วท่านก็จะเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุดให้กับเรา ทำให้เรามีความสุข เบิกบาน หรือ หาก ทำบุญด้วย ส้มตำปู ก็จะมีผลเป็นสายสร้อยที่มีจี๋ไพลินเป็นรูปปู หากเป็นผู้ที่ชอบใช้มือในการทำ ทาน ชอบบิ ให้ ชอบบริจาคก็จะได้รับผลบุญเป็นแหวนมือทองฝังบุษราคัม บุญจากการถวายไถ่อย่าง ผลบุญคือแหวนไถ่ผางาดเป็นไถ่เพชรประดับรัตนชาติเกาะบนคอนทองคำชาวฝั่งเพชร เป็นต้น

ลักษณะการสื่อสารของผู้ส่งสารหลัก เน้นหลักการทำการงานโดยการอ้างอิงจากพระ ไตรปิฎกและการยกตัวอย่างบุคคล (Representation) ผู้ได้รับผลของการทำการงานในสมัยพุทธกาล พร้อมทั้งมีภาพ (Illustration) ของสมบัติทิพย์ที่บังเกิดขึ้นจากการทำการงานด้วยสิ่งของต่างๆ เป็นการ กระตุ้น (Motivation Appeals) ให้ผู้รับสารอยากทำการงานมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเห็นผลของบุญ ออกมาเป็นรูปธรรม

“...นายันทิยะ หลังทักษิโณทก ถวายศาลาจัตุรมุขแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิมาน อันเป็นทิพย์ก็บังเกิดขึ้น ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ทันที ประดับตกแต่งไปด้วยรัตนชาติหลากสี ภายใน วิมานมีนางอัปสรบังเกิดขึ้นมากมาย เพื่อเป็นบริวารของนายันทิยะ เกิดขึ้นด้วยบุญของนายันทิ ยะ...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ย.46)

“...เธอได้เกิดในสมัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่ากัสสปะ เป็นผู้ที่มีศรัทธาใน พระรัตนตรัยเป็นอย่างยิ่ง ครั้งหนึ่งได้จัดเตรียมผ้าไตรจีวรเนื้อดี ถวายแด่ภิกษุจำนวนสองหมื่นรูป โดยมีพระพุทธเจ้า เป็นประธาน ด้วยผลแห่งมหาทานในครั้งนั้น ทำให้นางวิสาขาในชาตินี้ได้ เครื่องประดับมहाลดา ปสาธน์และลักษณะเบญจกัลยาณี เพราะสั่งสมบุญมาก ก็บุญมหาทาน บารมีนี้แหละที่จะได้เบญจกัลยาณี งามทุกวัย แม้กระทั่ง 120 ปี ยังละอ่อน อายุ 15, 16 อย่าง นั้น...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 พ.ย.46)

“...ทีละ 300,000 องค์นี้ ทำให้เราเจริญพุทธานุสติ ใจมีแต่พระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ เป็นทางมาแห่งบุญกุศลและความบริสุทธิ์ของเรา นี้ ต้องมีสักองค์แหละน่าที่มาอยู่ในกลางกายเรา แหละ แล้วองค์นั้นแหละ จะเป็นที่พึ่งที่ระลึกอย่างสำคัญที่สุดในทุกวาระ ไม่ว่าจะแข็งแรง จะเจ็บ จะป่วย จะไข้ จะใกล้จะตาย องค์นี้แหละจะเป็นที่พึ่ง แม้ว่าในยามสุข หรือยามทุกข์ก็ตามเข้าถึง ท่านแล้วจะมีความสุข สดชื่น เบิกบาน” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียน อนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 ม.ค.47)

“...เมื่อวานก็ Collection ของผู้ดูแลสวน คนทำสวน บริวารของวิมานคนจนๆ วิมานจนๆ บนชั้นดุสิต คือจนจริงๆ เวลาไปที่ไหนก็อยู่ข้างหลังเขา นี่แล้วก็ได้เห็นคนดูแลสวน ซึ่งก็มีเครื่องประดับบางชิ้นนี้ให้ดู เกิดจากทานวัตถุ ที่จริงมันเกิดได้ตั้งหลายๆ อย่าง ไม่ได้เฉพาะมีแต่ไอ้ อย่างนี้นะ มีเยอะแยะ หลากหลาย แต่ยกตัวอย่างของทานวัตถุ เอามา sample ให้ดูแล้วแค่นั้นแหละ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ม.ค. 46)

“...ปุ๊กมาเป็นบุทอง มีสายเพชร ข้างหลังก็เป็นไพลิน ดวงตาก็เป็นบุษราคัม เส้นยาวๆ นี้ ก็เป็นมะละกอ แล้วก็อันนี้เป็นมะเขือเทศ มรกตเป็นถั่วฝักยาว หยก เป็นรูปพริก น้ำตาลมะนาว ก็ไปเป็นเพชร ฟันเพชรหมดเลย แล้วก็กุ่มแห้ง เป็นพลอยเพชร Padparacha พลอยสีส้ม แกะเป็นกุ่ม...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ม.ค.46)

ภาพที่ 4.1 : แสดงภาพตัวอย่างเครื่องประดับของชาวสวรรค์

4.1.1.4 อานิสงส์ของการชักชวนผู้อื่นให้ทำงาน

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกเนื่อนานาบุญโดยสอนว่า จะทำให้เรามีบริวารสมบัติ กล่าวคือทำให้เป็นผู้มีพวกพ้องบริวาร และอยู่แวดล้อมในหมู่คนรวยด้วยกัน มิได้รวยเพียงลำพัง การมีพวกพ้องบริวารก็เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตอย่างหนึ่งดังคำที่ว่า “มีพรรคมีพวก ความสะดวกก็มา”

ลักษณะการสื่อสารของผู้ส่งสารหลัก ใช้การอธิบายกระตุ้น (Motivation Appeal) ให้เห็นถึงความแตกต่างของบุคคลบนโลกใบนี้ ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารนอกจากจะทำทานด้วยตนเองแล้วยังชักชวนผู้อื่นให้มาทำงานอีกด้วย

“...คนในโลกมี 4 ประเภท ประเภทแรกทำด้วยตัวเอง ไม่ชวนคนอื่นทำนี้ รวยแต่เนี้ยหน่อย ขาดบริวารสมบัติ ขาดพวกพ้อง ประเภทที่สอง ชวนคนอื่นทำ แต่ตัวเองไม่ค่อยทำ บริวารเยอะพวกพ้องเยอะ แต่เกิดมาไม่ค่อยรวยหรอก ประเภทที่สามทำเองด้วย ชวนคนอื่นด้วย รวยด้วย มีบริวาร สมบัติ มีพวกพ้อง เยอะแยะ ประเภทที่สี่ เกิดมาเป็นมหาทุคตะ แม้จะอยู่ในครรรค์มารดา ก็ไปขอทานก็ยังอดอยากลำบาก” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 ก.ย.46)

4.1.1.5 ข้อควรระวังในการทำทาน

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับข้อควรระวังในการทำทานโดยสอนว่า สิ่งที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ในเวลาที่เราทำทาน คือ ความเคารพใน ทานวัตถุ และ บุคคลที่เราจะทำทาน เพราะหากเราไม่เคารพในสิ่งเหล่านี้ ก็จะมีวิบาก คือทำให้ ลูกหลาน บริวารไม่อยู่ในโอวาท หรือ ฟัน้องไม่สามัคคีปรองดองกัน และการทำทานแล้วต้องไม่เสียดายในภายหลัง เพราะจะทำให้ขอบใช้ของเก่า

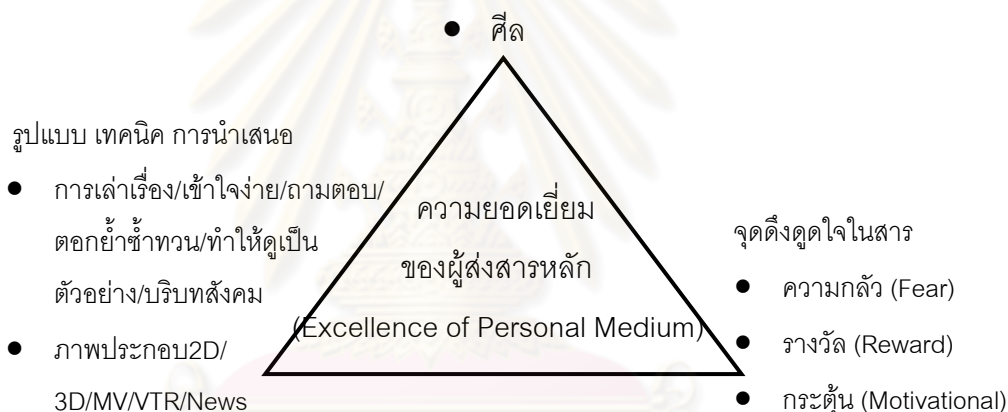
ซึ่งลักษณะการสื่อสารของผู้ส่งสารหลักใช้การตอบคำถามจาก Case Study ที่มีผู้เขียนมาถามถึงบุพกรรมที่ฟัน้องไม่สามัคคีกันหรือการขอบใช้ของเก่า เป็นต้น

“...ที่ลูกของพี่ชายไม่ค่อยจะสามัคคีปรองดองกันก็เพราะ แต่ละคนก็อารมณ์ร้อน มีทิฐิ กับบุพกรรมคือ เวลาทำงานก็ไม่ได้เคารพในทานที่ตัวเอง ทำแล้วก็ไม่ค่อยเคารพผู้ที่ตัวเอง จะให้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 26 มิ.ย.46)

“...ชาติในอดีตลูกทำงานโดยไม่เคารพ จึงทำให้ลูกหลานบริวารไม่อยู่ในโอวาท” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 ก.พ.47)

“...ที่คุณยายชอบใช้แต่ของเก่า แทนที่จะใช้ของใหม่ เพราะเวลาทำบุญแล้วชอบ เสียหายในภายหลัง” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 ก.ค.47)

4.1.2 คีล (Sila)

แบบจำลองที่ 4.2 : แสดงรูปแบบ เทคนิคและจุดจูงใจในการนำเสนอเรื่องศีล

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับศีล โดยสอนว่า ศีล 5 คือ ความเป็นปกติของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายๆ ไม่ต้องเสียทรัพย์

“...อย่างศีล 5 นี้ถือว่าเป็นปกติของมวลมนุษยชาติซึ่งเป็นสัตว์ประเสริฐ คือเป็นระดับปกติเลยที่ไม่ฆ่า ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่พูดปด ไม่ดื่มสุราเมรัย ยาเสพติดสิ่งไม่ดี เป็นการทำความดีที่ประหยัดที่สุดเลย ไม่ต้องเสียเงิน เสียทอง” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ค.47)

4.1.2.1 ความสำคัญและอานิสงส์ในการรักษาศีล

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญและอานิสงส์ในการรักษาศีล โดยสอนว่า การรักษาศีล 5 ทำให้โลกสงบสุข ใครที่รักษาศีลได้นั้น ได้ชื่อว่าเป็นกัลยาณชน หรือ เป็นคนดีที่โลกต้องการนั่นเอง นอกจากนี้ ศีล ยังเป็นบ่อเกิดแห่งสมาธิ ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา เป็นสิ่งที่สนับสนุนเกื้อกูลกันอย่างขาดกันไม่ได้

ลักษณะการสื่อสารของผู้ส่งสารหลักใช้การอธิบายถึงความสำคัญและอานิสงส์ของการรักษาศีล 5 กระตุ้น (Motivation Appeals) ให้ผู้รับสารอยากเป็นคนดีโดยการรักษาศีล เพราะมองเห็นประโยชน์ (Reward Appeals) ที่จะบังเกิดขึ้นตามมาอีกมากมาย

“...โลกจะอยู่เย็นเป็นสุขได้ก็เมื่อ ทุกคนเป็นกัลยาณชน คือ คนดีที่โลกต้องการ อย่างน้อยก็ต้องมีศีล 5 เป็นปกติ...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 พ.ย.46)

“...ศีลเป็นบ่อเกิดแห่งสมาธิ สมาธิเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา ปัญญาเป็นบ่อเกิดแห่งวิมุตติ แล้ววิมุตติเป็นบ่อเกิดแห่งวิมุตติญาณทัสนะ มันเป็นสิ่งที่เกื้อกูลกัน สนับสนุนซึ่งกันและกัน ขาดกันไม่ได้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 1 ก.ค. 47)

4.1.2.2 วิบากกรรมจากการผิดศีล

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับวิบากกรรมจากการผิดศีล โดยสอนว่า การทำผิดศีลคือการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้ได้รับความทุกข์ทรมานจากการฆ่า การลัก การประพฤติผิดในกาม การโกหก และ การดื่มสุราเมรัย หากมนุษย์บนโลกใบนี้ไม่รักษาศีล 5 ก็จะทำให้เกิดความวุ่นวายในสังคม สันติสุขของโลกก็จะไม่บังเกิดขึ้น

“...เมื่อศีล 5 ไม่มีอยู่ในโลกนี้ มนุษย์ทุกคนไม่มีศีล 5 สังคมก็ไม่อยู่เย็นเป็นสุข โลกก็จะมีสันติภาพที่แท้จริง...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ย.46)

ก. วิพากษ์การจากการผิดศีลข้อที่ 1 (ปาณาติปาตา เวรมณี)

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับวิพากษ์การจากการผิดศีลข้อที่ 1 โดยสอนว่า ลำดับชั้นของบาปที่จะได้รับจากการทำผิดศีลข้อนี้โดยเริ่มจากการฆ่าสัตว์ใหญ่บาปกว่าการฆ่าสัตว์เล็ก การฆ่าผู้มีศีลมากกว่าการฆ่าผู้มีศีลน้อย ผู้กระทำผิดศีลข้อที่ 1 เป็นอาจิน คือ ต้องไปรับโทษในมหานรกขุมที่ 1 คือ สัตยูชีวะมหานรก ที่ทั้งมืดและร้อน โดยมีรูปแบบในการลงทัณฑ์ทรมานในหลากหลายรูปแบบตามลักษณะของกรรมที่ตัวเองเคยก่อเมื่อครั้งเป็นมนุษย์ โดยมีนายนิรยบาลเป็นผู้ทำทรมาน อาทิ หากเคยฆ่าสัตว์ด้วยการใช้มีด ก็จะไปเกิดเป็นสัตว์นรกที่มีหัวเหมือนสัตว์ที่ตัวเองเคยฆ่า เช่น หัวหมู หัวปลา และมีท่อนล่างเป็นมนุษย์ สัตว์นรกจะถูกนายนิรยบาล สับเป็นชิ้นๆ พอตายไป ด้วยอำนาจกรรมก็จะรวมกันเกิดเป็นสัตว์นรกขึ้นมาใหม่ และโดนลงทัณฑ์ในรูปแบบอื่นๆ เรื่อยไปจนกว่ากรรมจะเบาบาง จากนั้นก็จะเดินทางไปรับกรรมในขุมบวิวารของสัตยูชีวะมหานรก ต่อด้วยการรับกรรมในยมโลก แล้วจึง เกิดเป็นสัตว์ที่มีอายุสั้นอีกหลายชาติ เมื่อได้เกิดเป็นคนก็จะเป็นคนที่มีโรคภัยไข้เจ็บ มีรูปร่างไม่สมประกอบ พิกลพิการ อายุสั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำที่เรามีต่อผู้อื่นเป็นสำคัญ

หากฆ่าพระสงฆ์ผู้มีศีลมีธรรม ทำให้ได้รับโทษที่ลดลงไปกว่าอเวจีมหานรกขุมที่ 8 ที่พระเวทที่ตออยู่ คืออยู่นอกภพสามออกไป นอกจากนี้ผู้ส่งสารหลักยังได้บอกถึงวิธีการรักษาผิดศีลข้อที่ 1 ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์คือ นอกจากเราจะต้องไม่ฆ่าด้วยตัวเองแล้ว ยังห้ามไม่ให้สั่งใครฆ่ามาให้เราอีกด้วย หากต้องการเนื้อสัตว์มาทำอาหารก็ให้เราซื้อสัตว์ที่ตายแล้ว เพราะเป็นกรรมเก่าของสัตว์เหล่านั้นอยู่แล้วที่จะต้องมีคนฆ่า แต่ก็เป็นกรรมใหม่ของผู้ที่ฆ่าสัตว์นั้นเช่นกัน

โดยลักษณะของการสอนนั้น ผู้ส่งสารหลักได้ใช้ภาพประกอบการบรรยายให้เห็นถึงโทษภัยที่จะเกิดขึ้นหากกระทำผิดศีลข้อที่ 1 และความน่ากลัวของมหานรกขุมที่ 1 (Fear Appeals) และมีการพัฒนาเทคนิคการนำเสนอรายการเป็นภาพเคลื่อนไหว 3 มิติ (Animation) เพิ่มการรับรู้ให้แก่ผู้รับสาร ทำให้ผู้รับสารเกิดความกลัวที่จะทำผิดศีลข้อนี้ แต่ก็ก็จะสอดแทรกด้วยอารมณ์ขัน (Humorous Appeals) และการถามตอบบ้าง (Question & Answer) เป็นระยะ เพื่อลดปริมาณความน่ากลัวและเพิ่มความสนใจในเนื้อหาต่อไป

“...ฆ่าสัตว์ใหญ่บาปกว่าฆ่าสัตว์เล็ก

ฆ่ามนุษย์ทุศีลนี้บาปมากกว่าฆ่าสัตว์ใหญ่

ฆ่ามนุษย์ที่มีศีล 5 บาปมากกว่าฆ่ามนุษย์ที่ทุศีล

ฆ่ามนุษย์ที่มีศีล 8 บาปมากกว่าฆ่ามนุษย์ที่มีศีล 5

ฆ่าสามเณรที่มีศีล 10 บาปมากกว่าฆ่ามนุษย์ที่มีศีล 8

ฆ่าพระ 227 นี้บาปมากกว่าฆ่าสามเณร...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก
รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 11 พ.ย.47)

“...สัญชีวะ คือ ชุมที่ 1 ก็ไปเป็นสัตว์นรกตัวใหญ่หมีมาทีเดียว ภูเขาย่อมน้อยๆ ถูก
นายนิรยบาล ตัวดำใหญ่ นุ่งหยักรั้งสีดำ ในมหานรกนี้ มีดี ร้อน ไฟก็สีดำ ถูกนิรยบาลฆ่ามาราธอน
ฆ่าแบบมาราธอน คือหลายรูปแบบ เช่น เอาไม้สับเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย แล้วก็ตาย พอกายมาต่อ
รวมกันก็ฟื้นขึ้นมาใหม่ คือ สับเป็นชิ้นๆ แล้วพออวัยวะต่างๆ มารวมกันด้วยอำนาจวิบากกรรม
ก็เกิดเป็นกายขึ้นมาใหม่ จะต้องทนทุกข์ทรมานอย่างนี้อีกนาน พอพ้นจากนี้ ก็ไปลงขุมบริวารใน
สัญชีวะ ท้องในมหานรก” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝัน
วิทยา”, 10 ก.พ.47)

“...แค่ฆ่าสัตว์นี้ก็อย่างน้อยก็ยมโลก ถ้าถั่งๆ บ่อยๆ จนเป็นอาจินกันั้นแหละ มหา
นรกขุม 1 ถ้าฆ่ามนุษย์ก็อยู่แถวๆ นั้นแหละ แต่ถ้าฆ่าผู้มีศีลมีธรรมพระโน่นอเวจี หรือเลยไปกว่า
นั้น ไปโลกันตนรก ซึ่งมันออกนอกภพสามไปแล้ว เราคงได้ยินคำว่า ใต้เถรเทศทัต คือเทวทัตท่าน
อยู่ที่เวจิมหานรกขุมที่ 8 คือ สุดแล้วล่างสุดแล้วของภพสาม แต่นี่เลยออกไปอีก ออกนอกภพไป
เลย แต่ว่าไปอีกภพภูมิหนึ่งที่มีตสนิทตรงนั้นแหละ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ
“โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 11 พ.ย.47)

“...แม่เป็นผู้สั่งฆ่าโคกระบือติดต่อกันเป็นเวลา 30 ปี จะมีวิบากกรรมโดยย่อคือ จะ
มีโรคภัยไข้เจ็บมาก จะได้รับทุกขเวทนาจากโรคภัยนั้น และมีอายุสั้น อาจเจออุบัติเหตุ เป็นเหตุให้
พิกลพิการไปอีกหลายชาติ และหากก่อนตายเห็นภาพเหล่านี้ขึ้นมาเป็นกรรมนิมิต จิตจะเศร้า
หมอง คตินิมิตดำมืดก็จะไปอบาย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 3, 27 ส.ค. 51: 69)

“...ตัวลูกต้องมาเกี่ยวข้องกับการผลิตยาที่ทำแห้งได้ ก็จะมีวิบากกรรม คือ กรรม
ปาณาติบาตที่เด็กต้องตายหลายคนเพราะยานี้ ก็จะทำให้ตัวลูกเองตายในท้องบ้าง อายุสั้นบ้าง
มีโรคมากบ้างเป็นต้น” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 3, 27 ส.ค. 51: 109)

“...โรคมะเร็งในทศนะของโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา เกิดจากกรรมปาณาติบาต
เป็นหลัก แล้วมีกรรมอื่นมาเสริม เช่น มะเร็งมดลูกเกิดจากการผิดศีลปาณาติบาตกับกาเมฯ

มะเร็งเม็ดเลือด มะเร็งกระดูก เกิดจากการผิดพลาดที่บาตกับอทินนาทาน มะเร็งในช่องปาก เกิดจากการผิดพลาดที่บาตกับผิดศีลข้อ 4 เช่น มุสาบั้ง ผรุสวาจา คำว่าคำหยาบบั้ง มะเร็งที่ตับเกิดจากปาณาติบาตกับสุรา เป็นต้น” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 3, 27 ส.ค. 51: 203)

“...อย่าไปชี้ตัวคนอื่นว่าต้องฆ่าเปิด ฆ่าไก่ อย่าฆ่าเอง และอย่าไปใช้เขาฆ่า แต่ถ้าห้ามเขาฆ่าไม่ได้เราก็ซื้อซากมา สัตว์ที่มีเวรมีกรรม กรรมเก่าของสัตว์ แต่กรรมใหม่ของคนฆ่านะแหละ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 ม.ค.47)

ข. วิบากกรรมจากการผิดศีลข้อที่ 2 (อทินนาทานา เวรมณี)

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับวิบากกรรมจากการผิดศีลข้อที่ 2 โดยสอนว่า หากทำเป็นอาจิณกรรม (ทำบ่อยๆ) จะต้องไปใช้กรรมในมหานรกขุมที่ 2 ตามลักษณะของกรรมที่ได้ทำไว้ หากมีทรัพย์ก็จะมีเหตุให้ต้องสูญเสียทรัพย์นั้นไป เช่น โจรปล้น ของหายบ่อย เป็นต้น

โทษในมหานรกขุมที่ 2 มีลักษณะเด่นที่มักปรากฏให้เห็นอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. การที่มีฝนเหล็กร้อนซึ่งเป็นลักษณะของวัตถุที่เคยขโมยไปตกลงมาใส่สัตว์นรก
2. การที่มีวัตถุเหล็กร้อนที่สัตว์นรกเคยขโมยบังเกิดขึ้นในท้อง และทำให้ระเบิดหรืออาเจียนออกมา หรือการที่นายนิรบาลผ่าท้องสัตว์นรกแล้วเอาวัตถุเหล็กร้อนยัดเข้าไปในตัวสัตว์นรก และ
3. การที่มีวัตถุลักษณะเหมือนที่สัตว์นรกเคยขโมยมารัดคอทำให้สัตว์นรกตายไป และด้วยอำนาจแห่งกรรมก็จะทำให้เกิดใหม่วนเวียนใช้กรรมอยู่อย่างนี้จนกว่ากรรมจะเบาบาง แล้วจึงไปใช้กรรมต่อในขุมบริวารและยมโลก เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ก็จะมีอาภรรษาทรัพย์ของตนเองไว้ได้ จะมีเหตุให้ต้องถูกลักขโมย หรือ ทำการกรรม ไปในที่สุด

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้ภาพประกอบ (Illustration) การบรรยายให้เห็นความน่ากลัวของมหานรกขุมที่ 2 (Fear Appeals) ทำให้ผู้รับสารเกิดความกลัวที่จะทำผิดศีลข้อนี้ แต่ก็สอดแทรกด้วยอารมณ์ขัน (Humorous Appeals) และการถามตอบบ้าง (Question & Answer) บ้างเป็นระยะ เพื่อลดปริมาณความน่ากลัวและเพิ่มความสนใจในเนื้อหา

“...อยากได้สมบัติชาวบ้าน ต้องลักทรัพย์ เจอนายนิรยบาล และก็มีฝนรัตนชาติตกลง มาในอุสสทนรก ฝนเพชรพลอยตก แต่ว่ามันเป็นเหล็กก้อน วิ่งหนี ไม่พ้น แผลกแผลวแป้วไป ขโมยเงินมาตี้มเหล่า นายนิรยบาล เอาเหล่าไปกรอก ท้องขยายขึ้นไปเรื่อยๆ ระเบิด ออกมาเป็นธนบัตรเหล็กกับเหรียญเหล็ก แผลกแผลวแป้วไปแล้ว รับสินบนและเอาเงินนั้นไปตี้มเหล่า เจอนายนิรยบาลจับกรอกเหล่าแล้วจับกรีด ผ่า แล้วหยิบใส่ แล้วก็เย็บหนังท้องให้ติด แล้วก็เอาน้ำกรดกรอกลงไป แผลกแผลวแป้วด้วยน้ำกรด ขโมยสร้อย ลูกขิงวงราวสร้อย นายนิรยบาลหยิบสร้อยมาให้ดู เปลี่ยนจากสร้อยมาเป็นไซ้ พันคอสัตว์นรก ดึงกันคนละข้าง จนตายแผลกแผลวแป้วไปแล้ว” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 28 ส.ค.46)

“...กรรมในอดีตชาติหนึ่ง ลูกเกิดเป็นกุลธิดาในตระกูลหนึ่ง ตอนวัยรุ่นมักชอบแอบ หยิบเงินของพ่อแม่ พี่น้องไปโดยไม่ได้ขออนุญาต เพื่อนำเงินไปกินขนมและเที่ยวเล่น วิชาภานี้จึงทำให้กระเป๋าสเงินหายบ่อยๆ และขโมยขึ้นบ้านถึง 2 ครั้ง” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 3, 27 ส.ค. 51: 283)

ค. วิชาภกรรมจากการผิดศีลข้อที่ 3 (กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี)

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาภกรรม จากการผิดศีลข้อที่ 3 โดยสอนว่า จะทำให้ต้องไปรับใช้กรรมในมหานรกขุมที่ 3 ไปขุมบริวาร ต่อ ด้วยยมโลก แล้วจึงจะมาเป็นเปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน เมื่อมาเป็นมนุษย์ก็จะเป็นกระเทย ทอมตุ๊ด ตี เกย์คิง เกย์ควีน ก่อนจะมาเป็นโสเภณี มาเป็นผู้หญิง สุดท้ายจึงได้มาเป็นผู้ขาย นอกจากนี้ผู้สื่อสารหลักยังได้ให้ข้อคิดคำแนะนำในการผ่าตัดแปลงเพศโดยให้ใช้วิธีการตัดใจแทน การผ่าตัด

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้ภาพประกอบ (Illustration) การบรรยายอย่างละเอียดให้เห็นความน่ากลัวของมหานรกขุมที่ 3 (Fear Appeals) และวิชาภกรรมของผู้ทำผิดศีลข้อ 3 ภายหลังที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ทำให้ผู้รับสารเกิดความกลัวที่จะทำผิดศีลข้อนี้ รวมถึงการบอกเล่าถึงแผนผังของการใช้กรรมในแต่ละขั้นตอนและการตอบคำถามใน Case Study แต่ก็สอดแทรกด้วยอารมณ์ขัน (Humorous Appeals) และการถามตอบบ้าง (Question & Answer) บ้างเป็นระยะเพื่อลดปริมาณความน่ากลัวและเพิ่มความสนใจให้แก่ผู้รับสารลงไป

“...พอกรรมกาเมเจ้าชู้ก็จะใจหมอง ไปอบาย ไปมหานรกขุม 3 มาอุสสทนรกขุม 3 มายมโลกขุม 3 ยาวนาน กว่าจะมาเป็นเปรต อสุรกาย มาเป็นสัตว์เดรัจฉาน มาเป็นมนุษย์ก็จะ เป็นประเภทคลุมเครือ แล้วก็เป็นโสเภณี จะถูกวิบากกรรมมันบีบคั้นให้มาเป็นโสเภณี อาจจะได้โดน ถูกบังคับหรือสมัครใจก็ตาม

กะเทย มีวิบากกรรมผิดศีลกาเมตอนเกิดเป็นผู้หญิงมากกว่าตอนเกิดเป็นผู้ชาย
 เกย์ควีน ผิดศีลกาเม ที่บ้างลงมาในชาติที่เป็นผู้หญิงมากกว่าชาติที่เป็นผู้ชาย
 เกย์คิง ผิดศีลกาเมจางลงมา ในชาติที่เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง
 ทอม ผิดศีลกาเม ยังหนักอยู่ ในชาติที่เป็นผู้ชายมากกว่าในชาติที่เป็นผู้หญิง
 ดี ผิดศีลกาเมบางลงมา ในชาติที่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย
 โบธ/เสือโบ กรรมกาเมที่เบาบาง 50 ต่อ 50 ระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย

ผู้หญิงขายบริการโสเภณี ในชาติที่เป็นผู้ชายมาส่งผลกระทบยังแรงอยู่ ผู้หญิง
 ธรรมดาที่มีครอบครัว เบาบางลง ผู้หญิงธรรมดาที่ไม่มีครอบครัว ผู้หญิงธรรมดาที่ไม่มีครอบครัว
 แล้วก็ตั้งใจประพฤติพรหมจรรย์...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝัน
 ในฝันวิทยา”, 7 ต.ค.47)

“...ใครคิดจะแปลงเพศนะ เราควรตัดในสิ่งที่ควรตัด อย่าไปตัดในสิ่งที่ไม่ควร ให้ตัด
 ใจคลายความผูกพันกับไอ้เรื่องกามารมณ์ หรือความรู้สึกอยากจะเป็นผู้หญิง ตัดใจนะลูกนะ ให้
 ขาดไปเลย เหมือนแปลงเพศนั่นแหละ ให้ตัดในสิ่งที่ควรตัด สิ่งที่ไม่ควรตัดอย่าไปตัด...” (พระราช
 ภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 7 ต.ค.47)

“...นี่ก็เป็นหนุ่มรูปหล่อ หนุ่มรูปงามทีเดียว มีเสน่ห์โดยไม่ต้องหว่านนี้แหละ และก็
 เมื่อมีคนเสนอ ท่านก็สนองโดยไม่ขัดใจเลยสักคน มีเมตตาอย่างนั้นจึงมาเป็นผู้หญิง นี่กรรมกา
 เมฯ เจ้าชู้นี้แหละ ทำให้เป็นผู้หญิง...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาล
 ฝันในฝันวิทยา”, 22 ม.ค.47)

ง.วิบากกรรมจากการผิดศีลข้อที่ 4 (มุสาวาทา เวรมณี)

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับวิบากกรรม
 จากการผิดศีลข้อที่ 4 โดยสอนว่า หากมีเจตนาแรงกล้าต้องไปรับใช้กรรมในมหานรกขุมที่ 4 ไปขุม

บริวาร ต่อด้วยยมโลก แล้วจึงจะมาเปรี๊ต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน เมื่อเป็นมนุษย์ก็จะโดนหลอกได้ง่าย ขี้หลงขี้ลืม หรือเป็นโรค อัลไซเมอร์

โดยลักษณะของโทษที่เกิดจากการผิดศีลข้อที่ 4 มีลักษณะสำคัญคือจะถูกนายนิรยบาลใช้อุปกรณ์ในการทรมานไม่ว่าจะเป็น แปรงเหล็ก แท่งเหล็ก คีมเหล็ก จอบเหล็ก มาทำทรมานบริเวณ ปาก ฟัน ลิ้น และหูของสัตว์นรกในรูปแบบต่างๆ กัน หรือมีลักษณะอื่นๆ ขึ้นอยู่กับกรรมที่สัตว์นรกได้เคยกระทำ ทั้งนี้ผู้ส่งสารหลักได้ให้ข้อคิดแก่พ่อค้าว่าไม่ควรโกหก แต่ให้บอกในสิ่งที่เป็นประโยชน์ก็พอ

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลักได้ใช้ ภาพประกอบ (Illustration) การบรรยายให้เห็นความน่ากลัวของมหานรกขุมที่ 4 (Fear Appeals) และบอกเล่าถึงแผนผังของการใช้กรรมในแต่ละขั้นตอน แต่ก็สอดแทรกด้วยอารมณ์ขัน (Humorous Appeals) และการถามตอบบ้าง (Question & Answer) บ้างเป็นระยะเพื่อลดทอนความน่ากลัวและเพิ่มความสนใจให้แก่ผู้รับสารลงไป

“...พูดถากถาง นายนิรยบาลใช้จอบเหล็กถากไปที่ปากของสัตว์นรก เพราะใช้ปากไม่เป็น พูดไม่ดีหลายอย่าง ลงไปในนรกแล้ว นายนิรยบาลนำแปรงลวดเหล็กร้อน สี่ไปที่ปาก ฎไปฎมาเหมือนแปรงสีฟันนั่นแหละ แผลกแผลวแป้วไปแล้ว พูดคำหยาบ ฎนายนิรยบาลนำแท่งเหล็กที่มีหนามแหลม เหมือนกำนบั่วหลวง ทะลวงไปที่หูของสัตว์นรก ทุกข์ทรมานมาก พูดให้เขาทะเลาะกัน เจอนายนิรยบาลถือคีมเหล็กร้อนถอนฟันที่ละซี่ให้หมดปาก และก็ลากลิ้นเอาคีมคีบลิ้นออกมาจนหลุดออกจากขั้ว ตายอย่างทรมาน ชอบพูดให้คนอื่นร้อนใจ ลงนรกแล้วนายนิรยบาลก็จับสัตว์นรก เอาไว้ไม่ให้หนีไป นำมายังหลุมถ่านเพลิงร้อน ฎไฟเผาไหม้อย่างทุกข์ทรมานมาก พูดจาลามก สกปรก นายนิรยบาลปรากฏกายขึ้นพร้อมกับกระบอง บริจาคอะไรนายนิรยบาลก็ถืออันนั้นมาแหละ ตีๆๆ ไปที่ปากของสัตว์นรก ตายอย่างทรมาน ร่างก็แผลกแผลวแป้ว...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 11 ก.ย.46)

“...ผู้ที่ตั้งใจเสนอข่าวบิดเบือนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา พวกที่ตั้งใจบิดเบือนจะหนักกว่า เพราะมีอกุศลเจตนาอย่างแรงกล้า มีวิบากกรรมให้ไปมหานรกขุม 4 จะถูกนายนิรยบาลจับบิดตัว ถลกหนังออกแล้วเอาปากกาเหล็กร้อนเขียนไปบนเนื้อ แล้วถูกทิ่มแทงด้วยอุปกรณ์การเขียนที่เป็นเหล็กร้อน หรือฝนตัวอักษรที่เคยบิดเบือนเอาไว้ตกใส่ ทุกข์ทรมานมากเป็นต้น ส่วนที่เสนอข่าวเพราะเข้าใจผิด ก็จะมีวิบากกรรมน้อยลงมาน้อยหนึ่ง เช่น ลงไปแค่มมโลกของมหานรกขุม 4

ซึ่งจะถูกเจ้าหน้าที่ลงทัณฑ์ทรมาณคล้ายพวกแรกที่อยู่ในมหานครขุม 4 แต่ว่าเบาบางกว่ากัน” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 1, 9 พ.ศ. 48: 91)

“...การพิมพ์ธนบัตรปลอม ก็ถือว่าผิดศีลทั้งข้อ 4 และข้อ 2 เพราะเป็นการ หลอกหลวงประชาชน และโกงทรัพย์ผู้อื่นด้วย จะไปบอขายโดยเริ่มต้นที่มหานครขุม 4 จะโดนนาย นิรบาลล้วงเอาธนบัตรเหล็กร้อนในท้องออกมาจากปาก และจะมีธนบัตรปลอมที่เป็นเหล็กคม เหมือนใบมีดตกใส่ ทุกข์ทรมาณมาก แล้วก็รับโทษตามลำดับ จากอุสสทนรก ยมโลก เป็นเปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์จะยากจน มีหนี้สินล้นพ้นตัว และจะเป็นโรคมะเร็ง กระดูกบ้าง มะเร็งในเลือดบ้างส่วนคนที่รู้แล้วใช้ ก็จะมีวิบากโดนเขาหลอกด้วยของปลอมบ้าง เป็นต้น ส่วนคนที่ไม่รู้แล้วใช้ ก็ไม่มีวิบากกรรม” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 3, 27 ส.ศ. 51: 93-94)

“...เพราะคำขายก็ต้องโกหกแบบพ่อค้าทั่วไป อันนี้ครูไม่ใหญ่ไม่เห็นด้วยนะ ไม่ต้อง โกหกก็ได้ แต่เราบอกเท่าที่มันเป็นประโยชน์ ก็แค่นั้นเองแหละ แต่ไม่ใช่บอกกันซะหมด การที่ไม่ได้ บอกไม่ได้แปลว่าไม่โกหกนะ...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันใน ฝันวิทยา”, 28 ส.ศ.46)

จ. วิบากกรรมจากการผิดศีลข้อที่ 5 (สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี)

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับวิบากกรรม จากการผิดศีลข้อที่ 5 โดยสอนว่า การทำผิดศีลข้อที่ 5 นี้เป็นต้นเหตุที่จะทำให้มนุษย์ไม่อาจรักษา ศีลข้ออื่นๆ ได้ ทำให้โลกขาดสันติสุขที่แท้จริง การดื่มสุรานอกจากจะไม่อาจทำให้ความทุกข์ที่มีอยู่ หายไปได้แล้วยัง ทำให้มีผลเสียหายต่างๆ ตามมาอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสุขภาพ หรือ อุบัติเหตุต่างๆ นอกจากนั้นยังจะทำให้ต้องไปรับใช้กรรมในมหานครขุมที่ 5 ถูกนายนิรบาลกรอก น้ำกรดโดยหากทำผิดศีลข้อนี้ร่วมกับการกระทำอย่างอื่นก็จะได้รับโทษหนักยิ่งขึ้นไป เมื่อใช้กรรม ในมหานครขุมที่ 5 เมื่อกรรมเบาบางก็จะไปรับโทษต่อที่ขุมบริวาร ต่อด้วยยมโลก เมื่อมาเป็น มนุษย์ก็จะเป็นคนที่บ้า ใ้ ปัญญาอ่อน โดยเฉพาะผู้ผลิตจะได้รับกรรมที่หนักกว่าคนอื่นทั้งหมด ส่วนผู้สนับสนุน เช่น เป็นคนทำกับแกล้ม เป็นคนบริการ ก็จะมีวิบากคือต้องดูแลญาติที่เป็นคนบ้า ใ้ ปัญญาอ่อน เป็นต้นนอกจากนี้ผู้สื่อสารหลักยังได้ให้ข้อคิดคำแนะนำ ถึงวิธีการปฏิเสธการดื่ม เหล้าหากต้องเข้าสังคมและให้กำลังใจแก่ผู้รับสารที่ยังดื่มสุราให้เลิกดื่มเพื่อความภาคภูมิใจใน ตัวเองอีกด้วย

โดยลักษณะของการสอนนั้น ผู้ส่งสารหลักได้เน้นการสอนเรื่องโทษของการทำผิดศีลข้อนี้ โดยใช้ภาพประกอบ (Illustration) การบรรยายให้เห็นความน่ากลัวของมหานรกขุมที่ 5 (Fear Appeals) ภายหลังมีการพัฒนาเทคนิคการนำเสนอเป็นภาพ 3 มิติ (Animation) เพื่อให้ผู้รับสารได้เห็นภาพที่สมจริงมากยิ่งขึ้นและบอกเล่าถึงแผนผังของการใช้กรรมในแต่ละขั้นตอน โดยให้ข้อคิด ว่าเราอยู่บนโลกไม่นานแต่หากทำผิดศีลข้อที่ 5 นี้จะต้องไปใช้กรรมในมหานรกเป็นเวลายาวนานเท่ากับ 6,000 กว่าล้านปี พร้อมทั้งกระตุ้น (Motivation Appeals) ให้ผู้ที่อยู่ในวงจรมีได้ เลิกเสพ เลิกดื่ม เลิกผลิต เลิกขาย กันเสียที โดยผ่านสื่อบุคคล (VTR) เรื่องโทษภัยของบุหรี่และสุรา และการรายงานข่าว (News) การจัดกิจกรรมเทเหล้า-เผาบุหรี่ในที่ต่างๆ

“...ถ้าสิ่งเหล่านี้ไม่หมดจากโลกศีล 5 ตั้งไม่ได้ เมื่อศีล 5 ไม่มีอยู่ในโลกนี้ มนุษย์ทุกคนไม่มี ไม่มีศีล 5 สังคมก็ไม่อยู่เย็นเป็นสุข โลกก็จะมีสันติภาพที่แท้จริง เพราะฉะนั้นต้องแก้ที่ต้นเหตุตรงนี้แหละ สุรา เมรัย บุหรี่ ยาเสพติด สิ่งไม่ดี การพนัน อบายมุข เป็นต้น” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ย.46)

“...เพราะว่าตราบใดมันยังมีสิ่งนี้ ศีล 5 ตั้งยาก ถ้าศีล 5 ไม่บังเกิดขึ้นแล้วก็โลกจะเกิดสันติสุขก็ยาก เมื่อไม่มีศีลแล้วสมาธิเกิดยาก เมื่อไม่มีสมาธิก็ไม่มีปัญญา ไม่มีปัญญาก็ไม่มีวิมุตติ ไม่มีวิมุตติก็ไม่วิมุตติญาณทัสนะ มันโยงกันไปหมดเลย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ต.ค.46)

“...นี่กว่า ความสุขที่จะจริงได้มันนะ จะให้ความสุข จริงๆ แล้วมันก็มีผลข้างเคียง มีความเมาเกิดขึ้น ให้ดื่มทุกข์ชั่วคราว พอหายเมาก็เศร้าเหมือนเดิม แล้วก็ยังมีโทษ มีภัยนอกจากสุขภาพของตัว แล้วยังมีสิ่งแวดล้อมด้วย ครอบครัว อะไรต่างๆ เหล่านี้ จนกระทั่งออกนอกบ้านตามถนนหนทางที่ทำงานทุกหนทุกแห่ง” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 มี.ค.47)

“...เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เหล้า เบียร์ ไวน์ ถ้าหากดื่มแล้วขาดสติมาก เมามากก็มีวิบากกรรมมาก ถ้าดื่มแล้วขาดสติหน่อยเมาน้อย ก็มีวิบากกรรมน้อย ล้วนมีผลให้ไปอบายทั้งสิ้น และเมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ ก็จะเป็นบ้า ใ้ ปัญญาอ่อน ใจคิดต่ำ ตามกำลังแห่งบาป เป็นต้น” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่นี้มีคำตอบ 3, 27 ส.ค. 51: 153)

“...ตั้งแต่่มหานรก มาอุสสทนรก มายมโลก มาเป็นเปรตอสุรกายสัตว์เดรัจฉาน มาเป็นมนุษย์ที่บ้า เป็นโรคประสาท จิตประสาท บ้าใบ้ ปัญญาอ่อน โรคเอื้อ โรคอะไรต่ออะไรสารพัด และก็โทษในปัจจุบันนี้ โอ เสียเวลา เสียเงินเสียทอง เสียผู้เสียคน เสีย ไม่มีอะไรได้เลย เสีย สุขภาพ เสียสติปัญญา เสียโอกาสในการทำความคิด เสียเยอะเยาะไปหมดเลย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 28 ส.ค.46)

“...แหวกว่ายอยู่ไม่นานท้องสัตว์นรกก็โตขึ้นไปเรื่อยๆ ภายในก็จะมีเหล็กดำร้อนเกิดขึ้นในท้องสัตว์นรกอย่างมากมาย สัตว์นรกก็เจ็บปวดทรมานมาก ยิ่งโตก็ยิ่งจมในทะเลน้ำกรดไปเรื่อยๆ ยิ่งจมก็ยิ่งโตเข้าไปอีก แผลกแผลวแป้วในทะเลน้ำกรด

เต็มเหล้าด้วยเป็นเอเย่นต์ชายยาอึ ยาบ้าด้วย แหวกว่ายในทะเลน้ำกรดท้องก็ขยายใหญ่โตขึ้น ภายในมียาอึยาบ้าที่เป็นเหล็กร้อนอยู่ในนั้นอย่างมากมาย สัตว์นรกไม่สามารถแหวกว่ายไปได้ ค่อยๆ จมลงไปน้ำกรดก็กัดกินร่างสัตว์นรก แล้วในที่สุดก็ระเบิดตูมแหลกละแว่วในทะเลน้ำกรด ผู้ผลิตเหล้า หลังจากออกมาจากมหานรกแล้วนี้ ที่ไปนั่งอยู่ในภูเขาใหญ่ๆ นะอาเจียนออกมา นะ อึกๆ เมื่อไปอยู่ในนั้นยาวนาน หลายๆ ล้านปีแล้ว นี่เป็น 6,000 กว่าล้านปี ผู้ผลิตจะมากกว่านั้น ทุกข์ทรมานมาก

นี่สมมุติว่าพ้นจาก 6,000 กว่าล้านๆ ปีแล้ว ก็ออกมาชும்บริวาร แหวกว่ายอยู่ใต้ทะเลน้ำกรด ท้องสัตว์นรกก็โตขึ้น แล้วก็อ้อออกมาเป็นน้ำกรดสีดำ กัดกินร่างสัตว์นรก ตายในที่สุด หลังจากที่ถูกทรมานในทะเลน้ำกรดมาเป็นเวลายาวนาน สัตว์นรกก็ว่ายมาถึงฝั่ง เพราะขึ้นฝั่งนั้นมันขึ้นอยู่กับวิบากกรรม กว่าจะมาถึงนี่เป็นล้านๆ ปี พอถึงฝั่งก็รีบวิ่งขึ้นไปอย่างรวดเร็ว ดีใจแล้วเราพ้นแล้ว แต่ฝนภาชนะเหล็กก็หล่นใส่สัตว์นรก ร่างก็แหลกละแว่วไปเลย ตาย

สัตว์นรกหนีไม่พ้น นายนิรบาลจับได้ ้ง่างปากออกจะหุบปากแค่นั้นก็้ง่างออก แก้วเหล้าที่ใส่น้ำกรดก็กรอกใส่ปากเข้าไปเลย แล้วก็ปล่อยสัตว์นรกให้วิ่งหนีไป น้ำกรดที่อยู่ในร่างสัตว์นรก ก็กัดกินสัตว์นรกอย่างทุกข์ทรมานมาก แล้วก็แหลกละแว่วในที่สุด

อยู่ในมหานรกกว่า 6,000 กว่าล้านๆ ปีมนุษย์ นั้นขุมใหญ่แล้วไปต่อด้วยขุมย่อยไปอีก แล้วต่อโยมโลก ไปต่อเป็นเปรตอสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน กว่าจะมาเป็นมนุษย์ก็ยาก มาเป็นมนุษย์ก็บ้าใบ้ ปัญญาอ่อนอีก ตายด้วยโรคร้ายแรง” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 14 ส.ค.46)

“...คุณกินเหล้าไป ฉันทกินกับแกลั้ม ถ้าคุณเมาเดี่ยวฉันพาคุณกลับบ้านได้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 28 ส.ค.46)

“...เลิกเสียเถิดจ๊ะ ยอมชนะเสียเถิด จะได้มีความปิติและภาคภูมิใจ ใช้พลังใจของเราให้เอาชนะมันให้ดี ต้องหัวเราะเยาะพญามาร อย่าให้พญามารหัวเราะเยาะเรานะ...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 14 ส.ค.46)

“...เพราะฉะนั้นนี่จะมีศีล 5 ได้ มันก็ต้องเลิกสิ่งเหล่านี้ให้ได้ วันนี้ลูกทุกคนที่ได้ประกอบพิธีเทเหล้าเผาบุหรี่ จึงเป็นต้นบุญ ต้นแบบที่ดีของโลก ในยามที่โลกขาดแคลนตัวอย่างดีๆ ให้ดู โลกจึงเดินผิดทาง...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ต.ค.46)

4.1.3 ภาวนา (Bavana)

แบบจำลองที่ 4.3 : แสดงรูปแบบ เทคนิคและจุดจูงใจในการนำเสนอเรื่องภาวนา

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับการภาวนา โดยสอนการเจริญสมาธิภาวนา เพื่อการเข้าถึงพระธรรมกาย ตามที่พระเดชพระคุณหลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ (สด จนุทสโร) ได้ค้นพบโดยสอนว่า การทำสมาธิภาวนาทำให้เกิดปัญญา ฉลาดสมาธิ เป็นสิ่งสากลที่ทุกคนทำได้ ไม่ว่าจะเชื้อชาติ ศาสนาใดก็ตาม และสามารถเข้าถึงกันได้ทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา บุคคลใดที่เข้าถึงธรรมแล้วจะพบกับความสุขที่แท้จริงที่แสวงหากันมาตลอดทั้งชีวิต ทำให้โลกเกิดสันติภาพที่แท้จริง

“...เมื่อไม่มีสมาธิก็ไม่มีปัญญา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ต.ค.46)

“...ท่านให้เกี่ยวกับเรื่องทรัพย์ ศิลให้เรื่องสวय ภาวนาเรื่องฉลาด” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ค.47)

“...ดูอย่างพระเดชพระคุณหลวงปู่ของเรานั้นนะ ซึ่งท่านไม่ทราบด้วยซ้ำไปว่าในตัวมีพระธรรมกาย มีแต่ความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่า นั่งคราวนี้ถ้าท่านไม่ได้บรรลุธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้บรรลุ จะไม่ลุกจากที่ ซึ่งมันยากยิ่งกว่าการงมเข็มในมหาสมุทร แต่ว่าท่านก็ประสบความสำเร็จ เมื่อใจท่านหยุดนิ่งถูกส่วน บารมีเก่าของท่านก็ดูดให้เข้าไปถึงพระธรรมกายในตัว หรือเมื่อท่านศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องพระธรรมกายภายใน ท่านก็มาสรุปได้ว่าหยุดนะเป็นตัวสำเร็จ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ต.ค.46)

“...สมาธิเป็นของสากล ที่ทุกคนในโลกทำได้ ไม่ว่าจะเชื่อชาติ ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์ใดก็ตาม หลากวัฒนธรรม ล้วนปฏิบัติได้ทั้งสิ้น ขอให้มียกกายมนุษย์เท่านั้นเอง แล้วยังมีลมหายใจเข้าออกอยู่ สามารถทำได้ซึ่งไม่ได้ยากเย็นอะไรเลย ทำง่าย ๆ สบาย ๆ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ก.ย.47)

“...คำว่า อกาลิโก ไม่จำกัดกาล ถ้าเราทำให้มันถูกหลักวิชา ก็จะต้องเข้าถึงกันได้ อย่างแน่นอนทีเดียว” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 ก.พ.47)

“...พอเข้าไปถึงความสุขที่แท้จริงภายในที่มันไม่มีขอบเขต จะเกิดความรู้สึกความเต็มเปี่ยมของชีวิต ความไม่พร่องของชีวิตเกิดขึ้น และก็เราไม่ต้องการอะไรมากไปกว่านั้นนอกจากความสุขที่ยิ่งใหญ่ภายใน มันก็ง่ายๆ แค่นี้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 7 ต.ค.47)

4.1.3.1 ความสำคัญและอานิสงส์ของการเจริญภาวนา

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญและอานิสงส์ของการเจริญภาวนา โดยสอนว่า การเข้าถึงพระธรรมกายจะทำให้ผู้ปฏิบัติได้พบกับความสุขที่แท้จริง ทำให้พบพระรัตนตรัยภายในอันจะเป็น ที่พึ่ง ที่ระลึกที่แท้จริงให้กับผู้ปฏิบัติ ซึ่งองค์พระธรรมกายที่ทุกคนเข้าถึงได้นั้นจะมีลักษณะมหาบุรุษครบถ้วนทั้ง 32 ประการเหมือนกันทุกประการ ทำให้โลกเกิดสันติสุขที่แท้จริง และเป็นการบรรลุมรรคผลประเสริฐของการเกิดมาเป็นมนุษย์ เมื่อเข้าถึงได้แล้วก็จะเกิดญาณทัสนะ ทำให้ข้ามพ้นวิญญะสงสารไปถึงพระนิพพานได้

โดยลักษณะของการสอนนั้น ผู้ส่งสารหลักได้ใช้การบรรยายโดยกระตุ้น (Motivation Appeals) ให้เห็นถึงความสำคัญและอานิสงส์ของการเจริญภาวนาเป็นหลัก (Reward Appeals) เพื่อให้ผู้รับสารได้ตระหนักรู้ (Contemplation) จนยอมรับ (Preparation action) และนำไปปฏิบัติ (Action) ในที่สุด

“...เราเกิดมาก็เพื่อจะทำพระนิพพานให้แจ้ง ซึ่งจะแจ้งได้ก็ต้องเข้าถึงพระธรรมกายในตัว เพราะพระธรรมกายท่านมีธรรมจักษุและกัณฺหาณทัสนะ ถึงจะทำให้เราได้ข้ามฝั่งวิญญะไปสู่ฝั่งพระนิพพาน ไปทำพระนิพพานให้แจ้งได้ มรรคผลนิพพานอยู่ในตัวจะเข้าถึงได้ก็หยุดกับนิ่งนี้แหละ พระธรรมกายจะเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญทีเดียว ดังนั้นการปฏิบัติธรรมเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกายจึงถูกวัตถุประสงค์ของชีวิต แล้วพระธรรมกายก็เป็นทีชุมนุมของความบริสุทธิ์ ของกุศลธรรม ของความสุขที่แท้จริง ความรู้แจ้งในเรื่องราวความเป็นจริงของชีวิต ความลับทั้งหลายเกี่ยวกับเรื่องชีวิตของเราจะหมดไป” (พระราชภาวนาวินัยสุตฺต, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 11 ก.ย.46)

“...มาสร้างโลกสันติสุขด้วย Meditation อันนี้เป็นสิ่งที่น่าคิดทีเดียวนะจ๊ะ จริงๆ แล้วมันก็ง่ายๆ แค่นี้แหละ มาหยุดใจภายใน ซึ่งเป็นสากลที่ทุกคนทำได้ แล้วสันติสุขที่แท้จริงจะเกิดขึ้น ขยายมาสู่โลกภายนอก กลายเป็นสันติภาพที่มวลมนุษยชาติปรารถนา” (พระราชภาวนาวินัยสุตฺต, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 7 ต.ค.47)

“...ให้พบพระธรรมกายในตัว ซึ่งเป็นพระรัตนตรัยภายใน เป็นที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริง เป็นวัตถุประสงค์ของการเกิดมาเป็นมนุษย์ ในแต่ละภพแต่ละชาติ” (พระราชภาวนาวินัยสุตฺต, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 8 ม.ค.47)

4.1.3.2 วิชาธรรมกายและอานาปาน

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหา เกี่ยวกับวิชาธรรมกายและอานาปาน โดยสอนว่า วิชาธรรมกายเป็นวิชาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สูญหายไปภายหลังพุทธปรินิพพาน 500 ปี และได้ถูกค้นพบขึ้นมาใหม่โดยพระเดชพระคุณหลวงปู่วัดปากน้ำภาษีเจริญ (สด จนฺทสโร) ทำให้ผู้เข้าถึงมีความสุขที่ได้จากความสงบ เป็นความสุขที่แท้จริงที่ทุกชีวิตแสวงหา วิชาธรรมกายเป็นเบื้องหลังของความสุข สมหวังในชีวิต มีอานาปานไม่มีประมาณ อาทิ การรักษาโรค การตัดวิบากกรรม การระลึกชาติ การเดินทางไปนรก/สวรรค์ และนิพพาน เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ได้พบเจออานาปานวิชาธรรมกายมาตั้งแต่สมัยของหลวงปู่วัดปากน้ำมาจนถึงปัจจุบันจำนวนมาก

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลักได้ใช้การบรรยายกระตุ้น (Motivation Appeals) ให้เห็นถึงที่มา ความสำคัญและอานาปานของวิชาธรรมกายเป็นหลัก (Reward Appeals) ซึ่งเป็นเรื่องที่เราจะไม่ได้ยินได้ฟังจากที่อื่น เป็นเรื่องราวในเชิงอภินิหาร คาดไม่ถึง สอดแทรกอยู่เป็นระยะ ทำให้ผู้รับสารเกิดความศรัทธาในวิชาธรรมกาย และอยากศึกษาวิชานี้ จนยอมนำไปปฏิบัติ (Action) ในที่สุด

“...ดูอย่างพระเดชพระคุณหลวงปู่ของเรานั้นนะ ท่านไม่ทราบด้วยซ้ำไปว่าในตัวมีพระธรรมกาย ..บารมีเก่าของท่านก็จุดให้เข้าไปถึงพระธรรมกายในตัว เมื่อท่านศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องพระธรรมกายภายใน ท่านก็มาสรุปได้ว่าหยุดนะเป็นตัวสำเร็จ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ต.ค.46)

“...ถ้าหากเราปรารถนาที่จะสมหวังในชีวิต อยากพบความสุขที่แท้จริง อยากรู้เรื่องราวความจริงของชีวิต อย่างอื่นมันไปพิสูจน์ไม่ได้หรอก จะไปอ่านตำรับตำราหรือจะไปฟังเขา มันเชื่อยาก มันต้องเห็นอย่างเดียว ก็ต้องทำให้มันเห็นด้วยตามหลักวิชานี้ เพราะฉะนั้น ถ้าเราปรารถนาจะเข้าถึงความสุขที่แท้จริง อยากจะรู้ว่าเกิดมาทำไม อะไรคือเป้าหมายของชีวิต แล้วจะไปสู่เป้าหมายชีวิตนั้นได้อย่างไร มันต้องเข้าถึงอย่างเดียว ไม่ถึงไม่ได้ อาตมาปี ทำความเพียรให้กลั่นกล้ำ ยังกิเลสให้เร่าร้อน” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 14 ส.ค.46)

“...แต่พระเดชพระคุณหลวงปู่ของเราไม่ได้พูดอย่างนั้น เราเป็นเด็กต้องรู้จักเล่น ไป หัดดับดาวไป เอาดาวเดือนมาให้เล่นนะ เอ้ออย่างนี้ก็น่าเรียนนี่เอา เรียนวิชาแรกก็เรียนดูๆ กันไป ก่อน ดูดาวไป แล้ววันหลังก็เรียนเรื่องไปนรก ไปสวรรค์ มีวิชาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีกเยอะ นะ นั่นแหละสามเณรสมัยนั้นเขาเรียนกันอย่างนั้นแหละ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ วิทยากร “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 28 ส.ค.46)

“...ปฏิบัติธรรมให้ได้เข้าถึงพระธรรมกายในตัวนะ แล้วจะเป็นคุณุกรรมยกกำลังสอง ของกุศลกรรมนะ จึงจะพ้นวิบากนี้ และหลังจากนั้นก็จะได้เพศบริสุทธิ์ แล้วก็จะตัดวิบากไปเลย...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ วิทยากร “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ก.ย.47)

“...คุณยายทองสุข คุณยายจันทร์ท่านก็กำลังทำวิชาธรรมกายอยู่ที่ดุสิตบุรี วงบุญ พิเศษ ท่านสอดญาณลงมาคุมตลอดเลย ไม่ให้ไปไหน นอกจากไปดุสิตบุรีอย่างเดียว เพื่อไม่ให้ พญามารสอดแทรกแว็บ ให้ไปคิดเรื่องโน้น เรื่องนี้ เดี่ยวมันวูบไป ประกอบวิชาธรรมกาย คุณบุญ วิเศษ คุมป่าแข่งไว้...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ วิทยากร “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 ม.ค.47)

4.1.3.3 วิธีปฏิบัติเพื่อการเข้าถึงวิชาธรรมกาย

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติเพื่อ การเข้าถึงวิชาธรรมกายโดยสอนว่า ให้ผู้ปฏิบัติวางใจเบาๆ สบายๆ ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ 7 เหนือสะดือ 2 นิ้วมือ พร้อมทั้งภาวนา สัมมา อะระหัง ไปด้วย โดยทำไปพร้อมกับสติ สบาย และ ความสม่ำเสมอ เมื่อใจหยุดถูกส่วนก็จะเข้าถึงพระธรรมกายได้ โดยพระเดชพระคุณหลวงปู่วัด ปากน้ำได้สรุปหลักในการเข้าถึงไว้ว่า หยุดเป็นตัวสำเร็จ

ลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้การอธิบายถึงวิธีการปฏิบัติโดยละเอียด และตอกย้ำซ้ำทวน (Review) อยู่เสมอ โดยได้บอกถึงเทคนิควิธีการต่างๆ หากพบเจออุปสรรคใน ระหว่างปฏิบัติธรรม อาทิ หากในระหว่างปฏิบัติมีความฟุ้งซ่าน ให้มองผ่านไปเฉยๆ หรือถ้าตัว หนักๆ ก็ให้ล้มตาขึ้นแล้วค่อยทำต่อไปภายหลัง พร้อมทั้งให้กำลังใจในการปฏิบัติ (Emotional Appeals) เพื่อให้ผู้รับสารได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติให้ถ่องแท้มากที่สุด และมีกำลังใจที่จะประพฤติ ปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ นอกจากนี้ ยังได้ใช้เพลง (Music Video) มาเป็นสื่อกลางในสอนวิธีปฏิบัติ ธรรมเป็นระยะอีกด้วย

“...เกิดมาชาตินี้ก็มีการ ได้พบพระในตัว ตายวันไหนก็มีความพร้อมเสมอ ถ้าหากว่า ยังไม่เห็นพระในตัวละก็อย่าเพิ่งตายนะ พยายามหายใจเข้าไว้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 8 ม.ค.47)

“...ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเห็นพระในตัวได้ ถ้าให้โอกาสกับตัวเอง ฝึกใจให้หยุด ให้นิ่งๆ ที่ ศูนย์กลางกายฐานที่ 7 ให้โอกาสทุกๆ วันนะ เราก็จะเข้าถึงได้อย่างแน่นอนเพราะว่าพระท่านมีอยู่แล้วในตัว ศูนย์กลางกายของเราก็มี ใจเราก็เป็นธาตุสำเร็จ วิธีการก็ด้วยหยุดกับนิ่ง หยุดใจ ใครหยุดใจได้ตอนไหน ก็เข้าถึงตอนนั้นแหละ เป็นอภาลิโก ไม่จำกัดกาลเวลา เห็นวันไหนมันก็ดี วันนั้น และมีสิทธิ์เห็นได้ทั้งวันและก็ทุกวัน ใครที่ยังท้อใจอยู่ก็ต้อง เลิกท้อนะจะ

วันนี้เรายังมีตอยู่ แต่พຸ່ງนี้ไม่แน มันขึ้นอยู่ก็บอกว่าเราขยันหรือขี้เกียจ ถ้าขยันแล้วก็ ทำถูกหลักวิชาถูกวิธีแล้วละก็ ต้องเห็นกันอย่างแน่นอน เพราะสิ่งเหล่านี้ก็มีอยู่ในตัวของเราแล้ว ไม่ได้อยู่นอกตัวเลย องค์พระในตัว พระรัตนตรัยในตัว แม้แต่มรรคผลนิพพานก็อยู่ในตัวทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นต้องน้อมใจเข้ามาไว้ในตัวนั้นแหละ จึงจะเข้าถึงสิ่งที่มีอยู่แล้วในตัวของเราได้ อย่าสนใจไปข้างนอก ส่งไปข้างนอกมันก็ไม่เจอ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก รายการ “โรงเรียน อนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 24 ก.ค.46)

4.1.3.5 ผลการปฏิบัติธรรม

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับผลการปฏิบัติ ธรรมโดยสอนว่า ผู้ที่เข้าถึงพระธรรมกายจะได้พบกับความสุขอันไม่มีประมาณ ที่ไม่มีอะไรยิ่งไป กว่า โดยมีตัวอย่างของบุคคลที่ได้ส่งผลการปฏิบัติธรรมมาให้ผู้ส่งสารหลักได้อ่านในรายการเป็น จำนวนมาก

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลักได้ใช้วิธีบรรยายผลที่จะเกิดจากการเข้าถึง ธรรม (Reward Appeals) และการอ่านผลการปฏิบัติที่มีผู้รับสารบางคนได้เขียนเล่ามา โดยได้ บอกถึงเทคนิควิธีการต่างๆ ที่ใช้รวมถึงอุปสรรคที่เคยพบเจอ พร้อมทั้งกระตุ้น (Motivation Appeals) ให้ผู้รับสารอยากที่จะปฏิบัติเพื่อเข้าถึงความสุขนั้น และทุกคนสามารถเข้าถึงได้หากทำ อย่างเอาจริงเอาจัง โดยดูจากตัวอย่างบุคคลร่วมสมัยทำให้เกิดเป็นกำลังใจในการปฏิบัติให้แก่ผู้รับ สารคนอื่น ๆ ต่อไป นอกจากนี้ ยังได้ใช้เพลง (Music Video) มาเป็นสื่อกลางในการบอกเล่าถึงผล การปฏิบัติธรรมอีกด้วย

“...นี่คือคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นตฺถิ สนฺตติ ปรี สุขํ สุขอื่นนอกจากหยุดจากนิ่ง ไม่มี เป็นความสุขที่เป็นอิสระกว้างขวาง ชีวิตเราจะเปลี่ยนแปลงไปเลย มีความเบิกบานอย่างฉับพลันทีเดียวแหละ พอหยุดปั๊บแล้วก็กระซอกความสุขมาเลย เขาเรียกว่า สุขแบบเฉียบพลัน สุขแบบกะทันหัน อุกละหุกทันที่ที่เข้าถึง” (พระราชภาวนาวิสุงฺทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 ธ.ค.46)

“...พอเข้าไปถึงความสุขที่แท้จริงภายในที่มันไม่มีขอบเขต จะเกิดความรู้สึกความเต็มเปี่ยมของชีวิต ความไม่พร่องของชีวิตเกิดขึ้น และก็ไม่ต้องการอะไรมากไปกว่านั้นนอกจากความสุขที่ยิ่งใหญ่ภายใน แค่นั้นแหละเดี๋ยวมันก็เกิดขึ้น มันก็ง่าย ๆ แค่นี้ แต่ก็แปลกของง่าย ๆ นี้ กลับทำให้มันยาก นี่มันเป็นอย่างนี้นะ” (พระราชภาวนาวิสุงฺทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 7 ต.ค.47)

“...ไปศึกษาไปค้นคว้าซะเพราะเรายังมีกายและใจ และอุปกรณ์ที่จะศึกษาอยู่ในตัวของเรา อุปกรณ์ คือ พระรัตนตรัยในตัวนั่นแหละ พระในตัว การเข้าถึง ใจก็มีแล้ว ศูนย์กลางกายก็มีแล้ว รู้ที่ตั้งอยู่ตรงไหน วิธีการเรารู้อยู่แล้ว หลังจากนั้นก็ลุยกันสะบัดหุ่นแหวกกันไปเลย ทำกันให้มันเต็มที่ ไปศึกษาไปเรียนรู้ให้ดี” (พระราชภาวนาวิสุงฺทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 8 ม.ค.47)

“...เวลานั่งสมาธิไม่อยากจะถอนจิตออกจากนี้ อยากรู้ตรงนี้ และอยากให้เห็นทุกคนสัมผัสตรงนี้ สิ่งที่ได้รับกับตัวเองคือ รู้วิธีแก้ปัญหาให้กับตัวเอง เมื่อใจใสจะทำให้รู้ว่า ปัญหาอยู่ที่ตรงไหน นี่ถ้าใจใสจะเห็นชัด จึงแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ลดอาการหงุดหงิด ให้อภัยกับทุกคนเหมือนตัวเองอยู่เหนือความรู้สึกของคนทั่วไป เหมือนกับเขาโกรธเรา เราก็เฉยได้ ไม้รับรู้ ไม่สนใจอารมณ์เหล่านั้น” (พระราชภาวนาวิสุงฺทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 ก.ย.46)

ผลการศึกษาปฏิบัติธรรมเด็กหญิงกฤษณา ภาควิจิตร อำเภอกัญชีเยว จังหวัดชัยภูมิ

“...หนูนั่งหลับตาไปเรื่อย ๆ ใจตอนนั้นเฉย ๆ ไม่ได้คิดนึกอะไร นึกน้อยใจทำตามหลวงพ่อสอน สักพักหนึ่งก็มีดวงแก้วใสสว่างดวงเล็กๆ ผุดขึ้นมาสว่างมากๆ หนูตกใจ ดวงแก้วก็หายไป หนูตกใจก็นั่งหลับตาใหม่อีก สักพักหนึ่งดวงแก้วก็ผุดขึ้นมาจากท้องหนูอีก คราวนี้ดวงแก้วใส

สว่างกว่าเดิม พร้อมกับมีองค์พระแก้วใสเกตุดอกบัวตูม ผุดขึ้นมากลางดวงแก้ว หนูรู้สึกสบายมาก ตัวเบา และก็มีความสุขมากค่ะ

เมื่อหนูได้กลับมาที่บ้านแล้ว หนูก็ยังนั่งสมาธิต่อเนื่องทุกวัน ยิ่งนั่งองค์พระท่านยิ่ง ผุดขึ้นมาเป็นสาย เป็นองค์พระแก้วใสสว่างสวยงามมากๆ ตอนแรกผุดขึ้นมาเป็นองค์ๆ พอหนู นั่งต่อไปเรื่อยๆ ก็เห็นองค์พระผุดเป็นสายตลอดเวลา หนูมีความสุขมาก เป็นความสุขที่เทียบกับ สิ่งอื่นไม่ได้เลยคะ

ตอนหนูเรียนอยู่ชั้น ป.4 อายุ 10 ขวบ หนูนั่งได้นานขึ้นบางช่วงเป็นชั่วโมง ก็ยิ่งทำ ให้องค์พระท่านผุดขึ้นมาเป็นชุดๆ ชุดละหลายๆ องค์ นับไม่ถ้วนเลยคะ องค์พระท่านสวยงามมาก บางทีก็เห็นดวงแก้วผุดขึ้นมาทีละ 6 ดวง และก็เห็นตัวเองนั่งอยู่ในดวงแก้ว และดวงแก้วก็ผุด ขึ้นมาอีก 6 ดวง เปลี่ยนไปเรื่อยๆ ทำให้ตัวหนูนี้ใสขึ้นๆ และหนูก็มีความสุข สุขจนพูดไม่ออกบอก ไม่ถูก บรรยายไม่ได้เลยคะ รู้แต่ว่าหนูมีความสุขมากเหลือเกิน

หนูดูองค์พระไปเรื่อยๆ เห็นกายต่างๆ ขึ้นมา หนูรู้ว่ามันทั้งหมด 18 กาย วันไหนถ้าหนู นั่งนานๆ ก็จะได้เห็นครบทั้ง 18 กาย ไม่ได้นับแต่ว่าเป็นความรู้สึก ที่หนูรู้ได้ขึ้นมาในใจ ตอบตัวเองใน ใจ กายสุดท้ายก็จะเป็นองค์พระที่ใหญ่ และก็ใสสว่างกว่าเดิม” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ก.ย.47)

ผลการปฏิบัติธรรมคุณพานสภหทัย วัดภาวนาส่องกง

“...เริ่มนั่งสมาธิทำใจนิ่งๆ สบายๆ สักครูจุดเล็กๆ ก็เกิดขึ้นที่กลางท้อง จุดเล็กนั้นใส ใส ดูแล้วสบายตา อารมณ์ดี อารมณ์เดียว ไม่รู้จะบรรยายออกมาอย่างไร เป็นความสุขเล็กๆ อยู่ ช่างในที่อยากจะบอกให้ทุกๆ คนในโลกได้ทราบ แต่บอกไม่ถูก ได้แต่ดูอย่างเดียว เมื่อลุกตื่นจาก นิทรา ถ้ายังไม่ได้ล้มตานั้น จุดเล็กก็ปรากฏให้เห็น เป็นอย่างนี้ทุกวันเลย ก็ทำไปเรื่อยโดยไม่คิด อะไร เดือนกรกฎาคม มีความแตกต่างจากที่เคยนั่ง คือ มีความสว่างมากขึ้น จากจุดเล็กๆ ขยาย ออกเป็นช่วงๆ เป็นระยะๆ เห็นแสงสีเขียวบ้าง สีขาวบ้าง

เดือนสิงหาคม จากจุดเล็กก็เปลี่ยนเป็นดวงกลมแก้วใสมีขนาดเท่าฟองไข่แดง และ เห็นมีพระแก้วใสออกไปข้างๆ ตัว ตั้งแต่นั้นไปก็มีความสุขที่ดียิ่งขึ้นตลอด ตอนเช้ามีเวลาตื่น ยังไม่ ลืมตาก็เห็นดวงกลมแก้วใส

ช่วงวันที่ 23 - 28 สิงหาคม มาขอถือศีลอุโบสถที่วัดภาวนาฮ่องกง ตอนเช้าก็มานั่งสมาธิ มีอยู่ครั้งหนึ่งใจกำลังสบาย ก็เห็นองค์พระแก้วใสสว่างองค์ใหญ่ หันหน้าออกไปทางเดียวกับตัว มีเกตุดอกบัวตูม สวยงามมาก

วันที่ 27 สิงหาคม ดวงที่เห็นก็ใหญ่มากขึ้นใสมากขึ้น อยากรมองอยู่อย่างนั้น ไม่อยากให้หายไปไหน

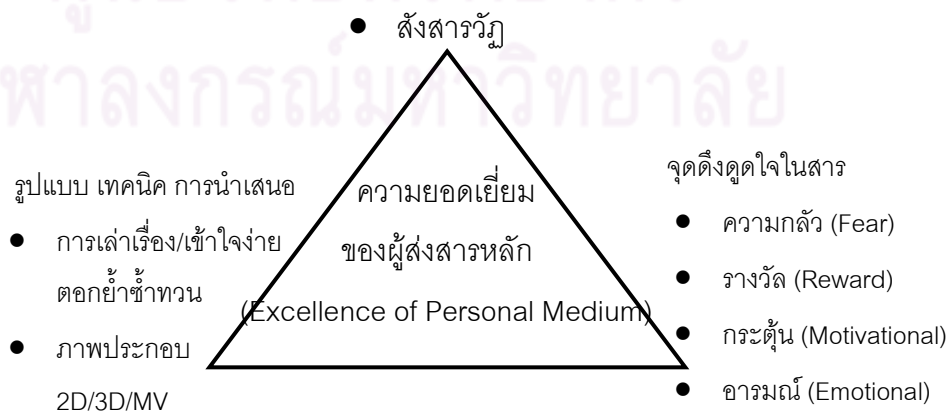
วันที่ 2 กันยายน เวลาตื่นนอนมา คราวนี้เห็นเป็นองค์พระเลย ใสสว่างมากเลย ทั้งๆ ยังไม่ลืมตา

วันที่ 6 กันยายน เวลาตื่นขึ้นมาเห็นองค์พระธรรมกาย เห็นจากจุดเล็กๆ ขยายออกเป็นดวงหกดวง และไปเห็นจุดเล็กๆ ขององค์พระอีก...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ก.ย.47)

ผลการปฏิบัติธรรมสามเณรณรงศักดิ์ จโรจร

“...ลูกเณรก็มองดูดวงแก้วที่เฉยๆ ด้วยใจที่สบายๆ ใจเย็นๆ เป็นผู้ดูที่ดีตามหลักวิชาที่หลวงพ่อได้เมตตาพร่ำสอน ไม่ได้เป็นผู้กำกับ สักพักองค์พระก็ผุดขึ้นมา องค์พระใสมากครับ สวยงามมาก ลูกเณรมีความสุขกับการปฏิบัติธรรมมากเลย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ค.47)

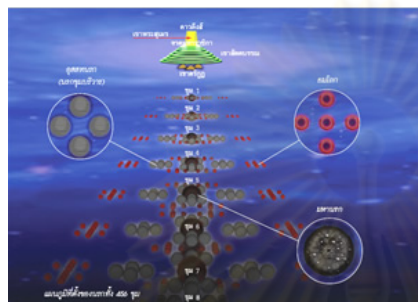
4.1.4 สังสารวัฏ (Samsara)

แบบจำลองที่ 4.4 : แสดงรูปแบบ เทคนิคและจุดมุ่งในนำเสนอเรื่องสังสารวัฏ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับสังสารวัฏ โดยสอนว่า สังสารวัฏนี้ยาวไกลและมีภัยมาก ไม่รู้ว่าเริ่มเมื่อไหร่และจะไปสิ้นสุดที่ตรงไหนโดย ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ก็ต้องสร้างบารมีกันยาวนานกว่าจะมาเป็นพระพุทธเจ้า สังสารวัฏนี้มีภพภูมิรองรับทั้งสิ้น 31 ภูมิ แบ่งเป็นอรุปรพพรหม 4 ชั้น พรหม 16 ชั้น สวรรค์ 6 ชั้น มนุษย์ นรก เปรต อสุรกาย และสัตว์เดรัจฉาน

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลักได้ใช้วิธีบรรยายและมีภาพประกอบเป็นหลัก

ภาพที่ 4.2 : แสดงภาพจำลองภพสาม

“...ต้องรู้จักภพทั้ง 3 ภพโลกันตร์นะ ต้องรู้จัก กามภพ รูปภพ อรูปภพ 31 ภูมิ ซึ่งแบ่งคดีออกเป็น 2 คือ สุกคิกับทุกคิ ทุกคิก็มีอบายภูมิ 4 มี สัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย สัตว์นรก สุกคิภูมิก็ มนุษย์ สวรรค์ 6 ชั้น พรหม 16 ชั้น อรูปพรหม 4 ชั้น แล้วก็ต้องรู้ว่า เราจะไปอยู่ในแต่ละชั้นได้อย่างไร ทำบาปอกุศลก็ไปอบาย ทำบุญกุศลก็ไปสุคติ ถ้าบุญในระดับของกามาจรรีไปเกิดบนสวรรค์ 6 ชั้น

ถ้าหากว่าบุญในระดับรูปฌานสมาบัติก็ไปเกิดในพรหม 16 ชั้น ต้องรู้จักทุกชั้นเลย ปฐมฌาน ทุตติฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ไปเกิดเป็นพรหมอะไรก็ต้องรู้ และยังมีพรหมพิเศษอีก เขาเรียกว่า อสังขญัสัตตานะ บางทีก็เรียกว่าพรหมรูปพิภ มีหลากหลายอาการทีเดียว พรหมปัญจสุทธาวาสอยู่ได้เฉพาะพระอริยบุคคล ชั้นพระอนาคามี ถ้าอรุปรสมาบัติก็ไปอรุปรพรหม อรูปภพ ทั้ง 4

นรกมีทั้งหมด 456 ชุม ชุมใหญ่ ชุมย่อย มียมโลกอีก” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 มี.ค.46)

“...เพราะความผิดพลาดเป็นอันตราย เนื่องจากมีอบาย ทุกคิ วินิบาต นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน รองรับอยู่ เราจึงจำเป็นจะต้องศึกษาเอาไว้ เพื่อการดำเนินชีวิตจะได้ถูกต้อง ถูกวัตถุประสงค์ของการมาเกิดเป็นมนุษย์กันนะจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ธ.ค.47)

“...แม้แต่พระองค์เองก็ยืนยันว่า เวียนว่ายตายเกิดมาตั้งนับภพนับชาติไม่ถ้วน ก่อนที่จะมาตั้งความปรารถนาเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้ง 20 อสงไขยแสนมหากัป ของ ปัญญาธิพุทธเจ้า ศรัทธาธิกะก็ 40 อสงไขยแสนมหากัป พระวิริยาธิพุทธเจ้าก็ 80 อสงไขยแสนมหากัป การเวียนว่ายตายเกิดมันมีอยู่ตลอดทุกอนุนิยามที่เลย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 28 ส.ค.46)

4.1.4.1 วัตถุประสงค์ของการมาเกิดและเป้าหมายชีวิต

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการมาเกิดและเป้าหมายชีวิต โดยสอนว่า คนเราเกิดมาเพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง แสวงบุญ และสร้างบารมี โดยการหมั่นทำทาน รักษาศีล และเจริญสมาธิภาวนาให้เข้าถึงพระธรรมกายภายในตัว เพื่อเป้าหมายหลังจากละโลกไปแล้วจะได้มีที่พักระหว่างทางคือสุคติโลกสวรรค์ (ดุสิตบุรี สวรรค์ชั้นที่ 4) เมื่อสั่งสมบุญบารมีเต็มเปี่ยมจะได้เข้าพระนิพพานหรือการไปถึงที่สุดแห่งธรรม ซึ่งหมายถึงการไปดับที่ต้นแหล่งที่เป็นโรงงานผลิตกิเลสให้ดับไป ทำให้ทุกชีวิตสามารถเข้าถึงฝั่งพระนิพพานได้ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดในชีวิต ทั้งนี้การเข้าถึงพระธรรมกายจะทำให้มนุษย์เกิดสันติสุขที่แท้จริง

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้วิธีบรรยาย วัตถุประสงค์ของการมาเกิดและเป้าหมายชีวิต พร้อมทั้งกระตุ้น (Motivation Appeals) ให้ผู้รับสารอยากที่จะปฏิบัติธรรมเพื่อเข้าถึงพระธรรมกายภายในตัวอีกด้วย นอกจากนี้ยังใช้วิธีการถามตอบก่อนเริ่มรายการในทุกๆ วันเพื่อเป็นการตอกย้ำซ้ำทวน (Review) ให้แก่ผู้รับสารเก่าและเพื่อให้ผู้รับสารคนใหม่ได้ศึกษาไปพร้อมๆ กัน

“...เราเกิดมาสร้างบารมีนะจ๊ะ มาทำพระนิพพานให้แจ้ง นี่คือวัตถุประสงค์หลักของการเกิดมาเป็นมนุษย์” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 พ.ย.46)

“...ตั้งใจมาปฏิบัติธรรมะ ให้พบพระธรรมกายที่ตัว ซึ่งเป็นพระรัตนตรัยภายใน เป็นที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริง เป็นวัตถุประสงค์ของการเกิดมาเป็นมนุษย์ ในแต่ละภพแต่ละชาติ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 8 ม.ค.47)

“...บรรลุลิขิตในที่นี้ก็คือ บรรลุลิขิตกายที่อยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะมีความเชื่อ ศาสนาหรือเผ่าพันธุ์ใดก็ตาม จะรู้หรือไม่รู้ จะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ตาม เอหิภัสสิโก มาลองทำดู ทำพิสูจน์ พรรษาแห่งการเห็นพระ หมายถึง พระรัตนตรัยในตัว หรือพระธรรมกายในตัว ซึ่งทุกคนสามารถเห็นได้ ถ้าเราปรารถนาจะเข้าถึงความสุขที่แท้จริง อยากจะรู้ว่าเกิดมาทำไม อะไรคือเป้าหมายของชีวิต แล้วจะไปสู่เป้าหมายชีวิตนั้นได้อย่างไร มันต้องเข้าถึงอย่างเดียว ไม่ถึงไม่ได้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 14 ส.ค.46)

“...บรรลุลิขิตกาย คือพระรัตนตรัยในตัว เป็นกายตรัสรู้ธรรม เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ประกอบไปด้วยลักษณะมหาบุรุษครบถ้วนทุกประการ เหมือนเป็นพิมพ์เดียวกันเลย เป็นสิ่งเดียวที่มีอยู่ในโลกนี้ นี้ที่เหมือนกัน เป็นความเหมือนกัน ผู้ที่เข้าถึงธรรมกาย ที่เป็นพระอรหันต์ มาจากต่างวรรณะ ต่างตระกูล แต่เมื่อเข้าถึงพระธรรมกายคือความเหมือน พอกิเลสอาสวะซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของความคิดเห็นต่างต่างมันหมดไปแล้วสันติสุขก็จะเกิดขึ้นแก่โลกอย่างแท้จริง” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 28 ส.ค.46)

“...แม้แต่มรรคผลนิพพานก็อยู่ในตัวทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นต้องน้อมใจเข้ามาไว้ในตัวนั้นแหละ จึงจะเข้าถึงสิ่งที่มีอยู่แล้วในตัวของเราได้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 24 ก.ค.46)

“...เราเกิดมาทำไมจะ (ทำพระนิพพานให้แจ้ง แสวงบุญ สร้างบารมีครับ) พระนิพพานอยู่ที่ไหนจะ (อยู่ภายในตัวของเราครับ) เริ่มต้นที่ (ศูนย์กลางกายฐานที่ 7 เหนือสะดือสองนิ้วมือ) รับผิดชอบวิธีการ (ทำใจหยุดนิ่งเฉย ๆ ครับ) ใครบ้างที่ทำไม่ได้จะ (คนตาย คนบ้า คนที่ไม่ได้ทำครับ) คนดี ๆ อย่างพวกเรานี้ทำกันได้เลยไหมจะ (ทำได้ครับ) ถ้า (ได้ทำ) ทำไม่ได้เพราะ (ไม่ได้ทำครับ) จะ ก็ต้องตอกย้ำซ้ำเติม ให้คล่องปาก ให้ชื่นใจ ให้เข้าใจ แล้วก็ต้องรีบทำกันให้ได้อย่างด่วนจี๋เลย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ธ.ค.47)

“...เป้าหมายของการมาเกิดเป็นมนุษย์ในแต่ละชาติคือ ทำพระนิพพานให้แจ้ง และสร้างบารมี อย่าลืมนะจะเตือนตอกย้ำซ้ำเติมอย่างนี้ไปทุกวัน เพราะว่ามีสมาธิใหม่มาเรื่อย ๆ เลย สมาธิเก่าก็จะได้นั่นเข้าไปเรื่อย ๆ ถ้าเราเข้าใจตรงนี้ถูกแล้ว ในการดำเนินชีวิตมันก็ไม่ผิดพลาด เราจะดำเนินชีวิตได้ถูกต้องแล้วก็มีมีความสุข สนุกกับการดำเนินชีวิต ที่แสวงหาพระนิพพาน แสวงหาบุญกุศล สิ่งสมกุศลธรรมจะมีความรู้สึกสนุก มีความสุขสนุกสนานเพราะทำแล้วมันมี

เป้าหมาย มีเป้าหมายที่ชัดเจนทีเดียว จะทำให้เราไม่ซีเกียจง่ายนะจ๊ะ เพราะเรามีชีวิตอยู่ในโลกนี้จำกัด” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 24 ก.ค.46)

“...วันเวลาที่มันผ่านไป กับความเสื่อมของร่างกาย กับทรัพย์สินที่เราถืออยู่ มันต้องเปลี่ยนแปลงมาเป็นบุญบารมีของเราให้มันมากๆ เพราะมโนปณิธานของเราจะไปอยู่ที่สุดแห่งธรรม” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 พ.ค.47)

4.1.4.2 ภัยในสังสารวัฏ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่าผู้ส่งสารหลัก ได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับภัยในสังสารวัฏ โดยสอนว่า การเดินทางในสังสารวัฏอันยาวไกลนี้ หากผู้เดินทางไม่ทราบถึงวิธีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง เช่น ไม่ได้ทำทาน ไม่รักษาศีล ไม่เจริญภาวนา ก็จะทำให้ชีวิตลำบากขัดสน อาจถึงขั้นต้องไปชดใช้กรรมในทุกภุมิ ที่มีความทุกข์ทรมานเป็นระยะเวลานาน ในขณะที่เดียวกันก็ได้สอนวิธีปฏิบัติตัวในการเดินทางว่าต้องดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท โดยหมั่นทำทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้วิธีบรรยาย ให้ผู้รับสารเห็นภัยในสังสารวัฏ (Fear Appeals) พร้อมทั้งกระตุ้น (Motivation Appeals) ให้ผู้รับสารอยากที่จะทำทาน รักษาศีล และปฏิบัติธรรมเพื่อเข้าถึงพระธรรมกายภายในตัวอีกด้วย เพื่อที่จะได้ท่องเที่ยวอยู่ใน 2 ภพภูมิคือ สวรรค์และมนุษย์โลกเท่านั้น (Reward Appeals) นอกจากนี้ยังใช้วิธีการถามตอบ (Question & Answer) ก่อนเริ่มรายการในทุกๆ วันเพื่อเป็นการตอกย้ำซ้ำทวน (Review) ให้แก่ผู้รับสารเก่าและเพื่อให้ผู้รับสารคนใหม่ได้ศึกษาไปพร้อมๆ กัน

“...หลวงพ่อก็เชื่อในการตรัสรู้ธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ท่านพูดถึงเรื่องราวในสังสารวัฏและชีวิต การเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ ซึ่งไม่ปรากฏเบื้องต้น ท่ามกลางและเบื้องปลาย รู้ว่าชีวิตนี้มีทุกข์และก็รู้วิธีที่จะขจัดต้นเหตุแห่งความทุกข์ ไม่มาเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏนี้ได้...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 2 เม.ย.46)

“...เพราะความผิดพลาดเป็นอันตราย เนื่องจากมือบ้าย ทูคติ วินิบาต นรก เปรด อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน รongรับอยู่ เราจึงจำเป็นจะต้องศึกษาเอาไว้ เพื่อการดำเนินชีวิตจะได้

ถูกต้อง ถูกวัตถุประสงค์ของการมาเกิดเป็นมนุษย์กันนะจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ธ.ค.47)

“...กรรมเก่ามันก็ต้องใช้กันอยู่แหละ แต่กรรมใหม่ต้องทำกรรมให้ดีแล้วกัน อย่าไปทำ กรรมไม่ดีเกิดขึ้น มาทำพระนิพพานให้แจ้งนะจ๊ะ ที่จำเป็นจะต้องทำให้แจ้งก็เพราะว่าวิภังขณี่ มันมีภัยเยอะ ภัยในอบาย ซึ่งเป็นสิ่งที่เรามักจะลืมกันไปว่าเคยเจอกันมาแล้วนี่ ภาพที่ผ่านๆ มานะ ภัยในสังสารวัฏ ภัยในชีวิตประจำวันนี่นะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 พ.ย.46)

“...ถ้าจะอยู่ในวิภังขณี่ต้องมีความรอบรู้พอสมควร ควรจะท่องเทียวแค่ 2 ภูมิ คือ มนุษย์กับเทวโลก สิ่งที่เป็นบาปอกุศลที่เขาเซ็ดโปรแกรมเอาไว้ว่าต้องฆ่า ต้องลักทรัพย์ ต้อง ประพฤติผิดในกาม พุดบด หรือ ต้องดื่มสุราเมรัย ต้องเล่นการพนันอะไรอย่างนี้เป็นต้น ที่เขาเซ็ด เอาไว้เนี่ย บังคับให้ทำ ทำแล้วมีวิบาก เมื่อเรารู้แล้ว จากคำสอนของท่านผู้รู้ เราก็ไม่ทำซะ ทำแต่ บุญกุศลให้ทาน รักษาศีลเจริญภาวนา ทำศีล สมาธิ ปัญญาให้เกิดขึ้น หรือทำให้มันยิ่งกว่านั้น เป็นอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา เป็นต้น เราก็จะอยู่ในวิภังขณี่ได้อย่างสบาย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 24 ก.ค.46)

4.1.4.3 ตัวอย่างชีวิตในสังสารวัฏ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่าผู้ส่งสารหลัก ได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับตัวอย่างชีวิต ในสังสารวัฏ โดยยกตัวอย่าง ชีวิตผู้คนโดยการอ่าน Case Study ที่สอบถามเข้ามาในรายการ โดย ได้กล่าวถึงความยากลำบากของการได้เกิดมาเป็นมนุษย์ และสอนไม่ให้ประมาทในการดำเนินชีวิต

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้วิธีที่หลากหลายทั้งการบรรยาย การตอบคำถาม การใช้เพลง (Music Video) และการใช้ภาพประกอบ (Illustration) โดยกระตุ้น (Motivation Appeals) ให้ผู้รับสารได้คิดถึงวิถีการดำเนินชีวิตบนโลกซึ่งมีเวลาอยู่อย่างจำกัด ว่า ควรใช้เวลาไปกับสิ่งใด

“...กายละเอียดนั้นน่าจะมาเกิดได้นะ มันยากมากๆ ไม่ว่าจะมาจากภูมิของสุคติก็ ดี หรือภูมิของทุคติก็ดี เพราะกว่าจะมาเกิดได้นี้ ต้องผ่านขั้นตอนตั้งเยอะแยะ เป็นสัตว์นรก เป็น เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน แล้วจึงมาเป็นมนุษย์ แต่ละภูมียาวเหลือเกิน 6,000 ล้านๆ ปี หรือ

เป็นกัป เป็นมหากัป ในอบายจะนานกว่า ในสุคติภพ เพราะฉะนั้นเมื่อเกิดมาแล้วต้องใช้เวลาให้มันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างบารมี” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 24 ก.ค.46)

“...อย่างที่เคยเล่าให้ฟัง จากลูกไก่ ไปฟังธรรม แล้วก็ไปเป็นเจ้าของอีกชาติหนึ่ง เป็นเจ้าของแล้วก็ไปเห็นหนอนในสวน ใจก็เลยหลุดจากนิวรรณ์ ได้ถึงปฐมฌาน เพราะเกิดกรรมสังเวทเกี่ยวกับเรื่องสรรพสัตว์ทั้งหลาย ตายแล้วไปเป็นพรหม จากพรหมลงมาเกิดเป็นหมู ชีวิตมันก็เป็นอย่างนี้แหละ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 พ.ย.46)

“...พญามราชพิพากษาให้ไปเป็นกุมภภัณฑ์ เป็นเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อย ติดตามเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่กว่า ไปรับตัวผู้ตายที่จะต้องมายมโลก ที่ต้องทำหน้าที่นี้เพราะ ตอนเป็นมนุษย์เชื่อว่าตายแล้วสูญ ไม่มีนรก สวรรค์ แต่ก็ทำความดีในระดับที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณกุศล มาทำหน้าที่นี้ จะได้เชื่อว่าทำดี ได้ไปสวรรค์ ทำชั่วต้องไปนรกจ่ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 14 ส.ค.46)

4.1.4.4 ปรโลก

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่าผู้ส่งสารหลัก ได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับปรโลก โดยสอนว่าปรโลกคือ สถานที่หม่นเวียนให้กับสรรพสัตว์ทั้งหลาย ที่ประกอบกุศลกรรมและอกุศลกรรมได้ วนเวียนไปมา เสวยสุขบ้าง ทุกข์บ้าง ตามแต่อกุศลและกุศลที่ได้สั่งสมไว้เมื่อครั้งเป็นมนุษย์ หรือเรียกง่าย ๆ ว่าเป็น ชีวิตหลังความตาย แบ่งได้เป็น 2 ภพภูมิใหญ่ คือ 1. สุคติภูมิ 2. ทุกคติภูมิ ส่วนผู้ที่หมดกิเลสแล้ว ก็จะเข้าพระนิพพาน ซึ่งการจะเดินทางไปไหนขึ้นอยู่กับคตินิมิตก่อนตายว่าใจเศร้าหมองหรือผ่องใส หากใจเศร้าหมองต้องไปอบาย หากใจใสจะได้ไปสวรรค์ โดยผู้คนส่วนมากที่ละโลกมักจะไปอบาย มีปริมาณเทียบได้กับฝุ่นบนพื้นโลก แต่จำนวนผู้ที่จะได้ไปสุคติโลกสวรรค์มีปริมาณน้อยกว่ามาก เทียบได้กับฝุ่นในเล็บมือ เมื่อเทียบปริมาณฝุ่นในจักรวาล ทั้งนี้เป็นเพราะคนส่วนใหญ่ไม่สามารถสอนตัวเองได้ว่าต้องปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะปลอดภัยในวัฏฏสงสาร

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้วิธีที่หลากหลายทั้งการบรรยาย และการใช้ภาพประกอบ (Illustration) โดยกระตุ้น (Motivation Appeals) ให้ผู้รับสารได้คิดถึงวิถีการดำเนินชีวิตบนโลกว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะได้ท่องเที่ยวอยู่ในสุคติภูมิ

“...แล้วสรรพสัตว์นี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านตรัสเอาไว้ ไปอบายเท่ากับปริมาณฝุ่นในผืนปฐพี แต่ไปสุคติโลกสวรรค์แค่ฝุ่นในเล็บมือ การที่จะไปสู่ปรโลกมีหลักวิชา ถ้าใจใสมีภาพกรรมนิมิตที่ดูแล้วเบิกบานปีติ สดชื่น คตินิมิตก็สว่างไสวไปสุคติโลกสวรรค์ ถ้าใจหมองเศร้าหมองเห็นภาพไม่ดีที่ตัวทำเอาไว้ คตินิมิตมืดดำก็ไปอบาย” (พระราชภาวนาวิสุงที, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 8 ม.ค.47)

“...กับหนึ่ง ก็หมายถึงโลกเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็เสื่อมไป ซึ่งมีทั้งหมด 256 อันตรกัป โลกเสื่อมด้วยไฟบรรลัยกัลป์ น้ำบรรลัยกัลป์ ลมบรรลัยกัลป์ เป็นต้น แล้วก็ตั้งใหม่ ถือว่าเป็น 1 กัป การท่องเที่ยวอยู่ใน 2 ภูมินั้นไม่ใช่ง่าย ยาก ส่วนมากมักจะพลาดไปอบาย ไม่มีบุญคุ้มที่จะสอนตัวเองให้ทำความดี หรือให้ตัวเองอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีอะไรที่จะมาระงับจิตระงับใจได้ดีเท่ากับบุญ” (พระราชภาวนาวิสุงที, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ต.ค. 46)

ก. สุคติ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่าผู้ส่งสารหลัก ได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับสุคติ โดยสอนว่าสุคติ คือ สถานที่ที่ใครได้อยู่แล้ว มีความสุข มีจำนวนทั้งสิ้น 27 ภูมิได้แก่

1. มนุสสภูมิ เป็นภูมิที่อยู่อาศัยของมนุษย์ผู้มีใจสูง มีความรู้จักผิดชอบชั่วดี ถ้าทำดีก็จะได้ดีที่สุด หากทำชั่วก็จะถึงชั่วที่สุดเช่นกัน

ภาพที่ 4.3 : แสดงภาพจำลองสวรรค์ 6 ชั้น

2. เทวภูมิ (สวรรค์ 6 ชั้น)

ภาพที่ 4.4 : แสดงภาพจำลองเทพผู้ปกครองสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา

- จาตุมหาราชิกา (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page09.html>) เป็นสวรรค์ชั้นที่ 1 ตั้งอยู่ ณ เสิงเขาสิเนรุ เหตุที่มาจากที่ชั้นนี้เมื่อครั้งเป็นมนุษย์ไม่ค่อยได้สั่งสมบุญ เมื่อทำก็ทำน้อย หรือ ทำบุญเอาคุณ บุญที่ได้ก็ไม่บริสุทธิ์ บาปในตัวก็มีอยู่ แต่ว่าบุญมากกว่า เมื่อละโลกใจนึกถึงบุญก่อนก็ไปสวรรค์ชั้นนี้ โดย 1 วัน 1 คืน ของสวรรค์ชั้นนี้เท่ากับ 50 ปีในเมืองมนุษย์

ภาพที่ 4.5 : แสดงภาพจำลองท้าวเวสสุวรรณ ยักษ์ชั้นสูง ชั้นกลาง ชั้นต่ำ และยักษ์น้ำ

- ยักษ์ (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page13.html>) คือ ผู้ที่เขามนุษย์เช่นสรวง หรือ ผู้ทำความพยายามให้เขามนุษย์เช่นสรวง มีตั้งแต่ยักษ์ชั้นสูง ชั้นกลาง ชั้นล่าง มีความละเอียด ประณีตแตกต่างกันตามกำลังบุญ เหตุที่มาจากเป็นยักษ์เพราะทำบุญเจือด้วยความโกรธ มัก หลุดจริตรำคาญใจ

ภาพที่ 4.6 : แสดงภาพจำลองท้าววิรูปักษ์และนาคระกูดต่างๆ

-พญานาค (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page12.html>) เป็นราชาแห่งงู จัดเป็นเดรัจฉานด้วย เพราะมีลำตัวไปทางขวางและไม่สามารถบรรลุธรรมได้ เหตุที่มาก็คือเกิดเป็นพญานาคเพราะทำบุญเจือด้วยราคะ แบ่งออกเป็น 4 ตระกูลใหญ่ คือ

- 1.) ตระกูลวิรูปักษ์ พญานาคตระกูลสีทอง
- 2.) ตระกูลเอราปถ พญานาคตระกูลสีเขียว
- 3.) ตระกูลฉัพพยาปุตตะ พญานาคตระกูลสีรุ้ง
- 4.) ตระกูลกัณหาโคตมะ พญานาคตระกูลสีดำ

ภาพที่ 4.7 : แสดงภาพจำลองท้าววิรูปักษ์ ทรุช ภูมมเทวา รุกขเทวา อากาศเทวา

-ครุฑ (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page14.html>) จัดเป็นเทวดาประเภทหนึ่ง เหตุที่มาก็คือเกิดเป็นครุฑเพราะทำบุญเจือด้วยโมหะ

ทั้งยักษ์ นาค และครุฑ ถือเป็นเทวดาชั้นล่าง มีวิมานอยู่บนพื้นดินเดียวกันกับที่มนุษย์อาศัยอยู่

-ภูมมเทวา (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page14.html>) เป็นเทวดาที่อาศัยอยู่บนพื้นมนุษย์ อยู่ตามจอมปลวก เนินดิน ใต้ดิน ภูเขาแม่น้ำ บ้าน เจดีย์ ศาลา ชุ่มประตุ เป็นต้น บางองค์มีวิมานเป็นของตน บางองค์ก็ไม่มี ต้องอาศัยวิมานขององค์อื่นอยู่

-รุกขเทวา (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page14.html>) เป็นเทวดาที่อาศัยอยู่ตามกิ่งไม้หรือยอดไม้ต่างๆ ซึ่งสูงขึ้นไปกว่าพวก ภูมมเทวา มีทั้งที่มีวิมานและไม่มีวิมานเป็นของตน

-อากาศเทวา (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page14.html>) เป็นเทวดาที่มีวิมานอยู่กลางอากาศ สูงขึ้นไปจากพื้นดินประมาณ 1 โยชน์ (ประมาณ 16 กิโลเมตร)

ภาพที่ 4.8 : แสดงภาพจำลองท้าวศตรฐ คนธรรพ์ วิทยากร กุมภัณฑ์ชั้นสูงและชั้นล่าง

-คนธรรพ์ (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page11.html>) เมื่อเป็นมนุษย์ทำบุญเจ็ดด้วยกามคุณ มี 3 ประเภท คือ คนธรรพ์ชั้นสูง คนธรรพ์ชั้นกลาง และคนธรรพ์ชั้นล่าง

- 1.) คนธรรพ์ชั้นสูง มีวิมานอยู่ในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา เช่น ปัญจสิขเทพบุตร มีเทพธิดาประจำอยู่ในวิมาน
- 2.) คนธรรพ์ชั้นกลาง เกิดอยู่ในป่าหิมพานต์ มีวิมานอยู่ในต้นไม้ และเป็นบริวารของคนธรรพ์ชั้นสูง
- 3.) คนธรรพ์ชั้นล่าง อยู่บนพื้นมนุษย์ สิงอยู่ในต้นไม้จำพวกไม้หอม เช่น นางตะเคียน นางตานี เป็นต้น

-วิทยากร (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page11.html>) เป็นพวกที่ทรงความรู้ในศาสตร์ต่างๆ มีศิลปศาสตร์ 18 ประการ เช่น โหราศาสตร์ แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น พวกนี้เหาะได้ มีเวทมนตร์ คาถา อาคมต่างๆ วิทยากรมีรูปร่างหลากหลาย อยู่แบบเดียวกับมี อยู่เป็นหมู่เป็นกลุ่มก็มี

“...ไม่น่าเชื่อนะ แต่ก็ความจริง มันเป็นเรื่องที่ความเชื่อที่เราใช้ไปแล้วยังเหลือ ใช้ไม่หมดสักที มันเหลือทุกที เขาเรียกว่าเหลือเชื่อ วิทยาศาสตร์กับวิทยากรนี้มันไปด้วยกัน คู่กันไปเรื่อยๆ แหะละ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 ธ.ค.46)

“...อย่าลืมนะว่า วิทยากรที่ดูแล เกี่ยวกับเรื่องสิ่งๆ ทรงๆ อะไรพวกนี้หรือกุมารทอง มีเยอะนะ แต่ว่านี่ยกแค่ตัวอย่างหนึ่ง บางท่านก็มีเด็กหรือผู้ที่นับถือทางนี้อยู่ในความปกครองเยอะ บางท่านก็มีน้อย อาจารย์เมื่อตายแล้วอาจารย์วิทยากรที่เป็นกุมารทองก็เลยมาเอาตัวไป” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 ธ.ค.46)

-กุ่มภัณฑ์ (http://www.dmc.tv/pages/guide/page11.html) มีรูปร่างแปลก หน้าตา
พองๆ เป็นยักษ์ประเภทหนึ่งแต่ไม่น่ากลัวเหมือนยักษ์ ไม่มีเขี้ยว ผมหยิกๆ ผิวดำ ท้องโต พุงโร
กุ่มภัณฑ์มีตั้งแต่ชั้นสูงจนถึงชั้นล่าง มีหน้าที่ลงไปทรมานสัตว์นรกในยมโลก

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้วิธีที่หลากหลายทั้งการบรรยาย และการใช้
ภาพประกอบ (Illustration) เพื่อให้ผู้รับสารได้เห็นภาพที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด

“...ภายในหนึ่งปีของสวรรค์ชั้นจาตุมุ ก็แบ่งเป็น 3 ระยะเวลา 6 เดือนแรกก็จะเสวยสุขใน
วิมานที่เป็นของตัวเอง อีก 3 เดือนไปรับใช้ท้าวเวสสุวรรณ อีก 3 เดือน ต้องไปรับเวรในยมโลก นี่
คือกิจที่จะต้องทำตอนที่เป็นกุ่มภัณฑ์ 50 ปีในเมืองมนุษย์เท่ากับวันหนึ่งคืนหนึ่งของสวรรค์ชั้นจาตุมุ
ฯ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 เม.ย.46)

ภาพที่ 4.9 : แสดงภาพจำลองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

- สวรรค์ชั้นที่ 2 ดาวดึงส์ (http://www.dmc.tv/pages/guide/page09.html) ตั้งอยู่ที่หน้า
ตัดของเขาสินธุ ที่ชื่อว่า ดาวดึงส์ เพราะเป็นที่อยู่ของเทพผู้ปกครองภพถึง 33 องค์ โดยมีท้าวสักก
เทวราช หรือพระอินทร์ เป็นประธาน แบ่งออกเป็น 3 เขตด้วยกัน คือ 1.) เขตของผู้ปกครองภพ 2.)
เขตของชาวสวรรค์ผู้มีบุญมาก 3.) เขตของชาวสวรรค์ที่มีบุญน้อยลงมา

ลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้วิธีที่หลากหลายทั้งการบรรยาย และการใช้
ภาพประกอบ 2 มิติและ 3 มิติ (Animation) เพื่อให้ผู้รับสารได้เห็นภาพที่ใกล้เคียงความจริงมาก
ที่สุด

“...บนชั้นดาวดึงส์ก็จะนำรายชื่อของผู้ที่สั่งสมบุญตั้งแต่สงเคราะห์โลก กระทั่งทำบุญทำนุ
บำรุงพระพุทธศาสนาในบุญเขต ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา ช่วยคนยากคนจนอะไรต่างๆ
เหล่านี้กระทั้มาสมทานอุโบสถศีล หรือทำบุญอันยิ่งใหญ่ จะอ่านอย่างรวดเร็วไปเรื่อยๆ พอจบบัญชี
ก็สาธุ เขาจะมาสรุปกันวันพระใหญ่นี้แหละ รายชื่อจะอ่านตอนค่ำตั้งแต่พระจันทร์เริ่มขึ้นในเมือง

มนุษย์ เรือยไปถึงพระจันทร์ตกตราตรืออย่างนี้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 1 ก.ค. 47)

“...นายนั้นทียะ หลังทักษิโณทก ถวายศาลาจัตุรมุขแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิมานอันเป็นทิพย์ก็บังเกิดขึ้น ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ทันที” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ย.46)

“...คุณพ่อตอนก่อนตาย เหมือนหลับแล้วตื่นขึ้นที่กลางวิมานทองของชั้นดาวดึงส์ เฟส 2 เพราะผลบุญที่ตนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ ได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา คุณแม่ตายแล้วก็เหมือนหลับแล้วตื่นขึ้นที่กลางวิมานทองของชั้นดาวดึงส์ เฟส 2 มีวิมานติดกับของคุณพ่อ แต่ของคุณแม่วิมานใหญ่กว่า เพราะสร้างบุญได้มากกว่า” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 พ.ย.46)

“...อย่าลืมนะที่ตรงนั้นเป็นที่เสวยผลบุญ วิบากที่เป็นกุศลธรรม ที่เป็นกุศล เพราะฉะนั้นตรงนั้นเป็นที่สวยสดงดงาม” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ม.ค.46)

ภาพที่ 4.10 : แสดงภาพจำลองเทพธิดา เทพบุตรบนสวรรค์

“...แล้วก็รูปร่างลักษณะของเทพบุตร เทพธิดาก็คล้ายๆ อย่างนี้แหละ คือดูแล้วสง่างาม ทั้งชายทั้งหญิง อยู่ในวัยเจริญ ถ้าหญิงก็ 16 ถึง 18 ชายก็ 18 ถึง 20” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ม.ค.46)

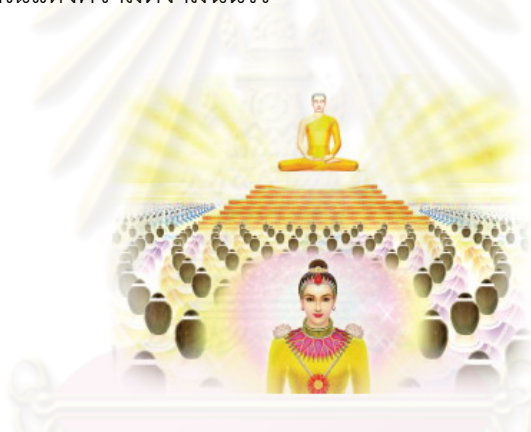
“... ตั้งแต่รูปทิพย์ เสียงทิพย์ กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์อันเป็นทิพย์อะไรต่างๆ เหล่านี้ นะจะ ทั้งอายุ วรรณะ สุขะ ยศ อธิปไตย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ม.ค.46)

“...ท่านอังกุระ ท่านอังกุระเทวบุตร ซึ่งตอนนี้ก็ไปอยู่เป็นเทพบุตรอยู่บนชั้นดาวดึงส์” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ธ.ค.47)

ภาพที่ 4.11 : แสดงภาพจำลองสวรรค์ชั้นยามา

- สวรรค์ชั้นที่ 3 ยามา (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page09.html>) ตั้งอยู่สูงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ขึ้นไป ผู้ที่จะมาเกิดบนสวรรค์ชั้นนี้เมื่อครั้งเป็นมนุษย์ทำบุญเพราะอยากจะได้สืบทอดและรักษาประเพณีแห่งความดีงามนั้นไว้

ภาพที่ 4.12 : แสดงภาพจำลองสวรรค์ชั้นดุสิต

- สวรรค์ชั้นที่ 4 ดุสิต (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page09.html>) ตั้งอยู่สูงถัดจากสวรรค์ชั้นยามาขึ้นไป เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ ทำบุญเพื่อปรารถนาสงเคราะห์โลก ปรารถนาให้ชาวโลกมีความสุข มีความคิดที่ยิ่งใหญ่ เพื่อสงเคราะห์โลก เพื่อนมนุษย์ และสรรพสัตว์ทั้งหลาย ด้วย เรียกว่า เป็นที่อยู่ของพระโพธิสัตว์ ทั้งที่ ได้รับพยากรณ์จากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว และยังไม่ได้รับพยากรณ์ แบ่งออกเป็น 4 เขตด้วยกันคือ 1.) เขตของผู้ปกครองภพ 2.) เขตของพระอริยบุคคล 3.) เขตของนิยตโพธิสัตว์ คือ พระโพธิสัตว์ผู้ได้รับพยากรณ์จากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าจะได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ต่อไปแล้ว 4.) เขตของอนิยตโพธิสัตว์ คือ ผู้ที่ตั้งใจสร้างบารมีเพื่อที่จะเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์ แต่ยังไม่ได้รับพุทธพยากรณ์ และผู้ที่มีกำลังบุญถึง โดยผู้สื่อสารหลักได้บอกแก่หมู่คณะที่มาสร้างบารมีด้วยกันว่า ให้หมั่นสั่งสมบุญเพื่อที่ภายหลังจากละโลกไปแล้วจะไปพักกลางทางที่ดุสิตบุรีร่วมกัน โดยมีเขตปกครองพิเศษอยู่บนสวรรค์ชั้นนี้เรียกว่า ดุสิตบุรีวงบุญพิเศษ ซึ่งอยู่ในเขตของนิยตโพธิสัตว์

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้วิธีที่หลากหลายทั้งการบรรยาย การตอบคำถาม Case Study และการใช้ภาพประกอบ 2 มิติแต่ก็ได้ใช้ภาพ 3 มิติ (Animation) เนื่องจากผู้ส่งสารหลักบอกว่าวิมานของสวรรค์ชั้นนี้มีความยิ่งใหญ่อลังการ ทิพยสมบัติมีความวิจิตรตระการตา (Emotional Appeals และ Reward Appeals) มีอาจทำให้เป็นออกมาเป็นรูปธรรมได้ อันเนื่องมาจากความสามารถของทีมงานยังมีความละเอียดประณีตไม่เพียงพอ

“...4 เขต ผู้ปกครองจะอยู่ตรงกลางแล้วก็พระอริยบุคคล นียตโพธิสัตว์ อนียตโพธิสัตว์ แล้วก็ที่มีกำลังบุญถึง วนบุญพิเศษอยู่ในเขตนียตโพธิสัตว์นี้แหละ แต่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการได้รับพุทธพยากรณ์ จึงเรียกว่า วนบุญพิเศษ ปกตินียตโพธิสัตว์คือ ก็พระบรมโพธิสัตว์ที่ได้รับพุทธพยากรณ์อย่างจริงแท้แน่นอนได้บรรจุ ตำแหน่งเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วว่าอีกกับนั้น กับนี้ กับโน้น จะได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นแหละนะจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 ม.ค.47)

“...น้องแก้ว ตายแบบหลับแล้วตื่นขึ้นกลางวิมานทองของชั้นดุสิตบุรี วนบุญพิเศษ เขตเสวียง น้องแก้ว และหยุดใจได้ที่ศูนย์กลางกาย นึกถึงบุญได้ ขณะนี้เทพธิดาใหม่ชั้นดุสิตบุรี วนบุญพิเศษกำลังปลื้มปีติในบุญ อยู่กลางวิมานทองของตัวเอง” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 มี.ค.47)

ภาพที่ 4.13 : แสดงภาพจำลองสวรรค์ชั้นนิมมานรดี

- นิมมานรดี (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page09.html>) ตั้งอยู่สูงจากสวรรค์ชั้นดุสิตขึ้นไปครึ่งเป็นมนุษย์ เห็นผู้อื่นทำบุญแล้วได้รับ การยกย่อง ส่งเสริม จึงอยากจะทำบุญนั้นบ้าง อยากจะเป็นอย่างนั้นบ้าง

ภาพที่ 4.14 : แสดงภาพจำลองสวรรค์ชั้นปรนิมมิตวสวัตดี

- ปรนิมมิตวสวัตดี (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page09.html>) ตั้งอยู่สูงจากสวรรค์ชั้นนิมมานรดีขึ้นไป เมื่อครั้งเป็นมนุษย์ ทำบุญด้วยความเลื่อมใส เคารพในทาน ทำแล้วมีความรู้สึกปลื้มใจ ในบุญที่ทำนั้น

ความเป็นอยู่ของชาวสวรรค์แต่ละชั้น จะมีความประณีตยิ่งๆ ขึ้นไปตามลำดับชั้น ถ้าใครทำบุญมามาก จนครบทุกอย่างดังที่กล่าวมาแล้วนั้น พรารถนาจะไปอยู่ ณ ที่ใด ก็สามารถจะไปสวรรค์ชั้นที่ต้องการได้ เหตุแห่งการกระทำที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นเป็นสาเหตุหลักๆ เป็นภาพรวมของการทำบุญที่ทำให้ไปเกิดในสวรรค์ในแต่ละชั้นแต่อาจ จะมีองค์ประกอบและปัจจัยอย่างอื่นเสริมอีกด้วย

3. รูปภูมิ (พรหม 16 ชั้น) เป็นผู้ที่มีบุญในระดับรูปฌานสมาบัติละโลกไปเกิดเป็นรูปพรหม มีระยะเวลาเสวยผลบุญยาวนานมาก

“...ถ้าหากว่าบุญในระดับรูปฌานสมาบัติก็ไปเกิดในพรหม 16 ชั้น ต้องรู้จักทุกชั้นเลย ปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ไปเกิดเป็นพรหมอะไรก็ต้องรู้ และยังมีพรหมพิเศษอีก เขาเรียกว่า อสังขณีสัตตทานะ บางทีก็เรียกว่าพรหมรูปฟัก มีหลากหลายอาการทีเดียว พรหมปัญญาสุทธาวาสอยู่ได้เฉพาะพระอรหันตบุคคล ชั้นพระอนาคามี” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการบรรยาย “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 มี.ค.46)

4. อรูปภูมิ (อรูปพรหม 4 ชั้น) คือผู้ที่ได้ฌานสมาบัติขั้นอรูปสมาบัติ ละโลกไปเกิดเป็นอรูปพรหม มีระยะเวลาเสวยผลบุญยาวนานมากกว่ารูปพรหมมาก

“...ถ้าอรูปสมาบัติก็ไปอรูปพรหม อรูปภพ ทั้ง 4 นี้ไม่มีสอนอยู่ในคำสอนอื่นเลย ในศาสนาอื่นไม่มี นี่มีแต่ในพระพุทธศาสนา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการบรรยาย “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 มี.ค.46)

โดยลักษณะของการสอนเรื่องสุคตินั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้วิธีที่หลากหลายทั้งการบรรยายและการใช้ภาพประกอบ (Illustration) และภายหลังมีการพัฒนาเทคนิคการนำเสนอเป็นภาพ 3 มิติ (Animation) เพื่อให้ผู้รับสารได้เห็นภาพที่สมจริงมากยิ่งขึ้น โดยกระตุ้น (Motivation Appeal) ให้ผู้รับสารได้คิดถึงวิถีการดำเนินชีวิตบนโลกว่าควรปฏิบัติตัวอย่างใดจึงจะได้ท่องอยู่แต่ในสุคติภูมิ

ข. ทுகติ คือ สถานที่ที่เต็มไปด้วยความทุกข์เรียกว่าบายภูมิมี 4 แห่งดังนี้

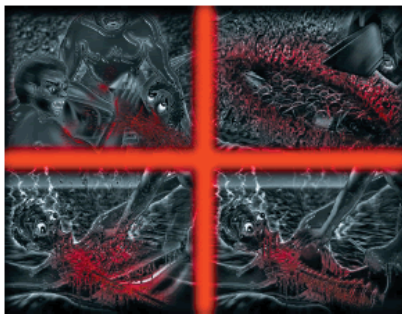
1. นรก หรือ นิรยภูมิ (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page07.html>) เป็นดินแดนที่ปราศจากความสุขสบาย สัตว์ที่ตกลงไปสู่ นรก เพราะ บาปกรรมชั่วที่ตนกระทำไว้เป็นอาจินกรรม นรกมีทั้งหมด 8 ชุมใหญ่เรียกว่า มหานรก และยังมีชุมบริวาร เรียกว่า อุตสนนรก อีก 128 ชุม มี นรกชุมย่อย เรียกว่า ยมโลก อีก 320 ชุม รวมทั้งสิ้น 456 ชุม

ลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้วิธีที่หลากหลายทั้งการบรรยายโดยสอดแทรกเนื้อหาอยู่ในเรื่องของโทษของการผิดศีล (Fear Appeals) และการใช้ภาพประกอบ (Illustration) และภายหลังมีการพัฒนาเทคนิคการนำเสนอเป็นภาพ 3 มิติ (Animation) เพื่อให้ผู้รับสารได้เห็นภาพที่สมจริงมากยิ่งขึ้น โดยกระตุ้น (Motivation Appeals) ให้ผู้รับสารได้คิดถึงวิถีการดำเนินชีวิตบนโลกว่าควรปฏิบัติตัวอย่างใดจึงจะไม่พลัดตกไปในนรก (รายละเอียดของมหานรกชุมที่ 1-5 อยู่ในข้อ 4.1.2.2 วิชากรรมจากการผิดศีล)

ภาพที่ 4.15 : แสดงภาพจำลองมหานรกชุมที่ 1

- นรกชุมที่ 1 สัตว์เขี้ยว นรก สำหรับพวกที่ชอบฆ่าสัตว์ ฆ่ามนุษย์และฆ่าตัวตาย

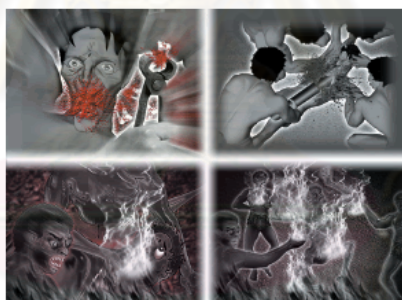
ภาพที่ 4.16 : แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 2

- นรก ขุมที่ 2 กาลิสุตตนรก สำหรับพวกที่ชอบลักขโมย ฉ้อโกง

ภาพที่ 4.17 : แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 3

- นรก ขุมที่ 3 สังฆานรก สำหรับพวกที่ชอบประทุษร้ายในกาม

ภาพที่ 4.18 : แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 4

- นรก ขุมที่ 4 โรจนรก สำหรับพวกที่ชอบพูดโกหก พูดคำหยาบ พูดส่อเสียด พูดเพ้อเจ้อ

ภาพที่ 4.19 : แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 5

- นรก ขุมที่ 5 มหาโรจนรก สำหรับพวกที่ชอบดื่มสุรา หรือเสพยาเสพติด

ภาพที่ 4.20 : แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 6

- นรก ขุมที่ 6 ตาปนนรก สำหรับผู้ที่ชอบเล่นการพนันทุกชนิด

ภาพที่ 4.21 : แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 7

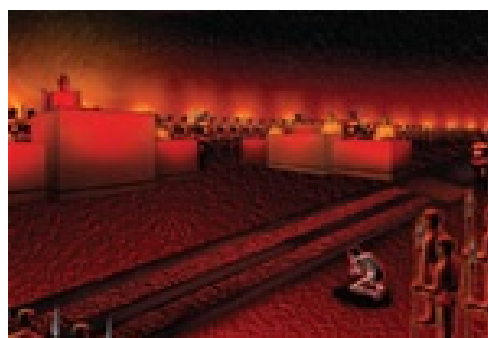
- นรก ขุมที่ 7 มหาตาปนนรก สำหรับผู้ที่ชอบเที่ยวกลางคืน มัวเมาในอบายมุข

ภาพที่ 4.22 : แสดงภาพจำลองมหานรกขุมที่ 8

- นรก ขุมที่ 8 อเวจีนรก สำหรับผู้ที่ทำอนันตริยกรรม เช่น ฆ่าบิดา มารดา ฆ่าพระอรหันต์ ทำสงฆ์ให้แตกกัน หรือทำพระพุทธเจ้าให้ห่อพระโลหิต ได้รับทัณฑ์ทรมานที่แสนสาหัส มีอายุยาวนานกว่านรกขุมอื่นๆ

อุสสทนรก (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page07.html>) เป็นนรกขุมบริวาร อยู่รอบๆ มหานรกขุมใหญ่ทั้ง 4 ทิศ มี 128 ขุม มีการทัณฑ์ทรมานเบาบางกว่า เมื่อกรรมเบาบาง สัตว์นรกก็จะวิ่งหนีทะลุมิติไปเข้าสู่เขตของยมโลก เพื่อไปรับวิวินิจฉัยบุญบาปในยมโลกต่อไป

ภาพที่ 4.23 : แสดงภาพจำลองขมโลก

ภาพที่ 4.24 : แสดงภาพจำลองห้องพิพากษาในขมโลก

ขมโลก (<http://www.dmc.tv/pages/guide/page07.html>) เป็นนรกขุมย่อยๆ อยู่รอบนอกของอุสสทนรก มี 320 ขุม เป็นสถานที่สำหรับ

1. วินิจฉัยบุญบาปของสัตว์นรกที่มาจากอุสสทนรก
2. ตัดสินบุญบาปของผู้ที่ตายจากเมืองมนุษย์
3. รับบุญ หากมีคนที่ทำบุญอุทิศส่วนกุศลมาให้ ในวันพระ ขึ้น 15 ค่ำ พระจันทร์เต็มดวง บุญนั้นจะถึงแก่สัตว์นรกที่อยู่ในขมโลกทันที

ลักษณะของการสอน ผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้ภาพประกอบการบรรยาย (Illustration) โดยอธิบายรูปร่างลักษณะของขมโลกและวิธีการพิพากษาโดยละเอียด เพื่อให้ผู้รับสารได้เห็นภาพความน่ากลัว (Fear Appeals) ที่สมจริงมากที่สุด

“...ในขมโลก 320 ขุม อุสสทนรก 128 ขุม มหานรก 8 ขุม รวมแล้ว 456 ขุม” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 1 ก.ค. 47)

“...บุญจะได้ช่องเฉพาะในขมโลก ในอุสสทนรก หรือขุมบริวารหรือในมหานรกนั้นหมดสิทธิ์ ไปไม่ถึงมันมีด ในขมโลกพอถึงวันพระใหญ่ 320 ขุมนะ ที่อยู่รอบนอกสุด ถือว่าเป็นลหุโทษ เขาจะหยุดทัณฑ์ทรมานในวันพระใหญ่” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 1 ก.ค. 47)

“...ฝั่งในยมโลก ตรงนี้เป็นโรงพิพากษาเรียงกันเยอะแยะ นายนิรยบาลเกิดขึ้นด้วยวิบากกรรม แต่นี่เป็นกุ่มก้นท์ ลงมาทำหน้าที่เพราะมีวิบากกรรม ถ้าหากจำนวนสัตว์นรกมากก็จะมีมาช่วยราชการ สมัครใจมา พวกยักษ์ พวกครุฑ นาคและคนธรรพ์บางจำพวก ที่ดูๆ หน่อย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ต.ค.46)

ภาพที่ 4.25 : แสดงภาพจำลองเปรต

2. ภูมิ เปรต หรือ เปตติวิสัยภูมิ เป็นดินแดนที่ มีแต่ความเดือดร้อนอดอยาก หิวกระหาย การเกิดเป็นเปรตนั้นมี 2 ลักษณะ คือ ผ่านมาจากมหานรก อุสสทนรก และยมโลก หรือเกิดจากมนุษย์ผู้กระทำอกุศลกรรม ละโลกแล้วไปเกิดเป็น เปรตชนิดต่างๆ ตามกรรมที่เคยกระทำเมื่อครั้งเป็นมนุษย์

ลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้ภาพประกอบการบรรยาย (Illustration) เพื่อให้ผู้รับสารได้เห็นภาพที่สมจริง โดยกระตุ้น (Motivation Appeal) ให้ผู้รับสารได้คิดถึงวิธีการดำเนินชีวิตบนโลกว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะไม่พลัดตกไปนอภุมินี

“...เปรตหัวโต ตัวเล็ก หลอกหลวงระดับโลก ทำให้เขาเสียหาย เปรตตัวใหญ่หัวเล็ก ทำให้เขาเสียหน้า เปรตสาวใส่ให้กาทิน ชายความลับ เปรตบิดทั้งตัว ชอบบิดเบือนความจริง เปรตตัวเล็กมือใหญ่ ฟูลุกท่วม ชอบขโมยเล็ก ขโมยใหญ่ เปรตไม่มีหนัง ชอบปกกลอกคน เปรตลิง ทำท่าล้อเลียนผู้มีศีล ผู้เฒ่า ผู้แก่...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 มี.ค.46)

ภาพที่ 4.26 : แสดงภาพจำลองอสุรกาย

3. อสุรกายภูมิ เป็นดินแดนที่ปราศจากความร่าเริง อสุรกายมีลักษณะคล้ายกับเปรตมาก แยกแยะได้ยาก มีรูปร่างประหลาดพิลึกกึกกือ เช่น มีหัวเป็นหมู ตัวเป็นคน ที่ต้องเกิดมาเป็นอสุรกายเพราะ ความโลภอยากได้ของผู้อื่นในทางมิชอบ

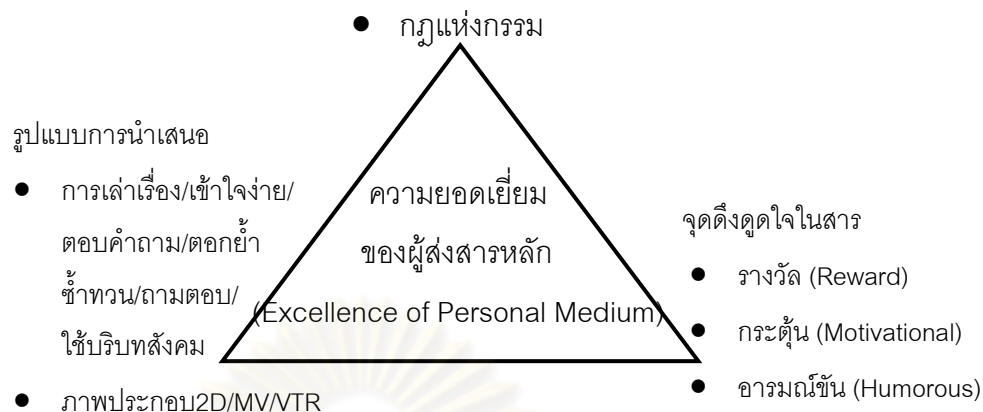
4. ตีรัจฉานภูมิ มีความทุกข์ทรมานน้อยกว่าสัตว์ที่เกิดใน นรก เปรต และอสุรกาย ที่ชื่อ ตีรัจฉาน เพราะมีลำตัวไปทางขวาง ออกขนานกับพื้น และจิตใจก็ขวางจากหนทางพระนิพพาน ที่อยู่ของสัตว์ตีรัจฉานนี้ อยู่ปะปน กับมนุษย์ทั่วไป

ค. นิพพาน คือ ที่ๆ ผู้หมดกิเลสแล้วอย่างพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์ไปอยู่ ถ้าไปอยู่ในขณะมีชีวิตเรียกว่า สอุปาทิเสสนิพพาน แต่หากไปอยู่ภายหลังจากที่ดับขันธปรินิพพาน นิพพานไปแล้วเรียกว่า อนุปาทิเสสนิพพาน

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้การบรรยาย ตามพระไตรปิฎกเป็นหลักและทิ้งปริศนาให้ผู้รับสารคิดต่อไปว่า แท้ที่จริงแล้วนิพพานสูญหรือไม่

“...พระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีนิพพานเป็นอารมณ์เพราะว่า ใจท่านหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะแล้ว มีกายธรรมอรหันตสัมมาสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ในนิพพานตลอดเวลา นิพพานเป็น คือ ตอนเป็นๆ อยู่ที่นี่ หมดกิเลสแล้ว ไปอยู่ในนิพพานของธรรมกายอรหันตสัมมาสัมมาสัมพุทธเจ้า จะมีที่ประทับ เป็นที่อยู่ของท่าน เพราะฉะนั้นจึงมีนิพพานเป็นอารมณ์ ที่จะเป็นนิพพานเป็นอารมณ์ ได้ต้องอยู่ในนิพพานอยู่ตลอดเวลาเลย ตรงนี้แหละเขาเรียกว่า สอุปาทิเสสนิพพาน แต่ถ้าหากดับขันธปรินิพพานแล้วก็ อนุปาทิเสสนิพพาน ถอดขันธออกหมด เหลือแต่ธรรมกายอรหันตสัมมาสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าสู่อายตตนิพพาน ไปตรงนั้นนะ ไปอยู่นิพพานที่ ใครๆ ก็ว่า สูญนะ ไปอยู่ตรงที่สูญๆ นะ มันสูญตรงไหนก็ไปอยู่ตรงนั้นแหละ อัศจรรย์หรืออนัตตาค่อยไปว่ากันอีกทีหนึ่ง” (พระราชภาวนาวินิสา, เทปบันทึกการบรรยาย “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 ก.พ.47)

4.1.5 กฎแห่งกรรม (Law of Karma)

แบบจำลองที่ 4.5 : แสดงรูปแบบ เทคนิคและจุดมุ่งในนำเสนอเรื่องกฎแห่งกรรม

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม โดยสอนว่า เป็นเรื่องของเหตุและผลที่จะเกิดขึ้นกับสรรพชีวิตทั้งหลายที่ยังไม่หมดกิเลส เพราะทุกชีวิตล้วนแล้วแต่ต้องตกอยู่ภายใต้กฎแห่งการกระทำหรือกฎแห่งกรรมด้วยกันทั้งสิ้น กฎข้อนี้สรุปได้สั้นๆ ก็คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว นั่นเอง

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้การผสมผสานทั้งการบรรยาย การตอบคำถามผ่าน Case Study การใช้ภาพ (Illustration) และเพลงประกอบ (Music Video) เพื่อให้ผู้รับสารได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้เรื่องนี้ให้มากที่สุด โดยกระตุ้น (Motivation Appeals) ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเรื่องนี้ โดยมีวาทกรรมในเรื่องนี้ว่า “ไม่มีใครพ้น เรื่องกฎแห่งกรรม ใครเชื่อเหตุผล คนนั้นเชื่อกฎแห่งกรรม”

“...Case study ก็เป็นเรื่องราวชีวิตของผู้ที่ตกอยู่ภายใต้กฎแห่งกรรม กฎแห่งการกระทำทางกาย ทางวาจา และใจ ไม่ว่าจะดีหรือชั่ว มากหรือน้อย ล้วนมีผลทั้งสิ้น มีความจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ทุกคนในโลก จะได้นำเนินชีวิตได้ถูกต้อง ไม่ผิดพลาด จะได้ละชั่วทำดี ทำใจให้ใส

เพราะรู้ว่า สิ่งที่เราประกอบเหตุ ล้วนมีผลทั้งสิ้น เราก็จะได้เลือกประกอบแต่เหตุที่ดีซึ่งจะส่งผลให้มีแต่ผลดี แต่ถ้าหากเราไม่เชื่อเกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรมนี้ หรือการเวียนว่ายตายเกิด เราก็จะดำเนินชีวิตไปตามอำนาจกิเลส ซึ่งมีอันตรายต่อชีวิตเป็นอย่างมาก ในเมื่อมันมีอบาย ทุกคติ วิถีบาต นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน รongรับกันอยู่ ดังนั้นการเชื่อเอาไว้ไม่เสียหายอะไร

เชื่อเอาไว้ แล้วเราเลือกทำแต่ความดี เรื่องกฎแห่งกรรมเป็นเรื่องของเหตุของผลทั้งสิ้น” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ธ.ค.47)

4.1.5.1 ความสำคัญของการศึกษาเรื่องกฎแห่งกรรม

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาเรื่องกฎแห่งกรรม โดยสอนว่า เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้รับสารทุกคนต้องรู้ ไม่รู้ไม่ได้ เพราะจะทำให้ดำเนินชีวิตไม่ผิดพลาด เพราะถ้าผิดพลาดก็อาจทำให้ชีวิตมีอันตราย ต้องไปอยู่ในภพภูมิที่ไม่ปรารถนา เช่น อบายภูมิ เป็นต้น โดยมีหลักสำคัญคือ ใจใสไปสวรรค์ ใจหมองไปอบาย

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้การบรรยาย กระตุ้น (Motivation Appeals) ให้ผู้รับสารตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเรื่องกฎแห่งกรรมเป็นหลัก

“...เพราะฉะนั้นเกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรม ผ่าน Case study เราจึงจำเป็นต้องศึกษา ไม่รู้ไม่ได้ ไม่รู้อันตราย หลักวิชาในการเดินทางไปสู่ปรโลก คือ ใจใสกับใจหมอง ถ้าใจใสก็ไปสบาย ไปสวรรค์ ใจหมองก็ไปอบาย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 ธ.ค.46)

“...เราจะได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรม ซึ่งเป็นเรื่องแรกที่สำคัญที่จะทำให้เราเป็นสัมมาทิฐิ มีความเห็นถูก ถ้าเรามีความเห็นถูก ความคิดก็ถูก คำพูดการกระทำก็ถูก จะตั้งสติ จะทำความเพียร จะทำสมาธิ อะไรมันถูกทั้งนั้น จะประกอบบารมีก็ถูก มันอยู่ที่ตรงอันแรกนี่แหละที่เราคุยกันอยู่ทุกๆ วัน” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 8 ม.ค.47)

4.1.5.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาเรื่องกฎแห่งกรรม

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาเรื่องกฎแห่งกรรมว่า เพื่อให้ผู้รับสารเชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ ทำให้เกิด หิริ โอตตัมปะ ความละอายและเกรงกลัวต่อบาป เพื่อจะได้ปลอดภัยในวิญญูสงสาร

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้การบรรยายเป็นหลัก

“...Case study เป็นตัวอย่างที่ดี สำหรับที่เราจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของกฎแห่งกรรมนะ มันจะเห็นได้ชัดเจน ซึ่งเรื่องกฎแห่งกรรมนี้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเอาไว้เยอะแยะ ในพระไตรปิฎก หิริโหดตปปะจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อ คนเชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ เชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด เชื่อเรื่องกฎของการกระทำ ว่ามันมีวิบาก มีผลทั้งดีและไม่ดี ทั้งสุขและทุกข์” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการบรรยาย “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 28 ส.ค.46)

4.1.5.3 ตัวอย่างกฎแห่งกรรม (กรรมและผลของกรรม)

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับตัวอย่างกฎแห่งกรรม โดยการสอนผ่าน Case Study ซึ่งเป็นจริงที่ผู้รับสารเขียนมาถามผู้ส่งสารหลัก โดยผู้ส่งสารหลักได้ใช้คำว่า ฝันเป็นตุเป็นตะ แล้วมาเล่าเป็นนิยายปรัมปรา โดยสอนว่า กรรมหรือการกระทำทุกชนิดล้วนมีผลเป็น วิบาก (กรรม) ทั้งสิ้น

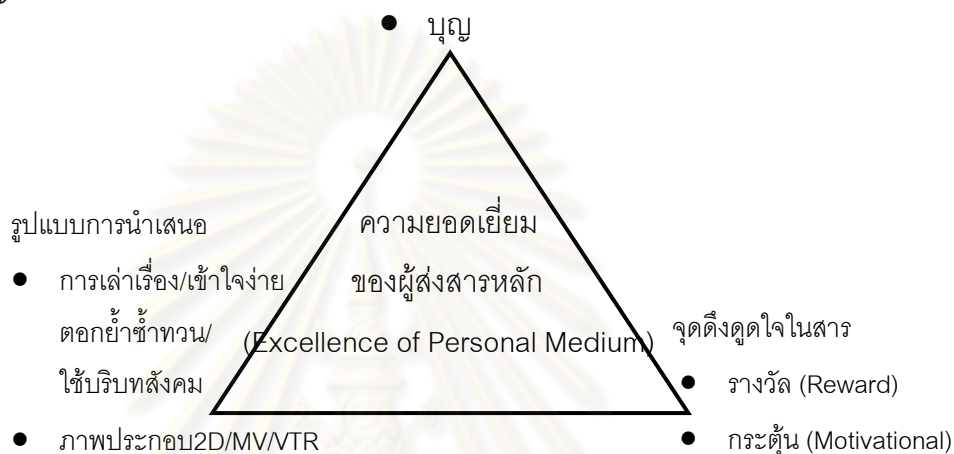
โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้การผสมผสานทั้งการบรรยาย การตอบคำถามผ่าน Case Study การใช้ภาพ (Illustration) และเพลงประกอบ (Music Video) โดยมีเนื้อหาที่หลากหลาย มีตัวอย่าง Case Study ที่ผู้ส่งสารหลักนำมาอ่านและตอบคำถาม (Question & Answer) มากกว่า 1,000 เรื่อง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับสารได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้เรื่องนี้ในทุกแง่มุมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต โดยใช้จุดจูงใจในสารให้เห็นความน่ากลัว (Fear Appeals) ในผลแห่งกรรมชั่ว และ ให้เห็นรางวัล (Reward Appeals) แห่งการทำกรรมดี นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกอารมณ์ขัน (Humorous Appeals) เป็นระยะอีกด้วย

“...นี่ฝันในฝันนะ ฝันในฝัน หลับตาฝันเป็นตุเป็นตะ แล้วก็ตื่นมาก็มาเล่าฝันให้ฟัง คือนิยายปรัมปรา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการบรรยาย “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 ม.ค. 47)

“...น้องแก้วในอดีตเคยเป็นทหารออกรบ ซ้ำซ้ำศึกตายเป็นจำนวนมาก กรรมปาณาติบาตนี้จึงทำให้อายุสั้น และกรรมเจ้าชู้จึงทำให้มาเกิดเป็นผู้หญิง บุญที่น้องแก้วมีความกตัญญูเลี้ยงดูบิดามารดาในอดีตเป็นพื้น และมีน้ำใจดีต่อทุกคนดีปัจจุบัน จึงทำให้ตอนป่วยมีพี่ๆ เพื่อนๆ มาช่วยดูแลเป็นกำลังใจให้ ตายแบบหลับ และตื่นขึ้นกลางวิมานทองของชั้นดุสิตบุรี วงบุญพิเศษ เขตเศบียง ได้รับบุญทุกบุญที่อุทิศไปให้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการบรรยาย “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 มี.ค.47)

“...หนูแดงก่อนมาเป็นกุมารทอง มีวิบากกรรมที่ทำแท้งมาก่อน จึงมาถูกทำแท้งบ้าง ประกอบกับเคยนับถือทรงเจ้าเข้าผีมากในอดีต เมื่อตายแล้วอาจารย์วิทยากรที่เป็นภุมเทวาก็เลย มาเอาตัวไป คือเป็นเด็กในเครื่องอยู่ในความปกครอง เพราะว่ามีเชื้อสายทางนี้ ...ที่ป่าถูกหอยและ ไข่ของดี ก็เป็นเพราะบุญเก่าของป่าเป็นหลัก ไม่งั้นรวยกว่า บิลด์เกตต์นะ” (พระราชภาวนา วิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 ธ.ค.46)

4.1.6 บุญ

แบบจำลองที่ 4.6 : แสดงรูปแบบ เทคนิคและจุดมุ่งในนำเสนอเรื่องบุญ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับบุญ โดยผู้ส่งสารหลักได้สอนว่า บุญคือเบื้องหลังความสุขและความสำเร็จทุกประการ เรากำลังใช้บุญเก่าอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสั่งสมบุญใหม่ตลอดเวลาเช่นกัน บุญจะเป็นตัวดึงดูดสิ่งดีๆ เข้ามาหาตัว ไม่ว่าจะเป็นรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ หรือ คุณสมบัติ

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้การผสมผสานทั้งการบรรยาย การตอบคำถามผ่าน Case Study การใช้ภาพ (Illustration) และเพลงประกอบ (Music Video) เพื่อกระตุ้น (Motivational Appeals) ให้ผู้รับสารได้รับสาระความรู้ (Knowledge) และชวนขยายในการนำไปปฏิบัติ (Practice) ในชีวิตประจำวัน

“...บุญเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขและความสำเร็จในชีวิตทุกระดับตั้งแต่ปุถุชนจนกระทั่งเป็นพระอรหันต์เจ้า” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 ธ.ค.46)

“...เราใช้บุญเก่าไปทุกวัน ทุกวินาที หมดบุญแล้วก็นอนหลับก็ไม่ตื่น หมดสิทธิ์ในทุกสิ่ง แม้แต่ร่างกายเรายังเอาอะไรไปไม่ได้โบราณจารย์ท่านสอนว่า เมื่อเราใช้บุญเก่าไปทุกอนุวินาที ตลอดเวลา ก็ต้องให้เอาทุกอนุวินาทีเป็นทางมาแห่งบุญใหม่ การเจริญพุทธานุสติก็เป็นทางมาแห่งบุญนะ บุญเก่าวันวันแต่จะหมดไป บุญใหม่ก็ต้องสั่งสมให้มันเพิ่มขึ้น มันถึงจะได้คู่กัน เรื่องนี้สำคัญมาก ๆ ที่เดียว” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 ธ.ค.46)

4.1.6.1 ทางมาแห่งบุญ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับทางมาแห่งบุญ โดยสอนว่า ทางมาแห่งบุญ ทำได้ 3 ประการที่เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ 3 ประการ คือ ทาน ศีล ภาวนา โดยบุญเกิดขึ้นได้ 3 ระยะเวลา คือ ก่อนทำ ขณะทำ และหลังทำ การจะได้บุญมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความบริสุทธิ์ของเจตนาที่จะทำ วัตถุที่จะทำและผู้ให้และผู้รับที่บริสุทธิ์ และยังขึ้นอยู่กับความปลื้มปีติที่ได้ทำบุญอีกด้วย ที่นอกจากนี้ยังสอนว่าการหมั่นระลึกถึงบุญก็เป็นทางมาแห่งบุญ อีกประการหนึ่งเช่นกัน

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้การผสมผสานทั้งการบรรยาย การตอบคำถามผ่าน Case Study การใช้ภาพ (Illustration) และเพลงประกอบ (Music Video) เพื่อให้ผู้รับสารได้สาระความรู้ (Knowledge) และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (Practice)

“...บุญ 3 กาล ก่อนทำ กำลังทำ และหลังจากทำแล้ว เวลาบุญส่งผลก็ตลอดชีวิตเลย ปฐมวิชัย มัชฌิมวิชัย และกัปจิมวิชัย มาฉายให้เป็นกรรมนิมิต หรือแม้ไม่ต้องถึงวาระสุดท้ายมใดที่เราตามระลึกนึกถึง มันจะปลื้มนะ ก่อนวันงานมาฆบูชา เราก็ยังมารับบุญสะอาด และวันงานเราก็มาทำบุญกันตั้งแต่เช้าเลย ตักบาตร ปฏิบัติธรรม สวดมนต์ไหว้พระเจริญภาวนา และกัถวายสังฆทาน ถวายโคมมาฆประทีป แล้วก็ให้กำลังใจเยาวชน แล้วก็มอบรางวัลทางก้าวหน้า แล้วก็ World-PEC แล้วก็มาฆประทีป เราก็ได้ชวนคนมาทำความดีด้วย มาใส่บาตร ชวนลูก ชวนหลาน เราก็จะมีอันตัสที่จะมีบริษัทบริวาร มีพวกพ้องมากมาย แล้วก็ยังได้มหาทานบารมีอีก ได้ทั้งอายุ วรรณะ สุขะ พละ อาหาร

ปีติงานมีบุญเก็บโคมดวงแก้ว เสาแสนเสล และกับุญล้างโคมอะคิลลิต พอใจของเราสะอาดนี้ คำพูดเราสะอาด กายเราก็สะอาด ผิวพรรณวรรณะแต่งเต่งตึง เพราะว่าเรามีบุญ

สะอาด และก็อารมณ์เราก็จะสะอาด แม้ละอองฝุ่นยังไม่มีอารมณ์จะมาเกาะผิวกายเลย อากาศ
 เสนาอาสนะ ก็สะอาดด้วย คนรอบกายของเรา จะมีแต่คำพูดดีๆ รอยยิ้มดีๆ ให้กับเรา และจะ
 ทำสิ่งดีๆ ให้กับเราได้ชื่นใจ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันใน
 ฝันวิทยา”, 23 ก.พ. 51)

“...และก็ให้ปลื้มใจคุณ 2 เข้าไปอีก ยกกำลัง 2 ขึ้นไป ปฏิภาณหรือผู้มารับวัตถุธา
 ของเราตรงนี้ ไม่ธรรมดาและเป็นเรื่องยากที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งเป็นมหากาพย์ของเราด้วย เป็น
 บุญกิริยาวัตถุทางมาแห่งบุญของเรา แล้วสิ่งนี้จะติดตราตรึงใจเด็กต่อไปในอนาคต แม้เราจากโลก
 นี้กลับไปดุสิตบุรีแล้ว มองลงมาด้วยทิพย์จักขุยังปลื้มไม่จบเลยนี่นะจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ,
 เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 20 พ.ค. 51)

“...การสร้างองค์พระ 10 องค์นั้นก็ไม่ได้แปลว่าได้บุญ 10 เท่า ของการสร้างองค์พระ
 1 องค์ เพราะมีปัจจัยหลายอย่างมาเกี่ยวข้อง เช่น เจตนาของผู้ทำตั้งใจเต็มที่ไหม วัตถุธา
 ได้มาบริสุทธิ์ไหม ปริมาณปัจจัยไทยธรรมที่ทุ่มทำไปนั้นมากหรือน้อย และมีความปลื้มมากหรือ
 น้อย เป็นต้น บางคนอาจจะได้บุญน้อยกว่าทำ 10 องค์ บางทีน้อยกว่า 1 องค์ เพราะว่าวัตถุธา
 ไม่บริสุทธิ์ ใจไม่ผ่องใส หรือบางคนอาจจะได้บุญมากกว่าเป็นร้อยเป็นพันเท่าก็ได้ ถ้าใจเขาใส
 สว่าง ทำด้วยจิตที่เลื่อมใส และวัตถุธาที่ได้มาบริสุทธิ์ปริมาณแม้จะน้อย แต่ก็ได้บุญมาก” (พระ
 ราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 3, 27 ส.ค. 51: 311-322)

4.1.6.2 อานิสงส์แห่งบุญ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้ส่งสารหลักได้สื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับอานิสงส์แห่ง
 บุญ โดยผู้ส่งสารหลักได้สอนว่า บุญจะเป็นตัวดึงดูดสิ่งดีๆ เข้ามาหาตัว ไม่ว่าจะเป็นรูปสมบัติ
 ทรัพย์สมบัติ หรือ คุณสมบัติ ตามเหตุที่ได้สร้างไว้ เช่น ให้ทรัพย์ก็จะรวย รักษาศีลก็จะสวย หล่อ
 แข็งแรง อายุยืน การนั่งสมาธิภาวนาทำให้ฉลาด เป็นต้น

โดยลักษณะของการสอนนั้นผู้ส่งสารหลัก ได้ใช้การผสมผสานทั้งการบรรยาย การ
 ตอบคำถามผ่าน Case Study การใช้ภาพ (Illustration) และเพลงประกอบ (Music Video) เพื่อให้
 ผู้รับสารสาระความรู้ (Contemplation) และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (Action)

“...บารมีแต่ละอย่าง บุญแต่ละอย่างที่ทำนี้ไม่ใช่ว่าจะครอบจักรวาลนะ เหมือนอาหารมีหลายหม้อนั้นแหละ ทานให้เกี่ยวกับเรื่องทรัพย์ คีลให้เรื่องสวย ภาวนาเรื่องฉลาด อะไรอย่างนี้เป็นต้น อยากสวย สวย ฉลาดก็ต้องทำให้มันครบ ไม่ใช่ทำทานอย่างเดียวแล้ว ครอบจักรวาล จะได้ทั้งหมด เหมือนรับประทานอาหารไม่ครบทุกหมู่ ที่จะมีวิตามินรวมก็ยาก มีอย่างเดียวคือทำกิเลสให้มันหมดนั้นแหละ วิตามินรวม” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ค.47)

“...เพราะสมบัตินี้มันเป็นของกลางของโลก มันผลัดกันชม ถ้ามีบุญก็ได้ครอบครอง ถ้าหมดบุญนี้มันไปเลย พอมีบุญเดียวเสื่อผ้ามา อาหารมา คนดูแลมา บ้านมา รถมา ทรัพย์ที่พ่อแม่หามาให้มา เดียวมีเหตุการณ์ดีๆ ทำให้เราประสบความสำเร็จ บุญก็ตั้งสิ่งดีๆ เข้ามา และก็มีสิ่งไม่ดีออกไป บาปตั้งสิ่งไม่ดีเข้ามาแล้วสิ่งดีๆ ออกไป ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 ม.ค.47)

“...คุณพ่อแข็งแรงและอายุยืน เพราะในอดีตชาติ ท่านเคยทำบุญด้วยยารักษาโรค โดยทำยาแจกจ่ายเพื่อนบ้าน บุญนี้ได้ตามมาส่งผล” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 2, 19 พ.ค. 51: 287)

“...การถวายที่ดินให้หลวงพ่อได้ใช้ตามประสงค์ จะมีอานิสงส์โดยย่อ คือ จะมีฝั่งราชินีที่ดินติดตัวไป จะมีสมบัติทั้งสามเกิดขึ้น คือ รูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ จะได้เกิดในตระกูลสัมมาทิฏฐิมีพวกพ้องบริวารที่ดี อยู่ในหมู่บัณฑิต นักปราชญ์ มีทรัพย์มาก ได้รับการต้อนรับ” ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 2, 19 พ.ค. 51: 265-266)

“...อานิสงส์โดยย่อ คือ จะได้เป็นผู้นำของประเทศ เช่น ถ้าอยู่ในยุคราชาธิปไตยก็จะได้เกิดในวรรณะกษัตริย์ ถ้าเกิดในยุคประชาธิปไตย ก็จะได้เป็นนายกรัฐมนตรีหรือประธานาธิบดี ถ้าใจปรารถนาจะอยู่ในชั้นแนวหน้า โดยเป็นมือเศรษฐกิจเพราะไม่ชอบออกรบหรือปกครองบ้านเมืองก็จะไปเกิดในตระกูลเศรษฐี มหาเศรษฐี” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 2, 19 พ.ค. 51: 269)

“...บุญถวายดอกบัวบูชาพระเจดีย์ ทำให้เกิดในตระกูลสูง รั้งตำแหน่งตลอดในธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะมีกลิ่นกายหอมฟุ้ง เป็นต้น ดังเช่น พระอุบลวรรณาเถรี

บุญถวายปานะ ทำให้มีร่างกายสดชื่น แข็งแรง ผ่องใส มีโรคน้อย อายุยืนยาว
ได้บรรลุมรรคผล นิพพาน เป็นต้น เช่น พระสิวลีที่เลิศทางลาภ เพราะถวายน้ำผึ้ง

บุญถวายอังสะกัณหา ทำให้มีผิวพรรณวรรณะงดงามผ่องใส มีรูปกายงดงาม
ได้บรรลุธรรม เป็นต้น ดังเช่น นางวิสาขามหาอุบาสิกาถวายจีวร ก็ได้เครื่องประดับมหาดาบ
สาธน์

บุญจัดศูญย์ปฏิบัติธรรม ทำให้มีดวงปัญญาแตกฉานในธรรมะของพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า มีพรรคพวกบริวาร เป็นต้น จะได้ออกบวชพร้อมบริวารมาก ดังเช่น พระ
โมคคัลลานะและพระสารีบุตร

บุญบริจาคโลหิต ทำให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง อายุขัยยืนยาวเป็นพิเศษในแต่
ละยุคที่ตัวเกิดเป็นต้น ดังเช่น พระพากุละที่มีอายุ 160 ปี โดยปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

ที่สุดของบุญเหล่านี้ โดยสรุปก็คือถ้าทำสุดๆ จนบารมีเต็มเปี่ยม ก็จะได้ที่สุดของรูป
สมบัติ ที่สุดของทรัพย์สมบัติ ที่สุดของคุณสมบัติ ครบถ้วนบริบูรณ์ทุกประการ และได้บรรลุ
มรรคผลนิพพาน” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 2, 19 พ.ศ. 51: 279-280)

4.2 รูปแบบและวิธีการนำเสนอของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

4.2.1 การใช้คำพูด (Speech) ผู้ส่งสารหลักใช้คำพูดในการดำเนินรายการโดยถ่อมตัวว่ามีคุณวุฒิเพียง
แค่นักธรรมตรีเท่านั้น

“...แต่ก็ต้องให้ทราบวุฒิชองครูไม่ใหญ่ก่อนว่าแค่จบนักธรรมตรี เพราะฉะนั้นจะไปเอา
ความลึกซึ้งอะไรมากมายไม่ได้ เอาว่าพอเข้าใจว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ แต่เดิมเป็นใครท่าน
สร้างบารมีกันมาอย่างไร เพื่อวัตถุประสงค์อะไรอย่างไร ให้เป็นกำลังใจในการฝึกตัวของเรานะจ๊ะ”

การใช้คำพูดของผู้ส่งสารหลักแบ่งได้เป็น 6 ลักษณะดังต่อไปนี้

4.2.1.1 การบรรยาย ผู้ส่งสารหลักใช้วิธีการบรรยายถึงสนทนาเป็นหลัก โดยทำหน้าที่เป็นผู้
ดำเนินรายการ เป็นผู้บรรยายหัวข้อธรรมต่างๆ และมีการถามตอบให้ผู้รับสารมีส่วนร่วมใน

รายการเป็นระยะ เนื่องจากเป็นการถ่ายทอดสดซึ่งมีผู้ชมอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งในห้องส่ง ทั้งภายในและต่างประเทศ

“...เพราะไปสังเกตโรงเรียนอนุบาลทั่วๆ ไป เขาก็ง่าย ๆ เพราะนักเรียนอนุบาลก็คือเด็ก มีเพลง มีภาพ มีพูด ซึ่งคุณครูท่านก็ไปยืนอยู่หน้าชั้น ดูนักเรียนบ้าง ชมกันบ้าง ก็ว่ากันไปชอบอย่างนี้จึงได้เปิดเป็นโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 1, 9 พ.ค. 48: 14)

“...ใช้คำว่า พูดคุยกันมากกว่า เพราะว่านักเรียนมีอยู่ชั้นเดียวแล้วก็มีทุกเพศทุกวัย และก็มีศาสนาอื่นๆ...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 1, 9 พ.ค. 48: 15)

4.2.1.2 การตอบคำถาม ผู้ส่งสารหลักใช้รูปแบบการตอบคำถามในการตอบ Case Study ที่มีผู้เขียนมาถาม มากกว่า 1,000 เคสตั้งแต่เริ่มมีรายการมาจนถึงปัจจุบัน โดยใช้คำว่า “หลับตาฝันเป็นตุเป็นตะ ตื่นขึ้นมาหาว 1 ที แล้วนำมาเล่าเป็นนิยายปรัมปรา”

“...หลับตาฝันเป็นตุเป็นตะตื่นขึ้นมา หาว 1 ที ก็นำมาเล่าให้ฟังเป็นนิยายปรัมปรา จำ ฟังเป็นนิยายกันนะจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 11 พ.ย.47)

“...แต่ว่าเป็นเรื่องของฝันในฝันนะ เพราะว่า ครูไม่ใหญ่เป็นคนช่างฝัน ฝันเพียรฝันอยู่เรื่อยๆ พอหลับตาก็เป็นตุเป็นตะเลย ก็ฟังเอาพอเพลินๆ สบายอกสบายใจ อย่าไปถือถือว่าเป็นตำรับตำรา ส่วนจะเอาจริงเอาจังกันต้องไปหา ปราชญ์บัณฑิตทางพระพุทธศาสนา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 28 ส.ค.46)

4.2.1.3 การอธิบายให้เห็นชัดเจน ผู้ส่งสารหลักอธิบายในหัวข้อหลักธรรมต่างๆ ให้ผู้รับสารเข้าใจอย่างชัดเจน

“...อย่างศีล 5 นี้ถือว่าเป็นปกติของมวลมนุษยชาติซึ่งเป็นสัตว์ประเสริฐ คือเป็นระดับปกติเลยที่ไม่ฆ่า ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดินในกาม ไม่พูดปด ไม่ดื่มสุราเมรัย ยาเสพติดสิ่งไม่ดี เป็นการทำความดีที่ประหยัดที่สุดเลย ไม่ต้องเสียเงิน เสียทอง นี่ทำแค่นี้แหละง่ายๆ พร้อม ๆ กันเลย ทุกวัน ทุกที่ ทุกที่ ตลอดปี ตลอดไป ตลอดกาล ก็แค่นี้เองนะ สิ่งดีๆ ก็จะเกิดขึ้นในยุคที่เรา

มาเกิดเป็นมนุษย์” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ค.47)

“...หวงคือโล่ ให้คือเรียก หวงทรัพย์ เสียตายทรัพย์ ก็คือโล่ทรัพย์ ถ้าเราให้ทรัพย์ไป ใจขึ้นบานก็เท่ากับเรียกทรัพย์ ให้มาอยู่กับเรา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ต.ค.46)

4.2.1.4 การเล่นคำเล่นภาษา ผู้ส่งสารหลักเป็นผู้มีความสามารถในการเล่นคำเล่นภาษา โดยมักใช้คำที่มีสัมผัสคล้องจองเพื่อความสละสลวย ง่ายในการจดจำและนำไปปฏิบัติ สอดแทรก อยู่เป็นระยะ

“...ร้อยหมื่นจินตนาการ หรือจะสูบุญบันดาลได้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ม.ค.46)

“...ยิ้มแย้ม เยือกเย็น ยกย่อง ยืดหยุ่น” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 ก.พ.46)

“...ให้มีอารมณ์ดี อารมณ์เดียว ถ้าอารมณ์ไม่เดียว อารมณ์นั้นไม่ดี” (พระราชภาวนา วิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 เม.ย.46)

“...ควรทำวัดร้างให้เป็นวัดรุ่ง” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียน อนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 5 ส.ค.46)

“...คิดอะไรไม่ออก ให้ออกจากความคิด ทำจิตให้สงบ เดี่ยวจะพบทางออก” (พระ ราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 12 มิ.ย.46)

“...เผาให้เป็นจุล เพราะบุญหรือไม่มีคุณกับเรา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 26 มิ.ย.46)

“...เมื่อก่อนคิดว่าเท่านี้ แต่วันนี้เทดีกว่า” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 26 มิ.ย.46)

“...หวงคือโล่ ให้คือเรียก” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ต.ค.46)

4.2.1.5 การใช้ปฏิภาณ ผู้ส่งสารหลักมีการใช้ปฏิภาณในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในรายการอยู่เป็นประจำ อาทิ ในบางครั้งมีการแต่งกลอนสอดตอบในรายการ และจากการสัมภาษณ์คุณสมพร สุวโรพร Producer พบว่า ผู้ส่งสารหลักเป็นผู้แก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่จะเกิดขึ้นเองทั้งหมด ส่วนหนึ่งเนื่องจากรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นรายการสดนั่นเอง

“...คือทุกอย่างถ้าหากมีความผิดพลาด หลวงพ่อจะแก้ไขปัญหาน้ำจ่อทั้งหมด...พอมันเกิดความไม่พร้อมทางน้ำจ่อในเวลาจริงที่ท่านต้องแสดงธรรม ทั้งหมดขึ้นอยู่กับหลวงพ่อกับหลักที่จะเป็นคนแก้ไขปัญหาน้ำจ่อนั้น...ขึ้นอยู่กับปฏิภาณน้ำจ่อ สถานการณ์ช่วงนั้นเป็นยังไง มีเหตุการณ์อะไร อะไรที่พูดแล้วให้มันราบรื่น” (คุณสมพงษ์ สุวโรพร, สัมภาษณ์ 4 ส.ค. 51)

“...ท่านเจ้าอธิการอำนาจ อุตตโม เจ้าคณะตำบล วัดตะแบก เขต 1 อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ขอฝากกลอนจากใจถึงคุณครูไม่ใหญ่ครับ

...ธรรมกายนั้นยิ่งใหญ่ไร้ขอบเขต	เป็นประเทศและเมืองธรรมอันยิ่งใหญ่
กระแสนธรรมไม่หยุดนิ่ง ยิ่งยาวไกล	ที่ไกลได้เพราะที่มีดาวธรรม
หากย้อนมองสามสิบปีที่เริ่มสร้าง	แล้วเอ่ยอ้างให้รู้ก่อนคงนอนขำ
บ้าหรือไร วัดไหนนี้มีดาวธรรม	มันไม่ขำเลยนะนี่เพราะมีจริง...

ครูไม่ใหญ่เลยอัญเชิญท่านแรกของท่านมา...

...ธรรมกายนั้นยิ่งใหญ่ไร้ขอบเขต	ของวิเศษอยู่ในตนชั้นหลาย
ไม่ว่าพระเถร โยมทั้งหญิงชาย	เข้าถึงได้ทุกคนถ้าทำจริง
เว้นคนตาย คนบ้าทำไม่ได้	คนดีๆ ทำได้ถ้าหยุดนิ่ง
หยุดในหยุด หยุดเรื่อยไป หยุดให้จริง	เดี๋ยวก็ปัง ปัง ปังกันทุกคน
ยิ่งพระผู้มีบุญรุ่น 43	ชื่อก้องงามไปทั่วทุกแห่งหน
เลิกบุนหันเป็นต้นแบบสาธุชน	บุญเปี่ยมล้นถึงธรรมกายได้แน่นอน
ในวันนี้จำต้องจากกันแล้ว	

...ช่วยกันต่อเลยมันเพิ่งคิดได้ อะ ช่วยกัน...อะไรนะ อะไรแล้วๆ นะคงไม่แล้วพบกันใหม่วันหน้า

ใจแห้วแห้วแหลวแป้วดังต้องศร

กลับมาใหม่ชะหลงพ้อขอเว้าอน

กราบอวยพรให้ถึงวัดสวัสดิ์...

...โอ เห็น้อยเลย เหงื่อแตกซิกเลย..." (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ "โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา", 26 ก.พ.47)

4.2.2 การทำให้เข้าใจได้ง่าย (Simplicity) ผู้ส่งสารหลักมักใช้วิธีการทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ง่ายอยู่ 2 วิธีคือ 1.การใช้คำอุปมาอุปมัย 2.การอธิบายขยายความ โดยได้ออกตัวไว้ก่อนว่าการเรียนการสอนในโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยานี้ เป็นการหัดเทศน์ของผู้ส่งสารหลัก ซึ่งไม่ได้เน้นวิชาการ แต่เป็นการนำธรรมะมาอธิบายให้เข้าใจได้ง่าย สอดคล้องกับที่คุณสมพงษ์ สุวโรพร Producer รายการได้บอกไว้ว่า หลักการให้ธรรมะของผู้ส่งสารหลักก็คือการนำมาอธิบายให้เข้าใจได้ง่าย ทั้งเด็ก และผู้ใหญ่ก็สามารถฟังเข้าใจได้

"...เป็นการฝึกหัดเทศน์สอนจริงๆ แต่จะให้เทศน์แบบพระผู้ใหญ่ที่มีความชำนาญ เป็นบัณฑิตนักปราชญ์ในทางพระพุทธศาสนาก็ทำไม่ได้ เพราะว่าภูมิวิภูมิจรรณก็แค่นักธรรมตรี แม้จะอ่านพระไตรปิฎกตั้งแต่ตอนที่ยังเป็นนักเรียนยังไม่เข้ามหาวิทยาลัย มันก็ 40 กว่าปีผ่านมาแล้ว...เพราะฉะนั้น จึงไม่กล้าเปิดเป็นโรงเรียนมัธยม เป็นวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยต่างๆ เหล่านี้เอาแค่ว่าเป็นโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา เพื่อจะได้ง่ายต่อการสอน การให้คำแนะนำ การพูดคุย...เพราะนักเรียนอนุบาลก็คือเด็ก มีเพลง มีภาพ มีพูด.." (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 1, 9 พ.ค. 48: 13)

"...เพราะฉะนั้นใครอยากจะเรียนรู้แต่ที่เป็นหลักวิชาการ ก็ต้องไปหาอ่านเอาในตำรับตำรา ให้ยึดพระไตรปิฎกเป็นแบบ นอกนั้นก็อรรถกถาจารย์อะไรก็ศึกษากันไปเถอะ แล้วก็ไปถามผู้รู้เอานะจ๊ะ ส่วนรายการฝันในฝันก็เป็นอย่างนี้แหละ หลบเลี่ยงวิชาการมานะ มาค่อยทำให้ง่ายๆ" (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ "โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา", 23 ม.ค. 46)

"...แต่หลักการของธรรมะก็อยู่ที่หลงพ้อ พูดให้เข้าใจง่ายๆ เด็ก ผู้ใหญ่ ก็ฟังได้" (คุณสมพงษ์ สุวโรพร, สัมภาษณ์ 4 ส.ค. 51)

4.2.2.1 การใช้คำอุปมาอุปมัย ผู้ส่งสารหลักใช้การอุปมา ทำให้เรื่องที่ลึกซึ้งเข้าใจยาก ปรากฏความหมายเด่นชัดออกมา ทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ง่ายขึ้น

“...น้ำหยดลงมาในตุ่มที่ละหยดยังทำให้น้ำเต็มตุ่มได้ฉันใด บุญเล็กบุญน้อยเราสั่งสมไปทุกวันก็สามารถทำให้น้ำเต็มเปี่ยมได้ฉันนั้น” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 2 ต.ค.50)

“...อาตาปี นะ ทำความเพียรให้กลั่นกล้ำ ยังกิเลสให้เร่าร้อน หมายความว่า ถ้าเราทำความเพียรนี้ กิเลสจะเร่าร้อน พอร้อนมันก็ระเหยไปอย่างนั้น เป็นไอไปเลย นี่อุปมาให้ฟัง” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 14 ส.ค.46)

“...ระหว่างการเดินทางนะ จากกรุงเทพฯ จะไปเชียงใหม่ มีอะไรให้ดูก็ดูไป มีเสาไฟฟ้าข้างทางก็ดูกันไป รถสวนมาก็ดูกันไป มีต้นไม้ มีคน มีแมว มีนกเกาะบนเสาไฟฟ้า ก็ดูๆ ไปเรื่อยๆ ก็ดูเฉยๆ ทีนี้ถ้าดูไม่เฉยอะไรเกิดขึ้น พอจอดรถปั๊บ เอ๊ะ บริษัทไหนสร้างเสาไฟฟ้านี้ เอ๊ะ ทำไมนี่มันสูงก็เมตรนี่ เอ๊ะ เขาเอาสายไปติดตรงนั้นได้อย่างไร เอ๊ะ มันจมลงในดินเท่าไร บริษัทไหนขุดดินที่ เอาเสาไปปักแล้วใช้แรงงานก็คน แรงงานนั้นมาจากจังหวัดไหน เป็นไง ถึงเชียงใหม่” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 28 ส.ค.46)

“...อันนี้อุปมาแล้วเหมือนเข็มขัดยาว คือเกินคาด มันเกินที่เราจะคาดเพราะยาวมาก เข็มขัดยาว ถ้าคาดไม่ถึงมันเข็มขัดสั้น นี่มันเกินคาด” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 ก.พ.47)

4.2.2.2 การอธิบายขยายความ ผู้ส่งสารหลักมักใช้การอธิบายขยายความ เพื่อให้ผู้รับสารได้เข้าใจเนื้อหาสาระได้ละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

“...เพราะฉะนั้นลูกก็ต้องต่อสู้ด้วยตัวของตัวเอง ต้องใช้สติ ใช้ปัญญา ใช้กำลังใจ และก็จำคำสอนที่แม่ได้อบรมไว้ว่า ให้มีคุณธรรม มีความกตัญญู ต้องซื่อสัตย์สุจริต อะไรต่างๆ เป็นต้น ต้องขยัน แล้วถ้าลูกเป็นอะไรไม่ได้ ให้เป็นคนดีเถอะ ถ้าเป็นเศรษฐีไม่ได้ก็ให้เป็นคนดี รวยน้ำใจ รวยคุณงามความดี เพราะต่อไปลูกจะต้องเดินด้วยตัวของตัวเอง สิ่งแม่ผูกนี้จะเป็นเหมือนแทนตัว มันแกว่งไปแกว่งมาเมื่อไหร่ ลูกเห็นแล้วจะรู้ว่าแม่อยู่กับลูกอยู่ตลอดเวลา คอยเป็นกำลังใจให้ ในทุกหนทุกแห่ง นี่เพลงเมื่อวานที่เขาร้อง โดยใช้เตอแน เป็นเครื่องดนตรีนะ

ร้องออกมาทำนองคล้ายๆ อย่างนั้น แต่เขามีอยู่ไม่กี่บรรทัดหรอก ครูไม่ใหญ่เอามาขยายความ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 ก.ย.46)

4.2.3 การถามตอบ (Questions & Answers) ผู้ส่งสารหลักมักใช้การถามตอบในรายการ เพื่อให้มีผู้รับสารมีบทบาทร่วมกันในการแสวงหาความจริง โดยเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นได้ตอบได้โดยเสรี

“...การบ้านมีอะไรบ้างจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 เม.ย.46)

“...ประตุนีบมือโดยไม่เจตนาเนี่ย เจ็บไหม” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 เม.ย.46)

“...สันนิษฐานสิ สุราเริ่มต้นที่ไหน” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 พ.ค.46)

“...เมื่อก่อนเป็นไงบ้าง ปลื้มแค่ไหน” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 เม.ย.47)

4.2.4 การใช้ภาพประกอบเพลง (Music Video) ผู้ส่งสารหลักมักใช้ภาพประกอบเพลง สลับกับการบรรยายโดยเลือกเพลงที่มีเนื้อหาเข้ากับบรรยายกาศและเนื้อหาการบรรยายในขณะนั้น โดยเนื้อหาในเพลงมีทั้งเพลงที่ผู้ผลิตรายการแต่งเอง และเพลงที่ขออนุญาตจากค่ายเพลงต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการบรรยาย ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

“...จำเพลงได้ไหมเมื่อก่อนนี้ อยากฟังอีก อะ ฟังๆ เลยจ้ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 เม.ย.47)

“...เหลืออีกไม่กี่วันก็จะถึงวันแม่แก้วแห่งชาติ ไซ้ไหมจ๊ะ เรามาฟังเพลงแม่แก้วกันเลยจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 5 ก.ย.47)

“...ถึงตอนนี้แล้วคิดถึงจังเลย คิดถึงมารดา มารดานี้เป็นต้นทางสวรรค์นะ เดี่ยวเราฟังสักหน่อย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 5 ก.ย.47)

“...การที่มีเพลงมาคั่น มันช่วยผ่อนคลายของคุณครูไม่ใหญ่ ในการพูดได้มาก คิดดูถ้าต้องพูดต่อเนื่องตลอดไม่หยุด 2-3 ชั่วโมง พูดทุกวันไม่มีเพลงมาคั่น ก็เหนื่อยแยะเลยนะ...หาเพลงช่วงแรกๆ ลำบากมาก คือจับทิศทางไม่ถูกว่าจะเอาเพลงมาใส่ตรงไหนดี ที่ทำให้เนื้อเรื่องหลักๆ ไม่เสีย...คนฟังมีทุกเพศทุกวัย ก็เอามาใช้หมดทุกแนว เพลงเก่าๆ สมัยก่อน เพลงฮิตยุครุ่นเราๆ เพลงเด็กๆ เพลงฝรั่ง เราต้องการแค่บางท่อนบางตอน จะทำอย่างไรให้เสน่ห์ของเพลงนั้นยังคงอยู่ ซึ่งเป็นหน้าที่ของฝ่ายตัดต่อ” (อลงกรณ์ สถาปิตานนท์, *Unseen* อนุบาลฝันในฝันวิทยา, 9 พ.ค. 51: 90-95)

“...ทางเรามีจุดหมายไปขออนุญาต เขาก็อนุญาตให้ใช้อย่างเต็มที่ ดีใจที่ทุกค่ายเพลงเห็นความสำคัญ สนับสนุนและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เราจะใช้ท่อนไหนก็ตัดไปใช้ให้ตรงกับเนื้อหาเพื่อเป็นสื่อประกอบการสอนในโรงเรียนฯ โดยเฉพาะ แล้วเราก็เขียนขอบคุณไว้ท้ายเพลง” (ศุภนัยประสานงานโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา, *Unseen* อนุบาลฝันในฝันวิทยา, 9 พ.ค. 51: 96-94)

4.2.5 การใช้ภาพเคลื่อนไหว 3 มิติ (Animation) ผู้ส่งสารหลักมีการใช้ภาพเคลื่อนไหว 3 มิติ หรือ Animation ในกรณีที่ต้องการความสมจริงและไม่สามารถหาภาพประกอบโดยทั่วไปได้ อาทิ ภาพจำลองของนรกและสวรรค์ เป็นต้น

“...นี่ก็เป็นแอนิเมชันที่ไม่ธรรมดาเหมือนกันนะ ถึงแม้จะทำการอย่างถูกละหุก แต่ว่าผลงานนี้ก็ไม่แพ้ใครนะ ถึงยังไม่ชนะใครแต่ก็ยังไม่แพ้ใคร อยู่ในระหว่างวิ่งคู่กันไป มันขนาดนั้นที่เดียวนะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, *Unseen* อนุบาลฝันในฝันวิทยา, 9 พ.ค. 51: 30)

“...การทำภาพทั่วไปจะใช้ความสามารถเฉพาะตัว แต่การทำแอนิเมชันจะเป็นการทำงานเป็นทีมซึ่งต้องใช้คนเป็นจำนวนเยอะมากๆ โดยเราต้องค่อยๆ สอดแทรกความรู้ทางด้านศิลปะ เข้าไปกับทางด้านเทคโนโลยี ทางด้านเทคนิคการทำคอมพิวเตอร์” (หัวหน้าทีมงานแอนิเมชัน, *Unseen* อนุบาลฝันในฝันวิทยา, 9 พ.ค. 51: 37)

4.2.6 การรายงานข่าว (News) ผู้ส่งสารหลักมักนำบริบทรอบข้างมาประกอบการบรรยาย โดยการรายงานข่าว โดยการอ่านจากหนังสือพิมพ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ศีลธรรม ยาวชวน ที่น่าสนใจ การอ่านรายงานข่าวจากศูนย์กัลยาณมิตร หรือข่าวที่ผู้รับสารเขียนมารายงาน และ การรายงานข่าวอย่างเป็นทางการจะลักษณะในส่วนของกิจกรรมงานบุญต่างๆ ที่น่าสนใจ อาทิ

การรายงานข่าวการช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมโดยมูลนิธิธรรมกาย พิธีถวายสังฆทาน 266 วัด ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น โดยมีชื่อช่วงข่าวนี้ว่านิวนิวส์ (NEW NEWS)

“...เขาตัดคอลัมน์หนังสือพิมพ์ พิมพ์ไทยรายวัน คอลัมน์วิจารณ์ธรรม อ่านดูแล้วก็น่าเป็นห่วง เขาขึ้นหัวข่าวว่า ช่วยด้วย เปรตจะกินที่ธรณีสงฆ์...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 12 มิ.ย.46)

“...นี่มีข่าวจากเนชั่นสุดสัปดาห์ โดยคุณรอนแรม ทางคอลัมน์ “แค่พบผ่านแล้วเลยไป” ขึ้นหัวข่าวว่า “ปิดโรงงานนุรีเลยดีไหม...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 26 มิ.ย.46)

“...เดี๋ยวเรามาทบทวนบุญผ่านข่าว NEW NEWS” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 30 มิ.ย.51)

“...งานข่าวต้องไว จะถูกกดดันในเรื่องของเวลา” (หัวหน้าทีมข่าวนิวนิวส์, Unseen อนุบาลฝันในฝันวิทยา, 9 พ.ค. 51: 177)

4.2.7 การตอกย้ำซ้ำทวน (Review) ผู้ส่งสารหลักมักใช้การตอกย้ำซ้ำทวน ในทุกวันที่มีการเรียนการสอนในโรงเรียน จะเริ่มต้นโดยให้นักเรียนท่อง คาถาสัจจริง เนื่อนานบุญ คำขวัญ การบ้าน 10 ข้อ วาทธรรมประจำวัน เพื่อให้นักเรียนใหม่ได้รับทราบและให้นักเรียนเก่าได้ทบทวน หรือการทบทวนเนื้อหาที่ได้นำมาเสนอเมื่อวันก่อน ก่อนที่จะนำเสนอเนื้อหาใหม่ในวันต่อไป เป็นต้น

“...ก็ต้องตอกย้ำซ้ำเติม ให้คล่องปาก ให้ชื่นใจ ให้เข้าใจ แล้วก็รีบทำกันให้ได้อย่างด่วนจ้ะเลย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ก.ย.47)

“...เรามารู้ว่าวาทธรรมประจำวันกันจ้ะ (สิ่งที่ต้องสั่งสม คือ บุญกุศล สิ่งที่ต้องแสวงหา คือ พระรัตนตรัยภายใน เป้าหมายชีวิต คือ ที่สุดแห่งธรรม ที่พักระหว่างทาง คือ ดุสิตบุรี วงบุญพิเศษ เขตบรมโพธิสัตว์)” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 30 มิ.ย.51)

“...สำหรับปฏิบัติการก่อการดีของเหล่าเด็กดี V-Star ที่ยังคงปฏิบัติการเดินหน้าทำความดีต่อไป อย่างไม่ถอยหลังกลับ เรื่องราวจะเป็นอย่างไรนั้น คงต้องโปรดติดตาม แต่ตอนนี้เรามา ทบทวนบุญกันเลยจ้า” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 20 พ.ค.51)

4.2.8 การใช้ภาพหนึ่งประกอบการบรรยาย (Illustration)

ภาพที่ 4.27 : แสดงตัวอย่างภาพหนึ่งประกอบการบรรยายในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝัน

ผู้ส่งสารหลักมักใช้ภาพหนึ่งประกอบการบรรยาย (Illustration) อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ กำเนิดสุรา เปรต นรก สวรรค์ ผลบุญอันเป็นทิพย์ ภาพประกอบ Case Study รวมถึงภาพของผู้ที่ได้กล่าวถึงในรายการเช่น ผู้ที่ส่งผลการปฏิบัติธรรมมาให้อ่าน หรือ ภาพของการเทเหล้าเผาบุญหรือนในที่ต่างๆ เป็นต้น

“...ที่จริงลองการกว่านี้นะ อันนี้ทำบ่อยๆ เพราะว่ามันครุไม่ใหญ่หากินวันต่อวัน นี่เห็นใหม่ หาขายกินค้า เขาหาเข้ากินค้ายังมีเวลามาก...เร็วไหม ทันไหม นี่กว่าจะได้แต่ละภาพนี้ อานอยู่นั่นนะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 ม.ค.47)

4.2.9 การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง (Role Model) ผู้ส่งสารหลักมักใช้การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เช่น การบริจาคปัจจัยเพื่อทำบุญในโอกาสต่างๆ อยู่เสมอ นอกจากนี้ยังได้เชิญชวนให้ผู้รับสารได้ทำตามอีกด้วย

“...ครูไม่ใหญ่ก็ในฐานะเป็นประธานมูลนิธิธรรมกายก็จะขอร่วมบริจาค บริจาคสิ่งของเหล่านี้ด้วย โดยจะเริ่มต้นที่ 1 แสนบาทก่อนจะ เพราะว่าเราเป็นเพื่อนมนุษย์กัน เมื่อประสบเภทภัยต่างๆ เราต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกันนะจะ เพราะฉะนั้นใครเกิดกุศลศรัทธาอยากบริจาคไปบริจาคได้ที่หน่วยราชการหน่วยงานราชการที่อยู่ใกล้บ้าน หรือถ้าจะมาวัดพระธรรมกายก็ให้มาบริจาคได้ที่ สำนักงานมูลนิธิธรรมกาย โดยสามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ตามเบอร์โทรศัพท์ที่หน้าจอ DMC หรือจะกริ่งกรังมาตอนนี้ ให้ครูไม่ใหญ่ได้ชื่นใจ ได้อ่านออกอากาศสักหน่อยก็เอา ตอนนี้ครูไม่ใหญ่เริ่มต้น 1 แสนบาทจะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 ธ.ค. 47)

“...ครูไม่ใหญ่ทำไปแล้วองค์ละ 10 บาท ใครเอาปัจจัยมาถวายอีก ทำอีก ทำไปเรื่อยๆเลย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 ม.ค.47)

4.2.10 การใช้เทปบันทึกรายการ (Video Tape Recorder) ผู้ส่งสารหลักมักใช้เทปบันทึกรายการมาประกอบในการดำเนินรายการเพื่อให้ผู้รับสารได้เห็นภาพที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการทบทวนและเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่ได้อยู่ร่วมในเหตุการณ์ได้ร่วมอนุโมทนาบุญ และเพื่อเป็นการเพิ่มความน่าสนใจให้กับรายการอีกด้วย

“...เดี๋ยวเรามาดูภาพ ภาพรวมของเมื่อวานนี้เป็นอย่างไร แล้วใช้เวลาไม่มาก เป็นภาพรวมนะจะ วันครอบครัวธรรมกาย 22 เมษายนจะ อ้า ดูกันเลย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 เม.ย.47)

“...สำหรับปฏิบัติการก่อการดีของเหล่าเด็กดี V-Star ที่ยังคงปฏิบัติการเดินหน้าทำความดีต่อไป อย่างไม่ถอยหลังกลับ เรื่องราวจะเป็นอย่างไรนั้น คงต้องโปรดติดตาม แต่ตอนนี้เรามาทบทวนบุญกันเลยจ้า” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 20 พ.ค.51)

4.2.11 การใช้จุดดึงดูดใจในสาร (Message Appeals) ผู้วิจัยพบว่าผู้ส่งสารหลักใช้จุดดึงดูดใจในสารที่หลากหลายดังนี้

4.2.11.1 จุดดึงดูดใจโดยตัวบุคคล (Personal Appeals) ผู้วิจัยพบว่าผู้ส่งสารหลักใช้จุดดึงดูดใจในสาร โดยใช้จุดดึงดูดใจโดยตัวบุคคลเป็นหลัก โดยผู้ส่งสารหลักเป็นผู้ดำเนินรายการหลักตลอดทั้งรายการ

4.2.11.2 จุดจูงใจโดยใช้อารมณ์ขัน (Humorous Appeals) ผู้วิจัยพบว่าผู้ส่งสารหลักใช้จุดดึงดูดใจในสาร โดยใช้อารมณ์ขัน การพูดที่เล่นที่จริง สอดแทรกในรายการอยู่เสมอ ทำให้ผู้รับสารผ่อนคลายและเปิดรับสารได้โดยง่าย

“...จริงๆ ถ้าเงี้ยโสดระดับฟังก็รู้เรื่องนะ และก็บ้างก็อ้างว่าอะไรก็ไม่รู้พูดแต่ภาษาบาลีที่จริงมีอยู่บรรทัดเดียว แต่ก็ อ้อ รำพึงอย่างโน้นอย่างนี้อะไรต่างๆ ก็เอาใหม่ ทุกคนลดวัยลงมา แล้วก็มืออยู่ห้องเดียวกันนั่นแหละ ทั้งชั้นมีอยู่ห้องเดียวตั้งแต่มาเกิดใหม่ กระทั่งใกล้จะไปเกิดใหม่นี้แหละหมดเลย ยาวเหยียดลูกเขียดคายนาว มาลดวัยให้หมด แล้วก็มาเรียนแบบง่ายๆ มีเพลง มีภาพ มีพูดเหมือนโรงเรียนอนุบาลทั่วๆ ไปอย่างนั้น ต้องมีเพลง เพราะฉะนั้นพอเปิดออกไปใหม่ๆ ตกอกตกใจ โธ๊ะ อีหยังหวานี่ ห่า หือ เป็นอีหยังหวานี่ นี่เปิดผิดช่องหรือเปล่านี่” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 1 ก.ค. 47)

“...นรกมีทั้งหมด 456 ชุม ชุมใหญ่ ชุมย่อย มียมโลกอีก และก็ทำอย่างไรนี้ เราถึงจะไปได้เดินทางไปในยมโลกได้สมปรารถนา ไปอุสทนรก มหานรกหรือทำอย่างไรถึงจะไปอยู่โลกันตร์โลกันตร์นรกอยู่ตรงไหน ลักษณะเป็นอย่างไร ทำอย่างไร ถึงจะไปอยู่ได้ นี่มีสอนอยู่ในคำสอนพระพุทธศาสนา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 มี.ค.46)

“...ในวันนี้ต้องจำต้องจากกันแล้ว อะๆ ช่วยต่อหน่อย ช่วยกัน อะ ทางนี้ช่วยๆ กัน (แสนเสียดายไม่ให้หายากกลับเลย) โธ้ย จะเป็นลม อันนี้เขาเรียกว่า ถอดกลอนประตูล้วนแล้วในวันนี้ จำต้องจากกันแล้ว อะไรนะ อะไรแคล้วๆ นะ คงไม่แคล้วพบกันใหม่วันหน้า มีก้วยเดี่ยวก็อย่าลืมเอาก้วยเดี่ยวมา จั๊น อะ (หัวเราะ) เดี่ยว อันนี้กลอนมั่ว กลอนมั่ว อะไรนะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ก.พ.47)

4.2.11.3 จุดดึงดูดใจโดยใช้การกระตุ้น (Motivation Appeals) ผู้วิจัยพบว่าผู้ส่งสารหลักกระตุ้นให้ผู้รับสารได้ตระหนักถึงความสำคัญ ในการได้มีโอกาสได้ศึกษาธรรมะที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ และมาถ่ายทอดให้ผู้รับสารได้ฟัง กระตุ้นให้ผู้รับสารได้เห็นโทษภัยในวัฏฏสงสาร กระตุ้นให้ผู้รับสารทำความดีในทุกรูปแบบ ทั้งทาน ศีล และภาวนา โดยบอกเล่าถึงอันสงฆ์ของบุญที่จะเกิดขึ้นจากการทำความดีนั้น และยังปลุกฝังให้ผู้รับสารรู้จักที่จะกระตุ้นตัวเองในการทำความดีอีกด้วย

“...ความรู้ที่สำคัญ ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านอุทิศสำหรับสละทรัพย์ อวัยวะ เลือดเนื้อ กระทั่งชีวิต คว้าลูกนิรันดร์มากกว่าดวงดาวบนท้องฟ้า ตัดศีรษะบูชาธรรมนะมากกว่าผลมะพร้าว ในชมพูทวีป กว่าจะได้มาเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาค้นพบเอาชาติสุดท้ายนี้แหละ ยาวนานทีเดียวนะ แล้วก็เมื่อรู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอด พ้นจากกิเลสอาสวะแล้ว ก็ไม่ได้ห่วงแหวนวิชา ถ่ายทอดโดยไม่ปิดบังอำพรางด้วยมหากุณา แล้วก็เก็บรวบรวมบันทึกเอาไว้ในสุดยอดภาษา คือ ภาษาบาลี เราไปเรียนมานี้ก็เป็นประโยชน์ต่อตัวของเรา แล้วก็ชาวโลก แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านจะดับขันธปรินิพพานไปแล้ว แต่เราก็เหมือนเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าทุกวันเลย ที่ได้เปิดภาษาบาลี อ่านตำรับตำราที่มีคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกบรรทัดไปเลย แล้วเป็นภาษาเดียวที่เรียนแล้วเป็นทางมาแห่งบุญ ใจจะใส ใจจะสว่าง ใจจะบริสุทธิ์ ใจจะถูกยกขึ้นสูงขึ้นไปเรื่อยๆ กุศลธรรมก็จะหลั่งไหล ผ่านใจ กลั่นมลทินที่อยู่ในใจของเรานี้ให้มันละลายหายสูญไปให้หมด เป็นภาษาที่เก็บความรู้ที่ดีอย่างนี้ เราก็ควรจะเรียนด้วยความสุขสนุกสนานกับการศึกษาเล่าเรียน” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 ม.ค.47)

“...การหล่อพระนี่เป็นการทำความดีนะจะ หล่อพุทธปฏิมากร ลักษณะมหาบุรุษ ซึ่งบังเกิด บังเกิดขึ้นได้ยากในโลก ไม่ใช่่ง่ายเลย จะได้ลักษณะอย่างนี้มา ก็ต้องสั่งสมบุญบารมีกันมา นับภพนับชาติไม่ถ้วน กายมหาบุรุษนี่ก็คือ จุดเริ่มต้นของการทำลายคุณภพสาม หรือวัฏฏะ เพราะฉะนั้นเราจะได้มาหล่อลักษณะกายมหาบุรุษ ซึ่งบุญนี้ก็จะทำให้เราได้มีลักษณะนี้บ้างในอนาคตกาล ภายภาคเบื้องหน้า ถ้าหากเราสั่งสมบุญนี้บ่อยๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า เมื่อไหร่บารมีของเราเต็มเปี่ยม เมื่อนั้นสิ่งเหล่านี้ก็จะเกิดขึ้นกับเรา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 8 เม.ย.47)

“...มีบุญเก็บโคมดวงแก้ว เสาศาสนะ และก็มีบุญล้างโคมอะคลิลิค พอใจของเราสะอาดนี้ คำพูดเราสะอาด กายเราก็สะอาด ผิวพรรณวรรณะแดงเต่งตึง เพราะว่าเรามีบุญสะอาด และก็อารมณ์เราก็จะสะอาด แม้ละอองฝุ่นยังไม่มีการมณเฑาะจะมาเกาะผิวกายเลย อวาต เสนา อาสนะ ก็จะสะอาดด้วย คนรอบกายของเรา จะมีแต่คำพูดใสๆ รอยยิ้มใสๆ ให้กับเรา และจะทำให้สิ่งดีๆ ให้กับเราได้รื่นเริงใจ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ก.พ. 51)

“...ไม่ต้องมาปลุกกระดมหรือว่าจะอะไรเลยนี้ ต้องปลุกตัวเองแล้ว จะไปให้คนอื่นเขาปลุกไม่ได้หรอก ต้องปลุกตัวเองให้ตื่นตัวในการสร้างบารมี เพราะเกิดมาสร้างบารมีแล้วโอกาสอย่างนี้ จะไปหาที่ไหน” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 10 ก.พ.47)

4.2.11.4 จุดดึงดูดใจโดยใช้ความกลัว (Fear Appeals) ผู้วิจัยพบว่าผู้ส่งสารหลักใช้จุดดึงดูดใจในสาร โดยใช้ความกลัวในเรื่องราวของ โทษภัยของการทำความชั่ว อาทิ โทษของการทำผิดศีลข้อต่างๆ โดยนอกจากจะมีภาพประกอบทั้ง 2 มิติ (Illustration) และ 3 มิติ (Animation) แล้ว ยังมีภาพประกอบเพลง (Music Video) ที่ใช้จุดดึงดูดใจโดยใช้ความกลัวร่วมด้วย อาทิ เพลง อบายๆ เพลง ฝึๆ เป็นต้น

“...ปรตนี้มีหลายจำพวกนะจะมีหลายตระกูล ดูเหมือนที่มีปรากฏไว้ในพระไตรปิฎก 12 จำพวกมั่ง ขนาดก็ไม่เท่ากันนะ ขนาดย่อมเยาเล็กๆ รุ่น Private ก็มี ขนาดกลางๆ Middle Weight ใหญ่ๆ ขนาด Heavy Weight ใหญ่มากทีเดียว ใหญ่ยาวถึง 25 โยชน์ อาเจียนออกไป แล้วเสียดาย เอามาใหม่ แหะ กอบเข้าไป กรรมมันบันดาลนะ กรรมบันดาล ให้ต้อง เอ้า เข้าไปใหม่ แล้วเอาออกมาใหม่” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 ก.พ. 46)

“...ซึ่งอันนี้ก็เป็นแชมเปิ้ล เพราะว่าการณ์ที่นั้มนั้นหลากหลาย แต่ถ้าเอานี้ว่ากันทั้งปีก็ไม่จบ แต่เราจะต้องให้จบคือนี้ ก็ต้องย่อตัดตอนมา ตายแล้วก็ถูกดูไปในมหากรกขุมการพนัน คือขุมที่ 6 ไปบังเกิดในลานกว้างที่เป็นแผ่นเหล็กร้อน เหมือนลานที่เอาไก่มาชนกัน เวทีไก่” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 24 ธ.ค.47)

4.2.11.5 จุดดึงดูดใจโดยใช้รางวัล (Rewards as Appeals) ผู้วิจัยพบว่าผู้ส่งสารหลักใช้จุดดึงดูดใจในสาร โดยใช้รางวัล เช่น การแสดงให้เห็นถึงผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการทำความดี การใช้คำชมหากผู้รับสารตอบคำถามถูก หรือหากพบว่ามีการทำความดีเกิดขึ้น มีการให้พรหรือการเปิดเพลงที่มีเนื้อหาชื่นชมผู้ทำความดี และการมีสิ่งของมอบให้เป็นรางวัลแห่งความดี อีกด้วย

“...ด้วยผลแห่งมหาทานในครั้งนั้น ทำให้นางวิสาขาในชาตินี้ได้เครื่องประดับมหาสดา ปสาธน์และลักษณะเบญจกัลยาณี เพราะสั่งสมบุญมาก ก็บุญมหาทานบารมีนี้แหละที่จะได้เบญจกัลยาณี งามทุกวัย แม้กระทั่ง 120 ปี ยังละอ่อน อายุ 15, 16 อย่างนั้น...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 พ.ย.46)

“...ขออนุโมทนาสาธุการกับลูกผู้กล้ากระทำในสิ่งที่ดีๆ ที่โลกยังขาดแคลน เป็นต้น บุญต้นแบบที่งดงาม เป็นวีรบุรุษวีรสตรีที่แท้จริงของโลก ในยามนี้ นี้ขอบุญนี้จงดลบันดาลให้ลูกทุกคน มีความสุข มีความเจริญ คิดอะไรในสิ่งที่ดีให้สมความปรารถนา ให้มีดวงตาเห็นธรรม

เข้าถึงพระธรรมกาย มีมหาสมบัติจักรพรรดิมากมายติดตามตัวไปทุกภพทุกชาติ ตราบกระทั่งถึงที่สุดแห่งธรรมเทอญ ขอสดุดีผู้กล้าคือนี้นะจ๊ะ (เปิดเพลงสดุดีผู้กล้า...)” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 14 ส.ค.46)

“...ต้องถือว่าต้องเสียสละมากเลยในการเป็นแพทย์ เพราะอยู่กับ เชื้อโรคทั้งนั้น สิ่งแวดล้อม แต่ไม่รังเกียจ หัวใจประเสริฐทีเดียว แล้วก็จะเป็นคนคนเดียวที่ผู้ไข้อยอมให้ทั้งล้าง ทั้งควัก ทั้งผ่า ทั้งตัด ทั้งอะไรสารพัดหมดเลยยอมหมดเลย ลูกอยากเป็นหมอที่ดีค่ะ รักษาได้ทั้งโรคทางกายและจิตใจของคนไข้ด้วย ดีมากลูกคิดอย่างนี้ละ...แม้เราจะเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าก็ตาม แต่ว่าก็เปลี่ยนมาเป็นอริยทรัพย์ภายใน ก็เพราะมีคุณงามความดีตลอดอย่างนี้แหละจ๊ะ ครูไม่ใหญ่ขอมอบดอกไม้ให้จ้า (เปิดเพลงดอกไม้)” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 20 พ.ค.51)

“...สำนักเรียนไหนที่เป็นแชมป์หลักร้อยขึ้นไป ก็จะมีมอบพัดเกียรติยศมหาอาทิจกมยุรวิชนีซึ่งเป็นพัดทองคำเล่มแรกของโลก ได้ไปครอบครอง 1 ปี ถ้าหากว่าชนะเลิศ 3 ปี ติดกันก็มอบไปเลย ให้เป็นสิทธิ์ขาดไปเลย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 ม.ค.47)

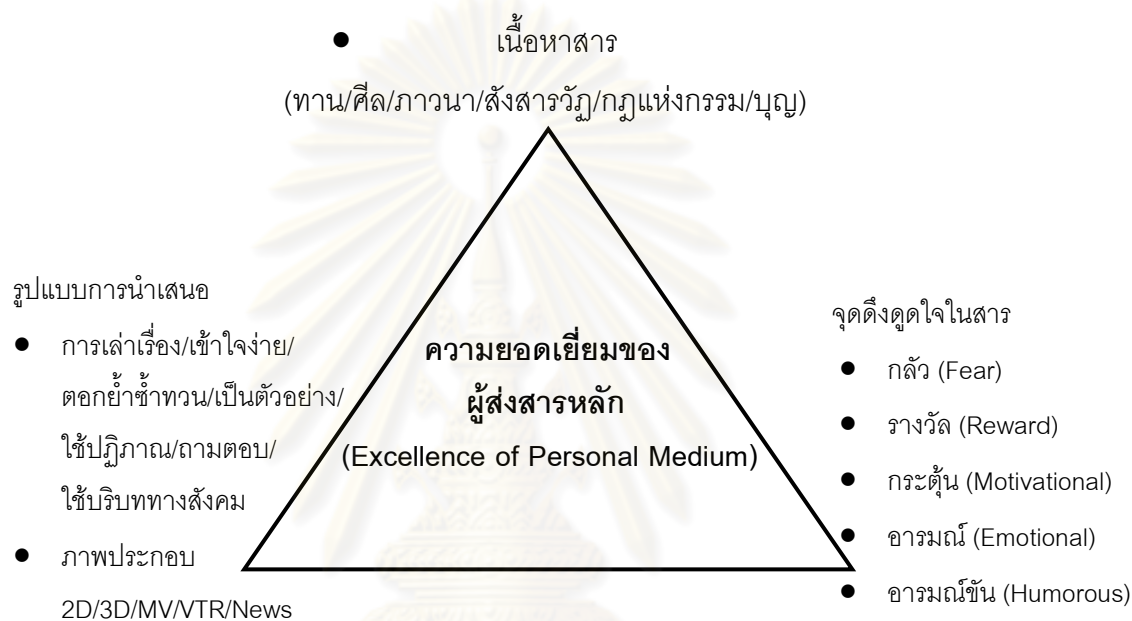
4.2.11.6 จุดดึงดูดใจโดยใช้อารมณ์ (Emotional Appeals) ผู้วิจัยพบว่าผู้ส่งสารหลักใช้จุดดึงดูดใจในสาร โดยใช้อารมณ์ เช่น หากเป็นการแสดงภาพผลบุญจะใช้อารมณ์ที่แสดงออกถึงความตื่นตาตื่นใจ หากต้องมีการอ้าลาเช่นอ้าลาพระกัลยาณมิตรที่มาอบรมที่วัดพระธรรมกาย ก็จะใช้อารมณ์ที่แสดงออกให้เห็นว่า ไม่อยากให้ท่านต้องจากกันไป เป็นต้น

“...ตอนนี้บริวารเขาใส่แล้ว อ่า โอ้ว อ๊าๆ อือฮือ นีมา เกือบมาทั้งเซ็ทแล้ว เอาละอะนี่ๆ ต่างหู นีตุ้มหู นะ ไอนี้เรียกอะไรร้อย แหวน กำไลแขน กำไลข้อมือ เป็นไงพอใช้ได้ไหม นีบริวารคนหนึ่งนะ ดูแลสวน มันก็จะค่อยๆ ไปเรื่อยๆ นีนะ นีๆ อะๆ อิกแบบ อือฮือ อือ สวยไหม สวยไหมๆ อะๆ อันนี้ๆ อ่าใส่อยู่ในตัวบริวาร...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 ก.พ.46)

“...แต่ว่าจะมีแต่การกล่าวคำอ้าลา ซึ่งพระเดชพระคุณทุกรูปจะต้องแยกย้ายกันกลับไปปฏิบัติภารกิจกัน แล้วจริงๆ แล้วนี่ ไม่อยากให้มีวันนี้หรือแต่ว่ามันจำเป็นจะต้องมี เพราะเรามีภารกิจที่เราจะต้องทำกันอยู่ เราจะไม้อยู่รวมกันเป็นกระจุก แต่เราจะกระจายกันไปทำหน้าที่

ให้แสงสว่างต่อโลก (เปิดเพลงไม่ยอมให้มีวันนี้) และเมื่อติดจันดาวรรณแล้ว ถ้าได้ยินเพลงที่จะเปิดต่อไปนี้ ก็ขอให้พระเดชพระคุณทุกรูป ได้โปรดทราบว่าคุณไม่ใหญ่กำลังคิดถึงทุกท่านอยู่ (เปิดเพลงดาวส่งสาร)...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 26 ก.พ.47)

4.3 สรุปเนื้อหา รูปแบบ และ วิธีการนำเสนอรายการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

แบบจำลองที่ 4.7 : แสดงเนื้อหา รูปแบบ เทคนิคการนำเสนอ และ จุดดึงดูดใจในสารที่พบ
ในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

จากการวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบ เทคนิคการนำเสนอ และ จุดดึงดูดใจในสารที่พบในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ทั้งหมดได้ข้อสรุปว่า ผู้ส่งสารหลักใช้วิธีการเล่าเรื่องในการดำเนินรายการเป็นหลัก โดยทำเรื่องธรรมะที่เข้าใจยากมาทำให้ง่าย นำเรื่องนามธรรมมาให้เห็นเป็นรูปธรรมพร้อมทั้งใส่ความบันเทิงเข้า ทำให้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นรายการที่ให้ทั้งสาระและความบันเทิง (Edutainment) ไปพร้อมๆ กันโดยใช้ภาพประกอบเพลง (Music Video) ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องที่กำลังเล่าในขณะนั้นสลับกับการใช้ภาพนิ่ง (Illustration) และ ภาพเคลื่อนไหว 3 มิติ (Animation) การใช้บริบททางสังคมมาประกอบการเล่าเรื่อง โดยใช้การรายงานข่าว (News) และ การใช้จุดดึงดูดใจในสารที่แตกต่างกันไปตามบริบทของเนื้อหา โดย การทำให้ผู้รับสารกลัวผลแห่งบาปก็ใช้จุดดึงดูดสารโดยใช้ความกลัว (Fear Appeals) ในขณะที่การจูงใจให้กระทำความดีใช้จุดดึงดูดสารโดยใช้รางวัล (Rewards Appeals)

จากการวิเคราะห์เนื้อหาทั้ง 60 ตอนได้ข้อสรุปความเชื่อมโยงระหว่างสาร รูปแบบ เทคนิค การนำเสนอรายการและ จุดดึงดูดใจในสารได้ดังนี้

1. เรื่องทาน (Dana) ผู้ส่งสารหลักเน้นให้เห็นผลของทาน โดยใช้ ภาพประกอบการเล่าเรื่อง แสดงให้เห็นผลของทานเป็นรูปธรรม (Reward Appeals) สลับกับการใช้ภาพประกอบเพลง (Music Video) การตอกย้ำซ้ำทวน การยกตัวอย่างประกอบ การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง และการใช้บริบททางสังคมมาประกอบการสอนอย่างได้ผล เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆ การอธิบายให้เห็นโทษของความตระหนี่ (Fear Appeals) และ การกระตุ้นให้ทำทาน (Motivational Appeals)

2. เรื่องศีล (Sila) เน้นให้เห็นโทษของการทำผิดศีล (Fear Appeals) โดยใช้ ภาพประกอบ 2 มิติ และ ภาพเคลื่อนไหว 3 มิติ (Animation) ประกอบการเล่าเรื่อง สลับกับการใช้ภาพประกอบเพลง (Music Video) การตอกย้ำซ้ำทวน การยกตัวอย่างประกอบ การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง การใช้ข่าว การมีสติพิเศษ และการใช้บริบททางสังคมมาประกอบการสอนอย่างได้ผล เช่น การต่อต้านเบียร์เหล้าเข้าตลาดหุ้น ในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้รักษาศีล (Motivational Appeals) โดยอธิบายถึงข้อดีและอานิสงส์ของการรักษาศีล (Reward Appeals)

3. เรื่องภาวนา (Bavana) เน้นให้เห็นความสุขที่เกิดจากการทำสมาธิภาวนาเพื่อการเข้าถึงพระธรรมกาย (Reward Appeals) โดยใช้การเล่าเรื่อง สลับกับการใช้ภาพประกอบเพลง (Music Video) การตอกย้ำซ้ำทวน การยกตัวอย่างประกอบ การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง และ การกระตุ้นให้ทำภาวนา (Motivational Appeals)

4. เรื่องสังสารวัฏ (Samsara) เน้นให้เห็นภัยในสังสารวัฏ (Fear Appeals) โดยใช้การเล่าเรื่อง การใช้ภาพประกอบ สลับกับการใช้ภาพประกอบเพลง (Music Video) การตอกย้ำซ้ำทวน การยกตัวอย่างประกอบ ในขณะเดียวกันก็กระตุ้น (Motivational Appeals) ให้หมั่นทำความดีโดยอธิบายถึงข้อดีและอานิสงส์ของการทำความดี (Reward Appeals) ที่จะได้ไปเสวยผลบุญบนสวรรค์

5. เรื่องกฎแห่งกรรม (Law of Karma) เน้นให้เห็นโทษของการทำบาป (Fear Appeals) ว่าต้องไปใช้กรรมในอบาย โดยใช้การตอบคำถามและการเล่าเรื่อง การใช้ภาพประกอบ สลับกับการใช้ภาพประกอบเพลง (Music Video) การตอกย้ำซ้ำทวน การยกตัวอย่างประกอบ ใน

ขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้ทำความดี (Motivational Appeals) โดยอธิบายถึงข้อดีและานิสงค์ของการทำความดี (Reward Appeals) ที่จะได้ไปเสวยผลบุญบนสวรรค์

6. เรื่องบุญ (Merits) ผู้ส่งสารหลักเน้นให้เห็นผลของบุญ โดยใช้ ภาพประกอบการเล่าเรื่อง แสดงให้เห็นผลของบุญเป็นรูปธรรม (Reward Appeals) ทั้งภาพ 2 มิติ และภาพ 3 มิติ สลับกับการใช้ภาพประกอบเพลง (Music Video) การตอกย้ำซ้ำทวน การยกตัวอย่างประกอบ การนำเสนอผ่านข่าว การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง และการใช้บริบททางสังคมมาประกอบการสอนอย่างได้ผล เช่น การทำบุญในวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ การแสดงให้เห็นโทษของการตกบุญ (Fear Appeals) และ การกระตุ้นให้ทำบุญ (Motivational Appeals)

สรุปรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ใช้เทคนิค เพลง ภาพ และพูด ใช้จุดดึงดูดใจในสารด้วยตัวบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือการกระตุ้น และ การให้เห็นผลแห่งการทำความดี ทั้งหมดนี้สามารถผสมกลมกลืนกันอย่างลงตัว เนื่องจากเป็นการนำเสนอผ่านผู้ส่งสารหลักซึ่งถือเป็น Personal Medium ที่ยอดเยี่ยมนั่นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

ประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

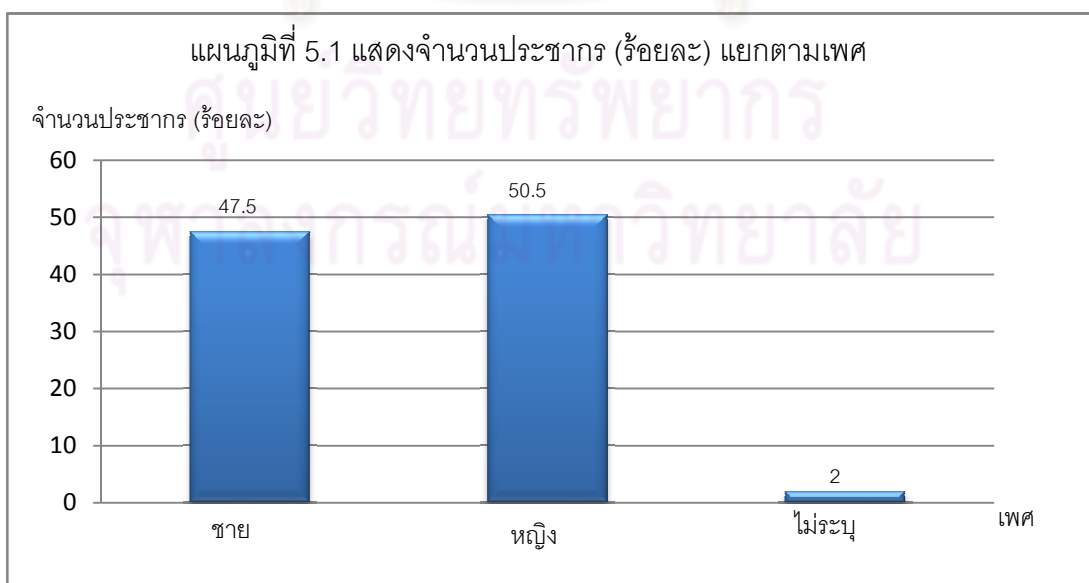
5.1 ประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

5.1.1 ลักษณะทั่วไปทางประชากร

การวิจัยเรื่องประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 200 ชุดและจากการ สัมภาษณ์ผู้ชมรายการที่ไม่ได้มาวัดจำนวน 4 คน ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดของการวิเคราะห์ด้วยตารางและแผนภูมิที่แสดงให้เห็นถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการตีความหมายของข้อมูลที่ได้จากตารางเฉพาะบางประเด็นที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

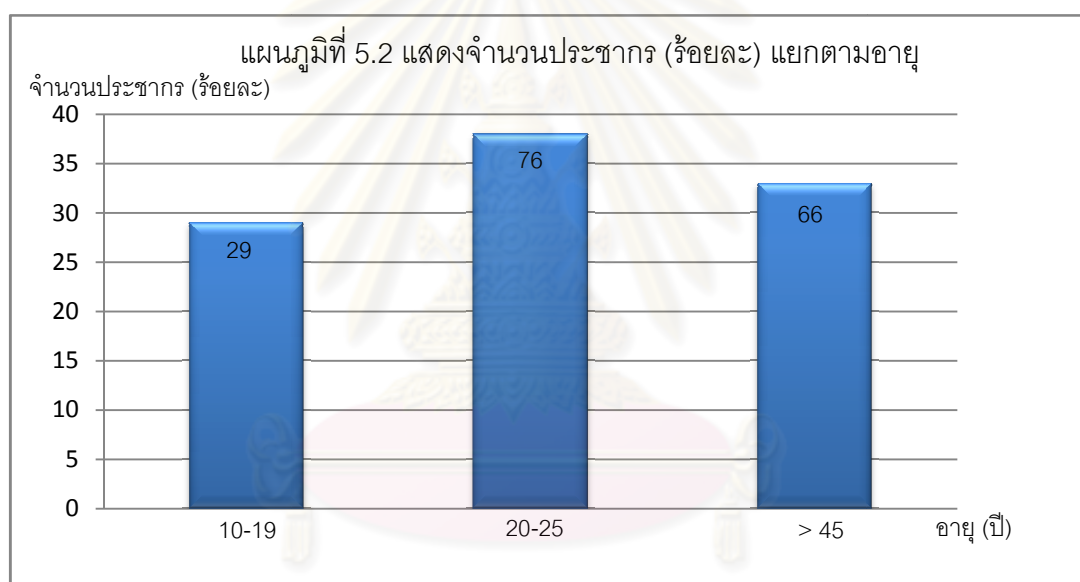
1. เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1.1 ชาย	95	47.5
1.2 หญิง	101	50.5
1.3 ไม่ระบุ	4	2.0
รวม	200	100

จากแผนภูมิที่ 5.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ พบว่าเป็นเพศหญิง (50.5%) และเป็นเพศชาย (47.5%) ส่วนที่เหลือไม่ระบุว่าเป็นเพศใด (2.0%)

ตารางที่ 5.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

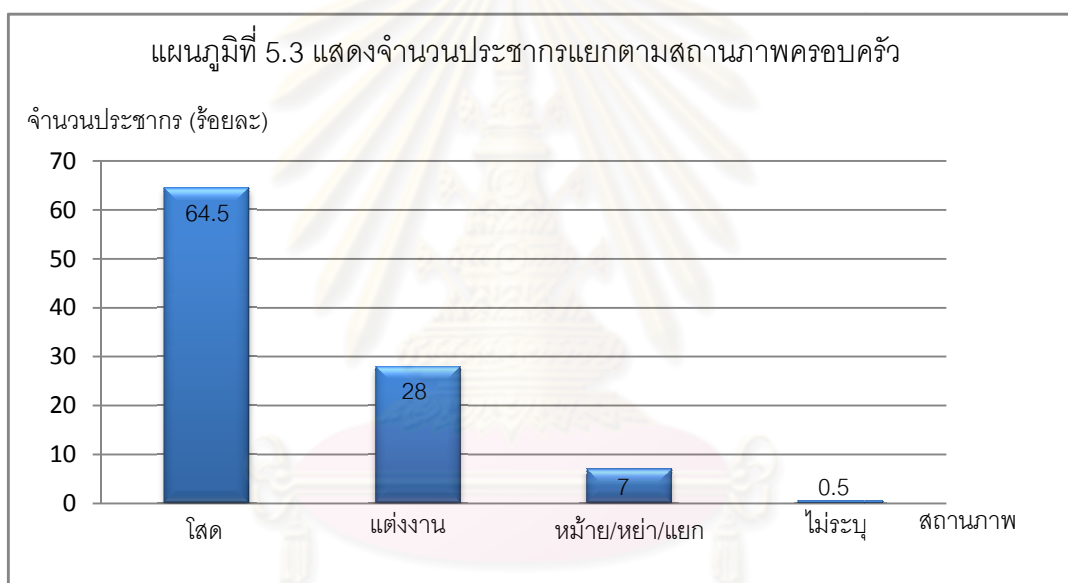
2. อายุ	จำนวน	ร้อยละ
2.1 อายุ 10 – 19 ปี	58	29.0
2.2 อายุ 20 – 45 ปี	76	38.0
2.3 อายุ 45 ปี ขึ้นไป	66	33.0
รวม	200	100

จากแผนภูมิที่ 5.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ พบว่า อยู่ในช่วงอายุ 20 – 45 ปี (38.0%), รองลงมาอายุ 45 ปี ขึ้นไป (33.0%) และ อายุ 10 – 19 ปี (29.0%) ตามลำดับ

ตารางที่ 5.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

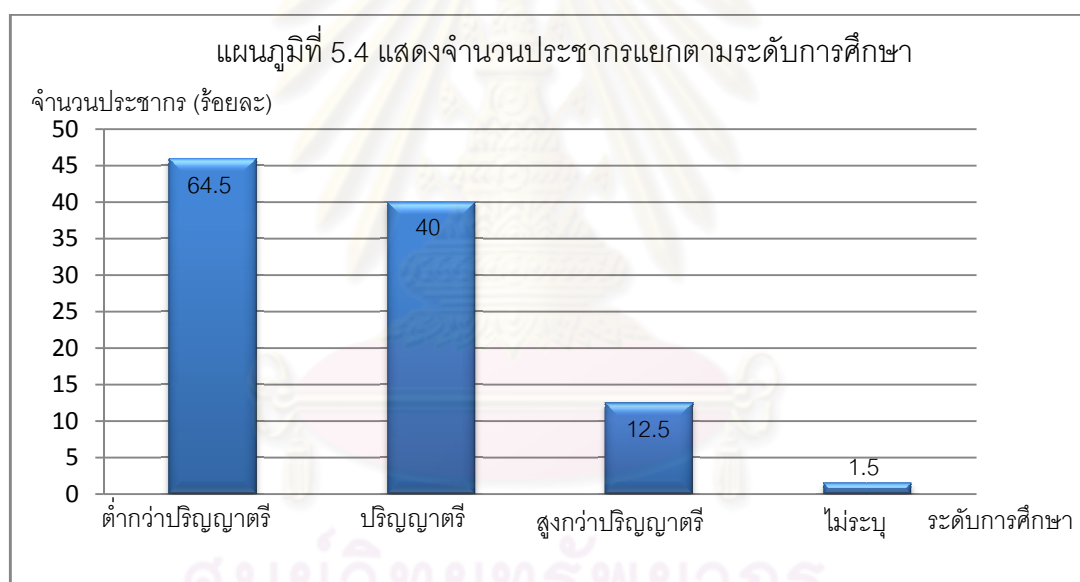
3. สถานภาพทางครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
3.1 โสด	129	64.5
3.2 แต่งงาน	56	28.0
3.3 หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่	14	7.0
3.4 ไม่ระบุ	1	0.5
รวม	200	100

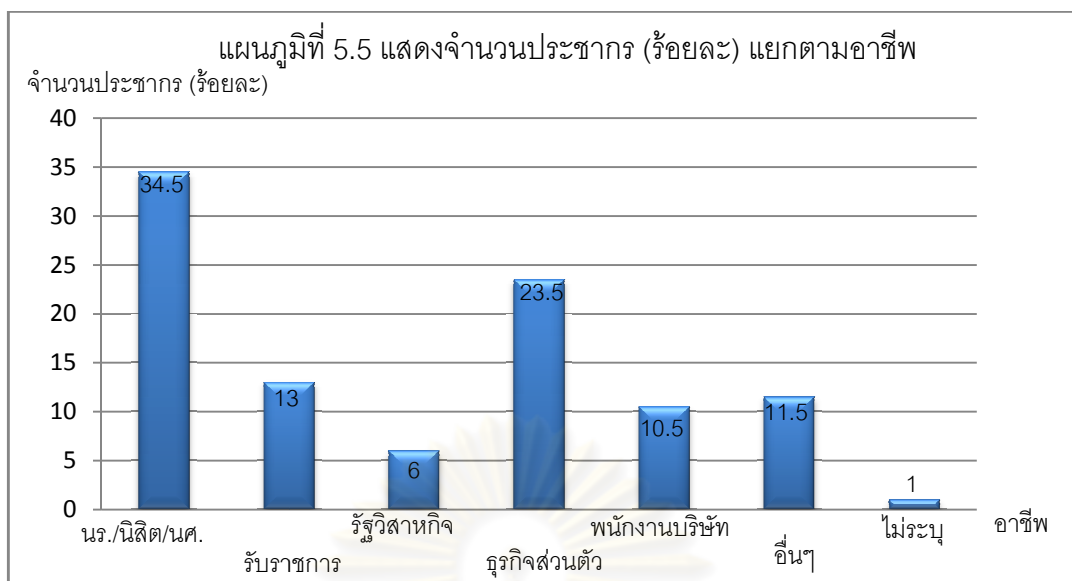
จากแผนภูมิที่ 5.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทางครอบครัวพบว่า เป็นโสด (64.5%), รองลงมาแต่งงาน (28.0%), รองลงมาหม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ (7.0%) และไม่ระบุสถานภาพทางครอบครัว (0.5%) ตามลำดับ

ตารางที่ 5.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

4. ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	92	46.0
4.2 ปริญญาตรี	80	40.0
4.3 สูงกว่าปริญญาตรี	25	12.5
4.4 ไม่ระบุ	3	1.5
รวม	200	100

จากแผนภูมิที่ 5.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (46.0%), รองลงมาปริญญาตรี (40.0%), รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรี (12.5%) และไม่ระบุการศึกษา (1.5%) ตามลำดับ

จากแผนภูมิที่ 5.5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา (34.5%), รองลงมาประกอบธุรกิจส่วนตัว (23.5%), รองลงมารับราชการ (13.0%), รองลงมาพนักงานบริษัท (10.5%) และพนักงานรัฐวิสาหกิจ (6.0%) ส่วนที่เหลือเป็นอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ แม่บ้าน (4.0%), เกษียณอายุการทำงาน (3.5%), รับจ้าง (2.0%), บุคลากรในวัด (1.0%) และทำงานมูลนิธิและเป็นแม่ชี (0.5% เท่ากัน) และไม่ระบุอาชีพ (1.0%)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.1.2 ความพึงพอใจในตัวผู้ส่งสาร

ตารางที่ 5.5 คุณลักษณะของผู้ส่งสารหลัก (คุณครูไม่ใหญ่)

คุณลักษณะ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. คุณครูไม่ใหญ่มีความน่าเชื่อถือ มีจิตเมตตา สอนด้วยความปรารถนาดี มุ่งให้เกิดประโยชน์ แก่ผู้ฟังอย่างแท้จริง	4.86	0.38	มากที่สุด
2. คุณครูไม่ใหญ่ไม่ชักนำให้ผู้ฟังเดินผิดทางไปจาก พุทธดำรัส สร้างความมั่นใจให้กระทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตให้ผ่องใส	4.81	0.50	มากที่สุด
3. คุณครูไม่ใหญ่น้ำเสียงนุ่มนวล ชวนให้สบายใจ สร้างบรรยากาศ ให้เพลิดเพลินเบิกบาน มีอารมณ์ขัน	4.83	0.43	มากที่สุด
4. คุณครูไม่ใหญ่มีความเชี่ยวชาญในการสอนธรรมะ อธิบายได้แจ่มแจ้ง เข้าใจง่าย ชวนให้คล้อยตามและ นำไปปฏิบัติได้จริง	4.81	0.48	มากที่สุด
รวม	4.83	0.45	มากที่สุด

จากแผนภูมิที่ 5.6 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยในเรื่องคุณลักษณะของผู้ส่งสารหลัก ต่างก็มีค่าตัวเลขที่ใกล้เคียงกัน หมายความว่าผู้รับสารมีความเห็นด้วยกับคุณลักษณะของผู้ส่งสารหลักทั้ง 4 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นและผู้รับ

สารที่ยังไม่ได้มาบำเพ็ญบุญที่วัดพบว่า มีความพึงพอใจในผู้ส่งสารหลักค่อนข้างมาก เนื่องจากเห็นว่าผู้ส่งสารหลักสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารที่ดี เป็นผู้ที่มีบุคลิกที่ดี มีรอยยิ้ม มีความเสียสละ และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีการสื่อสาร 2 ทางกับผู้รับสาร มีความเป็นกันเอง อธิบายธรรมะ โดยการเล่าเรื่องซึ่งเหมาะกับคนไทย และทำให้ง่ายในการเข้าใจของผู้รับสาร มีความแนบเนียนในการอ่านที่ดูไม่ตั้งใจมากเกินไป ผู้รับสารได้รับประโยชน์ได้คติสอนใจในการสอนให้คนละชั่ว ทำความดี ทำใจให้ผ่องใส

“...ถือว่าเป็นผู้ส่งสารที่ทำหน้าที่ได้ดีทีเดียว ก็มีความชัดเจนดี สนุกสนานดี” (พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, สัมภาษณ์ 3 ต.ค. 51)

“...บุคลิกของท่านธัมมชโยเป็นบุคลิกที่แตกต่างจากพระโดยทั่วไป มีลักษณะของท่านที่ของใบหน้า ของรอยยิ้ม ของการมีปฏิสัมพันธ์ อาตมาเห็นว่าพระควรจะมีบุคลิกแบบนี้เหมือนกันนะ” (สมณะแพะพุทธ จันทเสฏฐิ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...การแสดงธรรมของท่านเป็นนำเสนอแบบ การเล่าเรื่องให้เห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งค่อนข้างเป็นผลดีต่อการสื่อสารกับคนไทย ท่านจะใช้คำพูดแบบพูดธรรมดา การพูดแบบนี้จะสื่อให้คนในวงกว้างเข้าใจได้ดี ดูไม่เห็นห่างจากผู้ฟังเท่าไรนัก การมีบทสนทนาถามตอบเป็นสิ่งที่ดี ควรให้พระตามวัดต่างๆ ได้เรียนรู้วิธีการสื่อแบบนี้สักนิดหนึ่ง” (สมณะแพะพุทธ จันทเสฏฐิ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ต้องยอมรับว่า เวลาท่านอ่านหนังสือประกอบเนีย มีความแนบเนียน ไม่ดูว่าเป็นการอ่านโดยตรง หรือตั้งหน้าตั้งตาที่จะอ่าน” (สมณะแพะพุทธ จันทเสฏฐิ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ท่านเป็นผู้ที่สละ ทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม” (คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค.51)

“...ดี เป็นกันเองเหมือนกับเล่าดี ระหว่างที่ท่านทอล์คไป ท่านก็สอดแทรกไปเรื่อยๆ บางทีก็เป็นเรื่องของการตอกย้ำ” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...หลวงพ่อสอนให้เรารู้หมดทุกอย่าง ท่านพูดอะไรออกมาเป็นข้อคิด เป็นข้อสอนหมดเลย พระคุณของท่านนี่ก็ตอบแทนไม่หมด” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...หลวงพ่อบ้านสอนทำให้จิตใจคนละ โลก โกรธ หลง จิตใจคิดชั่วบาปเลิกแล้วหันมา
อยากทำความดี ทำบุญ สละความตระหนี่ออก ” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

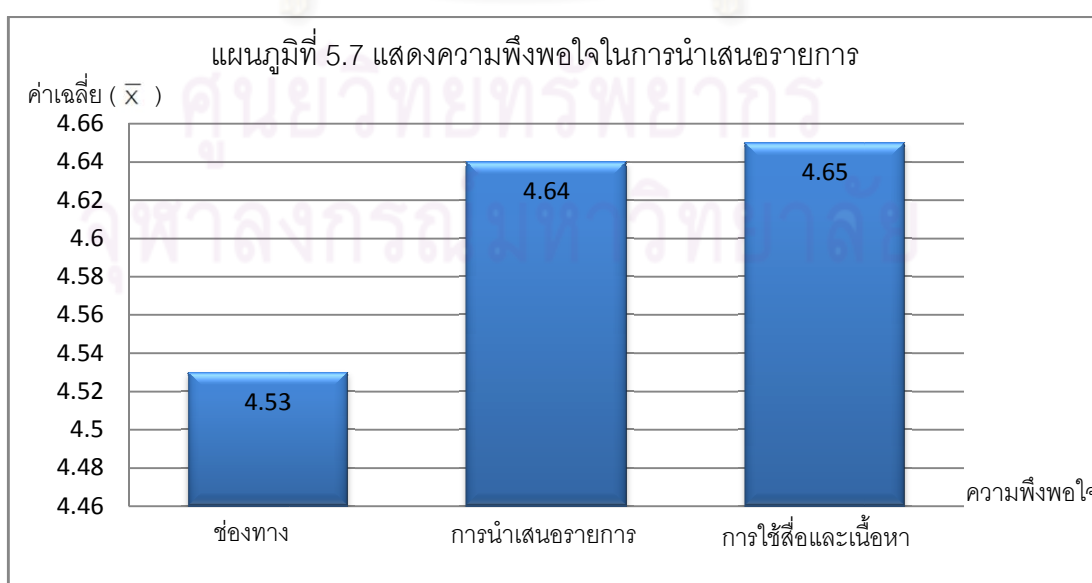
“...หลวงพ่อบ้านสอนดีค่ะ มีสติเตือนใจสอนใจ” (คุณจำปี กิ่งทอง, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...สอนแล้วมันก็ทำให้เรามีข้อคิดมันมีเหตุและมีผล ทุกสิ่งทุกอย่างที่มันเกิดขึ้นมามันมีเหตุ
และก็มีผลด้วย เกิดขึ้นมามันก็คือเหตุ มันก็คือผล ทางหลวงพ่อบ้านสอนมันจะลึกซึ้ง มันมองภาพออก”
(คุณพนิตา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

5.1.3 ความพึงพอใจในเนื้อหารายการ

ตารางที่ 5.6 ความพึงพอใจในการนำเสนอรายการ

ความพึงพอใจในการนำเสนอรายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความพึงพอใจในการนำเสนอรายการ "โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา"	4.64	0.60	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของช่องทางในการออกอากาศ	4.53	0.66	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมในการใช้สื่อและเนื้อหารายการ	4.65	0.57	มากที่สุด
รวม	4.61	0.61	มากที่สุด

จะเห็นได้ว่าค่าความพึงพอใจในด้านการใช้สื่อและเนื้อหารายการ และความพึงพอใจในการนำเสนอรายการ อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันมาก ในขณะที่ค่าความพึงพอใจในด้านช่องทางการออกอากาศ อยู่ในระดับต่ำที่สุด แสดงให้เห็นว่าถึงแม้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” จะมีช่องทางการออกอากาศที่ค่อนข้างครอบคลุมแล้วก็ตาม แต่ยังขาดช่องทางหลักที่ผู้รับสารส่วนใหญ่มองมากที่สุดก็คือช่องทาง Free TV สอดคล้องกับ การวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และผู้รับสารที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพบว่า มีความพึงพอใจในการรับสารค่อนข้างมาก เนื่องจากมีการนำเสนอโดยใช้เทคนิคที่หลากหลาย ทั้งการใช้ภาพประกอบเพลง การ์ตูน Animation การให้รายละเอียดในการตัดต่อภาพที่นำมาประกอบเข้ากับเนื้อหาที่ผู้ส่งสารหลักพูด ถือเป็นการใช้ศิลปะที่หลากหลาย เป็นการยากที่จะทำได้ในรายการสดเช่นนี้ ซึ่งวิธีการผลิต

“...เนื้อหาที่โอเค มีความสนุกสนาน พระอาจารย์ยังตกใจเลยว่า สนุกกว่าที่คิดเยอะเลย คือมันมีลูกเล่นเยอะนะ มีการ์ตูน มีอะไรต่างๆ เยอะแยะไปหมด ถ้ามองในฐานะนักสื่อสารก็ให้ B+ รายการธรรมะทำได้ขนาดนี้ต้องถือว่าเก่ง พระอาจารย์ก็คงจะดูแผ่นที่เหลือ เพราะดูแล้ว สนุกดีเหมือนกัน” (พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, สัมภาษณ์ 3 ต.ค. 51)

“...การใช้การสื่อของ DMC สื่อโดยใช้ศิลปะหลากหลายเป็นความคิดก้าวหน้าของผู้ผลิตรายการ ไม่ว่าจะเป็นการ์ตูน หรือ Animation การตัดต่อภาพที่ดี” (สมณะแพะพุทธ จันทเสฏฐ์, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...อาตมายอมรับในเรื่องความสวยงาม ความประณีตของ Insert ของเรื่องประกอบค่อนข้างดี ความสดใหม่ของความเป็นหนุ่มเป็นสาว หรือเด็กๆ ดี สิ่งที่ได้ก็คือความใส ความน่ารัก น่าเอ็นดู ความมีชีวิตชีวา และการปลุกฝังให้เด็กมีความคุ้นชินกับมงคล 38 ประการ” (สมณะแพะพุทธ จันทเสฏฐ์, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...การจัดภาพ การถ่ายทำ โดยเฉพาะการวางใบหน้าของท่านธัมมชโย ค่อนข้างดี” (สมณะแพะพุทธ จันทเสฏฐ์, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...อาตมานึกว่าเป็นรายการเทพนะเนี่ย ถ้าสดก็แสดงว่าต้องมี Out line ระหว่างท่านธัมมชโยกับคน insert เพราะสดทำแบบนี้ทำยาก...การมี out line ให้ท่านแล้วมีการ insert ประกอบในเรื่องเดียวกัน ถือว่าดีทีเดียว” (สมณะแพะพุทธ จันทเสฏฐ์, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...การที่ท่านพูดเรื่องข้าวต้มมัดใจ แล้วนำเสนอภาพของการก่อสร้างวัดพระธรรมกาย โดยมีเพลงมากำกับ อันนี้ต้องรักษาไว้เลยที่เดียวนะ เพราะว่าเพลงมีส่วนช่วยทำให้เกิดความรื่นรมย์ในจิตใจค่อนข้างดี แล้วยังมีภาพประกอบเพลงได้ด้วย อันนี้ถือว่าเป็นศิลปะเลยที่เดียว ใครก็ตามที่ทำในลักษณะเช่นนั้นได้ถือว่าเป็นคนที่ คิดการณ์ไกล และการใช้เพลงสื่อกับคนหนุ่มคนสาว การใช้เพลงสื่อจะได้ผลมาก เป็นการมองเห็นระยะยาวของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” (สมณะเพาะพุทธ จันทเสฏฐิโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ส่วนที่ไม่ชอบไม่มี ก็คือทุกอย่างจะดี ยอมรับว่ารายการของเขาดี เป็นอะไรที่เราหาไม่ค่อยได้ มันเป็นทางเลือกที่เหมาะสม...เราจะไม่สอนลูกโดยการบอก เพราะเขาอาจจะไม่เชื่อ แต่ถ้าเปิดรายการก็เป็นการให้ในทางอ้อม” (ผศ.ดร.สันตติ ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...ที่มีเด็กออกมาถามเรื่องศีลห้าประการดูแล้วเพลิน ผมว่ากลยุทธ์เขาดี แม้กระทั่งเราเป็นผู้ใหญ่เราเรียงดูง่าย แล้วถ้าเด็กก็จะดูได้ง่ายกว่า มันเป็นเรื่องที่มันเพลิน ได้ประโยชน์ บางทีก็เอาเด็กผู้หญิง 2 คน เด็กอีสาน หรือเด็กต่างชาติที่พูดไทยไม่ค่อยชัด” (ผศ.ดร.สันตติ ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

ความพึงพอใจในวิธีการนำเสนอแบบนี้ที่ยังไม่มีสถานีธรรมะช่องใดทำได้ โดยผู้รับสารส่วนใหญ่จะให้คะแนนเต็ม 10 เนื่องจากถือเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่ช่วยจรรโลงใจที่หาดูไม่ได้จากที่อื่น การใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย ดูแล้วผ่อนคลาย โดยเฉพาะผู้รับสารที่มีลูกมีหลาน จะมีความพึงพอใจที่บุตรหลานของตนได้รับสารที่ดีมีประโยชน์ โดยที่ตัวเองไม่ต้องเป็นคนสอนเอง

“...ต้องยอมรับว่าเครือข่ายของ DMC แพร่กระจายไปค่อนข้างมาก แรง ในแง่ของวิธีการผลิต ของวิธีการนำเสนอ ยังไม่มีที่วิธีธรรมะช่องไหนทำได้” (สมณะเพาะพุทธ จันทเสฏฐิโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ถ้าเต็ม 10 ฟีให้ 10 เลย ภาพประกอบเห็นชัดมีมบาล ทำเหมือน จนนูกฟักแล้ว ยิ่ง Animation ยิ่งกลัวทำไปแล้วมันจะได้จริงๆ ภาพนิ่งยังทำได้เหมือนจริง เพลง ฟีมีความรู้สึกว่า ok นะ ลงตัวทุกอย่าง” (คุณพนิดา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...แต่โดยรูปแบบของ DMC ผมเองคิดว่าน่าสนใจในรูปแบบของการเผยแผ่ธรรมะ เพราะว่าเป็นรูปแบบที่ทำทนายที่ทำให้คนสนใจธรรมะมากขึ้น ถือเป็นบุญอย่างหนึ่ง” (คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค.51)

“...เวลาเปิดดังๆ สามารถที่จะดึงลูกผมที่อยู่ในห้องนอน ให้มานั่งดูทีวีกับผมได้ นั่นหมายความว่าเขาได้ทำดีแล้ว เขาทำเยี่ยมแล้ว ถ้าเต็ม 10 ผมให้เต็ม 10 ไปเลย” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...ให้ 10 เต็มค่ะ” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

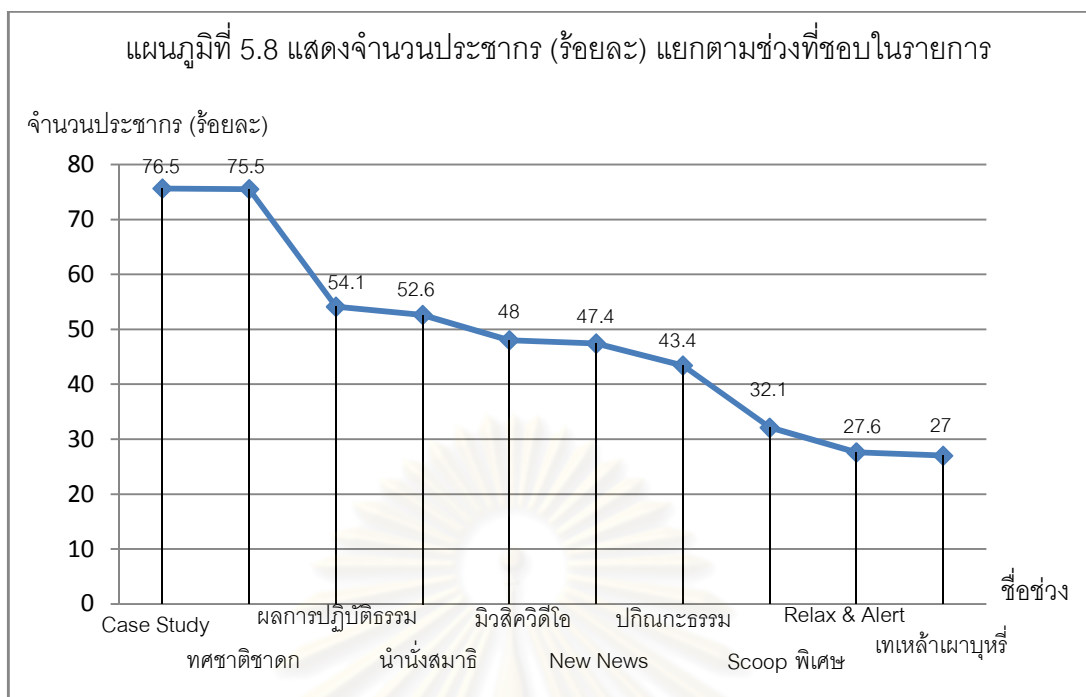
“...ที่ไม่ชอบหรือ ไม่มีนะ เพราะว่าดูแล้ว มีเหตุผลหมดทุกอย่าง ก็ให้ 10 เลยค่ะ” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

ในส่วนของความพึงพอใจในช่องทางการออกอากาศโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่หากมีการนำเสนอในช่อง Free TV ได้ก็จะเป็นสิ่งที่ดี

“...รับชมทางจานดาวเทียม DMC ก็สะดวกดี” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...ถ้าประเทศไทยมีช่วงเวลาที่เสนอธรรมะ ประเทศเราจะเจริญ ในช่วง Prime time แทนละคร คนเจริญด้วยศีลธรรม รุ่งเรืองด้วยปัญญา” (คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค.51)

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากแผนภูมิที่ 5.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าจากผู้ตอบแบบสอบถาม 200 คน มีผู้ที่ตอบคำถามข้อนี้ 196 คน และไม่ตอบ 4 คน รวมเป็น 949 คำตอบ แสดงให้เห็นว่าบางคนชอบมากกว่าหนึ่งรายการ พบว่า ช่วงรายการที่ชอบมากที่สุด ได้แก่ Case Study (76.5%) รองลงมาคือทศชาติและ ผลการปฏิบัติธรรม (54.1%) และเทเหล้า เผาบุหรี (27.0%) ลำดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และผู้รับสารที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพบว่า มีความชอบเรื่องกฎแห่งกรรม (Case Study) มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้รับสารส่วนใหญ่ชอบเรื่องราวลึกลับที่หาฟังไม่ได้จากที่ไหน ทั้งนี้เรื่องที่ได้รับสารแต่ละคนชอบขึ้นอยู่กับความสนใจและประโยชน์ที่ผู้รับสารคาดว่าจะได้รับจากการรับสารนั้นๆ เป็นหลัก

“...ชอบช่วงของการตอบปัญหา Case Study และเพลงที่เอาการ์ตูนแอนิเมชั่นมาประกอบ แล้วก็อันที่มีเด็กออกมาถามเรื่องศีลห้าประการดูแล้วเพลิน New News อันนี้ก็ชอบ มันทำให้เราได้เห็นความเป็นไปเป็นมาว่ามันเกิดอะไร ที่ไหน ยังไงบ้าง” (ผศ.ดร.สันต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...ชอบกฎแห่งกรรม บุญของหลวงปู่ อานุภาพของหลวงปู่” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ขอบกฎแห่งกรรม Case Study คนเราทำอะไรมันก็มีกรรมที่เกิดขึ้นมา มันถึงกรรมเรา ไม่สบาย อะไรอย่างนี้เรารู้นะ เราก็เลยปล่อยวางก็ไม่ได้เครียดอะไรมาก” (คุณพนิตา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ขอบตอนที่หลวงพ่อดอกคำถาม Case study จะช่วยให้คนที่ไม่มีความรู้ธรรมะหรือว่า ต้องการหลักการแก้ไขปัญหา เป็นธรรมะที่เข้าถึงได้ง่ายแล้วก็ขอบมิวสิควิดีโอ ที่มีอะไรจะอะไร เนี่ยนะครับ” (คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค.51)

“...พี่ขอบตอนที่ท่านอ่านเรื่องของแต่ละบุคคลที่เขาเขียนเรื่องเข้าไป ขอบทั้งเคสและผลการ ปฏิบัติธรรม” (คุณจำปี กังทอง, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

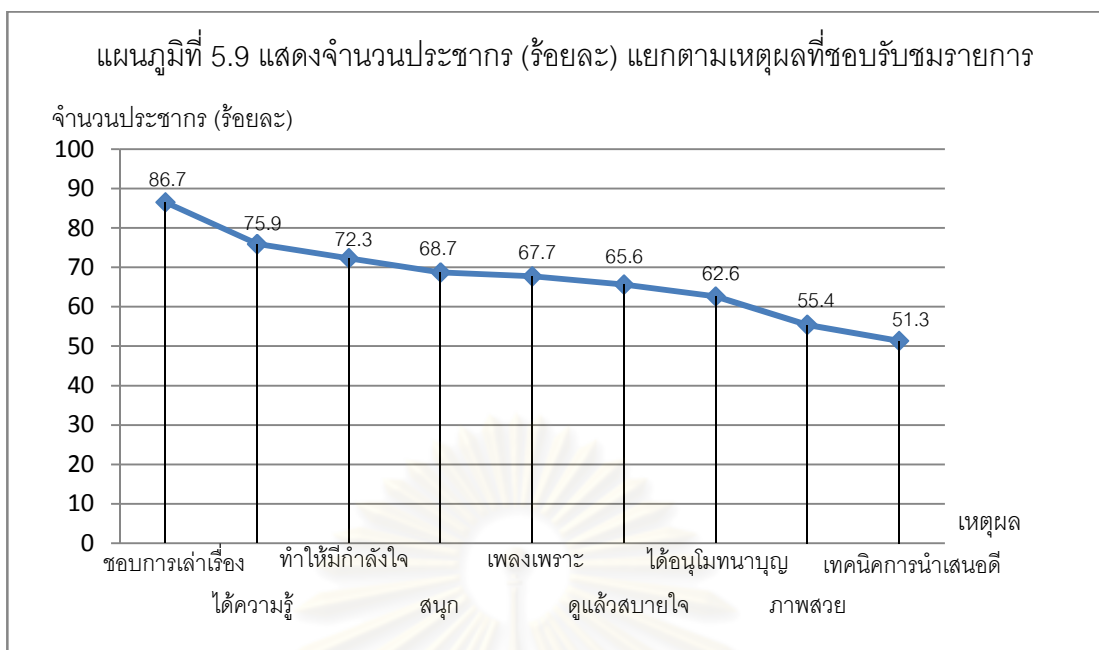
“...ขอบ Case Study ชาติที่แล้วทำบุญอะไร ทำบาปอะไร บารมี 10 ทศเราไม่เคยเรียนรู้ พอมาฟังหลวงพ่อก็ได้เรียนรู้เยอะดี” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...ทศชาติชาดก และ Case study เป็นประโยชน์ต่อชีวิตการสร้างบารมีมาก” (พระอู๋ ชิว ฮ่วย, สัมภาษณ์ 23 ส.ค.51)

“...เพลงดี ๆ เยอะมากเลย แล้วการ์ตูนเขาก็ทำมาตลก มีเพลงเข็ง มีเพลงอะไรอย่างเงี้ย ลูกผมเขาก็ชอบ” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...ดีมาก อย่างเช่นนรก สวรรค์ที่นำไปออก ก็มีคนโทรเข้ามาติดต่อขอแผ่นซีดีกันมากมาย จนทางช่องทีวี ต้องโทรมาขอทางวัดภาวนาไทยเป ขอทำเป็นซีดีเพื่อแจกให้กับสาธุชน ทำให้มีหลายคนได้รับชมสื่อชุดนี้” (พระอู๋ ชิว ฮ่วย, สัมภาษณ์ 23 ส.ค.51)

“...ส่วนที่ไม่ชอบไม่มี ก็คือทุกอย่างจะดี ยอมรับว่ารายการของเขาดี” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

จากแผนภูมิที่ 5.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าจากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน มีผู้ตอบคำถามข้อนี้ 195 คน และไม่ตอบ 5 คน รวมเป็น 1,293 คำตอบ ทั้งนี้เพราะมีบางคนชอบดูรายการด้วยเหตุผลหลายประการ เรียงตามลำดับจากมากที่สุดคือ ขอบการเล่าเรื่องของคุณครูไม่ใหญ่ (86.7%) ไปจนถึง เทคนิค/รูปแบบการนำเสนอรายการดี (51.3%) เป็นลำดับสุดท้าย สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และผู้รับสารที่ยังไม่ได้มาบำเพ็ญบุญที่วัดพบว่า เหตุผลที่ชอบชมรายการเป็นเพราะ ชอบในการเล่าเรื่องของคุณครูไม่ใหญ่เช่นกัน ที่ได้นำเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันให้แก่ผู้รับสารได้ ละชั่ว ทำดี ทำใจให้ผ่องใส โดยการนำเสนอที่มีเหตุมีผล

“...หลวงพ่อสอนให้เรารู้หมดทุกอย่าง ท่านพูดอะไรออกมาเป็นข้อคิด เป็นข้อสอนหมดเลย ได้ความรู้เยอะ ปรับปรุงตัวเองได้เยอะค่ะ” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...หลวงพ่อบอกสอนทำให้จิตใจคนละ โลก โกรธ หลง จิตใจคิดชั่วบาปเลิกแล้วหันมาอยากทำความดี ทำบุญ สละความตระหนี่ออก ” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...หลวงพ่อสอนดีค่ะ มีสติเตือนใจสอนใจ” (คุณจำปี กังทอง, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...หลวงพ่อก็เป็นคนคุยแล้วคั่นด้วยเพลง หรืออะไรต่างๆ เหล่านี้ แสดงว่ามีการเตรียมสคิปต์ เตรียมอะไรมาดี พอพูดถึงเคสแบบนี้ ก็ต้องเปิดเพลงแบบนี้ มันดึงความสนใจ ไม่น่า

เมื่อ ทำให้อยากรู้ อยากเห็น การที่จะบอกว่าการทำความดีมันทำงานนะ หลวงพ่อจะต้องพยายามแสดงอะไรที่มันเป็น Concrete ขึ้นมานิดหนึ่ง ไม่เป็นนามธรรม ผมถึงมองว่าถ้าเต็ม 10 ผมให้เต็ม 10 ไปเลย” (ผศ.ดร.สันศักดิ์ ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...เป็นธรรมะที่เข้าถึงได้ง่ายและเป็นแบบอย่างที่น่าสนใจสำหรับวิธีการตอบคำถามโดยใช้ธรรมะ ทำให้เข้าใจง่ายขึ้นครับ” (คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค.51)

“...การนำคนให้ละเว้นความชั่ว ทำความดี มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม อันนี้เป็นเรื่องที่น่ายินดี” (สมณะเพาะพุทธ จันทเสฏฐโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

นอกจากนี้ยังมีเหตุผลที่ขอรับชมรายการอื่นๆ อีก ไม่ว่าจะเป็นการได้รับความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้กับผู้รับสารที่เบื่อการรับชมรายการทางช่อง Free TV เนื่องจากการรับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” จะได้รับความสบายใจมากกว่า

“...จากที่ได้ชมรายการทศชาติชาดก และ Case study แล้ว รู้สึกว่าเป็นประโยชน์ต่อชีวิตการสร้างบารมีมาก” (พระอู่ ชิว ชูย์, สัมภาษณ์ 23 ส.ค.51)

“...จะมองออกหมดเลยว่า ทำไมถึงอดอยาก เราไม่เคยทำทานเราตระหนี่ ที่เขาโกงเราเพราะเราโกงเขามาก่อน” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...เนื้อหาสาระอาตมาก็ชื่นชมนะ การจับประเด็นเรื่องกฎแห่งกรรมมานำเสนอ เป็นการจับจุดที่ตรงกับความเชื่อพื้นฐานของคนไทย มงคล 38 เป็นวิธีการ เป็น Guide line ที่ทำให้คนได้รู้แนวทางในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม โดยการนำความรู้ในพระพุทธศาสนาไปอธิบายภาคปฏิบัติ” (สมณะเพาะพุทธ จันทเสฏฐโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

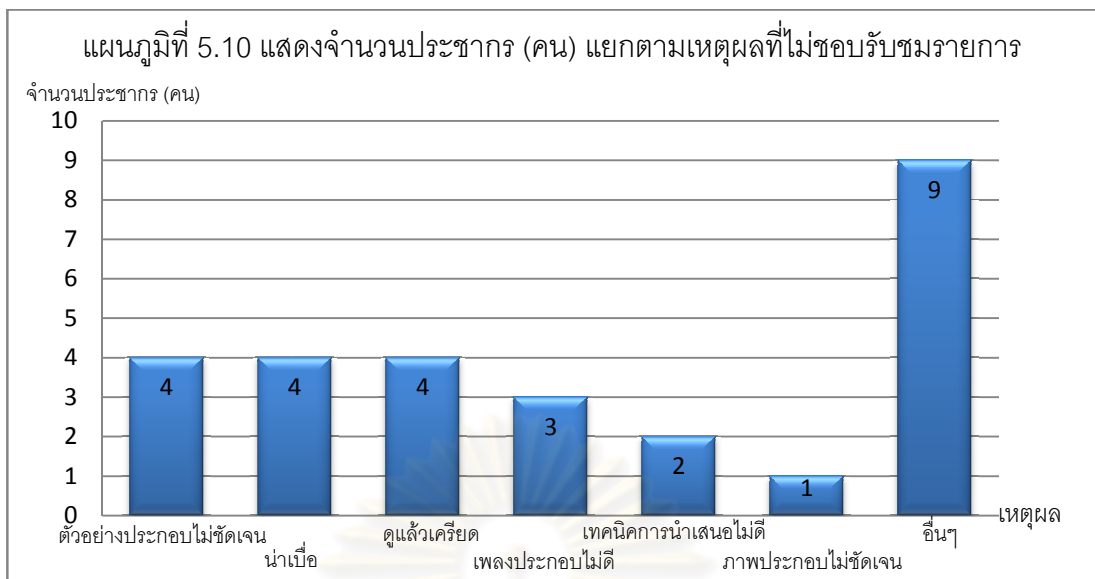
“...อาตมาชื่นชมในด้านของการปูความคิดและความเชื่อ ในเรื่องการงดเว้นจากบาปทั้งปวงและการทำกุศลให้ถึงพร้อม 2 ข้อนี้ยกให้เลย เป็นรายการเชิงศีลธรรมค่อนข้างชัดเจน สนับสนุนการเสริมสร้างความคิดและการปฏิบัติแนวศีลธรรม ต้องยอมรับว่าวัดพระธรรมกายทำได้ดีมาก” (สมณะเพาะพุทธ จันทเสฏฐโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...พอวัยขนาดนี้ก็จะเริ่มศึกษาธรรมะ ฟรีทีวี ละครั้นน้ำเน่า บางทีมันไร้สาระ เราจะรับไม่ได้ ดูอันนี้จรรโลงกว่า มีความรู้สึกสบายใจ ฉะนั้นก็เป็นทางเลือกที่ดีสำหรับเรา เป็นอะไรที่เราหาไม่ค่อยได้...คิดว่ามีเพลงดีๆ เยอะมากเลย แล้วการ์ตูนเขาก็ทำมาตลก มีเพลงแข็ง มีเพลงอะไรอย่างเงี้ย ลูกผมเขาก็ชอบ และพอดีว่าเราอยู่ด้านสื่อ เรามองว่ามันเป็นอะไรที่น่าสนใจมากๆ เลย...” (ผศ.ดร. สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

ตารางที่ 5.7 เหตุผลที่ไม่ชอบชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

เหตุผลที่ไม่ชอบ	จำนวน (n=200)	ร้อยละ
1. ตัวอย่างประกอบไม่ชัดเจน	4	23.5
2. เนื้อหาไม่น่าสนใจ น่าเบื่อ	4	23.5
3. ดูแล้วเครียด	4	23.5
4. เสียงเพลง เสียงประกอบยังไม่ดี	3	17.6
5. เทคนิค/รูปแบบการนำเสนอไม่ดี	2	11.8
6. ภาพประกอบไม่สวย ไม่ชัดเจน	1	5.9
รวม	18	105.8
183 missing cases; 17 valid cases		
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ		
- ไม่เคยมีความรู้สึกที่ไม่ชอบรายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาเลยดีมาก ๆ	26	66.7
- ชอบทุกรายการที่คุณครูไม่ใหญ่นำเสนอ ดูแล้วสบายใจ ไม่มีที่ติ ดีทั้งหมด	4	10.3
- บางครั้งซ้ำ	2	5.1
- เพลงประกอบมากไป	2	5.1
- ช่วงที่เลิกตึกเกินไป จะมีผลกระทบกับเวลานอน	1	2.6
- ช่วงรายการเด็กจะเพลิดเพลิด ความรู้ไม่มาก แต่ก็ไม่ต้องยกเลิกไป มีไว้สำหรับเด็กและคนใหม่ชม	1	2.6
- บางข่าว บางตอน	1	2.6
- มุมภาพหลวงพ่อดีๆ เกินไป	1	2.6
- เสียงดนตรีในบทสวดดังเกินไป	1	2.6
รวม	39	100.0

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ค่าร้อยละคิดเทียบจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด)

มีผู้ที่ตอบคำถามข้อนี้เพียง 17 คน และอีก 183 คน ไม่แสดงความคิดเห็น ได้ทั้งสิ้น 18 คำตอบ และมี 39 คน ได้เสนอแนะความคิดเห็น สรุปแล้วโดยส่วนใหญ่ไม่เคยมีความรู้สึกที่ไม่ชอบรายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาเลย เพราะรู้สึกว่าเป็นรายการที่ดีมาก สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รับสารที่ไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ที่บอกว่าไม่มีส่วนที่ไม่ชอบเลย ซึ่งต่างจากมุมมองจากผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นพบว่า เหตุผลที่ไม่ชอบชมรายการเป็นเพราะเห็นว่าเป็นการสื่อสารเฉพาะกลุ่มที่มีแกนความคิดเดียว ขาดความหลากหลายในส่วนของเนื้อหารายการ และการที่ไม่มีเวลาเปิดรับสาร ทั้งนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าเป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นมีพื้นฐานความคิดเดิม จากที่ตนได้เคยเรียนรู้และปฏิบัติมาอยู่แล้ว รวมถึงความถนัดในการเปิดรับสารอาจมีน้อย ซึ่งต่างจากผู้รับสารทั่วไปที่อาจยังไม่เคยได้เรียนรู้เรื่องราวธรรมะจากที่ใดมาก่อน และการอธิบายที่เป็นเหตุเป็นผลของผู้ส่งสารหลัก รวมถึงปริมาณการเปิดรับสารที่มากกว่าจึงทำให้ผู้รับสารใหม่ซึมซับรับเนื้อหาสารในรายการได้ง่ายกว่า

“...ไม่มี...เอาชมไปแล้วกัน พวกทอล์ค เกมโชว์ จะมีเสียงกรีดเสียงอะไร ของท่านก็จะมีเสียง “สาธุ” ซึ่งมันทำให้บรรยากาศมันดีนะ” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

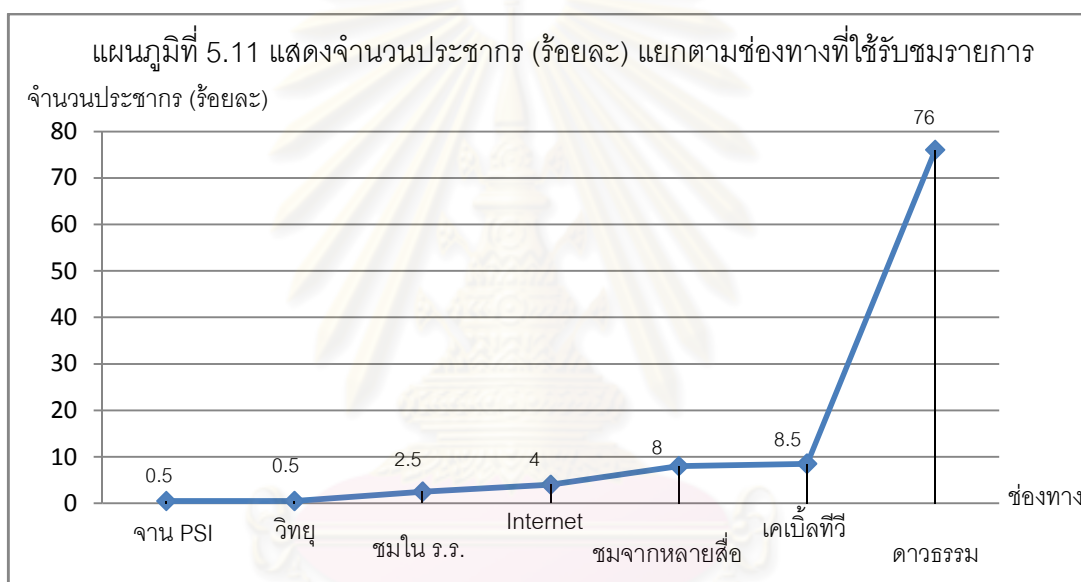
“...ที่ไม่ชอบหรือ ไม่มีนะ” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...ถ้าไม่ได้ดูนอนไม่หลับ นิดนึ่งก็เอา” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...แกนใหญ่ในการปรับปรุงก็ คือ มีแกนความคิดเดียวเหมือนปลูกพืชเชิงเดี่ยว อาตมาไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอที่วิเศษเฉพาะกลุ่ม ผลิตภัณฑ์เองดูกันเอง อาตมาก็ไม่ค่อยดู เพราะรู้สึกว่าคุณก็ครั้งก็ครั้งก็เหมือนกัน” (สมณะพะพะพุทธ จันทเสฏฐโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ผมเองก็ดูบ้างไม่ดูบ้าง คือปกติไม่ค่อยดูที่ว๊อยู่แล้วนะครับ แม้จะทำรายการที่ตัวเอง แต่ก็ไม่มีโอกาสดูกับคุณน้าบ้าง บางทีเข้าบ้านมาคุณน้าเขาเปิดอยู่แล้ว จะได้คุยธรรมะอะไรกับคุณน้าบ้าง” (คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค.51)

5.1.4 ความเหมาะสมของช่องทางและช่วงเวลาการออกอากาศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับชมรายการสื่อธรรมะโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาจากจานรับสัญญาณดาวเทียม หรือที่เรียกว่าจานดาวธรรม (76.0%) นอกนั้นรับชมรายการจากสื่ออื่นๆ ซึ่งมีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับดาวธรรมสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รับสารที่ไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ที่พบว่า ช่องทางการรับชมส่วนใหญ่ รับชมจากจานรับสัญญาณดาวเทียม เช่นกันนอกนั้นรับชมจากเคเบิลทีวี ท้องถิ่น วิทยุชุมชน และ จากวีซีดี

“...ดูจากจานดาวเทียม” (สมณะพะพะพุทธ จันทเสฏฐโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ดูจากจานดาวเทียมครับ” (คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค.51)

“...รับชมทางจานดาวเทียม DMC คิดเป็นเงินไทย 7,500 บาท” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...ดูทางจานดาวเทียมค่ะ” (คุณจำปี กังทอง, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

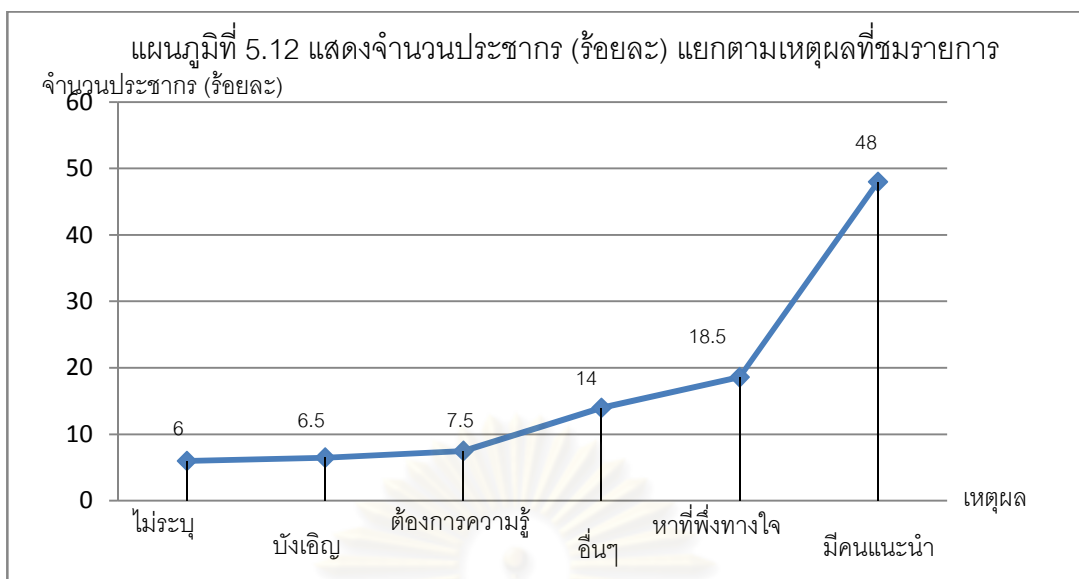
“...จาน PSI เป็นจานสีดำใหญ่” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...เป็นเคเบิล ที่ธรรมชาติศาสตร์ สัญญาณดีของ ASTV ลมมากกว่า” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...เมื่อก่อนตอนที่อยู่ปัตตานี พี่ฟังทางวิทยุ ตอนนี้อายุศรีสะเกษได้ดูทางเคเบิล” (คุณพนิตา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...มีโยมท่านหนึ่งเอาวีซีดีนรก สวรรค์ที่ทางวัดทำไปถวายท่านให้เท่า ท่านให้เท่าก็นำไปออกอากาศทางโทรทัศน์ช่อง Live-tv หลังจากนั้นจึงได้ติดต่อขอรายการต่างๆ มาออกอย่างต่อเนื่อง” (พระอุ๋ ชิว ชูย์, สัมภาษณ์ 23 ส.ค.51)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากแผนภูมิที่ 5.12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เนื่องจากมีคนแนะนำสูงที่สุด และเหตุผลอื่นๆ สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รับสารที่ไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ที่พบว่า เหตุผลที่รับชมรายการ คือ มีกัลยาณมิตรแนะนำ มากเป็นอันดับ 1

“...มีคนมาติดให้...อาตมาชื่นชมในด้านของการปลูกความคิดและความเชื่อ ในเรื่องการงดเว้นจากบาปทั้งปวงและการทำกุศลให้ถึงพร้อม การนำคนให้ละเว้นความชั่ว ทำความดี มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม อันนี้เป็นเรื่องที่น่ายินดี” (สมณะเพาะพุทธ จันทเสฏฐ์, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ติดงานเพราะความรำคาญ คิดว่าติดแล้วไม่ดูก็ได้ ช่วงแรกก็เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา พอดีช่วงนั้นออกช่วงเปรตพอดี โอ้ น่ากลัวจัง พ่อแม่เราก็เคยพูดนะว่า นรก สวรรค์มีจริง บาปกรรม ก็เลยเปิดดูเรื่อยๆๆ ก็ดีนะ แล้วมาเจอสมาก็จะเปิดฟังช่วงบ่าย 3 โมงญี่ปุ่น ไม่เคยเห็นมีใครพูดไม่มีพระที่ไหนสอน พระบ้านนอกเราก็ไม่สอน ท่านบอกสะดวกที่ไหนก็ไปที่นั่น วัดใกล้บ้านเราท่านก็ไม่ได้เจาะจงว่าต้องมาที่นี่ที่เดียว ตอนนั้นมาคิดว่า กัลยาณมิตรนี้หายากนะ” (คุณบุญช่วย ทะนิเว, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...พอดีคุณน้ำไม่สบายแล้วมาพักที่บ้านผม คุณน้ำไปวัดอยู่แล้วก็เลยติดงานไว้ดู ผมกลับบ้านไปบางที่คุณน้ำก็เปิดอยู่แล้ว ก็ได้ดูกับคุณน้ำจะได้คุณธรรมอะไรกับคุณน้ำบ้าง” (คุณแทนคุณ จิตตอิสสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค.51)

“...ปี 2006 ตอนนั้นมิโยมท่านหนึ่งเอาวีซีดีนรก สวรรค์ที่ทางวัดทำไปถวายท่านให้เท่าท่านให้เท่าก็นำไปออกอากาศทางโทรทัศน์ช่อง live-tv หลังจากนั้นก็มีโยมอีกท่านที่รู้ว่า ซีดีนี้มาจากทางที่วัดถาวณาไทเปทำ จึงได้ติดต่อขอรายการต่าง ๆ มาออกอย่างต่อเนื่อง” (พระครู ชิว ชูย์, สัมภาษณ์ 23 ส.ค.51)

นอกจากนี้ยังมีเหตุผลในการรับชมคือ การเจอโดยบังเอิญ และการได้รับความรู้จากเนื้อหาสารในรายการ

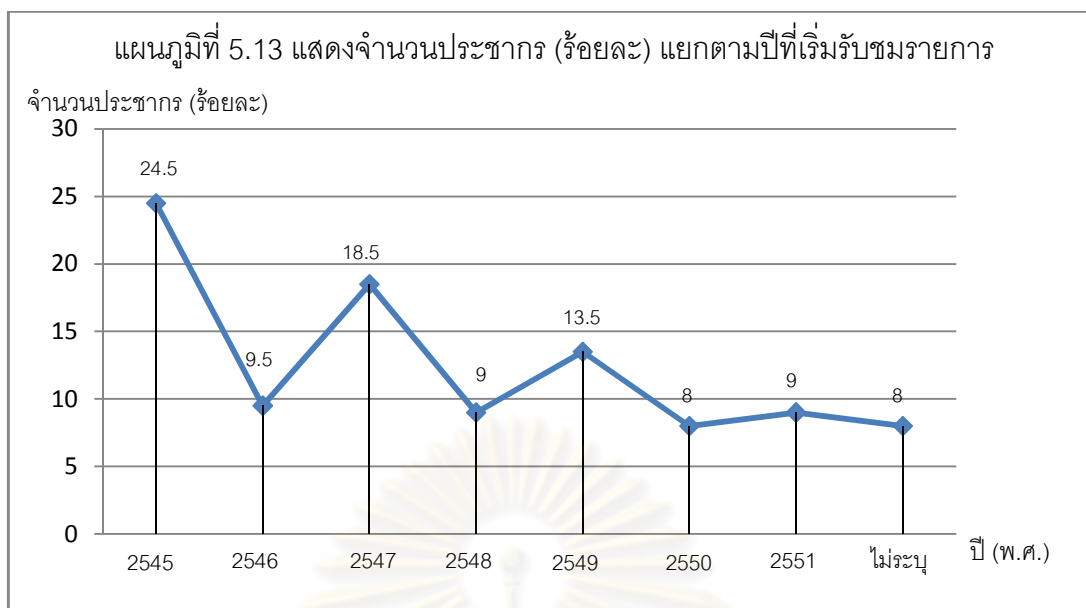
“...จนเจอโดยบังเอิญ เปิดเจอดูเลย ดูทุกวันจน Psi สีดำใหญ่ พี่ชอบเรื่องกฎแห่งกรรม” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...พอดีเขาติดให้ที่พัก พอดีมีลูก และเราอยู่ด้านสี่ เรามองว่ามันเป็นอะไรที่น่าสนใจมากๆเลย เป็นอะไรที่เราหาไม่ค่อยได้ มันเป็นทางเลือกที่เหมาะสม อาจจะเหมาะกับคนวัยผม สำหรับคนวัยที่อายุ 40 ขึ้นมาเนี่ย คนมันจะเริ่ม Calm Down ลง แล้วเริ่มหันหน้าเข้าหาธรรมะ” (ผศ.ดร. สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...ดีมีสติเตือนใจ ชอบทั้งเคสและผลการปฏิบัติธรรม” (คุณจำปี กังทอง, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ชอบกฎแห่งกรรม Case Study คนเราทำอะไรมันก็มีกรรมที่เกิดขึ้นมา” (คุณพนิดา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากแผนภูมิที่ 5.13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าส่วนใหญ่เริ่มต้นชมรายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาปี พ.ศ.2545 และมีจำนวนผู้รับสารใหม่ที่รับสารในช่วงปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2551 จำนวนน้อยลงเรื่อยๆ แสดงให้เห็นว่าผู้รับสารประเภทนี้เริ่มอิ่มตัวแล้ว สอดคล้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และผู้รับสารที่ยังไม่ได้มาบำเพ็ญบุญที่วัดพบว่า ปีที่รับชมรายการ คือ มีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 มีจำนวนมากกว่าที่เพิ่งรับชม

“...ตั้งแต่แรกๆ ที่มีรายการ” (สมณะพะพะพุทธ จันทเสฏฐโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ประมาณ 5 ปี ดูตั้งแต่เริ่ม” (ผศ.ดร.สันทัด ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

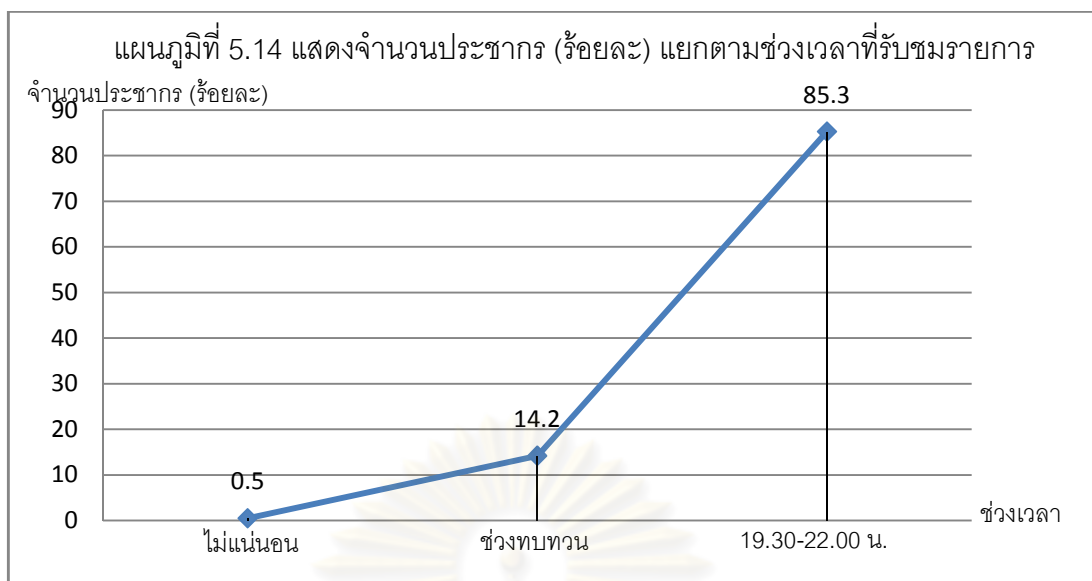
“...เริ่มดู ปี พ.ศ. 2547 ค่ะ” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...ที่ฟังทางวิทยุมาหลายปีแล้ว” (คุณพนิตา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ปี 2006 (พ.ศ. 2549)” (พระอัฐิ ชิว ฮู่ย, สัมภาษณ์ 23 ส.ค.51)

“...เริ่มดูเดือนพฤษภาคม ปี 50” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ที่เพิ่งดูได้เดือน 2 เดือนนี้แหละ” (คุณจำปี กังทอง, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

จากแผนภูมิที่ 5.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้รับสารส่วนใหญ่ชมรายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาช่วงเวลา 19.30 – 22.00 น. (85.3%) มีบางส่วนที่ดูช่วงทบทวนและไม่แน่นอน แสดงให้เห็นว่า ช่วงเวลาการออกอากาศในปัจจุบันมีความเหมาะสมที่ผู้รับสารส่วนใหญ่สะดวกที่จะรับชม และ การที่มีช่วงทบทวนก็เป็นการเพิ่มความสะดวกในการรับชมให้กับผู้ที่พลาดโอกาสในการรับชมสด สอดคล้องกับข้อมูลจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และผู้รับสารที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกายที่พบว่า ช่วงเวลาที่รับชมส่วนใหญ่คือช่วงเวลา 19.30-22.00 น. และมีบ้างที่รับชมช่วงเวลาทบทวนเนื่องจากอยู่ต่างประเทศ

“...ช่วงต้นของรายการ ถ้ากลับบ้านเร็วก็จะได้ดู เพราะช่ายังไม่มา” (ผศ.ดร.สันศักดิ์ ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

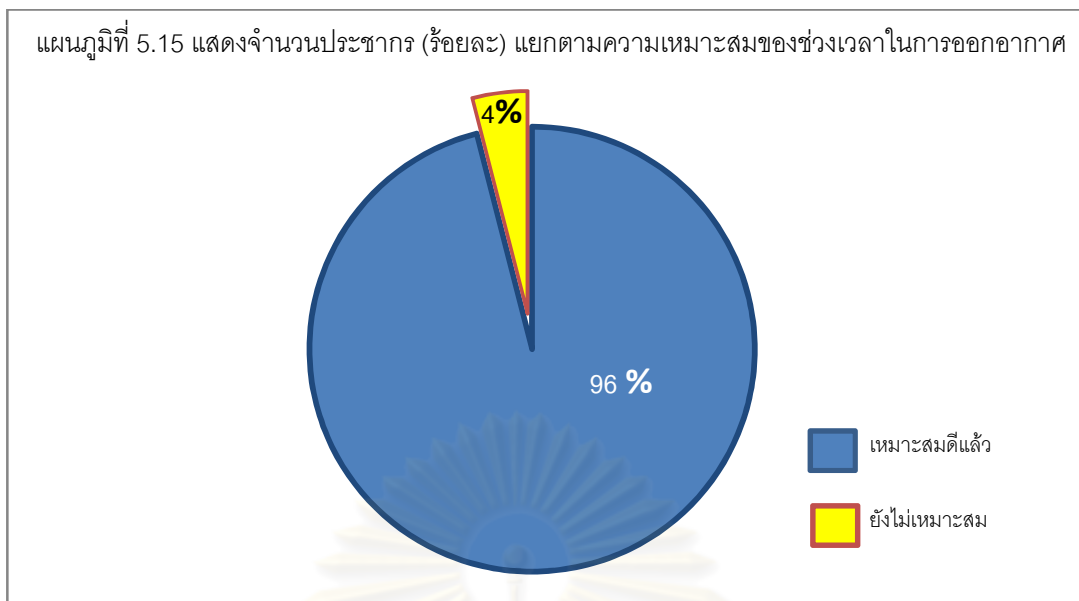
“...ดูช่วงหัวค่ำกับลูกสาว” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ประมาณ 1 ทุ่มกว่าๆ ก็เปิดไปดูแล้ว” (คุณจำปี กิ่งทอง, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ปกติดูช่วงค่ำๆ” (คุณพนิตา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...จะดูช่วงทบทวนเวลา 11 โมงเช้าถึงบ่ายโมง” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย.

51)

จากแผนภูมิที่ 5.15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าช่วงเวลาการดำเนินรายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา 19.30 – 22.00 น. มีความเหมาะสมดีแล้ว (96.0%) และที่เห็นว่ายังไม่เหมาะสม (4.0%) ที่เห็นว่ายังไม่เหมาะสมเพราะรู้สึกว่ายาวนานเกินไป ทำให้เด็กเกินไป มีส่วนน้อยที่มีความรู้สึกว่ายาวเกินไป และมีเวลาน้อยเกินไป มีผู้ชมรายการ 5 คนที่นำเสนอว่าควรเริ่มรายการในช่วง 18.00 – 20.00 น. และไม่ควรถูกเกิน 21.30 น. สอดคล้องกับข้อมูลจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และผู้รับสารที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกายที่พบว่าเห็นด้วยกับช่วงเวลาการออกอากาศในช่วงนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นช่วงเวลา Prime time ซึ่งเป็นช่วงที่มีคนดูมากที่สุด เป็นช่วงเวลาหลังเลิกงานที่ผู้ชมควรได้รับชมสิ่งที่ดี ที่ให้สติในการดำเนินชีวิต แต่ถ้าสำหรับเด็กแล้วอาจจะดูไปบ้าง

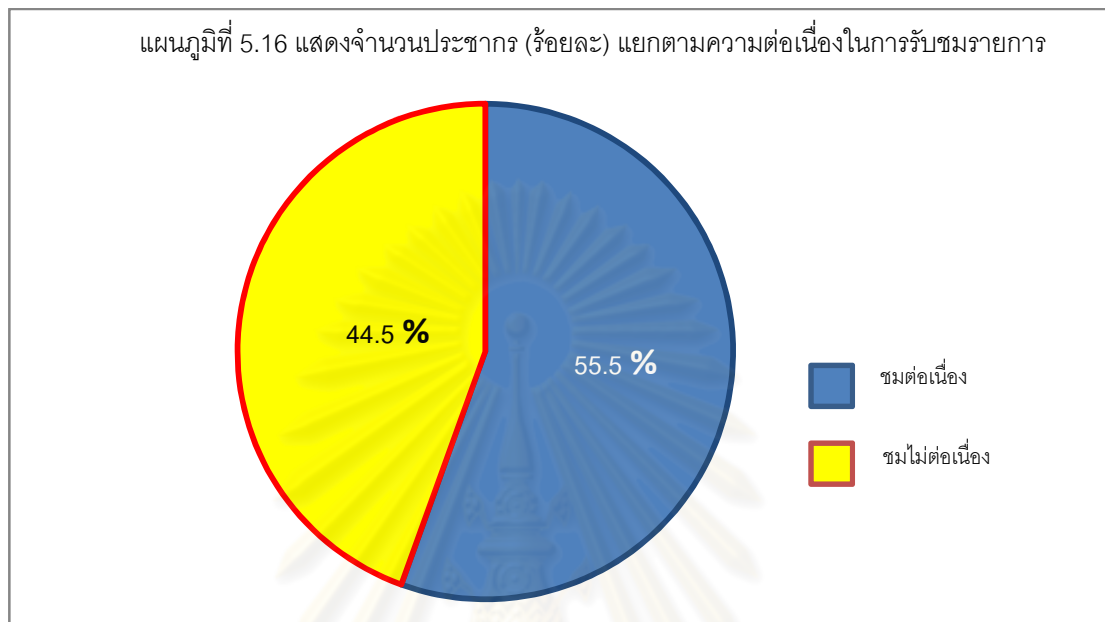
“...เวลานี้ถือว่าอยู่ในช่วง Prime Time ถือว่าโอเค ดีมาก ให้ A เลยแหละ เพราะว่าปกติพระเราจะคอยได้เวลาอย่างนี้หรือ ก็ถือว่าเป็นการบุกเบิกที่น่ายกย่องทีเดียว คนเขาเหนื่อยมาทั้งวัน ถ้าเขาได้ดูรายการธรรมะ เขาจะได้ตั้งหลัก ชิมซับรับสิ่งดีๆ ได้ฟังอะไรที่ทำให้มีสติสัมปชัญญะเป็นหลักในการดำเนินชีวิต” (พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, สัมภาษณ์ 3 ต.ค. 51)

“...ช่วงเวลาที่ค่า เรียกว่า Prime time rating ก็ต้องสูงที่สุด คนดูมากกว่าช่วงอื่น” (สมณะ เพาะพุทธ จันทเสฏฐโร, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ค่อนข้างเหมาะสมอยู่แล้วครับ” (คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค. 51)

“...ช่วงเวลารับชม ไม่มีปัญหาค่ะ” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...21/2 ชั่วโมง ไม่เยอะนะ เพราะมันเป็นวาไรตี้ มันไม่ได้มีแต่หลวงพ่อทอล์ค มันจะมีอย่างอื่นด้วย มันมีพลวัตรในตัวรายการอยู่แล้ว แต่ถ้าเป็นเพลงสำหรับเด็กๆ จะดีเกินไปรีเปล่า” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

จากแผนภูมิที่ 5.16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้รับสารชมรายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาอย่างต่อเนื่อง (55.5%) และไม่ต่อเนื่อง (44.5%) ในระดับคะแนนไม่แตกต่างกันมากนัก เหตุที่ไม่ได้ชมอย่างต่อเนื่องส่วนใหญ่ บางครั้งติดภารกิจอื่น (18.5%), บางครั้งอยู่ติดๆไม่ได้ต้องไปพักผ่อน (5.5%) และบางครั้งก็เปลี่ยนเป็นรายการทีวีช่องอื่น (โดยเฉพาะช่วงที่สนใจ) (3.0%) สอดคล้องกับข้อมูลจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และผู้รับสารที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ที่พบว่า ผู้รับสารมีทั้งรับชมอย่างต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่อง ที่ไม่ต่อเนื่องเพราะบางครั้งมีเนื้อหาที่ไม่ตรงกับความสนใจของผู้รับสาร หรือต้องการติดตามข้อมูลข่าวสารจากช่องอื่นๆ บ้าง

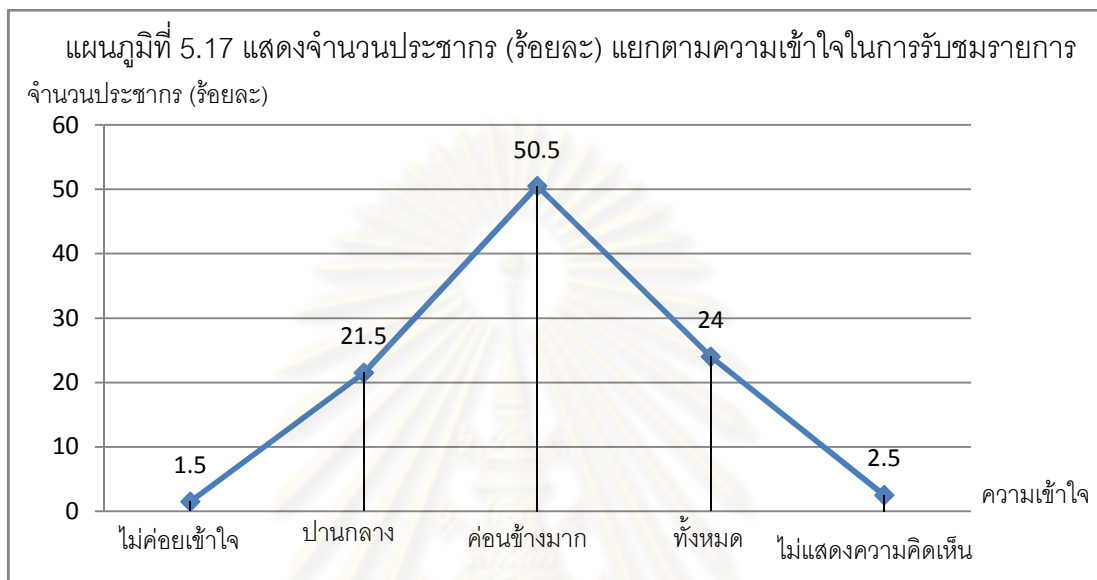
“...ดูต่อเนื่องค่ะ ดูกลางวันก็ดูจนจบเลย” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...ดูไม่ต่อเนื่องเพราะอาจต้อง Switch ไปดูข่าวอะไรบ้างหรือบางที่ไม่ตรงกับความสนใจเราก็อ่านไป” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...ถ้าไม่ได้ดูนอนไม่หลับต้องดูนิดนึงก็เอา” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

5.1.5 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และ พฤติกรรมภายหลังรับชมรายการ

5.1.5.1 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงความรู้ความเข้าใจ

จากแผนภูมิที่ 5.17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าส่วนใหญ่มีความเข้าใจค่อนข้างมาก (50.5%), รองลงมาเข้าใจทั้งหมด (24.0%), รองลงมาเข้าใจปานกลาง (21.5%) และไม่ค่อยเข้าใจ (1.5%) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ผู้รับสารส่วนใหญ่มีความเข้าใจในการรับชมรายการเป็นอย่างดี

ตารางที่ 5.8 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ

ความรู้ความเข้าใจ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความรู้ความเข้าใจในการทำทานและผลของทาน	4.60	0.59	มากที่สุด
2. ความรู้ความเข้าใจในการรักษาศีล 5 และอานิสงส์ของศีล	4.65	0.56	มากที่สุด
3. ความรู้ความเข้าใจในการนั่งสมาธิและอานิสงส์	4.59	0.64	มากที่สุด
4. ความรู้ความเข้าใจในพุทธประวัติและบารมี 10 ทศ	4.43	0.79	มาก
5. ความรู้ความเข้าใจในรก - สวรรค์ และกฎแห่งกรรม	4.57	0.67	มากที่สุด
6. ความรู้ความเข้าใจในโทษของอบายมุขและอานิสงส์	4.60	0.63	มากที่สุด
รวม	4.57	0.65	มากที่สุด

จะเห็นได้ว่า ผู้รับสารได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของศีล 5 มากที่สุด อาจเป็นเพราะ ผู้ส่งสารหลักมีการตอกย้ำซ้ำทวนเรื่องศีล 5 ค่อนข้างมากโดยเฉพาะศีลข้อที่ 5 แต่ทั้งนี้ความรู้ความเข้าใจในหัวข้อธรรมะเรื่องต่างๆ ที่ค่อนข้างใกล้เคียง สอดคล้องกับข้อมูลจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และผู้รับสารที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ที่พบว่า ผู้รับสารต่างได้รับความรู้ในทางพระพุทธศาสนาต่างๆ เท่าๆ กันเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น เรื่องกฎแห่งกรรม การทำทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา ความรู้เรื่องการสร้างบารมีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจในตัวผู้รับสารแต่ละคนและความรู้ที่เคยได้รับจากแหล่งอื่นเป็นหลัก

“...ได้ความรู้เยอะ หลวงพ่อสอนให้เรารู้หมดทุกอย่าง มีเหตุผลหมดทุกอย่าง พอมาฟัง หลวงพ่อก็ได้เรียนรู้เยอะดีปรับปรุงตัวเองได้เยอะค่ะ” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...ได้รับความรู้เกี่ยวกับการสร้างบารมี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทศชาติชาดก ซึ่งได้กล่าวถึง พระโพธิสัตว์ว่าบำเพ็ญบารมีอย่างไร ส่วนทางด้านของกฎแห่งกรรมนั้น หลังจากได้ดูรายการ Case study แล้ว ทำให้ยิ่งเชื่อมั่นในเรื่องกฎแห่งกรรมมากขึ้น เพราะหลวงพ่อบรรยายได้อธิบาย ว่า ที่มาประสพกับเหตุการณ์ในปัจจุบันนี้ เพราะเคยทำกรรมในอดีตมาอย่างไร” (พระครู ชิว ชูย์, สัมภาษณ์ 23 ส.ค.51)

“...จะได้เรื่องของทาน เรื่องภาวนา เพราะรู้สึกที่หลวงพ่อกำลังเน้นตรงนี้ ช่วงของการตอบ ปัญหา Case Study ถ้ามันมีปัญหาอะไรที่น่าสนใจ เราก็จะฟัง” (ผศ.ดร.สันหัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

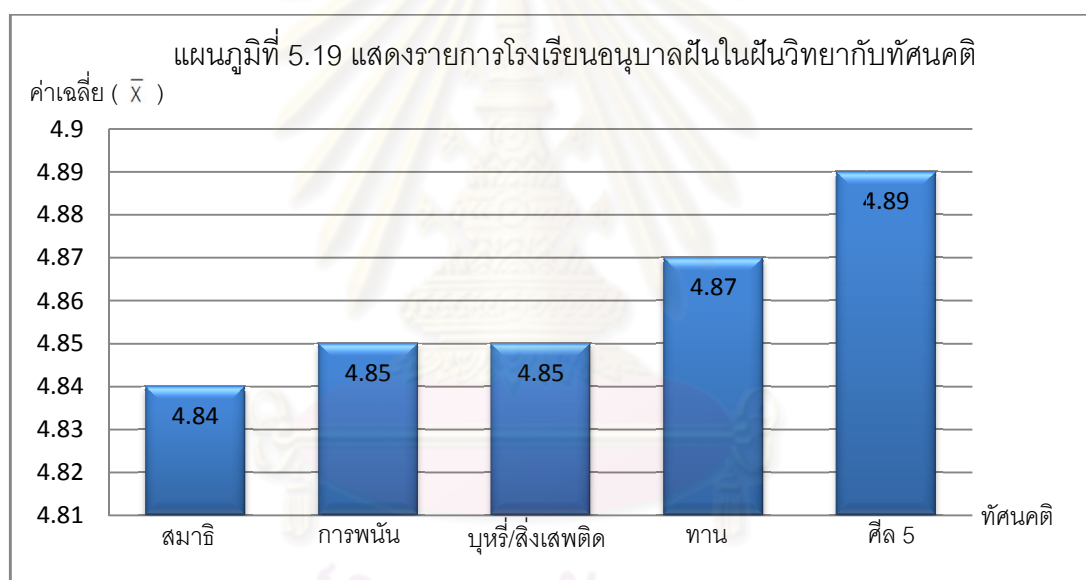
“...กฎแห่งกรรม Case Study คนเราทำอะไรมันก็มีกรรมที่เกิดขึ้นมา มันถึงกรรมเราไม่สบาย อะไรอย่างนี้เรารู้นะ เราก็เลยปล่อยวางก็ไม่ได้เครียดอะไรมาก” (คุณพนิตา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...หลวงพ่อบอกสอนทำให้จิตใจคนละ โลก โกรธ หลง เลิกคิดชั่วบาป แล้วหันมาอยากทำความดี ทำบุญ สละความตระหนี่ออก เรื่องกฎแห่งกรรม ให้ตัวเองรู้ว่าที่อดีตผ่านมาคล้ายๆ จะมองออกหมดเลย มองรู้เลยว่าตัวเองประสบชีวิตล้มเหลว ว่าทำไมไม่มีตั้งค์ ทำไมถึงไม่มีตั้งค์ ทำไมถึงอดยาก เราไม่เคยทำทานเราตระหนี่ ที่เขาโกงเราเพราะเราโกงเขามาก่อน” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

5.1.5.2 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ตารางที่ 5.9 รายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยากับทัศนคติ

ทัศนคติ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ทัศนคติต่อการทำทานและผลของทาน	4.87	0.43	มากที่สุด
2. ทัศนคติต่อการรักษาศีล 5	4.89	0.37	มากที่สุด
3. ทัศนคติต่อการนั่งสมาธิ	4.84	0.47	มากที่สุด
4. ทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ การเสพสิ่งเสพติด	4.85	0.66	มากที่สุด
5. ทัศนคติต่อการเล่นการพนัน	4.85	0.66	มากที่สุด
รวม	4.86	0.52	มากที่สุด

จากแผนภูมิที่ 5.19 แสดงให้เห็นว่าผู้รับสารมีทัศนคติในเรื่องต่างๆ ใกล้เคียงกันมาก และโดยทัศนคติเรื่องศีลอยู่ในระดับมากที่สุด และ ทัศนคติในเรื่องสมาธิน้อยที่สุดสอดคล้องกับข้อมูลจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และผู้รับสารที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ที่พบว่า ผู้รับสารมีทัศนคติในเรื่อง การรักษาศีล การทำทาน และการนั่งสมาธิที่ดีขึ้น และมีทัศนคติที่เป็นลบต่อเรื่องของการสูบบุหรี่ ยาเสพติดและการพนัน โดยหากผู้รับสารเปิดรับสารมากขึ้นก็จะช่วยในการปรับเปลี่ยนทัศนคติได้

“...เมื่อก่อนรักษาได้เฉพาะข้อกาเมฯ กับลักทรัพย์ ตบยุง ชำมุด แผลงสาบเอาหมด ตอนนี้อย่างวันก็ครบนะ ยังขาดข้อสุราเพราะเวลาไปทำงานบางครั้งก็ต้องนั่งดื่มกับแขก” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...ศีล 5 ก็ขาดบ้างเรื่องตียุง ” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...โอย ไม่ได้มาก ๆ เลย มันเป็นบ่อนทำลายหมดเลย สู้บุญหรือที่สิ้นเปลืองไปวันละเท่าไร การพนันก็ไม่เหลือ ไม่ชอบ” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...พี่ไม่เคยนั่งสมาธิเลยคะ ก็ว่าจะลองนั่งดูเหมือนกัน” (คุณจำปี กังทอง, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ถ้าดูนาน ๆ อาจจะมีส่วนในการช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนได้พอสมควร” (ผศ.ดร. สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

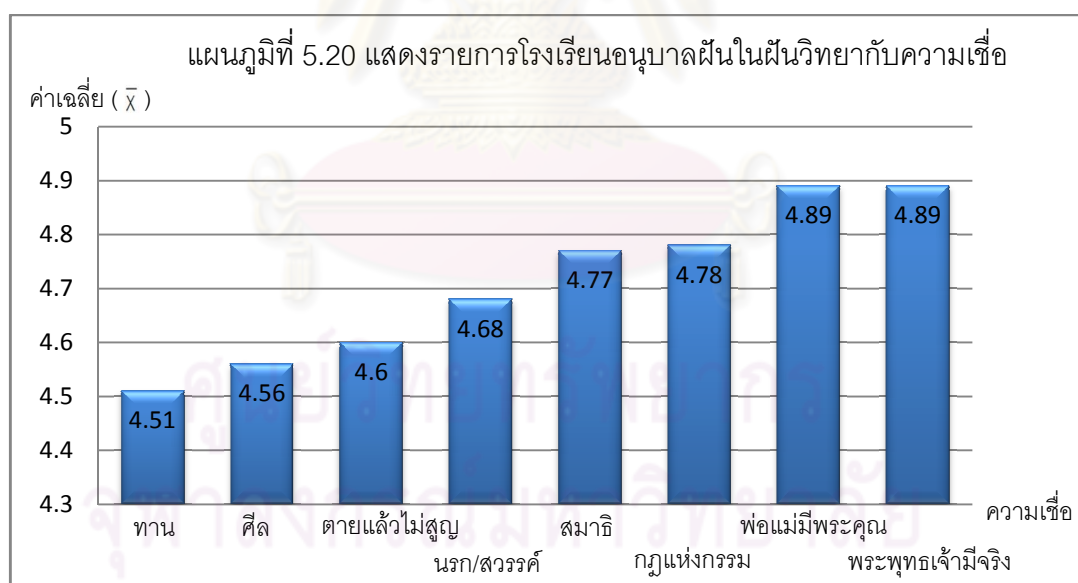

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.1.5.3 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ

ตารางที่ 5.10 รายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยากับความเชื่อ

รายการโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยากับความเชื่อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความเชื่อเรื่องการทำงานมีผลทำให้รวย	4.56	0.77	มากที่สุด
2. ความเชื่อเรื่องการรักษาศีล มีผลทำให้สวยหล่อ สุขภาพดี	4.51	0.79	มากที่สุด
3. ความเชื่อเรื่องการนั่งสมาธิทำให้มีสมาธิและฉลาด	4.77	0.52	มากที่สุด
4. ความเชื่อเรื่องตายแล้วไม่สูญ	4.60	0.69	มากที่สุด
5. ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์มีจริง	4.68	0.62	มากที่สุด
6. ความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม	4.78	0.51	มากที่สุด
7. ความเชื่อที่ว่า พ่อ แม่ เป็นผู้ที่มีพระคุณต่อเรา	4.89	0.36	มากที่สุด
8. ความเชื่อที่ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีจริง	4.89	0.36	มากที่สุด
รวม	4.71	0.58	มากที่สุด

จากแผนภูมิที่ 5.20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความเชื่อที่ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีจริง และ ความเชื่อที่ว่า พ่อ แม่ เป็นผู้ที่มีพระคุณต่อเรา มากเป็นอันดับ 1 ความเชื่อเรื่องการทำงาน มีผลทำให้รวยเป็นลำดับสุดท้าย (4.60) สอดคล้องกับข้อมูลจากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และผู้รับสารที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ผู้วิจัยพบว่า มี

ผู้รับสารบางส่วนที่ยังไม่เปลี่ยนความเชื่อดั้งเดิมที่ได้เคยศึกษามา ในเรื่องของการทำทานทำให้รวย โดยคิดว่าการทำบุญได้ประโยชน์ในแง่จิตใจ ไม่ควรหวังผลเพราะเป็นการเพิ่มความโลภให้มากขึ้น

“...คือยังไม่เชื่อ ว่าทำแล้วเราจะได้แบบนี้จริงรีเปลา คือผมมองออกเป็น 2 อย่างทางจิต กับ ทางโลก คือถ้ามองทางจิตผมเชื่อ” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...ยิ่งเราทำบุญแล้วไม่หวังผลตอบแทนนั่นแหละคือบุญ แต่ถ้าเราทำบุญแล้วหวังผลตอบแทนนั่นคือทุนคือการลงทุนที่หวังผลกำไร ทำให้คนที่ทำบุญแล้วรู้สึกว่ามี ความโลภเนี่ยเป็นกิเลสที่แฝงอยู่มันก็บิดเบือน ทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ครับ” (คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค.51)

ในขณะที่ผู้รับสารอีกส่วนก็มีความเชื่อเรื่องเรื่องกฎแห่งกรรมเรื่องการทำทานมีผลทำให้รวย

“...เชื่อในผลแห่งทานมากเลยเพราะว่าปี 49 จน มีหนี้สินเยอะ ก็เลยยืมเงินเพื่อนไปทำบุญอยู่ๆ ก็มีคนมาถามกินนั่นกินนี่ไหม มีเงินไหม เอาเงินให้ยืมก่อน มีเมื่อไหร่ค่อยเอามาใช้ ก็นี้กว่าคงจะใช้ตรงนี้แน่ๆ เลย ผลของทาน ผลของบุญ” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

นอกจากนี้ยังมีความเชื่อในเรื่องของ กฎแห่งกรรม นรก สวรรค์ การรักษาศีลทำให้สวยงามแข็งแรง การภาวนาทำให้ฉลาด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามซึ่งหมายความว่าผู้รับสาร เป็นสัมมาทิฐิบุคคลในทางพระพุทธศาสนา

“...หลังจากได้ดูรายการ Case study แล้ว ทำให้ยิ่งเชื่อมั่นในเรื่องกฎแห่งกรรมมากขึ้น” (พระอุ๋ ชิว ชู่ย, สัมภาษณ์ 23 ส.ค.51)

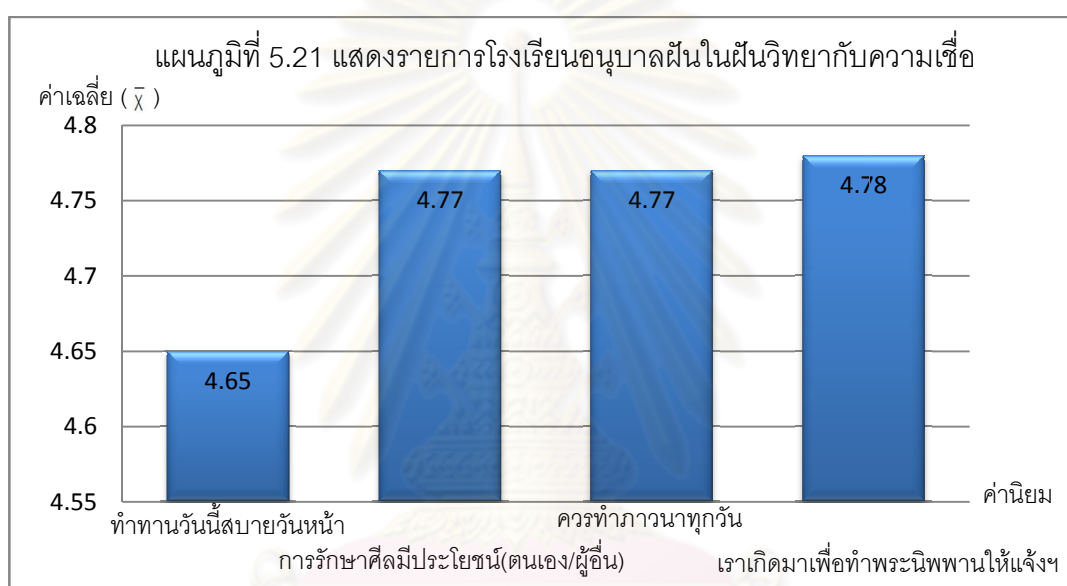
“...เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม เชื่อในบุญ ความกตัญญูรู้คุณ ให้เคารพในเจ้านาย หลากๆ อย่างนะ ท่านสอนให้ปรับปรุงตัวเองได้หมดเลย” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...ที่ชอบเรื่องกฎแห่งกรรม จะมองออกหมดเลย มองรู้เลยว่าตัวเองประสบชีวิตล้มเหลวทำไมถึงอดยาก เราไม่เคยทำทาน เราตระหนี่ ที่เขาโกงเราเพราะเราโกงเขามาก่อน” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...กลัวนรกมากเลย อยากไปสวรรค์ สวรรค์มีแต่ความสบาย สวรรค์สวย นรกน่ากลัวไม่
อยากไป กลัวบาป” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...เชื่อเรื่องนังสมาธิทำให้สวย แข็งแรง จากเดิมที่เคยมองคนตาขวาง ยิ้มไม่เป็น ฝาก็ขึ้น
เต็มหน้า เดียวนี้ไม่มีแล้วค่ะ ทำให้สวยขึ้น ฝาก็หาย เดียวนี้ยิ้มเก่ง” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ,
สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

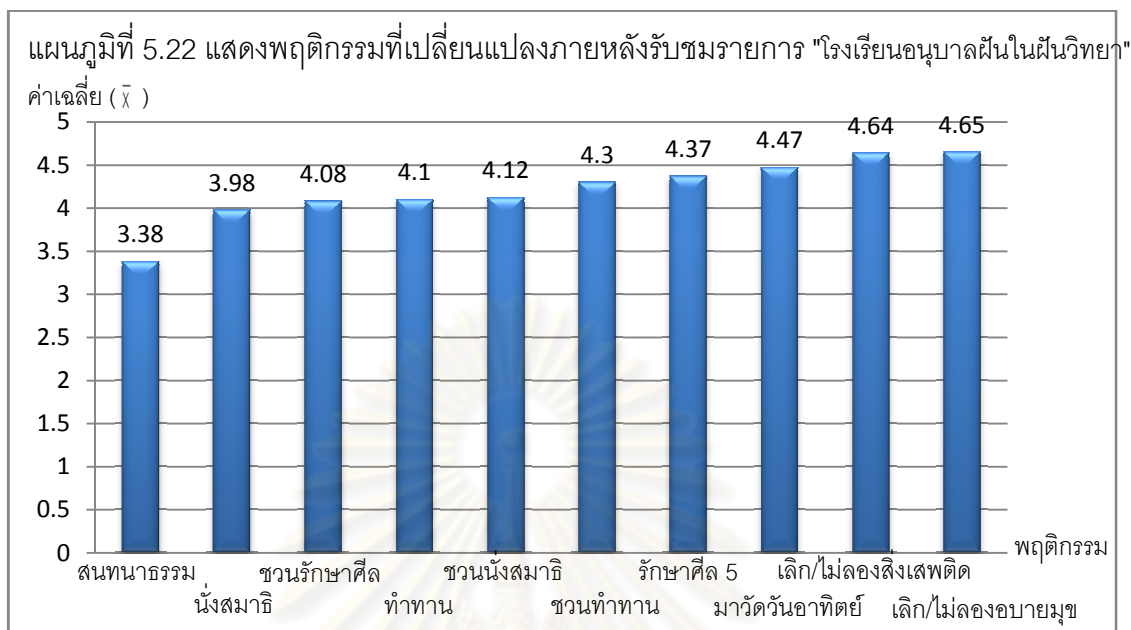
5.1.5.4 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงค่านิยม

จากแผนภูมิที่ 5.21 แสดงให้เห็นว่าค่านิยมในเรื่องเราเกิดมาเพื่อทำพระนิพพานให้แจ้งแสง
บุญและสร้างบารมีมากที่สุด ซึ่งใกล้เคียงกับความเชื่อเรื่องควรทำภาวนาทุกวันและเรื่องการรักษา
ศีลมีประโยชน์ ส่วนความเชื่อเรื่องทำงานแล้วจะสบายอยู่ในระดับน้อยที่สุด สอดคล้องกับข้อมูล
จากการวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ผู้รับสาร ที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ผู้วิจัยพบว่า
ผู้รับสารมีค่านิยมเรื่องเราเกิดมาเพื่อทำพระนิพพานให้แจ้งแสงบุญและสร้างบารมีมากที่สุด
เนื่องจากเห็นว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาควรมีเป้าหมายชีวิต

“...คนเราถ้าไม่มีเป้าหมายในชีวิตแล้วจะไปไหนล่ะคะ พอเรามีหนทางที่จะไป เราก็
หมั่นทำ ถ้าเราจะไปนิพพาน ถ้าเราหมั่นปฏิบัติ เราก็ได้ไปใช่ไหมคะ” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ,
สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

5.1.5.5 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงภายหลังรับชมรายการอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด (3.38-4.65) ส่วนใหญ่มีความเปลี่ยนแปลงในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยมีการเปลี่ยนแปลงหลากหลายรูปแบบ พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปมากที่สุด คือ การเลิกและไม่คิดลองอบายมุขและสิ่งเสพติด ซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวและสามารถทำได้ง่ายที่สุด หรือ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างไม่ติดสิ่งเสพติดหรือเล่นอบายมุขอยู่แล้วก็ได้ ยิ่งได้มาตอกย้ำซ้ำทวนในรายการยิ่งทำให้เห็นโทษภัยของสิ่งเหล่านั้นอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้ จากการวิเคราะห์เนื้อหาในรายการ และ จากคำสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และ ผู้รับสารที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ผู้วิจัยพบว่า ผู้รับสารมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในเรื่องการเลิกและไม่คิดลองสิ่งเสพติดและอบายมุขมากที่สุด (รายละเอียดอยู่ในข้อ ข. ความเปลี่ยนแปลงด้านการรักษาศีล 5) และยังมีด้านต่างๆ ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเปลี่ยนแปลงด้านการทำงาน การเจริญภาวนา การสำรวจความคิด คำพูดและการกระทำ การปล่อยวาง โดยเฉพาะผู้รับสารที่เป็นเด็กจะมีความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน เช่น การกราบเท้าคุณพ่อคุณแม่ก่อนนอน การกั้วการทำบาป โดยผู้รับสารบางส่วนแม้ยังทำได้ไม่ครบตามที่ได้รับสารมาแต่ก็อยู่ในขั้นตอนของความพยายาม ทั้งนี้ บางส่วนเพราะการได้รับสารเป็นการตอกย้ำในสิ่งเคยได้รับทราบประโยชน์และโทษมาก่อนแล้ว โดยผู้รับสารส่วนใหญ่นอกจากจะนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว ยังสามารถแนะนำคนใกล้ตัวหรือคนรู้จักให้ปฏิบัติได้อีกด้วย

ก. ความเปลี่ยนแปลงด้านการทำทาน ผู้วิจัยพบว่าผู้รับสารมีการทำทานที่มากขึ้นกว่าเดิม

“...เปลี่ยนมาเลย ทำมากขึ้น เมื่อก่อนก็ทำไปอย่างงั้นๆ ไม่ตั้งใจทำ อยากทำก็ทำไม่ อยากทำก็ไม่ทำ แต่เดี๋ยวนี้ไม่ใช่คือ อยากไป อยากทำ ไปบอกบุญทุกวัน ถ้าตัวเองไปไม่ได้ก็จ้างรถไปส่ง โทรไปเช็คตลอดพระ (วัดภาวนาโทชินิจ) ต้องการอะไรเพิ่มเติมไหม” (คุณบุญช่วย ทะนิเว, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...มีความเปลี่ยนแปลง แต่ก่อนทุกวันพระพี่ก็ชอบไปวัด ตอนเช้าก็ต้องใส่บาตรทุกวัน อย่างนี้นะคะ หลังจากคุณก็เปลี่ยนแปลงมากกว่าเดิมคะ” (คุณจำปี กังทอง, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...การทำทานเป็นบางครั้งโอกาส ได้ทรัพย์มากก็ทำมาก ได้น้อยก็ทำน้อย แต่ก็ทำประจำ ดูแล้วทำประจำมากขึ้นกว่าแต่ก่อน” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ก็จะทำตามโอกาส ถ้ามีใส่บาตรในมหาวิทยาลัยก็จะใส่บ้าง ไปนั่งสมาธิบ้าง หรือ ถ้ากลับบ้านก็จะมีใส่บาตรตอนเช้า” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...คิดว่าถ้าทำบุญตรงนี้แล้วจะได้บุญมาก เลยตัดสินใจเป็นประธานกองกุลินปีนี้ แม้ลูกจะเป็นหม่าม้าขายปลาที่อายุมากคนหนึ่ง ที่ยังต้องตรากตรำทำงานหนักอยู่ มีเงินเก็บจำนวนหนึ่งแต่ก็คิดว่าเงินก้อนนี้แหละ จะเปลี่ยนเป็นผลบุญทำให้ชีวิตดีขึ้นในชาตินี้และชาติหน้า ซึ่งชาติหน้าลูกไม่อยากจะลำบากแบบชาตินี้อีกแล้ว ลูกดูดาวธรรมเห็นหลวงพ่อบ้างที่วิทุกวัน หลวงพ่อสอนเก่งมาก รู้ว่าหลวงพ่อบ้างทำงานหนัก เพื่อต้องการให้ชาวโลกมาทำทานรักษาศีล นั่งสมาธิ ทุกวันนี้ลูกก็มีที่พึ่งทางใจ รู้จักการทำบุญที่ทำให้ได้บุญมาก จากที่หลวงพ่อบ้างได้สอนได้ช่วยบอกคะ จากลูกบุญช่วย วัชระสุกิจ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ก.ย.47)

“...โครงการถวายสังฆทาน 266 วัด 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มจัดครั้งแรก ตั้งแต่วันที่ 8 มิถุนายน 2548 จนถึงปัจจุบัน ก็นับเป็นครั้งที่ 37 ซึ่งเดือนนี้ก็ครบรอบ 3 ปีพอดี” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 30 มิ.ย.51)

“...ต่ักบาตรพระ 5 แสนรูปเพื่อนำไทยธรรมไปถวายตามวัดต่างๆ แล้วก็มอบให้กับคุณครูได้ แล้วก็ต่อไปจะขยายไปถึงชาวพุทธใต้ ที่จังหวัดนครราชสีมา คนมาร่วมต่ักบาตรพระ

เกือบ 2 แสนคน และก็พุดบุตรกว่า 15,000 รูป จัดงานกันที่สี่แยกใจกลางเมือง หน้าอนุสาวรีย์ ท่านย่าโม ปิดถนนกันสี่สายเลยทีเดียว ทุกคนในเมืองโคราชเห็นดีเห็นงามด้วย ยิ่งรู้ว่า จะปิดถนน เพื่อทำความดีแล้วละก็ เพราะว่าทุกคนเป็นหลานย่าโม” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 16 ก.ค. 51)

ข. ความเปลี่ยนแปลงด้านการรักษาศีล ผู้วิจัยพบว่าผู้รับสารมีการรักษาศีลที่เคร่งครัด มากขึ้นกว่าเดิมค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการระมัดระวังในการพูดจา การฆ่าสัตว์และ การเลิกสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า แม้บางส่วจะยังทำไม่ได้แต่ก็มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเอง และที่น่าทึ่งคือ การปิดโรงงานสุรา การปิดบ่อนพนันไก่ การปิดสถานบริการต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งเป็นสิ่ง ที่ทำได้ยาก ต้องใช้กำลังใจอย่างสูง

“...เมื่อก่อนรักษาได้เฉพาะข้อกาเมฆ กับลักทรัพย์ ตบยุง ส่วมด แผลงสาบเอาหมด ตอนนี้อย่างวันก็ครบนะ เมื่อก่อนเป็นคนปากจืด ปากร้าย ตอนหลังเพื่อนๆ เขาสงสัย เอ๊ะ เดียวนี้ ทำไมพูดอะไรไม่ค่อยเถียง ไม่ค่อยด่าเหมือนเมื่อก่อน ที่ยังขาดข้อสุราเพราะเวลาไปทำงานบางครั้ง ก็ต้องนั่งดื่มกับแขก ตอนนี้องหงานอยู่ว่าจะทำงานกลางวัน เพราะเรามาคิดแล้วว่าซุ่ม 5 ก็นรก เราน่าจะเปลี่ยนแปลงตัวเอง” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...ทำให้ตัวเองคิดก่อนพูด ถ่อมตน พุดจาอะไรระวังปาก รู้สึกกลัวบาปอยากทำบุญ ระมัดระวังไม่ยอมให้เขาเกลียดเขาชังเรา” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...บางสิ่งบางอย่างเราก็ยังทำอยู่ เราพูดจา เราทำให้คนเขาเจ็บช้ำน้ำใจ พอเรามา ศึกษาอย่างนี้แม้กระทั่งความคิดเรายังไม่กล้าที่จะคิด เพราะว่ามันบาป มันกรรม ไม่กล้าโกหก คือ ระวังตัวตลอดแม้กระทั่งความคิด ทุกอย่างมันคือกรรม” (คุณพนิตา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ไม่ครบ หลังดูใกล้เริ่มจะครบแล้วขาดฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ปาณาติปาตา เพราะว่า เรา ต้องกินทุกวัน พวกปลาเราก็ต้องทำกินเอง อยากเหมือนกันคะ ยังเลิกอยู่แค่ความคิด และที่กำลัง จะนั่งสมาธิ” (คุณจำปี กิ่งทอง, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...กัลยาณมิตรธานี มาริน ทองสวาท เมื่อก่อนเปิดร้านอาหารทั้งขายเหล้าทั้งฆ่า สัตว์ ทำอาหารด้วยความไม่รู้ ตั้งแต่มาเป็นลูกพระราชฯ หักดิบความชั่วทุกอย่าง เลิกกิน เลิก ขาย เลิกฆ่า ถ้าไม่มีหลวงพ่อก็ไม่รู้ว่าจะมีชีวิตจะเป็นอย่างไร ต้องกราบขอพระคุณหลวงพ่ที่ช่วย

ชูปชีวิตครอบครัวของเรา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 14 ส.ค.46)

“...อาจารย์วันเพ็ญ เดชดำรง โรงเรียนวัดวังหมุ่ นิมนานโกวิท อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ เล่าว่าตั้งแต่ฟังงานดาวธรรมนักเรียนเปลี่ยนไปมาก จากเมื่อก่อนขโมยของเพื่อน รังแกสัตว์ นักเรียนเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ และกฎแห่งกรรมมาก ส่วนครูอาจารย์ในโรงเรียนเมื่อก่อนก็ดื่มเหล้า หรือเลี้ยงในหมู่เพื่อนฝูง พอฟังงานดาวธรรมครูที่ดื่มก็เลิกพฤติกรรมดื่มเหล้า ท่านผู้อำนวยการบอกว่า พวกเรามาถูกทางแล้ว ตั้งแต่ติดงานดาวธรรม” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 พ.ย.47)

“...คุณสมพร มีไพฑูรย์ อาชีพรับจ้าง จังหวัดลำพูน เคยดื่มมาหลายสิบปี แต่ตัดใจเด็ดขาดไม่ดื่มและไม่สูบอีกต่อไป” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, 9 ต.ค.46)

“...อาจารย์อภิรักษ์ ทองวิชิต โรงเรียนอนุบาลหนองบัวเทพิทยาจารย์ จังหวัดนครสวรรค์ กล่าวว่า ได้นำรายการงานดาวธรรมไปเปิดสอนทุกชั้นเรียน เด็กมีพฤติกรรมที่สงบเรียบร้อย มีเหตุ มีผล รู้จักการทำบุญ การละเว้นบาป ช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่า และยังได้ขยายความรู้จากงานดาวธรรม ไปสู่ครอบครัวของนักเรียนและอาจารย์อีกด้วย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 พ.ย.47)

“...ผมنشันทัน แซ่ลี ลูกพระราชฯ เพิ่งจะเป็นนักเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยามาได้ 1 เดือน วันแรกที่เข้าศูนย์ก็เลยถามมิตรอำเภอลาดใหญ่ ได้ฟังคุณครูไม่ใหญ่พูดถึงการเทเหล้า เมาบู่หรือก็เกิดกำลังใจ จึงตัดใจหักดิบเลิกเหล้าทันที แต่บู่หรือยังสูบต่อ ผมสูบมาตั้งแต่ ม. 3 ตอนนี้อายุก็ 41 ปีแล้วครับ เคยคิดอยากเลิกเหมือนกัน แต่ก็เลิกไม่ได้ สูบวันละซองกว่าๆ ถ้าดื่มเหล้าด้วยก็มากกว่า 2 ซอง เพราะไม่เคยรู้ว่าสูบบู่หรือแล้วจะต้องตกรอก เมื่อก่อนผมสูบกัญชาด้วยครับ แต่นานๆ สูบทีนะครับ แต่ว่าผมเห็นภาพที่คุณครูไม่ใหญ่นำมาให้ดูเห็นนายนิรยบาล 2 ตนแบกบ้องกัญชามา ผมขนลุกไปหมด เสียวจริงๆ ครับ เรื่องการพนันบอลผมก็เล่นด้วย แต่ตอนนี้เลิกหมดแล้วครับ ฟังครูไม่ใหญ่ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับโทษของการสูบบู่หรือแล้วเกิดแรงบันดาลใจหักดิบดูดชิปเลิกบู่หรือทันที” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 24 ก.ค.46)

“...คุณอนุพันธ์ จิระวัฒนานันท์ ผมสูบบุหรี่มาตั้งแต่อายุ 15 จนอายุ 47 ปี สูบทุกแบบ การจะเลิกลำบากมากเพราะนิโคติน มันเข้าไปในสายเลือดแล้ว ณ ปัจจุบันนี้ เวลาพูดเสียงยังออกมาไม่หมดเพราะเกิดจากการสูบบุหรี่ ภรรยาและลูกคอยขอร้องให้เลิกทุกวันแต่ก็เลิกไม่ได้ แต่อัศจรรย์เหลือเกิน พอผมได้เป็นนักเรียนอนุบาลของคุณครูไม่ใหญ่ ที่ได้พร่ำสอนและชี้ให้เห็นโทษภัยของบุหรี่และสุราเมรัย ผมกลัวไปอบายและผมอยากเข้าถึงธรรมครับ ผมหักดิบเลิกโดยเด็ดขาดครับ คุณครูไม่ใหญ่ดีใจกับผมด้วยนะครับ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 28 ส.ค.46)

“...กระผมบรรเจิด ประสิทธิ์เพียรชัย ขอกราบแทบเท้าขอบพระคุณคุณครูไม่ใหญ่เป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เมตตาเปิดเรื่องราวความจริงของชีวิตผ่านจานดาวธรรม เป็นที่พึ่งให้กับคุณแม่ของกระผม จนได้มาเป็นแรงบันดาลใจให้กระผมกล้าตัดสินใจประกาศปิดบ่อนไก่อย่างถาวรในวันนี้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 24 ธ.ค. 47)

“...พี่ประกายแก้ว สิงห์หาวาศ ข้าเจ้าอยู่บ้านแม่ลาย เปิดร้านขายของชำขายเหล้าด้วย วันหนึ่งตุ้เจ้าได้ชวนข้าเจ้าไปดูรายการอนุบาลฝันในฝันที่วัดแม่ลาย เห็นภาพนรกแล้วกลัวมากคะ ตุ้เจ้าจึงชวนให้เลิกขายเหล้า ข้าเจ้าก็ตัดสินใจเลิกขายเหล้าทันที แล้วก็หันมาขายเบียร์และบุหรี่แทน พอตุ้เจ้ามารู้จักทีหนึ่ง ตุ้ เจ้าก็เลยบอกว่า โอ มันมันอันเดียวกันนอ ท่านก็เลยให้เลิกขายเบียร์บุหรี่ให้หมด นายอนุชา สาครสุขศรี พี่ชาย ผมเองก็ได้ดูภาพนรกหาม 5 ผมก็ตัดสินใจเลิกดื่มเหล้าตลอดชีวิตครับ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 ก.ย.46)

“...ลูกชื่ออรรถพร ตั้งนุศาสน์ เพิ่งเข้าวัดพระธรรมกายเมื่อเดือนเมษายน 2547 ผมตัดสินใจตัดตั้งจานดาวธรรมที่บ้าน การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตก็เกิดขึ้น คือ ผมเลิกเที่ยวกลางคืน ดูทีวีน้อยลงมาก พอได้เห็นภาพการเทเหล้าของคนทั้งในและต่างประเทศทั่วโลก ผมจึงเกิดกำลังใจอย่างแรงกล้า อยากที่จะเท ทูบ ผังโรงงาน เพื่อเป็นต้นแบบให้กับผู้ผลิตและผู้ค้าสุราทั่วโลก ได้เลิกผลิต เลิกค้าสุรา เลิกมอมเมาอย่างเด็ดขาด เพราะกลัวบาปและเห็นโทษที่เกิดกับผู้ซื้อเหล้า” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 1 ก.ค. 47)

“...คุณศิริชัย เดชกำเนิด หลังจากได้รับฟังธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผ่านจานดาวธรรม โดยคำแนะนำของผู้นำบุญยอดกัลยาณมิตร คุณจุมพล แก้วเจริญและคุณณัฐนา

รถ ปั่นเฟื่อง ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ คือ เมื่อได้ศึกษาเรียนรู้เรื่องราวความเป็นจริงของชีวิต ทราบว่าอาชีพที่ประกอบอยู่นั้นผิดศีลธรรม ก็เลยสั่งปิดและทุบทิ้งสถานบริการทางเพศที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัด” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 14 ส.ค. 47)

ค. ความเปลี่ยนแปลงด้านการเจริญภาวนา ผู้วิจัยพบว่าผู้รับสารได้นำเอาคำสอนด้านการเจริญภาวนามาใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จากที่ไม่เคยนั่งสมาธิก็หันมานั่ง จนเห็นผลที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน

“...ก็จะทำตามโอกาส ไปนั่งสมาธิบ้าง” (ผศ.ดร.สันศักดิ์ ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...เมื่อก่อนไม่เคยนั่งเลย ไหว้พระก็ไม่ค่อยทำ สวดมนต์ทำวัตรก็ไม่มี เป็น เองง่ายๆ ว่าไม่รู้เรื่องเลย ได้แต่นะโมตัสสะ บางครั้งเท่านั้นเอง ตอนนี้นำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น ทุกวัน นั่งสมาธิวันละ 40 นาที ถึง 1 ชั่วโมง เมื่อก่อนพูดอะไรไม่คิด จะด่าไปเลย ใครก็ปรึกษาอะไรด้วยไม่ได้ พอ นั่งสมาธิไปเรื่อยๆ พอดีใจเย็นลง ก็จะหาเหตุผลมาคุยกับเขา จากอ่านหนังสือไม่ค่อยเป็น เดียวนี้ ก็เริ่มอ่านเขียนได้ พวกคำขวัญประจำวันที่เขาทวนหลายรอบ ตอนนั้นก็เขียนได้แล้วค่ะ” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...นั่งก่อนนอนทุกคืน ประมาณ 30 นาทีหน้าห้องพระ” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ที่นั่งสมาธิช่วงเช้าๆ ไปส่งลูกเสร็จ สวดมนต์ด้วยก็เป็นชั่วโมง นั่งสมาธิที่สำคัญมัน ทำให้สุขภาพเราดีจิตเราดี หน้าเราดูสดใส มันดูมีราศี จะมีซิกแซก” (คุณพนิตา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...กำลังจะนั่งสมาธิ” (คุณจำปี กิ่งทอง, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...อาจารย์สายกันยา เหลลาโชติ โรงเรียนวัดบึงกระจับ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เล่าว่าดูจาดาวธรรมตลอด เด็กนักเรียนนั่งธรรมะดีมาก เห็นองค์พระ เห็นดวงสว่าง ฟังจาดาวธรรมแล้วนักเรียนไม่กล้าทำบาป นักเรียนอยากจะมาวัด” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 25 พ.ย.47)

ง. ความเปลี่ยนแปลงด้านอื่นๆ ผู้วิจัยพบว่าผู้รับสารมีการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านนิสัยใจคอ การรักบุญ กลัวบาป การรู้จักแสดงความเคารพต่อบุพการีและผู้อื่น การมีผลการเรียนที่ดีขึ้น การปล่อยวางที่มากขึ้น รวมถึงการนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดและช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้อื่นได้อีกด้วย

“...ด้านนิสัย ใจร้อน หงุดหงิด ไม่ฟังใคร ตอนนี้อยู่ใจเย็นขึ้น รับฟังคนอื่น รู้จักคิด จากไหว้วคนไม่เป็นก็ไหว้วคนเป็น ไหว้วคนก่อนก็เป็น เมื่อก่อนจะคิดว่าไม่ใช่พ่อไม่ใช่แม่จะไหว้วไปทำไม” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...ไปบอกบุญทุกวัน ถ้าตัวเองไปไม่ได้ก็จ้างรถไปส่ง” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...นรกว่ากลัวไม่อยากไป กลัวบาป” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...เด็กมันฟังแล้วมันกลัวบาป” (คุณพนิดา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

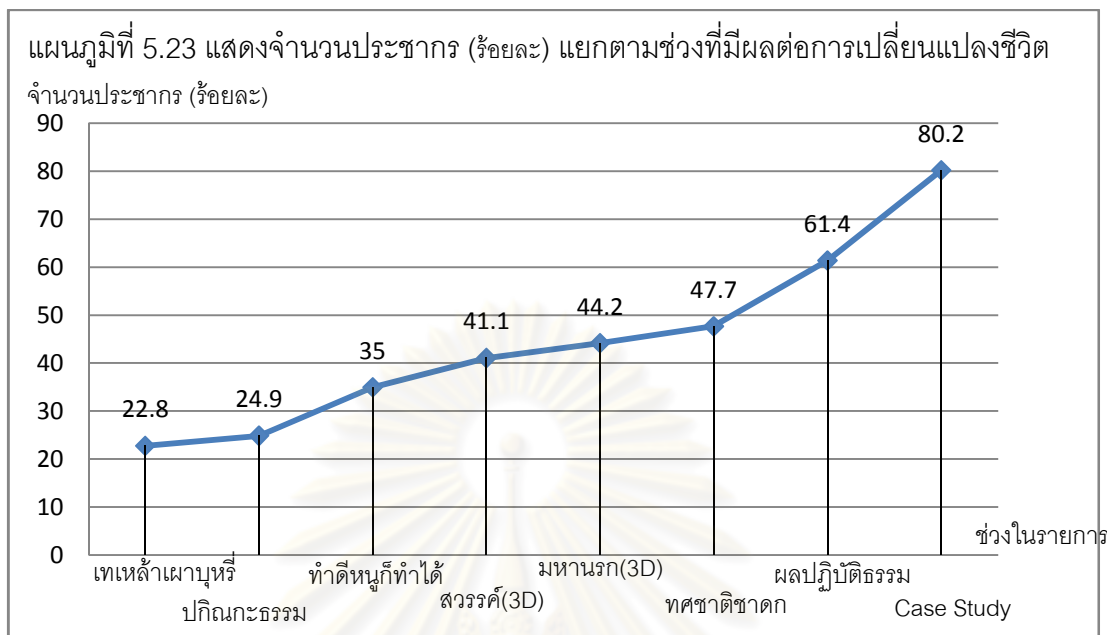
“...คนเราทำอะไรมันก็มีกรรมที่เกิดขึ้นมา มันถึงกรรม เราไม่สบาย อะไรอย่างนี้เรารู้ นะ เราก็เลยปล่อยวางก็ไม่ได้เครียดอะไรมาก” (คุณพนิดา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ลูกดูแล้วมีการเปลี่ยนแปลง เรียนฉลาดขึ้น กราบแม่ก่อนนอน” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ทำแท้งมันบาป อธิบายให้เขาฟัง คลายเขาด้วยธรรมะ แล้วเขาก็สบายใจมีความสุข พี่ก็รู้สึกว่ามีความสุขนะให้เหมือนการให้ธรรมทาน บางคนทุกข์พี่ก็สอนให้เขาไหว้วพระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ เขาก็สบายอย่างนี้ ปล่อยวาง จากคนที่เขาเคยนอนไม่หลับ เครียดนั่งสมาธิไม่ได้ พี่ก็สอนเขาไป” (คุณพนิดา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...ที่แน่นอนก็คือคนในบ้าน ปลุกฝังเลย ส่วนหนึ่งก็คือตัว DMC จะมีส่วนที่จะเป็นตัวอย่าง นอกนั้นก็บอกเฉพาะคนสนิท” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

5.1.5.6 รายการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง

จากแผนภูมิที่ 5.23 แสดงให้เห็นว่าช่วงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตคือ ช่วง Case Study แสดงให้เห็นว่าผู้รับสารส่วนใหญ่ชอบเรื่องเร้นลับ ชีวิตหลังความตายมากกว่าเรื่องอภิธรรม และเรื่องไกลตัวอื่นๆ การได้ศึกษาจากกรณีศึกษาที่มีตัวตนอยู่จริงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะผู้รับสารสามารถมาปรับประยุกต์ใช้ได้กับตัวเองในหลายๆ เรื่อง และ ช่วง Case Study ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการประกอบกรรมดี กรรมชั่ว ซึ่งเป็นเรื่องที่คาบเกี่ยวกับการรักษาศีลอยู่มาก สอดคล้องกับแผนภูมิที่ 5.22 ที่แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นเรื่องของการเลิก/ไม่ลองอบายมุข และสิ่งเสพติด และการรักษาศีล 5 สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และ ผู้รับสารที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ที่พบว่า รายการ Case Study เป็นรายการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตมากที่สุด เนื่องจากเป็นรายการที่ทำให้ผู้รับสารเกิดหิริ โอตตปปะ คือ ความละอายและเกรงกลัวต่อบาปที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำที่ไม่ดีของตัวเอง

“...เชื้อในเรื่องกฎแห่งกรรม Case Study ชาตที่แล้วทำบุญอะไร ทำบาปอะไรเชื้อในบุญ ทานสอนใช้ปรับปรุงตัวเองได้หมดเลย” (คุณบุญช่วย ทะนะวิระ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...เรื่องกฎแห่งกรรม ให้ตัวเองรู้ว่าที่อดีตผ่านมาคล้ายๆ จะมองออกหมดเลย มองรู้เลยว่าตัวเองประสบชีวิตล้มเหลว ว่าทำไมมีตั้งค์ ทำไมถึงไม่มีตั้งค์ ทำไมถึงอดอยาก เราไม่เคยทำทานเราตระหนี่ ที่เขาโกงเราเพราะเราโกงเขามาก่อน” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...กฎแห่งกรรม Case Study คนเราทำอะไรมันก็มีกรรมที่เกิดขึ้นมา มันถึงกรรม เราไม่สบาย อะไรอย่างนี้เรารู้นะ เราก็เลยปล่อยวางก็ไม่ได้เครียดอะไรมาก” (คุณพนิดา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...Case study จะช่วยให้คนที่ไม่มีความรู้ธรรมะหรือว่าต้องการหลักการแก้ไขปัญหา เป็นธรรมะที่เข้าถึงได้ง่าย” (คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค.51)

“...หลังจากได้ดูรายการ Case study แล้ว ทำให้ยิ่งเชื่อมั่นในเรื่องกฎแห่งกรรมมากขึ้น” (พระอุ๋ ซิว ฮ่วย, สัมภาษณ์ 23 ส.ค.51)

“...คนที่เคยมีประสบการณ์ตรงกับ Case Study มันจะเป็นจุดหมั่น” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...การจับประเด็นเรื่องกฎแห่งกรรมมานำเสนอ เป็นการจับจุดที่ตรงกับความเชื่อพื้นฐานของคนไทย” (สมณะเพาะพุทธ จันทเสฏฐิโร, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

นอกจากนี้ยังพบว่าช่วงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอีกก็คือ ช่วงนรก/สวรรค์

“...กลัวนรกมากเลย อยากไปสวรรค์ สวรรค์มีแต่ความสบาย สวรรค์สวย นรกก็น่ากลัวไม่อยากไป กลัวบาป” (คุณบุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

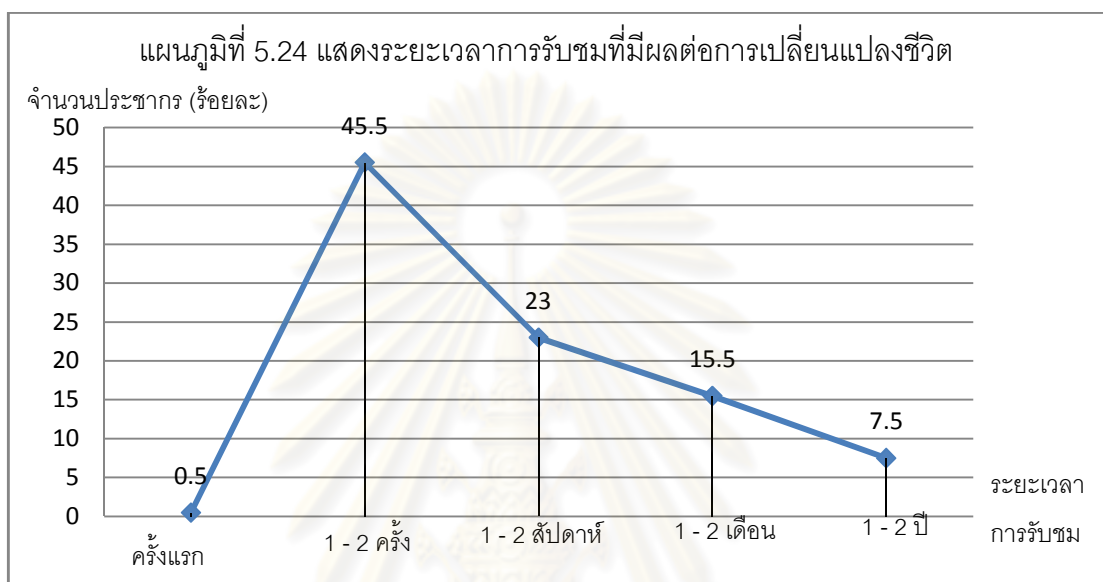
“...เด็กแถวบ้านร้องนรก สวรรค์ ยมบาลแล้วก็เดินไปด้วย เด็กมันฟังแล้วมันกลัวบาปเรื่องอะไรอย่างนี้ละ ภาพประกอบเห็นชัดมียมบาล ทำเหมือนลูกพีจนกลัวบางทีนรก สวรรค์ เด็กมันกลัวมันเห็นเกิดความกลัวนะ บางครั้งยังไม่อยากจะดูเขากลับ ยิ่ง Animation ยิ่งกลัวทำไปแล้วมันจะได้สิ่งๆ ภาพนิ่งยังทำได้เหมือนจริง” (คุณพนิดา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

การฟังธรรมจากผู้ส่งสารหลัก ก็มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเช่นกัน

“...หลวงพ่อก่อนสอนทำให้จิตใจคนที่ รัก รูป โกรธ หลง จิตใจคิดชั่วบาปเลิกแล้วหันมาอยากทำความดี ทำบุญ สละความตระหนี่ออก” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...หลวงพ่อสอนแล้วทำให้เรามีข้อคิด ทุกสิ่งทุกอย่างที่มันเกิดขึ้นมา มันมีเหตุและก็มีผล ด้วย หลวงพ่อสอนมันจะลึกซึ้ง มันมองภาพออก เห็นเลย” (คุณพนิตา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

5.1.5.7 ระยะเวลาในการเปลี่ยนแปลง

จากแผนภูมิที่ 5.24 จะเห็นได้ว่าระยะเวลาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภายหลังได้รับชมค่อนข้างสั้นคือส่วนใหญ่อยู่ที่ 1-2 ครั้งเท่านั้น ต่างจากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ผู้รับสาร ที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ผู้วิจัยพบว่า ระยะเวลาที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายหลังการได้รับชมประมาณ 1 - 2 เดือน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ไม่ใช่เวลานานเลยเมื่อเทียบกับพฤติกรรมเชิงลบที่ผู้รับสารได้กระทำมาตลอดทั้งชีวิต ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงจะใช้เวลามากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ นิสัยดั้งเดิม ความยากของพฤติกรรมที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงและความถี่ในการเปิดรับสารด้วย โดยหากเป็นเรื่องเล็กๆ ก็อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ไม่ยากเย็นนัก แต่หากเป็นเรื่องนิสัยที่ฝังรากลึกมานานก็ย่อมเปลี่ยนแปลงได้ช้าเป็นธรรมดา แต่การที่รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” สามารถทำให้นักคนใดที่ได้รับชมเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้ ก็ถือว่ายอดเยี่ยมมากที่สุดแล้ว

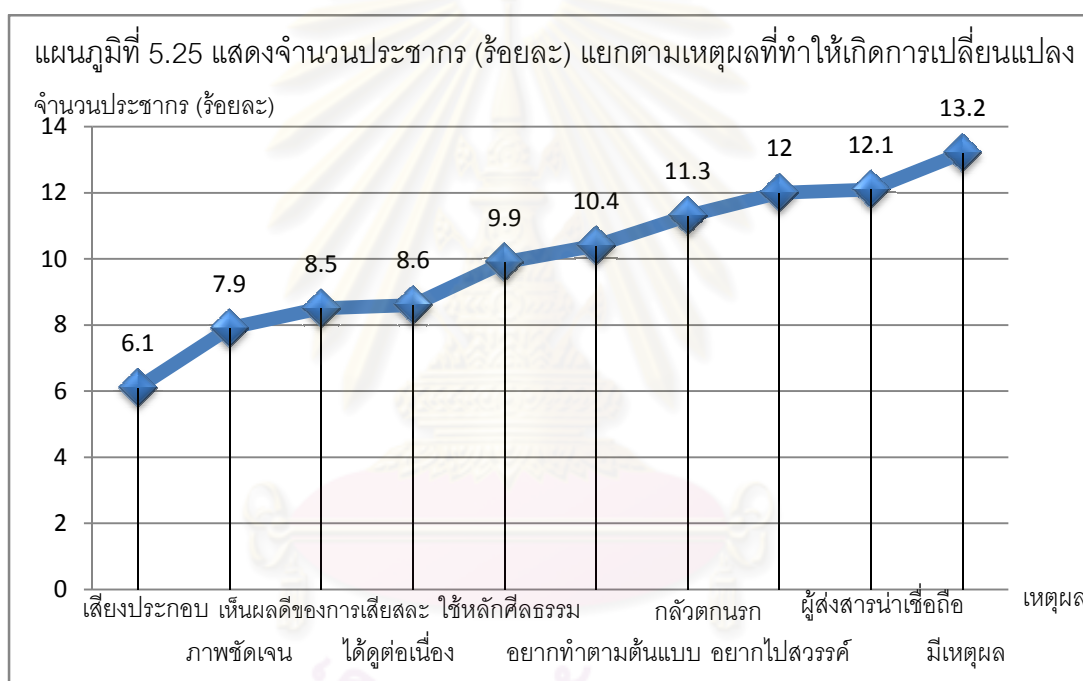
“...ก็หลายเดือนอยู่นะ” (คุณบุญช่วย ทะนิเว, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...ดูได้ประมาณเดือนหรือ 2 เดือนนี้และคะ” (คุณจำปี กังทอง, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

นอกจากนี้จุดพลิกผันในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะรวดเร็วหรือช้า ยังขึ้นอยู่กับเนื้อหาในรายการว่าตรงกับผู้รับสารหรือไม่ด้วย หากตรงก็จะทำให้เปลี่ยนแปลงได้เร็ว แต่หากไม่ตรง การได้รับสารบ่อยๆ ก็จะเป็นการอบรมบ่มเพาะลักษณะเหมือนน้ำซึมบ่อทราย

“...คนที่เคยมีประสบการณ์ตรงกับ Case Study มันจะเป็นจุดผกผัน แต่ถ้าเป็นคนดูธรรมดาทุกๆ ไป เรื่องของขบวนการ Cultivate การสั่งสม การปลูกฝังมันจะมีส่วนซึมซับ” (ผศ.ดร. สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

5.1.5.8 เหตุผลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

จากแผนภูมิที่ 5.25 พบว่าเหตุผลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือ การอธิบายอย่างเป็นเหตุเป็นผล สอดคล้องกับแผนภูมิที่ 5.23 ที่บอกว่าช่วงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือช่วง Case Study ดังสโลแกนของช่วงนี้ที่ว่า “ใครเชื่อเหตุผล คนนั้นเชื่อกฎแห่งกรรม” รองลงมา คือ ความน่าเชื่อถือของคุณครูไม่ใหญ่ สอดคล้องกับแผนภูมิที่ 5.6 ที่แสดงให้เห็นว่าความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารมาเป็นอันดับหนึ่ง หมายความว่า ผู้ส่งสารที่จะสามารถโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารปฏิบัติตามได้นั้นต้องมีความน่าเชื่อถือมาเป็นอันดับหนึ่ง และเป็นที่น่าสังเกตว่า การแสดงให้เห็นผลลัพธ์เชิงบวกของการทำความดี (อยากไปสวรรค์) (Reward Appeals) ใช้ได้ผลดีกว่าการแสดงให้เห็นผลลัพธ์เชิงลบของการทำความชั่ว (กลัวตกนรก) (11.3%) (Fear Appeals) แสดงให้เห็นว่าผู้รับสารชอบในสิ่งสวยงามๆ เจริญหูเจริญตามากกว่าที่จะเห็นภาพน่ากลัว

สยดสยอง สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ และ ผู้รับสารที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ที่พบว่า การสอนอย่างมีเหตุมีผล ตรงตาม ได้ เป็นเหตุผลหลักในการที่ทำให้ผู้รับสารมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

“...หลวงพ่อสอนให้เรารู้หมดทุกอย่างมีเหตุผลหมดทุกอย่าง ได้ความรู้เยอะ ปรับปรุงตัวเอง ได้เยอะค่ะ กลัวบาป กลัวนรกมากไม่อยากไป อยากไปสวรรค์ สวรรค์สวยมีแต่ความสบาย” (คุณ บุญช่วย ทะนิวะ, สัมภาษณ์ 15 ก.ย. 51)

“...หลวงพ่อสอนแล้วทำให้เรามีข้อคิด ทุกสิ่งทุกอย่างที่มันเกิดขึ้นมามันมีเหตุและก็มีผล ด้วย มันลึกซึ้ง มองภาพออก เห็นเลย ภาพประกอบเห็นชัดมีymbาล ทำเหมือน เด็กมันกลัว ยิ่ง Animation ยิ่งกลัวทำไปแล้วมันจะได้จริงๆ ภาพนิ่งยังทำได้เหมือนจริง” (คุณพนิดา สุขคุ้ม, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

“...กฎแห่งกรรมทำให้เรากลัวการทำบาป” (คุณอารีย์ คงชนะ, สัมภาษณ์ 6 ก.ย. 51)

นอกจากนี้การที่ผู้รับสารได้เคยรับรู้เรื่องราวต่างๆ มาจากที่อื่นบ้างแล้ว การได้มารับชม รายการจึงถือเป็นการตอกย้ำซ้ำทวน รวมถึงการอบรมบ่มเพาะโดยสื่อ ก็ช่วยทำให้ผู้รับสารมี กำลังใจในการทำความดี และ ค่อยๆ ซึมซับนำเอาความรู้ที่ได้มาปฏิบัติ ยกเว้นกรณีพิเศษที่ เรื่อง ของ Case Study มาตรงกับผู้รับสารพอดีก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้เร็วขึ้น

“...เพราะเราศึกษาจากที่อื่นมาแล้วด้วย รายการนี้ถือเป็นการคอนเฟิร์ม แต่ไม่ใช่มาจาก รายการนี้ 100% เพราะก่อนหน้านี้อันนี้ได้ศึกษาได้ดูอะไรมาดูบ่อยๆ มันอาจช่วยในการซึมซับ ก็คือ ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน ขบวนการ Cultivate มันดีกว่ากับการที่จะไปบอกให้เปลี่ยน นอกจากคนที่เคยมีประสบการณ์ตรงกับ Case Study มันจะเป็นจุดผกผัน แต่ถ้าเป็นคนดูธรรมดาทั่วๆ ไป เรื่องของขบวนการ Cultivate การสั่งสม การปลูกฝังมันจะมีส่วนซึมซับ” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

5.2 สรุปประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิผล คือ สามารถทำให้ผู้รับสารเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้จริง ภายในระยะเวลาการรับชมเพียง 1-2 ครั้งเท่านั้น (แผนภูมิที่ 5.24 หน้า 185) ซึ่งเกินเป้าประสงค์ที่ผู้ส่งสารหลักได้ตั้งไว้ว่า เพื่อจุดประกายให้เกิดแรงบันดาลใจ ในอันที่จะศึกษาธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้มากขึ้น และสอดคล้องกับเป้าหมายที่ Producer รายการที่ตั้งไว้ว่าเพื่อพัฒนาให้คนมีคุณธรรมสูงขึ้นและทำให้หมดกิเลส เพราะประสิทธิผลที่ได้เป็นขั้นลงมือปฏิบัติโดยเฉพาะด้านการเจริญสมาธิภาวนา

“...วัตถุประสงค์ของรายการ เพื่อจุดประกายให้นักเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาทั่วโลก ได้เกิดแรงบันดาลใจอยากจะทำสมาธิธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งขึ้นไป...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 1, 9 พ.ค. 48: 4-5)

“...เป้าหมายก็คือ อะไรก็ได้ที่ช่วยให้คนมีคุณธรรมสูงขึ้น เป็นคนดีไม่ใช่แค่เป็นคนดีของสังคม แต่เป็นคนดีสำหรับตัวเองที่จะทำให้ตัวเองหมดกิเลส” (คุณสมพงษ์ สุวโรพร, สัมภาษณ์ 4 ส.ค.51)

จากข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม 200 ชุด พบว่าผู้รับสารมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ที่ใกล้เคียงกันไม่ว่าจะเป็นการเลิก/ไม่ลองอบายมุขและยาเสพติด การมาวัดวันอาทิตย์ การทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนา และ สนทนาธรรม โดยนอกจากจะทำด้วยตนเองแล้ว ยังได้ชักชวนให้ผู้อื่นทำด้วย (แผนภูมิที่ 5.22 หน้า 176) ช่วงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากที่สุดคือช่วง Case Study (แผนภูมิที่ 5.23 หน้า 183) ซึ่งเป็นเรื่องของกฎแห่งกรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่ตอกย้ำความเชื่อดั้งเดิมของคนไทย รวมถึงการที่ผู้รับสารได้มาร่วมงานบุญที่วัดพระธรรมกายตามคำเชิญชวนของผู้ส่งสารหลัก ที่ได้จัดกิจกรรมงานบุญในวันอาทิตย์และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผู้ชมที่ได้เขียนรายงานเข้ามายังรายการ และ ผู้ชมที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกาย ที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายหลังการรับชมรายการไม่นาน มีความสำรวมกาย วาจา ใจ รักบุญ กลัวบาป ถึงขั้นปิดกิจการที่ผิดศีลและอบายมุข มีใจเย็นขึ้น การที่ถูกกราบเท้าพ่อแม่ก่อนนอน เป็นต้น (5.1.5.5 ประสิทธิภาพด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หน้า 176-182)

บทที่ 6

ประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ปัจจัยที่ทำให้รายการ มีประสิทธิผล และข้อเสนอแนะเพื่อการเพิ่มประสิทธิผล

6.1 ประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

การวิจัยเรื่องประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” จำนวน 5 คน สัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ 3 คน สัมภาษณ์ผู้ชมรายการแต่ไม่ได้มาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกายจำนวน 5 คน โดยการอัดเทปไว้ รวมทั้งการวิเคราะห์จากเนื้อหา (Content Perspectives) รูปแบบการนำเสนอรายการ (Technique of presentation) และการใช้จุดแว่วอน (Appeal/Style) รวมทั้งสิ้น 60 ตอน โดยทำการวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพ (Efficiency) ของรายการ ตามคำนิยามที่ได้ให้ไว้ในบทที่ 3 ว่าหมายถึง ความสามารถในการทำให้เกิดประสิทธิผลในการเปลี่ยนแปลงความรู้/ความเข้าใจ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้รับชมรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” (KABVP) จากการวิจัยพบว่า รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นรายการที่มีประสิทธิภาพที่ดีเยี่ยม ก่อให้เกิดประสิทธิผล คือ สามารถทำให้ผู้รับชมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยการรับชมรายการเพียง 1-2 ครั้งเท่านั้น โดยสามารถวิเคราะห์และจำแนกประสิทธิภาพตามตัวชี้วัด 8 ประการ ได้แก่ 1.ผู้ส่งสาร (Sender) 2.การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย (Audience analysis) 3.การคัดเลือกเรื่อง (Topic Selection) 4.การเลือกช่องทางการเผยแพร่ (Channel Selection) 5.การเลือกช่วงเวลาในการออกอากาศ (Broadcast Selection) 6. การออกแบบสาร (Message Design) 7.การปฏิบัติการสื่อสาร (Operation) 8.การประเมินผลการสื่อสาร (Evaluation)

6.1.1 ผู้ส่งสาร (Sender) คือ พระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อธัมมชโย) ซึ่งใช้คำแทนตัวเองในรายการว่า “คุณครูไม่ใหญ่” ที่มีคุณสมบัติพิเศษเฉพาะตัว (Charisma) มีศักยภาพในการสื่อสาร อธิบายธรรมะได้อย่างยอดเยี่ยม โน้มน้าวใจให้ผู้ฟังติดตาม คิดทบทวน (Preparation action) ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลง (Action) พฤติกรรมเชิงลบให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้อย่างเป็นรูปธรรมจำนวนมาก

6.1.1.1 แรงแบนดาลใจที่ต้องการจะแบ่งปันความรู้ที่ได้ศึกษามาจากพระไตรปิฎกและครูบาอาจารย์ ต้องการตอบแทนสาธุชนที่ช่วยกันค้ำจุนพระพุทธศาสนา รวมถึงต้องการนำหลักกฏแห่ง

กรรมมาตีแม่ให้คนในยุคปัจจุบัน ได้ตระหนักถึงเรื่องกรรมและผลของกรรม มีให้ผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง ดังที่เรามักจะได้ยินวลีที่ว่า “ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป” แสดงให้เห็นถึงความบริสุทธิ์ใจในการผลิตรายการ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ

“...แต่เดิมนั้น ที่คิดตั้งโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา ก็เพราะเห็นว่าตัวเองอายุเยอะแล้ว เวลาข้างหน้าก็เหลือน้อยเต็มที มีความรู้อะไรก็จะมาแบ่งปันให้ลูกๆ ทุกคน ทั้งความรู้ที่ได้ศึกษาเรียนรู้มาจากในพระไตรปิฎกบ้าง แล้วยังจากคุณยายอาจารย์ฯ(จันทร์ ชนนกยุง) บ้าง โดยเฉพาะที่สำคัญที่สุดคือจากวิชาธรรมกายที่พระเดชพระคุณหลวงปู่พระมงคลเทพมุนี(สด จนฺทสโร) ผู้ค้นพบวิชาธรรมกาย ท่านได้ถ่ายทอดผ่านคุณยายอาจารย์ฯ

อีกประการคือ ต้องการที่จะตอบแทนลูกๆ ทุกคน ที่ได้ให้ข้าว ให้น้ำ ให้อาหาร เป็นกำลังแก่คุณครูไม่ใหญ่เอง และแก่ลูกพระลูกเณรทั้งหลาย ทำให้มีเรี่ยวแรงในการศึกษาธรรมะวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

อีกเหตุผลหนึ่งคือ ช่วงนี้คนยังเข้าใจพระพุทธศาสนาคลาดเคลื่อนกันไปเยอะ โดยเฉพาะหลักสำคัญเกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรมซึ่งไม่ค่อยนำมาพูดกัน จนกระทั่งเป็นเหตุทำให้เกิดความรู้สึกกลางแคลงเกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรม หรือกฎแห่งการกระทำ ทั้งทางกาย วาจา ใจ ซึ่งเป็นกฎของเหตุและผล คือ ประคบเหตุอย่างนี้ จะต้องมีเหตุผลอย่างนั้น มีผลในปัจจุบันอย่างนี้ก็เพราะได้ประคบเหตุในอดีตอย่างนั้น

ความเชื่อหรือความเข้าใจในสิ่งเหล่านี้ลดลงไปเรื่อยๆ เพราะว่าเหตุผลบางอย่างไม่ปรากฏทันตา หรือเหตุผลบางอย่างที่ปรากฏอยู่ในปรโลก ก็ไม่อาจที่จะไปรู้ไปเห็นกันได้ เพราะว่าไม่ให้โอกาสตัวเองในการศึกษาเรียนรู้ แต่ถ้าให้โอกาสตัวเอง ทุกคนก็สามารถเรียนรู้ได้ ยกเว้นคนบ้า คนตายเท่านั้น ด้วยแรงบันดาลใจ หลากๆ อย่างเหล่านี้ จึงทำให้เปิดโรงเรียนนี้ขึ้นมา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 1, 9 พ.ศ. 48: 10-12)

6.1.1.2 รูปแบบวิธีการสอนที่ใกล้เคียงกับการสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ

ก. ใช้ภาษาสุภาพ นุ่มนวล ไม่หยาบคาย ชวนให้สบายใจ สละสลวย ไม่กระทบตนและผู้อื่น เข้าใจได้ง่าย โดยในทำนองประโยคมักมีคำว่า “จะ” และ “นะจะ” เป็นคำติดปากที่มักจะได้ยินอยู่เสมอๆ

“...เราเกิดมาทำไมจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาล
ฝันในฝันวิทยา”, 14 มิ.ย.47)

“...พระนิพพานอยู่ที่ไหนจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียน
อนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 8 ก.ค.47)

“...ใครบ้างที่ทำไมไม่ได้จ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียน
อนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 ก.ค.47)

“...สำหรับนักเรียนใหม่ก็ต้องศึกษากันเอาไว้ให้ดี เพื่อการดำเนินชีวิต จะได้ไม่
ผิดพลาด เพราะความผิดพลาดเป็นอันตราย เนื่องจากมีอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก รongรับเรากันอยู่
นะจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 12 ส.ค.47)

“..วันนี้รอบๆ โรงเรียนมีเสียงพลุกเกิดขึ้นเยอะเลย เขาจุดทำอะไรกันจ๊ะนี่” (พระราช
ภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 12 ส.ค.47)

“...หลักการที่ท่านให้ที่เราจับได้คือ 1.ต้องยกใจคนฟัง 2.ให้แนวทางในการดำเนินชีวิต
ที่ดีขึ้น 3.ยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนา 4.ไม่ว่าร้าย 5.เชิดชูคุณธรรมความดีของคนที่ทำขึ้นมา นี่คื
กรอบ ไม่ว่าจะเป็คำที่อยู่ใน Paper บทบรรยาย หรือใน VTR ต้องไปในทางเดียวกัน” (คุณ
สมพงษ์ สุวโรพร 4 ส.ค. 51)

ข. สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน โดยการฝึกให้ผู้รับสารยิ้มอยู่เสมอ และ
เปิดเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องยิ้ม ก่อนเข้ารายการเป็นประจำทุกวัน

“...ยิ้มกันรัยั้งจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันใน
ฝันวิทยา”, 9 ธ.ค.47)

“...ยิ้มกันไปทั่วโลกแล้วรัยั้งจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียน
อนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ธ.ค.47)

“...ถ้ายังไม่ยิ้มก็แปลว่า ยังแต่งตัวไม่เสร็จ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก
รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ธ.ค. 47)

“...บางแห่งถึงจะต้องมีบริษัทฝึกยืมกัน ในญี่ปุ่นนั้น เขาตั้งข้อสังเกตว่า ทำไม ยอดขายของบริษัทตกลงไปเรื่อยๆ ปรากฏว่า ตั้งแต่หน้าประตู เรื่อยไปถึงประธานบริษัทก็ไม่มีเป็นเลย เลยจับมาฝึกยืมกัน ในที่สุดเมื่อยืมกันเป็นแล้วยอดขายก็เพิ่มขึ้นมา เพราะฉะนั้นคุณภาพแห่งรอยยิ้มอย่าทำเป็นเล่นไปนะ ศัตรูที่ถือศาสตราวุธเอามาเนี่ย เห็นรอยยิ้มก็หล่นตู่บได้เหมือนกัน นี่คือนโยบายแห่งรอยยิ้ม แต่ขอให้ยิ้มที่จริงใจเท่านั้นนะจ๊ะ เพราะฉะนั้นตอนนี้เรามาส่งยิ้มกันหน่อยจ๊ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ธ.ค.47)

ค. สอนในสิ่งที่เป็นโยบายต่อผู้รับสาร สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเห็นผลเป็นรูปธรรมเป็นจำนวนมาก

“...ตอนนี้ครอบครัวของหนู HAPPY ดีพร้อมค่ะ หนูมั่นใจมาก ๆ ว่าถ้าใครก็ตาม ได้มาฟังหลวงพ่อก็แล้วต้องกลับตัวกลับใจเป็นคนดีทุกรายไป หนูก็ย้ำว่า ทุกคนจะได้เรียนรู้เรื่องราวความเป็นจริงของชีวิต ทุกเรื่องที่หลวงพ่อบอกมาสอน เป็นเรื่องจริงที่ทุกคนควรจะรู้ทั้งหมด ไม้รู้ไม่ได้ ชีวิตไม่ปลอดภัย หนูคุณแม่จะช่วยหลวงพ่อบอกขยายงานดาวธรรมต่อไปค่ะ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ก.ย.47)

“...จาก Case Study ที่ผ่านมากับเรื่องราวต่างๆ ซึ่งทยอยเล่ากันไป ก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของนักเรียน บ้างก็เปลี่ยนแปลงอย่างยิ่งใหญ่ บ้างก็ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงและเสียงเหล่านี้สะท้อนกลับมาที่คุณครูไม่ใหญ่ ทำให้มีความปลื้มปีติยินดีกับการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของนักเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาทั่วโลก” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 1, 9 พ.ค. 48: 10-12)

ง. สอนจากสิ่งที่ย้ายไปยาก ลุ่มลึกไปตามลำดับ มีเหตุผล และ ชี้แนะแนวทางให้ปฏิบัติ

“...คือมันเป็นต้นกำเนิดของสุรา อยากจะรู้ใหม่ว่าสุรามาคจากไหน จุดเริ่มต้นก่อนจะมาเป็นโรงกลั่นสุรานี้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 22 พ.ค.46)

“...เดี๋ยววันนี้เราจะมาฟังเรื่องราวเทเหล้าเผาบุหรี่ปัน ซึ่งเดี๋ยวเราจะเห็นสิ่งแปลกๆ ในระดับที่สะกิดชาวช่อง สีทนไม่ไหว เกิดแรงบันดาลใจต้องมาถ่ายทำและนำไปเผยแพร่ทั่ว

ประเทศเลย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 11 ก.ย.46)

“...ในงานเทเหล้าครั้งนี้มีผู้ที่ดื่มเหล้าในอำเภอเสิงสาง มาร่วมปฏิญาณเลิกเหล้าเป็นจำนวนมากกว่า 2,500 คน แล้วยังได้ให้ อสม.และผู้ใหญ่บ้านเข้าอบรมผู้นำเลิกเหล้า ผู้เข้าร่วมงานมีทั้งเยาวชนและแม่บ้านรวมแล้วกว่าครึ่งหมื่น” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 1 ก.ค.47)

“...ต้องรู้จักภพทั้ง 3 ภพโลกันตร์นะ ต้องรู้จัก กามภพ รูปภพ อรูปภพ 31 ภูมิ ซึ่งแบ่งคติออกเป็น 2 คือ สุกตกับทุกคติ ทุกคติก็นับบายภูมิ 4 มีสัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย สัตว์นรก สุกตภูมิก็ มนุษย์ สวรรค์ 6 ชั้น พรหม 16 ชั้น อรูปพรหม 4 ชั้น...นรกมีทั้งหมด 456 ชุม ชุมใหญ่ ชุมย่อย มียมโลกอีก” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 27 มี.ค.46)

“...ตอนมีชีวิตอยู่ ชอบเลี้ยงไก่ นีพุดถึงภาพรวมนะจะ จะรักไก่เหมือนลูก บางทีรักมากกว่าลูก และชอบนำไปตีกับไก่ตัวอื่น เมื่อเลี้ยงมากเข้า ตีมากเข้า ก็เลยเปิดบ่อนไก่เสียเอง บางคนเอาพรหมปูให้ มีห้องแอร์ มีมุ้ง ไม่ให้ยุ่งดูได้เลย...บั้นปลายชีวิตของพวกที่ชอบตีไก่ มักจะมีบั้นปลายชีวิตที่ไม่ดี บางรายก็ใจเศร้าหมอง จนป่วยโดยไม่มีสาเหตุ บางรายก็ประสบอุบัติเหตุคือรถมอเตอร์ไซด์คว่ำแล้วก็เสียชีวิต...เจ้าของบ่อนไก่ ก็จะไปเกิดเป็นสัตว์นรกอยู่ภายในสุ่มไก่เหล็กยักษ์ และภายในนั้นก็จะมีนายนิรยบาลที่แปลงเป็นไก่ อยู่หลายร้อย หลายพันตัว...

เราสนุกกับความทุกข์ของไก่ กับเพื่อนมนุษย์แค่นี้ก็ปี เป็นทางมาแห่งรายได้ของเรา ก็จริง แต่ต้องไปอยู่ในนี้เกือบหมื่นล้านๆ ปีมนุษย์ นั้นรอบเดียวนะ ถ้าเจอสองรอบ ก็เอาสองคุณสองหมื่นล้านๆ ปีมนุษย์” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 24 ธ.ค.47)

“...สิ่งที่เราประกอบเหตุ ล้วนมีผลทั้งสิ้น เราก็จะได้เลือกประกอบแต่เหตุที่ดีซึ่งจะส่งผลให้มีแต่ผลดี ...เรื่องกฎแห่งกรรมเป็นเรื่องของเหตุของผลทั้งสิ้น” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 9 ธ.ค.47)

“...สันนิษฐานกันไปถึงไหนแล้วจะนี่” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 11 พ.ย.47)

๑. สอนให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจน แม่นยำ และได้ผลจริง

“...เมื่อได้ทราบความจริงแห่งวงจรรูปาทัวแล้ว ฟังด้วงจรรกรรม หักดิบเสียเถิด เลิกเกี่ยวข้องโดยประการทั้งปวง อดีตที่ผิดพลาด ลืมมันไปให้หมด เริ่มให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา แล้วอุทิศบุญให้คุ้มครองคู่วรที่เคยล่วงเกินกันมา เพื่อมีสวรรค์เป็นที่ไปในเบื้องหน้า มีที่สุดแห่งธรรมเป็นที่ไปในชาติที่สุด” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 24 ธ.ค. 47)

“...บารมีแต่ละอย่าง บุญแต่ละอย่างที่ทำนี้ไม่ใช่ว่าจะครอบจักรวาลนะ เหมือนอาหารมีหลายหน้อย่างนั้นแหละ ทานให้เกี่ยวกับเรื่องทรัพย์ ศีลให้เรื่องสวຍ ภาวนาเรื่องฉลาด อะไรอย่างนี้เป็นต้น อยากรวย สวຍ ฉลาดก็ต้องทำให้มันครบ ไม่ใช่ทำทานอย่างเดียวแล้วครอบจักรวาล” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 13 พ.ค.47)

“...เลิกเสียเถิดจ๊ะ เรายอมแพ้เขามานานแล้ว ยอมชนะเสียเถิด จะได้มีความปีติและภาคภูมิใจ ใช้พลังใจของเรานี้เอาชนะมันให้ด้ ต้องหัวเราะเยาะพญามาร อย่าให้พญามารหัวเราะเยาะเรานะลูกนะ ความชั่วแม้เพียงนิดอย่าคิดทำ ความดีแม้เพียงหน้อยทำไปเถิด” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 14 ส.ค.46)

“...เพราะค้าขายก็ต้องโกหกแบบพ่อค้าทั่วไป อันนี้ครูไม่ใหญ่ไม่เห็นด้วยนะ ไม่ต้องโกหกก็ได้ แต่เราบอกเท่าที่มันเป็นประโยชน์ ก็แค่นั้นเองแหละ แต่ไม่ใช่บอกกันซะหมด การที่ไม่ได้บอกไม่ได้แปลว่าไม่โกหกนะ...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 28 ส.ค.46)

๒. สอนโดยใช้จังหวะและโอกาสในบริบทสังคมให้เป็นประโยชน์

ผู้ส่งสารหลักมักนำข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มานำเสนอ รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติต่างๆ เช่น การสอนให้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เมื่อครั้งเกิดภัยที่ลีนามิที่ จังหวัดภูเก็ต และ ฟังงา การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในปี พ.ศ. 2549 - 2551 การช่วยเหลือผู้ประสบภัยชาวพม่าจากเหตุการณ์พายุไต้ ลี การถวายสังฆทานช่วยเหลือพระภิกษุใน

266 วัด 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจัดต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลากว่า 3 ปี รวมถึงการจัดกิจกรรม ตักบาตรพระ 500,000 รูป 76 จังหวัด เพื่อนำไทยธรรมที่ได้ไปถวายแด่พระภิกษุใน 4 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ซึ่งท่านจะมอบต่อไปกับผู้เดือดร้อนในแต่ละจังหวัด และมอบให้แก่ผู้ประสบ อุทกภัยในปี 2551 อีกด้วย

“...เขาตัดคอลัมน์หนังสือพิมพ์...ก็คือเรื่องจะเอาที่ดินของวัดร้างหรือที่ดินเช่าของ วัด ของพุทธศาสนา แปลงเป็นทุน อะไรต่างๆ และมีผู้ที่ไม่เห็นด้วย คำนหัวชนฝา คือ ดร. กล้า สมตระกูล อธิบดีกรมการศาสนาที่ออกมาค้านแบบหัวชนฝา เพราะไม่เห็นด้วยกับแนวทางคณะ อุดมกรรมาธิการศาสนาชุดนี้...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันใน ฝันวิทยา”, 12 มิ.ย.46)

“...นี่มีข่าวจากเนชั่นสุดสัปดาห์ เขาเขียนว่า จากการสำรวจของสำนักงานสถิติ แห่งชาติ ปี 2544 พบว่าคนไทยติดบุหรี่จำนวน 10.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 20.6 ของจำนวน ประชากร แบ่งเป็นชาย 10 ล้านคน หญิง 6 แสนคน...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 26 มิ.ย.46)

“...โครงการถวายสังฆทาน 266 วัด 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มจัดครั้งแรก ตั้งแต่วันที่ 8 มิถุนายน 2548 จนถึงปัจจุบัน ก็นับเป็นครั้งที่ 37 ซึ่งเดือนนี้ก็ครบรอบ 3 ปีพอดี” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 30 มิ.ย.51)

“...ตักบาตรพระ 5 แสนรูปเพื่อนำไทยธรรมไปถวายตามวัดต่างๆ แล้วก็มอบให้กับ คุณครูได้ แล้วก็ต่อไปจะขยายไปถึงชาวพุทธใต้ ที่จังหวัดนครราชสีมา คนมาร่วมตักบาตรพระ เกือบ 2 แสนคน และก็พุทธบุตรกว่า 15,000 รูป จัดงานกันที่สี่แยกใจกลางเมือง หน้าอนุสาวรีย์ ท่านย่าโม ปิดถนนกันสี่สายเลยทีเดียว ทุกคนในเมืองโคราชเห็นดีเห็นงามด้วย ยิ่งรู้ว่าจะปิดถนน เพื่อทำความดีแล้วละก็ เพราะว่าทุกคนเป็นหลานย่าโม” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 16 ก.ค. 51)

“...จริงๆ แล้วนี่เราต้องช่วยกันนะ เพื่อนมนุษย์ต้องรักเพื่อนมนุษย์ เมื่อประสบ อุทกภัย ถ้าเราไม่ช่วยเหลือเกื้อกูลเขา เขาก็ลำบาก การไปช่วยเหลือเกื้อกูลจะมีอานิสงส์ ได้ทั้งอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ เพราะเรานำอาหารไปถวายทั้งพระ ทั้งญาติโยม เครื่องนุ่งห่มอะไรต่อ อะไรสารพัดไปหมดเลย แล้วก็เราจะไม่เจอก็พิบัตินี้ละ ยกเว้นในกรณีที่บางชาติเราประมาทใน การดำเนินชีวิต นั่นแหละวิบากกรรมบางอย่างส่งผลให้เราไปเจอ แต่เจออย่างไรก็จะมีคนมา

ช่วยเหลือเกื้อกูลเรา หนักเป็นเบา เบาเป็นหาย เพราะฉะนั้นตอนนี้เราต้องช่วยกัน ครูไม่ใหญ่ก็สงสัยจ้งเลยว่า เขาไปไหนกันไปหมดคณะนี้ เขาทนกันได้อย่างไรนี่ ใครทนได้แต่ฉันทนไม่ได้” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 30 มิ.ย.51)

“...วันนี้ผู้สื่อข่าวบุญสว่างจะขอเปลี่ยนแปลงบรรยากาศ การทำความดีแบบที่เรียกว่าทำเป็นประจำทุกเดือน นั่นก็คือการถวายไทยธรรมแด่พระภิกษุสงฆ์และครู ผู้หยัดผู้คู่พระพุทธรูปศาสนา อยู่เคียงข้างพี่น้องชาวไทยพุทธทุกคนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งโครงการเริ่มจัดครั้งแรกตั้งแต่วันที่ 8 มิถุนายน 2548 จนถึงปัจจุบัน ก็นับเป็นครั้งที่ 37 ซึ่งเดือนนี้ก็ครบรอบ 3 ปีพอดีเลยครับ” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 30 มิ.ย.51)

6.1.2 การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย (Audience analysis) รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มิได้แบ่งแยกเพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา หรือ เผ่าพันธุ์ใดๆ

เนื่องจากทุกคนล้วนแล้วแต่เป็นเพื่อนร่วมทุกข์เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ดังนั้นชั้นเรียนของรายการมีเพียงชั้นเดียว คือชั้นอนุบาล ซึ่งมีนักเรียนตั้งแต่แรกเกิด จนกระทั่งกำลังจะไปเกิดใหม่ ได้มาศึกษาเรียนรู้เรื่องราวความเป็นจริงของชีวิต ทั้งภพนี้และภพหน้าร่วมกัน

“...มีแต่เรื่องสนุกๆ ก็นักเรียนอนุบาลฝันในฝันมันหลายรุ่น ตั้งแต่รุ่นพุดยังไม่ทันชัดเลย แม่ถามว่า หนูเป็นลูกใคร ยุกพะยาด กระทั่งถึงอาหล่ำวมา อายุเกือบจะ 100 ปีนอนฟังอยู่ รายการนี้ก็เหมือนกับอยู่เป็นเพื่อนให้ท่านจิตเป็นกุศล ใจสบาย จะได้นอนเห็นธรรมะไง” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ม.ค.46)

“...โรงเรียนของเรา เป็นโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา ซึ่งก็คล้ายโรงเรียนอนุบาลทั่วไป แต่จะแตกต่างที่ว่าเป็นโรงเรียนสอนธรรมะที่มีเพียงชั้นเดียว และนักเรียนมีทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย การถ่ายทอดความรู้ธรรมะจึงเป็นแบบง่ายๆ สไตลโรงเรียนอนุบาล สนุกสนานบุญบันเทิง” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 1, 9 พ.ค. 48: 4)

6.1.3 การคัดเลือกเรื่อง (Topic Selection) ที่จะมานำเสนอในรายการล้วนแล้วแต่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายการ คือ เพื่อเป็นการจุดประกายให้ผู้รับสารเกิดแรงบันดาลใจในอันที่จะศึกษาธรรมะให้ยิ่งๆ ขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์ คุณสมพงษ์ สุวโรพร Producer ของรายการพบว่า เนื้อหาที่คัดเลือกมาล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่ช่วยให้ผู้รับสารมีคุณธรรมที่สูงขึ้น เป็นไปเพื่อการหมกมิดกิเลส โดยในช่วงแรกนั้น ต้องใช้การลองผิดลองถูกเพื่อสังสมประสบการณ์ในการสังเกตว่าเนื้อหาใดที่น่าเสนอต่อผู้ส่งสารหลักแล้วผ่านหรือไม่ผ่านให้ออกอากาศได้ ผนวกกับการนำหลักการที่ผู้ส่งสารหลักได้ให้ไว้มาบูรณาการจึงได้ออกมาเป็นเนื้อหาของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ดังเช่นทุกวันนี้

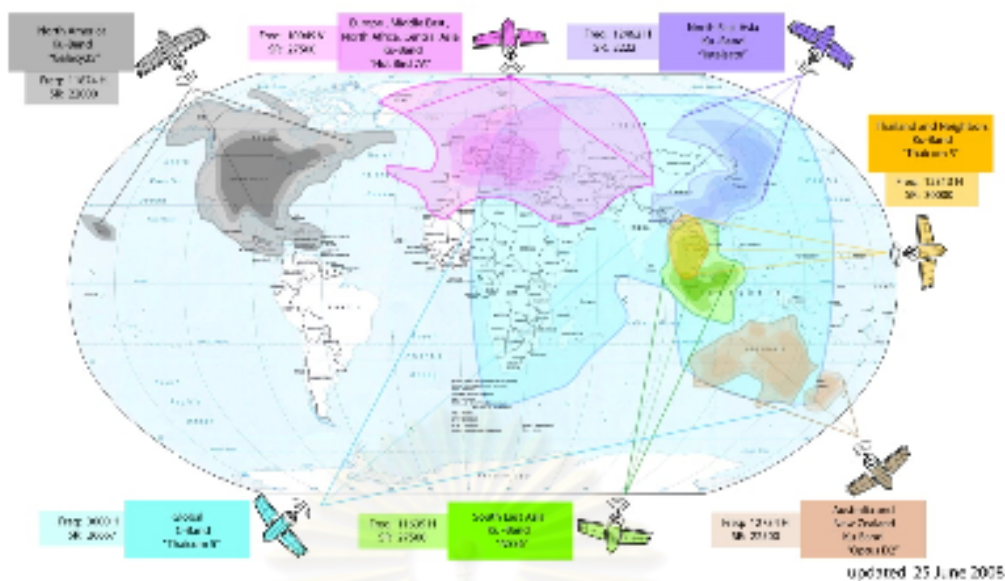
“...วัตถุประสงค์ของรายการ เพื่อจุดประกายให้นักเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาทั่วโลก ได้เกิดแรงบันดาลใจอยากจะทำดี ศึกษาธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งๆ ขึ้นไป...คำสอนของพระพุทธองค์ล้วนเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวของเราโดยตรงทั้งในชาตินี้และชาติหน้า แต่เรากลับมองข้ามไป หรือไม่ให้ความสนใจอย่างแท้จริง...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 1, 9 พ.ศ. 48: 4-5)

“...โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยานี้ ก็มีคอนเซ็ปต์ว่า เล่าฝันให้ฟัง ก่อนนั่งธรรมะให้ใจสบายๆ นั่งจะได้ดี จะได้เข้าถึงธรรม เพราะจะเข้าถึงธรรม ใจมันต้องสบาย” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 12 มิ.ย.46)

“...ทุกคนรู้อยู่แล้วว่าเป็นสื่อเพื่อคุณธรรม เพื่อการพัฒนาคนให้ดีขึ้น เพราะฉะนั้นเป้าหมายก็คืออะไรก็ได้ เนื้อหาในพระไตรปิฎกที่จะเอามาใช้หรือว่าแง่คิดในชีวิตประจำวัน หรือเป็นเรื่องของธรรมะปฏิบัติ อะไรก็ได้ที่ช่วยให้คนมีคุณธรรมสูงขึ้น เป็นคนดีไม่ใช่แค่เป็นคนดีของสังคม แต่เป็นคนดีสำหรับตัวเองที่จะทำให้ตัวเองหมกมิดกิเลส” (คุณสมพงษ์ สุวโรพร, สัมภาษณ์ 4 ส.ค.51)

6.1.4 การเลือกช่องทางการเผยแพร่ (Channel Selection) ที่มีประสิทธิภาพโดย 1. สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย (Reach) 2. มีพื้นที่รับสัญญาณ (Coverage) ในวงกว้าง และ 3. มีการเพิ่มความถี่ (Frequency) ในการรับชมมากกว่า 1 ครั้ง/วัน

การรับชมรายการฯ สามารถรับชมได้หลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นทางจานรับสัญญาณดาวเทียม เคเบิลทีวีท้องถิ่น อินเทอร์เน็ต วิทยุชุมชนทั่วประเทศ โทรศัพท์มือถือเครือข่าย DTAC และการรับชมในห้องส่งในการรับชม โดยมีพื้นที่รับสัญญาณดาวเทียมครอบคลุม 5 ทวีปทั่วโลก และหากพลาดในการรับชมการถ่ายทอดสดแล้วยังสามารถรับชมรายการย้อนหลังในช่วงทบทวนได้อีกด้วย

ภาพที่ 6.1: แสดงพื้นที่ที่สำคัญของ DMC ครอบคลุมไปถึง

“...จากเริ่มต้นฟังทางโทรศัพท์ก็พัฒนามาเป็นอินเทอร์เน็ต จนเปลี่ยนมาเป็นงานดาว
ธรรม...” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่นี้มีคำตอบ 1, 9 พ.ค. 48: 10-12)

“...ตอนแรกก็ฟังกันเล่นๆ อยู่ภายในโรงเรียนนี้ ก็มีอยู่ไม่กี่คนหรอกนะ แต่ต่อไปก็
ขยายเพิ่มขึ้น ไม่น่าเชื่อ ตอนนี้อยู่ไปทั่วโลกแล้ว” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกการ “โรงเรียน
อนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 1 ก.ค. 47)

6.1.5 การเลือกช่วงเวลาในการออกอากาศ (Broadcast Selection) เป็นช่วงเวลาที่ผู้รับสาร
เปิดรับข้อมูลข่าวสาร คือช่วงเวลาประมาณ 19.30 - 22.00 น. ในทุกวันจันทร์-วันเสาร์

“...เลือกเวลาที่สะดวก เนื่องจากในช่วงแรกนักเรียนอนุบาลฯ ต้องมาเข้าโรงเรียน
ด้วยตัวเอง จึงต้องรอเวลาหลังเลิกงาน กว่าที่จะเดินทางมาถึงก็เป็นเวลาประมาณ 1 ทุ่มครึ่งเล็ก
ประมาณ 4 ทุ่ม” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่นี้มีคำตอบ 1, 9 พ.ค. 48: 10-12)

6.1.6 การออกแบบสาร (Message Design) โดยการบูรณาการ ทั้งเพลง ภาพ และ พุทธไว้ใน
คราวเดียวกัน โดยมุ่งเน้นให้ผู้รับสารได้รับความรู้ด้านธรรมะไปแบบสบายๆ ไม่น่าเบื่อ

สอดคล้องกับวัฒนธรรมการฟังของคนไทยที่ชอบฟังการเล่าเรื่องมาช้านาน ทั้งนิทาน และ ซาดก ต่างๆ โดยเฉพาะการเล่าเรื่องเร้นลับ ประเภทตายแล้วไปไหน ทำกรรมอะไรมา โดยผ่าน ตัวบุคคลที่มีตัวตนอยู่จริงในปัจจุบัน

“...ครูไม่ใหญ่ก็อยู่บ้านนอกเหมือนกัน เกิดก็เกิดบ้านนอก แต่ยังคงเกิดในบ้านไม่ใช่ นอกบ้าน มาที่นี้ก็มาเป็นครูบ้านนอก และที่พูดนี้ไม่ได้เทศน์ เทศน์นี่อีกแบบหนึ่ง บรรยายนี่อีก แบบหนึ่ง ปาฐกถารธรรมอีกแบบหนึ่ง แต่นี้เล่าสู่กันฟังแบบสไตส์สบายๆ แบบสไตส์นักเรียน อนุบาล มีเพลง มีภาพ มีพูด” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันใน ฝันวิทยา”, 8 ม.ค. 47)

“...นี่ไงแล้วเราก็มีเพลง มีภาพให้ดูเพลินๆ และก็พูดอะไรต่างๆ สนุกสนานบุญ บันเทิงกันไป เพราะฉะนั้นยืนยันเสมอว่า ที่นี้โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา ไม่ได้มาเทศนาให้ฟัง เทศน์นี่ต้องไปฟัง อ้อ ผู้ทรงคุณวุฒิ พุทธบุตรนั่งอยู่บนธรรมมาสน์ นี่นะจะ นี่ไม่ได้มาเทศนา สั่งสอน แค่ว่า มาศึกษามา เรียนรู้อะไรมาแบ่งปัน เอาคนละนิดคนละหน่อยนะ ให้พออ่อยๆ อย่าถึงเอา อิมเลย เอาแค่อ่อยพอนะ เอาลองชิมๆ ดู ถ้าจะเอาอิมอกอิมใจต้องไปศึกษาตนเอง” (พระราช ภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 1 ก.ค. 47)

6.1.6.1 เนื้อหาที่เน้นเป็นพิเศษในรายการ คือ เรื่องของกฎแห่งกรรม

ซึ่งเป็นหลักเหตุและผลซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดมาคู่โลกใบนี้ ตอกย้ำความเชื่อพื้นฐาน ดั้งเดิมของคนไทยที่มีมาช้านาน สอดคล้องกับ Producer ของรายการที่ต้องการให้ผู้รับสารนำ ธรรมะที่นำเสนอในรายการไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งชาตินี้และชาติหน้า

“...เนื้อหาที่เน้นเป็นพิเศษ คือ เรื่องของกฎแห่งกรรม หลักแห่งเหตุและผล ซึ่งเป็นกฎ ธรรมชาติที่ครอบคลุมสรรพชีวิตในโลก เป็นสิ่งที่เกิดมาคู่โลก พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้เป็นผู้ สร้างขึ้น หากทรงเป็นผู้ค้นพบ อุปมาเหมือนกฎแรงโน้มถ่วงที่นักวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่เป็นผู้สร้างแต่ เป็นผู้ค้นพบนั่นเอง” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 1, 9 พ.ค. 48: 10-12)

“...เป็นธรรมะที่จะนำไปใช้ได้ทั้งชาตินี้และชาติหน้า” (คุณสมพงษ์ สุวโรพร, สัมภาษณ์ 4 ส.ค. 51)

6.1.6.2 การกำหนดหัวข้อธรรมะ ไม่ได้มีการกำหนดหัวข้อธรรมะใดเป็นพิเศษ

มีเพียงกรอบการทำงานที่ได้มาจากผู้ส่งสารหลักคือ 1.ต้องยกใจคนฟัง 2.ให้แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น 3.ยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนา 4.ไม่ว่าร้ายใคร 5.เชิดชูคุณธรรมความดีของบุคคลที่ทำความดี ทั้งนี้อีกส่วนหนึ่ง ที่สำคัญเป็นเพราะคุณสมพงษ์ได้ทำงานเป็นเจ้าหน้าที่มูลนิธิธรรมกายมาเป็นระยะเวลากว่า 10 ปีก่อนที่จะมีรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ดังนั้นหากพูดถึงเนื้อหาธรรมะที่คัดเลือกมาส่วนใหญ่จึงมาจากประสบการณ์และความคุ้นเคยที่มีมาอย่างยาวนาน และ อีกส่วนหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับผู้ส่งสารหลักเองที่จะเห็นสมควรในช่วงเวลาการออกอากาศ

“...ไม่มีการ Set เป้าหมายเพราะทุกคนรู้อยู่แล้วว่าเป็นสื่อเพื่อคุณธรรม เพื่อการพัฒนาคนให้ดีขึ้น เพราะฉะนั้นเป้าหมายก็คืออะไรก็ได้ เนื้อหาในพระไตรปิฎกที่จะเอามาใช้หรือว่าแกัดคิดในชีวิตประจำวัน หรือเป็นเรื่องของธรรมะปฏิบัติ อะไรก็ได้ที่ช่วยให้คนมีคุณธรรมสูงขึ้น เป็นคนดีไม่ใช่แค่เป็นคนดีของสังคม แต่เป็นคนดีสำหรับตัวเองที่จะทำให้ตัวเองหมดกิเลส” (คุณสมพงษ์ สุวโรพร, สัมภาษณ์ 4 ส.ค. 51)

“...ต้องใช้การสังเกตว่า อะไรได้ อะไรไม่ได้ ท่านก็ให้บ้าง หลักการที่ท่านให้ที่เราจับได้คือ 1.ต้องยกใจคนฟัง 2.ให้แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น 3.ยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนา 4.ไม่ว่าร้าย 5.เชิดชูคุณธรรมความดีของคนที่ทำขึ้นมา นี่คือการจบ ไม่ว่าจะเป็คำที่อยู่ใน Paper บทบรรยาย หรือใน VTR ต้องไปในทางเดียวกัน” (คุณสมพงษ์ สุวโรพร 4 ส.ค. 51)

6.1.6.3 การออกแบบภาพ มีหลักการออกแบบคือทำให้เหมือนจริงมากที่สุด

โดยทีมงานพุทธศิลป์ได้ใช้การบูรณาการความรู้ที่ได้ศึกษามาจากพระไตรปิฎก ผสมผสานกับ ประวัติศาสตร์โบราณ การบอกเล่าของผู้ส่งสารหลัก และ การประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย แต่หากเป็นภาพบุคคลเจ้าของ Case study ก็จะปรับแต่งให้ดูดีขึ้น หากเป็นภาพของนรกสวรรค์ ก็จะใช้โทนสีตามความน่าจะเป็น ทำให้ภาพประกอบในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะตัว

“...เราเอาข้อมูลมาจากพระไตรปิฎก สามารถตรวจสอบได้ และเอามาจากประวัติศาสตร์จริงเช่นเรื่องของฉก ชุค อีกส่วนมาจากส่วนที่หลงพ้อให้มาจากการฝันในฝัน

ข้อมูลบางอย่างต้องมีการปรับให้เข้ากับยุคสมัยให้คนในสมัยนี้ดูแล้วเข้าใจ ในส่วนของรายละเอียดต่างๆ เช่นภาพพระพุทธรูปเจ้าหรือวิมานต่างๆ หลวงพี่ Sketch ขึ้นมาแล้วให้หลวงพ่อดู ท่านก็จะปรับ อย่างบางที่ปรับพระหัตถ์ของพระพุทธรูปเจ้าอย่างเดี่ยวปรับเป็นเดือน หลักในการทำงานคือทำให้เหมือนจริงมากที่สุด” (พระชัยยศ ยศวิไล, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย. 51)

“...ภาพประกอบ Case study เราไม่สามารถที่จะทำให้เหมือนได้เพราะเขาก็ไม่อยากจะรู้ว่าเป็นใครแต่เราจะปรับให้ดูดีขึ้นเพราะคนจะชอบ ฉากทัศน์ทรมานก็จะไม่รุนแรงมาก เพราะคนดูจะรู้สึกกลัว 1 เคส ต่อ 1 วัน 10-20 ภาพต่อเคส เน้นในเรื่องของความสมจริงเหมือนเราถ่ายทอดภาพนั้นออกมาจริงๆ ไม่ให้เหมือนภาพวาดหรือการ์ตูนมากเกินไป” (พระชัยยศ ยศวิไล, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย. 51)

“...การกำหนดสีสัน เป็นไปตามเรื่องราวนั้นๆ เช่นเรื่องสวรรค์ก็เน้นสีทอง เป็นเรื่องของความอลังการ ก็จะมีแสงสว่าง วอบแวบๆ นรกก็เป็นดำๆ ทึมๆ เราไม่ได้ Design แต่เขากำหนดด้วยตัวเขาเอง” (พระชัยยศ ยศวิไล, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย. 51)

6.1.6.4 การออกแบบเพลง คำนี้ถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานในเพลงนั้นๆ และกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก

ในขณะเดียวกันต้องระวังความหมายไม่ให้ผิดเพี้ยนจากคำสอนในพระพุทธศาสนา โดยเนื้อหาต้องมีความนิงสงบ ร่าเริงแจ่มใส ไม่ทำให้เกิดวาทะ และ ให้กำลังใจในการทำคามดี

“...การที่เราจะทำเพลงอะไรสักเพลงหนึ่ง เราต้องตั้งเป้าไป มันมีประเภทหนึ่งที่ว่าใครฟังก็ได้ บางประเภท เช่น เก่งและดี ทำเพื่อเด็ก วัตถุประสงค์ให้เด็กว่าเขาควรจะได้ทำอะไรบ้างในวันหนึ่งๆ” (คุณธนัช สุวรรณบุพผา, สัมภาษณ์ 5 ส.ค. 51)

“...เราไล่จากผลแล้วตีอ้อมกลับมา หาผลว่าต้องการแบบไหน ต้องการทำให้คนกลุ่มไหนฟัง ต้องการเพลงเด็กเราต้องทำเพลงที่สนุกมา เนื้อต้องง่าย มันจะมีเหตุผลในงานแต่ละชิ้นงาน มันก็เป็นศาสตร์ประเภทหนึ่ง” (คุณธนัช สุวรรณบุพผา, สัมภาษณ์ 5 ส.ค. 51)

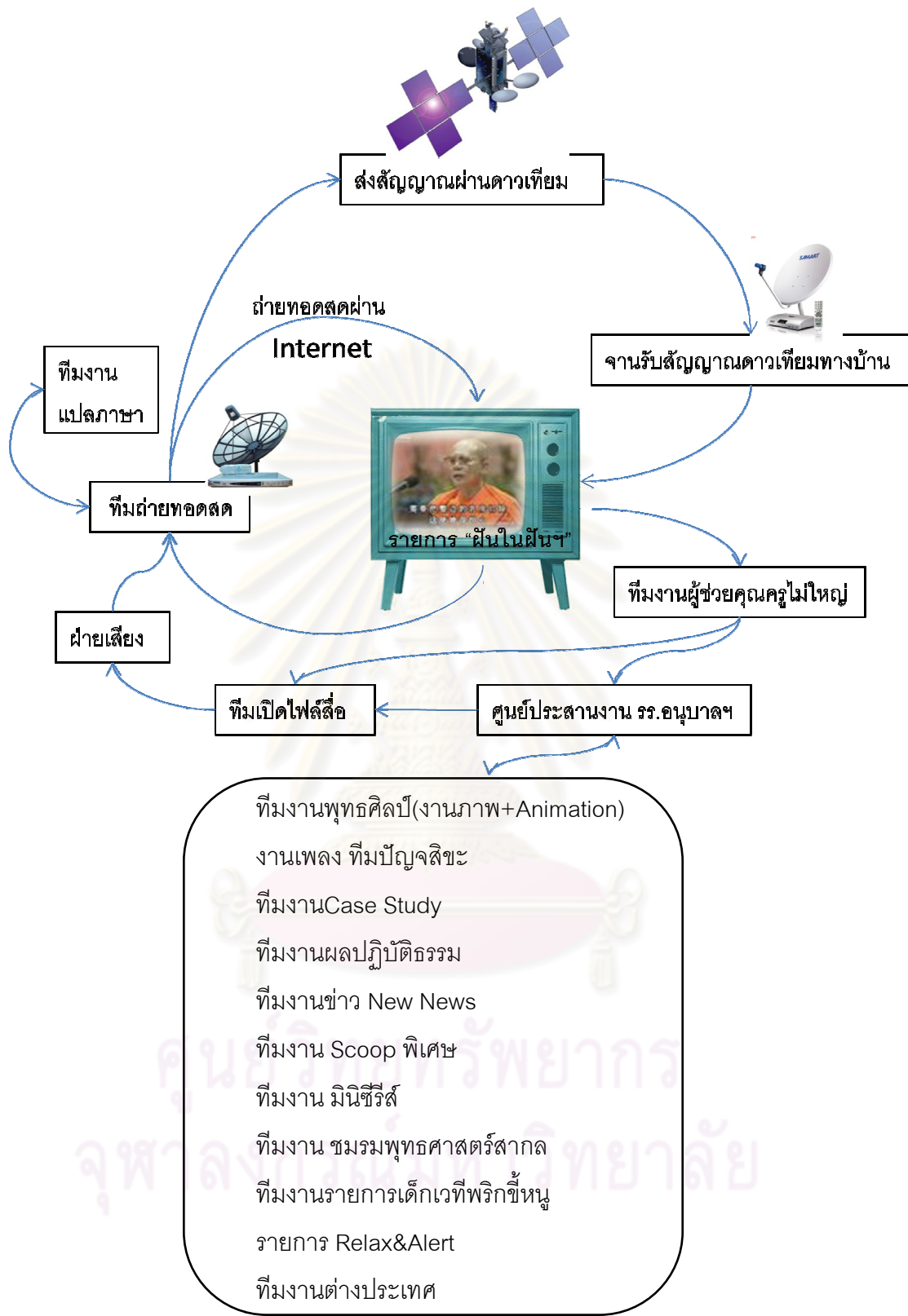
“...ออกแบบตามกลุ่มเป้าหมายที่เราวางเอาไว้ เด็กต้องเป็นคำที่ง่ายไม่สลับซับซ้อนมาก จะไม่มีคำที่ฟังแล้วดูยาก ถ้าวัยรุ่นคำจะต้องแรงๆ ของปัจจุสมันต้องมีความพอดีไม่มากเกินไปและไม่น้อยไปทั้งดนตรีและเนื้อต้องแมทช์กัน” (คุณธนัช สุวรรณบุพผา, สัมภาษณ์ 5 ส.ค. 51)

“...การทำเพลงเพื่อพระพุทธศาสนามีข้อจำกัดหลายอย่าง ซึ่งตรงนี้ก็ใช่อุปสรรคอยู่บ้าง แต่ไม่ถึงกับว่าทำให้เราไม่สามารถทำงานได้หรือสื่อสารได้น้อยลง เราสามารถใช้คำอะไรก็ได้พอสมควรก็พลิกแพลงได้พอสมควร เพลงในพระพุทธศาสนาต้องไม่มีการผิดเพี้ยน ถ้าผิดเพี้ยนแนววิสาขบูชา มาฆบูชา มงคลชีวิต 38 ประการ เราต้องไล่มงคล 12345 เพราะฉะนั้นมันจะบิดพลิ้วไม่ได้ต้องแม่นยำในเนื้อหาค่อนข้างสูง เพลงสบายๆ ผ่อนคลาย... อันนี้ฟรีสไตล์ เพลงต้องไม่เกิดระคะมาก โอิ้วรักใคร่อะไรพวกนี้ไม่ได้ ต้องนิ่งสงบสบายเย็น มีความร่าเริงแจ่มใส ไม่ทุกข์ ไม่รักใคร่ไม่ทุกข์ระทม มีการให้กำลังใจ เกี่ยวกับความดีทั้งหมด” (คุณธนัช สุวรรณบุพผา, สัมภาษณ์ 5 ส.ค. 51)

6.1.7 การปฏิบัติการสื่อสาร (Operation) ที่รวดเร็ว แม่นยำ การประสานงานที่ยืดหยุ่น การทำงานเป็นทีม การมีทีมงานมืออาชีพที่มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

โดยทำแบบไม่มีข้อแม้ ข้ออ้างและเงื่อนไข การวางแผนการนำเสนอรายการในแต่ละวัน และการคำนวณเวลาที่ค่อนข้างแน่นอน กอปรกับการมีศูนย์รวมใจในงานคือ ผู้ส่งสารหลัก ซึ่งได้ปลุกฝังความรักความศรัทธาในการทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาให้แก่ทีมงานมาแล้วเป็นอย่างดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 6.2 : แสดง Flowchart Diagram ปฏิบัติการสื่อสารรายการ “โรงเรียนอนุบาลฟินในฟินวิทยา”

ผู้วิจัยพบว่าในส่วนของปฏิบัติการสื่อสารรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” คือ เริ่มต้นที่ Producer รายการคิดโครงร่างของรายการแล้วนำแจ้งต่อศูนย์ประสานงานโรงเรียนอนุบาลฯ เพื่อนำนโยบายไปแจ้งให้ทีมงานในส่วนงานที่รับผิดชอบด้านต่างๆ ได้ทำงานต่อไป ยกเว้นฝ่ายพุทธศิลป์ ที่ผู้สื่อสารหลัก กำกับดูแลด้วยตนเอง เมื่องานที่ได้รับมอบหมายเสร็จก็จะส่งกลับไปยังศูนย์ประสานงานฯ จากนั้นจึงส่งไปให้ทีม Producer นำเสนอต่อผู้สื่อสารหลักก่อนที่จะออกอากาศจริงทุกวัน โดยหากผู้สื่อสารหลักมีข้อเสนอแนะ ทีม Producer ก็จะทำงานกลับไปแก้ไขจนกว่าจะเสร็จสมบูรณ์

ในแต่ละวัน Producer จะกำหนดหัวข้อ (โครง) และเวลาในแต่ละช่วง ให้แก่ผู้ส่งสารหลักได้ทราบ เพื่อผู้ส่งสารหลักจะได้คำนวณเวลาในการบรรยายในแต่ละหัวข้อไม่ให้เกินเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ในส่วนของ Script ที่จะต้องให้ผู้สื่อสารหลักอ่านในรายการจะกำหนดลักษณะ (Font) และขนาดตัวอักษรไว้ที่ AngsanaUPC 28 และมีการกำหนดจำนวนหน้าที่ชัดเจนในแต่ละงาน

โดยทีมงานทุกส่วนที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นมาด้วยความสมัครใจ จากการปลุกฝังของผู้ส่งสารหลักที่สอนให้ทุกคนรักในการสั่งสมบุญ โดยทีมงานของรายการฯ มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากองค์กรอื่น คือ มีความยืดหยุ่นและความทุ่มเทในการทำงานแต่ละชิ้น สูง แม้ต้องใช้เวลาแก้ไขงานในระยะสั้น หรือ ทำงานแล้วไม่ได้ออกอากาศก็ไม่ใช่ไร โดยผลงานที่ออกมาเกิดจากการที่ทีมงานแต่ละฝ่ายต่างรู้หน้าที่ของตนเองและเกิดจากการที่ผู้ส่งสารหลักได้นำเอาความสามารถของทีมงานแต่ละส่วนมาผสมผสานกันได้อย่างลงตัว

“...เรามีแค่หัวข้อให้หลวงพ่อก่อน ช่วงนี้มี VTR เตรียมให้ก๊านที ช่วงนี้มี MV ก๊านที เพื่อที่จะคำนวณเวลาได้ถูกว่าท่านมีเวลาพูดก๊านที อย่าง paper ตักบาตรต้องกำหนดไว้เลยว่าไม่เกิน 4 หน้ากระดาษ อักษร AngsanaUPC 28 คนทำ VTR ก็ต้องมี Limit ว่าต้องไม่เกินก๊านที ช่วงตักบาตรไม่ควรเกิน 15 นาที MV ก็ประมาณ 2 นาที เราจะมีโครงอยู่เท่านี้เอง หลักใหญ่ที่ใช้เป็นปฏิภาณของหลวงพ่อกทั้งหมด” (คุณสมพงษ์ สุวโรพร 4 ส.ค. 51)

“...ทีมงานเกิดขึ้นมาเอง เพราะว่าทุกคนอยากมีส่วนร่วมในรายการอยู่แล้ว ทำด้วยใจรัก คิดว่ามีความสามารถพอก็นำเสนอ เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ไม่ใช่มีอาชีพแต่ทำเหมือนมีอาชีพทางนี้ ทุกอย่างอาศัยความทุ่มเทและใจรัก ทุกคนยอมรับความเปลี่ยนแปลง ซึ่งยากหากเป็นองค์กรอื่น ของที่นี้แก่งานได้เต็มที่ ไม่ได้ออกอากาศก็ไม่ใช่ไร แก่ตอนนี้อีก 1 ชม.เขาก็ต้องได้ เป็น

การปลูกฝังมาจากหลวงพ่อก็ เป็นความสามารถเฉพาะตัวของหลวงพ่อกับทั้งหมด ถ้าไม่ใช่ท่านก็คงไม่รู้ว่าจะทำได้อย่างนี้เรียกว่า เป็นความปรีชา สามารถ” (คุณสมพงษ์ สุวโรพร 4 ส.ค. 51)

“...ทุกคนจะรู้โทนของตนเองอย่าง Animation พุทธศิลป์ต้องทำให้เนียบ เราเอาความสามารถของเขามาสวม แล้วแต่ว่าคนไหนถนัดอะไร หลวงพ่อก็เอาสิ่งที่เขาถนัดมาสวมๆ กัน ในโรงเรียน เช่นที่ทีมงานการ์ตูนทำออกมาแล้วมาใส่ในโรงเรียนได้ก็เอามาใส่” (คุณสมพงษ์ สุวโรพร 4 ส.ค. 51)

ในส่วนงานภาพพระชัยยศ ยศวิไล หัวหน้าทีมงานพุทธศิลป์ ได้กล่าวว่าภายหลังที่ได้รับมอบหมายงานมาแล้ว จะประชุมทีมงานและแยกย้ายไปทำงาน เมื่อทำเสร็จจะนำผลงานที่ได้มารวมเป็นชิ้นใหญ่แล้วช่วยกันดูข้อบกพร่องและแก้ไขจนกว่าจะพอใจ ยกเว้นบางงานที่ต้องใช้บุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะตัวสูงก็ไม่ต้องประชุม ส่วนงานแอนิเมชันต้องใช้ความเป็นทีมสูง โดยแบ่งทีมงานออกเป็น 3 ทีมคือ 1.ทีม Pre-production มีหน้าที่เตรียมข้อมูลต่างๆ 2. ทีม Production มีหน้าที่สร้างสรรค์ผลงาน และ 3. ทีม Post-production มีหน้าที่นำผลงานมาตัดต่อลงเสียงทำให้งานสมบูรณ์ ซึ่งทีมงานมีวิธีการทำงานคือเมื่องานเสร็จประมาณ 50-60% แล้วจะนำมาตัดต่อหยาบๆ เมื่อเห็นข้อบกพร่องก็จะนำกลับไปปรับทำอย่างนี้ประมาณ 3 รอบ ผลงานเฉลี่ยอยู่ที่ 40 คน/1 นาที/1 เดือน ส่วนของภาพประกอบทศชาติชาดกอยู่ที่ 28 ภาพ/1 วัน ภาพประกอบ Case Study อยู่ที่ 10-20 ภาพ/1 เคส ภาพการ์ตูน Animation ประกอบเพลงอยู่ที่ 1 สัปดาห์-1 เดือน/1 เพลง โดยจุดเด่นของทีมงานพุทธศิลป์ คือ ทุกคนทุ่มเททำงานโดยทำทุกวันไม่มีวันหยุดพักเลย แม้จะไม่มีเงินเดือนก็ตาม ทั้งนี้เพราะได้เห็นผลที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เป็นความภาคภูมิใจและเป็นแรงผลักดันในการทำงาน ทำให้ทีมงานมีกำลังใจที่ได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่ชาวโลก

“...ขั้นตอนการทำงานของทีมพุทธศิลป์คือ 1. รับนโยบายจากหลวงพ่อกับ 2.ประชุมทีมงาน เพื่อวางคอนเซ็ปต์ของงานนั้นๆ วาง Character Design จาก 3.แยกย้ายไปทำงานที่ได้รับมอบหมาย 4.นำผลงานที่ได้มารวมกันเป็นผลงานชิ้นใหญ่ และ 5.ดูข้อบกพร่องแล้วนำกลับไปแก้ไขจนกว่าจะพอใจ” (พระชัยยศ ยศวิไล, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย.51)

“...มีทีมงาน Full time ประมาณ 40 คน เฉลี่ยผลงานที่ได้ของแต่ละคนอยู่ที่ 1 นาทีต่อ 1 เดือน” (พระชัยยศ ยศวิไล, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย.51)

“...ทศชาติชาดกตกวันละ 28 ภาพต่อวัน” (พระชัยยศ ยศวิไล, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย.51)

“...1 เคส ต่อ 1 วัน 10-20 ภาพต่อเคส” (พระชัยยศ ยศวิไล, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย.51)

“...ในส่วนของภาพพิเศษ ใช้คนที่มีความสามารถเฉพาะตัวสูง เพราะต้องใช้ฝีมือเป็นหลักในการถ่ายทอดในส่วนที่ได้รับมาจากหลวงพ่อ เป็นงานที่ต้องทำให้เสร็จเร็ว จบในตัว เสร็จภายในวันนั้น ส่วนใหญ่เป็นงานวาดแล้วนำไป Scan และลงสีในคอมพิวเตอร์ งานพิเศษจะแก้เยอะมากเป็น 10 รอบ แก้ในคอมฯ ง่ายกว่า” (พระชัยยศ ยศวิไล, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย.51)

“... มิวสิควิดีโอพิเศษที่ต้องใช้ภาพพิเศษ และ Animation นำเพลงเดโม ที่แต่งมา มาดูว่าต้องใช้ระยะเวลาเท่าไร ใช้ภาพอะไรบ้าง แล้วทำ story board สมมติว่าต้องใช้ทั้งหมด 20 ชิ้น ต้องใช้ภาพนิ่งกี่ชิ้น ใช้แอนิเมชันกี่ชิ้น ขึ้นไหนจะโชว์แอนิเมชัน หรือจะเป็นแอนิเมชันหมดเลย ก็จะตีออกมาเป็นเวลา บางเพลงต้องใช้เวลาเป็นเดือน ส่วนมากก็ประมาณ 1 อาทิตย์” (พระชัยยศ ยศวิไล, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย.51)

“...ผลที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ทำให้คนรอดพ้นจากอบาย เป็นเรื่องของโลกหน้าด้วย เป็นผลงานที่ประเมินค่าไม่ได้ เราโชคดีที่เกิดมาในยุคที่มีคนทำเรื่องพวกนี้ ถือเป็นความภูมิใจ เป็นกำลังใจ และเป็นแรงผลักดันในการทำงานของทีมงาน โดยเฉพาะเรื่องผลประโยชน์ เราไม่มีเงินเดือนแบบชาวโลกแต่เราอยู่ได้ด้วยอุดมการณ์ และสิ่งที่เกิดขึ้นต่อชาวโลก ทีมงานเกิดกำลังใจว่าทำแล้วเกิดประโยชน์ ” (พระชัยยศ ยศวิไล, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย.51)

“...จุดเด่นของพุทธศิลป์คือทุกคน Standby ให้หลวงพ่อ” (พระชัยยศ ยศวิไล 10 มิ.ย. 51)

ในส่วนงานเพลง คุณวินทร์ วัฒนนะพงศ์ หัวหน้างานเพลงที่มีปัญญาลิขะ ได้กล่าวว่า ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันจึงทำให้การทำงานง่ายขึ้นโดยมีการส่งงานไปให้ทีมงานที่อยู่ต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ ทำแล้วส่งกลับมาภายใน 1-2 วัน โดยมีเครือข่ายนักร้องที่มีคุณภาพอยู่เป็นจำนวนมากจึงทำให้ทำงานได้รวดเร็ว ทั้งนี้เพราะเพลงแต่ละเพลงมีกำหนดระยะเวลาในการทำงานที่สั้น (เนื่องจากรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นรายการสดที่ออกอากาศอย่างต่อเนื่อง) ความยากในการทำงานอยู่ที่การหาบุคลากรที่มีความสามารถเหมาะสมในการทำงานให้มา มีศรัทธาในการทำงานพระพุทธรักษา การประดับประดาของทีมงาน เนื่องจากเป็นงานการกุศลที่

ไม่มีค่าตอบแทนเป็นเงินตรานอกจากความปลื้มใจที่ได้ทำบุญ โดยการเลือกนักร้องให้มาร้องเพลง แต่ละเพลงต้องใช้การสังเกตว่านักร้องคนใดมีเนื้อเสียงเหมาะสมกับเพลงประเภทใด ในส่วนของการทำงานเพลง คุณณัช สุวรรณบุพผา Producer เพลง ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ความสามารถในการทำงานที่รวดเร็วของทีมงาน เกิดจากการฝึกฝนมาจากผู้ส่งสารหลัก นั่นเอง

“...ในยุคโลกาภิวัตน์นี้ เราสามารถใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยได้ อย่างทีมงานทำเพลงเป็นน้องคนนึงอยู่เชียงใหม่ อีกคนนึงอยู่ Boston เราส่งเนื้อให้เขาทางเมล เขาทำเพลงส่งกลับมาทางอินเตอร์เน็ต คุณภาพเหมือนกันทุกประการ เพราะเป็นระบบ Digital หรือถ้าเป็นพี่หมุยก็ทำมาจากบ้านแล้วขับรถมาส่งให้” (วิเนตร์ วัฒนนะพงศ์, สัมภาษณ์ 11 มิ.ย.51)

“...นักร้องที่เรียกเมื่อไหร่มาเมื่อนั้นมี ชาย 4 คน หญิง 4 คน แต่นักร้องที่เรียกได้ทั้งหมด ไม่จำกัดจำนวน ถ้าเอาคุณศศิณา(วิมุตตานนท์)มาก็ 1-2 วันได้ หรือครูปิ๊ก บ้านAF ก็คบหากันมาตั้งแต่เด็ก สอนเขาแต่งเพลง พอมีเพลง “เร็วรีบเร็วไว” เนื้อเสียงต้องออกแอฟริกันหน่อยก็เลยนึกถึงเขาก็เลยเชิญเขามาร้อง” (วิเนตร์ วัฒนนะพงศ์, สัมภาษณ์ 11 มิ.ย.51)

“...1 เพลง 1-2 วัน มีเงื่อนไขของเวลาเยอะมาก ไม่ได้ทำเพลงให้ศิลปินร้อง แต่ทำเพลงเพื่อวัตถุประสงค์ของงานนั้นๆ จริงๆ ดังนั้น 90% มี timing ที่เร่งด่วน” (วิเนตร์ วัฒนนะพงศ์, สัมภาษณ์ 11 มิ.ย.51)

“...ในแง่ของงานไม่ยากมาก แต่ไม่ใช่ใครทำก็ได้ สิ่งที่ยากมากคือ 1. การหาบุคลากร เราจะไปหาใครล่ะ ที่จะมาทำ มีเพื่อนๆ เก่งๆ ในวงการมากมาย แต่ไม่ใช่ใครก็ได้ที่จะมาทำได้ เพราะการทำเพลงต้องสั่งสมมาแต่เด็ก บางคนทำเพลงได้ก็ไม่ “โดน” เอาเพื่อนที่ค่ายเทพมาก็ไม่ “โดน” 2. การดูแลทีมงาน เพราะ งานเพลงเป็นงาน Art ต้องใช้อารมณ์ความรู้สึกสูงมาก คนที่มาทำมีความเป็นศิลปินสูงมาก ความยากอีกประการ คือ 3. การทำให้คนเก่งที่เราคิดว่าใช้ให้มา In ในการทำเพลงธรรมดา In ในหลวงพ่อ อย่างน้องภูเก้ง อยู่ข้างนอกเขาได้มีโอกาสทำเพลงมากมาย ทั้งรักแห่งสยาม ทำไงให้เขาทำงานให้กับหลวงพ่อได้ อย่างฟางข้าวนี้ถ้าไปร้องเพลงข้างนอกคงได้เป็นแชมป์อะไรต่อมิอะไรมากมาย เพราะเท่าที่เห็นแชมป์มาบางคนยังร้องได้ไม่เท่านี้” (วิเนตร์ วัฒนนะพงศ์, สัมภาษณ์ 11 มิ.ย. 51)

“...ทั้งหมดนี้อยู่ภายใต้เงื่อนไขของการไม่ได้ใช้เงินเป็นตัวกำหนด เราเลี้ยงกันด้วยใจ” (วิเนตร์ วัฒนนะพงศ์, สัมภาษณ์ 11 มิ.ย.51)

“...ดูวัตถุประสงค์การใช้งานของเพลงแต่ละเพลง เพลงนั้นเป็นเพลงแนวไหน แล้ว เพลงนั้นเหมาะกับคาแรกเตอร์ของน้ำเสียงของนักร้องคนไหน ยกตัวอย่างเพลง “คิดถึงถึง” เพลงนี้ก็ต้องเลือกคนที่มีน้ำเสียงออกด้อน เพลง “อบาย” ต้องใช้คนที่มีเสียงหนักแน่นและนิ่ง บางคนหนักแน่นแต่ไม่นิ่งคือเสียงร็อก เพลง “นักศึกษาภาษาบาลี” ก็ต้องเลือกคนที่มีเนื้อเสียงเป็นชายหนุ่มที่สื่อความเป็นพระได้ นิ่ง ชัดเจน ฟังแล้วสงบ ยกตัวอย่าง บางทีเนื้อเพลงเดิม ทำนองเพลงเดิม แต่ถ้าเปลี่ยนการเรียบเรียงมาเป็นออร์เคสตรา ก็ต้องเปลี่ยนนักร้องเพราะนักร้องบางคนเนื้อเสียงไม่พอที่จะร้องออร์เคสตรา” (วิเนตร์ วัฒนณะพงศ์, สัมภาษณ์ 11 มิ.ย.51)

“...หลวงพ่อกำลังงานต้องเสร็จภายใน 2 นาที เราทำได้ขนาดที่ต้องการเดี๋ยวนั้นได้เดี๋ยวนั้น สมมติว่ามันเป็นเพลงสั้นๆ ที่หลวงพ่อบอกว่าต้องเดี๋ยวนี้อยู่ เราก็ต้องได้เลย เพราะหลวงพ่อก็ก่อนหน้านั้น ถ้าไม่เร่งโดยเฉลี่ยใช้เวลาที่วัน บอกไม่ได้ มากสุดเป็นอาทิตย์ก็มี อยู่ที่ความต้องการของงานที่ต้องใช้ว่าต้องการความเร็วแค่ไหน ที่ถูกฝึกให้ทำงานได้เร็วและดี พอเวลามากขึ้นแล้วไม่ต้องพูดถึง หลวงพ่อก่อน Comment มาบีบเราก็ก่อนเดี๋ยวนั้นเลย บางเพลงอาจใช้เวลามากหน่อยเพราะคนทำอยู่อเมริกา ก็ต้องให้เขาทำที่นั่นส่งมาตามเมล แล้วรวมที่นี่ มันคนละที่ก็เสร็จจนได้” (คุณธนัช สุวรรณบุพผา, สัมภาษณ์ 5 ส.ค. 51)

นอกจากนี้ในส่วนศูนย์ประสานงานรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ซึ่งมีหน้าที่ในการประสานงานหน่วยงานต่างๆ ให้ทำงานให้เสร็จทันเวลา ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของพระชยุตม์ ชยุตธรร ได้กล่าวถึงขั้นตอนการทำงานของศูนย์ประสานงานไว้ว่า เมื่อได้รับนโยบายการทำงานมาแล้วก็จะประสานงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านนั้นๆ หากเป็นงานที่ยังไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบโดยตรงก็จะเป็นหน้าที่ของศูนย์ประสานงานฯ ซึ่งหลังจากได้ผลงานออกมาแล้วก็จะนำส่งทีมงาน Producer เพื่อนำเสนอต่อผู้ส่งสารหลักต่อไป ซึ่งการทำงานของศูนย์ประสานงานฯ เป็นงานที่ต้องแข่งกับเวลาอยู่เสมอแต่ทุกคนก็ทุ่มเททำงานโดยยึดเอาความสำเร็จของงาน และ ผู้ส่งสารหลัก เป็นหลัก และมีคติประจำใจที่ว่า “ไม่ได้ไม่มี ไม่มีไม่ได้ ไม่ได้ไม่ได้ ต้องได้ต้องดี และต้องดีกว่าดีที่สุด” เท่านั้น

“...ขั้นตอนคือ 1.รับนโยบายมาจากหลวงพ่อกว่าจะให้ทำอะไร แล้วเราก็ก่อนไปประสานงานให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรงกับงานนั้นๆ ทำโดยการคุยคอนเซ็ปต์ให้ตรงกันก่อน พอเขาทำเสร็จก็มาส่งให้เราตรวจ ถ้าเราเห็นว่าผ่านก็ส่งให้ผู้บริหารก็คือพี่สมพงษ์หรือพี่ไค้เพื่อให้หลวงพ่อดูก่อนออกอากาศอีกที 2. ถ้างานนี้เป็นของเรา เราก็ก่อนคุยกันว่ารูปแบบน่าจะเป็นอย่างไรนะ เราก็ก่อนวางแผนกัน งานส่วนมากที่เราทำก็เช่น มิวสิควิดีโอ Spot ทบทวนบุญ รายการดับเบิ้ลยู

นิตี ถ้าไม่มีใครทำ เราก็คงต้องทำ เพื่อให้หลวงพ่อดีมีสื่อออกในรายการฯ” (พระชยุตม์ ชยุตธร, สัมภาษณ์ 17 มิ.ย. 51)

“...ต้องแข่งกับเวลาและเป็นงานที่มีความกดดันสูง” (พระชยุตม์ ชยุตธร, สัมภาษณ์ 17 มิ.ย.51)

“...ถ้างานหลวงพ่อดีจริงๆ 1 ชั่วโมงก็ต้องเสร็จ เราต้องพร้อมทำ ไม่ว่าจะปอดหรือมินิซีรีส์ เราต้องพร้อมทำ นี่ถึงความสำเร็จเป็นหลัก มีหลวงพ่อดีเป็นหลัก ต้องได้อย่างเดียว” (พระชยุตม์ ชยุตธร, สัมภาษณ์ 17 มิ.ย.51)

“...ต้องนึกถึงความสำเร็จ ให้หลวงพ่อดีมีใช้งาน ต้องลุย ต้องได้อย่างเดียว 1/2 ชั่วโมงก็ต้องได้ อะไรก็ตามที่หลวงพ่อดีต้องการ เราต้องทำให้ได้” (พระชยุตม์ ชยุตธร, สัมภาษณ์ 17 มิ.ย.51)

6.1.8 การประเมินผลการสื่อสาร (Evaluation) พบว่าผู้รับสารมีความพึงพอใจในการนำเสนอรายการ ผู้ส่งสารหลัก ช่องทางการออกอากาศ ช่วงเวลาในการออกอากาศอยู่ในระดับมากที่สุด ได้รับความรู้ความเข้าใจ มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบให้เป็นเชิงบวกได้จริง ภายหลังจากรับชมเพียง 1-2 ครั้งเท่านั้น โดยช่วงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ ช่วง Case Study เนื่องจากความเป็นเหตุเป็นผลของเนื้อหาที่นำเสนอ

จากการสัมภาษณ์คุณสมพงษ์ สุวโรพร Producer รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” พบว่า ได้มีการประเมินผลการสื่อสารพบว่า

1. ผู้รับสารส่วนใหญ่ชอบดูทุกช่วงของรายการ
2. รายการธรรมะเป็นรายการที่ต้องดำรงรักษาไว้ซึ่งแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาไม่ใช่รายการที่เอาใจตลาด ผู้ที่จะมาดูรายการธรรมะต้องมีความสนใจที่จะศึกษาธรรมะและอยากประพฤติตนเป็นคนดี
3. การจะเพิ่มจำนวนผู้รับสารจำเป็นต้องทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย ซึ่งเป้าหมายสุดท้ายที่ตั้งใจไว้คือ การทำให้โลกเกิดสันติภาพ

“...คนดูก็บอกว่าชอบทุกช่วง ช่วงปกิณกะธรรม ช่วง Case Study เราเป็นรายการที่ขึ้นอยู่กับผู้จัด เราต้องรักษาแก่นเอาไว้” (คุณสมพงษ์ สุวโรพร, สัมภาษณ์ 4 ส.ค. 51)

“...เราก็พัฒนาปรับปรุงให้มากที่สุด แต่คนดูอยากดูก็ดู ไม่อยากดูก็ไม่ใช่ไร ถ้าคุณดูคุณควรได้รับประโยชน์ คุณไม่อยากได้ประโยชน์ ไม่ได้ ก็ไม่ใช่ไร เราก็อยากให้คนดูเยอะ แต่คนจะดูก็ต้องเป็นคนที่ตั้งใจอยากจะศึกษาธรรมะ อยากประพฤติตนเป็นคนดี ...ต้องทำกิจกรรมอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย เช่น การจัดตั้งกบฏร เผยแพร่ธรรมะตามโรงเรียน เปิดบ้านกัลยาณมิตร ถ้าในสังคมมีคนดีมากขึ้น คนที่จะแสวงหาความรู้ อยากจะพัฒนาคุณธรรมของตัวเองให้มากขึ้น ก็จะมีมากขึ้น Rating คนดูเราก็จะสูงขึ้นไปเอง แล้วเขาก็จะหันมาดูสื่อ เป้าหมายสุดท้ายคือ สันติภาพโลก” (คุณสมพงษ์ สุวโรพร, สัมภาษณ์ 4 ส.ค. 51)

ส่วนงานภาพ มีผลตอบรับทั้งที่ชื่นชมและที่วิจารณ์ ส่วนในเรื่องของความพอใจในผลงานที่ผลิตยังมีเพียง 70-80% ทั้งนี้เพราะทีมงานยังมีประสบการณ์น้อยจึงทำให้ภาพ Animation ขาดความสมจริง

“...Feedback มีทั้งบวกทั้งลบ ที่บวกก็คือเขาชื่นชม เชื่อในสิ่งที่เราถ่ายทอดออกมา ส่วนลบเช่นมีวิดิโอเพลงผี นกกลัวเกินไป ทำให้หนึ่งสมาธิไม่ได้ ในส่วนแอนิเมชันไปเกินไป ซึ่งจริงๆ แล้วเราทำน้อย มาตรฐานต่ำมากๆ แล้ว เราก็ทำแบบกลางๆ ประมาณ 30% ซึ่งบางคนก็รับได้บางคนก็รับไม่ได้ เพลงอนาถบิณฑิกเศรษฐีก็มีคนบอกว่าสายสะโพกมากเกินไป” (พระชัยยศ ยศวิโส, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย. 51)

“...2 เดือนได้ผลงาน 1 ชิ้น ความยาว 2 นาที ผลงานที่ได้ออกมาหลวงพ่อบุญเป็นคนที่ Proof ความพอใจอยู่ที่ 70%-80% ของที่ตั้งไว้ ส่วนที่ยังขาดคือ ประสบการณ์ที่จะทำให้ดียิ่งขึ้น มาตรฐานของเราอยู่ในระดับแนวหน้าของประเทศไทย แต่เรายังไม่เปิดตัว เพราะงานในประเทศไทยยังทำได้แค่การ์ตูน ในส่วนของ realistic ยังไม่มีใครทำ ส่วนที่ยังไม่พอใจคือ ความสมจริง” (พระชัยยศ ยศวิโส, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย. 51)

ด้านงานเพลง คุณธนัช สุวรรณบุพผา Producer งานเพลง ทีมปัญญาอิสระ ได้กล่าวว่า มีผลตอบรับที่ดีมาก

“...ในวัด Feedback ดีมากอยู่แล้ว คนข้างนอกที่เขาไม่เคยฟังของเราเลย เขามีความรู้สึกที่ดีที่เราไม่ได้ไปทำร้ายใคร บางคนเพลงไปโดนใจช่วยยกระดับจิตใจเขาขึ้นมา” (คุณธนัช สุวรรณบุพผา, สัมภาษณ์ 5 ส.ค. 51)

ผู้รับสารมีส่วนสำคัญที่สุดในการแสดงผลตอบรับในการรับชม โดยการเขียนจดหมายมา แสดงความคิดเห็นในรายการ ซึ่งส่วนใหญ่ต่างก็ชื่นชมว่าเป็นรายการที่ดี ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแก่ผู้รับสารไปในทางที่ดีขึ้นทั้งสิ้น จนทำให้ผู้ส่งสารหลักสัมผัสได้ถึง ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี และทำให้มีกำลังใจที่จะสอนต่อไป

“...เป็นรายการที่ดีมาก เพราะว่า คุณครูไม่ใหญ่ได้สอนเกี่ยวกับเรื่องจริงของชีวิต เรื่องของ กฎแห่งกรรม ซึ่งเป็นสื่อเตือนใจแก่ผู้ที่จะทำชั่ว ได้เห็นบาปบุญคุณโทษ ประโยชน์หรือมิใช่ ประโยชน์ เพราะสื่อที่นี้นักเรียนอนุบาลนั่งอยู่หน้าจอทีวีที่บ้านก็สามารถรับชมสื่อสีขาว โดยมีหลวง พ่อคุณครูไม่ใหญ่ไปจะเอ้อยู่ที่บ้าน ไปสอนให้ทำความดี นำเสนอพุทธประวัติ พาท่านสาธุชนสั่งสม บารมี และฟังพุทธคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่ปฐมชาติ ตรัสรู้ และปรินิพพานได้อย่าง แจ่มแจ้ง

ช่วง Case study ซึ่งหลวงพ่อคุณครูไม่ใหญ่ตอบปัญหานั้น เป็นประโยชน์แก่ชาวโลกมาก มีภาพประกอบสวยงาม เข้าใจง่าย ทำให้ผู้รับชมรายการมีจิตใจแจ่มขึ้น มีความสุข เกรงกลัวต่อ การกระทำบาป พวกกรรมก็มีความซาบซึ้งใจมาก ที่พระเดชพระคุณเห็นความสำคัญของสื่อสี ขาว กรรมจะเป็นแพนพินธุ้แท้ของหลวงพ่อ ตลอดปีและตลอดไป คือจะไม่ยอมรับสื่อภายนอก ซึ่งมีแต่เรื่องราวที่ทำให้จิตใจไม่สงบสุข สิ่งแรกที่กรรมจะไปเผยแผ่ธรรมะให้แก่เหล่าสาธุชน คือ จะแนะนำให้เขาเลิกสูบบุหรี่ เลิกเสพสุรา เพื่อนพระกัลยาณมิตรซึ่งท่านหักดิบ ท่านบอกว่า ต่อไปนี้ จะได้เทศน์สอนญาติโยมได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะศีลข้อ 5 ไม่ต้องละอายใจและพูดได้ไม่เต็มปาก เหมือนที่ผ่านๆ มา

ซึ่งโดยกรรมนั้นได้แรงบันดาลใจจากโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา ซึ่งสอนเกี่ยวกับกฎ แห่งกรรม พระมหายงยุทธ ญาณสมบุณฺโณ พรรษา 21 วัดจินดาราม เลขานุการเจ้าคณะตำบลไท รินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ และพระกิตติพัฒน์ อุตฺตโม พรรษา 13 วัดจันทราวาส เลขานุการเจ้าคณะอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึก รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 23 ธ.ค.47)

“...นี่ขนาดครูไม่ใหญ่ซึ่งก็ไม่ได้มีความรู้อะไรมาก สอนได้เฉพาะนักเรียนอนุบาลฝันในฝัน วิทยานี้ ยังทำให้เกิด วีรบุรุษ วีรสตรีเกิดขึ้นได้ตั้งเยอะแยะ นี่ขนาดเราไม่ได้เน้นวิชาการเลยเพราะ เราไม่มีความรู้เรื่องวิชาการ เราก็อำเรื่องเบิร์ตๆ ไป มีเพลง มีภาพ มีพูด สบายๆ ตามสไตล์นักเรียน

อนุบาล ก็ยังเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ขึ้นมา” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, เทปบันทึกรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”, 24 ธ.ค. 47)

“...จาก Case Study ที่ผ่านมากับเรื่องราวต่างๆ ซึ่งทยอยเล่ากันไป ก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของนักเรียน บ้างก็เปลี่ยนแปลงอย่างยิ่งใหญ่ บ้างก็ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงและเสียงเหล่านี้สะท้อนกลับมาที่คุณครูไม่ใหญ่ ทำให้มีความปลื้มปีติยินดีกับการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของนักเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาทั่วโลก

จากเดิมที่เคยติดเหล้า ติดบุหรี่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็เลิก เคยติดการพนันก็เลิก เคยประกอบมิจฉาอาชีพะโดยไม่รู้ตัวว่ามันเป็นสิ่งที่ทำให้ไปอบายก็เลิกได้ ที่ซึ่งเกี่ยวโยงกรรมะกัซันขึ้น จากครอบครัวอบอุ่นก็เป็นที่ครอบครัวอบอุ่น ลูกๆ อยู่ในโอวาทเป็นเด็กเก่งและดี ที่ไม่เคยรู้จักการทำบุญก็เริ่มทำบุญ ที่ทำบุญตามอารมณ์ก็เปลี่ยนมาเป็นสม่ำเสมอ ที่ทำตามกำลังก็มาเต็มกำลัง

การเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่เหล่านี้คือสิ่งที่ทำให้ครูไม่ใหญ่ชื่นใจมากๆ และทำให้มีเรี่ยวแรง สอนกันต่อไป” (พระราชภาวนาวิสุทธิ, ที่มีคำตอบ 1, 9 พ.ค. 48: 16-17)

6.2 ปัจจัยที่ทำให้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิผล

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ทำให้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิผล ผู้วิจัยได้มาจากการวิเคราะห์แบบสอบถามจำนวน 200 ชุด การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้รับสารที่ยังไม่ได้มาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกายจำนวน 4 คน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ผลิตรายการ 3 คน โดยพบว่าปัจจัยที่ทำให้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิผล ได้แก่ 1. ผู้ส่งสาร (Sender) 2. สาร (Message) 3. ช่องทางและช่วงเวลาการออกอากาศ (Channel & Timing Selection) 4. ผู้รับสาร (Receiver) และ 5. ทีมงานผู้ผลิตรายการ (Producer)

6.2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้ส่งสาร (Sender)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า ผู้ส่งสารหลัก ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

6.2.1.1 เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี ผิวพรรณวรรณะผ่องใส มีความน่าเชื่อถือ มีความสามารถพิเศษในการโน้มน้าวดึงดูดใจผู้อื่น (Charisma) ในระดับพิเศษเหนือธรรมดา

(Extraordinary) มีน้ำเสียงนุ่มนวล ชวนให้สบายใจ สามารถสร้างบรรยากาศ ให้เพลิดเพลินเบิกบาน มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และมีอารมณ์ขัน

6.2.1.2 เป็นผู้ที่มีความกตัญญูเป็นพื้นฐานจิตใจ มีจิตเมตตา สอนด้วยความปรารถนาดี มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟัง โดยสร้างความมั่นใจให้ กระทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้ผ่องใส อย่างแท้จริง

6.2.1.3 เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอนธรรมะ ไม่ให้เดินผิดทางไปจากพุทธดำรัส โดยสามารถอธิบายได้อย่างแจ่มแจ้ง และเข้าใจง่าย สามารถโน้มน้าวใจชวนให้คล้อยตาม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยรู้จักใช้จังหวะและโอกาสนำบริบทสังคมรอบข้างมาประกอบการสอนอย่างได้ผล

6.2.1.4 มีความเป็นผู้นำ เป็นตัวอย่างในการทำความดี (Role Model) มีความเสียสละ มุ่งมั่นทำความดีเพื่อตนเองและผู้อื่น

6.2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวกับเนื้อหาสาระและเทคนิคการนำเสนอรายการ (Message & Technique of presentation)

6.2.2.1 เนื้อหาสาระ (Message) และวิธีการเล่าเรื่อง

สอนเรื่องกรรมมีชีวิตรอดปลอดภัยในสังสารวัฏ (Samsara) โดยเน้นความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม (Law of Karma) ซึ่งเป็นสิ่งที่ตอกย้ำความเชื่อดั้งเดิมของคนไทยโดยทั่วไป โดยการตอบคำถามผ่านเรื่องราวของบุคคลที่มีชีวิตอยู่จริงในปัจจุบัน (Case Study) เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ที่คาดไม่ถึง และไม่สามารถหาคำตอบได้จากที่อื่น ครอบคลุมประกอบของการเล่าเรื่อง (รายละเอียดอยู่ในการอภิปรายผลบทที่ 7 หัวข้อที่ 7.2.2 หน้า 228) โดยวิธีการเทศน์สอนนั้นได้เน้นการปฏิบัติในระดับปัจเจกบุคคล แล้วค่อยๆ ขยายไปสู่สังคม ไม่ว่าจะเป็นวิธีการสร้างบุญ (Merits) โดยการทำทาน (Dana) รักษาศีล (Sila) และเจริญภาวนา (Bavana) โดยการนำบริบทสังคมรอบข้างมาประกอบการสอนเป็นครั้งคราว ทั้งนี้มีเทคนิคการสอนโดยใช้กุศโลบาย สอนโดยไม่ให้มีจุดคัดค้านได้ โดยคำนึงถึงกลุ่มผู้ฟังซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งเพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา และอาชีพเป็นหลัก นอกจากนี้เนื้อหาในรายการยังต้องยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนา ยกย่องคุณธรรมความดีที่มีผู้กระทำไว้ ต้องมีเหตุมีผล ผู้รับสารสามารถตรงตามได้และให้แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

โดยใช้เทคนิคการนำเสนอรายการที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการใช้คำพูด (Speech) ที่ไม่ว่าร้ายใคร ยกใจคนฟัง เข้าใจง่าย (Simplicity) มีการถามตอบ (Question & Answer) กับผู้รับสารเป็นระยะ นอกจากนี้ยังต้องหมั่นตอกย้ำซ้ำทวน (Repetition) เพื่อเป็นการทบทวนให้กับผู้รับสารเก่า และให้ความรู้แก่ผู้รับสารใหม่อีกด้วย

6.2.2.2 เทคนิคการนำเสนอรายการ (Technique of presentation) มีการบูรณาการ เพลง ภาพ และ พุด ผสมกลมกลืนอย่างลงตัว

รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีภาพประกอบการบรรยาย ทั้งภาพนิ่ง (Illustration) และภาพเคลื่อนไหวทั้ง 2 มิติและ 3 มิติ (Animation) ที่หาไม่ได้จากสื่ออื่น เป็นภาพที่สะท้อนความเป็นจริง ที่ประณีต สวยงาม สมบูรณ์แบบ (Idealistic) สมเหตุสมผล (Make sense) การเปลี่ยนบรรยากาศด้วยภาพประกอบเพลง (Music Video) การรายงานข่าว (News) การใช้ภาพบันทึกเทป (VTR) ต่างๆ ที่ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นสื่อบุพิเศษ วีวียุโรปะกอบเพลง การใช้ความน่ารักสดใส ความสามารถของเด็กๆ มาประกอบการสอนในรายการ โดยการมีจุดดึงดูดใจในสารที่ต่างกันตามบริบทของเนื้อหาแต่ละอย่าง เช่น การป้องกันภัยจากภัยพิบัติ การช้จุดดึงดูดใจในสารโดยใช้ความกลัว (Fear Appeals) การชักจูงให้ทำความดีใช้การให้เห็นผลแห่งความดีที่จะเกิดขึ้น (Reward Appeals) โดยการหมั่นตอกย้ำซ้ำทวนและกระตุ้นอยู่เป็นระยะ (Motivational Appeals)

6.2.3 ปัจจัยเกี่ยวกับช่องทางและช่วงเวลาในการเผยแพร่ (Channel & Timing Selection)

6.2.3.1 ปัจจัยเกี่ยวกับช่องทางการเผยแพร่ (Channel Selection)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า การมีช่องทางการ ที่หลากหลายเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิภาพ โดยมีช่องทางต่างๆ ดังต่อไปนี้ 1. จานรับสัญญาณดาวเทียม 2. อินเทอร์เน็ต 3. วิทยุชุมชนในท้องถิ่น 4. เคเบิลทีวีท้องถิ่น 5. โทรศัพท์เคลื่อนที่ 6. ชมรายการสดในห้องส่ง แต่ทั้งนี้ หากจะให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากที่สุดควรเป็นช่องทางที่ผู้รับสารสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายและไม่ต้องเสียเงิน นั่นก็คือ Free TV นั่นเอง

6.2.3.2 ปัจจัยเกี่ยวกับช่วงเวลาในการเผยแพร่ (Timing Selection)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเผยแพร่ (Timing Selection) คือช่วงเวลาประมาณ 19.30-22.00 น. เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ผู้รับสารส่วนใหญ่มีเวลาว่างจากภารกิจหน้าที่การงานต่างๆ และเป็นช่วงที่มักเปิดรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ อยู่แล้ว

6.2.4 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้รับสาร (Receiver)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าผู้รับสาร (Receiver) จะต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษาคำสอนในพระพุทธศาสนา และ ความดีอยู่เป็นพื้นฐานจิตใจ เป็นผู้ที่ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต ชอบความเป็นเหตุเป็นผล ในขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะเชื่อเรื่องเร้นลับ บุญ/บาป กฎแห่งกรรม ชีวิตหลังความตาย ฯลฯ อยู่แล้วเนื่องจากการตอกย้ำความเชื่อดั้งเดิม (General Belief) ที่มีมาช้านาน โดยต้องเป็นผู้โชคดีมีบุญได้พบกัลยาณมิตร แนะนำให้รับชม หรือ อาจเป็นผู้ที่ต้องการหาที่พึ่งทางใจ หรือ กำลังแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติตนให้มีความสุขท่ามกลางปัญหาและสภาพแวดล้อมที่กดดันอยู่รอบด้าน เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ต้องการศึกษารู้อะไรเรื่องราวความเป็นจริงของชีวิต เปิดรับสารอย่างสม่ำเสมอ เมื่อได้ความรู้ ข้อคิด แล้วนำมาพิจารณาไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียในพฤติกรรมที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และ ผลที่จะเกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จึงนำธรรมะมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือการเปิดใจในการทดลองรับชมรายการ เมื่อได้ทดลองนำคำสอนที่ได้รับฟังไปปฏิบัติ ทำให้เกิดผลดีในชีวิตจริง จึงยิ่งเพิ่มพูนความศรัทธา และ ปฏิบัติมากขึ้น ทำให้เห็นผลที่ดีมากขึ้นตามลำดับ จากนั้นจึงได้ทำหน้าที่กัลยาณมิตรช่วยกันเป็นกระบอกเสียงประชาสัมพันธ์รายการฯ ชักชวนญาติสนิทมิตรสหาย ให้มาร่วมประพฤติปฏิบัติตนตามทำนองคลองธรรม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และโลกต่อไป จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถขยายเครือข่ายคนดีได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ต้องคอยให้คำแนะนำติชมรายการเพื่อการรักษาและพัฒนาคุณภาพรายการให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

6.2.5 ปัจจัยเกี่ยวกับทีมงานผู้ผลิตรายการ (Producer)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าทีมงานผู้ผลิตรายการ (Producer) จะต้องเป็นผู้ที่มีความรักในงานที่ตนเองทำ มีความรักความศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีความเสียสละ อดทน รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีความมุ่งมั่นสร้างสรรค์ผลงานโดยมองเห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งแก่ตนเองและผู้รับสาร เป็นหลัก อีกทั้งยังต้องเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อที่จะไม่ติด

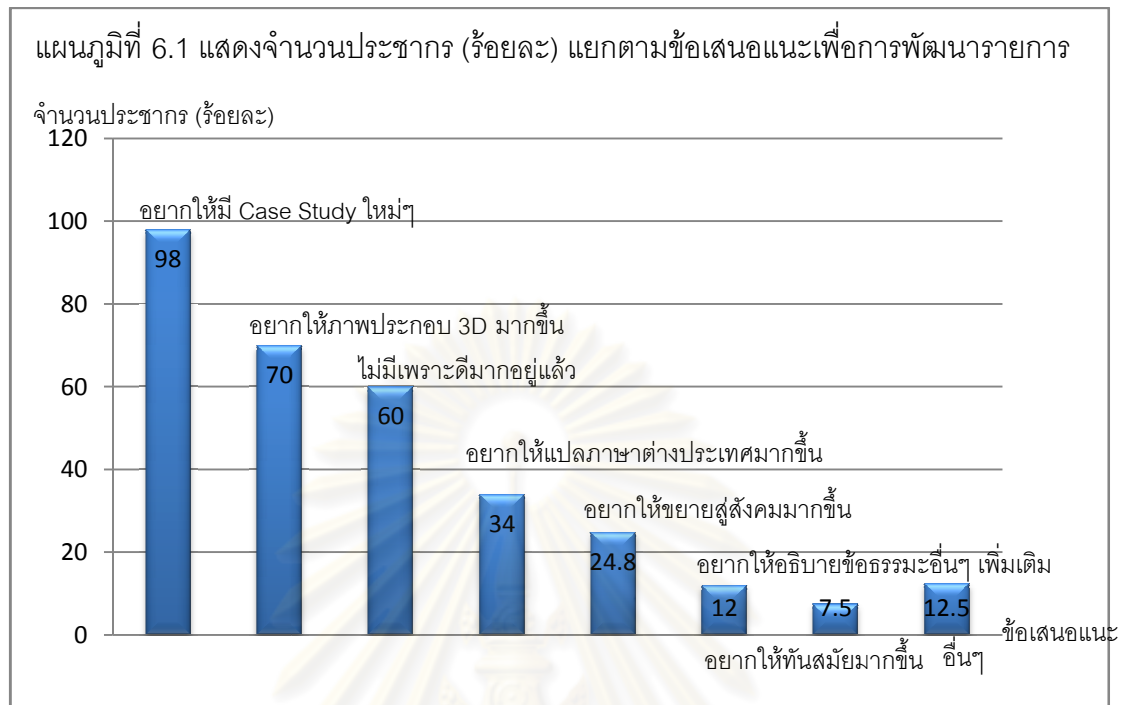
กรอบในการผลิตสื่อทางด้านพระพุทธศาสนาแบบเดิมๆ หัวใจสำคัญคือ หัวหน้าที่มที่จะต้องเป็นผู้นำความศรัทธาให้แก่ทีมงานให้ทำงานได้อย่างไม่มีข้อแม้ และเงื่อนไข มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความยืดหยุ่น สามารถปรับกลยุทธ์ในการทำงานให้เข้ากับยุคสมัย และเป็นศูนย์รวมใจที่ทำให้ทีมงานทุกคนเต็มใจทำงานให้กับพระพุทธศาสนา มีความรักใคร่สามัคคี มีการประสานงานช่วยเหลือกันทำงาน เนื่องจากการทำงานประเภทนี้มักเป็นงานการกุศล ไม่มีผลตอบแทนเป็นรูปธรรม มีแต่ผลตอบแทนทางด้านจิตใจ สุดท้ายคือทีมงานทุกคนต้องมีความใจกว้าง เปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพงานให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

6.2.6 ปัจจัยด้านสถาบันผู้ผลิตรายการ (Producer's Institute)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าสถาบันที่ผลิตและสร้างสรรค์รายการคือ วัดพระธรรมกาย เป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากอีกประการหนึ่ง ในการสร้างสรรค์ผลงานที่ดี เนื่องจากการเป็นองค์กรระดับโลกที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง มีความสามารถในการจัดระบบระเบียบการบริหารจัดการที่เป็นเยี่ยม ในการจัดกิจกรรมงานบุญที่มีคนมาร่วมงานเรือนแสน โดยสามารถจัดระเบียบวินัยให้ผู้มาร่วมงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในสังคมกำลังแสวงหา สิ่งต่างๆ เหล่านี้ส่องสะท้อนออกมาในผลงานด้าน Graphic ต่างๆ ที่เป็นความสมบูรณ์แบบ (Idealistic) ประณีตงดงาม ซึ่งหาชมไม่ได้จากที่อื่นใดในโลก เมื่อผู้รับสารเกิดจิตศรัทธาทำบุญที่วัดพระธรรมกายได้เห็นพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ก็ยิ่งเพิ่มพูนความเลื่อมใสศรัทธามากยิ่งขึ้น ส่งผลทำให้มีกำลังใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบให้เป็นเชิงบวกมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพ

จากแผนภูมิที่ 6.1 พบว่าผู้รับสารต้องการให้มี Case Study ใหม่ ๆ มากยิ่งขึ้น รองลงมาคืออยากให้มีภาพประกอบ 3 มิติ และพบว่าไม่มีข้อเสนอแนะเพราะดีมากอยู่แล้ว ส่วนข้อเสนอแนะอื่นๆ อาทิ อยากให้ออกอากาศในช่อง TV สาธารณะทั่วประเทศ ทั่วโลก ให้ถ่ายทอดวิทยุตลอด 24 ชั่วโมง อยากให้สัญญาณชัดกว่านี้ โดยเฉพาะ Internet ช่วงนั่งสมาธิทำรายการสั้นไป ช่วงเปิด - ปิด โดยหัวหน้าชั้นและรองหัวหน้าชั้น ควรพูดให้กระชับและดูสดใสว่าเรจสดขึ้น ฉากไม่ลายตา ลองรูปแบบอื่นบ้าง หลังจบ Case Study อยากให้สรุปข้อคิดในพระไตรปิฎกที่สอดคล้องกันมานำเสนอ Case Study ภาพไม่คมชัด ออก Case Study เดิมๆ บ่อยครั้งมาก สีมืดคุณครูไม่ใหญ่ดูแปลก คำว่า DMC.TV บนหน้าจออ่านไม่ออก ควรออกแบบใหม่ให้ชัดขึ้นหรือเอาออก เทปMV เก่าอยากให้ปรับปรุงใหม่ น่าจะมีพระรูปอื่นสามารถจัดรายการแทนได้ อยากให้สร้างสายสัมพันธ์กับทีวีช่องอื่นให้มากกว่านี้ ควรมีรายการแปลกใหม่เปลี่ยนรูปแบบทุก 2 - 3 วัน และ อยากให้คุณครูไม่ใหญ่สุขภาพร่างกายแข็งแรง มีเวลาพักผ่อนมากๆ

สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้ชมที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกายที่ได้มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนารายการแยกตามส่วนต่างๆ ดังนี้

6.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ส่งสารหลัก

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า ผู้ส่งสารหลักควรสร้างตัวแทนไว้ทำหน้าที่ในอนาคต และลดระดับการเล่นเสียงลง เพื่อไม่ให้ผู้รับสารยึดติดกับตัวบุคคลและเพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่ตัวผู้ส่งหลักเอง

“...หากรายการมีการนำเสนอแต่ท่านล้มชโยเพียงอย่างเดียว จะขาดลักษณะของตัวตายตัวแทน ขาดความหลากหลายของการนำเสนอ ผู้ชมจะไปผูกติดกับเบอร์ 1 จนกระทั่งผู้ชมเกิดความเคยชินกับรสชาติแบบนี้ ในอนาคตหากขาดเบอร์ 1 ไปเบอร์ 2 เบอร์ 3 ก็มาทำหน้าที่แทนไม่ได้ หรือ ได้ก็อาจจะไม่ดีเท่าที่ควร” (สมณะพะพะพุทธ จันทเสฏฐโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...การเล่นเสียงสูงเสียงต่ำ หากลดลงสักนิด อาจทำให้คนที่มีความรู้สึกกลางๆ กับวัดพระธรรมกายรับได้มากขึ้น อันนี้เป็นความคิดเห็นส่วนตัว...” (สมณะพะพะพุทธ จันทเสฏฐโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

6.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับเทคนิคการนำเสนอรายการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า ควรมีการปรับปรุงเทคนิคการนำเสนอรายการในส่วนของมุมกล้อง ควรมีภาพของผู้ที่ได้ตอบกับผู้ส่งสารหลักด้วย เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับรายการ

“...วิธีการค่อนข้างจะเป็น One Way ถ้าเป็น Two Way เพิ่มความมีชีวิตชีวาที่ดี เราเห็นท่านอยู่ด้านเดียว และได้ยินแต่เสียงลูกคู่ท่าน จากไหนก็ไม่รู้” (พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, สัมภาษณ์ 3 ต.ค. 51)

“...มีข้อสังเกตหนึ่งตรงการถามตอบ จะมีภาพเฉพาะท่านล้มชโยเพียงอย่างเดียวไม่ได้ Insert ภาพคนที่สนทนาด้วย จะด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม ในแง่ของสื่อก็ถือว่ายังไม่สมบูรณ์ น่าจะมีการ switching เปลี่ยนมุมบ้าง ถ้าทางฝ่ายผลิตสื่อได้นำไปพิจารณา ก็เป็นสิ่งที่น่ายินดีจริงๆ ระบบบริหารจัดการมันมีอยู่ คนจะนั่งฟัง 10 คนก็สามารถ Insert ได้โดยไม่ต้องฉายภาพรวมทั้งห้อง” (สมณะพะพะพุทธ จันทเสฏฐโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ของท่านก็จะมีเสียง “สาธุ” เสียงคนรับ แต่ทำไมเราได้ยินแต่เสียงผู้ร่วมรายการแต่เราไม่เคยเห็นหน้าเลย จริงๆ แล้วถ้าเห็นคนบ้างมันทำให้น่าสนใจว่าท่านไม่ได้พูดอยู่คนเดียว ยังมีคนสนใจฟังท่าน” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

6.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับเนื้อหารายการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า ควรมีการปรับปรุงเนื้อหารายการ โดยเพิ่มความหลากหลายให้แก่เนื้อหารายการ โดยเพิ่มเนื้อหาด้านโลกุตตระ เพิ่มภาพ Insert VTR การนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนผู้รับสารใหม่ให้ได้ติดตามมากยิ่งขึ้น

“...น่าจะมีความเปิดกว้างมากกว่านี้ การนำเสนอ น่าจะมีความหลากหลายมากกว่านี้ เช่น การเสนอข่าวไม่จำเป็นจะต้องเป็นกิจกรรมของทางวัดเท่านั้น อาจจะเพิ่มข่าวความเคลื่อนไหวของคณะสงฆ์ทั่วประเทศ เพื่อให้เห็นมิติของคณะสงฆ์ไทย เพื่อให้คนดูรู้สึกมีส่วนร่วม ไม่ได้มีเฉพาะ Brand ของท่านอย่างเดียว” (พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, สัมภาษณ์ 3 ต.ค. 51)

“...การนำเสนอความคิดในเชิงโลกุตตระจะดูน้อยไปหน่อย” (สมณะแพะพุทธ จันทเสฏฐิโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ช่วงที่จะทำให้คนที่ไม่ใช่วัดพระธรรมกายดูก็คือช่วง Animation เพลงดี ภาพดี นี่น่าจะเป็นเจตนาของฝ่ายผลิต ที่ต้องการให้คนที่ไม่ใช่คนวัดพระธรรมกายได้รับสาระในส่วนนี้อาตมาเดาเอานะ” (สมณะแพะพุทธ จันทเสฏฐิโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...แกนใหญ่ในการปรับปรุงก็คือ Monopoly ผูกขาด หวาดระแวง มีแกนความคิดเดียว เหมือนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว อาตมาไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอที่วิเศษเฉพาะกลุ่ม ถ้าเป็นอย่างนี้ก็ผลิตกันเองดูกันเอง อาตมาก็ไม่ค่อยดู เพราะรู้สึกว่าดูก็ครั้งก็ครั้งก็เหมือนกันนั่นแหละ” (สมณะแพะพุทธ จันทเสฏฐิโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ถามว่าทำไมเราถึงดูรายการใน Free TV หรือรายการอื่นๆ ค่อนข้างเยอะ เพราะมันหลากหลาย ไม่ผูกขาด Monopoly อยู่กับแกนความคิดเดียว ถ้าเป็นแบบนี้คนก็ไม่มีควมไว้วางใจ สื่อ คนนอกสันตติโคกก็ไม่ไว้วางใจของสันตติโคก คนนอก DMC ก็ไม่ไว้วางใจ DMC นอกจากคนคอเดียวกัน” (สมณะแพะพุทธ จันทเสฏฐิโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

ในขณะที่เดียวกันควรลดภาพการนำเสนอเรื่องของการบอกบุญและผลแห่งบุญ เพื่อไม่ให้ผู้รับสารยึดติดกับสิ่งนั้น

“...ระบบการบริหารจัดการ การจัดระบบระเบียบคนจำนวนมาก ของวัดพระธรรมกาย ต้องยอมรับว่ายังไม่มีที่ใดทำได้ดีเท่า ควบคู่กับจุดด้อย ที่แนะนำให้คนทำบุญอย่างมากมาย” (สมณะเพาะพุทธ จันทเสฏฐิโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...แต่ผมว่ามันเป็นจุดอันตราย จะทำให้คนไปยึดติดรีเปลา ถ้าทำดีหรือทำแล้วคุณจะทำร้าย ถ้าคนตีความไม่ออก คุณจะไปเกิดอยู่ในสวรรค์ชั้นดุสิต ถ้าคุณทำบุญด้วยเพชร คุณก็จะมีเพชร มันเป็นจุดที่มันจะเปลืองพลังได้ง่ายๆ คิดว่ามันจะทำให้คนไปยึดติดกับตรงนั้น” (ผศ.ดร. สันหัตต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

อีกทั้งควรมีการขยายความเพิ่มเติมในส่วนของกฎแห่งกรรมให้มากขึ้น ควบคู่กับความถูกต้องในเนื้อหาสาร

“...เรื่องกฎแห่งกรรมก็ดีในระดับหนึ่ง แต่ผมว่าท่านตัดบทสรุปง่ายไปบางที ว่าคนนี้ทำกรรมอะไร มันก็ทำทนายว่าเราจะทราบได้อย่างไรว่ามันเป็นอย่างนั้น อย่างที่ผมย้ำคือความถูกต้องที่เราควรจะมีพิสูจน์ได้จริงๆ สิ่งนี้สำคัญมากแล้วก็ทำทนายมากของ DMC เพราะศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แต่ก็ต้องอาศัยศรัทธาด้วย” (คุณแทนคุณ จิตต์อิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค.51)

6.3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับช่องทางและช่วงเวลาการออกอากาศ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าช่องทางและช่วงเวลาดังกล่าวเหมาะสมดีแล้ว แต่หากเป็นไปได้ควรออกอากาศทาง Free TV เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้รับสารพร้อมกันทั่วประเทศ และมีส่วนน้อยที่มีความเห็นว่าช่วงเวลาเลิกเด็กเกินไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็กๆ

“...ถือว่าเป็นการบุกเบิกที่น่ายกย่องทีเดียว คนเขาเหนื่อยมาทั้งวัน ถ้าเขาได้ดูรายการธรรมะ เขาจะได้ตั้งหลัก ซึมซับรับสิ่งดีๆ ได้ฟังอะไรที่ทำให้มีสติสัมปชัญญะ เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ถ้าเด็กกว่านี้ก็ไม่ไหว คนเปลี่ยกันแล้ว” (พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, สัมภาษณ์ 3 ต.ค. 51)

“...ช่วงเวลาค่ำ เรียกว่า Prime time เเรตตั้งก็ต้องสูงที่สุด คนดูมากกว่าช่วงอื่น เอาช่วงเวลาเกรด A ไปหมดเลยนะนั่น 2 ชั่วโมงครึ่ง” (สมณะพะพะพุทธ จันทเสฏฐโฐ, สัมภาษณ์ 11 ก.ย. 51)

“...ค่อนข้างเหมาะสมอยู่แล้วครับ เพราะเป็นช่วงเวลาที่ครอบครัวอยู่ มีคนดูเยอะ ถ้าเขาหันมาดู ถ้าประเทศไทยมีช่วงเวลาที่เสนอธรรมะ ประเทศเราจะเจริญ ในช่วง Prime time แทนละครคนเจริญด้วยศีลธรรม รุ่งเรืองด้วยปัญญา” (คุณแทนคุณ จิตตอิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค. 51)

“...ช่วงเวลามันก็คงเหมาะสมอยู่หรอก แต่ถ้าเป็นเรื่องบางเรื่องอย่างเช่น เพลงสำหรับเด็กๆ มันอาจจะตึกเกินไปสำหรับเด็กๆเปล่า” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

6.3.5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า สิ่งที่ต้องปรับปรุงเพิ่มเติมคือการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสื่อให้ได้มากขึ้นของคนทั่วไปในสังคมโดยเฉพาะในชนบทและกลุ่มคนพิเศษ เช่น ผู้ต้องขังในเรือนจำ เพื่อการขัดเกลานิสัยใจคอให้เป็นคนดีมากยิ่งขึ้น การเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาปรับปรุงรายการ

“...ย้อนกลับมาที่ทฤษฎี Cultivation Theory มันช่วยในการอบรมคนให้เป็นคนดี ทุกวันนี้สังคมเราเปลี่ยนไปเยอะ ไม่ค่อยจะปลอดภัยเหมือนแต่ก่อน ถ้าคนได้มีโอกาสได้ดู message นี้ ผมว่ามันจะมีส่วนช่วยขัดเกลา แต่มันก็เป็นปัญหาอีกว่าทำยังไงคนจะ access รายการของเราได้ คนที่อยู่ในชนบท หรือคนที่มีลักษณะพิเศษหรืออยู่ในเรือนจำ จะได้ดู หรือถ้าไม่ได้ดู อย่างน้อยการที่เปิดกรอกหูไปเรื่อยๆ ผมเชื่อว่ามันจะช่วยขัดเกลาคนให้ดีขึ้นได้” (ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์, สัมภาษณ์ 7 ส.ค.51)

“...สำคัญที่สุดคือต้องเปิดกว้างให้คนวิพากษ์วิจารณ์ และ เพราะว่ารายการที่จะเป็นสาธารณชนได้จะต้องมีความหลากหลาย ถ้าอยากจะเป็นที่ยอมรับ เพราะความเป็นธรรมะเป็นอยู่แล้วไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นกลุ่มที่ศรัทธาในวัดพระธรรมกายอย่างเดียว ยิ่งเราเปิดกว้างเท่าไรก็จะยิ่งเป็นการคัดกรอง เป็นการพัฒนา ด้วยตัวมันเอง ถ้าเขาเห็นต่างแต่เขาพูดถูกต้องตามหลักการ ธรรมะปฏิบัติ ก็ต้องฟัง สรุปคือเราต้องเปิดกว้างเพื่อที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผมไม่ได้บอกว่าธรรมกายผิด แต่การเป็นสื่อต้องรับผิดชอบ เพราะ การนำเสนอที่ผิดอาจทำให้คนเข้าใจผิดด้วยครับ” (คุณแทนคุณ จิตตอิสระ, สัมภาษณ์ 25 ส.ค.51)

นอกจากนี้จากผลการวิจัยพบว่าผู้รับสารใหม่มีจำนวนน้อยลงเรื่อย อาจเป็นเพราะขาดการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง หรือ ปริมาณของผู้ที่มีความสนใจในด้านนี้มีอยู่อย่างจำกัด หรืออาจเป็นเพราะผู้ที่รับชมรายการระยะหลังยังไม่ค่อยได้มาร่วมกิจกรรมที่วัด รวมถึงผลการวิจัยที่พบว่าผู้รับสารที่รับสารอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งรายการ กับผู้รับสารไม่ต่อเนื่องมีปริมาณที่ใกล้เคียงกันมาก ดังนั้น ผู้ผลิตควรเพิ่มกลยุทธ์ใหม่ๆ เข้าไปในสาร เพื่อเป็นการดึงดูดใจให้ผู้รับสารใหม่ได้เข้ามาชม และ ดึงดูดให้ผู้รับสารเก่าดูอย่างต่อเนื่องทั้งรายการ เพื่อประสิทธิผลที่ดีขึ้นกว่าเดิม และหากเป็นไปได้ก็ควรนำรายการออกสู่สาธารณะให้กว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม

6.4 สรุปประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ปัจจัยที่ทำให้รายการมีประสิทธิผล และข้อเสนอแนะเพื่อการเพิ่มประสิทธิผล

6.4.1 สรุปประสิทธิภาพรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” สามารถทำให้ผู้รับสารเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน ความรู้/ความเข้าใจ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรม จนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบ ให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้อย่างเป็นรูปธรรมในด้านการปฏิบัติ ทาน ศีล ภาวนา และด้านอื่นๆ โดยใช้ระยะเวลาการรับชมเพียง 1-2 ครั้งเท่านั้น

6.4.2 สรุปปัจจัยที่ทำให้รายการมีประสิทธิผลคือ

6.4.2.1 ผู้ส่งสารที่มีมีความสามารถพิเศษในการโน้มน้าวดึงดูดใจผู้อื่น (Charisma) ในระดับพิเศษเหนือธรรมดา (Extraordinary) มีความเป็นเลิศในการเล่าเรื่อง (Excellence of Personal Medium) สามารถนำเสนอสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เห็นออกมาเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน สามารถโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเกิดหิริ โอตตปปะ คือ ความละอายและเกรงกลัวต่อบาป

6.4.2.2 เนื้อหาในรายการเป็นเรื่องธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่ผู้รับสารมีความสนใจ และไม่สามารถรับชมได้จากสื่ออื่นใดในโลก เป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน การใช้เทคนิคการนำเสนอที่หลากหลาย ทำให้รายการมีความน่าสนใจ ถือเป็นความก้าวหน้าในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้ากับคนในยุคปัจจุบัน

6.4.2.3 ช่องทางการรับชมมีความครอบคลุมกว้างขวาง หลากหลายช่องทาง มีการออกอากาศในเวลาที่เหมาะสมคือเวลา 19.30-22.00 น. ทุกวันจันทร์ ถึงวันเสาร์ และมีการทบทวนรายการซ้ำ หากผู้รับสารพลาดชมรายการสด

6.4.2.4 ทีมงานที่มีการวางแผนงานล่วงหน้า ทำงานแบบมืออาชีพภายใต้ความกดดันเรื่องเวลาและการทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทนด้านปัจจัย

6.4.2.4 ผู้รับสารที่มีความสนใจด้านพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งจะเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิม เมื่อนำคำสอนไปปฏิบัติแล้วเกิดผล จึงไปบอกต่อแก่ผู้อื่น

6.4.2.4 สถาบันที่จัดรายการ คือ วัดพระธรรมกาย ที่มีการจัดกิจกรรมงานบุญไว้รองรับผู้รับสารอย่างต่อเนื่อง เมื่อผู้รับสารได้มาประพฤติปฏิบัติธรรมตามคำเชิญชวน ได้มาเห็นพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ และ การจัดระเบียบคนจำนวนมหาศาลได้เรียบร้อย สมบูรณ์ ยิ่งเพิ่มพูนความศรัทธาให้แก่ผู้รับสารมากยิ่งขึ้น

6.4.3 สรุปข้อเสนอแนะเพื่อการเพิ่มประสิทธิผล

6.4.3.1 ควรมีการฝึกตัวแทนผู้ดำเนินรายการขึ้นมาใหม่บ้าง

6.4.3.2 ควรเพิ่มความหลากหลายของเนื้อหารายการให้มากขึ้น ควรลดเพลงประกอบลงบ้าง และ ควรมีการตัดให้เห็นภาพผู้ที่กำลังสนทนากับผู้รับสารหลักหรือผู้ชมในห้องส่งบ้าง

6.4.3.3 ควรมีการขยายช่องทางการเผยแพร่ให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยเฉพาะ Free TV และ เปิดโอกาสให้ผู้รับสารที่อยู่ในชนบทและผู้ที่อยู่ในเรือนจำได้รับชมบ้าง

6.4.3.4 ช่วงเวลาเลิกอาจดีไปสักนิดสำหรับเด็กและผู้รักสุขภาพ

6.4.3.5 ควรลดบทบาทในการบอกบุญจำนวนมากลงบ้าง

6.4.3.6 ควรเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นจากภายนอกเพิ่มเติมบ้าง

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

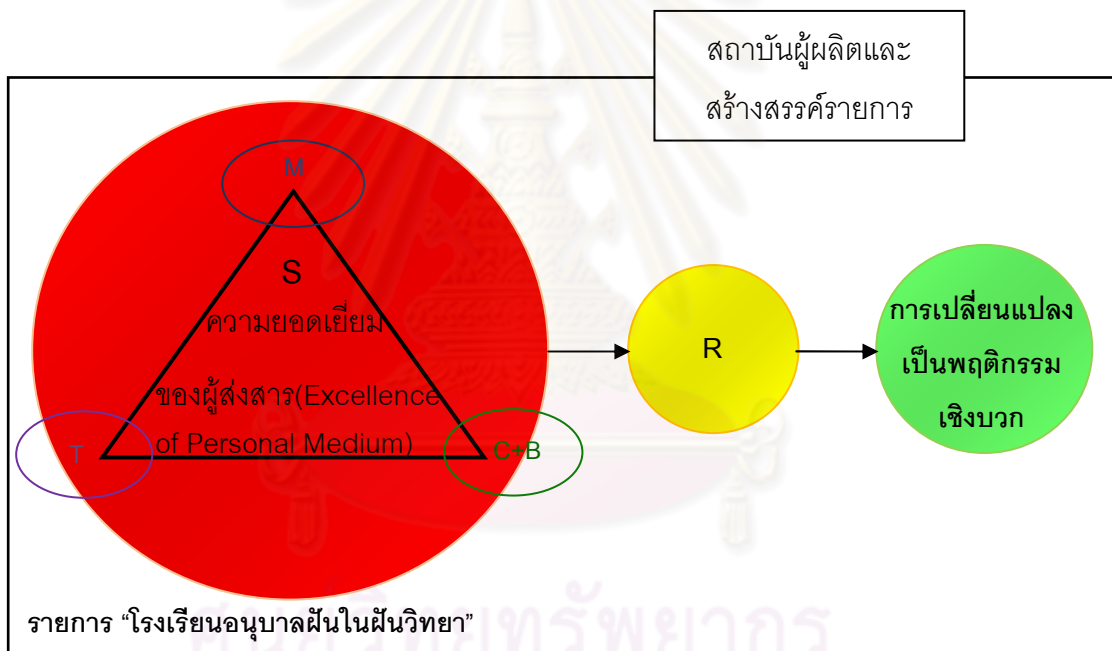
1. เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิผลของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหาและวิธีการนำเสนอของรายการ
5. เพื่อค้นหาแบบจำลองในบริบทของการสื่อสารด้านศาสนา

จากการเก็บข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Textual Analysis) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการทำแบบสอบถาม (Questionnaires) ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

7.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่ารายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีเนื้อหาเรื่องสังสารวัฏ กฎแห่งกรรม การสร้างบุญ โดยการทำทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา ผ่านเทคนิคการนำเสนอรายการ โดยการบูรณาการระหว่าง เพลง ภาพ และ พุทธ มีประสิทธิภาพ และ ทำให้เกิดประสิทธิผลในการทำให้ผู้รับสารเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้าน ความรู้/ความเข้าใจ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรม จนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบ ให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายในระยะเวลาการรับชมเพียง 1-2 ครั้งเท่านั้น โดยปัจจัยที่ทำให้รายการมีประสิทธิภาพคือ 1.ผู้ส่งสารที่มีความสามารถเฉพาะตน (Charisma) มีความเป็นเลิศในการเล่าเรื่อง (Excellence of Personal Medium) ในระดับพิเศษเหนือธรรมดา (Extraordinary) สามารถนำเสนอสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เห็นออกมาเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน โน้มน้าวใจให้ผู้รับสารตระหนักในผลกรรม 2.เนื้อหาในรายการเป็นเรื่องธรรมะทางพระพุทธศาสนาโดยเน้นเรื่องกฎแห่งกรรม ตอกย้ำความเชื่อดั้งเดิมของผู้รับสาร โดยการตอบคำถามผ่านเรื่องราวของบุคคลที่มีชีวิตอยู่จริงในปัจจุบัน (Case Study) เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ ที่คาดไม่ถึง และ ไม่สามารถหาคำตอบได้จากที่อื่น เป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน การใช้เทคนิคการนำเสนอ

ที่หลากหลาย มีภาพประกอบที่ประณีต งดงาม สมจริง สมเหตุสมผล (Make sense) สมบูรณ์แบบ (Idealistic) ทำให้รายการมีความน่าสนใจ ถือเป็นความก้าวหน้าในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้เข้ากับคนในยุคปัจจุบัน เป็นรายการประเภทสาระบันเทิง (Edutainment) 3.ช่องทางการรับชมมีความครอบคลุมกว้างขวาง หลากหลายช่องทาง มีการออกอากาศในเวลาที่เหมาะสมคือเวลา 19.30-22.00 น. ทุกวันจันทร์ ถึงวันเสาร์ และมีการทบทวนรายการซ้ำ หากผู้รับสารพลาดชมรายการสด 4.ทีมงานที่มีการวางแผนงานล่วงหน้า ทำงานแบบมืออาชีพภายใต้ความกดดันเรื่องเวลาและการทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทนด้านปัจจัย 5.ผู้รับสารที่มีความสนใจในพระพุทธศาสนา พร้อมจะเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติและเห็นผล จึงแนะนำผู้อื่นต่อไป 6.สถาบันผู้ผลิตรายการ คือ วัดพระธรรมกาย ที่มีการจัดกิจกรรมงานบุญอย่างต่อเนื่อง สามารถจัดระบบระเบียบผู้ร่วมงาน มีการบริหารจัดการที่ดีเยี่ยม ยิ่งความศรัทธาเลื่อมใสให้แก่ผู้รับสารที่ไปร่วมงานบุญ สามารถเขียนเป็นแบบจำลองได้ดังนี้

แบบจำลองที่ 7.1 : แสดงแบบจำลองในบริบทของการสื่อสารด้านศาสนาที่ได้จากรายการ

"โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา"

S (Sender) หมายถึง ผู้ส่งสารหลักที่จะต้องมีความสมบูรณ์ คือ มีผิวพรรณวรรณะผ่องใส ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความน่าเชื่อถือ มีความสามารถพิเศษในการโน้มน้าวดึงดูดใจผู้อื่น (Charisma) มีความเป็นเลิศในการเล่าเรื่อง (Excellence of Personal Medium) ในระดับพิเศษเหนือธรรมดา (Extraordinary) สามารถนำเสนอสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เห็นออกมาเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน สามารถโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเกิดหิริ โอตตปปะ คือ ความละอายและเกรงกลัวต่อบาป เป็นผู้ที่มีความกตัญญูเป็นพื้นฐานจิตใจ มีจิตเมตตา สอนด้วยความปรารถนาดี มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟัง

โดยสร้างความมั่นใจให้ กระทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตให้ผ่องใส อย่างแท้จริง เป็นผู้ที่ มีบุคลิกภาพที่ดี มีน้ำเสียงสดใสประกอบไปด้วยเมตตาธรรม มีความนุ่มนวล ชวนให้สบายใจ อ่อนโยน ออบอุน เป็นกันเอง มีคำพูดไหลลื่น สละสลวย ไม่ตะกุกตะกัก สามารถสร้างบรรยากาศ ให้เพลิดเพลินเบิกบาน มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีอารมณ์ขัน และ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอนธรรมะ ไม่ให้เดินผิดทางไปจากพุทธดำรัส โดยสามารถอธิบายได้อย่างแจ่มแจ้ง และเข้าใจง่าย ชวนให้คล้อยตาม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยรู้จักใช้จังหวะและโอกาสนำบริบทสังคมรอบข้างมาประกอบการสอนอย่างได้ผล มีความเป็นผู้นำ เป็นตัวอย่างในการทำความดี (Role Model) มีความเสียสละ มุ่งมั่นทำความดีเพื่อตนเองและผู้อื่น

M (Message) หมายถึง เนื้อหาสาระที่ส่งออกไปในเรื่องของธรรมะ โดยเน้นสอนเรื่องการมี ชีวิตรอดปลอดภัยในสังสารวัฏ (Samsara) เน้นความเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม (Law of Karma) ซึ่งเป็นสิ่งที่ตอกย้ำความเชื่อดั้งเดิมของคนไทยโดยทั่วไป โดยการตอบคำถามผ่านเรื่องราว ของบุคคลที่มีชีวิตอยู่จริงในปัจจุบัน (Case Study) เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ สมจริง ที่คาดไม่ถึง และไม่สามารถหาคำตอบได้จากที่อื่น ครอบคลุมประกอบของการเล่าเรื่อง (รายละเอียดอยู่ในการ อภิปรายผลบทที่ 7 หัวข้อที่ 7.2.2 หน้า 228) โดยวิธีการเทศน์สอนนั้นได้เน้นการปฏิบัติในระดับ ปัจจุบันบุคคล แล้วค่อยๆ ขยายไปสู่สังคม ไม่ว่าจะ เป็นวิธีการสร้างบุญ (Merits) โดยการทำความดี (Dana) รักษาศีล (Sila) และเจริญภาวนา (Bavana) โดยการนำบริบทสังคมรอบข้างมา ประกอบการสอนเป็นครั้งคราว ทั้งนี้มีเทคนิคการสอนโดยใช้กุศโลบายสอนโดยไม่ให้มีจุดคัดค้าน ได้ โดยคำนึงถึงกลุ่มผู้ฟังซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งเพศ วัย เชื้อชาติ และ ศาสนา เป็นหลัก นอกจากนี้เนื้อหาในรายการยังต้องยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนา ยกย่องคุณธรรมความดีที่มี ผู้กระทำไว้ ต้องมีเหตุมีผล ผู้รับสารสามารถตรงตามได้และให้แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ ถูกต้อง โดยใช้เทคนิคการนำเสนอรายการที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการใช้คำพูด (Speech) ที่ไม่ ว่าร้ายใคร ยกใจคนฟัง เข้าใจง่าย (Simplicity) มีการถามตอบ (Question & Answer) กับผู้รับสาร เป็นระยะ นอกจากนี้ยังต้องหมั่นตอกย้ำซ้ำทวน (Repetition) เพื่อเป็นการทบทวนให้กับผู้รับสาร เก่าและให้ความรู้แก่ผู้รับสารใหม่อีกด้วย

T (Technique of presentation) หมายถึง เทคนิคและรูปแบบการนำเสนอในรายการ มี การบูรณาการ เพลง ภาพ และ พุด ผสมกลมกลืนอย่างลงตัว โดยมีภาพประกอบการบรรยาย ทั้ง ภาพนิ่ง (Illustration) และภาพเคลื่อนไหวทั้ง 2 มิติและ 3 มิติ (Animation) ที่หาดูไม่ได้จากสื่ออื่น เป็นภาพที่สะท้อนความเป็นจริง ที่ประณีต สวยงาม สมบูรณ์แบบ (Idealistic) สมเหตุสมผล (Make sense) การเปลี่ยนบรรยากาศด้วยภาพประกอบเพลง (Music Video) การรายงานข่าว

(News) การใช้ภาพบันทึกเทป (VTR) ต่างๆ ที่ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นสื่อบุคคล วิดีโอ ประกอบเพลง การใช้ความน่ารักสดใส ความสามารถของเด็กๆ มาประกอบการสอนในรายการ โดยการใช้จุดดึงดูดใจในสารที่ต่างกันตามบริบทของเนื้อหาแต่ละอย่าง เช่น การป้องกันอุบัติเหตุ การทำกรรมชั่วให้จุดดึงดูดใจในสารโดยใช้ความกลัว (Fear Appeals) การชักจูงให้ทำความดีใช้ การให้เห็นผลแห่งความดีที่จะเกิดขึ้น (Reward Appeals) โดยการหมั่นตอกย้ำซ้ำทวนและมีการ กระตุ้นและโน้มน้าวใจเป็นระยะ (Motivational Appeals)

C + B (Channel & Broadcast Selection) หมายถึงการเลือกช่องทางและช่วงเวลาในการ เผยแพร่ ครอบคลุมช่องทางที่หลากหลายเพื่อให้ผู้รับสารสะดวกในการเข้าถึง ไม่ว่าจะเป็นทางจันรับ สัญญาณดาวเทียม เคเบิลทีวี อินเทอร์เน็ต วิทยุชุมชน หรือแม้แต่ทางโทรศัพท์ โดยช่องทางที่ดีที่สุด คือการออกอากาศทาง Free TV ควบคู่กับถ่ายทอดเสียงผ่านทางวิทยุ Fm. ช่วงเวลาในการ ออกอากาศที่เหมาะสมที่สุดคือช่วงเวลา 19.30 – 22.00 น. โดยควรมีช่วงเวลาทบทวนอีก 1-2 ครั้ง/ วัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้รับสารที่อยู่ต่างประเทศหรือติดภารกิจไม่สามารถรับชมรายการ สดได้

R (Receiver) หมายถึง ผู้รับสาร จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าผู้รับสารจะต้องเป็นผู้ที่ มีความสนใจที่จะศึกษาคำสอนในพระพุทธศาสนา และ ความดีอยู่เป็นพื้นฐานจิตใจ เป็นผู้ที่ไม่ ประมาทในการดำเนินชีวิต ชอบความเป็นเหตุเป็นผล ในขณะที่เดียวกันก็พร้อมที่จะเชื่อเรื่องเร้นลับ กฎแห่งกรรม ชีวิตหลังความตาย ฯลฯ โดยต้องเป็นผู้โชคดีมีบุญได้พบกัลยาณมิตร แนะนำให้ รับชม หรือ อาจเป็นผู้ที่ต้องการหาที่พึ่งทางใจ หรือ กำลังแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติตนให้มี ความสุขท่ามกลางปัญหาและสภาพแวดล้อมที่กดดันอยู่รอบด้าน เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน แสวงหาความ ดึงดูด ต้องการศึกษารเรียนรู้เรื่องราวความเป็นจริงของชีวิต เปิดรับสารอย่างสม่ำเสมอ เมื่อได้ ความรู้ ข้อคิด แล้วนำมาพิจารณาไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียในพฤติกรรมที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และ ผล ที่จะเกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จึงนำธรรมะมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดย ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือการเปิดใจในการทดลองรับชมรายการ เมื่อได้ทดลองนำคำสอนที่ได้รับฟัง ไปปฏิบัติ ทำให้เกิดผลดีในชีวิตจริง จึงยิ่งเพิ่มพูนความศรัทธา และ ปฏิบัติมากขึ้น ทำให้เห็นผลที่ดี มากขึ้นตามลำดับ จากนั้นจึงได้ทำหน้าที่กัลยาณมิตรช่วยกันเป็นกระบอกเสียงประชาสัมพันธ์ รายการฯ ชักชวนญาติสนิท มิตรสหาย ให้มาร่วมประพฤติดีปฏิบัติตนตามทำนองคลองธรรม เป็น ประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และโลกต่อไป จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถขยายเครือข่ายคนดีได้ อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ต้องคอยให้คำแนะนำติชมรายการเพื่อการรักษาและพัฒนาคุณภาพ รายการให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

สถาบันผู้ผลิตและสร้างสรรค์รายการ คือ วัดพระธรรมกาย ซึ่งเป็นองค์กรศาสนาระดับโลกที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง มีการบริหารจัดการที่เป็นเยี่ยม ในการจัดกิจกรรมงานบุญที่มีคนมาร่วมงานเรือนแสน โดยสามารถจัดระเบียบวินัยให้ผู้มาร่วมงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในสังคมกำลังแสวงหา สิ่งต่างๆ เหล่านี้ส่องสะท้อนออกมาในผลงานด้าน Graphic ต่างๆ ที่เป็นความสมบูรณ์แบบ (Idealistic) ประณีต งดงาม ซึ่งหาชมไม่ได้จากที่อื่นใดในโลก เมื่อผู้รับสารเกิดจิตศรัทธามาทำบุญที่วัดพระธรรมกายได้เห็นพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ ก็ยิ่งเพิ่มพูนความเลื่อมใสศรัทธามากยิ่งขึ้น ส่งผลทำให้มีกำลังใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นเชิงบวกมากยิ่งขึ้น

7.2 อภิปรายผล

เมื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาเปรียบเทียบกับข้อสันนิษฐานเบื้องต้นของผู้วิจัย พบว่ามีความสอดคล้องกันในหลายข้อดังนี้

7.2.1 จากข้อสันนิษฐานในการวิจัยข้อที่ 1 รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีเนื้อหาในการสอนให้ผู้ชมรู้จักและเข้าใจพระพุทธศาสนาในเรื่องของไตรสิกขา ได้แก่ การทำทาน รักษาศีล และ เจริญภาวนา โดยผ่านการนำเสนอในหลายรูปแบบ อาทิ การเล่าเรื่องผ่านกรณีศึกษา (Case Study) พุทธประวัติ นิทานชาดก มิวสิควิดีโอ ภาพแอนิเมชัน เป็นต้น

จากการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้สารที่ส่งออกไปในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นธรรมะในทางพระพุทธศาสนาที่เน้นเรื่องราวของกฎแห่งกรรม การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ซึ่งเป็นเรื่องที่คนในยุคปัจจุบันเริ่มไม่ค่อยเชื่อกันแล้ว โดยผ่านกรณีศึกษาที่มีตัวตนจริงอยู่ในยุคปัจจุบัน (Case Study) เป็นเรื่องเร้นลับที่ปฎุชนให้ความสนใจ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มองไม่เห็น ทำทายการพิสูจน์ เป็นเสมือนคำแนะนำในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ยังพบว่า รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีเนื้อหาเน้นเรื่องการทำทานและผลของทานค่อนข้างมาก สอดคล้องกับบริบท (Context) สังคมไทยและสังคมโลกในปัจจุบัน ที่เป็นระบบทุนนิยมที่เน้นผลตอบแทน ผู้คนสนใจเรื่องรายได้ การเทศน์สอนเรื่องเหตุแห่งความยากจนและวิธีแก้จน จึงสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างยิ่ง และการเทศน์สอนเรื่องการทำ ความช่วยเหลือพุทธบุตรใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆ (ทสึนามิ น้ำท่วม พายุทากัส) การต่อต้านการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงการนำข่าวสารที่น่าสนใจ อาทิ เรื่องเว็บไซต์ที่ดูหมิ่นพระพุทธเจ้า ฯลฯ เป็นการเทศน์สอนที่สอดคล้องกับบริบทสังคม การรณรงค์ให้ผู้รับสารไปเลือกตั้ง เป็นการเทศน์สอนที่สอดคล้องกับบริบทการเมือง

7.2.2 ข้อสันนิษฐานในการวิจัยข้อที่ 2 รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิภาพเนื่องจาก ผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือ รูปแบบการนำเสนอมีความน่าสนใจ ทันสมัย และดึงดูดใจโดยใช้ เทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัย ผู้ชมสามารถเข้าถึงสื่อได้ไม่ยาก โดยใช้ โทรศัพท์ และดาวเทียมเป็นช่องทางหลัก มีช่วงเวลาการออกอากาศที่เหมาะสม และมีการ Re-run เพื่อให้ผู้ที่ไม่สะดวกรับชมในช่วงเวลา การถ่ายทอดสดได้มีโอกาสในการ รับชมย้อนหลังและเป็น การทบทวนธรรมะแต่ละวัน

จากการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 และสอดคล้องกับทฤษฎีเทคโนโลยี ในการสื่อสารเป็นตัวกำหนดสังคม (Communication Technology Determinism) ของมาร์แชล แม็คลูฮัน (Marshall McLuhan, 1960) ที่มีความเชื่อว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สามารถที่จะส่งผลทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีช่องทางการ รับชมที่หลากหลายเนื่องจากความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายที่มีทุกเพศ ทุกวัย ทั่วโลก สิ่ง ที่ค้นพบเพิ่มเติมจากสมมติฐานข้อที่ 2 คือ ผู้ส่งสารเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดีมีผิวพรรณวรรณะผ่องใส ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความน่าเชื่อถือทำให้เกิดความประทับใจเมื่อแรกเห็น (First Impression) มีความสามารถพิเศษในการโน้มน้าวดึงดูดใจผู้อื่น (Charisma) ในระดับพิเศษเหนือธรรมดา (Extraordinary) มีน้ำเสียงสุภาพนุ่มนวล ชวนให้สบายใจ อ่อนโยน อบอุ่น เป็นกันเอง โดยใช้ศิลปะ การเล่าที่สนุก ราบรื่น มีคำพูดที่สละสลวย ไม่ผิดเพี้ยนหรือตะกุกตะกัก สามารถสร้างบรรยากาศ ให้ เพลิดเพลินเบิกบาน มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีอารมณ์ขัน และ เป็น ผู้เชี่ยวชาญในการสอนธรรมะ ไม่ให้เดินผิดทางไปจากพุทธดำรัส โดยสามารถอธิบายได้อย่างแจ่ม แจ่ม และเข้าใจง่าย ชวนให้คล้อยตาม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยรู้จักใช้จังหวะและ โอกาสนำบริบทสังคมรอบข้างมาประกอบการสอนอย่างได้ผล มีความเป็นผู้นำ เป็นตัวอย่างในการ ทำความดี (Role Model) มีความเสียสละ มุ่งมั่นทำความดีเพื่อตนเองและผู้อื่น มีความกตัญญู เป็นพื้นฐานจิตใจ มีความชำนาญในการแสดงธรรมอย่างยอดเยี่ยม (Excellence of Personal Medium) ในการแสดงสิ่งซึ่งเป็นนามธรรมให้เห็นออกมาเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน แจ่มแจ่ม สอดคล้องกับทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Paradigm Theory) ของลูเชียสและคอนดิท (Lucatias & Condit, 1985) ที่ได้กล่าวว่าการเล่าเรื่องเป็นตัวกลางในการทำความเข้าใจเรื่องราว ต่างๆ ของมนุษย์ ที่จะต้องมีส่วนประกอบในการเล่าเรื่อง คือ เหตุการณ์ (Events) ตัวละคร (Character) ฉาก (Setting) ความสัมพันธ์ในแง่ของเวลา (Temporal Relations) ความสัมพันธ์ในแง่ของเหตุและผล (Causal Relations) ความคิดหลัก (Themes) ผู้เล่าเรื่อง (Narrator) และ ผู้ฟัง (Audience) แตกต่างตรงที่มีการเล่าเรื่องผ่านเรื่องราวของบุคคลที่มีชีวิตอยู่จริงในปัจจุบัน (Case Study) เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ ที่คาดไม่ถึง และ ไม่สามารถหาคำตอบได้จากที่อื่น นอกจากนี้ผู้ส่ง สารยังมีเทคนิคการสอนโดยใช้กุศโลบาย สอนโดยไม่ให้มีจุดคัดค้านได้ โดยผู้ส่งสารหลักได้ใช้จุด

ดึงดูดใจในสาร (Message Appeals) ในหลากหลายรูปแบบ เพื่อการโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารคล้อยตามและนำไปปฏิบัติ สอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ (Persuasive Communication Theory) ในกลุ่มของทฤษฎีการตอบสนองทางความคิด (Cognitive-response theory) ที่สำคัญ คือผู้ส่งสารต้องหมั่นตอกย้ำซ้ำทวนเนื้อหาสาระที่สำคัญอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้รับสารได้ทบทวนธรรมชาติในแต่ละวัน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าผู้ส่งสารหลักในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” คือ พระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อรัญมชโย) มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับแนวทางการเผยแพร่ธรรมะในทางพุทธศาสนาที่ พระราชวรมุนี (ประยูร ปยุตโต) ได้เรียบเรียงไว้ในหนังสือ เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้าเป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นว่าผู้ส่งสารหลักเป็นผู้ที่มีการสั่งสมบารมีมาดีมากอีกท่านหนึ่ง และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการสื่อสารในการเผยแพร่ธรรมะหลักสูตรการพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข” (2541) โดย ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข ซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรเกิดขึ้นเนื่องจาก ผู้ส่งสารสามารถโน้มน้าวใจผู้รับสาร โดยการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ส่งสารมีการใช้จุดดึงดูดใจในสารที่หลากหลายตามบริบทของเนื้อหา ซึ่งจุดดึงดูดใจในสารหนึ่งให้ผู้รับสารใช้อยู่เป็นประจำคือจุดดึงดูดใจในเรื่องของอารมณ์ขัน (Humorous Appeals) มีความบันเทิงและผ่อนคลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์เพื่อการใช้ประโยชน์ และการตอบสนองความต้องการในรายการธรรมะพระพยอม กับนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” (2533) โดย วัชรียา อานามวัฒน์ ที่พบว่า ผู้รับสารที่เป็นวัยรุ่นชมรายการธรรมะพระพยอม เพื่อตอบสนองความต้องการในเรื่อง การรู้เห็นเหตุการณ์ ต้องการคำแนะนำ เขาไปใช้ในการสนทนา เสริมความคิดเห็น เพื่อความบันเทิงและผ่อนคลายอารมณ์

7.2.3 ข้อสันนิษฐานในการวิจัยข้อที่ 3 รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิผลในการทำให้ผู้ชมมี ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องพระพุทธศาสนาและความเป็นจริงของชีวิตมากขึ้น จนส่งผลให้เกิดเป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้จริง โดยบุคคลที่ได้รับชมรายการยิ่งมากจะยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มาก

จากการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 เนื่องจากผู้รับสารได้รับการตอกย้ำความเชื่อดั้งเดิม (General Belief) ในเรื่องของกฎแห่งกรรม จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมได้ง่ายขึ้น โดยนอกจากพฤติกรรมเชิงบวกจะเกิดขึ้นแก่ตัวผู้รับสารเองแล้ว ยังส่งผลต่อไปยังบุคคลรอบข้างของผู้รับสารอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากผู้รับสารเห็นว่าสิ่งที่ตนรับรู้มานั้นเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์จริง จึงได้ทำหน้าที่กัลยาณมิตรบอกต่อญาติสนิท มิตรสหาย จึงเป็นจุดที่ทำให้เกิดเครือข่ายคนดีขึ้นในสังคม และโลกต่อไป สอดคล้องกับทฤษฎีการอบรมบ่มเพาะโดยสื่อ (Cultivation Theory) ที่กล่าวว่า สื่อโทรทัศน์คือตัวที่สร้างกระบวนการสั่งสม (Cumulative Process) ให้กับความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ท้ายที่สุดก็จะส่งผลออกเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การถ่ายทอดวัฒนธรรมอิสลามของครอบครัวชาวไทยมุสลิมในกรุงเทพมหานคร” (2545) โดย เสาวนีย์ จิตหมวด ที่พบว่า ครอบครัวชาวไทยมุสลิมในกรุงเทพฯ ถ่ายทอดวัฒนธรรมอิสลามด้านต่างๆ โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดจากการพูดและการปฏิบัติให้เห็น

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความรู้/ความเข้าใจ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรม (KABVP) ที่ระบุถึงกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ที่เริ่มจากการได้รับความรู้/ความเข้าใจก่อน นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม จนกระทั่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ในที่สุด และสอดคล้องกับทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ (Change Theory) ที่ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 ขั้นตอนคือ 1.Pre-contemplation เริ่มตั้งแต่ผู้รับสารยังไม่รู้ว่าสิ่งที่ตนปฏิบัติอยู่นั้นเป็นปัญหาหรือจะส่งผลร้ายในปัจจุบันและอนาคตอย่างไร 2.Contemplation เมื่อมีโอกาสได้เปิดชมรายการทำให้ทราบว่าสิ่งที่ตนปฏิบัติอยู่นั้นเป็นปัญหาจึงเข้าสู่ขั้น 3.Preparation action คือ เริ่มเตรียมการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบของตนให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวก จากนั้นจึงเริ่ม 4.Action ลงมือปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงตนเอง และ 5.Maintenance รักษาสภาพพฤติกรรมเชิงบวกให้คงอยู่อย่างถาวรสืบไป แต่ข้อค้นพบที่ได้มีความขัดแย้งกับแนวคิดผลกระทบอันเกิดจากการเสฟสื่อ (The Media Effect Approach) ที่บอกว่า พบเพียงความสัมพันธ์ที่เปราะบางระหว่างการดูสื่อที่มีความรุนแรงกับพฤติกรรมความก้าวร้าวของมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันก็พบความสัมพันธ์ที่เปราะบางยิ่งกว่าระหว่างการดูสื่อที่ดีกับพฤติกรรมที่ดี (Joseph R. Dominic, 2002) เพราะจากกรณีศึกษารายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” พบว่าผู้รับสารมีความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้น ระหว่างสื่อที่ดีต่อพฤติกรรมที่ดี แต่สอดคล้องในส่วนที่บอกว่าประสิทธิภาพของสื่อขึ้นอยู่กับความถูกต้องและน่าเชื่อถือของผู้ให้ข้อมูล (Source Credibility) ความเหมาะสมกับกาลเทศะ (Context) เนื้อหาสาระ (Content) มีประโยชน์ มีคุณค่า ความแจ่มใสชัดเจน (Clarity) มีความสม่ำเสมอและความ

ต่อเนื่อง (Continuity and Consistency) ช่องทางในการสื่อสาร (Channel) และความสามารถของผู้รับสาร (Capability of Audience)

นอกจากนี้ยังพบว่าสอดคล้องกับ งานวิจัยเรื่อง “การเปิดรับธรรมะในยุคโลกาภิวัตน์” (2539) โดยสมเกียรติ เรื่องอนันต์เลิศ ที่พบว่า การเปิดรับธรรมะในรูปแบบใดก็ตาม ย่อมส่งผลต่อความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้รับสารไม่มากนักน้อย งานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์อิทธิพลของภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ ตามแนวทฤษฎีการอบรมบ่มนิสัยทางวัฒนธรรม ต่อเยาวชนในสถานศึกษา” (2542) โดย นภวรรณ ตันติเวชกุล ที่พบว่าอิทธิพลของโทรทัศน์ย่อมแปรผันตรงปริมาณการเปิดรับ นั่นหมายความว่า ผู้ที่มีการเปิดรับสื่อมากย่อมได้รับอิทธิพลของสื่อมากกว่าผู้ที่เปิดรับสื่อน้อย งานวิจัยเรื่อง “การถ่ายทอดวัฒนธรรมอิสลามของครอบครัวชาวไทยมุสลิมในกรุงเทพมหานคร” (2545) โดย เสาวนีย์ จิตหมวด ที่พบว่า ครอบครัวชาวไทยมุสลิมในกรุงเทพฯ มีสอนอิสลามให้แก่ลูกเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาโดยวิธีการต่างๆ ทำให้การเผยแพร่ศาสนาอิสลามที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และงานวิจัยเรื่อง “Effects of Playing Videogames on Children's Aggressive and Other Behaviors” Nicola Schutte (1988) ที่พบว่า เด็กที่เล่นเกมคาราเต้ มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมากขึ้นตามลำดับของเกมที่มีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งหมายความว่าเด็กซึ่งเปรียบเสมือนผ้าขาว สามารถซึมซับรับสื่อได้ดี ดังนั้น หากเราปลูกฝังเยาวชนของชาติด้วยธรรมะ ก็น่าเชื่อได้ว่าประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองต่อไปในอนาคต

7.2.4 ข้อสันนิษฐานในการวิจัยข้อที่ 4 ปัจจัยที่ทำให้รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีประสิทธิผล คือ ผู้ส่งสารที่นำเนื้อหาสาระในรายการที่ดีมีประโยชน์ มาออกอากาศทางโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมในเวลาที่เหมาะสม ทำผู้รับสารให้ได้ทราบผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดผลกระทบจากสื่อในชั้นของการเปลี่ยนแปลง ทักษะคิด ความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรมในที่สุด

จากการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 การเลือกช่องทางและช่วงเวลาในการเผยแพร่ของรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ได้มีความพยายามในการใช้ช่องทางการสื่อสารที่พอจะทำได้ทุกช่องทางเพื่อการเผยแพร่งานพระพุทธศาสนา แต่ยังมีเหลือช่องทาง Free TV ที่ยังเข้าไม่ถึง เนื่องจากต้องใช้งบประมาณจำนวนมหาศาล ส่วนการเลือกช่วงเวลาก็ได้เลือกช่วงเวลาการออกอากาศที่เหมาะสมแก่ผู้รับสารส่วนใหญ่มากที่สุด คือ ช่วงเวลา 19.30 – 22.00 น. สอดคล้องกับงานวิจัยของเรื่อง “พฤติกรรมกาเปิดรับชมรายการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางโทรทัศน์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” (2538) โดย พวงทอง อังกาบ และงานวิจัยเรื่อง

“การเปิดรับ การคาดหวังประโยชน์ และความพึงพอใจ ในรายการธรรมะทางสื่อโทรทัศน์ ของสมาชิกชมรมทางพระพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร” (2538) โดย อรรณี ฝูงวรรณลักษณ์ และงานวิจัยเรื่อง “กระบวนการผลิตและปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตรายการศาสนาทางโทรทัศน์” (2549) โดย รองรัตน์ ธีระนันท์ ที่พบว่า ช่วงเวลาในการออกอากาศรายการธรรมะทางช่อง Free TV ในปัจจุบันอยู่ในช่วงเวลาที่เช้ามาก คือ ช่วงเวลา 04.00-06.00 น. ซึ่งเป็นเวลาที่ผู้รับสารไม่สะดวกที่จะรับสาร แต่เมื่อรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เลือกที่จะออกอากาศในช่วงเวลาที่ผู้ชมส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลข่าวสารคือช่วงเวลา 19.00-22.00 น. จึงทำให้มีผู้รับสารจำนวนมาก แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นจุดที่ทำให้ทนายการทำงานของทีมงานเป็นอย่างมากเนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลา Prime time ที่โทรทัศน์ทุกช่องต่างจัดกลยุทธ์ดึงดูดใจผู้รับสารให้มารับชมช่องของตัวเอง ซึ่งจากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” พบว่ามีผู้ชมจำนวนไม่น้อยเช่นกันที่ไม่ได้ดูรายการอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ หนึ่งในนั้นคือ การเปลี่ยนช่องไปชมช่องอื่นนั่นเอง

รายละเอียดที่ค้นพบเพิ่มเติมคือ 1. ปัจจัยด้านผู้ส่งสาร (Sender) ที่จะต้องมีคุณสมบัติ คือ มีผิวพรรณวรรณะผ่องใส ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความน่าเชื่อถือ มีความสามารถพิเศษในการโน้มน้าวดึงดูดใจผู้อื่น (Charisma) มีความเป็นเลิศในการเล่าเรื่อง (Excellence of Personal Medium) ในระดับพิเศษเหนือธรรมดา (Extraordinary) สามารถนำเสนอสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เห็นออกมาเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน สามารถโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเกิดหิริ โอตตปปะ คือ ความละอายและเกรงกลัวต่อบาป เป็นผู้ที่มีความกตัญญูเป็นพื้นฐานจิตใจ มีจิตเมตตา สอนด้วยความปรารถนาดี มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟัง โดยสร้างความมั่นใจให้ กระทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตให้ผ่องใส อย่างแท้จริง เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี มีน้ำเสียงสดใสประกอบไปด้วยเมตตาธรรม มีความนุ่มนวล ชวนให้สบายใจ อ่อนโยน อ่อนนุ เป็นกันเอง มีคำพูดไหลลื่น สละสลวย ไม่ตะกุกตะกัก สามารถสร้างบรรยากาศ ให้เพลิดเพลินเบิกบาน มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีอารมณ์ขัน และ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอนธรรมะ ไม่ให้เดินผิดทางไปจากพุทธดำรัส โดยสามารถอธิบายได้อย่างแจ่มแจ้ง และเข้าใจง่าย ชวนให้คล้อยตาม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยรู้จักใช้จังหวะและโอกาสนำบริบทสังคมาประกอบการสอนอย่างได้ผล มีความเป็นผู้นำเป็นตัวอย่างในการทำความดี (Role Model) มีความเสียสละ มุ่งมั่นทำความดีเพื่อตนเองและผู้อื่น

2. ปัจจัยด้านเนื้อหาสาร (Message) ที่เน้นความเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม (Law of Karma) ซึ่งเป็นสิ่งที่ตอกย้ำความเชื่อดั้งเดิมของคนไทยโดยทั่วไป โดยการตอบคำถามผ่านเรื่องราวของบุคคลที่มีชีวิตอยู่จริงในปัจจุบัน (Case Study) เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ สมจริง ที่คาดไม่

ถึง และ ไม่สามารถหาคำตอบได้จากที่อื่น โดยการบูรณาการเทคนิคการนำเสนอรายการผ่าน เพลง ภาพ และ พุด ผสมกลมกลืนกันอย่างลงตัว

3. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้รับสาร (Receiver) จะต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษาคำสอนใน พระพุทธศาสนา และ ความดีอยู่เป็นพื้นฐานจิตใจ เป็นผู้ที่ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต ชอบความ เป็นเหตุเป็นผล ในขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะเชื่อเรื่องเร้นลับ บุญ/บาป กฎแห่งกรรม ชีวิตหลังความ ตาย ฯลฯ อยู่แล้วเนื่องจากเป็นการตอกย้ำความเชื่อดั้งเดิม (General Belief) ที่มีมาช้านาน โดย ต้องเป็นผู้โชคดีมีบุญได้พบกัลยาณมิตร แนะนำให้รับชม หรือ อาจเป็นผู้ที่ต้องการหาที่พึ่งทางใจ หรือ กำลังแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติตนให้มีความสุขท่ามกลางปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ กัดกร่อนอยู่รอบด้าน เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ต้องการศึกษารู้อึ้งเรื่องราวความเป็นจริงของชีวิต เปิดรับ สารอย่างสม่ำเสมอ เมื่อได้รับความรู้ ข้อคิด แล้วนำมาพิจารณาไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียในพฤติกรรม ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และ ผลที่จะเกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จึงนำธรรมะมา ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือการเปิดใจในการทดลองรับชมรายการ เมื่อ ได้ทดลองนำคำสอนที่ได้รับฟังไปปฏิบัติ ทำให้เกิดผลดีในชีวิตจริง จึงยิ่งเพิ่มพูนความศรัทธา และ ปฏิบัติมากขึ้น ทำให้เห็นผลที่ดีมากขึ้นตามลำดับ จากนั้นจึงได้ทำหน้าที่กัลยาณมิตรช่วยกันเป็น กระจกส่องเงาประชาสัมพันธารายการฯ ชักชวนญาติสนิท มิตรสหาย ให้มาร่วมประพฤติปฏิบัติตน ตามทำนองคลองธรรม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และโลกต่อไป จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ สามารถขยายเครือข่ายคนดีได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ต้องคอยให้คำแนะนำติชมรายการเพื่อการ รักษาและพัฒนาคุณภาพรายการให้ดีขึ้นเรื่อยๆ

4. ปัจจัยด้านทีมงานผู้ผลิตรายการ (Producer) ที่มีการวางแผนงานล่วงหน้า ทำงาน แบบมืออาชีพภายใต้ความกดดันเรื่องเวลาและการทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทนด้านปัจจัย ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ผลงานที่ดีมีคุณภาพเพิ่มเติมเข้ามา สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง “กระบวนการผลิตและปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตรายการศาสนาทางโทรทัศน์” (2549) โดย รองรัตน์ ธีระนันท์ ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตรายการศาสนาทาง โทรทัศน์ (Free TV) คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ที่มีจำนวนน้อยและขาดความเชี่ยวชาญในการผลิต รายการ รายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีบุคลากรจำนวนมากและมีใจรักที่จะค่อยๆ สั่ง สมความเชี่ยวชาญในการผลิตรายการ ทั้งนี้ทีมผู้ผลิตรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ทุก คน ต่างเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี ให้เป็นผู้ที่เสียสละทำงานเพื่อการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา ซึ่งบุคคลที่เป็นศูนย์รวมใจของทีมงานผู้ผลิตรายการฯ ก็คือ ตัวผู้ส่งสารหลัก นั้นเอง

5. ปัจจัยด้านสถาบันผู้ผลิตรายการ ในที่นี้คือ วัดพระธรรมกาย เป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากอีกประการหนึ่ง ในการสร้างสรรค์ผลงานที่ดี เนื่องจากการเป็นองค์กรระดับโลกที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง มีความสามารถในการจัดระบบ ระเบียบการบริหารจัดการที่เป็นเยี่ยม ในการจัดกิจกรรมงานบุญที่มีคนมาร่วมงานเรือนแสน โดยสามารถจัดระเบียบวินัยให้ผู้มาร่วมงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในสังคมกำลังแสวงหา สิ่งต่างๆ เหล่านี้ส่องสะท้อนออกมาในผลงานด้าน Graphic ต่างๆ ที่เป็นความสมบูรณ์แบบ (Idealistic) ประณีต งดงาม ซึ่งหาชมไม่ได้จากที่อื่นใดในโลก เมื่อผู้รับสารเกิดจิตศรัทธามาทำบุญที่วัดพระธรรมกายได้เห็นพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ก็ยิ่งเพิ่มพูนความเลื่อมใสศรัทธามากยิ่งขึ้น ส่งผลทำให้มีกำลังใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบให้เป็นเชิงบวกมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีข้อค้นพบจากการวิเคราะห์เนื้อหา ข้อโต้แย้ง หรือ ข้อเสนอแนะอื่นๆ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และ จากแบบสอบถามดังนี้

7.2.5 สิ่งที่ผู้วิจัยพบในเรื่องคำสอนที่มีเพิ่มเติมเข้ามาอย่างเห็นได้ชัดชัดเจนคือคำสอนเรื่องวิชาธรรมกายซึ่งจาก หนังสือ กรณีธรรมกาย (ฉบับขยาย – เพิ่มเติม) โดยพระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตฺโต พ.ศ.2542 ได้กล่าวว่า ธรรมกายนี้เป็นคำพูดรวมๆ หมายถึง ธรรมหลายๆ อย่าง ทั้งชุดทั้งหมด สมกับคำว่า กาย ที่แปลว่ากอง หรือที่รวมหรือชุมนุม โดยเฉพาะโลกุตตรธรรมทั้งหมด คือ มรรค ผล นิพพาน ทั้ง 9 คำว่า ธรรมกาย นั้นตามศัพท์แปลว่า กองแห่งธรรม ที่รวมที่ชุมนุม หรือที่ประมวลไว้แห่งธรรม มีความหมายเฉพาะซึ่งท่านนำมาใช้ตามความเป็นมา และคำว่าธรรมกาย จากหนังสือ ความรู้เรื่องธรรมกาย โดยเมตตา นันทโก ภิกขุ พ.ศ. 2531 ได้นำหลักฐานคำว่าธรรมกายที่พบในพระไตรปิฎก 4 แห่งดังนี้

1. พระสูตรที่ฆนิกาย ปาฎิกวรรค ฉบับบาลีพิมพ์ปี 2525 หน้าปกสี่เหลี่ยมอยู่หน้า 92 บรรทัดที่ 7 ข้อที่ 55 ความว่า “ตถาคตสุส เหต์ วาเสฏฐ อธิวณั ฐมุกกาโย อิติปิ พุรหมกาโย อิติปิ ฐมุกกุโต อิติปิ พุรหมกุโต อิติปิฯ” แปลว่า ดูก่อน วาเสฏฐะ อันว่า ธรรมกายก็ดี ธรรมภูติ ผู้ที่เป็นธรรมก็ดี หรือพรหมภูตะ ผู้ที่เป็นพรหมก็ดี นี้แหละเป็นชื่อของเราตถาคต

2. พระสูตรขุททกนิกาย อปทาน เล่มที่ 32 ข้อ 139 หน้า 243 บรรทัดที่ 1 มีความ ว่า “ฐมุก กายญจ ที่เปนุติ เกวลั อัตนากั วิโปกเปญุ น สกุโกนตีโก ทิสฺวา นปฺปสิทติ ฯ” แปลว่า บุคคลใดยังธรรมกายให้สว่างแล้วทั้งสิ้น อันเป็นบ่อเกิดแห่งรัตนะทั้งหลาย อันบุคคลทั้งหลายไม่มีผู้ใดจะทำร้ายได้ ใครเล่าเมื่อเห็นแล้วจะไม่ปลายนปลื้มยินดีนั้นไม่มี

3. พระไตรปิฎกเล่มที่ 32 ขุททกนิกาย อปทาน ข้อ 2 หน้า 20 บรรทัดที่ 9 มีความว่า “ภวนฺติ ปจฺเจกชินฺรา สยมฺภู มหนฺต ฌมา พุทฺทมฺกายา” แปลว่า พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลายผู้สยมภู ทรงเป็นผู้มีธรรมอันใหญ่มีธรรมกายมาก

4. พระไตรปิฎกเล่มที่ 33 ขุททกนิกาย ข้อ 157 หน้า 284 บรรทัดที่ 12 เป็นคำพูดของพระนางมหาปชาบดีโคตรมีเถรี มีความว่า “สํวทฺสโตยํ สุกฺต รุปกาโยมฺหาตว นนฺทียโย ฌมฺมกาโย มม สํวทฺสโต ตยาฯ” แปลว่า ข้าแต่พระสุคต รูปกายของพระองค์นี้อันหม่อมฉันยังให้เติบโตแล้ว แต่พระธรรมกายอันนำเรื่อนรมย์ของหม่อมฉัน พระองค์ให้เติบโตแล้ว

นอกจากนี้จากหนังสือ พกไว้ในใจ 1 จัดพิมพ์โดย ศิษย์เก่าชุมนุมพุทธ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ยังได้ให้ความหมายของวิชาธรรมกายไว้ดังนี้

วิชา คือ ความรู้แจ้งที่เกิดจากการเห็นแจ้ง ด้วยธรรมจักขุ จนสามารถกำจัด อวิชาคือความไม่รู้ไปได้

ธรรมกาย คือ กายแห่งการตรัสรู้ธรรม ที่ประกอบด้วยลักษณะมหาบุรุษครบถ้วนทุกประการ เป็นที่รวมประชุมของธรรม 84,000 พระธรรมขันธ์ ซึ่งมีอยู่ใน ศูนย์กลางกายของมนุษย์ชาติทุกคน

วิชาธรรมกาย คือ ความรู้แจ้งที่เกิดจากการเห็นแจ้งด้วยธรรมจักขุของพระธรรมกาย สามารถกำจัดทุกข์ได้เป็นขั้นๆ จนหมดกิเลสเข้าถึงบรมสุขคือนิพพาน

จากข้อมูลทั้งหมดนี้ผู้วิจัยคิดว่า เป็นเรื่องที่เราทุกคนสามารถเลือกที่จะเชื่อหรือเลือกที่จะพิสูจน์ได้ด้วยตนเอง ดังที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงธรรมเรื่องกาลามสูตร (อ้างถึงในหลักและปรัชญาของวาทวิทยา, 2539) พระพุทธองค์ตรัสสอนมิให้เชื่อ 1. โดยฟังตามกันมา 2. โดยสืบกันมา 3. โดยตื่นข่าวลือ 4. โดยอ้างตำรา 5. โดยนึกเดาเอา 6. โดยคาดคะเน 7. โดยตรึกตรองอาการ 8. โดยพอใจว่าชอบแก่ความเห็นของตน 9. โดยเห็นว่ารูปลักษณะพอเชื่อได้ 10. โดยเห็นว่าสมณะนี้เป็นครูของเรา แต่ให้สอบสวนจนรู้ได้ด้วยตนเอง เมื่อพิจารณาเห็นด้วยปัญญาว่า ธรรมเหล่านี้เป็นอกุศล เป็นกุศล มีโทษ ไม่มีโทษเป็นต้นแล้ว จึงควรละ หรือ ถือบปฏิบัติตามนั้น เนื่องจากทองแท้ย่อมไม่กลัวการพิสูจน์ฉันใด ธรรมะของพระพุทธองค์ก็ทนทานต่อการพิสูจน์ฉันนั้น การอ้างอิงด้วยเอกสารเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งเท่านั้น แต่การจะรู้ว่าอะไรจริงหรือไม่ ไม่มีใครทราบ จะทราบได้ก็ต่อเมื่อได้ลงมือพิสูจน์ด้วยตนเองเท่านั้น

7.2.6 จากข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลรายการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” จะเห็นได้ว่ารายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นรายการที่ทรงประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก สามารถใช้เป็นต้นแบบให้กับรายการศาสนาอื่นๆ ได้ เนื่องจากพิสูจน์แล้วว่าสามารถทำให้เกิดประสิทธิผลแก่ผู้รับสารในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวกได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยนำแบบจำลองที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้ไปเป็นต้นแบบในการจัดรายการธรรมะอื่นๆ ต่อไปย่อมได้ผลเป็นอย่างดี

7.3 ข้อเสนอแนะ

7.3.1 แบบจำลองที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ถือเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์ในบริบทของการสื่อสารด้านศาสนา ที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบให้กับการผลิตรายการทางด้านศาสนาอื่นๆ ต่อไป

7.3.2 ผู้ผลิตรายการทางด้านพระพุทธศาสนาอื่นๆ สามารถนำความรู้/ความจริง ที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้อีกศึกษา และนำแบบจำลองนี้ไปปรับประยุกต์ใช้ในรายการของท่าน ก็จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับรายการได้

7.3.3 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่ารายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” เป็นรายการที่ทรงประสิทธิภาพสามารถทำให้เกิดประสิทธิผลแก่ผู้ชมสูงสุด อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นหากหน่วยงานราชการที่มีความรับผิดชอบด้านการพัฒนาศีลธรรม ให้แก่คนในสังคมหรือหน่วยงานด้านการรณรงค์ การป้องกันและปราบปรามปัญหาสุรา ยาเสพติดต่างๆ ได้มีโอกาสนำรายการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนในวงกว้าง ในเวลาที่เหมาะสม จะเป็นการแก้ปัญหาสังคมที่ต้นเหตุ ประเทศไทยจะมีความเจริญรุ่งเรืองทางศีลธรรม เป็นอารยประเทศ หากมีผู้ผลิตสื่อสีขาวในลักษณะนี้เพิ่มมากขึ้น เชื่อแน่ว่าสันติภาพที่แท้จริงที่ทุกคนแสวงหาจะสามารถเกิดขึ้นบนโลกใบนี้ได้อย่างแน่นอน

7.3.4 ข้อเสนอสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

7.3.4.1 น่าจะมีการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากรายการธรรมะอื่น เพื่อค้นแบบจำลองในบริบทของการสื่อสารด้านศาสนาในรูปแบบอื่นๆ ต่อไป เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่งานพระพุทธศาสนาให้กว้างไกลต่อไป

7.3.4.2 หากจะทำวิจัยเรื่องเดียวกันนี้ควรเลือกสุ่มตัวอย่างรายการในช่วงปีถัดไป คือ ปี พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2551 เพื่อการคัดกรองเนื้อหาจะได้สมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น และเพิ่มคำถามเจาะลึกถึงเหตุผลที่ชอบในช่วงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการผลิตรายการธรรมะอื่นๆ ต่อไป รวมถึงการส่งรายการตัวอย่างไปให้ผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ ได้รับชมรายการล่วงหน้าเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนารายการมากยิ่งขึ้น

7.4 ข้อจำกัดในการวิจัย

7.4.1 เนื่องจากรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีการออกอากาศมาเป็นระยะเวลา กว่า 6 ปี คิดเป็นจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 2,000 ตอน ด้วยระยะเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงทำให้การวิเคราะห์เนื้อหาอาจทำได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ 100 %

7.4.2 ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล คือ ผู้ส่งสารหลักได้ เนื่องจากไม่มีนโยบายของวัดพระธรรมกายที่จะให้บุคคลภายนอกเข้าไปสัมภาษณ์เนื่องจากท่านมีภารกิจจำนวนมาก ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา จึงเป็นข้อมูลจากเอกสารของวัดพระธรรมกาย ที่มีผู้เรียบเรียงคำพูดบางช่วงบางตอนของผู้ส่งสารหลัก ที่ได้เคยพูดเกี่ยวกับรายการนี้เอาไว้

7.4.3 ผู้รับชมรายการที่ยังไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกายมีจำนวนน้อย ทำให้ได้ข้อมูลจากผู้ที่ไม่เคยมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกายน้อยลงไปด้วย เนื่องจากส่วนใหญ่เมื่อรับชมรายการได้ระยะหนึ่ง ก็จะเดินทางมาบำเพ็ญบุญที่วัดพระธรรมกายตามกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น โดยผู้ส่งสารหลักได้กล่าวเชิญชวนในรายการอยู่เป็นประจำ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปภายหลังการรับชมรายการ คือ การมาบำเพ็ญบุญที่วัด ($\bar{X} = 4.47$) เท่ากับเป็นการยืนยันอีกทางหนึ่งว่าผู้รับสารสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านนี้ได้จริง

7.4.4 ผู้ผลิตรายการธรรมะอื่นๆ ที่เคยดูรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” มีจำนวนน้อยเช่นกัน โดยผู้วิจัยได้ทำการติดต่อผู้ผลิตรายการสถานีธรรมะ D-Channel พระมหาสมปอง (วัดสร้อยทอง) แม่ชีคันสนีย์ (เสถียรธรรมสถาน) ผู้จัดละครยมโลกไซไซตั๊ว ล้วนแล้วแต่ยังไม่เคยรับชมรายการฯ ทั้งสิ้น คุณสมหมาย สุภาวิชิต หัวหน้าฝ่ายผลิตรายการของ มจร. ได้เคยเปิดผ่านเพียง 4-5 นาทีเท่านั้น ส่วนพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี) ผู้วิจัยใช้วิธีส่งตัวอย่างรายการไปให้ชมและมีโอกาสได้สัมภาษณ์ท่านภายหลังการสอบปิดเล่มไปแล้ว จึงได้นำข้อมูลที่ได้มาเพิ่มเติมภายหลัง เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ให้แก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมลรัฐ อินทรทัศน์ หน่วยที่ 14. **ปรัชญานิตยศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร**. 500 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548.
- กวรรณิการ์ อัครวรรณา. **การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- คุณครูไม่ใหญ่. **ที่นี่มีคำตอบ 1**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2551
- คุณครูไม่ใหญ่. **ที่นี่มีคำตอบ 2**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2551
- คุณครูไม่ใหญ่. **ที่นี่มีคำตอบ 3**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2551
- จันทนา ทองประยูร หน่วยที่ 8. **ปรัชญานิตยศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร**. 500 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548.
- จุไรรัตน์ สวัสดิ์ทิภาพ. **ชุมชนกับความยึดมั่นผูกพันในศาสนาของชาวไทยมุสลิม : ศึกษากรณีไทยมุสลิม อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.
- จำปี กิ่งทอง. **สัมภาษณ์**, 6 กันยายน 2551.
- ชาย โพธิ์สิตา. **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2550
- ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร และ คณะ. **พระพุทธเจ้าสอนอะไร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2540
- ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข. **ประสิทธิผลของการสื่อสารในการเผยแพร่ธรรมะหลักสูตรการพัฒนาคิดให้เกิดปัญญาและสันติสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- แทนคุณ จิตต์อิสระ. **พิธีกรรายการธรรมะ. สัมภาษณ์**, 25 สิงหาคม 2551.
- ธันช สุวรรณบุพผา. **Producer งานเพลง (กลุ่มปัญญาธิชะ) สำนักองค์ประธาน วัดพระธรรมกาย. สัมภาษณ์**, 5 กันยายน 2551.
- นภวรรณ ตันติเวชกุล. **การวิเคราะห์อิทธิพลของภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ตามแนวทฤษฎีการอบรมบ่มนิสัยทางวัฒนธรรมต่อเยาวชนในสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

บัณฑิตชุมชนมพุทธ มหาวชิวิทยาลัยธรรมศาสตร์. **รวมธรรม**. 3000 เล่ม. กรุงเทพฯ : หจก.พิมพ์
พรณการพิมพ์, 2544

บุญช่วย ทะนิวะ. **สัมภาษณ์**, 15 กันยายน 2551.

พินิตา สุขคุ้ม. **สัมภาษณ์**, 6 กันยายน 2551.

พจน์ ไชคสวัสดิ์ไพศาล. **กลยุทธ์การสื่อสารของกลุ่มสันติอโศก**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2545.

พระชัยยุทธ์ ชยุทธ. หัวหน้าศูนย์ประสานงานโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา สำนักงานองค์ประธาน
วัดพระธรรมกาย. **สัมภาษณ์**, 17 มิถุนายน 2551.

พระชัยยศ ยศวงโส. หัวหน้ากองพุทธศิลป์ สำนักงานองค์ประธาน วัดพระธรรมกาย. **สัมภาษณ์**, 10
มิถุนายน 2551.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช. ปธ. 9. ราชบัณฑิต) และคณะ. **คลังธรรม 1**. 2000 ชุด.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลี้ยงเลี้ยง, 2546

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **กรณีธรรมกาย**. 8000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธ
ธรรม, 2542.

พระมหาอุทัย วชิรเมธี (ปธ. 9). ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย. **สัมภาษณ์**, 3 ตุลาคม 2551.

พระราชภาวนาวิสุทธิ. "โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา" (เทพบันทึกรายการโทรทัศน์). วัด
พระธรรมกาย : มูลนิธิศึกษาธรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2546

พระราชภาวนาวิสุทธิ. "โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา" (เทพบันทึกรายการโทรทัศน์). วัด
พระธรรมกาย : มูลนิธิศึกษาธรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2547

พระราชภาวนาวิสุทธิ. "โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา" (เทพบันทึกรายการโทรทัศน์). วัด
พระธรรมกาย : มูลนิธิศึกษาธรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2548

พระราชภาวนาวิสุทธิ. "โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา" (เทพบันทึกรายการโทรทัศน์). วัด
พระธรรมกาย : มูลนิธิศึกษาธรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2550

พระราชภาวนาวิสุทธิ. "โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา" (เทพบันทึกรายการโทรทัศน์). วัด
พระธรรมกาย : มูลนิธิศึกษาธรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2551

พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). **เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า**. 3000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป, 2530.

พีระ จิรโสภณ หน่วยที่ 11. **ทฤษฎีและพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร**. 500 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, 2548.

- พวงทอง อังกาบ. **พฤติกรรมกาการเปิดรับชมรายการเผยแพร่พระพุทธรศาสนาทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- เมตตานันโท ภิกขุ. **ความรู้เรื่องธรรมกาย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นิวไวดีก, 2531
- รองรัตน์ ธีระนันท์. **กระบวนการผลิตและปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตรายการศาสนาทางโทรทัศน์**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- วรมิดา รัชเชลล์. **บทบาทของรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการประกอบอาหารของผู้ชมที่รับผิดชอบในการประกอบอาหาร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- วัชรียา อานามวัฒน์. **พฤติกรรมกาการเปิดรับสื่อโทรทัศน์เพื่อการใช้ประโยชน์และการตอบสนองความต้องการในรายการธรรมะพระพยอมกับนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- วิเชียร เกตุสิงห์, ดร. **คู่มือการวิจัยและการแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536
- วินทร์ วัฒนพงษ์. หัวหน้างานเพลง (กลุ่มปัญญาธิชะ) สำนักองค์ประธาน วัดพระธรรมกาย. **สัมภาษณ์**, 11 มิถุนายน 2551.
- สมเกียรติ เรืองอนันต์เลิศ. **กาการเปิดรับธรรมะในยุคโลกาภิวัตน์**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สมพงษ์ สุวโรพร. หัวหน้าผู้ช่วยคุณครูไม่ใหญ่ สำนักองค์ประธาน วัดพระธรรมกาย. **สัมภาษณ์**, 4 สิงหาคม 2551.
- สมณะเพาะพุทธ จันทเสฏฐิฐ. ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อนช่วยเพื่อน สำนักสันติอโศก. **สัมภาษณ์**, 11 กันยายน 2551.
- สันทัต ทองรินทร์, ผศ. ดร. อาจารย์สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. **สัมภาษณ์**, 7 สิงหาคม 2551.
- แสง จันทรงาม. พุทธศาสนวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สร้างสรรค้บุ๊ค, 2544

เสาวนีย์ จิตหมวด. **การถ่ายทอดวัฒนธรรมอิสลามของครอบครัวชาวไทยมุสลิมใน**

กรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ 2545.

อลงกรณ์ สถาปิตานนท์. **Unseenอนุบาลฝันในฝันฯ.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งศิลป์
การพิมพ์, 2551

อรณี ผู่วรรณลักษณ์. **การเปิดรับ การคาดหวังประโยชน์ และความพึงพอใจ ในรายการ
ธรรมะทางสื่อโทรทัศน์ ของสมาชิกชมรมทางพระพุทธศาสนาในกรุงเทพ
มหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

อรวรรณ ปิลันธน์ไธวาท. **หลักและปรัชญาของวาทวิทยา.** 2000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539

องอาจ นัยพัฒน์. **วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และ
สังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามลดา, 2549

อารีย์ คงชนะ. **สัมภาษณ์,** 6 กันยายน 2551.

อารียา ทวีศักดิ์สกุล. **การวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบรายการธรรมะทางโทรทัศน์ พ.ศ.
2542.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

อุทัย นิรัญโต. **มุสลิมในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์.

อู่ ชิว ฮู่ย. เลขานุการผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ธรรมะ Live-tv ประเทศไต้หวัน. **สัมภาษณ์,** 23
สิงหาคม 2551.

ภาษาอังกฤษ

Arthur Asa Berger. **Media Research Techniques.** 2nd ed. USA : SAGE Publications,
1998.

D. Johnston, **The Art and Science of Persuasion,** 1994.

Erwin, P. & Michael J. **Persuasive Communication.** Thomson learning. Inc., 1994.

Hovland Carl I. Jahis Erving L. and Kelly Harold H. **Communication and Persuasion.**
New Haven : Yale University Press, 1953.

Jennings Bryant, Doft Zillmann. **Media Effects Advances in Theory and Research.**
Lawrence Erlbaum associates, publishers Mahwah, New Jersey, 2002.

- Hogan, K . **The Psychology of Persuasion**. Pelican Publishing : Gretna, 2000.
- Klapper, J.T. and Meyen. **The effect of mass communication**. Illinois : The Free Press, 1968.
- Schutte, Nicola and Malouff, John. Joan Post-Gorden. Effects of Playing Video Games on Children's Aggressive and Other Behaviors. **Journal of Applied Social Psychology**. Vol 18, 1988.
- Stanley J. Braran, Denis K. Davis. **Mass Communication Theory**. 4th ed. USA: Thomson Wadsworth: Edward, 2006.
- http://www.ayezay.com/bhavana_practice.htm เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2551
- <http://www.dmc.tv/pages/guide/page07.html> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2551
- <http://www.dmc.tv/pages/guide/page09.html> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2551
- <http://www.dmc.tv/pages/guide/page11.html> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2551
- <http://www.dmc.tv/pages/guide/page12.html> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2551
- <http://www.dmc.tv/pages/guide/page13.html> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2551
- <http://www.dmc.tv/pages/guide/page14.html> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2551
- http://www.lifetv.org.tw/about_E.htm เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2551
- <http://www.Tellyawards.com> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2550
- <http://www.whitemedia.com> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2551
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Satipatthana> เข้าสืบค้นเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

-ประวัติและผลงานพระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิผู้ให้กำเนิดช่อง DMC
ผู้ส่งสารหลักรายการโทรทัศน์ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา”

ประวัติ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อธัมมชโย)

พระราชภาวนาวิสุทธิ (ไชยบูลย์ ธมฺมชโย) เกิดเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2487 ที่ จ. สิงห์บุรี เป็นบุตรของคุณพ่อจรรยาพงศ์ และคุณแม่จรี สุทธิผล

เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนดลระกฐศึกษา กรุงเทพมหานคร

เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ จ.เพชรบุรี และย้ายไปเรียนที่โรงเรียนสารสิทธิ์พิทยาลัย จ.ราชบุรี จนจบมัธยมศึกษาตอนต้น

เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพฯ

พ.ศ.2506 ได้พบกับคุณยายอาจารย์มหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ.2511 ตั้งสัจจะอธิษฐานขอประพาศิพรหมจรรย์ตลอดชีวิต เป็นของขวัญวันคล้ายวันเกิดของคุณยายอาจารย์ฯ

พ.ศ. 2512 เรียนจบปริญญาตรีสาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2512 ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 9 อุปสมบท ณ พัทธสีมา วัด
ปากน้ำ ภาษีเจริญ โดยมี พระเทพวเวที (ปัจจุบันคือสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เจ้าอาวาส
วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ) เป็นพระอุปัชฌาย์ มีฉายาว่า “ธัมมชโย” แปลว่า “ผู้ชนะโดยธรรม”

วันมาฆบูชา ที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2513 หลวงพ่อธัมมชโยและหมู่คณะรวมทั้งผู้มีจิต
ศรัทธาได้ช่วยกันพัฒนาผืนนา 196 ไร่ ให้กลายเป็นสำนักสงฆ์ตามระเบียบการสร้างวัด ให้ชื่อว่า
“ศูนย์พุทธจักรปฏิบัติธรรม” โดยมีเป้าหมายในการสร้างวัดไว้คือ “สร้างวัดให้เป็นวัดสร้างพระให้
เป็นพระ สร้างคนให้เป็นคนดี” ปัจจุบัน คือ วัดพระธรรมกาย จ.ปทุมธานี

5 ธันวาคม พ.ศ.2534 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น พระราชาคณะชั้นสามัญ ฝ่าย
วิปัสสนาธุระ ที่ “พระสุธรรมยานเถร”

5 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ได้รับการถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาการศึกษา
พระพุทธศาสนา จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

5 ธันวาคม พ.ศ. 2539 ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นราช ฝ่าย
วิปัสสนาธุระ ที่ “พระราชภาวนาวิสุทธิ”

9 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 เปิดโรงเรียนอนุบาลฝันในวิชา

รางวัลระดับโลกที่ได้รับ

1. รางวัล World No Tobacco Day Awards 2004 จาก องค์การอนามัยโลก หรือ WHO
2. รางวัล เหรียญเกียรติยศ มหาตมะ คานธี เพื่อสันติภาพจาก องค์กร Akhil Bharat Rachnatmak Samaj
3. รางวัล Universal Peace Award จากองค์การยูวพุทธสงฆ์โลก หรือ WBSY
4. รางวัล Atish Dipankar Peace Gold Award จากหน่วยงาน Bangladesh Buddha Kristi Prachar Sangha
5. ใบประกาศเกียรติคุณที่ทำงานอย่างมุ่งมั่นเพื่อส่งเสริมสันติภาพและความสมานฉันท์ในทุกรัฐชาติศาสนา จาก นายตันแคน กันเตอร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา
6. รางวัล Telly Awards DMC สื่อสีขาวคุณภาพได้รับรางวัลสื่อมาตรฐานระดับโลกถึง 12 รางวัล

“จะสร้างวัดให้เป็นวัด สร้างพระให้เป็นพระ สร้างคนให้เป็นคนดี”

“สันติภาพภายนอกเริ่มจากสันติสุขภายใน”
(WORLD PEACE through INNER PEACE)

ภาคผนวก ข

รางวัล Telly Awards

The Telly Awards honor the very best local, regional, and cable television commercials and programs, as well as the finest video and film productions.

Since 1978, our mission has been to strengthen the visual arts community by inspiring, promoting, and supporting creativity. The 28th Annual Telly Awards received over 14,000 entries from all 50 states and 5 continents.

Telly Awards เป็นรางวัลที่กำหนดมาตรฐานการผลิตสื่อต่างๆ ให้อยู่เหนือมาตรฐานซึ่งสื่อดังกล่าว ได้แก่ งานโฆษณา และรายการที่ผลิตเพื่อถ่ายทอดในประเทศสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก ทางโทรทัศน์ หรือทางเคเบิล รวมทั้งงานวิดีโอ และภาพยนตร์สารคดี ทั้งด้านการศึกษาและการท่องเที่ยว

Telly Awards ก่อตั้งขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1978 (ครั้งนี้เป็นครั้งที่ 28) โดย Mr. David E. Carter โดยมีจุดประสงค์ที่จะสร้างมาตรฐานในการผลิตสื่อให้มีคุณค่าเหนือมาตรฐาน (High Standard of Merit) โดยเริ่มต้นจากสื่อโฆษณาก่อน และในภายหลัง จึงได้มีรางวัลสำหรับวิดีโอ และรายการโทรทัศน์เพิ่มขึ้นมา เพื่อกระตุ้นกระแสของการสร้างสรรค์ในการทำสื่อ และเป็นการเพิ่มมาตรฐานของการผลิตสื่อให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

Telly Awards เป็นหนึ่งในรางวัลที่เป็นที่ต้องการมากที่สุดในวงการสื่อโฆษณา ในแต่ละปีมีชิ้นงานเข้าร่วมประกวดถึงกว่า 13,000 ชิ้น จากทุกทวีปทั่วโลก ตั้งแต่บริษัทเอเจนซี บริษัท production ท้องถิ่น ไปจนถึงบริษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่ (โดยเฉพาะองค์กรเล็กๆ มักจะเข้าร่วมเพื่อสร้างความมั่นใจว่า ผลงานขององค์กรนั้นมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับโลก)

Telly Awards จะตัดสินจากมาตรฐานและคุณภาพของชิ้นงานที่โดดเด่น โดยที่แต่ละชิ้นงานจะไม่ได้แข่งขันกันเอง แต่จะต้องแข่งกับมาตรฐานที่เป็นเลิศที่ Mr. David E. Carter ได้ตั้งไว้ และจะมีการขยับมาตรฐานเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีทีมผู้ชำนาญในระดับ top จากวงการสื่อและโฆษณาจากทั่วโลก ซึ่งเคยได้รับรางวัลไปแล้วในปีก่อนๆ เป็นผู้ตั้งมาตรฐานและตัดสิน โดยแบ่งระดับคะแนนดังนี้

1. คะแนนระหว่าง 7.0-8.9 ได้รับรางวัลระดับ Bronze
2. คะแนนระหว่าง 9.0-10.0 ได้รับรางวัลระดับ Silver

ตัวอย่างองค์กรที่เคยได้รับรางวัล Telly Awards

AOL, CNN, Discovery Education, Disneyland Resort, ESPN, Hallmark Channel, Microsoft ,NBA Entertainment, Nike ,Thai Airways International-บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน),The History Channel

รายการสื่อของโรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยาที่ได้รับรางวัล Telly Awards แบ่งได้ 6 หมวดคือ

1. เพลง Inner Dream Kindergarten ได้รับ 2 รางวัลคือ
 - สื่อคุณภาพด้านรายการที่เหมาะสมสำหรับเด็ก (Children)
 - สื่อคุณภาพด้านการใช้เพลงประกอบ (Use of Music)
2. รายการ Case study ได้รับรางวัลสื่อคุณภาพด้านศาสนา (Religion / Spirituality)
3. เพลงพุทธประวัติ ได้รับรางวัลสื่อคุณภาพด้านศาสนา (Religion / Spirituality)
4. ทศชาติชาดก ได้รับ 2 รางวัล คือ
 - สื่อคุณภาพด้านศาสนา (Religion / Spirituality)
 - สื่อคุณภาพด้านสาระบันเทิง (Edutainment)
5. Animation มหานรกขุม 5 ได้รับ 2 รางวัล คือ
 - สื่อคุณภาพด้านศาสนา (Religion / Spirituality)
 - สื่อคุณภาพด้านการใช้แอนิเมชัน (Use of Animation)
6. ช่วงเทเหล้าเผาบุหรี ได้รับ 4 รางวัล คือ
 - สื่อคุณภาพด้านศาสนา (Religion / Spirituality)
 - สื่อคุณภาพด้านส่งเสริมสุขภาพ (Health and Wellness)
 - สื่อคุณภาพด้านสังคม (Social Issue)
 - สื่อคุณภาพด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (Motivation)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อสื่อในรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ที่ได้รับรางวัล Telly Awards

ลำดับ	ชื่อเรื่องที่ส่ง	ได้รับรางวัลในหมวด
1	Inner Dream Kindergarten	Children
		เหมาะสำหรับเด็ก
2	Inner Dream Kindergarten	Use of music
		การใช้เพลงประกอบ
3	Case Study – The Law of Karma	Religion/Spirituality
		ศาสนาและจิตวิญญาณ
4	พุทธประวัติ - เพลง	Religion/Spirituality
		ศาสนาและจิตวิญญาณ
5	ทศชาติชาดก	Religion/Spirituality
		ศาสนาและจิตวิญญาณ
6	ทศชาติชาดก	Miscellaneous - Edutainment
		ให้ความรู้ด้วยความบันเทิง
7	มหานรกขุม 5 animation	Religion/Spirituality
		ศาสนาและจิตวิญญาณ
8	มหานรกขุม 5 animation	Use of Animation
		การใช้แอนิเมชัน
9	เทเหล้าเผาบุหรี	Religion/Spirituality
		ศาสนาและจิตวิญญาณ
10	เทเหล้าเผาบุหรี	Health and Wellness
		ด้านการส่งเสริมสุขภาพ
11	เทเหล้าเผาบุหรี	Social issue
		ด้านสังคม
12	เทเหล้าเผาบุหรี	Motivational
		การสร้างแรงบันดาลใจ

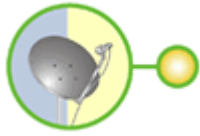
โดยรางวัล Telly Awards ได้รับการออกแบบ และผลิตโดยบริษัทซึ่งผลิตรางวัลออสการ์ (Oscar) และรางวัลเอมมี (Emmy) มีรูปแบบที่สวยงาม และเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความสร้างสรรค์อันเลิศของผู้ผลิตรายการทุกคน (www.Tellyawards.com)

ภาคผนวก ค

- ระบบการส่งสัญญาณจานดาวธรรม
- ศูนย์ดาวธรรมมาตรฐาน
- DMC Dhamma Channel Satellite covers
- พิกัดจุดและการกำหนดทิศทาง
- สัญญาณจานดาวเทียม DMC ทั่วโลก
- บริษัท Cable TV ที่ถ่ายทอดรายการช่อง DMC
- ตารางการถ่ายทอดสดช่องDMC ทางสถานีวิทยุทั่วประเทศ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระบบการส่งสัญญาณมี 2 แบบ

1. แบบ C – BAND จะส่งคลื่นความถี่กลับมายังโลกอยู่ในช่วงความถี่ 3.4 – 4.2 GHz แบบนี้จะมี
ฟุตพริ้นท์กว้าง สามารถส่งสัญญาณครอบคลุมพื้นที่ได้หลายประเทศ

ข้อดี : การใช้ดาวเทียมระบบนี้เหมาะที่จะใช้ในประเทศที่ใหญ่ ๆ เพราะส่งดาวเทียมดวงเดียวก็
สามารถครอบคลุมพื้นที่ได้ทั่วประเทศ เช่น สหรัฐ, รัสเซีย, จีน, อินโดนีเซีย

ข้อเสีย : เนื่องจากส่งครอบคลุมพื้นที่กว้าง ๆ ความเข้มของสัญญาณจะต่ำ จึงต้องใช้จาน 4 – 10
ฟุต ขนาดใหญ่รับสัญญาณจึงจะชัด

2. แบบ KU –BAND ส่งความถี่ 10 – 12 GHz สูงกว่าความถี่ C – BAND สัญญาณที่ส่งจะ
ครอบคลุมพื้นที่ได้น้อย จึงเหมาะสำหรับส่งสัญญาณเฉพาะภายในประเทศ เป็นที่นิยมใช้ใน
ประเทศสหรัฐอเมริกา ในยุโรป และประเทศญี่ปุ่น

ข้อดี : ความเข้มของสัญญาณสูงมาก ใช้จานขนาดเล็ก ๆ 80 – 120 เซนติเมตรก็สามารถรับ
สัญญาณได้แล้ว เหมาะสำหรับส่งสัญญาณภายในประเทศ เช่น สัญญาณ CABLETV ผ่าน
ดาวเทียม DBS (DIRECT BROADCAST SATELLITE) ความถี่ 11.7 – 12.5 GHz ในระบบ
DIGITAL COMPRESSION ของประเทศสหรัฐอเมริกา

ข้อเสีย : ฟุตพริ้นท์ระบบ KU –BAND จะแคบ ส่งเฉพาะจุดที่ต้องการ ครอบคลุมพื้นที่ได้น้อยทำให้
เสียค่าใช้จ่ายสูง ปัญหาในการรับสัญญาณภาพ เวลาเกิดฝนตกภาพจะไม่มี สาเหตุเนื่องจาก
ความถี่ของ KU –BAND จะสูงมากเมื่อผ่านเมฆฝน

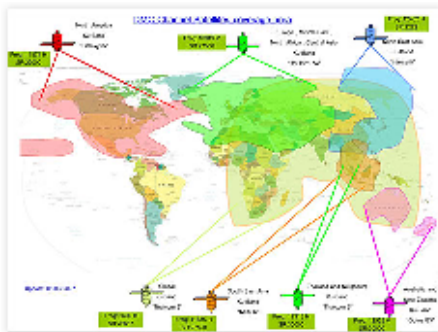
ศูนย์ดาวธรรมมาตรฐาน

[1 ม.ค. 2549] - [ผู้อ่าน : 3220]

จังหวัด	พื้นที่	เบอร์โทรศัพท์	เบอร์แฟกซ์
กรุงเทพฯ	ดินแดง	0-2642-8513	0-2642-9417
	บางเขน (ถ.รามอินทรา)	0-2971-6765	0-2971-6765
	บางเขน (ถ.พหลโยธิน)	0-2972-9200	0-2521-0621
	ห้วยขวาง	0-2939-8151-30-2939-8974	
	พระโขนง	0-2333-1107	0-2741-4587
	บางบอน	0-2894-2609	0-2894-2609
	ภาษีเจริญ	0-2458-1851	0-2457-1692
	บางซื่อ	0-9112-5679	0-2912-2912
ปริมณฑล	ปทุมธานี	ด.คลองสอง อ.คลองหลวง	0-2597-9087-80-2597-9086
	ปทุมธานี	ด.คลองสี่ อ.คลองหลวง	0-2904-8725 0-2904-8503
	นนทบุรี	อ.ปากเกร็ด	0-9699-9916 0-2963-2113
	สมุทรปราการ	อ.เมือง	0-2394-1030 0-2754-1975

ภาคกลาง			
อยุธยา	อ.เมือง	0-6892-8898	0-3524-5401
ลพบุรี	อ.เมือง	0-6555-4182	0-3662-1577
ภาคตะวันตก			
สมุทรสาคร	อ.เมือง	0-3482-6079	0-3482-6080
สุพรรณบุรี	อ.เมือง	0-3554-6984	0-3554-6984
กาญจนบุรี	อ.เมือง	0-3451-1385	0-3462-0526
ราชบุรี	อ.เมือง	0-1628-1826	0-2963-2113
ภาคตะวันออก			
ปราจีนบุรี	อ.กบินทร์บุรี	0-9604-0128	0-3728-2842
ชลบุรี	อ.เมือง	0-3827-4175	0-3878-0314
ชลบุรี	อ.บางละมุง	0-3872-6331	0-3872-6332
ระยอง	อ.เมือง	0-3860-7223	0-3860-7421
จันทบุรี	อ.เมือง	0-1591-3828	0-3931-3709
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
นครราชสีมา	อ.เมือง	0-4426-0306	0-4426-0306
ศรีสะเกษ	อ.ราชบุรีไศล	0-4568-1143	0-4568-2755
อุบลราชธานี	อ.เมือง	0-1547-9787	0-4525-5244
มหาสารคาม	อ.โกสุมพิสัย	0-6856-3143	0-4371-2106
อุดรธานี	อ.เมือง	0-7855-2717	0-4222-3771
หนองคาย	อ.บึงกาฬ	0-9710-4606	0-4249-1175
ชัยภูมิ	อ.ภูเขียว	0-1547-2900	0-4484-4442
ภาคเหนือ			
เชียงราย	อ.เมือง	0-5373-7003	0-5373-7003
เชียงราย	อ.แม่จัน	0-5377-2372	0-5379-1351
เชียงใหม่	อ.เมือง	0-5321-2196	0-5321-2196
ลำพูน	อ.เมือง	0-5351-1214	0-5351-1214
ลำปาง	อ.เมือง	0-5040-5168	0-5431-8614
พิษณุโลก	อ.เมือง	0-6674-8644	0-5525-1030
นครสวรรค์	อ.เมือง	0-5621-3857	0-5621-3857
ภาคใต้			
สงขลา	อ.หาดใหญ่	0-7442-4699	0-7442-4814
ภูเก็ต	อ.เมือง	0-7486-1214	0-7635-5502

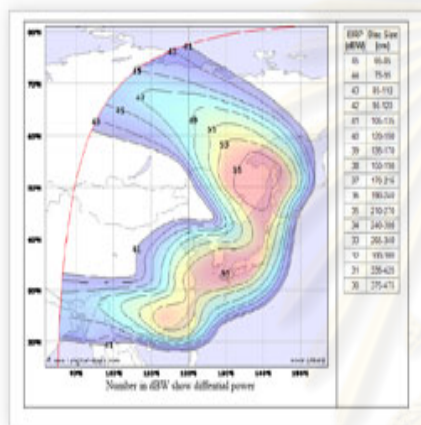
DMC Dhamma Channel Satellite covers

DMC Satellite cover:

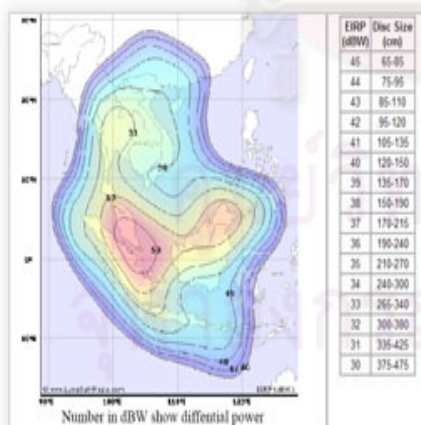
- [Asia](#)
- [Australia and New Zealand](#)
- [Europe](#)
- [North America](#)
- [Global](#)

Last updated on 8 March 2007

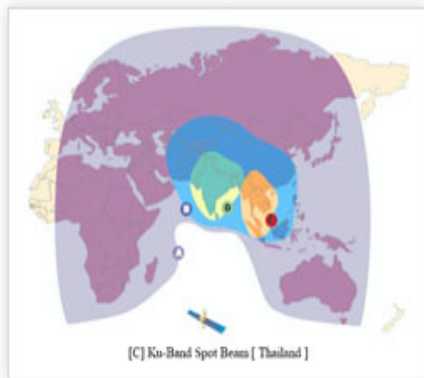
Asia
Ku-Band
Area : North East Asia
Satellite name : Intelsat8 at 166.0°E , Ku-Band

Freq.Tp	Provider Name Channel Name	SR-FEC SID- VPID	NID- TID Audio	Beam
12462H tp17	DMC Channel Japan	2222 - 1/2 1 - 4194	1-1 4195 Th	NE Asia

Area : South East Asia
Satellite name : NSS 6 at 95.0°E , Ku-Band

Freq.Tp	Provider Name Channel Name	SR-FEC SID- VPID	NID- TID Audio	Beam
11635 H tp SEHB4	27500 - 3/4 2 - 513	0-1088 642 Th	SE Asia	

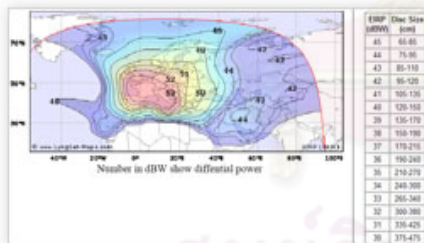
Area : Thailand and Neighbors
Satellite name : Thaicom 5 at 78.5°E , Ku-Band
([Thai TV Global Network](#)-TGN- Satellite)

Freq.Tp	Provider Name Channel Name	SR-FEC SID- VPID	NID- TID Audio	Beam
12313 H tp 10 H	30000 - 2/3 16 - 116	1-1 416 Th	Thailand	

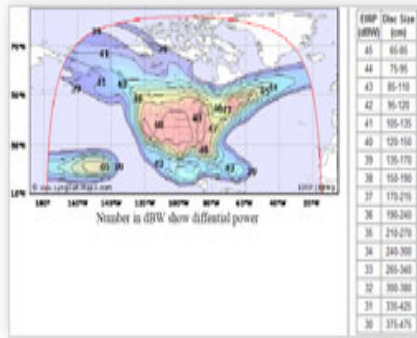
Australia and New Zealand
Area : Australia and New Zealand
Satellite name : Optus B3 at 152.0°E, Ku-Band
([Thai TV Global Network](#)-TGN- Satellite)

Freq.Tp	Provider Name Channel Name	SR-FEC SID- VPID	NID- TID Audio	Beam
12525 V tp 5	30000 - 2/3 2 - 1360	1320Th	Australia & New Zealand	

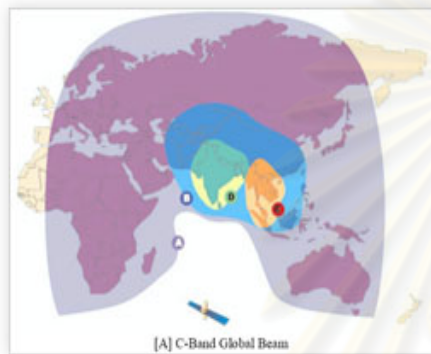
Europe
Ku-Band
Area : Europe , Middle East , North Africa , Central Asia
Satellite Name : Hot Bird 7A at 13.0°E , Ku-Band
([Thai TV Global Network](#)-TGN- Satellite)

Freq.Tp	Provider Name Channel Name	SR-FEC SID- VPID	NID- TID Audio	Beam
10949 H tp 122	27500-3/4 7459-6801	318- 12200 6811 Th	Europe	

North America
Ku-Band
 Area : North America
 Satellite Name : Galaxy 25 at 97.0°W, Ku-Band
 (Thai TV Global Network-TGN- Satellite)

Freq.Tp	Provider Name Channel Name	SR-FEC SID- VPID	NID- TID Audio	Beam
11874 H tp 8	DMC Channel	22000- 3/4 304-869	1-256 870 Th	Ku

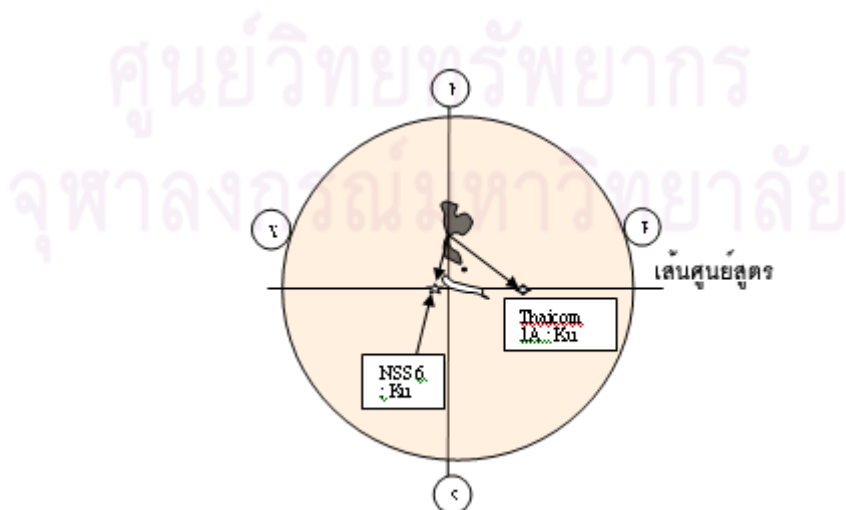
Global
C-Band
 Area : Asia, Australia, part of Europe and Africa
 Satellite Name : Thaicom 5 at 78.5°E, C-Band
 (Thai TV Global Network-TGN- Satellite)

Freq.Tp	Provider Name Channel Name	SR-FEC SID- VPID	NID- TID Audio	Beam
3600 H tp 5G	26667-3/4 14 - 525	1-2 5644 Th	Global	

พิกัดจุดและการกำหนดทิศทาง

ปัจจุบันมีดาวเทียมที่ใช้ในการถ่ายทอดสัญญาณหลัก (Main Link) ของช่อง DMC นั้นดาวเทียม NSS:6 (อยู่ทางทิศใต้บนลงตะวันตกเล็กน้อย)

Satellite Direction

ลำดับจังหวัด	มมกวาด (องศา)	มมเงย (องศา)	ลำดับจังหวัด	มมกวาด (องศา)	มมเงย (องศา)
01 กรุงเทพฯ	201.44	72.80	39 พิษณุโลก	197.50	69.60
02 กระบี่	203.74	79.70	40 เพชรบุรี	198.50	73.20
03 กาญจนบุรี	197.30	72.80	41 เพชรบูรณ์	200.60	69.80
04 กาฬสินธุ์	207.60	68.70	42 แพร่	195.80	68.10
05 กำแพงเพชร	195.10	70.30	43 ภูเก็ต	202.00	79.60
06 ขอนแก่น	205.30	69.10	44 มหาสารคาม	207.20	68.90
07 จันทบุรี	210.30	73.30	45 แม่ฮ่องสอน	187.81	67.40
08 ฉะเชิงเทรา	204.80	72.70	46 มุกดาหาร	210.50	68.00
09 ชลบุรี	202.90	73.20	47 ยะลา	225.60	79.40
10 ชัยนาท	198.60	71.30	48 ยโสธร	211.90	68.90
11 ชัยภูมิ	207.90	69.70	49 ร้อยเอ็ด	207.90	68.90
12 ชุมพร	202.00	77.10	50 ระนอง	199.30	78.20
13 เชียงราย	193.30	66.60	51 ระยอง	206.50	73.80
14 เชียงใหม่	191.00	68.00	52 ราชบุรี	198.50	73.50
15 ตรัง	210.30	80.00	53 ลพบุรี	203.90	71.60
16 ตราด	211.40	73.40	54 ลำปาง	193.60	68.20
17 ดาก	195.50	69.90	55 ลำพูน	192.60	68.00
18 นครนายก	200.70	69.50	56 เลย	200.80	68.50
19 นครปฐม	200.70	73.20	57 ศรีสะเกษ	211.80	69.50
20 นครพนม	208.40	67.50	58 สกลนคร	208.40	67.50
21 นครราชสีมา	206.10	71.10	59 สงขลา	216.90	79.60
22 นครศรีธรรมราช	194.10	68.00	60 สตูล	218.60	80.50
23 นครสวรรค์	198.20	71.00	61 สมุทรปราการ	202.00	73.20
24 นนทบุรี	201.30	73.00	62 สมุทรสาคร	201.00	73.40
25 นราธิวาส	218.20	77.80	63 สมุทรสงคราม	201.20	73.30
26 น่าน	196.70	67.50	64 สระแก้ว	207.70	72.20
27 หนองคาย	203.40	67.80	65 สระบุรี	204.80	71.60
28 หนองบัวลำพู	203.20	68.30	66 สิงห์บุรี	200.00	71.90
29 บุรีรัมย์	209.30	70.60	67 สุโขทัย	194.70	69.40
30 ปทุมธานี	201.00	72.40	68 สุพรรณบุรี	199.60	72.30
31 ประจวบคีรีขันธ์	201.30	75.60	69 สุราษฎร์ธานี	204.60	78.40
32 ปราจีนบุรี	204.20	72.00	70 สุรินทร์	209.90	70.50
33 ปัตตานี	223.40	79.50	71 อ่างทอง	200.20	72.10
34 พระนครศรีอยุธยา	204.20	71.80	72 อ่างนาจเจริญ	211.00	68.30
35 พะเยา	193.50	67.00	73 อุตรธานี	203.70	68.10
36 พังงา	202.00	79.60	74 อุตรดิตถ์	196.40	68.90
37 พัทลุง	214.50	79.60	75 อุทัยธานี	198.50	71.20
38 พิจิตร	198.10	70.00	76 อุบลราชธานี	212.20	69.08

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญญาณจันดาวเทียม DMC ทั่วโลก

ประเทศ	ดาวเทียม
เอเชีย	
Kazakhstan	Hotbird 4 (13° East)
Kyrgyzstan	Hotbird 4 (13° East)
Tajikistan	Hotbird 4 (13° East)
Turkmenistan	Hotbird 4 (13° East)
Uzbekistan	Hotbird 4 (13° East)
เอเชีย (อาหรับ)	
Bahrain	Hotbird 4 (13° East)
Iran	Hotbird 4 (13° East)
Israel	Hotbird 4 (13° East)
Kuwait	Hotbird 4 (13° East)
Lebanon	Hotbird 4 (13° East)
Qatar	Hotbird 4 (13° East)
Saudi Arabia	Hotbird 4 (13° East)
United Arab Emirates	Hotbird 4 (13° East)
Armenia	Hotbird 4 (13° East)
Azerbaijan	Hotbird 4 (13° East)
Georgia	Hotbird 4 (13° East)
Iraq	Hotbird 4 (13° East)
Jordan	Hotbird 4 (13° East)
Oman	Telstar 10 (76.5°E)
Syria	Hotbird 4 (13° East)
Yemen	Telstar 10 (76.5°E)
เอเชียใต้	
India	Telstar 10 (76.5°E)
Nepal	Telstar 10 (76.5°E)
Afghanistan	Telstar 10 (76.5°E)
Bangladesh	Telstar 10 (76.5°E)
Bhutan	Telstar 10 (76.5°E)
Maldives	Telstar 10 (76.5°E)
Pakistan	Telstar 10 (76.5°E), Hotbird 4 (13° East) (เฉพาะทางตะวันตก)
Sri Lanka	Telstar 10 (76.5°E)
เอเชียตะวันออก	
China	PAS 8 (166.0°E) (ไม่รวมตอนกลาง และทางตะวันตก)
Japan	PAS 8 (166.0°E)
Korea, South	PAS 8 (166.0°E)
Taiwan	PAS 8 (166.0°E)
Korea, North	PAS 8 (166.0°E)
Mongolia	PAS 8 (166.0°E)
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	
Indonesia	NSS 6 (95.0°E), PAS 8 (166.0°E) (บางส่วน)
Laos	NSS 6 (95.0°E),

	PAS 8 (166.0°E) (เฉพาะตอนเหนือ ของประเทศ)
Malaysia	Thaicom 3 (78°.5 E), NSS 6 (95.0°E)
Philippines	PAS 8 (166.0°E)
Singapore	Thaicom 3 (78°.5 E), NSS 6 (95.0°E)
Thailand	Thaicom 3 (78°.5 E), NSS 6 (95.0°E)
Brunei	NSS 6 (95.0°E)
Myanmar (Burma)	Thaicom 3 (78°.5 E), NSS 6 (95.0°E) (เฉพาะทางตะวันออก และตอนใต้)
Vietnam	Thaicom 3(78°.5 E), PAS 8 (ไม่ครอบคลุมทั้งหมด)
Cambodia	Thaicom 3 (78°.5 E)

แอฟริกา

Egypt	Hotbird 4 (13° East), Telstar 10 (76.5°E)
Kenya	Telstar 10 (76.5°E)
Senegal	-
South Africa	Telstar 10 (76.5°E)
Algeria	Telstar 10 (76.5°E)
Angola	Telstar 10 (76.5°E)
Benin	Telstar 10 (76.5°E)
Botswana	Telstar 10 (76.5°E)
Burkina Faso	Telstar 10 (76.5°E)
Burundi	Telstar 10 (76.5°E)
Cameroon	Telstar 10 (76.5°E)
Cape Verde	-
Central African Republic	Telstar 10 (76.5°E)
Comoros	Telstar 10 (76.5°E)
Congo, Democratic Republic of the	Telstar 10 (76.5°E)
Congo, Republic of the	Telstar 10 (76.5°E)
Cote d'Ivoire	-
Djibouti	Telstar 10 (76.5°E)
Equatorial Guinea	Telstar 10 (76.5°E)
Eritrea	Telstar 10 (76.5°E)
Ethiopia	Telstar 10 (76.5°E)
Gabon	Telstar 10 (76.5°E)
Ghana	Telstar 10 (76.5°E)
Guinea	-
Guinea-Bissau	-
Lesotho	Telstar 10 (76.5°E)
Liberia	-
Libya	Hotbird 4 (13° East), Telstar 10 (76.5°E)
Malawi	Telstar 10 (76.5°E)
Mali	Telstar 10 (76.5°E)
Mauritania	-
Morocco	Hotbird 4 (13° East)
Mozambique	Telstar 10 (76.5°E)
Namibia	Telstar 10 (76.5°E)
Niger	Telstar 10 (76.5°E)
Nigeria	Telstar 10 (76.5°E)
Rwanda	Telstar 10 (76.5°E)
Sao Tome and Principe	Telstar 10 (76.5°E)
Seychelles	Telstar 10 (76.5°E)
Sierra Leone	-
Somalia	Telstar 10 (76.5°E)
Sudan	Telstar 10 (76.5°E)
Swaziland	Telstar 10 (76.5°E)

Tanzania	Telstar 10 (76.5°E)
The Gambia	-
Togo	Telstar 10 (76.5°E)
Tunisia	Hotbird 4 (13° East), Telstar 10 (76.5°E)
Uganda	Telstar 10 (76.5°E)
Zambia	Telstar 10 (76.5°E)
Zimbabwe	Telstar 10 (76.5°E)
Madagascar	Telstar 10 (76.5°E)
Mauritius	Telstar 10 (76.5°E)

โอเชียเนีย

Papua New Guinea	Telstar 10 (76.5°E)
Australia	Optus B3
New Zealand	Optus B3
East Timor	Telstar 10 (76.5°E)
Federated States of Micronesia	Telstar 10 (76.5°E)
Fiji	-
Kiribati	-
Marshall Islands	-
Nauru	-
Palau	Telstar 10 (76.5°E)
Samoa	-
Solomon Islands	Telstar 10 (76.5°E)
Tonga	-
Tuvalu	-
Vanuatu	-

ยุโรป

Austria	Hotbird 4 (13° East)
Belgium	Hotbird 4 (13° East)
Croatia	Hotbird 4 (13° East)
Finland	Hotbird 4 (13° East)
France	Hotbird 4 (13° East)
Germany	Hotbird 4 (13° East)
Ireland	Hotbird 4 (13° East)
Italy	Hotbird 4 (13° East)
Liechtenstein	Hotbird 4 (13° East)
Netherlands	Hotbird 4 (13° East)
Norway	Hotbird 4 (13° East)
Spain	Hotbird 4 (13° East)
Sweden	Hotbird 4 (13° East)
Switzerland	Hotbird 4 (13° East)
United Kingdom	Hotbird 4 (13° East)
Andorra	Hotbird 4 (13° East)
Greece	Hotbird 4 (13° East)
Iceland	Hotbird 4 (13° East)
Luxembourg	Hotbird 4 (13° East)
Macedonia	Hotbird 4 (13° East)
Monaco	Hotbird 4 (13° East)
Portugal	Hotbird 4 (13° East)
San Marino	Hotbird 4 (13° East)
Vatican City (Holy See)	Hotbird 4 (13° East)

ยุโรปตะวันออก

Hungary	Hotbird 4 (13° East)
Ukraine	Hotbird 4 (13° East)
Albania	Hotbird 4 (13° East)
Belarus	Hotbird 4 (13° East)
Bosnia and Herzegovina	Hotbird 4 (13° East)
Bulgaria	Hotbird 4 (13° East)
Cyprus	Hotbird 4 (13° East)
Czech Republic	Hotbird 4 (13° East)
Estonia	Hotbird 4 (13° East)
Latvia	Hotbird 4 (13° East)
Lithuania	Hotbird 4 (13° East)
Malta	Hotbird 4 (13° East)
Moldova	Hotbird 4 (13° East)
Poland	Hotbird 4 (13° East)
Romania	Hotbird 4 (13° East)
Russia	Hotbird 4 (13° East) (เฉพาะทางตะวันตก)
Serbia and Montenegro (Yugoslavia)	Hotbird 4 (13° East)
Slovakia	Hotbird 4 (13° East)
Slovenia	Hotbird 4 (13° East)
Turkey	Hotbird 4 (13° East)

อเมริกา

United States	AMC 4 (101.0° W)
Canada	AMC 4 (101.0° W)

อเมริกาใต้

Argentina	-
Brazil	-
Chile	-
Ecuador	-
Paraguay	-
Peru	-
Suriname	-
Uruguay	-
Venezuela	-

อเมริกากลาง

Antigua and Barbuda	AMC 4 (101.0° W)
Barbados	-
Belize	AMC 4 (101.0° W)
Bolivia	-
Colombia	-
Costa Rica	-
Cuba	AMC 4 (101.0° W)
Dominica	AMC 4 (101.0° W)
Dominican Republic	AMC 4 (101.0° W)
El Salvador	AMC 4 (101.0° W)
Guatemala	AMC 4 (101.0° W)
Guyana	-
Haiti	AMC 4 (101.0° W)
Honduras	AMC 4 (101.0° W)
Jamaica	AMC 4 (101.0° W)

Nicaragua	AMC 4 (101.0° W) (เฉพาะตอนเหนือ)
Panama	-
Saint Kitts and Nevis	AMC 4 (101.0° W)
Saint Lucia	AMC 4 (101.0° W)
Saint Vincent and the Grenadines	AMC 4 (101.0° W) (สัญญาณอาจจะอ่อนมาก)
The Bahamas	AMC 4 (101.0° W)
Trinidad and Tobago	-
Grenada	-

บริษัท Cable TV ที่ถ่ายทอดรายการช่อง DMC

กรุงเทพฯ และปริมณฑล

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ชื่อเคเบิลทีวีท้องถิ่น	เบอร์โทรศัพท์	ช่อง
1	กรุงเทพฯ	คลองเตย	บจก. บางกอกซิสเท็มส์	02-633-5676	35
2	กรุงเทพฯ	คลองเตย	บจก. ไทยซันเคเบิล ที.วี.	02-675-6055-9	18
3	กรุงเทพฯ	คลองเตย	บจก. โตรีภักทร	02-671-7709	16
4	กรุงเทพฯ	คลองสาน	บจก. ซันไซน์ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ เคเบิลทีวี	02-438-0874, 02-438-0878	47
5	กรุงเทพฯ	ธนบุรี	บจก. ไทยซันเคเบิล ที.วี.	02-675-6055-9	47
6	กรุงเทพฯ	บางแค	บจก. ไทยซันเคเบิล ที.วี.	02-675-6055-9	47
7	กรุงเทพฯ	บางแค	บจก. ไทยเคเบิล ทีวี กรุป	02-804-2255	26
8	กรุงเทพฯ	บางกอกน้อย	บจก. เอสทีวี (STV)	02-886-9272	47
9	กรุงเทพฯ	บางกะปิ	บจก. ซุปเปอร์เซิ่ง	02-300-0432-2	1
10	กรุงเทพฯ	บางคอแหลม	บจก. ไทยซันเคเบิล ที.วี.	02-675-6055-9	47
11	กรุงเทพฯ	บางซื่อ	บจก. ฟากฟ้าเคเบิลทีวี	02-911-4881-2	26
12	กรุงเทพฯ	บางนา	บจก. บีเอส ที.วี.	038-400-6878	12
13	กรุงเทพฯ	บางบอน	บจก. เอส.พี.เอส เคเบิล ที.วี.	02-894-9275	1
14	กรุงเทพฯ	ปทุมวัน	บจก. ยี่อชั่น เคเบิลทีวี (YTV)	02-612-9046-9	47
15	กรุงเทพฯ	พระโขนง	บจก. เฟรนด์ลีมาย	081-802-8594	10
16	กรุงเทพฯ	มีนบุรี	บจก. ส่งความสุข	02-757-4100	8
17	กรุงเทพฯ	ยานนาวา	บจก. ไทยซันเคเบิล ที.วี.	02-675-6055-9	18
18	กรุงเทพฯ	ลาดกระบัง	บจก. รัตแนเคเบิลทีวี	02-543-9743	12
19	กรุงเทพฯ	ลาดพร้าว	บจก. ไฮเทค เคเบิลเทลวิชั่น	02-530-5993	31
20	กรุงเทพฯ	วัฒนา	บจก. เจริญยิ่ง 8888	02-255-5935-9	35
21	กรุงเทพฯ	สวนหลวง	บจก. แสบปีโฮม เคเบิลทีวี	02-730-6921-3	10

22	กรุงเทพฯ	สาทร	บจก. ไทยชูนเคเบิล ที.วี.	02-675-6055-9	47
23	กรุงเทพฯ	สายไหม	บจก. แม็คเวลด์เน็ตเวิร์ค	02-948-2557	20
24	กรุงเทพฯ	สายไหม	บจก. ดับบลิว คีที แซทเทลไลท์	02-248-7700	22
25	กรุงเทพฯ	ห้วยขวาง	บจก. ไทยชูนเคเบิล ที.วี.	02-675-6055-9	18
26	นนทบุรี	เมือง	บจก. โอริซอน เคเบิลทีวี	02-951-4060-2	15
27	นนทบุรี	ปากเกร็ด	บจก. สยามภัณฑ์เคเบิล	02-980-8200-2	30
28	นนทบุรี	ปากเกร็ด	บจก. แชลเลนจ์เอ็นจิเนียริง	02-961-8925	10
29	ปทุมธานี	ธัญบุรี	บจก. ลิเนียร์ เคเบิลทีวี	02-592-2711-2	10
30	ปทุมธานี	ลำลูกกา	บจก. เปียร์นนท์ เคเบิลเน็ต	02-991-1533	48
31	ปทุมธานี	ลำลูกกา	บจก. เมอร์รี่คอมเมอร์เชียล	02-987-7305-6	44
32	สมุทรปราการ	เมือง	บจก. ส่งความสุข	02-759-2588-90	43
33	สมุทรปราการ	เมือง	บจก. บางเมืองใหม่เคเบิลทีวี	02-753-7991	19
				02-705-1295-6,	
34	สมุทรปราการ	บางเสาธง	บจก. สาครเคเบิล	02-705-0855	29

ภาคกลาง

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ชื่อเคเบิลทีวีท้องถิ่น	เบอร์โทรศัพท์	ช่อง
1	เพชรบูรณ์	หล่มสัก	บจก. หล่มสัก วีซี เคเบิล ทีวี	056-704-649	43
2	ชัยนาท	เมือง	บจก. เคเบิลชัยนาท	056-415-539	33
3	ลพบุรี	เมือง	บจก. จี.เอส.แอร์.อี.อิเล็กทรอนิคส์	036-620-645, 036-627-579-80	15
4	สระบุรี	เฉลิมพระ เกียรติ	หจก. ภัทรเน็ตเวิร์ค45	036-347-591	8
5	สระบุรี	เสาไห้	หจก. เอส.ซี เคเบิลทีวี	036-338-978	24
6	สระบุรี	แก่งคอย	หจก. ธารเกษมเคเบิลทีวี	036-246-896	14
7	สระบุรี	พระพุทธบาท	หจก. ธารเกษมเคเบิลทีวี	036-323-966	12
8	สระบุรี	ม่วงเหล็ก	หจก. มิตรภาพเคเบิล ทีวี	036-344-561	30
9	สระบุรี	วังม่วง	หจก. ภัทรเน็ตเวิร์ค45	036-359-036	17
10	สระบุรี	หนองแค	บจก. โฮมเคเบิลซิสเท็มส์	036-371-612	31
11	อยุธยา	บางปะอิน	บจก. โฮมเคเบิลซิสเท็มส์	043-712-975	45
12	อยุธยา	ภาชี	หจก. ทำหลวงแซทเทลไลท์	035-312-370, 035-224-103	25
13	อ่างทอง	เมือง	บจก. อ่างทองเคเบิลทีวี	035-625-485, 035-625-772	12

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ชื่อเคเบิลทีวีท้องถิ่น	เบอร์โทรศัพท์	ช่อง
1	จันทบุรี	เมือง	บจก. เคเบิลทีวี (จันทบุรี)	039-311-749	26
2	จันทบุรี	เมือง	หจก. แสงสยาม เคเบิลทีวี	039-321-448	31
3	จันทบุรี	ขลุง	หจก. เคเบิลทีวี ขลุง	039-441-601	25
4	จันทบุรี	สอยดาว	หจก. ฟาโรห์เคเบิล	039-381-263 กด 15	25
5	ฉะเชิงเทรา	บางปะกง	หจก. อติยาบารมี	038-533-241	21
6	ฉะเชิงเทรา	พนมสารคาม	บจก. โสภณเคเบิล ที.วี.	038-838-676	23
7	ชลบุรี	เมือง	บจก. แสนสุขวิชั่น	038-765-184-6	28
8	ชลบุรี	เมือง	บจก. โสภณเคเบิล ที.วี. และสื่อสารพทยา	038-410-591-3, 038-423-777	47
9	ชลบุรี	เมือง	บจก. พี.ที.วี. ชลบุรี	038-781-287-9	4
10	ชลบุรี	เมือง	บจก. แสมสาร เคเบิลทีวี	038-732-007, 085-810-3005	25
11	ชลบุรี	เมือง	บจก. เคเบิลทีวี ชลบุรี	038-277-446	48
12	ชลบุรี	บ่อทอง	หจก. บ่อทองเคเบิล	038-211-492	27
13	ชลบุรี	บางละมุง	บ้านอำเภอจอมเทียนเคเบิลทีวีเอ็กซ์เพรส	038-232-444	46
14	ชลบุรี	บ้านบึง	บจก. ดวงภาค เคเบิลทีวี	038-443-584	24
15	ชลบุรี	พานทอง	บจก.พานทอง เคเบิลทีวี เอ็กซ์เพรส	038-789-150	33
16	ชลบุรี	ศรีราชา	บจก. พี.ที.วี. เคเบิลแหลมฉบัง	038-400-149	1
17	ชลบุรี	ศรีราชา	บจก. พี.ที.วี. โทรทัศน์ทางสาย	038-313-869, 038-322-272	25
18	ชลบุรี	ศรีราชา	บจก. ซุปเปอร์เซ็ง	038-781-287-8	4
19	ชลบุรี	สัตหีบ	บจก. บ้านอำเภอเคเบิลทีวี	038-238-467	25
20	ชลบุรี	สัตหีบ	หจก. บางเสร่ เคเบิลทีวี	038-736-126	31
21	ชลบุรี	สัตหีบ	บจก. พี.เคเบิล ทีวี	038-437-930	25
22	ตราด	เมือง	หจก. แสงสยามซัพพลาย	039-525-111-3	32
23	ตราด	คลองใหญ่	บจก. คลองใหญ่เคเบิลทีวี	039-534-222	36
24	นครนายก	เมือง	หจก. ส.รัตน เคเบิล	037-311-570, 037-314-233	3
25	นครนายก	เมือง	หจก. นครนายกเคเบิลทีวี	037-314-228	31
26	นครนายก	องครักษ์	หจก. องครักษ์ เคเบิลทีวี	037-391-455	29
27	ปราจีนบุรี	กบินทร์บุรี	หจก. ปราจีนบุรีเคเบิล	037-200-089	29
28	ปราจีนบุรี	กบินทร์บุรี	บจก. ดี.เค.เค ทีวี	086-048-4136	32
29	ปราจีนบุรี	ศรีมหาโพธิ์	บจก. เอ็น ที วี เคเบิล	037-274-345, 037-215-878	23

30	ปราจีนบุรี	ศรีมหาโพธิ	หจก. ปราจีนบุรีเคเบิล	089-144-1099	32
31	ระยอง	แกลง	บจก. สามย่านเคเบิลทีวี	038-884-061	37
32	ระยอง	เมือง	บจก. เน็ตเวิร์คเคเบิลทีวี	038-611-868	29
33	ระยอง	ปลวกแดง	บจก. เค พี เคเบิลปลวกแดง	038-659-284	29
34	สระแก้ว	เมือง	บจก. ดี.เค.เค ทีวี	037-220-524	16
35	สระแก้ว	อรัญประเทศ	บจก. ดี.เค.เค ทีวี	037-222-706	28

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ชื่อเคเบิลทีวีท้องถิ่น	เบอร์โทรศัพท์	ช่อง
1	เลย	เมือง	หจก. ภูพานเลยเคเบิลทีวี	089-711-1535	40
2	เลย	เมือง	บจก. เมืองเลยเคเบิลเน็ตเวิร์ค	042-833-194	27
3	กาฬสินธุ์	เมือง	หจก. เอ็ม.ที.เคเบิล ทีวี	043-812-161	55
4	กาฬสินธุ์	กุฉินารายณ์	หจก. บัวขาวเคเบิลทีวี	043-851383	26
5	ขอนแก่น	กระนวน	หจก. กระนวนเคเบิลทีวี	043-252-260	32
6	ขอนแก่น	ชุมแพ	บจก. บัวใหญ่เคเบิล ที.วี.(โนนหัน)	043-391-159	31
7	ขอนแก่น	ชุมแพ	ร้าน ชุมแพ เคเบิลทีวี	043-312-973	33
8	ขอนแก่น	ชุมแพ	บจก. ทีพีเอส เคเบิลทีวีเน็ตเวิร์ค	043-312-019	26
9	ขอนแก่น	พล	ร้านเมืองพล เคเบิลทีวี	043-414-206	19
10	ขอนแก่น	ชนบท	หจก. วงษ์อินจันทร์วิศวกรรม	086-222-4162, 086-222-6522	30
11	ขอนแก่น	มัญจาคีรี	หจก. วงษ์อินจันทร์วิศวกรรม	043-344-294	1
12	ขอนแก่น	เมือง	บจก. ขอนแก่นเคเบิลทีวี	043-332-967	46
13	ขอนแก่น	เมือง	บจก. โฮมทีวี เน็ตเวิร์ค	043-342-775	10
14	ขอนแก่น	เมือง	หจก. วงษ์อินจันทร์วิศวกรรม	043-344-294	48
15	ขอนแก่น	เมือง	หจก. ขอนแก่นเคเบิลเน็ตเวิร์ค	043-222-217	42
16	ชัยภูมิ	เมือง	บจก. เมโทรเคเบิลทีวี	044-816-594-6	25
17	นครพนม	เมือง	บจก. เอ็นพี เคเบิลทีวี	042-516-260	35
18	นครราชสีมา	ชุมพวง	หจก. ชุมพวง เคเบิลทีวี	044-477-353	22
19	นครราชสีมา	บัวใหญ่	หจก. บัวใหญ่เคเบิลทีวี	044-292-127, 044-462-688	36
20	นครราชสีมา	ประทาย	หจก. บัวใหญ่เคเบิลทีวี	044-489-219	36
21	นครราชสีมา	ปักธงชัย	หจก. เอ พี ดี เทเลวิชั่น	044-284-788	30
22	นครราชสีมา	เมือง	บจก. เงิน เจียนวันเจริญ	044-205-060	53

ภาคตะวันตก					
ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ชื่อเคเบิลทีวีท้องถิ่น	เบอร์โทรศัพท์	ช่อง
1	เพชรบุรี	ชะอำ	บจก. ซาลี เคเบิลทีวี	032-471-735, 032-433-991	35
2	เพชรบุรี	ท่ายาง	บจก. เมืองเพชรเคเบิลทีวี	032-437-505	18
3	กาญจนบุรี	ไทรโยค	ร้านไทรโยคเครื่องเขียน	034-634-047	40
4	กาญจนบุรี	ทองผาภูมิ	หจก.ทองผาภูมิเคเบิล	034-599-003	21
5	กาญจนบุรี	ท่ามะกา	บจก. กาญจนบุรี โทรทัศน์	034-636-967-8	48
6	กาญจนบุรี	สังขละบุรี	หจก.สังขละบุรีเคเบิลทีวี	034-595-050	12
7	ประจวบฯ	เมือง	บจก. แหลมทองเคเบิล ที.วี.กรุป	032-603-858	29
8	ประจวบฯ	กุยบุรี	หจก. เกาะหลักเคเบิลทีวี	032-682-474	15
9	ประจวบฯ	บางสะพาน	บจก. ชุมแสงแซทเทลไลท์	032-691-650	39
10	ประจวบฯ	ปราณบุรี	หจก. เกาะหลักเคเบิลทีวี	032-540-419	32
11	ประจวบฯ	หัวหิน	บจก. หัวหินเคเบิลทีวี	032-512-558, 032-503-217	46
12	ราชบุรี	เมือง	บจก. ราชบุรี เคเบิลทีวี (RCTV)	032-315-065	48
13	ราชบุรี	เมือง	บจก. หัวช้างเอ็นเทอร์เทนเมนต์	032-310-262	35
14	ราชบุรี	โพธาราม	บจก. ราชบุรีเคเบิลทีวี (RCTV)	032-315-065	48
15	ราชบุรี	จอมบึง	บจก. หัวช้างเอ็นเทอร์เทนเมนต์	032-362-035	26
16	ราชบุรี	บางแพ	บจก. ราชบุรีเคเบิลทีวี (RCTV)	032-315-065	48
17	ราชบุรี	บ้านโป่ง	บจก. ราชบุรีเคเบิลทีวี (RCTV)	032-315-065	48
18	ราชบุรี	ปากท่อ	บจก. ราชบุรีเคเบิลทีวี (RCTV)	032-315-065	48
19	สมุทรสาคร	กระทุ่มแบน	บจก. เอสพีเอช เคเบิลทีวี	034-846-835-7	0
20	สุพรรณบุรี	เดิมบางนาง บวช	บจก. โกลเด็นซ์ ซี ทีวี	035-508-664-5	26
21	สุพรรณบุรี	เมือง	บจก. โกลเด็นซ์ ซี ทีวี	035-501-3455-6	32
22	สุพรรณบุรี	ดอนเจดีย์	หจก. หญ้าไซเอ็นเทอร์ไพรส์	035-507-606	21
23	สุพรรณบุรี	ด่านช้าง	หจก. ด่านช้างเน็ตเวิร์ค	035-571-322	22
24	สุพรรณบุรี	ศรีประจันต์	บจก. โกลเด็นซ์ ซี ทีวี	035-501-345-6	32
25	สุพรรณบุรี	สามชุก	ร้านมงคลเจริญ	035-504-525	28
26	สุพรรณบุรี	อู่ทอง	บจก. โกลเด็นซ์ ซี ทีวี	035-565-221-2	26
27	สุพรรณบุรี	อู่ทอง	หจก. พายุพัด	034-571-470	18

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ชื่อเคเบิลทีวีท้องถิ่น	เบอร์โทรศัพท์	ช่อง
23	นครราชสีมา	เมือง	บจก. ดิจิตอล เทเลวิชั่นเน็ทเวิร์ค	044-295758-9	38
24	นครราชสีมา	เมือง	หจก. พีเอสบี คอมมูนิเคชั่น	044-272-886	38
25	นครราชสีมา	เมือง	หจก. จอหอเคเบิลทีวี	044-294-288	53
26	นครราชสีมา	สีคิ้ว	หจก. เซ้าท์อีสเทอร์นสกายเน็ทเวิร์ค	044-290-141	22
27	บุรีรัมย์	เมือง	หจก. บุรีรัมย์ ทีวีเน็ทเวิร์ค	044-613-711	25
28	บุรีรัมย์	สตึก	หจก. สตึกพาณิชย์	044-680441	19
29	มหาสารคาม	เมือง	หจก. อาร์ดี เคเบิลทีวี	043-712-975	45
30	มุกดาหาร	เมือง	หจก. มุกดาหาร พี.เอส.ไอ ซ็อบ	042-614-249	32
31	ยโสธร	เมือง	หจก. ไชยภัณฑ์เคเบิลทีวี	045-714-222	44
32	ยโสธร	เลิงนกทา	หจก. เลิงนกทาเคเบิลทีวี	045-781-932	15
33	ยโสธร	กุดชุม	หจก. กุดชุม เคเบิลทีวี	045-789-271	19
34	ร้อยเอ็ด	โพนเมือง	บจก. กมลเคเบิลทีวี	043-512-706, 043-520-493	18
35	ร้อยเอ็ด	เมือง	บจก. เมโทรเคเบิลทีวี	043-525-456-8	46
36	ร้อยเอ็ด	เมือง	หจก. เอส.ที.แอล เสียง (ไทยแลนด์)	043-511-247	43
37	ร้อยเอ็ด	เมือง	บจก. กมลเคเบิลทีวี	043-512-706	51
38	สกลนคร	เมือง	บจก. สกลนคร เคเบิลทีวี	042-713-331	45
39	สกลนคร	พังโคน	หจก. พังโคนเคเบิลทีวี	042-771-730	28
40	หนองคาย	เมือง	บจก. เคเบิลวิชั่น	042-422-888	52
41	หนองคาย	เมือง	บจก. โฮมเคเบิลทีวีหนองคาย	042-461-202	48
42	หนองคาย	โพนพิสัย	หจก. พีระคอมพิวเตอร์ แอนด์แซทเทลไลท์	042-405-500	30
43	หนองคาย	เซกา	หจก. พีระเคเบิล	042-489-599, 042-489-073	21
44	หนองบัวลำภู	เมือง	หจก. หนองบัวลำภูเคเบิลทีวี	042-361-195	39
45	อำนาจเจริญ	เมือง	หจก. อำนาจเจริญ เคเบิลทีวี	045-511-547, 045-452-640	31
46	อุดรธานี	เมือง	บจก. อุดรเคเบิลทีวี	042-304-122	55
47	อุดรธานี	เมือง	บจก. โฮมเคเบิล แอนด์ วีดีโอ 1990	042-246-406-7	13
48	อุดรธานี	บ้านดุง	บจก. บ้านดุง เคเบิลทีวี	042-271-612	1

ภาคเหนือ					
ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ชื่อเคเบิลทีวีท้องถิ่น	เบอร์โทรศัพท์	ช่อง
1	เชียงใหม่	จอมทอง	หจก. เชียงใหม่โฮมเคเบิล	053-826-633	26
2	เชียงใหม่	ดอยเต่า	บจก. สายผูกพันธุรกิจการเกษตร แอนด์ คอมมูนิตีเคชั่น	053-322-968	42
3	แม่ฮ่องสอน	แม่สะเรียง	หจก. แม่ยวมเคเบิลทีวี	053-681-054	2
4	กำแพงเพชร	เมือง	บจก. ทิพย์เคเบิลทีวี	055-713-806	40
5	กำแพงเพชร	คลองขลุง	บจก. ทิพย์เคเบิลทีวี	055-713-806	40
6	กำแพงเพชร	เมือง	บจก. รัตนเคเบิลทีวี	055-711-562	47
7	กำแพงเพชร	เมือง	บจก. เค.พี.เคเบิล ทีวี (PII)	055-722-154	40
8	กำแพงเพชร	คลองลาน	หจก. สหพลรุ่งเรืองกิจ(2001)	055-786-6089	6
9	ตาก	แม่สอด	บจก. สตาร์เคเบิลทีวี	055-532-555, 055-542-700	26
10	นครสวรรค์	เมือง	หจก. นครสวรรค์สื่อสารเคเบิล	056-313-212	25
11	นครสวรรค์	ตากฟ้า	ร้านวิภาตากฟ้าเคเบิลทีวี	056-241-256	14
12	นครสวรรค์	ตากลี	หจก. ปากน้ำโพเคเบิล	056-328-653	41
13	นครสวรรค์	ลาดยาว	หจก. ลาดยาวเคเบิลนิวส์	056-317-707	16
14	น่าน	ทุ่งช้าง	ร้านทุ่งช้าง เคเบิลทีวี	054-795-092	16
15	พะเยา	เมือง	บจก. พะเยาเทเลคอม แอนด์ เซอร์วิส	054-413-343, 054-491-327	15
16	พะเยา	เมือง	ร้านพะเยาเคเบิลทีวี	054-431-643	40
17	พิจิตร	เมือง	หจก. คำณสื่อสาร	056-650-689, 056-615-999	26
18	พิษณุโลก	เมือง	หจก. ทีทีเคเบิล	055-251-066	42
19	ลำปาง	เถิน	ร้าน NRG เถินเคเบิลทีวี	054-291-803, 054-326-623	32
20	ลำปาง	เถิน	หจก. เอส เจ พี เคเบิลทีวี	054-292-960	16
21	ลำปาง	เมือง	บจก. เขลางค์นครเคเบิลทีวี	054-310-600	27
22	ลำปาง	สบปราบ	หจก. เอส.เจ.พี.เคเบิลทีวี	054-296-018	16
23	ลำพูน	เมือง	หจก. แอลพี เคเบิลทีวี	053-582-670	36
24	สุโขทัย	เมือง	บจก. สุโขทัยเคเบิลทีวี	055-611-175	36
25	สุโขทัย	ทุ่งเสลี่ยม	ร้านทุ่งเสลี่ยมเคเบิลทีวี	055-629-079	26
26	สุโขทัย	ศรีสำโรง	ร้านศรีสำโรงเคเบิลทีวี	055-683-192	26
27	สุโขทัย	สวรรคโลก	ร้านสวรรคโลกเคเบิลทีวี	055-623-518	26
28	อุตรดิตถ์	ลับแล	หจก. พนมมาศเคเบิลทีวี	055-450-059	46
29	อุตรดิตถ์	ลับแล	หจก. เมืองลับแลเคเบิลทีวี	055-440-849	51
30	อุทัยธานี	เมือง	บจก. จี.เอส.แอร์ อิเล็กทรอนิกส์	056-524-142	16

ภาคใต้					
ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ชื่อเคเบิลทีวีท้องถิ่น	เบอร์โทรศัพท์	ช่อง
1	กระบี่	เมือง	บจก. กระบี่เคเบิลทีวี	075-620-382, 075-620-572	2
2	ชุมพร	เมือง	บจก. ชุมพรวิชั่น	077-507-103	40
3	ตรัง	เมือง	บจก. เคเบิลมีเดียเน็ทเวิร์ค	075-217-333	45
4	ตรัง	ห้วยยอด	หจก. เอ.ที.เอส.คอมมูนิเคชั่น	075-235-101	20
5	ปัตตานี	เมือง	หจก. พี เคเบิลเน็ทเวิร์ค	073-323-200	34
6	ปัตตานี	เมือง	หจก. ปัตตานีเคเบิลเน็ทเวิร์ค	081-733-8080	31
7	พังงา	เมือง	บจก. พังงาเคเบิล กรุ๊ป	076-413-265	27
8	พัทลุง	เมือง	หจก. พัทลุงเคเบิลทีวี	074-620-521-2	25
9	ภูเก็ต	ถลาง	หจก. ดีซีเล็คโทรนิค	076-325-829	38
10	ภูเก็ต	เมือง	หจก. เอ็มดี เน็ทเวิร์ค	076-330-607	44
11	ภูเก็ต	เมือง	บจก. ภูเก็ต เคเบิล	076-258-448-51	1
12	ยะลา	เบตง	หจก. ยะลาเคเบิลเน็ทเวิร์ค	073-245-600	39
13	ยะลา	เมือง	บจก. ซี.เอ.เอส.เคเบิล ทีวี	073-223-216-7	31
14	ยะลา	เมือง	หจก. ยะลาเคเบิลเน็ทเวิร์ค	081-733-8080	31
15	สงขลา	เมือง	บจก. เวิลด์ คอมเทค	02-375-2937-8 (เฉพาะใน มอ.)	38
16	สตูล	เมือง	หจก. เอ็นทีวี สตูลเคเบิล	074-711-242, 081-898-292	19
17	สุราษฎร์ธานี	เกาะสมุย	บจก. สมุยเคเบิล ทีวี	077-425-004-5	38
18	สุราษฎร์ธานี	เมือง	บจก. ตาปีเคเบิลทีวี	077-275-278-9	37

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยุชุมชน

ตารางการถ่ายทอดสด ช่องDMC ทางสถานีวิทยุทั่วประเทศ

ภาค	จังหวัด	สถานี			วัน / เวลา	
		ชื่อ	ระบบ	ความถี่		
กรุงเทพฯ ปริมณฑล และภาค กลาง	กรุงเทพฯ	นทพ.919 กรุงเทพฯ	AM	1521 KHz	จันทร์ - อาทิตย์	05.00-07.00 น.
						08.00-12.00 น.
	20.00-24.00 น.					
	รังสิต	สถานีวิทยุเกล้าธรรม	FM	95.25 MHz	24 ชั่วโมง	
	บางนา	สถานีวิทยุแก้วนิรันดร์		96.25 MHz		
ปทุมธานี	สถานีวิทยุสื่อสีขาวชาว คลองหลวง	102.25 MHz				
เหนือ	เชียงราย	สนว.กรมประมง	FM	103.00 MHz		จันทร์ - อาทิตย์
		สื่อสีขาวเพื่อชาวเชียงราย		107.75 MHz	05.00-24.00 น.	
	เชียงใหม่	สื่อสีขาวเพื่อชาวเชียงใหม่		90.25 MHz	จันทร์	08.00-24.00 น.
	ลำปาง	คนรักลำปาง	92.75 MHz	- อาทิตย์	05.00-23.00 น.	
	พะเยา	กวส.4 พะเยา	AM	1521 KHz	20.00-24.00 น.	
	พิษณุโลก	ทภ.3 พิษณุโลก		1188 KHz		
	อุตรดิตถ์	วปถ.14 อุตรดิตถ์		1530 KHz		

ตะวันออก เหนือ (อีสาน)	ขอนแก่น	ทภ.2/ค่ายศรีพัชรินทร	AM	1107 KHz	จันทร์ - อาทิตย์	20.00-24.00 น.	
	สกลนคร	ทภ.2/ค่ายกฤษณสีเวงว		1359 KHz			
	นครพนม	ทภ.2/ค่ายพระยอดเมือง ขวาง		1440 KHz			
	ศรีสะเกษ	จส.6 ศรีสะเกษ		1458 KHz			
	อุบลราชธานี	สนว.อุบลราชธานี	FM	96.00 MHz	19.30-24.00 น.		
	นครราชสีมา	สนว.นครราชสีมา		98.00 MHz			
	ร้อยเอ็ด	สนว.กรมประมง จ.ร้อยเอ็ด		106.60 MHz			
ตะวันออก	จันทบุรี	ทอ.016 จันทบุรี	AM	954 KHz	อาทิตย์	05.00-18.00 น.	
	ระยอง	สนว.ระยอง	FM	99.25 MHz	จันทร์- เสาร์	19.30-24.00 น.	
	ฉะเชิงเทรา	สี่อสีขาวฉะเชิงเทรา		102.25 MHz	จันทร์ -	24 ชั่วโมง	
ตะวันตก	กาญจนบุรี	ทภ.1/กองพลที่ 9 กาญจนบุรี	AM	1539 KHz	อาทิตย์	20.00-24.00 น.	
ใต้	สงขลา	สถานีบ้านสีขาว (หาดใหญ่)	FM	100.25 MHz	จันทร์ - อาทิตย์	05.00-24.00 น.	
		สนว.สงขลา		106.75 MHz		19.30-24.00 น.	
	ยะลา	สถานีรอยยิ้ม		103.50 MHz		05.00-24.00 น.	
		กวส.7 ยะลา		AM		1080 KHz	20.00-24.00 น.
						100.00 MHz	
	ปัตตานี	สถานีสี่อสีขาวชาว ปัตตานี	FM	100.00 MHz			
	นราธิวาส	กวส.7 นราธิวาส		92.5 MHz			
	นครศรีธรรมราช	สนว.นครศรีธรรมราช		96.25 MHz		19.30-24.00 น.	
		วปด.4 พังง		AM		828 KHz	20.00-24.00 น.
	ภูเก็ต	สี่อสีขาวชาวภูเก็ต		FM		95.50 MHz	05.00-24.00 น.
สนว.ภูเก็ต				103.50 MHz	19.30-24.00 น.		

	ฟังงา	สนว.ฟังงา		103.00 MHz		19.30-24.00 น.
	สตูล	ตร.ภ. 9 สตูล		91.75 MHz		20.00-24.00 น.
	กระบี่	ตร.ภ. 8 พัทลุง		90.75 MHz		
	สตูล	กวด.7 ยะลา		100.00 MHz		19.30-24.00 น.
	ประจวบคีรีขันธ์	สนว.ประจวบคีรีขันธ์ (หัวหิน)		98.00 MHz		
		ทภ.1/ปราณบุรี		1206 KHz		20.00-24.00 น.
	สุราษฎร์ธานี	จส.2 สุราษฎร์ธานี	AM	1503 KHz		
	ตรัง	วปถ.17 ตรัง		1350 KHz		

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

(อ้างอิงในที่มีคำตอบ 3, 27 ส.ค. 51: ภาคผนวก)

ให้นั่งสมาธิ โดยเอาขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ให้นิ้วชี้ของมือข้างขวาจรดนิ้วหัวแม่มือข้างซ้าย วางไว้บนหน้าตัก พอสบายๆหลับตาของเราเบาๆก่อนลูก คล้ายกับตอนที่เราใกล้จะหลับอย่าบีบเปลือกตา อย่างดลุกนัยน์ตาผ่อนคลายทุกส่วนของร่างกายเราตั้ง เกร็งหรือเครียด ให้ผ่อนคลายทั้งเนื้อทั้งตัว

จากนั้นก็รวมใจของเราไปหยุดนิ่งๆนุ่มๆอยู่ในศูนย์กลางกาย ฐานที่ 7 ซึ่งอยู่ในกลางท้องของเรา ในระดับที่เหนือจากสะดือขึ้นมา 2 นิ้วมือ โดยสมมติว่า เราหยิบเส้นด้ายขึ้นมา 2 เส้น นำมาขึงให้ตึง จากสะดือทะลุไปด้านหลังเส้นหนึ่งจากด้านขวาทะลุไปด้านซ้ายอีกเส้นหนึ่งให้เส้นด้ายทั้งสอง ตัดกันเป็นกากบาทจุดตัดจะเล็กเท่ากับปลายเข็ม เหนือจุดตัดนี้ขึ้นมา 2 นิ้วมือ เรียกว่า ศูนย์กลางกาย ฐานที่ 7

ให้ตริ่กนึกถึงดวงใส หยุดอยู่ในกลางดวงใสๆ อย่างสบายๆ ทำใจนิ่งๆ นุ่มๆ เบาๆ สบายๆ ใจเย็นๆ หากใครตริ่กนึกถึงองค์พระแก้วใสได้ เราก็นึกองค์พระเรื่อยไป นึกให้ต่อเนื่อง อย่าให้ผลอถ้าผลอกก็ให้นึกบ่อยกลับมาใหม่ เริ่มต้นใหม่อย่างง่ายๆ พร้อมกับประคองใจด้วยบริกรรมภาวนาในใจเบาๆ ว่า "สัมมา อะระหัง สัมมา อะระหัง" อย่างสบายๆ ทำใจให้ใสๆ จนกว่าใจจะหยุดนิ่ง

พอใจหยุดนิ่งก็จะทิ้งคำภาวนาไปเองโดยจะมีอาการคล้ายๆ กับเราลืมหาวนาสัมมา อระหังไป หรือเกิดความรู้สึกขึ้นมาในใจว่า ไม่อยากจะภาวนาต่อไป ถ้าเกิดอาการและความรู้สึกอย่างนี้ เราก็ไม่ต้องภาวนา “สัมมา อระหัง” อีกแต่ว่าเมื่อใดใจของเราฟุ้งไปคิดเรื่องอื่น เราจึงย้อนกลับมาภาวนา “สัมมา อระหัง” ใหม่ตราบนี้ถึงดวงใส หยุดอยู่ในกลางดวงใสๆ อย่างสบายๆ ด้วยใจที่ขึ้นบาน ทำอย่างนี้เรื่อยไป จนกว่าใจจะหยุดนิ่ง

อย่าไปสนใจอากาศ มันจะร้อนอบอ้าวแค่ไหน ก็แล้วแต่ เราต้องฝึกให้ได้ในทุกสภาวะอากาศ ไม่ว่าจะฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาวก็ฝึกกันเรื่อยไป ให้ใจหยุดนิ่งภายใน ถ้าเราไม่สนใจสิ่งภายนอก มันมีอยู่ก็เหมือนไม่มี หรือหนักก็เป็นเบา เบาก็คลายได้ อย่างสบายๆ เพราะว่าเรามีที่พึ่งภายใน

สิ่งที่เรากำลังฝึกฝนอยู่นี้ เพื่อตัวของเราเอง เป็นการแสวงหาที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงภายใน ในยามที่เราประสบความทุกข์ทรมานของชีวิตใจของเราจะมีหลุมหลบภัยอยู่ภายใน มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึก หรืออย่างน้อยก็มีดวงธรรมใสๆ ติดอยู่ในกลางกาย ใจจะได้บรรเทาจากความสะดุ้งกลัวในภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสถานที่ทั่วโลก

ไม่ว่าจะเป็นในบ้าน นอกบ้าน ในน้ำบนบก บนท้องฟ้า ทุกหนทุกแห่งในโลกใบนี้เพราะวิบากกรรมที่เราทำกันมาข้ามชาติในยามบาปอกุศลเข้าสิงจิต ก็ทำให้เกิดผิด พวดผิด ทำผิด ผลก็คือ จะมีวิบากกรรมติดตัวเรา เหมือนเป็นระเบิดเวลา ที่จะระเบิดตามตามขึ้นเมื่อไร เราก็ไม่ทราบ ไม่ว่าจะอยู่ในคฤหาสน์ ไม่ว่าจะอยู่ในกระท้อบ ตามท้องนา ในทุกหนทุกแห่งก็ตาม ก็เกิดขึ้นได้ทั้งนั้น เพราะฉะนั้นเราต้องพร้อมเสมอสำหรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นโดยการหาที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงภายใน

เมื่อเข้าถึงพระรัตนตรัยภายในนอกจากจะให้ความสุขไม่มีประมาณแล้วเราก็จะมีความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย ใจจะใสๆ ไม่หวาดหวั่นในภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นอัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย โจรภัย ราชภัย หรือภัยใดๆ ก็ตาม เมื่อเข้าถึงที่พึ่งที่ระลึกอยู่ข้างใน หนักก็จะเป็นเบา เบาก็จะหาย ถ้าหมดอายุขัยก็ไปสู่สุคติโลกสวรรค์

บางคนในโลกนี้ แม้มีชีวิตที่สะดวกสบายในปัจจุบัน แต่ว่ายังไม่เข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน เมื่อถึงคราวหมดอายุขัย ก็เชื่อว่าจะไปสวรรค์ได้ทั้งหมด ที่ไปอบายก็มีมากมาย เปรียบเทียบจำนวนเหมือนขนโค ส่วนที่ไปสวรรค์มีจำนวนน้อย เปรียบได้กับเขาโค ที่มีปริมาณน้อย

เพราะฉะนั้น การที่เราปฏิบัติธรรมถือเป็นการให้โอกาสกับตัวเองที่จะนำใจกลับมาหยุดนิ่งภายใน ซึ่งเป็นตำแหน่งที่สำคัญสำหรับชีวิต เป็นตำแหน่งเดียวที่จะเข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน เพราะท่านสิงสถิต อยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ 7 ซึ่งเป็นที่เกิด ที่ดับ ที่หลับ ที่ตื่น แล้วเป็นต้นทางไปสู่อายตนะนิพพาน ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์ทุกๆ พระองค์ก็เริ่มต้นหยุดใจที่ตรงนี้

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

(Live Foundation and Live TV:

นำบางส่วนจากรายการ “โรงเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา” ไปออกอากาศที่ประเทศไต้หวัน)

ศูนย์วิทยุธรรมจักร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Life Foundation and Life TV

Promulgate the Three Vehicles of Buddha's teachings. Uphold the Triple Jewels and benefit all sentient beings.

As a great information integration platform for all Ven. Hai Tao's missions, Life TV has received enthusiastic response from the audience since it launched in January 2004. The 24-hour Dharma promulgation programs can be received in every part of Taiwan now.

Harboring a devotional reverence for the Triple Jewels and love for sentient beings, Ven. Hai Tao hopes to integrate Buddhism with the times, making it closer to the society through the far-reaching television, so that Buddha's teachings and the value of life can be widely transmitted.

In order to effectively integrate and make use of every coin of the contributions so the resources can be allocated at their best, Ven. Hai Tao eagerly started out on the

organization of Life Communication Culture Foundation (Life Foundation) in 2003. It took great complications and efforts and involved a great deal of material investment to finally have it established in early 2006.

It is Life foundation's major work to help with the operation of Life TV, which includes film purchase, television Dharma promulgation, the expansion of related equipments as well as the production and broadcasting of programs.

Life Foundation's objective: "Promulgate the Three Vehicles of Buddha's teachings. Uphold the Triple Jewels and benefit all sentient beings." Harboring a devotional reverence for the Triple Jewels and love for sentient beings, Ven. Hai Tao hopes to integrate Buddhism with the times, making it closer to the society through the far-reaching television, so that Buddha's teachings and the value of life can be widely transmitted.

Setting its keynote on life care, Life TV carefully designs every program to pass on the notion of love and the care for life. Life TV intends to get through to all sentient beings via modern technology, hoping that a great pure civil way place can be established to transmit Buddha's compassion and to instill the notion of respect and love for life in the public. Dharma teaching is always there for the audience to tune in to. In the interests of immersing each family in the virtuousness of Buddhism via the influential television, Life TV broadcasts Dharma teaching by dignitaries and good spiritual advisors, plus programs that invite the audience's participation, such as TV sutra reading class, Open Buddhist Institute, and so on.

Besides broadcasting the orthodox Buddhist programs and advocating the values of no killing, life release, Buddha-remembrance and vegetarianism, Life TV also serves as the great information integration platform for all Ven. Hai Tao's missions. Life TV has been responded to enthusiastically by the audience since it launched in January 2004. The 24-hour Dharma teaching programs can be received in every part of Taiwan now. And the overseas broadcast includes regions and countries like the

eastern part of Malaysia, Indonesia, Thailand, Vietnam, the Philippines, Burma, Cambodia, Singapore, Brunei, Mainland China, Macao, Korea, Japan and Australia, etc. Through 24-hour broadcast, Life TV intends to allow all of the sentient beings, visible or invisible, to benefit from the Dharma teaching.

The establishment of Life Foundation announced its independence of the co-account with Love for Life Association. With its own fund, Life Foundation is hoping to continually gather the public donation in a more stable and accredited way so as to ensure a sustainable operation of a non-profit TV station.

Buddhism should not detach itself from the secular world. Life TV is aiming at merging Buddha's teachings with the life of the public and pushing them on with learning about love, understanding, tolerance, self-purifying and loving all, so as to elevate the public's spiritual level and to bathe the world in Bodhisattvas' nectar. We strongly recommend all our audience to inform the local cable TV agent about your wish to watch Life TV to strive for your own reception right. Let's work together to sustain this pure, compassionate channel and to make Life TV the mass public TV station.

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวภัทรพร ศิลปาจารย์ เกิดวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2516 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาสถาปัตยกรรม คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ปีการศึกษา 2538 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขา วิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2550 และ สำเร็จการศึกษาในภาคต้นปีการศึกษา 2551

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย